ΜΕΘΟΔΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΤΕ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

ΠΡΟΣ

ΕΚΜΑΘΗΣΙΝ ΚΑΙ ΔΙΑΔΟΣΙΝ ΤΟΥ ΓΝΗΣΙΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΜΕΛΟΥΣ

ΤΗΣ

Καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικῆς Μουσικῆς κατ' ἀντιπαράθεσιν πρὸς τὴν Ἀραβοπερσικήν.

ΣΥΝΑΡΜΟΛΟΓΗΘΕΙΣΑ

ΥΠΟ

ΤΟΥ ΜΟΥΣ. Π. Γ. ΚΗΑΤΖΑΝΙΔΟΥ ΠΡΟΥΣΣΑΕΩΣ.

Ἀδείᾳ τοῦ Αὐτ. Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ὑπ' ἀριθ. 24.
(2 Ζιλχιδζὲ 98. 14 Τισρίνι Ἐββέλ 97.)

Σεμνὴ κατὰ πάντα ἡ Μουσικὴ, θεῶν εὕρημα οὖσα.
(Πλουτ. περὶ Μουσικῆς).

1881

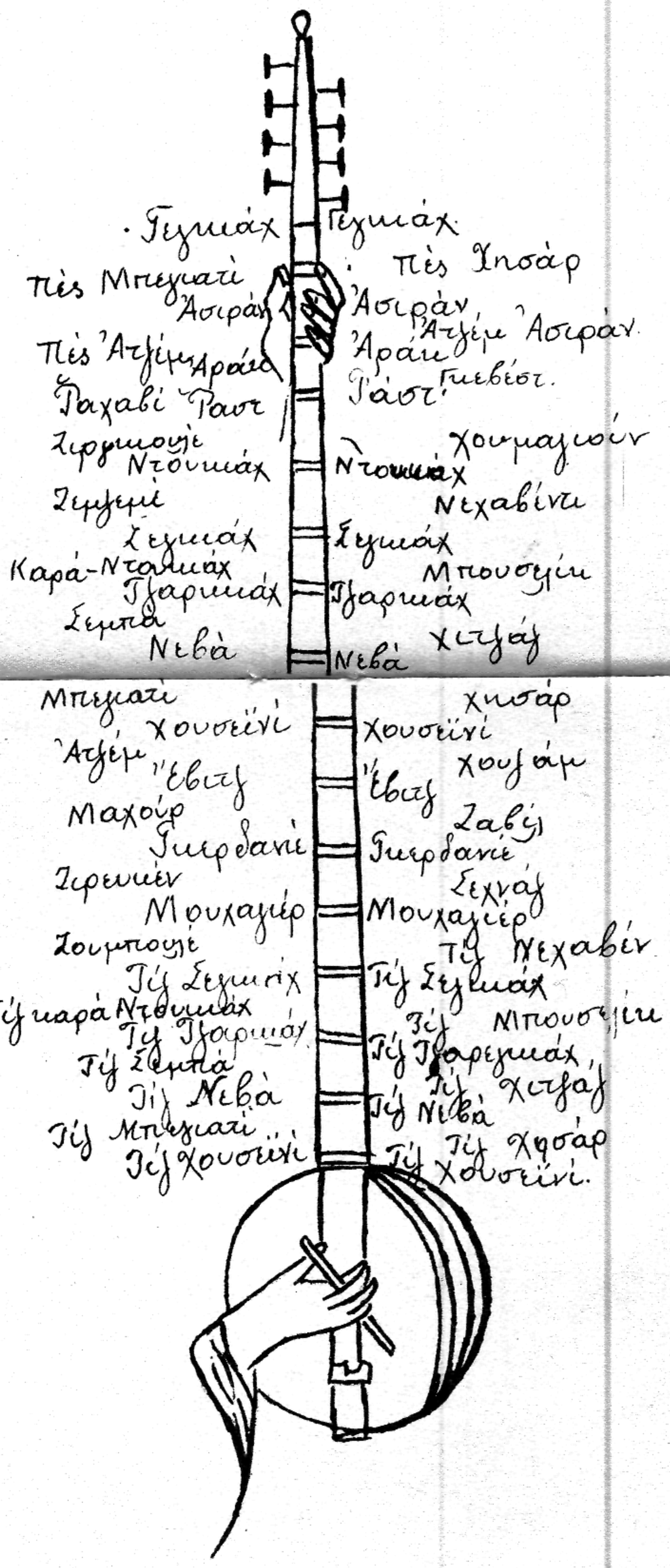

ἐν. ἀναβάσει.

ἐν. καταβάσει.

13 Examples (derived)

>90 Καταχρηστικοί (dependent): don't have a note of their own on the pendos

(φθορά μονής χρόας / Θ ἤχου) Μεγάλη Εἰρμός

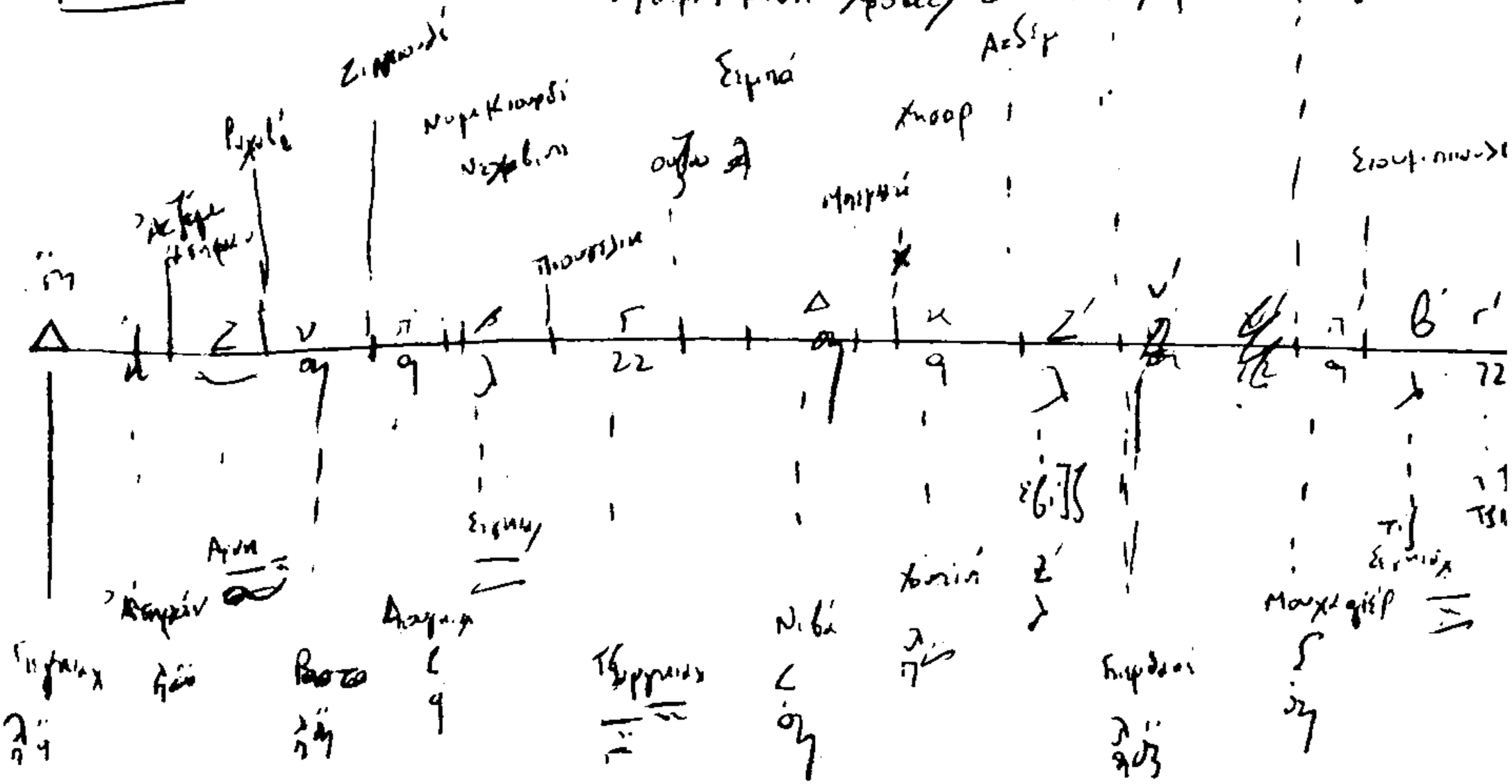

(Μαϊρκί) Pentaple mode

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

Ὅτε διὰ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐπεχείρησεν ὁ Χριστιανισμὸς νὰ μεταδώσῃ εἰς τὰ ἔθνη, καὶ ἰδίως εἰς τὴν ἡμετέραν χώραν, τὰ σωτήρια αὐτοῦ νάματα, παρέλαβεν ἐπὶ τούτῳ ἐκ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνισμοῦ πρὸς τῇ γλώσσῃ καὶ τὴν Μουσικήν, ἀμφοτέρας ἄνωθεν προωρισμένας διὰ τὴν θεοπρεπῆ λατρείαν τῆς ἀληθείας.

Ἐκ δὲ τῆς ἀμοιβαίας ταύτης μεταδόσεως καὶ τοῦ κατὰ συνέπειαν ἐπελθόντος κατόπιν συνδυασμοῦ τοῦ Χριστιανισμοῦ μετὰ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνισμοῦ, διεπλάσθη ὁ Χριστιανικὸς Ἑλληνισμός, ὁ μετέπειτα καὶ Βυζαντινὸς ἐπονομασθείς.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἀποστόλων, ἰδίᾳ δὲ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς Δ'. ἑκατονταετηρίδος, ὅτε τῷ 313 ὁ Χριστιανισμὸς ἐκηρύχθη ἐπίσημος θρησκεία τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους, κανονιζομένων ὁσημέραι τῶν τῆς Ἐκκλησίας διά τε τῶν Συνόδων καὶ τῶν μερικῶν διατάξεων τῶν Πατέρων, ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ Μουσικὴ περιβαλομένη βαθμηδὸν τὸν χριστιανικὸν χιτῶνα καὶ μετονομασθεῖσα Χριστιανική, ὑστερώτερα δὲ καὶ Βυζαντινή, διῃρέθη εἰς δύο διακεκριμένα μέλη. Καὶ ἐκεῖνο μὲν ὅπερ παρεδέξατο ἡ Ἐκκλησία πρὸς σεμνοπρεπῆ ἐξύμνησιν τοῦ

θείου ὠνομάσθη ἐκ τούτου Ἐκκλησιαστικὴ ἢ Ἐσωτερικὴ Μουσικὴ, τὸ δὲ ἕτερον, τὸ πρὸς δημοτικὴν, οὕτως εἰπεῖν, χρῆσιν, Ἐξωτερικὴ Μουσική.

Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ ἀνεδείχθη ἔκτοτε συνωδὰ τῷ προορισμῷ αὐτῆς, καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου ἀνεπτύχθη εὐρύτατα, ἀναφανέντων καὶ διαπρεψάντων κατὰ διαφόρους ἐποχὰς πλείσων θεοπνεύστων διδασκάλων καλλιεργησάντων καὶ διὰ πολλῶν μελῳδιῶν πλουτισάντων αὐτήν, συνεχισάντων οὕτω, καὶ τολμῶ εἰπεῖν, ὑπερακοντισάντων, τὰ θαυμάσια καὶ ἀθάνατα τῶν ἀρχαίων ἡμῶν προγόνων ἔργα.

Ἀλλ' ἐκ τῶν διδασκάλων τούτων, τῶν καὶ Βυζαντινῶν καλουμένων, Ἰωάννης ὁ Σεργίου Μανσούρ, ὁ κατὰ τὸ 676 ἐν Δαμασκῷ τῆς Συρίας γεννηθείς, δι' ὃ ἐπικληθεὶς Δαμασκηνός, καὶ μαθητὴς χρηματίσας τοῦ Ἱεροῦ Κοσμᾶ τοῦ ἐξ Καλαβρίας τῆς Ἰταλίας, ἀκμάσας δὲ ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορείας Λέοντος τοῦ Γ'. (717—741) κατέστη, ὡς λέγει καὶ ὁ ἀοίδιμος Χρύσανθος, ὁ πρωτουργὸς τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς.

Μετὰ τὸν Δαμασκηνὸν, ἀποθανόντα τὸ 754, κατ' ἄλλους τὸ 756 ἢ τὸ 760, εἰς τὴν χορείαν τῶν Μουσικῶν καταλέγονται καὶ Αὐτοκράτορες, ἐν οἷς ὁ Θεόφιλος (829—842), Λέων ς'. ὁ σοφὸς (886—912), ὁ τούτου υἱὸς Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος (912—959) καὶ ἄλλοι πολλοί, οἵτινες τὴν Μουσικὴν ταύτην δὲν ἔπαυσαν καλλιεργοῦντες καὶ πλουτίζοντες μέχρι τῆς αὐτοκρατορείας Κωνσταντίνου Παλαιολόγου τοῦ Δραγάση (1448—1453) καθ' ἣν διέπρεψαν Μανουὴλ ὁ Χρυσάφης λαμπαδάριος τῆς Ἁγίας Σοφίας, καὶ Γεννάδιος ὁ Σχολάριος ὁ μετέπειτα Πατριάρχης (1454).

Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ κράτους, καίπερ ἐκλιπόντων κατὰ τὰς δουλικὰς ἡμέρας πάντων τῶν πρὸς ἐπίδοσιν μέσων, τὴν Μουσικὴν τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ τῶν ἄλλων βυζαντινῶν διδασκάλων ἐξηκολούθησαν ἐξηγοῦντες καὶ

ἀναπτύσσοντες, εἴτε διὰ τῆς διδασκαλίας, εἴτε διὰ συγγραμμάτων, τῶν μὲν ἐκδοθέντων, τῶν δὲ εἰσέτι ἀνεκδότων, ἐνίων δὲ καὶ δυσευρέτων σήμερον καταστάντων, πολλοὶ καὶ διάφοροι ἐν σοφίᾳ, ἐπιστήμῃ καὶ τέχνῃ διαλάμψαντες. Ἐν δὲ τῷ Ἁγίῳ Ὄρει τῷ Ἄθῳ, καὶ ἐν τῇ Μεγάλῃ Πατριαρχικῇ Ἐκκλησίᾳ ἡ Μουσικὴ αὕτη οὐκ ἔπαυσε διατηρουμένη καὶ διδασκομένη, μετὰ μὲν τῶν σημαδοφώνων μέχρις Ἰωάννου πρωτοψάλτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐπινοητοῦ τοῦ ἐπεξηγηματικοῦ αὐτῶν τρόπου ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ φιλομούσου Κυρίλλου (1756) καὶ ἔτι βραδύτερον μέχρι τῆς ἐποχῆς τῶν μουσικοδιδασκάλων Γρηγορίου, Χρυσάνθου καὶ Χουρμουζίου χαρτοφύλακος (1814) ἀναλυσάντων ἐντελῶς αὐτά, ἄνευ δὲ τῶν σημαδοφώνων μέχρι τῆς σήμερον.

Καὶ ἡ Ἐξωτερικὴ Μουσικὴ ἐκαλλιεργήθη ἐπίσης ἐπὶ Βυζαντινῶν. Τινὲς ἐκ τῶν ῥηθέντων καὶ ἄλλοι εἰδικοὶ διέπρεψαν μύσται αὐτῆς καὶ διδάσκαλοι, καταλιπόντες καὶ πλείστου λόγου ἄξια συγγράμματα. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν ἔσχε πολὺ ὀλίγους τοὺς θεράποντας καὶ ἔτι ἥττονα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς τὴν ἐπίδοσιν.

Σήμερον δέ, ἐνῷ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον καλλιεργεῖται καὶ ὑπόσχεται αἰσιώτερα ἐν προσεχεῖ μέλλοντι, χάρις δ' εἰς τὸ μεγαλεπήβουλον καὶ δραστήριον τοῦ νῦν πατριαρχεύοντος Ἰωακεὶμ τοῦ Γ'., σπουδαῖαι γίνονται μελέται καὶ ἐργασίαι πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ γνησίου αὐτῆς μέλους, ἡ Ἐξωτερικὴ ὅλως παρημελήθη, καὶ διεσώθη μὲν εἰς πολλὰ ἀρχαίων καὶ νεωτέρων συγγράμματα, ἀλλ' οἱ πολύτιμοι οὗτοι θησαυροί, ἐκτὸς ὅτι εἰσὶ δυσεύρετοι, καθότι ἔμειναν δυστυχῶς ἐν χειρογράφοις καὶ οὐδεμία ἐλήφθη ἄχρι τοῦδε φροντὶς πρὸς ἀνεύρεσιν καὶ ἔκδοσιν αὐτῶν, δὲν ἀνταποκρίνονται, νομίζω, εἰς τὰς σημερινὰς τῆς διδακτικῆς μεθόδου ἀπαιτήσεις. Ἀφ' ἑτέρου οὐδεὶς τῶν συγχρόνων ἐξέδωκεν ἴδιόν τι μεθοδικὸν σύγγραμμα πρὸς διδασκαλίαν τοῦ ἐξωτερικοῦ ἡμῶν μέλους.

Τοιοῦτο πόνημα διανοούμενος πρὸ πολλοῦ νὰ γράψω καὶ

οὕτω συντελέσω, τὸ ἐπ' ἐμοὶ, εἰς τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἐθνικῆς μουσικῆς, ἀνεζήτησα, πρὸς συμβουλὴν καὶ πληρεστέραν ἐπιτυχίαν, τινὰ ἐκ τῶν μνησθέντων χειρογράφων, καὶ πράγματι κατώρθωσα ν' ἀνεύρω πολλὰ καὶ σπουδαῖα τοιαῦτα, ἐξ ὧν δύο τὸ μὲν τοῦ Ὑψηλοτάτου Αὐθέντου ἀειμνήστου Δημητρίου Καντεμήρεως, «περὶ τῆς Ἐξωτερικῆς Μουσικῆς,» τὸ δὲ ἐπιγραφόμενον: « *Γαλεάτι Μεσχουρέϊ Ὀσμανιὲ* » συνέτειναν τὰ μέγιστα εἰς τὴν τελείαν κατ' ἐμὲ συναρμολόγησιν τοῦ ἔργου μου.

Ὁ ἀοίδιμος Χρύσανθος ἐν ὑποσημειώσει τῆς λή. σελ. τοῦ β'. μέρους τοῦ Μεγ. Θεωρητικοῦ, λέγει, ἄνευ μνείας ἐποχῆς, ὅτι ὁ ῥηθεὶς Δ. Καντεμῆρις «ἔγραψεν ἑλληνιστὶ καὶ τουρκιστὶ περὶ Μουσικῆς, ἀπὸ τὰ ὁποῖα μόνον τὸ τουρκιστὶ σώζεται, διαλαμβάνον περὶ τῆς Ἐξωτερικῆς Μουσικῆς. Ἐφεῦρε καὶ ῥυθμὸν τὸν καλούμενον Ζάρπεϊν· καὶ κατήγετο μὲν ἀπὸ τὸ γένος τῶν Ἡγεμόνων τῆς Μολδοβλαχίας, περιῆλθε δὲ Τουρκίαν, Ἀραβίαν καὶ Περσίαν, καὶ ἐδιδάχθη ἐντελῶς τὴν εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους σωζομένην Μουσικήν. Μετεχειρίζετο δὲ ὄργανα τὸ Νάϊ καὶ τὸ *Ταμποῦρι* ».

Ἀλλ' ἐγὼ εὐτυχῶς ἀνευρὼν ἑλληνιστὶ τὸ ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Χρυσάνθου ἀναφερόμενον χειρόγραφον τοῦ Δ. Καντεμήρεως, ἐπείσθην ἐκ τοῦ συγγράμματος τούτου ὅτι ὁ σοφὸς οὗτος ἀνήρ, ἐντελέστατα γινώσκων τὴν ἡμετέραν Μουσικήν, ἐσωτερικήν τε καὶ ἐξωτερικήν, περιῆλθε Τουρκίαν, Ἀραβίαν καὶ Περσίαν ἐπὶ τῷ μόνῳ σκοπῷ τοῦ νὰ μελετήσῃ καὶ τὴν εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους σωζομένην μουσικήν, ἢ ἐκφραστικώτερον τὴν σωζομένην μουσικὴν τῶν ἐθνῶν ἐκείνων, καὶ συμπαραβάλῃ αὐτὰς ἐπιστημονικῶς. Τὸ τοιοῦτον ἐπικυροῦται πληρέστατα ὑπὸ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος σπουδαίου αὐτοῦ συγγράμματος, ἔνθα ἐπιστημονικώτατα πραγματεύεται περὶ τῆς γνησίας καὶ καθαρᾶς Ἑλληνικῆς Μουσικῆς, ἐσωτερικῆς τε καὶ ἐξωτερικῆς, ἣν ἀντιπαρατίθησι πρὸς τὴν Ἀραβοπερσικήν. Ὁ ἀοίδιμος λοιπὸν Χρύσανθος λέγων ἁπλῶς ὅτι ὁ Δ. Καντεμῆρις ἐδιδάχθη τὴν εἰς ἐκείνους τοὺς

τόπους σωζομένην μουσικήν, παριστάνει τὸν ἄνδρα, διὰ τῆς ἄλλως τε λίαν λακωνικῆς καὶ ἀσαφοῦς φράσεως ταύτης, ὡς ἐπιστάμενον μόνον τὴν Ἀραβοπερσοτουρκικήν, ἐνῷ ἐξάγεται ὅτι ἦτον ἐγκρατέστατος καὶ τῆς ἡμετέρας. Ἀλλὰ τὸ πολύτιμον Μέγα Θεωρητικὸν ἐκδοθὲν τὸ 1832 ἐν Τεργέστῃ ὑπὸ Παναγιώτου Πελοπίδου Πελοποννησίου, διὰ τυπογράφου ἑτερογλώσσου, καὶ ἄνευ τῆς ἐπιβλέψεως τοῦ ἀοιδίμου Χρυσάνθου, περιέχει καὶ ἄλλα σπουδαῖα τοιαῦτα παροράματα, ἀποδοτέα εἰς τὸν ἐκδότην ἢ τὸν τυπογράφον μᾶλλον, παρὰ εἰς τὸν τοσοῦτον ἐμβριθῆ καὶ ἀκριβῆ περὶ τὸ ὅλον σοφὸν συγγραφέα.

Τὸ ἕτερον τῶν ὡς εἴρηται παρ' ἐμοῦ ἀνευρεθέντων χειρογράφων, τὸ ἐπιγραφόμενον: « Γαλεάτι Μεσχουρέϊ Ὀσμανιὲ » εἶναι, ὡς τὸ τοῦ Δ. Καντεμήρεως, ἐπίσης πολύτιμον καί, ὡς εἶπον, λίαν ὠφέλιμον κατέστη εἰς τὸν σκοπόν μου. Περὶ τοῦ χειρογράφου τούτου εἶπον καὶ ἀνέπτυξα ἐν ἐκτάσει τὰ δέοντα ἐν τῇ ἐπὶ τούτῳ ἐκθέσει ἣν ἀπήγγειλα ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει τῆς 16 ἰουνίου 1864 τοῦ ἐν ἔτει 1863 ἱδρυθέντος, ἤδη δὲ διαλυθέντος Μουσικοῦ Συλλόγου.

Ἐπὶ τῶν δύο τούτων, καὶ δὴ καὶ ἄλλων ἀνεκδότων χειρογράφων παρ' ἐμοῦ, ὡς εἶπον, ἀνευρεθέντων, βασιζόμενος, καὶ πρὸ πάντων κρατυνόμενος ταῖς τεσσαρακονταετέσι περὶ τὴν καθ' ἡμᾶς μουσικὴν ἰδίαις μελέταις, ἀφειδῶν δὲ πάσης θυσίας, συνηρμολόγησα τὸ παρὸν ὑπὸ τὸν τίτλον: « Μεθοδικὴ Διδασκαλία, Θεωρητική τε καὶ Πρακτική, πρὸς ἐκμάθησιν καὶ διάδοσιν τοῦ γνησίου Ἐξωτερικοῦ Μέλους τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικῆς Μουσικῆς κατ' ἀντιπαράθεσιν πρὸς τὴν Ἀραβοπερσικήν » ὅπερ προσφέρω ἰδίᾳ εἰς τοὺς περὶ τὸ Ἐξωτερικὸν μέλος τῆς ἡμετέρας Μουσικῆς ἀσχολουμένους. Ἐν αὐτῷ κατατάσσονται, ὡς ἀνέφερα καὶ ἐν τῇ Ἀγγελίᾳ, μεθοδικῶς, σαφῶς καὶ ἀνελλειπῶς, οἱ τῶν Ἀραβοπερσῶν ἦχοι καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν παραγόμενοι, πλέον τῶν ἑκατόν, τοὺς ὁποίους οὗτοι ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτῶν καλοῦσι Μακάμια, μετὰ τῶν ὀνομάτων, τῶν διαιρέσεων

καὶ ὑποδιαιρέσεων αὐτῶν. Καθότι τὰ Μακάμια ταῦτα οἱ Ἀραβοπέρσαι διαιροῦσιν εἰς Κύρια Μακάμια, ἤτοι κυρίους ἤχους, δώδεκα ὄντας, καὶ εἰς Σιουπέδες, ἤτοι παραγομένους ἤχους, οὓς ὑποδιαιροῦσιν εἰς Κυρίους Σιουπέδες καὶ εἰς Καταχρηστικούς. Καὶ οἱ μὲν Κύριοι Σιουπέδες, παρ' ἡμῖν ἡμίτονοι λεγόμενοι, παρ' Ἀραβοπέρσαις εἰσὶ δεκατρεῖς, οἱ δὲ Καταχρηστικοὶ, παρ' ἡμῖν φθοριζόμεναι χρόαι, ὑπερβαίνουσι τοὺς ἐννενήκοντα.

Πρὸς πλήρη κατάληψιν, ἕπονται δύο διαγράμματα, τὸ μὲν περιέχον τὰ δώδεκα Μακάμια καὶ τοὺς δεκατρεῖς κυρίους Σιουπέδες, τὸ δὲ τοὺς καταχρηστικούς. Εἰς ἑκάτερον τῶν διαγραμμάτων σημειοῦνται τὰ ὀνόματα καὶ αἱ βάσεις ἑκάστου Μακαμίου καὶ ἑκάστου Σιουπέ. Ὑπάρχει καὶ τρίτον διάγραμμα ἐν ᾧ ἀντιπαρατίθενται τὰ Μακάμια τῶν Ἀραβοπερσῶν πρὸς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ἤχους μετὰ τῶν μαρτυριῶν τῆς ἀρχαίας καὶ νέας μεθόδου. Ἕκαστον Μακάμιον συνοδεύεται: ἀ. ὑπὸ εὐκρινοῦς καὶ σαφοῦς ὁδηγίας· β'. ὑπὸ τῆς σχετικῆς κλίμακος· καὶ γ'. ὑπὸ τοῦ τετονισμένου αὐτοῦ μέλους. Τὰ Μακάμια ἀνάγονται εἰς τοὺς ἡμετέρους ὀκτὼ ἤχους καὶ ἐξετάζονται καὶ ὁρίζονται εὐκρινῶς οἱ παραγόμενοι ἐξ ἑκάστου αὐτῶν. Τὰ Μακάμια ταῦτα εἶχον τὰ ἀντίστοιχα ἑλληνικὰ ὀνόματα· ἐξιχνιάσας τινὰ ἐκ τῶν ὀνομάτων τούτων, παρατίθημι ἕκαστον κατόπιν τῆς ἀραβοπερσικῆς ὀνομασίας. Τῶν λοιπῶν Μακαμίων τὰ ἑλληνικὰ ὀνόματα ἀφίνω εἰς τὴν ἔρευναν τῶν μεταγενεστέρων.

Διὰ νὰ καταστήσω δὲ τὸ πόνημα τοῦτο πλῆρες θεωρητικῶς τε καὶ πρακτικῶς καὶ ὠφέλιμον εἰς πάντας, πραγματεύομαι ἐν οἰκείῳ τόπῳ, καὶ καθὼς ἀπαιτεῖ ἡ τῆς ἐπιστήμης μεθοδικὴ καὶ ἀλληλένδετος σειρὰ τῶν μαθημάτων: περὶ δεσμῶν καὶ στροφῶν· περὶ ῥυθμῶν, φερόντων, πρὸς σαφεστέραν ἀπόδειξιν, παραδείγματα ἑλληνικὰ καὶ τουρκικά· περὶ μέτρων· περὶ ἐμφάσεως ῥυθμικῆς· περὶ ποσότητος τῶν μουσικῶν χαρακτήρων τετονισμένων, ἤτοι περὶ τῶν ὁρ-

θογραφικῶν κανόνων τῆς Μουσικῆς. Οἱ ὀρθογραφικοὶ οὗτοι κανόνες εἰσὶ χρήσιμοι καὶ εἰς τὸν βουλόμενον τονίσαι ἢ συνθέσαι κατ' ἀρέσκειαν οἱονδήποτε μέλος.

Κατατάσσονται καὶ δύο ἔντεχνα μαθήματα τὸ μὲν ἐπιγραφόμενον: Μακαμλὰρ Κιαρί, περιέχει τὰ Μακάμια τῶν Ὀθωμανῶν κατὰ τὴν διδασκαλικὴν αὐτῶν τάξιν. Τὸ μάθημα τοῦτο ἐστιχουργήθη μὲν παρὰ τοῦ ἀειμνήστου Μπεϊζαδὲ Γιάγκου Καρατζᾶ, καὶ ἐμελοποιήθη ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Μπεϊζαδὲ Γιάγκου Θεολόγου, συνεγράφη δὲ κατὰ τὸ παλαιὸν ἀναλυτικὸν σύστημα παρὰ τοῦ ἀειμνήστου μουσικοδιδασκάλου Κωνσταντίνου πρωτοψάλτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ ἐξεδόθη παρὰ τῶν ἀειμνήστων μουσικοδιδασκάλων Στεφάνου Λαμπαδαρίου καὶ Θεοδώρου Φωκαέως, ὡς λέγει καὶ ὁ μακαρίτης Ἰωάννης Γκέϊβελης ἐν τῷ Μουσικῷ αὐτοῦ Ἀπανθίσματι. Ἤδη δὲ τὰ Μακάμια τοῦ μαθήματος τούτου ἀναλύονται παρ' ἐμοῦ.

Τὸ δ' ἕτερον μάθημα, ἐπιγραφόμενον: Μακαμλὰρ Σεμαϊσί, σήμερον πρῶτον βλέπει τὸ φῶς.

Ἐκτὸς τούτων, παρατίθενται καὶ ἄλλα ἔντεχνα ᾄσματα ἑλληνικὰ καὶ τουρκικὰ λεγόμενα Σαρκιά.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται ὅτι τὸ ἀνὰ χεῖρας βιβλίον, διὰ μὲν τῆς μεθοδικῆς, εὐκρινοῦς καὶ ὅσον οἷόν τε πλήρους διδασκαλίας θεωρητικῆς τε καὶ πρακτικῆς, χρησιμεύει πρὸς ἐκμάθησιν καὶ διάδοσιν τῆς ἐξωτερικῆς μουσικῆς, ἤτοι τοῦ ἐξωτερικοῦ μέλους τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικῆς Μουσικῆς, διὰ δὲ τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων παραδειγμάτων, ἐμμέτρως τετονισμένων, καὶ τῶν μεθοδικῶν ὁδηγιῶν, καθίσταται χρήσιμον εἰς τοὺς μελοποιοῦντας ἢ ὁπωσδήποτε περὶ τὰ μουσικὰ καταγινομένους· καθότι οἱ τοιοῦτοι, ἀντὶ νὰ προστρέχωσιν εἰς ξένα, δύνανται εὐχερέστατα, εἰς τὰς τοιαύτας αὐτῶν μελοποιήσεις ἢ συνθέσεις, νὰ ἐφαρμόζωσιν ἢ τὰ αὐτὰ ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ ἐμμέτρως περιεχόμενα μέλη, ἢ μόνον τὸ ἐν αὐτῷ μέτρον ποιοῦντες ἴδια μέλη.

Τοιοῦτον ἐν βραχυλογίᾳ τὸ ἐμὸν πόνημα, οὗ ἡ τοῦ λεκτικοῦ συγγραφὴ διεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ παλαιοῦ φίλου μου κυρίου Νικολάου Νατόλη.

Ἐπικαλούμενος τὴν εὐμένειαν καὶ ἐπιείκειαν τοῦ φιλομούσου ὁμογενοῦς δημοσίου, ἰδίᾳ δὲ τῶν περὶ τὸ καθ' ἡμᾶς ἐξωτερικὸν μέλος ἀσχολουμένων, ὑπομιμνήσκω κἀγὼ τὸ γνωστὸν τοῦ Ξενοφῶντος: « Οὐ πάνυ γε ῥᾴδιόν ἐστιν εὑρεῖν ἔργον, ἐφ' ᾧ οὐκ » ἄν τις αἰτίαν ἔχοι· χαλεπὸν γὰρ οὕτω τι ποιῆσαι, ὥστε μηδὲν » ἁμαρτεῖν· χαλεπὸν δὲ καὶ ἀναμαρτήτως τι ποιήσαντας μὴ » ἀγνώμονι κριτῇ περιτυχεῖν ».

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 26 ὀκτωβρίου 1881.

Π. Γ. ΚΗΛΤΖΑΝΙΔΗΣ Προυφσαεύς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ τῶν ἤχων καὶ τῶν διαιρέσεων αὐτῶν.

Προτιθέμενος νὰ πραγματευθῶ περὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικῆς Μουσικῆς μέλους, καὶ βουλόμενος νὰ καταστήσω τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ ὅσον οἷόν τε καταληπτοτέραν καὶ ἀκριβεστέραν, ἄρχομαι, ἐκ τῆς ἀντιπαραθέσεως τῆς Ἑλληνικῆς πρὸς τὴν Ἀραβοπερσικὴν μουσικήν, ἥτις, ὡς πρὸς τὰς βάσεις, τὰ διαστήματα τῶν φθόγγων καὶ τὰ διάφορα γένη μηδὲν παραλλάσσει τῆς ἡμετέρας, τοῦθ' ὅπερ ἐμελέτησα καὶ ἐξηκρίβωσα ἐντελέστατα ἐπὶ τοῦ διαγράμματος τοῦ μουσικοῦ ὀργάνου Πανδουρίδος ἢ Πανδούρας καλουμένου.

Ἡ μόνη διαφορὰ τῶν δύο τούτων Μουσικῶν ἔγκειται ἐν τῇ γλώσσῃ· π. χ. οἱ καθ' ἡμᾶς ἦχοι παρ' Ἀραβοπέρσαις καλοῦνται Κύρια Μακάμια, οἱ παραγόμενοι ἦχοι καλοῦνται Σιουπέδες, οἱ ἡμίτονοι Κύριοι Σιουπέδες, αἱ φθοριζόμεναι χρόαι Καταχρηστικοὶ Σιουπέδες, καὶ οὕτω καθεξῆς καθὼς θέλομεν ἰδεῖ προβαίνοντες.

Τὸ τοιοῦτον συνέβη καὶ παρ' ἡμῖν, οἵτινες, παραλαβόντες ἐκ τῶν ἀρχαίων ἡμῶν προγόνων, μετωνομάσαμεν τὸν Δώριον Πρῶτον ἦχον, τὸν Λύδιον Δεύτερον ἦχον, τὸν Φρύγιον Τρίτον ἦχον κτλ.

Οἱ Ἀραβοπέρσαι ἔχουσι δώδεκα κυρίους ἤχους καλουμένους παρ' αὐτοῖς Κύρια Μακάμια, εἰς ἃ προσθέτουσι καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ διάφορα, ὑπὲρ τὰ ἑκατόν, ἐν γένει μὲν Μακάμια καὶ ταῦτα, εἰδικώτερον δὲ Σιουπέδες ἤτοι παραγομένους ἤχους ὀνομαζόμενα.

Οἱ Σιουπέδες οὗτοι διαιροῦνται εἰς Κυρίους Σιουπέδες, ἤτοι ἡμιτόνους, καὶ εἰς Καταχρηστικοὺς Σιουπέδες, παρ' ἡμῖν φθοριζομένας χρόας, καὶ φθοριζομένας θέσεις, ἢ καὶ σχηματισμοὺς καλουμένους.

Τὰ μὴ κύρια Μακάμια, ἤτοι ἅπαντες οἱ Σιουπέδες κύριοί τε καὶ καταχρηστικοί, παράγονται ἐκ τῶν κυρίων τόνων ἢ ἤχων, δι' ὃ παρ' ἡμῖν ὀνομάζονται, ὡς εἶπον, παραγόμενοι ἦχοι.

Ἐκ τῶν Μακαμίων ἐν γένει, κυρίων τε καὶ μή, τὰ καθολικώτερα καὶ ἀναγκαιότερα ἐν οἷς εὑρίσκονται Πεσρέφια (Στροφαὶ) καὶ Μπεστέδες (Δεσμοί), εἰσὶν ἑξήκοντα τέσσαρα· τούτων δέ, καὶ τῶν ἄλλων πολλῶν καὶ διαφόρων τὰ ὀνόματα, ἀρχόμενα ἀπὸ τοῦ πρώτου Περδὲ, ἤτοι πρώτου τόνου τῆς Πανδουρίδος, εἰσὶ ταῦτα:

Γιεγκιάχ, Ἀσηράν, Ἀτζὲμ ἀσηράν, Ἀράκ, Ῥαχαβὴ σαγήρ, Ῥάστ, Νεχαβὲντ σαγήρ, Οὐσάκ, Ζιργκιουλέ, Διουγκιάχ, ἕτερον Διουγκιάχ, Χουζί, Ζεμζεμέ, Σεγκιάχ, Μαγιέ, Σεγκιὰχ μαγιέ, Χιουζάμ, Κιουρδή, Τζαργκιάχ, Οὐζάλ, Σεμπά, Σεμπὰ ζεμζεμέ, Σεμπὰ πιουσελήκ, Νεβρούζ, Χηράμ, Ζαβὶλ κιουρδή, Μουσταχάρ, Ζαβίλ, Νεβά, Νισαπούρ, Νισαβερέκ, Ἰσφαχάν, Μπεγιατί, Χητζάζ, Πεντζουγκιάχ, ἕτερον Πεντζουγκιάχ, Νιγρής, ἕτερον Νιγρής, Καρτζιγάρ, Ταχήρ, Μπαπὰ ταχήρ, Σουλτανὶ ἀράκ, Γκεβέστ, Ζιρεφκέντ, Σελμέκ, Σουρί, Νεβάϊ ἀσηράν, Μπεϊζὰν κιουρδή, Μπεγιατὶ ἀραμπάν, Ἀραμπάν, Γκιουμοὺς γκερδάν, Φερὰχ φεζά, Σὲτ ἀραμπάν, Μπεγιατὶ πουσελίκ, Σὴρφ ἀραμπάν, Χησάρ, Χουσεϊνή, Χουσεϊνὴ ἀσηράν, Χουσεϊνὴ κιουρδή, Νέτζιτ, Χορασάν, Χησὰρ πιουσελίκ, Νιουχιούφτ, Σέφκου ταράπ, Πιουσελὶκ ἀσηράν, Σουζιδίλ, Χουμαγιούν, Σὴρφ χητζάζ,

Μουχαλὶφ ἀράκ, Πιουσελίκ, Μπεστενιγκιάρ, Ἐβίτζ, Ἐβὶτζ ἀράκ, Ῥούϊ ἀράκ, Ζιλγκές, Ζιλγκὲς χαβεράν, Μπεστὲ ἰσφαχάν, Ῥαχάπουλ ἐρβάχ, Ῥαχὰτ φεζά, Φεραχνάκ, Σέφκου ἐβσά, Ἐβὶτζ μουχαλίφ, Ἐβὶτζ πιουσελίκ, Μαχούρ, Γκερδανιέ, Γκερδανιὲ πουσελίκ, Ῥαχαβὴ κεπήρ, Νεχαβὲντ κεπήρ, Μπιουμπεργκέ, Μπιοζριούκ, Πεσενδιδέ, Σουζιδὶλ ἀρά, Χητζαζκιάρ, Σαζκιάρ, Σουζιυάκ, Μουχαγιὲρ, Μουχαγιὲρ κιουρδή, Σιουμπιουλέ, Ἀραζπάρ, Κιοτζιέκ, Μουχαγιὲρ Πιουσελίκ, Ἀραζπὰρ πιουσελίκ, Βετζχὴ ἀρεζπάρ, Ἀτζέμ, Ἀτζὲμ κιουρδή, Ἀτζὲμ πιουσελίκ, Νεβρουζὶ ἀτζέμ, Μουχαλὶφ χησάρ, Σὴρφ πιουσελίκ, Γκιουλλιζάρ, Μαχοὺρ ἀσηράν, Σεχνάζ, Σεχνὰζ πιουσελίκ, Ῥιουκιούπ, Οὐρπάν, καὶ Μουχαγιὲρ σιουμπουλέ.

Τῶν Μακαμίων τούτων τὰ μὲν ὀνομάζονται, ὡς εἶπον, Κ ύ ρ ι α Μ α κ ά μ ι α καί εἰσι δώδεκα, τὰ δὲ Σ ι ο υ π έ δ ε ς.

Τὰ δώδεκα κύρια Μακάμια ἀρχόμενα ἀπὸ τοῦ Γ ι ε γ κ ι ὰ χ ὅπερ ἐστὶ πρώτη βάσις τοῦ διαγράμματός εἰσι ταῦτα : Γιεγκιάχ, Ἀσηράν, Ἀράκ, Ῥάστ, Διουγκιάχ, Σεγκιάχ, Τζαργκιάχ, Νεβά, Χουσεϊνή, Ἐβίτζ, Γκερδανιέ, καὶ Μουχαγιὲρ.

Τῶν δὲ Σιουπέδων εἰς κυρίους καὶ καταχρηστικοὺς διαιρουμένων, οἱ μὲν κύριοι Σιουπέδες ἀπὸ τοῦ Ν ὺ μ Ἀτζὲμ ἀσηρὰν περδέ, ἤτοι ἡμιτόνου, τοῦ διαγράμματος ἢ τῆς Πανδουρίδος ἀρχόμενοι, εἰσὶν ὡς εἶπον, δεκατρεῖς οἱ ἀκόλουθοι: Ἀτζὲμ ἀσηράν, Ῥαχαβὴ σαγήρ, Ζιργκιουλέ, Νεχαβὲντ σαγήρ, Πιουσελίκ, Οὐζάλ, Σεμπά, Μπεγιατί, Χησάρ, Ἀτζέμ, Μαχούρ, Σεχνάζ, καὶ Χιουμπιουλέ.

Ὀνομάζονται δὲ Κ ύ ρ ι ο ι Σ ι ο υ π έ δ ε ς διότι παράγονται μέν, ὡς εἶπον, ἐκ τῶν κυρίων τόνων ἢ ἤχων, ἀλλ' εἰς τὴν Πανδουρίδα ἕκαστος αὐτῶν ἔχει ἴδιον περδὲν ἤτοι τόνον ὀνομαζόμενον Ν ύ μ ι ο ν ἤτοι ἡμίτονον.

Οἱ δὲ Κ α τ α χ ρ η σ τ ι κ οὶ Σ ι ο υ π έ δ ε ς, ὑπὲρ τοὺς ἐννενήκοντα ἀριθμούμενοι, εἰσὶν οὗτοι : Οὐσάκ, Χουζή, Ζεμζεμέ,

Μαγjέ, Χουζὰμ, Κjουρδή, Νεβρούζ, Χηράμ, Μουσταχάρ, Ζαβίλ, Νισαμπούρ, Νισαβερέκ, Ἰσφαχάν, Χιτζάζ, Πεντζουγκjάχ, ἕτερον Πεντζjουγκjάχ, Νιγρίζ, ἕτερον Νιγρίζ, Καρτζιγάρ, Ταχίρ, Μπαμπὰ ταχίρ, Σουλτανὶ ἀράκ, Γκεβέστ, Ζιρεφκέντ, Σελμέκ, Σουρί, Νεβάϊ ἀσηράν, Μπεϊζὰν κjουρδή, Ἀραμπάν, Μπεγjατὶ ἀραμπάν, Γκjουμοὺς γκερδάν, Φερὰχ φεζά, Σὲτ ἀραμπάν, Σὴρφ ἀραμπάν, Μπεγjατί πjουσελίκ, Χορασάν, Νέτζιτ, Νουχjούφτ, Σέφκου ταράπ, Σουζιδίλ, Σὴρφ χιτζάζ, Μουχαλὶφ ἀράκ, Μπεστενιγκjάρ, Ῥούϊ ἀράκ, Ζιλγκjές, Ζιλγκjὲς χαβεράν, Μπεστὲ ἰσφαχάν, Ῥαχάτουλ ἐρβάχ, Ῥαχὰτ φεζά, Φεραχνάκ, Σέφκου ἐβσά, Μπjουμπεργκέ, Μπjουζρjούκ, Σουζιτὶλ ἀρά, Πεσεντιτέ, Χιτζαζκjάρ, Σαζκjάρ, Σουζινάκ, Κjοτζέκ, Ἀρεζμπάρ, Βετζχὶ ἀρεζμπάρ, Νεβροὺζ ἀτζέμ, Μουχαλὶφ χησάρ, Γκjουλλιζάρ, Ῥjουκjούπ, Οὐρμπάν, καὶ Μουχαγjὲρ σjουμπjουλέ.

Ὀνομάζονται δὲ Κ α τ α χ ρ η σ τ ι κ ο ὶ διότι δὲν ἔχουσιν ἴδιον περδὲν εἰς τὴν Πανδουρίδα, καὶ παράγονται ἐκ τῶν κυρίων τόνων καὶ ἡμιτόνων.

Ἡ παρ' ἡμῖν καὶ Ἀραβοπέρσαις πανδουρὶς αὕτη, κοινῶς λεγομένη Ταμποῦρι, καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἀραβοπερσικὰ ὄργανα, ἄρχονται ἀπὸ τῶν κατιουσῶν φωνῶν ἤτοι ἀπὸ βαρέων τόνων.

Πρώτη δὲ κατιοῦσα φωνή, ἤτοι πρῶτος βαρὺς τόνος, εἶναι ὁ πρῶτος περδές, πρῶτος τόνος, τῆς πανδουρίδος, παρ' Ἀραβοπέρσαις καλούμενος Γjεγκjάχ (α).

(α) Τὸ Γjεγκjάχ εἶναι λέξις περσική, σύνθετος ἐκ τοῦ Γjὲκ, ὅπερ σημαίνει μ ο ν ά ς, καὶ τοῦ Γ κ jά χ ὅπερ σημαίνει τ ό π ο ς, ἢ β ά σ ι ς· ὥστε Γjεγκjάχ σημαίνει εἰς τὴν Μουσικὴν π ρ ώ τ η β ά σ ι ς. Εἶναι δὲ τὸ Γjεγκjάχ ἡ βάσις τῆς διαιρέσεως τῶν τόνων καὶ τοῦ τροχοῦ· σαφέστερον δ' εἰπεῖν εἶναι ὁ πρῶτος περδὲς ἢ πρῶτος τόνος τῆς Πανδουρίδος καὶ τῆς δισδιαπασῶν κλίμακος, ταυτιζόμενος καθ' ὅλα μὲ τὰς διαιρέσεις τῶν τόνων τῶν ἀρχαίων. Ἐν τῇ ἀναβάσει ἀντιφωνία τοῦ Γjεγκjὰχ εἶναι ὁ τόνος τοῦ Νεβά. Ἀντιφωνία δὲ τοῦ Νεβὰ εἶναι ὁ τόνος τοῦ τὶζ Νεβά. Καὶ ἐνταῦθα συμπληροῦται τὸ δισδιαπασῶν τοῦ διαγράμματος.

Ἀναβαίνοντες ἀπὸ τὸ Γεγκιὰχ ἕνα περδέν, ἤτοι ἕνα τόνον ἢ φωνήν, οἱ Ἀραβοπέρσαι δίδουσιν αὐτῷ ὄνομα ἑτέρου Μακαμίου, ὀνομαζομένου Ἀσηράν· ἀπὸ τὸ Ἀσηρὰν τοῦτο ἀναβαίνοντες πάλιν ἕνα τόνον ἔχουσι τὸ Ἀράκ, καὶ οὕτω καθεξῆς ἑκάστη ἀνάβασις ἀπὸ τόνου εἰς τόνον παράγει ἰδιαίτερον κύριον Μακάμιον.

Ἕκαστον διάστημα ἀπὸ τόνου εἰς τόνον διαιρεῖται ἐν τοῖς μουσικοῖς ὀργάνοις εἰς δύο, εἰς Δίεσιν καὶ Ὕφεσιν. Ἀπὸ ἕκαστον δὲ τόνον ἀναβαίνοντες ἢ καὶ καταβαίνοντες κατὰ ἡμίσειαν φωνήν, ἤτοι κατὰ ἡμιτόνιον, ἐκτελοῦμεν τὸ μέλος ἑνὸς κυρίου Σιουπέ.

Ἡ βάσις τῶν δεκατριῶν κυρίων Σιουπέδων κεῖται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μεταξὺ τῶν δύο κυρίων τόνων Ἀσηρὰν καὶ Ἀρὰκ διαστήματος. Τὴν δὲ μεταξὺ τῶν δύο τούτων κυρίων τόνων Ἀσηρὰν καὶ Ἀρὰκ ἐκτελουμένην ἡμίσειαν φωνήν, οἱ Ἀραβοπέρσαι καλοῦσι Νύμ, ἤτοι ἡμίτονον, ὅπερ ἐστὶ ὁ τόνος τοῦ Ἀτζὲμ ἀσηράν. Τὴν δὲ μεταξὺ τοῦ Ἀρὰκ καὶ τοῦ Ῥὰστ τόνου ἐκφερομένην φωνήν, ὀνομάζουσι Ῥαχαβί. Τὴν μεταξὺ τοῦ Ῥὰστ καὶ Διουγκιὰχ τόνου, ὀνομάζουσι Ζιργκιουλέ. Τὴν μεταξὺ τοῦ Διουγκιὰχ καὶ Σεγκιὰχ τόνου, ὀνομάζουσι Νεχαβέντ. Τὴν μεταξὺ τοῦ Σεγκιὰχ καὶ Τζαργκιὰχ τόνου, ὀνομάζουσι Πιουσελίκ. Μέχρι τοῦ σημείου τούτου παράγεται ἓν ἡμίτονον μεταξὺ δύο κυρίων Μακαμίων.

Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Τζαργκιὰχ εἰς τὸν Νεβά, ὄντα τόνον μείζονα, παράγονται δύο Νύμια, δηλαδὴ δύο ἡμίτονα, τὸ Οὐζὰλ καὶ τὸ Σεμπά· καὶ τὸ μὲν Οὐζὰλ κεῖται πλησίον τοῦ Τζαργκιάχ, τὸ δὲ Σεμπὰ πλησίον τοῦ Νεβά. Μεταξὺ δὲ τοῦ Νεβὰ καὶ τοῦ Χουσεϊνί, παράγονται ἔτι δύο Νύμια, τὸ Μπεγιατὶ καὶ τὸ Χησάρ· καὶ τὸ μὲν Μπεγιατὶ πλησίον τοῦ Νεβά, τὸ δὲ Χησὰρ πλησίον τοῦ Χουσεϊνί. Μεταξὺ τοῦ Χουσεϊνὶ καὶ τοῦ Ἐβίτζ, παράγεται ἓν μόνον Νύμιον ὀνομαζόμενον Νὺμ Ἀτζέμ. Μεταξὺ τοῦ Γκερδανιὲ καὶ Μουχαγιέρ, παράγεται τὸ Νὺμ Σεχνάζ. Μεταξὺ τοῦ

Μουχαγιὲρ καὶ Τὶζ Σεγκιάχ, παράγεται τὸ Νὺμ Σιουμπιουλέ. Καὶ ἐνταῦθα συμπληροῦνται οἱ δεκατρεῖς Κύριοι Σιουπέδες.

Τοὺς δὲ καταχρηστικούς, ὑπὲρ τοὺς ἐννενήκοντα ὄντας, καὶ αὐτοὺς Μακάμια ἐν γένει ὑπὸ τῶν Ἀρσβοπερσῶν καλουμένους, ἡμεῖς ὀνομάζομεν Φθοριζομένας χρόας, καὶ Θέσεις ἢ καὶ Σχηματισμούς, καθότι ἕκαστος αὐτῶν ἀποτελεῖ ἓν ἰδιαίτερον μέλος.

Τίνι τρόπῳ γίνεται ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῶν, καὶ πόθεν παράγονται τὰ κύρια Μακάμια, καὶ οἱ κύριοι καὶ καταχρηστικοὶ Σιουπέδες, ὑποδεικνύω ἐνταῦθα εἰς δύο διαγράμματα, ἤτοι Κλίμακας, ὧν εἰς τὴν μίαν ἐσημείωσα τὰ ὀνόματα τῶν δώδεκα κυρίων Μακαμίων, καὶ τῶν δεκατριῶν κυρίων Σιουπέδων· εἰς δὲ τὴν ἑτέραν ἐσημείωσα τὰ τῶν καταχρηστικῶν Σιουπέδων, δεικνύων οὕτω σαφέστατα τὰς βάσεις, καὶ τὴν παραγωγὴν ἑκάστου αὐτῶν.

ΤΑ ΔΩΔΕΚΑ ΚΥΡΙΑ ΜΑΚΑΜΙΑ.

Τὶζ Χουσεϊνὴ	χ′
Τὶζ Νεβὰ	Α′
Τὶζ Τζιαργκιὰχ	Γ′
Τὶζ Σεγκιὰχ	Ε′
Μουχαγιὲρ	π′
Γκερδανιὲ	ν′
Ἐβὶτζ	Ζ′
Χουσεϊνὴ	κ
Νεβὰ	Α
Τζαργκιὰχ	Γ
Σεγκιὰχ	Ε
Διουγκιὰχ	π
Ῥὰστ	ν
Ἀρὰκ	Ζ
Ἀσηρὰν	κ
Γιεγκιὰχ	Α

ΟΙ ΔΕΚΑΤΡΕΙΣ ΚΥΡΙΟΙ ΣΙΟΥΓΙΕΔΕΣ.

Σιουμπιουλὲ
Σεχνὰζ
Μαχοὺρ
Ἀτζὲμ
Χησὰρ
Μπεγιατὶ
Σεμπὰ
Οὐζὰλ
Πιουσελὶκ
Νεχαβὲντ
Ζιργκιουλὲ
Ῥαχαβὴ
Ἀτζὲμ ἀσηρὰν

Η ΚΛΙΜΑΞ ΤΩΝ ΚΑΤΑΧΡΗΣΤΙΚΩΝ ΣΙΟΥΠΕΔΩΝ.

	Τίζια	κ'
	Τίζια	Δ'
	Τίζια	Γ'
	Τίζια	β'
Ταχίρ. Μπαμπὰ ταχίρ. Κιοτζιέκ. Μπεγιατί. Ἀραπάν. Ταχὶρ πιουσελίκ. Σεχνὰζ πιουσελίκ.	Μουγαγιὲρ	π'
Γκιουμοὺς γκερδάν. Μαχούρ.	Γκερδανιὲ	ν'
Ἐβὶτζ μουχαλίφ.	Ἐβὶτζ	ζ'
Ῥαχὰτ φεζά. Γκεβέστ. Χουσεϊνὶ κιουρδή. Χορασάν. Σουζιδίλ. Χισὰρ πιουσελίκ.	Χουσεϊνὶ	κ
Μπεγιατὶ πιουσελίκ. Χουμαγιούν. Ἀραμπάν. Σὲτ ἀραμπάν. Νισαβερέκ. Ζιλγκὲς-Χαβεράν. Πεντζιουγκιάχ. Ἕτερον πεντζιουγκιάχ. Νεβάϊ ἀσηράν. Σουρί. Σουζινάκ.	Νεβὰ	Δ
Μπεϊζὰν κιουρδί. Πιουσελὶκ ἀσηράν. Ζαβὶλ κιουρδί.	Τζιαργκιὰχ	Γ
Σεγκιὰχ μαγέ. Χηράμ.	Σεγκιὰχ	β
Σεμπὰ πιουσελίκ. Σεμπὰ ζεμζεμέ. Οὐσάκ. Νέτζιτ. Σὴρφ ἀσηράν. Σέφκου ταράπ.	Διουγκιὰχ	π
Ῥούϊ ἀράκ. Σελμέκ. Μπιουμπεργκέ. Σουζιδίλ. Ῥιουκιοὺπ καὶ Οὐρπάν.	Ῥὰστ	ν
	Ἀράκ	ζ
	Ἀσηρὰν	η
		κ
	Γιεγκιὰχ	

ΤΑ ΕΛΛΕΙΠΟΝΤΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΧΡΗΣΤΙΚΩΝ ΣΙΟΥΠΕΔΩΝ.

Νὺμ Σουμπουλέ.	Νεχαβὲντ Κεπίρ.
Μουχαγιὲρ.	Μουχαγιὲρ κιουρδί. Μουχαγιὲρ-πιουσελίκ. Ζερεφκέντ.
Γκερδανιέ.	Ζαβίλ. Βετζχὶ ἀρεζπάρ. Ἀρεζπάρ. Καρτζιγάρ. Μαχοὺρ ἀσηράν.
Ἐβίτζ.	Ἐβίτζ πιουσελίκ. Σέφκου ἐβσά. Χιτζαζκιάρ. Νεβρούζ ἀτζέμ. Ἀτζὲμ κιουρδί.
Χουσεϊνί.	Χουσεϊνὶ ἀσηράν. Ἀτζὲμ πιουσελίκ. Ζιλγκές. Ῥαχάτουλ ἐρβάχ. Σουλτανὶ ἀράκ.
Νεβά.	Φεράχ φεζά. Γκιουλλιζάρ. Σὴρφ χιτζάζ. Χουζί. Μουσταχάρ. Ἰσφαγάν. Νιγρίζ. Ἕτερον Νιγρίζ. Ζαβὶλ κιουρδί. Νισαπούρ. Πεσενδιδέ. Μπιοζριούκ. Νιουχιούφτ. Μπεστὲ ἰσφαχάν. Φεραχνάκ.
Τζιαργκιάχ.	Κιουρδί. Μουχαλὶφ χισάρ. Σαζκιάρ. Ἀρεζπὰρ πιουσελίκ. Μπεστενιγκιάρ. Νεβρούζ.
Σεγκιάχ.	Χουζάμ. Μαγιέ.
Διουγκιάχ.	Ἕτερον Διουγκιάχ. Σὴρφ ἀραμπάν. Χιτζάζ. Χουμαγιούν· καὶ Καρὰ διουγκιάχ. Ζεμζεμέ. Σὴρφ πιουσελίκ.
Ῥάστ.	Ἕτερον Μαχούρ. Πεντζουγκιάχ.
Γιεγκιάχ.	Μουχαλὶφ ἀράκ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Παραβολὴ τῶν Μακαμίων πρὸς τοὺς ἤχους τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς.

Τὸ Γιεγκιάχ, ὁ πρῶτος τόνος τοῦ διαγράμματος, ἐξομοιοῦται τῷ λ π ἤχῳ. Ὁ δεύτερος τόνος, ἤτοι τὸ Ἀσηράν, ἐξομοιοῦται τῷ λ ἤχῳ. Ὁ τρίτος τόνος, ἤτοι τὸ Ἀράχ, ἐξομοιοῦται τῷ βαρεῖ ἤχῳ. Ὁ τέταρτος τόνος, ἤτοι τὸ Ῥάστ, ἐξομοιοῦται τῷ λ δ ἤχῳ. Ὁ πέμπτος τόνος, ἤτοι τὸ Διουγκιὰχ (α) ἐξομοιοῦται τῷ ἤχῳ, ὅστις μόνος ἐστὶν ἀρχὴ καὶ οἱονεὶ θε-

---

(α) Διουγκιάχ, λέξις περσική, σύνθετος ἐκ τοῦ Διοὺ καὶ Γκιάχ. Τὸ Διοὺ σημαίνει δύο τὸ γκιάχ, τόπος ἢ βάσις· ὥστε εἰς τὴν Μουσικὴν Διουγκιὰχ σημαίνει δευτέρα βάσις. Λέγεται δὲ τὸ Διουγκιὰχ δευτέρα βάσις σχετικῶς πρὸς τὴν διαίρεσιν τῶν τόνων, ἔνθα, ὡς εἴρηται, τὸ Γιεγκιὰχ εἶναι ἡ πρώτη βάσις. Ἀλλ' ἐν τῇ διαιρέσει τῶν κυρίων ἤχων τὸ Διουγκιὰχ λαμβάνει τὰ πρωτεῖα καὶ εἶναι μείζων τόνος καὶ οἱονεὶ θεμέλιον αὐτῶν, τόσον παρ' ἡμῖν, ὅσον καὶ παρ' Ἀραβοπέρσαις. Ἐν ἄλλαις λέξεσι ἀρχὴ τοῦ πρώτου τροχοῦ εἶναι τὸ Γιεγκιάχ, πρώτη βάσις· ἀρχὴ δὲ τοῦ δευτέρου τροχοῦ εἶναι τὸ Διουγκιὰχ γινόμενον οὕτω πρώτη βάσις τοῦ δευτέρου τροχοῦ. Οἱ πλάγιοι ἤχοι κατατάσσονται ἐν τῷ πρώτῳ τροχῷ, ἐν ᾧ πρωτεύει τὸ Γιεγκιάχ· οἱ δὲ κύριοι κατατάσσονται ἐν τῷ δευτέρῳ, ἐν ᾧ πρωτεύει τὸ Διουγκιάχ, καθὼς θέλομεν ἰδεῖ εἰς τὸ γ'. διάγραμμα.

μέλιον τῆς ἡμετέρας, καὶ τῆς τῶν Ἀραβοπερσῶν Μουσικῆς. Ὁ ἕκτος τόνος, ἤτοι τὸ Σεγκιάχ (α), ἐξομοιοῦται τῷ δευτέρῳ ἦχῳ· ὁ ἕβδομος τόνος, ἤτοι τὸ Τζιαργκιάχ (β), ἐξομοιοῦται τῷ τρίτῳ ἦχῳ· ὁ ὄγδοος τόνος, ἤτοι τὸ Νεβά, (γ), ὅπερ ἐστὶν ἡ ἀντιφωνία τοῦ Γιεγκιάχ, ἐξομοιοῦται τῷ τετάρτῳ ἦχῳ. Καὶ οὕτω κατὰ σύγκρισιν τοῦ εἰρημένου σοφοῦ Δ. Καντεμήρεως ἀποτελοῦνται οἱ παρ' ἡμῖν ὀκτὼ ἦχοι.

Οἱ δὲ Ἀραβοπέρσαι προσθέτουσιν εἰς τοὺς εἰρημένους κυρίους

(α) Σ ε γ κ ι ά χ, λέξις περσική, σύνθετος ἐκ τοῦ Σ ὲ καὶ Γ κ ι ά χ. Τὸ Σὲ σημαίνει τ ρ ί α, τὸ Γκιάχ τόπος ἢ βάσις· ὥστε εἰς τὴν Μουσικὴν Σεγκιὰχ σημαίνει τ ρ ί τ η βάσις. Λέγεται δὲ τὸ Σεγκιὰχ τρίτη βάσις σχετικῶς πρὸς τὴν διαίρεσιν τῶν τόνων τοῦ διαγράμματος· σχετικῶς ὅμως πρὸς τὴν διαίρεσιν τῶν κυρίων ἤχων τὸ Σεγκιὰχ εἶναι δευτέρα βάσις καὶ ἐλάσσων τόνος.

(β) Τ ζ α ρ γ κ ι ά χ, λέξις περσική, σύνθετος ἐκ τοῦ Τ ζ ὰ ρ καὶ Γ κ ι ά χ. Τὸ Τζὰρ σημαίνει τέσσαρα· τὸ γκιὰχ τόπος ἢ βάσις. Εἰς τὴν Μουσικὴν Τζαργκιὰχ δηλοῖ τετάρτη βάσις τοῦ διαγράμματος. Καὶ ἐν μὲν τῇ διαιρέσει τῶν τόνων εἶναι πράγματι τετάρτη βάσις· ἀλλ' ἐν τῇ διαιρέσει τῶν κυρίων ἤχων τὸ Τζαργκιὰχ εἶναι τρίτη βάσις καὶ ἐλάχιστος τόνος. Ἐν κεφαλαίῳ: τὸ μὲν Διομγκιὰχ εἶναι ὁ πρῶτος ἦχος καὶ ὁ μείζων τόνος· τὸ δὲ Σεγκιὰχ εἶναι ὁ δεύτερος ἦχος καὶ ὁ ἐλάσσων τόνος· τὸ δὲ Τζαργκιὰχ ὁ τρίτος ἦχος καὶ ἐλάχιστος τόνος. Διὰ τῶν τριῶν τούτων συμπληροῦνται οἱ τρεῖς τόνοι τοῦ διατονικοῦ γένους. Καὶ αὐτῶν δὲ τῶν Ἀραβοπερσῶν ἐχόντων τὴν αὐτὴν ταύτην διαίρεσιν, ἀποδεικνύεται ἐκ τούτου ὅτι ἡ Μουσικὴ αὐτῶν πηγάζει ἐκ τῆς ἡμετέρας.

(γ) Τὸ Ν ε β ὰ εἶναι ἐπίσης λέξις περσική. Ἔχει δὲ τρεῖς σημασίας· πρῶτον δηλοῖ μ ε σ α ί α ν μ ε λ ῳ δ ί α ν, κατὰ τὴν διαίρεσιν τῶν τόνων τοῦ διαγράμματος, καὶ εἶναι ἡ ἀντιφωνία τοῦ Γιεγκιάχ· δεύτερον δηλοῖ ἀ ν ά π α υ σ ι ν, κατὰ τὴν διαίρεσιν τῶν ὀκτὼ ἤχων καὶ διὰ τὴν συμπλήρωσιν αὐτῶν· καὶ τρίτον Ἁ ρ μ ο ν ί α ν, ὥστε ἡρμοσμένον εἴη ἂν τὸ πεντάχορδον σύστημα, τὸ τετράχορδον, καὶ τὸ τρίχορδον καθ' ἡμᾶς· τὸ ἐκ τούτων σύνθετον, ἤτοι τὸ ὀκτάχορδον λέγεται Ἁ ρ μ ο ν ί α. Ἐν δὲ τῇ Μουσικῇ σημαίνει μ ε σ α ῖ ο ς τ ό ν ο ς τοῦ διαγράμματος, καθότι, ὡς ἐρρέθη ἀνωτέρω, ἀρχόμενοι ἀπὸ τὸ Γιεγκιάχ, εὑρίσκομεν τὸ Νεβά· ἀντιφωνία δὲ τοῦ Νεβὰ εἶναι τὸ Τὶζ Νεβά· καὶ οὕτως ἀποτελεῖται ἡ δισδιαπασῶν κλίμαξ, τοῦθ' ὅπερ ἀποδεικνύεται καὶ διὰ τῆς Παν-δουρίδος.

ἤχους ἄλλους τέσσαρας καὶ οὕτω ἀποτελοῦνται, ὡς εἴπομεν, τὰ δώδεκα κύρια Μακάμια. Οἱ προστιθέμενοι οὗτοι τέσσαρες ἦχοι ἀνάγονται πάντοτε εἰς τοὺς ἡμετέρους ὀκτὼ ἤχους καὶ οὐδέποτε παραλλάσσουσιν, ἀλλ' ἀποτελοῦσι τὸ αὐτὸ μέλος καὶ τὴν αὐτὴν φωνήν. Οἱ προστιθέμενοι οὗτοι καλοῦνται παρ' ἡμῖν ἑπταφωνία τῶν κατιουσῶν φωνῶν, παρὰ δὲ Ἀραβοπέρσαις πρῶτον σέτι ἤτοι πρῶτος βαθμός.

Ἀκολούθως· ὁ ἔννατος τόνος, τὸ Χουσεϊνί, ὅστις ἐστὶν ἑπταφωνία τοῦ Ἀσηράν, ἐξομοιοῦται τῷ λ̇ ἤχῳ. Ὁ δέκατος τόνος, τὸ Ἐβίτζ, ἑπταφωνία τοῦ Ἀράκ, ἐξομοιοῦται τῷ βαρεῖ ζ̇ λ̇ ἤχῳ. Ὁ δέκατος πρῶτος τόνος, τὸ Γκερδανιέ, ἑπταφωνία τοῦ Ῥάστ, ἐξομοιοῦται τῷ λ̇ ἢ τῷ ν̇ ἤχῳ. Ὁ δέκατος δεύτερος τόνος, τὸ Μουχαγιέρ, ἑπταφωνία τοῦ Δουγκιάχ, ἐξομοιοῦται τῷ πρώτῳ ζ̇ ἤχῳ. Καὶ ἐνταῦθα ἀποτελοῦνται τὰ δώδεκα κύρια Μακάμια τῶν Ἀραβοπερσῶν.

Εἰς ταῦτα οἱ Ἀραβοπέρσαι προσθέτουσιν ἄλλους τέσσαρας περδέδες (τόνους) Τίζια Νίτια καλουμένους καὶ οὐχὶ Μακάμια.

Ἡμεῖς ὀνομάζομεν τοὺς τέσσαρας τούτους τόνος ἑπταφωνίαν τῶν καθολικῶν ἀνιουσῶν φωνῶν. Οἱ δὲ Ἀραβοπέρσαι ὀνομάζουσι τὴν προσθήκην ταύτην, Τζιφτὲ Σέτι, ἤτοι διπλοῦν δεύτερον βαθμόν. Ὅλοι ἐν γένει οἱ περδέδες (τόνοι) ἐνεργοῦσιν εἰς τὰ μουσικὰ ὄργανα τῶν Ἀραβοπερσῶν τὰ ὁποῖα ὀνομάζουσιν οὗτοι Σάζια, οἷα Ταμβοῦρι, Κεμάνι, Νάϊ, Μισχάλι, κτλ. Ἔχουσι δὲ τὰ ὄργανα ταῦτα τοὺς αὐτοὺς περδέδες καὶ ἐνεργοῦσιν ἀνεξαιρέτως ὡς τὸ Ταμβοῦρι (πανδουρίς), ὅπερ ἐστὶ παρ' αὐτοῖς καὶ παρ' ἡμῖν τὸ ἐντελέστερον καὶ ἀκριβέστερον ὄργανον.

Ταῦτα ἐπιχυροῖ καὶ ὁ σοφὸς Δ. Καντεμῆρις ἀναγνοὺς τὰ βιβλία τῆς μουσικῆς τῶν Ἀραβοπερσῶν.

Τούτων τῶν τεσσάρων φωνῶν, δηλαδὴ περδέδων, ὁ δέκατος

τρίτος τόνος, ὀνομαζόμενος Τὶζ σεγκιάχ, ἐστὶν ἡ ἐπταφωνία τοῦ Σεγκιάχ, καὶ ἐξομοιοῦται τῷ δευτέρῳ ἦχῳ. Ὁ δέκατος τέταρτος τόνος, ὀνομάζεται Τὶζ τζιαργκιάχ· ἐξομοιοῦται δὲ τῷ τρίτῳ ἦχῳ. Ὁ δέκατος πέμπτος τόνος, ὀνομάζεται Τὶζ νεβά, ἐστὶν ἡ ἐπταφωνία τοῦ Νεβά, καὶ ἐξομοιοῦται τῷ τετάρτῳ ἦχῳ. Καὶ ὁ δέκατος ἕκτος τόνος, Τὶζ χουσεϊνί, ἐπταφωνία τοῦ Χουσεϊνί, ἐξομοιοῦται τῷ ἕκτῳ ἤχῳ. Καὶ ἐνταῦθα συμπληροῦνται οἱ δέκα ἓξ περδέδες (τόνοι) τῆς πανδουρίδος, ἤτοι ἡ δισδιαπασῶν κλίμαξ τῆς τε ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἐξωτερικῆς ἑλληνικῆς ἡμῶν Μουσικῆς.

Ἐπειδὴ ὁ σοφώτατος Δ. Καντεμῆρις παραλληλίζει ἐπιτυχέστατα τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ἤχους μετὰ τῶν ἐξωτερικῶν Μακαμίων, ἡμεῖς πρὸς ἐντελεστέραν ἀπόδειξιν τούτων ὑποβάλλομεν τὸ ἀκόλουθον τρίτον διάγραμμα, μετὰ μαρτυριῶν τῆς ἀρχαίας καὶ νέας μεθόδου, ἐν ᾧ φαίνονται εὐκρινέστατα τὰ κύρια Μακάμια τῶν Ἀραβοπερσῶν καὶ οἱ ὀκτὼ ἦχοι, δηλαδὴ οἱ κύριοι καὶ οἱ πλάγιοι τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς.

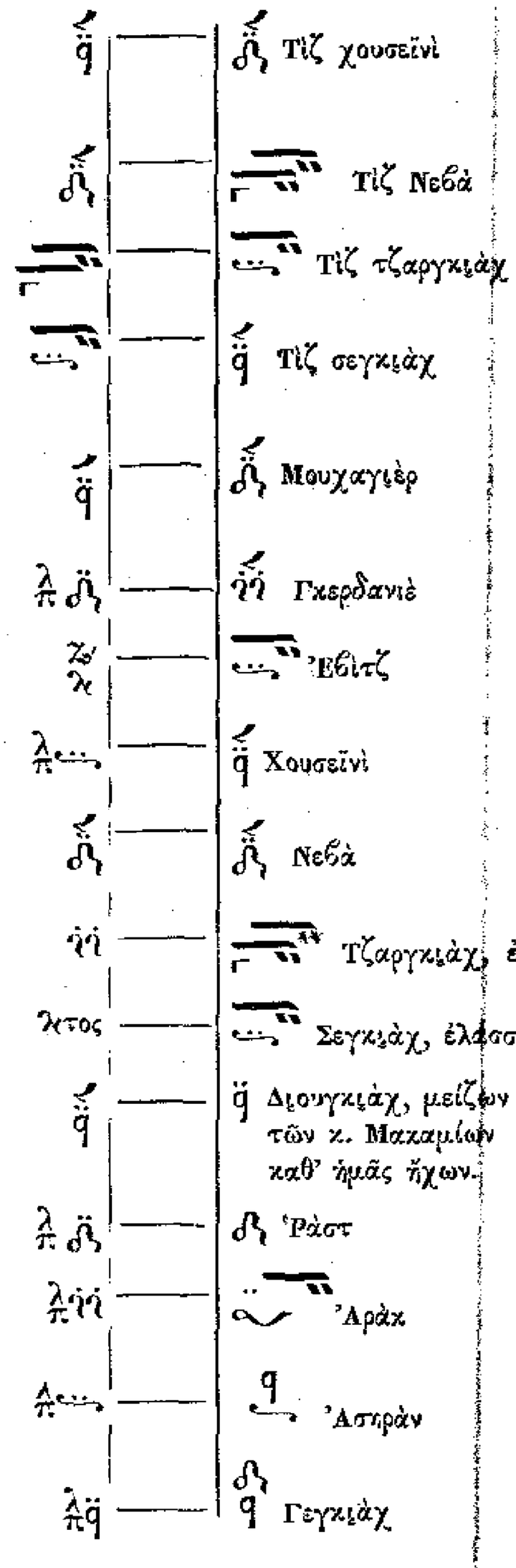
Τὶζ χουσεῖνὶ
Τὶζ Νεβὰ
Τὶζ τζαργκιὰχ
Τὶζ σεγκιὰχ
Μουχαγιὲρ
Γκερδανιὲ
Ἐβὶτζ
Χουσεῖνὶ
Νεβὰ
Τζαργκιὰχ, ἐλάχιςος.
Σεγκιὰχ, ἐλάσσων.
Διουγκιὰχ, μείζων καὶ ἀρχὴ τῶν κ. Μακαμίων καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἤχων.
Ῥὰστ
Ἀρὰκ
Ἀσιρὰν
Γεγκιὰχ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ Ῥυθμῶν.

Οἱ Ἀραβοπέρσαι ἔχουσι καὶ τὸ ὀνομαζόμενον Οὐσούλι, ὅπερ ἐν τῇ Μουσικῇ αὐτῶν ἐστὶν ἀπαραίτητον. Τὸ οὐσούλι τοῦτο καλεῖται παρ' ἡμῖν ρυθμός καὶ παρίσταται διὰ τῆς ὑπὸ τῶν ἡμετέρων μουσικῶν καλουμένης χειρονομίας ἥτις ἐστὶ κίνησις τῆς χειρός, ἀφορῶσα εἰς ἰδιασμὸν τῆς μελῳδίας καὶ εἰς καταμέτρησιν τοῦ χρόνου τοῦ εἰς τὴν μελῳδίαν ἐξοδευομένου κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ῥυθμικῆς. Ὁ ῥυθμὸς ταὐτιζόμενος μετὰ τῆς χειρονομίας, εἶναι ἀναγκαιότατος εἰς τὴν Μουσικὴν ἐν γένει, καθότι πᾶν μεμελισμένον τεμάχιον μὴ συνᾷδον τῷ ῥυθμῷ ἀντιβαίνει εἰς τὴν μουσικὴν τέχνην. Διὰ τοῦτο προηγεῖται ἐνταῦθα τῶν τετονισμένων μελῶν τὸ περὶ ῥυθμῶν κεφάλαιον.

Ἀλλὰ παρὰ τοῖς Ἀραβοπέρσαις ὁ ῥυθμὸς καθίσταται οὐ μόνον ἀναγκαιότατος ἀλλὰ καί, ὡς εἴπομεν, ἀπαραίτητος, καθότι οὗτοι μὴ ἔχοντες χαρακτῆρας ὅπως γράφωσι τὰ μέλη, μόνον διὰ τῶν ῥυθμῶν δύνανται νὰ κρατῶσιν αὐτὰ εἰς τὴν μνήμην.

Παρ' Ἀραβοπέρσαις τὰ οὐσούλια, ἤτοι ῥυθμοί, γεννῶνται ἐκ τοῦ κτύπου τῶν χειρῶν ἐπὶ τῶν γονάτων· τύπτοντες δὲ ἡμεῖς τὴν δεξιὰν χεῖρα προφέρομεν τὴν λέξιν Δι ούμ, τύπτοντες δὲ τὴν ἀριστερὰν προφέρομεν τὴν λέξιν Τέκ· καὶ πά-

λιν πρῶτον τὴν δεξιὰν καὶ ἔπειτα τὴν ἀριστερὰν προφέρομεν τὴν λέξιν Τεκέ, καὶ τελευταῖον τύπτοντες ταὐτοχρόνως ἀμφοτέρας προφέρομεν διπλασίως τὸ κάππα τῆς λέξεως ταύτης, ἤτοι Τεκκέ. Ἡ χρῆσις τῆς λέξεως Τεκὲ εἶναι τοιαύτη· προφερομένης μὲν τῆς συλλαβῆς Τε τύπτομεν τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ γόνατος, προφερομένης δὲ τῆς λέξεως Κε τύπτομεν τὴν ἀριστερὰν ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ γόνατος, καὶ ἀναλόγως τοῦ ἀπαιτουμένου ῥυθμοῦ τύπτομεν τὸ γόνυ πλέον ἢ ἅπαξ καὶ προφέρομεν αὐτὴν ὁλόκληρον Τεκέ, καθὼς προσέτι διπλασιάζομεν ἐν τῇ προφορᾷ τὸ κάππα αὐτῆς οἷον Τεκκέ.

Ἐκ τούτου καταφαίνονται οἱ διάφοροι ῥυθμοὶ οἵτινες συνίστανται εἰς τὸ μακρὸν καὶ τὸ βραχύ, προφερομένων τῶν λέξεων Δι̯ούμ καὶ Τεκὲ καὶ διπλασιαζομένου τοῦ κάππα Τεκκέ. Καὶ ἡ μὲν λέξις Δι̯ούμ εἶναι τὸ πρῶτον βραχύ, ἡ δὲ λέξις Δι̯ουούμ τὸ δεύτερον βραχύ, καὶ ἡ λέξις Τεκκὲ τὸ μακρόν.

Ὁ δὲ προκύπτων σχηματισμὸς ἐκ τῶν λέξεων, ὅσαι συναχθῶσι καὶ ἔλθωσιν ἐπὶ τὸ αὐτό, καλεῖται ἓν οὐσούλι, ἤτοι εἷς ῥυθμός. Ἐπὶ παραδείγματι, κατὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦτον ἐγένετο καὶ εἶναι ἐν χρήσει ὁ ῥυθμὸς ὁ ὀνομαζόμενος Δι̯ουγι̯ὲκ καθότι οὗτος θεωρεῖται ὡς πρῶτος βραχὺς καὶ ἀποτελεῖται ἐξ ὀκτὼ κτύπων τῶν χειρῶν.

Τὸ Δι̯ουγι̯ὲκ εἶναι οἱονεὶ θεμέλιον τῶν οὐσουλίων, καθὼς ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ μουσικῇ ὁ μὲν πρῶτος ἦχος θεωρεῖται ὡς θεμέλιον τῶν λοιπῶν· τὸ δὲ ἴσον ἀρχὴ καὶ θεμέλιον τῆς ποσότητος τῶν χαρακτήρων.

Ἐκ τῶν οὐσουλίων ὑποβάλλω ἐνταῦθα δώδεκα τὰ χρησιμώτερα καὶ ἀναγκαιότερα, καὶ ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν οὐσουλίων, ἤτοι ἀπὸ τοῦ Δι̯ουγι̯ὲκ, ἀποδεικνύω ἕκαστον αὐτῶν σεσημειωμένον τριχῶς.

ΟΥΣΟΥΛ ΔΙΟΥΓΙΕΚ.

ο	ἰ	ι	ὁ	ἰ
Διούμ	Τεὲκ	Τὲκ	Διουούμ	Τεὲκ
1	2	1	2	2

Μετὰ τοῦ πρώτου βραχέος ἔχει 8 κτύπους.

ΟΥΣΟΥΛ ΣΟΦΙΑΝ.

ὸ	ἰ	ι	ἰ
Διου ου	ου οὺμ	Τεκὲ	ε ε ε
4		5	

Μετὰ τοῦ πρώτου βραχέος ἔχει 9 κτύπους.

ΟΥΣΟΥΛ ΣΕΜΑΪ.

ο	ι	ι	ο	ἰ
Διούμ	Τὲκ	Τὲκ	Διοὺμ	Τε ὲκ
1	1	1	1	2

Μετὰ τοῦ πρώτου βραχέος ἔχει 6 κτύπους.

ΟΥΣΟΥΛΙ ΤΖΕΜΠΕΡ.

ὸ	ἰ	ὸ	ο	ο	ι	ι
Διοὺμ	Τεκὲ	Διοὺμ	Διοὺμ	Διοὺμ	Τὲκ	Τὲκ
ι	ι	ι	ι	ι	ι	ι
ι	ο	ἰ		—		
Τὲκ	Διοὺμ	Τεχὲκ	Τεκέ	Τεκὲ		
1	1	2	1	1		

Μετὰ τοῦ μακροῦ ἔχει 12 κτύπους.

ΟΥΣΟΥΛ ΔΕΒΡΙ ΚΕΠΙΡ.

ὁ	ὁ	ι	ο	ι
Διου οὐμ	Διου οὐμ	Τὲκ	Διοὐμ	Τὲκ
2	2	1	1	1
ἰ	ὁ	ἰ	ἰ	
Τεκκε ε ε	Διου ου ου οὐμ	Τε ε ὲκ	Διου οὐμ	
4	4	3	2	
ἰ	ὁ	ὁ		
Διου οὐμ	Τεκὲ	Τεκὲ		
2	2	2		

Μετὰ τοῦ πρώτου βραχέος ἔχει 26 κτύπους.

ΟΥΣΟΥΛ ΠΕΡΕΒΣΑΝ.

ὁ	ι	ὁ	ι	ὁ	ο
Διου οὐμ	Τὲκ	Διου οὐμ	Τὲκ	Διου οὐμ	Διοὐμ
2	1	2	1	2	1
ι	ὁ	ο	ἰ	—	
Τὲκ	Διοὐμ	Διοὐμ	Τεχὲκ	Τεκὲ	Τεκὲ
1	1	1	2	1	1

Μετὰ τοῦ δευτέρου βραχέος ἔχει 16 κτύπους.

ΟΥΣΟΥΛ ΜΟΥΧΑΜΕΖ.

ὁ	ἰ	ὁ	ι	ὁ	ὁ
Διοὐμ	Τεκὲ	Διοὐμ	Τὲκ	Διοὐμ	Διοὐμ
1	1	1	1	1	1
ι	ο	ὁ	ι	2	ὁ
Τὲκ	Τεκὲ	Διοὐμ	Τὲκ	Τεκὲ	Διοὐμ
1	1	1	1	1	1
ἰ		—			
Τεχὲκ		Τεκὲ	Τεκὲ		
2		1	1		

Μετὰ τοῦ δευτέρου βραχέος ἔχει 16 κτύπους.

ΟΥΣΟΥΛ ΡΕΜΕΛ.

ὁ	ἰ	ὁ	2	2
Διου οὺμ	Τεχχὲ	Διου οὺμ	Τεχχὲ	Τεχχὲ
2	2	2	2	2
ὁ	2	ὁ	ἰ	ἰ
Διου ουμ	Τεχχὲ	Διοὺμ	Διοὺμ	Τεχχὲ
2	2	1	1	2
ὁ	ἰ	ὁ	ὁ	1
Τεχχὲ	Διοὺμ	Τὲχ	Διοὺμ	Διοὺμ
2	1	1	1	1
1	—			
Τεχὲχ	Τεχὲ	Τεχὲ		

Μετὰ τοῦ πρώτου βραχέος ἔχει 28 κτύπους.

ΟΥΣΟΥΛ ΧΑΦΙΦ

ο	1	ἰ	ο	1	ἰ	ὁ
Διοὺμ	Τὲχ	Τε ὲχ	Διοὺμ	Τὲχ	Τε ὲχ	Διου οὺμ
1	1	2	1	1	2	2

2	ο	1	ἰ	ὁ	2
Τεχχὲ	Διοὺμ	Τὲχ	Τε ὲχ	Διου οὺμ	Τεχχὲ
2	1	1	2	2	2

ο	ο	1	2	ο	1	2
Διοὺμ	Διοὺμ	Τὲχ	Τεχὲ	Διοὺμ	Τὲχ	Τεχὲ
1	1	1	1	1	1	1

ο	1	—	
Διοὺμ	Τεχὲχ	Τεχὲ	Τεχὲ
1	2	1	1

Μετὰ τοῦ δευτέρου βραχέος ἔχει 32 κτύπους.

ΟΥΣΟΥΛ ΣΑΚΙΛ.

ὁ	2	ὁ	2	2		
Δι̱ου οὺμ	Τεχκὲ	Δι̱ου οὺμ	Τεχκὲ	Τεχκὲ		
2	2	2	2	2		
ὁ	2	ὁ	ἰ	ἰ	ὁ	
Δι̱ου οὺμ	Τεχκὲ	Δι̱ου οὺμ	Τε ὲκ	Τε ὲκ	Δι̱ου οὺμ	
2	2	2	2	2	2	
ὁ	ἰ	ὁ	ἰ	ἰ	ὁ	
Τε ὲκ	Δι̱ου οὺμ	Τε ὲκ	Τε ὲκ	Δι̱ου οὺμ	Τεχκὲ	
2	2	2	2	2	2	
2	ο	ο	ἰ	2	ο	ἰ
Δι̱οὺμ	Δι̱οὺμ	Τὲκ	Τεκὲ	Δι̱οὺμ	Τὲκ	Τεκὲ
1	1	1	1	1	1	1
ο	2	ι	—			
Δι̱οὺμ	Τεχὲκ	Τεκὲ	Τεκὲ			
1	2	1	1			

ΟΥΣΟΥΛ ΝΙΜ ΣΑΚΙΛ.

ὁ	2	ὁ	2	2	
Δι̱ου οὺμ	Τεχκὲ	Δι̱ου οὺμ	Τεχκὲ	Τεχκὲ	
2	2	2	2	2	
ὁ	2	ο	ι	ἰ	ο
Δι̱ου οὺμ	Τεχκὲ	Δι̱οὺμ	Τὲκ	Τεχκὲ	Δι̱οὺμ
2	2	1	1	1	1
ἰ		—			
Τε ε ε χὲκ		Τεκὲ	Τεκὲ		
4		1	1		

Μετὰ τοῦ δευτέρου βραχέος ἔχει 24 κτύπους.

ΟΥΣΟΥΛ ΝΙΜ ΔΕΒΡΙ.

ὁ	ὁ	ἰ	ὁ	ἰ	ὁ
Διου οὐμ	Διου οὐμ	Τε ἐκ	Διοὐμ	Τὲκ	Τεκὲ
2	2	2	1	1	1
ο	—		ἰ	ἰ	
Διοὐμ	Τε ε ε χὲκ		Τεκκὲ	Τεκκὲ	
1	4		2	2	

Μετὰ τοῦ δευτέρου βραχέος ἔχει 18 κτύπους.

Καίτοι ἐπραγματεύθημεν ἀρκούντως ἐνταῦθα περὶ ῥυθμῶν, κρίνομεν ἀναγκαῖον εἰς τὸν βουλόμενον ἐκμαθεῖν τοὺς κτύπους τῶν οὐσουλίων νὰ προσδράμῃ εἰς εἰδήμονα τῆς ῥυθμικῆς διδάσκαλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ Μέτρων.

Νομίζομεν καταλληλότερον νὰ μεταφέρωμεν ἐνταῦθα ὁλόκληρον τὸ περὶ τούτων κεφάλαιον τοῦ Μεγάλου Θεωρητικοῦ τοῦ ἀοιδίμου Χρυσάνθου, ὡς ἀκριβὲς καὶ μὴ χρῆζον ἰδιαιτέρας ἀναπτύξεως.

Ἔμμετρον μέλος λέγεται ἐκεῖνο, τοῦ ὁποίου οἱ χαρακτῆρες τῆς μελῳδίας χωρίζονται μὲ κατὰ κάθετον γραμμάς, περικλειούσας μελῳδίαν τόσων χρόνων, ὅσους περιέχει τὸ μέτρον. Συγκροτοῦνται δὲ τὰ μέτρα κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον:

Μία μὲν θέσις, μία δὲ ἄρσις, αἵτινες μετροῦσι χρόνους δύο, συγκροτοῦσι τὸ μέτρον ὅπερ σημαίνεται διὰ τοῦ 2. Κρούομεν δὲ εἰς τοῦτο τὸ μέτρον ἅπαξ μὲν τὸ γόνυ, ἅπαξ δὲ τὸν ἀέρα. Ταὐτίζεται δὲ τοῦτο τὸ μέτρον μὲ τὸν προκελευσματικὸν πόδα· ο Ι.

Μία μὲν θέσις, δύο δὲ ἄρσεις, αἵτινες μετροῦσι χρόνους τρεῖς, συγκροτοῦσι τὸ μέτρον ὅπερ σημαίνεται διὰ τοῦ 3. Κρούομεν δὲ εἰς τοῦτο τὸ μέτρον, ἅπαξ μὲν τὸ γόνυ, δὶς δὲ τὸν ἀέρα· ο Ι Ι· ἢ ἅπαξ μὲν τὸ γόνυ βραχέως, ἅπαξ δὲ τὸν ἀέρα μακρῶς· καὶ τότε ταὐτίζεται τοῦτο τὸ μέτρον μὲ τὸν ἴαμβον πόδα· ο ἰ.

Δύο μὲν θέσεις, δύο δὲ ἄρσεις, αἵτινες μετροῦσι χρόνους τέσσαρας, συγκροτοῦσι τὸ μέτρον ὅπερ σημαίνεται διὰ τοῦ 4. Κρούομεν δὲ εἰς τοῦτο τὸ μέτρον, δὶς μὲν τὸ γόνυ, δὶς δὲ τὸν ἀέρα. Ταὐτίζεται δὲ τοῦτο τὸ μέτρον μὲ τὸν διπλοῦν προκελευσματικὸν πόδα· ο ο I I.

Δύο μὲν θέσεις, ἄρσεις δὲ τρεῖς, μετροῦσαι χρόνους πέντε, συγκροτοῦσι τὸ μέτρον ὅπερ σημαίνεται διὰ τοῦ 5. Κρούομεν δὲ εἰς τοῦτο τὸ μέτρον, δὶς μὲν τὸ γόνυ, τρεῖς δὲ τὸν ἀέρα, πρὸς δεξιά, πρὸς ἀριστερά, καὶ πρὸς τὰ ἄνω· εἰ δὲ κρούομεν θέσιν μακράν, θέσιν βραχεῖαν, καὶ ἄρσιν μακράν, ταὐτίζεται τοῦτο τὸ μέτρον μὲ τὸν πόδα, ὀνομαζόμενον Παίων διάγυιος· ὀ ο I.

Δύο μὲν θέσεις, ἄρσεις δὲ τέσσαρες, μετροῦσι χρόνους ἕξ, συγκροτοῦσι τὸ μέτρον ὅπερ σημαίνεται διὰ τοῦ 6. Κρούομεν δὲ εἰς τοῦτο τὸ μέτρον, δὶς μὲν τὸ γόνυ, τρεῖς δὲ τὸν ἀέρα, πρὸς δεξιά, πρὸς ἀριστερά, καὶ πρὸς τὰ ἄνω μακρῶς. Εἶναι προσέτι καὶ ἄλλα μέτρα εἰς τὴν χρῆσιν τῶν εὐρωπαίων μουσικῶν, τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται Σύνθετα· ταῦτα ἐπειδὴ ἀχρηστοῦσι παρ' ἡμῖν, παραλίπομεν.

Ὅταν χωρίζωμεν τὴν μελῳδίαν, ἀφοῦ εἶναι γεγραμμένη ἐντελῶς μὲ τοὺς χαρακτῆρας τῆς ποσότητος, καὶ μὲ τὰ σημεῖα τῆς ποιότητος, μὲ κανὲν ἀπὸ τὰ εἰρημένα μέτρα, σύροντες τὰς κατὰ κάθετον γραμμάς, ὀφείλομεν νὰ προσέχωμεν τὰ ἑξῆς:

Ὅσας θέσεις καὶ ἄρσεις περιέχει τὸ μέτρον, τόσων χρόνων μελῳδίαν πρέπει νὰ γράφωσιν οἱ χαρακτῆρες, οἵτινες ἐμπεριχλείονται ὑπὸ τῶν κατὰ κάθετον γραμμῶν· οἷον, ἐὰν μὲν τὸ μέτρον περιέχῃ θέσιν καὶ ἄρσιν, αἱ κατὰ κάθετον γραμμαὶ περικλείουσι χαρακτῆρας, γράφοντας μελῳδίαν δύο χρόνων. Ἐὰν δὲ τὸ μέτρον περιέχῃ θέσιν καὶ δύο ἄρσεις, αἱ κατὰ κάθετον γραμμαὶ περικλείουσι χαρακτῆρας, γράφοντας μελῳδίαν τριῶν χρόνων· κτλ.

Ἐνίοτε ἔνθα πρέπει νὰ χωρισθῇ τὸ μέτρον διὰ τῆς κατὰ κά-

θετον γραμμῆς, τυγχάνει χαρακτὴρ ἄτμητος διὰ τὴν μακρότητα τοῦ φθόγγου του· τότε ἀφίνομεν μὲν αὐτὸ τὸ μέτρον ἀχώριστον, τέμνομεν δὲ τὸ μετ' αὐτό. Καὶ ἐπειδὴ γίνεται ἓν μέτρον ὀκτὼ χρόνων, ἤγουν δύο θέσεων καὶ δύο ἄρσεων, καὶ πάλιν δύο θέσεων καὶ δύο ἄρσεων, ἐγγράφεται τῷ μέτρῳ πρὸς γνώρισιν ὁ 8 ἀριθμός. Διὰ τὰ αὐτὰ δὴ καὶ ὁ 7, καὶ ὁ 6, καὶ ὁ 5, καὶ ὁ 3, καὶ ὁ 2.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ ἐμφάσεως.

Ἔμφασις εἶναι τὸ νὰ ἀρχίζῃ καὶ νὰ τελειώνῃ ὁμοῦ μὲ τὸ μέτρον τὸ ἐμμελὲς μάκρος τῆς συλλαβῆς τῆς σημαντικῆς λέξεως· οἷον, εἰς τὸ Τὰς ἑσπερινάς, αἱ συλλαβαὶ κ υ καὶ ρ ι, τῆς λέξεως Κύριε λαμβάνουσιν ἐμμελὲς μάκρος·

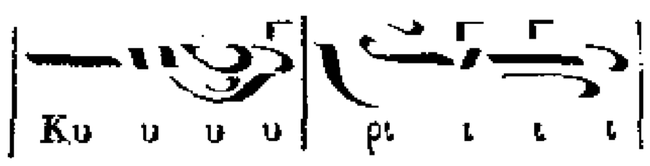

Τοῦτο τὸ μάκρος εἶναι χρόνων τεσσάρων· ἐὰν καὶ τὸ μέτρον, μὲ τὸ ὁποῖον μετρῶ τὸ τροπάριον ὅλον, εἶναι χρόνων τεσσάρων, σώζω τὴν ἔμφασιν· εἰ δὲ μή, παραβλάπτω αὐτήν.

Ἡ μελῳδία τῶν συλλαβῶν κ υ καὶ ρ ι διαρκοῦσα χρόνους ὀκτώ, περικλείεται ἀπὸ δύο μέτρα, τὰ διὰ τοῦ 4 σημειούμενα. Λοιπὸν τὸ μὲν πρῶτον, ἔχον τὴν κατὰ κάθετον γραμμὴν πρὸ τοῦ Ὀλίγου, περικλείει τὸ Ὀλίγον, τὰ Κεντήματα, τὴν Πετα-

στήν, καὶ τὴν Ἀπόστροφον· μεθ' ἣν κεῖται ἡ κατὰ κάθετον γραμμή· τὸ δὲ δεύτερον περικλείει τὸ Ἴσον, τὴν Ὑποῤῥοήν, τὸ Ὀλίγον, καὶ τὴν Ἀπόστροφον· μεθ' ἣν κεῖται πάλιν ἡ κατὰ κάθετον γραμμή. Ἄρα τὸ ἐμμελὲς μάκρος τῶν συλλαβῶν ἀρχίζει καὶ παύει ὁμοῦ μὲ τὸ μέτρον.

Ὅπου τύχει ἐμμελὲς μάκρος συλλαβῆς, ἐκεῖθεν ἀρχίζομεν νὰ χωρίζωμεν τὰ μέτρα, εἴτε τετράχρονον εἶναι, εἴτε δίχρονον. Καὶ ἂν προηγῆται φθόγγος τελικός, ὅστις δύναται νὰ ἦναι καὶ βραχύς, καὶ δίχρονος, καὶ τρίχρονος, διορίζεται ὁ χρόνος τούτου τοῦ φθόγγου ἀπὸ τὴν ἑπομένην ἔμφασιν. Καθὼς εἰς τὸ αὐτὸ τροπάριον κατὰ τὴν λέξιν εὐχάς, ἡ συλλαβὴ χ α ς γίνεται τρίχρονος διὰ τὰς ἑπομένας ἐμφάσεις τῶν συλλαβῶν κ υ καὶ ρ ι.

Περὶ ἐμφάσεως ῥυθμικῆς.

Ἔμφασις ῥυθμικὴ εἶναι τὸ νὰ συντρέχῃ κάθε ἕνας ψόφος τοῦ ῥυθμοῦ μὲ κάθε ἕνα φθόγγον τῆς μελῳδίας· ἤγουν τὸ νὰ δέχηται ἕνα ψόφον ἄρσεως ἢ θέσεως τοῦ ῥυθμοῦ κάθε ἕνας χαρακτὴρ τῆς μελῳδίας. Διὰ δὲ σαφήνειαν τούτου ἂς ῥυθμισθῇ μὲ τὸν ῥυθμόν, ὀ ο ο Ι Ι ἰ, ὅστις ὀνομάζεται Δάκτυλος κατὰ χορεῖον τὸν Ἰαμβοειδῆ, ἡ μελῳδία τοῦ Θείῳ καλυφθείς·

Ἦχος λέγετος

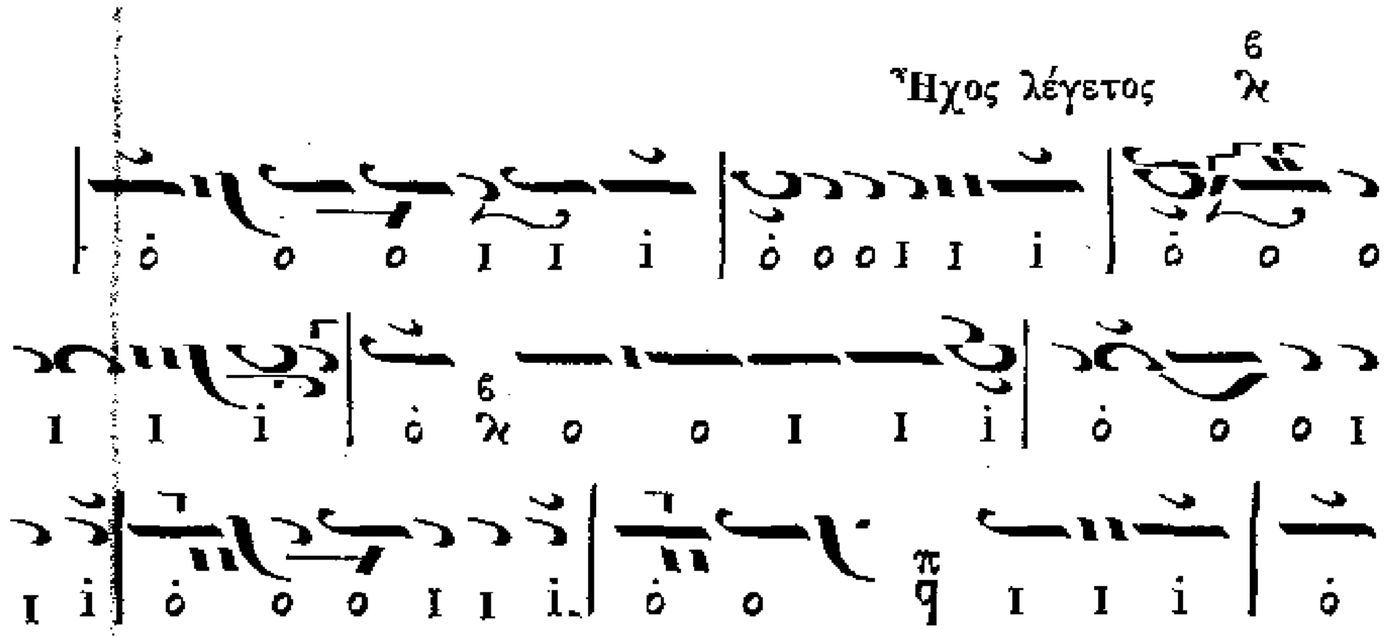

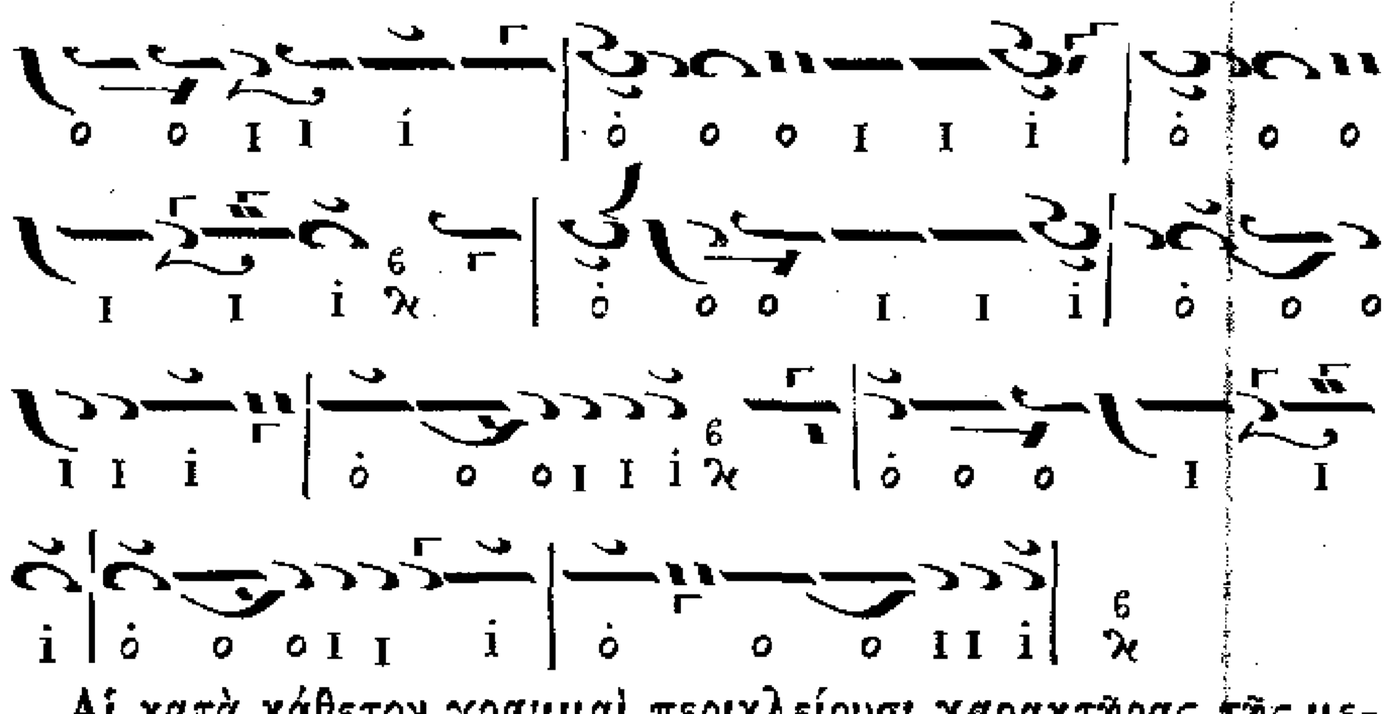

Αἱ κατὰ κάθετον γραμμαὶ περικλείουσι χαρακτῆρας τῆς μελῳδίας τόσους, ὅσους ὁ ῥυθμὸς ζητεῖ διὰ λογαριασμὸν τῶν χρόνων του. Λοιπὸν εὐθὺς μετὰ τὴν γραμμὴν κεῖται Ὀλίγον μὲ Κέντημα, καὶ παριστᾶται φθόγγος ὁ Δι· αὐτὸς ζητεῖ δύο χρόνους, καὶ συντρέχει μὲ τὸν ψόφον τοῦ ο, ζητοῦντος δύο χρόνους· εἶτα κεῖνται δύο Ἴσα, παριστῶντα φθόγγους τοὺς Δι Δι, ζητοῦντας ἀνὰ χρόνον ἕνα, καὶ συντρέχοντας μὲ τοὺς ψόφους τῶν ο ο, ζητούντων ἀνὰ χρόνον ἕνα. Ἔπειτα κεῖνται Ἀπόστροφος καὶ Ἴσον, παριστῶντα φθόγγους τοὺς Γα Γα, ζητοῦντας ἀνὰ χρόνον ἕνα, καὶ συντρέχοντας μὲ τοὺς ψόφους τῶν Ι Ι, ζηζούντων ἀνὰ χρόνον ἕνα. Μετέπειτα κεῖται Ὀλίγον, παριστῶν φθόγγον τὸν Δι, ζητοῦντα δύο χρόνους, καὶ συντρέχοντα μὲ τὸν ψόφον τοῦ ἰ, ζητοῦντος χρόνους δύο, καὶ τελειόνει ὁ ῥυθμός.

Ὅποιος χαρακτὴρ ἔχει Γοργόν, ἢ Δίγοργον, κτλ., δένεται μὲ τὸν ἡγούμενον φθόγγον, καὶ λογίζεται ὡς ἕνας φθόγγος, καὶ δύναται νὰ συντρέχῃ μὲ ψόφον ζητοῦντα χρόνον ἕνα· καὶ ἂν ὁ ἡγούμενος χαρακτὴρ ἔχῃ καὶ κλάσμα, ἢ διπλῆν κτλ., ὁ φθόγγος τούτου ὁμοῦ μὲ τὸν φθόγγον τοῦ χαρακτῆρος, ὅστις ἔχει τὸ γοργόν, ἢ δίγοργον, παρεξετάζεται μὲ τὸν ψόφον τοῦ σημείου τοῦ ῥυθμοῦ. Λοιπὸν οὕτω λέγομεν, ὅτι κάθε ἕνας ψόφος συντρέχει μὲ κάθε ἕνα φθόγγον.

Ἀφ τὰ τέλη τῶν μελῳδιῶν τῶν ἄλλων στίχων, δὲν συγκαταλήγωσι μὲ τὰ τέλη τῶν ῥυθμῶν, τὸ τέλος ὅμως τῆς μελῳδίας τοῦ τελευταίου στίχου τοῦ τροπαρίου πρέπει νὰ συγκαταλήγῃ μὲ τὸ τέλος τοῦ ῥυθμοῦ. Διὰ τοῦτο ἂν οἱ πρῶτοι τρεῖς στίχοι περιέχωσι δεκάκις τὸν ῥυθμόν, οἱ τελευταῖοι δύο περιέχουσι τὸν αὐτὸν ῥυθμὸν ἑξάκις, ἤγουν τρεῖς ἕκαστος, χωρὶς νὰ περισσεύῃ οὔτε τοῦ ῥυθμοῦ ἡ μελῳδία τοῦ στίχου, οὔτε τῆς μελῳδίας αὐτοῦ, ὁ ῥυθμός.

Εἰς τὴν ῥυθμικὴν ὁ χρόνος ὅστις περνᾷ χωρὶς φθόγγου πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ ῥυθμοῦ, (τὸ ὁποῖον γίνεται ὅταν ὁ ῥυθμὸς περισσεύῃ τῆς μελῳδίας περὶ τὰ μέσα τοῦ τροπαρίου), ὀνομάζεται χρόνος **Κενός**· τοῦτον ἡμεῖς σημαίνομεν μὲ τὴν ἁπλῆν, ἢ διπλῆν, ἢ τριπλῆν, κατὰ τὸ μάκρος τὸ ὁποῖον ἔχει. Οὗτος ὁ Κενὸς χρόνος, ἂν ἦναι ἐλάχιστος, λέγεται **Λεῖμμα** ῥυθμῶν· καὶ ἂν ἦναι μακρός, ἤγουν διπλάσιος τοῦ ἐλαχίστου, λέγεται **Πρόσθεσις**.

Ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἡ πολυχρόνιος τριβὴ καὶ περιέργεια δύναται νὰ προσδιορίσῃ διὰ τὴν ἔμφασιν, εἶναι τὰ ἑξῆς: Ποία μελῳδία ἰδιάζει τῷ ὀ, καὶ ποία τῷ ἰ, ἢ τῷ ο, καὶ τῷ Ι· καὶ ποία μὲν μελῳδία ἀνήκει τῷ δε τῷ ῥυθμῷ, ποία δὲ τῷ δε. Καὶ ἂν εἰς μίαν μελῳδίαν ἀνήκωσι διάφοροι ῥυθμοί, ἢ ἂν εἰς ἕνα ῥυθμὸν ἀνήκωσι διάφοροι μελῳδίαι· καὶ ἔτι ποῖος μὲν ῥυθμὸς συνάρχεται τῆς μελῳδίας, καὶ ποῖος ἄρχεται μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς μελῳδίας.

Ἡ πολυχρόνιος λοιπὸν τριβὴ καὶ περιέργεια εἶναι ἡ μόνη ὁδηγὸς καὶ διδάσκαλος διὰ νὰ ὁρίσῃ τὰ συστατικὰ ταῦτα τῆς ἐμφάσεως καὶ καταστήσῃ οὕτω τὸν περὶ αὐτὰ καταγινόμενον εἰδήμονα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ τῶν χαρακτήρων τῶν φθόγγων.

§ 1.

Οἱ χαρακτῆρες, δι' ὧν γράφεται ἡ ποσότης τῆς μελῳδίας καὶ παρίστανται οἱ φθόγγοι τοῦ γραφομένου μέλους, ἀπὸ τοῦ Ἴσου ἀρχόμενοι, εἰσί, κατὰ τὴν ἀρχαίαν μέθοδον, δεκαπέντε καὶ διαιροῦνται εἰς ἀνιόντας καὶ κατιόντας.

Καὶ οἱ μὲν ἀνιόντες εἰσὶν ἐννέα· Ἴσον, Ὀλίγον, Ὀξεῖα, Πεταστή, Πελαστόν, Κούφισμα, Κεντήματα, Κέντημα καὶ Ὑψηλή.

Οἱ δὲ κατιόντες, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς Ἀποστρόφου, εἰσὶν ἕξ· Ἀπόστροφος, Δύο ἀπόστροφοι ἤτοι Σύνδεσμοι, Κρατημοϋπόρροον, Ὑπορρόη, Ἐλαφρὸν καὶ Χαμηλή.

Ἐξ αὐτῶν πέντε κατέστησαν εἰς τὴν νέαν μέθοδον περιττοί· ἤτοι, ἡ Ὀξεῖα, τὸ Πελαστὸν καὶ τὸ Κούφισμα, ἐκ τῶν ἀνιόντων· οἱ Σύνδεσμοι καὶ τὸ Κρατημοϋπόρροον, ἐκ τῶν κατιόντων.

Διελθὼν πολλὰ τῆς ἀρχαίας γραφῆς συγγράμματα καὶ ἀντιπαραβαλὼν τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν νεαν μέθοδον, ἐπείσθην κἀγὼ ὅτι πράγματι οἱ πέντε οὗτοι χαρακτῆρές εἰσιν ὅλως περιττοὶ εἰς τὴν νέαν μέθοδον.

Κατέστησαν δὲ περιττοί, διότι, γενομένης τῆς ἐντελοῦς ἀνα-

λύσεως τῶν χαρακτήρων καὶ τῶν σημαδοφώνων ὑπὸ τῶν ἀοιδίμων τριῶν διδασκάλων, οἱ πέντε οὗτοι χαρακτῆρες δὲν χρησιμεύουσι πλέον ἐν τῇ νέᾳ μέθόδῳ.

Καὶ τὴν μὲν χρῆσιν τῆς Ὀξείας ἀναπληροῖ, κατὰ τὴν νέαν μέθοδον, τὸ Ὀλίγον, τὴν δὲ τοῦ Πελαστοῦ καὶ τοῦ Κουφίσματος ἡ Πεταστή. Τὴν δὲ χρῆσιν τοῦ Συνδέσμου ἀναπληροῖ ἡ Ἀπόστροφος καὶ τὴν τοῦ Κρατημοῦποῤῥόου τὸ Ἐλαφρόν.

Ἀλλὰ ταῦτα διὰ βραχέων, καθότι περὶ τῶν πέντε τούτων περιττῶν χαρακτήρων διαλαμβάνει ἐκτενέστερον τὸ ἕτερον βιβλίον ὅπερ ἐκδώσω προσεχῶς ὑπὸ τὸν τίτλον: Ὁδηγὸς πρὸς ἐξήγησιν εἰς τὴν νέαν μέθοδον τῆς ἀρχαίας στενογραφίας τῶν μουσικῶν χαρακτήρων καὶ διαφόρων σημαδοφώνων.

Οἱ ὑπολειπόμενοι δέκα χαρακτῆρες, χρήσιμοι εἰς τὴν νέαν μέθοδον, γράφονται καὶ ὀνομάζονται οὕτω:

ΑΝΙΟΝΤΕΣ.

Ἴσον		0
Ὀλίγον		α
Πεταστὴ		α
Κεντήματα		α
Κέντημα		β
Ὑψηλή.		δ

ΚΑΤΙΟΝΤΕΣ.

Ἀπόστροφος		α
Ὑποῤῥοὴ		2
Ἐλαφρὸν		β
Χαμηλή.		δ

Ἕκαστος τῶν δέκα τούτων χαρακτήρων τῆς ποσότητος παριστᾷ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ ὡς ἀκολούθως:

Τὸ Ἴσον — προίσταται ὅλων τῶν χαρακτήρων, ἔχει τὴν δύναμιν τῆς ἰσότητος, οὔτε ἀναβαίνει οὔτε καταβαίνει, καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ προκείμενον μηδέν, 0· φέρει δὲ πάντοτε τὴν ἰσότητα τοῦ φθόγγου τοῦ πρὸ αὐτοῦ χαρακτῆρος ἢ τῆς μαρτυρίας τοῦ ἀρχομένου ἤχου. Εἰς δὲ τὴν σύνθεσιν τῶν χαρακτήρων ἐκτελεῖ πολλὰ καὶ ποικίλα, ὡς θέλομεν ἰδεῖ εἰς τὰ παραδείγματα τῆς ὀρθογραφίας. Ἐκ τούτου καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἐκάλουν αὐτὸ ἀρχήν, μέσην καὶ τέλος, πάντων τῶν χαρακτήρων καὶ σημαδοφώνων.

Τὸ Ὀλίγον — ἀναβαίνει ἐλευθέρως μίαν φωνήν, ὅπερ δηλοῖ τὸ προκείμενον α.

Ἡ Πεταστὴ ⌣ ἀναβαίνει ἐπίσης μίαν φωνὴν, ἀλλ' ἔχει καὶ τὴν ὀξύτητα, καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ προκείμενον α.

Τὰ Κεντήματα ,, ὡσαύτως ἀναβαίνουσι μίαν φωνήν, ἀλλ' ἠπίως, δηλαδὴ ἐλαφρῶς πως καὶ οὐχὶ ἐλευθέρως· μεταχειριζόμεθα δὲ αὐτὰ μόνον εἰς τὴν συνεχῆ ἀνάβασιν, καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ προκείμενον α.

Τὸ Κέντημα ‚ ἀναβαίνει δύο φωνὰς ὑπερβατῶς καὶ οὐχὶ κατὰ συνέχειαν, καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ προκείμενον β.

Τελευταῖος ἐκ τῶν ἀνιόντων ἡ Ὑψηλὴ ⌒ ἀναβαίνει ὑπερβατῶς τέσσαρας φωνάς, καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ προκείμενον δ. Αἱ δὲ ἐν τῷ μέσῳ δύο φωναὶ σιωπῶνται.

Εἰς δὲ τοὺς κατιόντας χαρακτῆρας λαμβάνει τὰ πρωτεῖα ἡ Ἀπόστροφος ⌣ ἥτις ἀπὸ τὴν βάσιν ἐν ᾗ εὑρισκόμεθα στρέφει πρὸς τὰ κάτω καὶ φανερόνει τὸν πρῶτον κατιόντα φθόγγον. Τοῦτο δὲ δηλοῖ τὸ προκείμενον α.

Ἡ δὲ Ὑπορρόη ⌣ καταβαίνει δύο φθόγγους οὐχὶ ὑπερβατῶς ἀλλὰ συνεχῶς, καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ προκείμενον ἀραβικὸν ἀριθμητικὸν στοιχεῖον 2. Ὠνομάσθη δὲ οὕτω, διότι δι' αὐτῆς ἡ κατάβασις τῆς φωνῆς ῥέει διὰ τοῦ λάρυγγος ὡσεὶ ῥέον ὕδωρ ἐν ταῖς πέτραις καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἀρχαῖοι ὠνόμαζον αὐτὴν Ἀπορρόην οἱονεὶ ἀπορρέειν τὴν φωνὴν ἀπὸ τοῦ λάρυγγος.

Τὸ δὲ Ἐλαφρόν , ἀντίθετον τοῦ Κεντήματος, καταβαίνει δύο φωνὰς ὑπερβατῶς. Ἡ πρώτη φωνὴ σιωπᾶται, ἡ δευτέρα ἐκφωνεῖται, καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ προκείμενον β.

Τέλος ἡ Χαμηλή, , ἀντίθετος τῆς Ὑψηλῆς καταβαίνει τέσσαρας φωνὰς ὑπερβατῶς. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ σιωπῶνται οἱ δύο φθόγγοι καὶ ὁ τέταρτος ἐκφωνεῖται.

Περὶ διαιρέσεως τῶν χαρακτήρων.

§ 2.

Τῶν δέκα χαρακτήρων τῆς ποσότητος διαιρουμένων εἰς τρεῖς τάξεις, εἰς Σώματα, εἰς Πνεύματα καὶ εἰς Οὐδετέρους, ἤτοι χαρακτῆρας οὔτε σώματα οὔτε πνεύματα ὄντας, τὰ μὲν σώματά εἰσι ταῦτα :

Ἀνιόντες· , , , καὶ Κατιόντες , , .

Γράφονται δὲ μόνα εἰς τὴν σύνθεσιν, τιθεμένου πρώτου τοῦ Ἴσου, ἔχοντος, ὡς ἐῤῥέθη, τὴν δύναμιν τῆς ἰσότητος καὶ γραφομένου διὰ τοῦ μηδενός, 0. Ὄντος δὲ τοῦ Ἴσου ἀρχῆς τῶν χαρακτήρων καί, κατὰ τοὺς ἀρχαίους, ἀρχῆς, μέσης καὶ τέλους τῆς μουσικῆς τέχνης, ἡμεῖς συναριθμοῦμεν αὐτὸ μετὰ τῶν σωμάτων καὶ δυνάμεθα νὰ τὸ γράφωμεν εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς συνθέσεως.

Τὰ δὲ πνεύματά εἰσι ταῦτα : , .

Τὰ πνεύματα δὲν γράφονται μόνα, ἵστανται πάντοτε μετὰ τῶν σωμάτων· καθὸ δὲ πνεύματα ὑποτάσσουσι τὰ σώματα αὐτῶν.

Οἱ δὲ Οὐδέτεροι χαρακτῆρές εἰσιν οἱ λοιποὶ δύο, ἤτοι τὰ Κεντήματα καὶ ἡ Ὑπορρόή . Ὠνομάσθησαν δὲ οὐδέτεροι διότι, ὡς εἴρηται, οὔτε εἰς τὴν τάξιν τῶν σωμάτων οὔτε εἰς τὴν τάξιν τῶν πνευμάτων ἀνήκουσι.

Τὰ Κ ε ν τ ή μ α τ α μεταχειριζόμεθα εἰς τὴν συνεχῆ ἀνάβασιν καὶ εἰς τὴν σύντομον ἀπαγγελίαν τῆς μελῳδίας. Προφέρονται ἠπίως καὶ δὲν διατρίβουσι πλέον τοῦ ἑνὸς χρόνου (κτύπου), καὶ διὰ τοῦτο δὲν δέχονται χρονικὰ σημεῖα. Προσέτι δὲν ὑποτάσσουσι τὰ σώματα, καθότι δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν πνευμάτων.

Ἡ δὲ Ὑ π ο ῤ ῥ ο ὴ τίθεται ὡς εἴρηται εἰς τὴν συνεχῆ κατάβασιν. Οἱ δύο αὐτῆς φθόγγοι καταβαίνουσιν ἐν τῇ ἀπαγγελίᾳ ἄνευ τομῆς τῆς φωνῆς καὶ ὡς ἀποῤῥέουσαι.

Περὶ συνθέσεως τῶν χαρακτήρων.

§ 3.

Εἰς τὴν σύνθεσιν γράφονται ἀσυνθέτως, ἤτοι τίθεται ἕκαστος μόνος εἰς τὴν σειράν, οἱ ἀκόλουθοι σώματα ὄντες χαρακτῆρες:

Τὸ Ἴσον —, τὸ Ὀλίγον —, ἡ Πεταστή ⌣, ἡ Ἀπόστροφος ⌣, τὸ Ἐλαφρὸν ⌒, καὶ ἡ Χαμηλή ⌣.

Οἱ δὲ λοιποί, πνεύματά τε καὶ οὐδέτεροι, δὲν δύνανται νὰ γραφῶσι μόνοι, ἀλλ' ἵστανται ἔμπροσθεν, ἄνωθεν ἢ κάτωθεν τῶν σωμάτων ὧν αὐξάνουσι καὶ τὴν ποσότητα, π. χ. ὅταν τὸ Κέντημα συντεθῇ τῷ Ὀλίγῳ ἔμπροσθεν ἢ κάτωθεν αὐτοῦ οὕτω —, φανερόνει τὸν δεύτερον ὑπερβατῶς ἀνιόντα φθόγγον, καθότι τὸ Κέντημα, ὡς πνεῦμα, ὑποτάσσει τὸ Ὀλίγον καὶ λογίζεται μόνον ἡ ποσότης τοῦ Κεντήματος. Ὅταν δὲ τὸ Κέντημα τεθῇ ἄνωθεν τοῦ Ὀλίγου οὕτω —, δεικνύει τὸν τρίτον ὑπερβατῶς ἀνιόντα φθόγγον, καὶ λογίζεται ἡ ποσότης καὶ τῶν δύο χαρακτήρων.

Τὸ Ὀλίγον ὑποτάσσεται ὑφ' ὅλων τῶν χαρακτήρων ἐκτὸς τῶν Κεντημάτων, τὰ ὁποῖα δὲν ὑποτάσσουσιν αὐτό, ἀλλ' οὔτε ὑποτάσσονται.

Ὅταν ἡ Ὑψηλὴ τεθῇ ἔμπροσθεν τοῦ Ὀλίγου οὕτω —, ἡ δύναμις, δηλαδὴ ἡ ποσότης τοῦ Ὀλίγου ἀπόλλυται καὶ λογίζεται μόνον ἡ ποσότης τῆς Ὑψηλῆς.

Ὅταν δὲ τεθῇ ἡ Ὑψηλὴ ὄπισθεν τοῦ Ὀλίγου οὕτω , ἢ ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ οὕτω , δὲν ὑποτάσσει τὸ Ὀλίγον καὶ λογίζεται ἡ ποσότης ἀμφοτέρων τῶν χαρακτήρων.

Ὅταν ἡ Ὑψηλὴ τεθῇ ἔμπροσθεν τῆς Πεταστῆς οὕτω , ἡ Πεταστὴ ἀπόλλυσι τὴν ποσότητα οὐχὶ ὅμως καὶ τὴν ὀξύτητα, ἤτοι τὴν δύναμιν αὐτῆς. Ἐὰν ὅμως ἡ Ὑψηλὴ τεθῇ ὄπισθεν τῆς Πεταστῆς οὕτω , ἢ ἐν τῷ μέσῳ οὕτω , τότε λογίζεται ἀμφοτέρων τῶν χαρακτήρων ἡ ποσότης.

Ὅταν τὸ Ὀλίγον ἢ τὸ Κέντημα , τεθῇ ἄνωθεν τῆς Πεταστῆς οὕτω , καὶ οὕτω , δὲν ὑποτάσσεται αὐτοῖς καὶ λογίζεται ἐπίσης ἀμφοτέρων ἡ ποσότης.

Προσέτι τὸ Ὀλίγον καὶ ἡ Πεταστὴ ὑποτάσσονται ὅλων τῶν κατιόντων χαρακτήρων καὶ τοῦ Ἴσου. Ὅταν ὅμως τεθῶσιν ἄνωθεν αὐτῶν οὕτως , , , , , ὑποτάσσονται μὲν καὶ οἱ δύο οὗτοι χαρακτῆρες, Ὀλίγον καὶ Πεταστή, ἀλλ' ἡ δύναμις καὶ ἡ ὀξύτης τῆς Πεταστῆς δὲν ἀφαιρεῖται.

Μόνα δὲ τὰ Κεντήματα δὲν ὑποτάσσουσι τὸ Ὀλίγον, ὡς ἀνωτέρω ἐῤῥέθη, ἄνωθεν, ἢ κάτωθεν, ἢ καὶ ἔμπροσθεν γραφόμενα οὕτω , , .

Τὸ Ἐλαφρὸν ὅταν ὑποτάξῃ τὴν Ἀπόστροφον οὕτω , οἱ δύο φθόγγοι τοῦ Ἐλαφροῦ, ἀντὶ ὑπερβατῶς, προφέρονται κατὰ συνέχειαν, λαμβανομένης τῆς μὲν Ἀποστρόφου εἰς τόπον Γοργοῦ, τοῦ δὲ Γοργοῦ λογιζομένου εἰς τὸν πρῶτον φθόγγον τοῦ Ἐλαφροῦ, καὶ ὁ δεύτερος φθόγγος αὐτοῦ κατέχει θέσιν.

Τὸ Ὀλίγον καὶ ἡ Πεταστὴ ὑποτάσσονται προσέτι καὶ ὑπὸ τοῦ συνεχοῦς ἐλαφρου οὕτω , ἀλλ' ἡ ὀξύτης τῆς Πεταστῆς μένει πάντοτε, ὡς εἴπομεν.

Παρατίθεμεν ἐνταῦθα Γενικὸν Πίνακα τῶν διαφόρων συνθέσεων τῶν χαρακτήρων, ἀνιόντων τε καὶ κατιόντων, συμπλεκομένων ἀλλήλοις καὶ αὐξανόντων οὕτω τὴν ἑαυτῶν ποσότητα· καὶ τὰ μὲν κάτωθεν αὐτῶν γράμματα δεικνύουσι τὸ ὑπερβατόν, οἱ δὲ ἀριθμοὶ τὴν συνέχειαν.

ΣΥΝΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΑΝΙΟΝΤΩΝ.

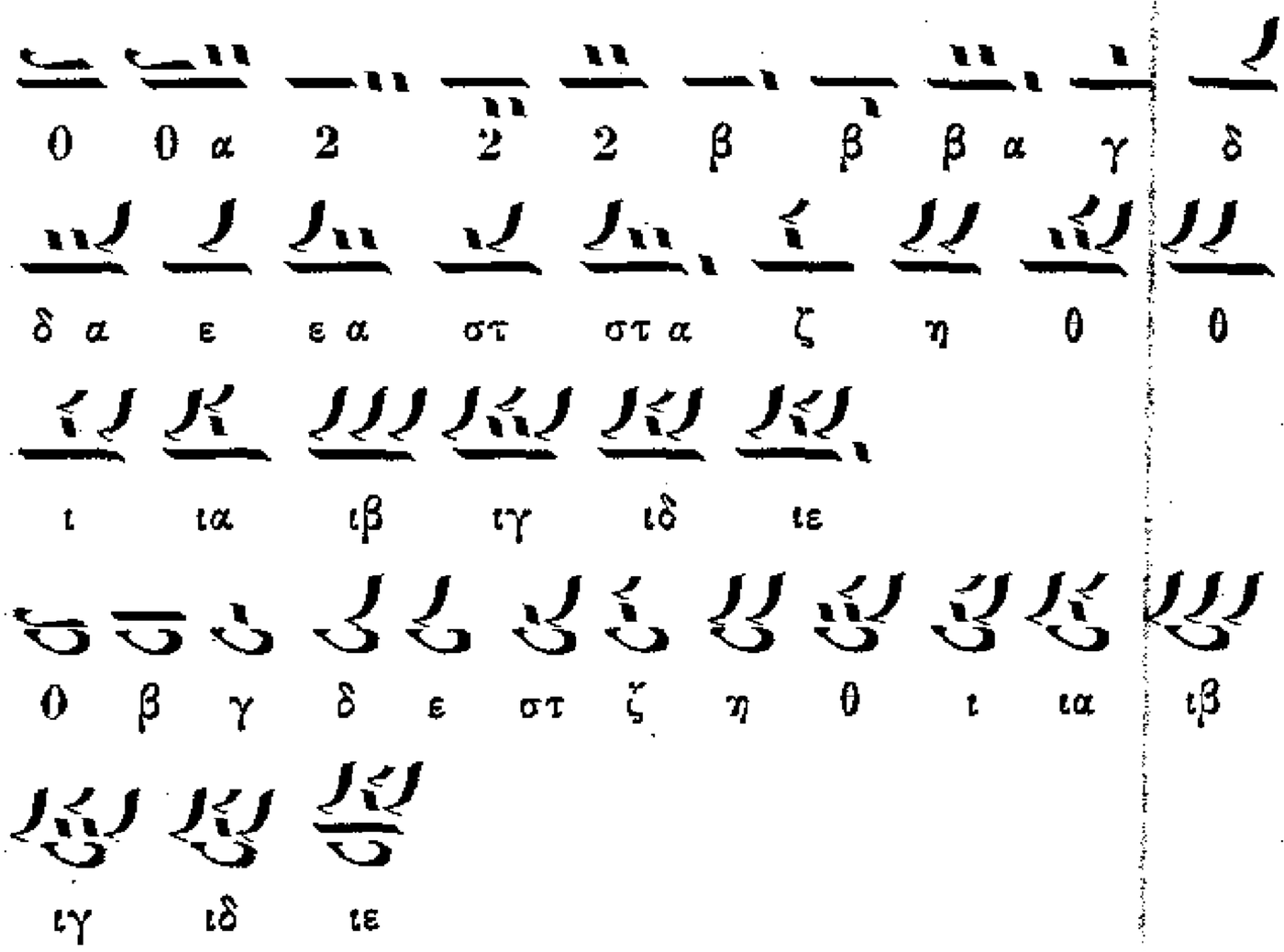

ΣΥΝΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΚΑΤΙΟΝΤΩΝ.

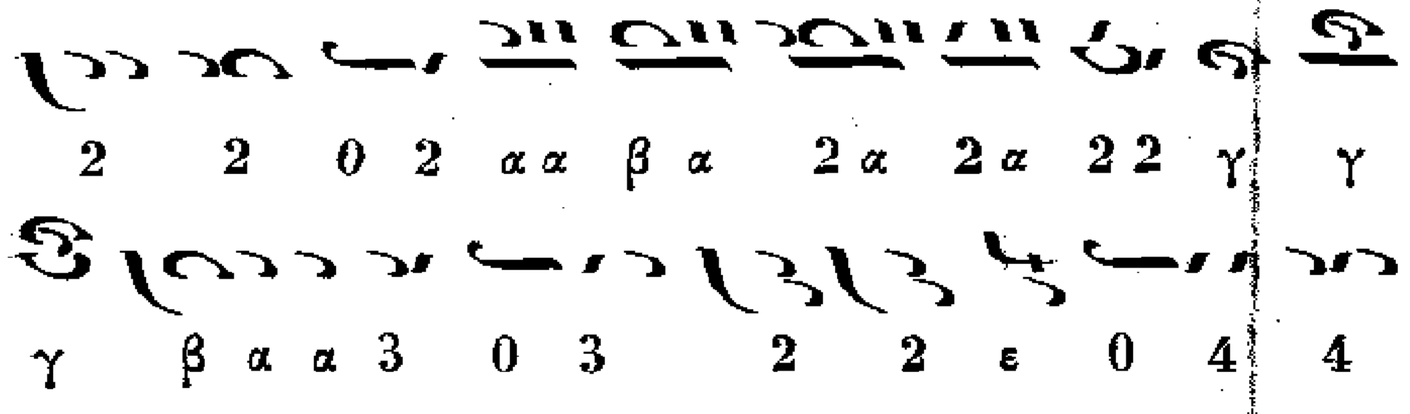

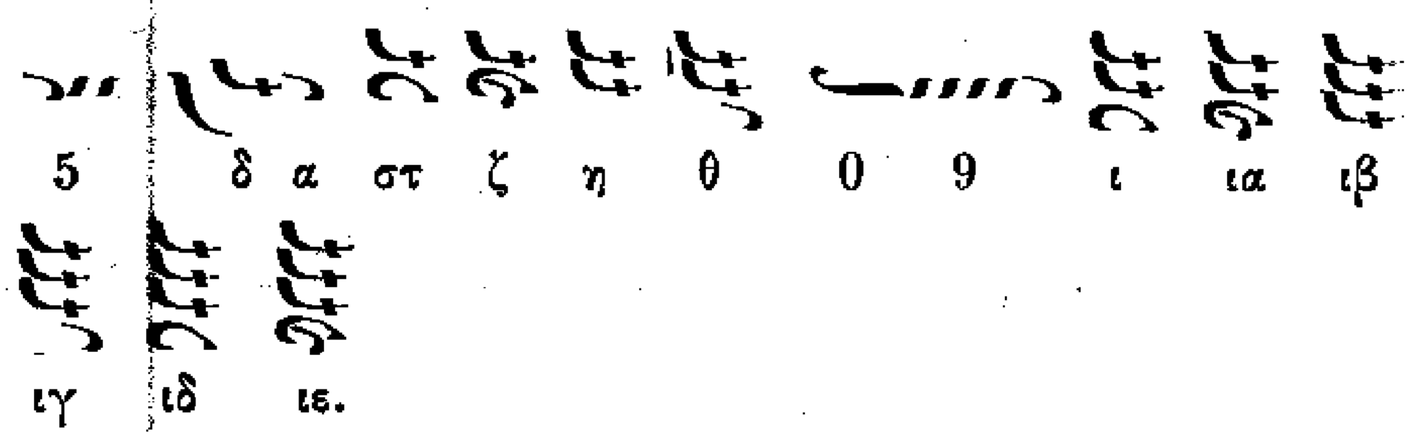

Καί τοι μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ δεκαπέντε αἱ συνθέσεις τῶν χαρακτήρων δὲν φθάνουσι ποτέ, ἡμεῖς ἐκρίναμεν καλὸν νὰ σημειώσωμεν αὐτὰς ἐν ἐκτάσει, ὅπως ἐὰν τυχὸν ἀπαντηθῇ ποτε τοιαύτη σύνθεσις, μὴ φανῇ παράδοξος καὶ δυσεξήγητος.

Περὶ τῶν ὑποστατικῶν σημείων.

§ 4.

Τὰ ὑποστατικὰ σημεῖα, εἰς ἔγχρονα καὶ ἄχρονα διαιρούμενα, εἰσὶν ἕνδεκα τὰ ἀκόλουθα :

ΕΓΧΡΟΝΑ ΤΕΣΣΑΡΑ.		ΑΧΡΟΝΑ ΕΠΤΑ.	
Τὸ Κλάσμα	⸢	Ἡ Βαρεῖα	⸣
Ἡ Ἁπλῆ	.	Τὸ Ὁμαλὸν	→
Τὸ Γοργόν	⌐	Τὸ Ἀντικένωμα	→
Τὸ Ἀργόν.	¬	Τὸ Ψηφιστὸν	⌣
		Τὸ Ἕτερον τὸ καὶ Σύνδεσμος	⌣
		Τὸ Ἐνδόφωνον	⌒
		Ὁ Σταυρός.	+

Καὶ τὰ μὲν τέσσαρα σημεῖα ὠνομάσθησαν ἔγχρονα ἢ ἔγχρονοι ὑποστάσεις διότι δεικνύουσι τὸ χρονικὸν ποσόν.

Ἐξ αὐτῶν τὸ μὲν Κλάσμα ⸗, τιθέμενον εἰς ὅλους τοὺς χαρακτῆρας, πλὴν τῆς ὑπορρόης καὶ τῶν κεντημάτων, δαπανᾷ ἕνα χρόνον ὁλόκληρον.

Ἡ ὑπορρόη δὲν δέχεται τὸ κλάσμα πώποτε. Ἀντὶ τοῦ κλάσματος τίθεται κάτωθεν τῆς ὑπορρόης διὰ τὸν δεύτερον αὐτῆς φθόγγον ἡ ἁπλῆ.

Τὰ δὲ κεντήματα δὲν δέχονται οὔτε τὸ κλάσμα οὔτε τὴν ἁπλῆν, καθότι δὲν δαπανῶσι πλέον τοῦ ἑνὸς χρόνου.

Τοῦ κλάσματος τιθεμένου εἰς ἕνα χαρακτῆρα, ὁ φθόγγος τοῦ χαρακτῆρος τούτου δαπανᾷ δύο χρόνους, τὸν μὲν διὰ τὸν χαρακτῆρα, τὸν δὲ διὰ τὸ κλάσμα, ἤτοι διπλασιάζεται ὁ χρόνος τοῦ χαρακτῆρος.

Ἰστέον ὅτι ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς μεθόδῳ ἕκαστος χαρακτὴρ δαπανᾷ ἕνα χρόνον, ἐνῷ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἕκαστος χαρακτὴρ ἐδαπάνα δύο χρόνους, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὁποίων ἐσχηματίζετο μικρά τις μελῳδία, ὡς θέλομεν ἰδεῖ ἐκτενέστερον καὶ μετὰ πλείστων παραδειγμάτων τετονισμένων, εἰς τὸ ἕτερον σύγγραμμα.

Ἡ δὲ Ἁπλῆ ., δαπανᾷ ἐπίσης ἕνα χρόνον ὁλόκληρον καὶ τίθεται ἄνευ ἀντικενώματος, τοῦτέστιν ἁπλῶς, κάτωθεν μὲν τῆς ὑπορρόης ἀπαραιτήτως διὰ τὸν δεύτερον αὐτῆς φθόγγον, κάτωθεν δὲ τῆς ἀποστρόφου ἐνίοτε διότι ἡ μὲν ἀπόστροφος προσλαμβάνει ἄνωθεν καὶ τὸ κλάσμα, ἡ δὲ ὑπορρόη οὐδέποτε δέχεται αὐτό.

Ἐξαιρουμένων τῶν κεντημάτων, πάντες οἱ χαρακτῆρες δέχονται τὴν ἁπλῆν οὐχὶ μόνην ἀλλὰ μετ' ἀντικενώματος.

Ἡ ἁπλῆ εἰς μὲν τὴν ὑπορρόην ὑποτίθεται οὕτω , καὶ μετὰ τοῦ γοργοῦ οὕτω ⸗ εἰς δὲ τὴν ἀπόστροφον οὕτω , καὶ μετὰ τοῦ γοργοῦ οὕτω , καὶ ἐνταῦθα ἀποδεικνύεται πότε ἡ ἀπόστροφος δέχεται κάτωθεν τὴν ἁπλῆν.

Εἰς δὲ τοὺς λοιποὺς χαρακτῆρας τίθεται, ὡς ἐῤῥέθη, μετ' ἀντικενώματος καὶ ἀκόμη καὶ εἰς τὴν ὑποῤῥοὴν καὶ τὴν ἀπόστροφον. Εἰς τὴν ὑποῤῥοὴν οὕτω , εἰς τὴν ἀπόστροφον οὕτω , εἰς τὸ ἐλαφρὸν οὕτω , εἰς τὴν πεταστὴν οὕτω κτλ.

Συντιθεμένης τῆς ἁπλῆς μεθ' οἱουδήποτε χαρακτῆρος ἐκτὸς τῶν κεντημάτων, ὁ οὕτω ἀποτελούμενος φθόγγος δαπανᾷ δύο χρόνους ἕνα διὰ τὸν χαρακτῆρα καὶ ἕνα διὰ τὴν ἁπλῆν, ὅπερ γίνεται καὶ εἰς τὸ κλάσμα. Εἰς ταύτην ὅμως τὴν σύνθεσιν ἀπαιτεῖται πάντοτε ἔμπροσθεν κατιοῦσα φωνὴ ἥτις προφέρεται οἱονεὶ κρεμαμένη καὶ ἀχώριστος.

Ἐὰν δ' ἀπαιτεῖται νὰ δαπανήσῃ ὁ χαρακτὴρ πλέον τοῦ ἑνὸς χρόνου, τίθεται τότε εἰς τὸν χαρακτῆρα διπλῆ, ἢ τριπλῆ, ἢ καὶ τετραπλῆ, οὐχὶ ὅμως μετ' ἀ ν τ ι κ ε ν ώ μ α τ ο ς ἀλλὰ μεθ' ἑ τ έ ρ ο υ ἤτοι σ υ ν δ έ σ μ ο υ , ἢ καὶ ἁπλῶς ἄνευ ἑτέρου ὡς ἀπαιτεῖ ἡ περίστασις.

Τοῦ κανόνος τούτου ἐξαιρεῖται ἡ πεταστή, ἥτις μετ' ἀντικενώματος δέχεται μόνην τὴν ἁπλῆν καὶ οὐχὶ πλέον.

Οἱ δὲ λοιποὶ χαρακτῆρες, ἐξαιρουμένων τῶν κεντημάτων ὡς ἄνωθι, δέχονται ἀνεξαιρέτως, κατὰ τὴν ἀπαιτουμένην διάρκειαν τοῦ χρόνου, πλέον τῆς ἁπλῆς ἤτοι τὴν διπλῆν, τὴν τριπλῆν, τὴν τετραπλῆν κτλ. μεθ' ἑ τ έ ρ ο υ καὶ ἄνευ ἑτέρου· π. χ. τὸ ἴσον μετὰ διπλῆς καὶ ἑτέρου , τὸ ὀλίγον μετὰ διπλῆς καὶ ἑτέρου , καὶ μετὰ τριπλῆς , κτλ.

Ἄνευ ἑτέρου οὕτω , , , , .

Ὅπου τεθῇ ἡ διπλῆ ὁ φθόγγος ἐκεῖνος δαπανᾷ τρεῖς χρόνους, ἕνα διὰ τὸν χαρακτῆρα, καὶ δύο διὰ τὴν διπλῆν· ὅπου δὲ τεθῇ ἡ τριπλῆ ὁ φθόγγος ἐκεῖνος δαπανᾷ τέσσαρας χρόνους, ἕνα διὰ τὸν χαρακτῆρα καὶ τρεῖς διὰ τὴν τριπλῆν κτλ.

Συντίθεται δὲ μετὰ καὶ ἄνευ ἑτέρου καὶ ἄλλως

Προσέτι ἡ ἁπλῆ, ἡ διπλῆ, ἡ τριπλῆ, ἡ τετραπλῆ κτλ., τίθενται καὶ ἔξωθεν τῶν χαρακτήρων καὶ γράφονται μεθ' ἁπλῆς προγραφομένης τῆς βαρείας οὕτω , μετὰ διπλῆς οὕτω , ἢ καὶ πλέον καθὼς ἀπαιτεῖ ἡ περίστασις τῆς χρονοτριβῆς· τότε δὲ ὁ χρόνος αὐτῶν δαπανᾶται ἄνευ μελῳδίας καὶ ὁ κτύπος γίνεται μετὰ σιωπῆς.

Τὸ δὲ γοργὸν , χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ ἐξοδεύῃ ὁ φθόγγος τοῦ χαρακτῆρος εἰς τὸν ὁποῖον τίθεται τὸν χρόνον αὐτοῦ εἰς τὴν ἄρσιν· δηλαδὴ θέλοντες ὅπως δύο χαρακτῆρες δαπανήσωσιν ἕνα χρόνον τίθεμεν αὐτὸ ἢ εἰς τὸν πρῶτον ἢ εἰς τὸν δεύτερον χαρακτῆρα, κατὰ τὴν περίστασιν, καὶ τότε ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν λαμβάνει τὴν θέσιν ὁ δὲ ἕτερος ἐξοδεύεται εἰς τὴν ἄρσιν καὶ οὕτω οἱ δύο χαρακτῆρες, ἀντὶ δύο ἔχουσιν ἕνα χρόνον καθότι τὸ γοργὸν ἀφαιρεῖ ἕνα χρόνον εἰς τὴν ἄρσιν· τοῦ πρώτου: π , π .

Ὅταν θέλωμεν νὰ ἐξοδευθῇ τοῦ δευτέρου χαρακτῆρος ὁ χρόνος εἰς τὴν ἄρσιν τότε γράφομεν οὕτω π , ἄνωθεν τὸ γοργόν· καὶ κάτωθεν οὕτω , καὶ μετὰ ἀντικενώματος κάτωθεν καὶ γοργοῦ ἄνωθεν οὕτω π . Καὶ εἰς μὲν τὸν πρῶτον χαρακτῆρα, ἤγουν εἰς τὸ ἴσον δαπανᾶται ὁ χρόνος, εἰς δὲ τὸν δεύτερον, ἤτοι τὸ ὀλίγον, ἔνθα ὑπάρχει τὸ γοργόν, ἐξοδεύεται ἡ ἄρσις.

Ἐὰν δὲ θέλωμεν νὰ ἐξοδευθῇ τοῦ πρώτου χαρακτῆρος ὁ χρόνος εἰς τὴν ἄρσιν, τότε θέτομεν τὸ γοργὸν ἄνωθεν ἢ κάτωθεν αὐτοῦ ἀδιαφόρως οὕτω .

Ὅταν ἀπαιτεῖται νὰ δαπανήσωσιν οἱ τρεῖς χαρακτῆρες ἕνα χρόνον, τότε τίθεται εἰς τὸν δεύτερον χαρακτῆρα, ἀντὶ γοργοῦ, δίγοργον, καὶ περιλαμβάνεται καὶ ὁ τρίτος χαρακτὴρ εἰς τὴν ἄρσιν οὕτω , ὥστε ὁ μὲν πρῶτος χαρακτήρ, ἤτοι ἡ

πρώτη ἀπόστροφος, κατέχει ὅλην τὴν θέσιν, ὁ δὲ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος, ἤγουν ἡ δευτέρα ἀπόστροφος μετὰ τῶν κεντημάτων, συμπλεκομένων μετὰ τοῦ διγόργου, κατέχουσιν ὅλην τὴν ἄρσιν.

Ὅταν δὲ πάλιν ἀπαιτῆται νὰ δαπανήσωσιν οἱ τέσσαρες χαρακτῆρες, ἤτοι οἱ τέσσαρες φθόγγοι, ἕνα χρόνον, τίθεται τότε τρίγοργον εἰς τὸν δεύτερον φθόγγον, δηλαδὴ εἰς τὸν πρῶτον φθόγγον τῆς ὑποῤῥοῆς, οὕτω π q

Οἱ δὲ δύο φθόγγοι τῆς ὑποῤῥοῆς καὶ ὁ τελευταῖος τῆς ἀποστρόφου συμπλεκόμενοι μετὰ τοῦ τριγόργου προφέρονται εἰς τὴν ἄρσιν· καὶ ὁ μὲν πρῶτος χαρακτὴρ ἑνούμενος μετὰ τοῦ κεντήματος κατέχει τὴν θέσιν, ἡ δὲ ὑποῤῥοὴ καὶ ἡ τελευταία ἀπόστροφος ἐξοδεύεται εἰς τὴν ἄρσιν.

Ἀναγκαιούντων περισσοτέρων, κατὰ τὴν περίστασιν, χαρακτήρων, δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν τετράγοργον, πεντάγοργον κτλ. Τοῦτο ὅμως σπανίως συμβαίνει εἰς τὴν μελοποιίαν τοῦ ἐξωτερικοῦ μέλους, εἰς δὲ τὴν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ οὐδέποτε.

Καὶ ἐν τῷ τέλει τῆς ἄρσεως ἐὰν χρειασθῇ θέσις, μεταχειριζόμεθα τὴν ἁπλῆν, τὴν διπλῆν, τὴν τριπλῆν ἢ καὶ πλέον, καὶ διατρίβομεν οὕτω ὅσους θέλομεν χρόνους.

Μεθ' ἑνὸς γοργοῦ καὶ μιᾶς ἁπλῆς γράφομεν οὕτω

τὸ ἴσον πρῶτον ἔχει τὴν θέσιν· ἡ δὲ ἀπόστροφος ἔχουσα τὸ γοργὸν ἄνωθεν κατέχει τὴν ἄρσιν, κάτωθεν δὲ τιθεμένη ἡ ἁπλῆ λαμβάνει τὴν θέσιν ἑνὸς χρόνου.

Παραδείγματα :

Ἴσον μετ' ἀποστρόφου, ἄνωθεν γοργοῦ καὶ κάτωθεν διπλῆς·

Ἴσον μεθ' ὑποῤῥοῆς, ὁμ.

Ἴσον μεθ' ὑποῤῥοῆς, ἄνωθεν δίγοργον καὶ κάτωθεν διπλῆ.

Εἰς τὰ παραδείγματα ταῦτα προγράφεται ἡ βαρεῖα, μετὰ ταύτην τὸ ἴσον. Καὶ εἰς μὲν τὸ πρῶτον παράδειγμα μετὰ τὸ ἴσον ἔρχεται ἡ ἀπόστροφος, ἔχουσα τὸ γοργὸν ἄνωθεν καὶ τὴν διπλῆν κάτωθεν. Τὸ ἴσον κατέχει τὴν θέσιν, ἡ δὲ ἀπόστροφος, ἔχουσα τὸ γοργόν, ἐξοδεύεται εἰς τὴν ἄρσιν· ἡ δὲ διπλῆ κάτωθεν δαπανᾷ δύο χρόνους.

Εἰς τὸ δεύτερον παράδειγμα ἡ ὑπορρόη ἔχει ἄνωθεν τὸ γοργὸν ὅπερ ἐννοεῖται εἰς τὸν πρῶτον φθόγγον αὐτῆς· ἡ δὲ διπλῆ κάτωθεν ἐννοεῖται εἰς τὸν δεύτερον φθόγγον· καὶ οὕτω δαπανῶνται ἐνταῦθα τρεῖς χρόνοι, εἷς διὰ τὸν δεύτερον φθόγγον τῆς ὑπορρόης καὶ δύο διὰ τὴν διπλῆν.

Εἰς δὲ τὸ τρίτον παράδειγμα ἡ ὑπορρόη ἔχει ἄνωθεν δίγοργον διὰ τοὺς δύο φθόγγους τῆς ὑπορρόης. Ἐνῷ δὲ ἐξοδεύονται οἱ δύο φθόγγοι τῆς ὑπορρόης εἰς τὴν ἄρσιν, διὰ τὴν διπλῆν δαπανῶμεν δύο μόνον χρόνους. Σημειωτέον προσέτι ὅτι τὸ γοργὸν καὶ τὸ δίγοργον τίθενται πάντοτε ἄνωθεν τῆς ὑπορρόης διὰ τὸν πρῶτον φθόγγον, τὰ δὲ χρονικὰ σημεῖα τίθενται κάτωθεν διὰ τὸν δεύτερον φθόγγον. Αἱ δὲ φθοραὶ τίθενται ἄνωθεν ἢ κάτωθεν κατὰ τὴν περίπτωσιν.

Τὸ δὲ ἀργὸν ⊤, ὅταν τεθῇ ἐπὶ τοῦ ὀλίγου ἔχοντος κάτωθεν τὰ κεντήματα ἡ σύνθεσις γίνεται οὕτω 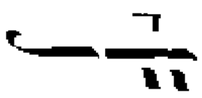 · πρῶτον λαμβάνει τὴν θέσιν τὸ ἴσον, κατόπιν τὰ κεντήματα ἐξοδεύονται εἰς τὴν ἄρσιν, καὶ ἔπειτα τὸ ὀλίγον δαπανᾷ δύο χρόνους, ἕνα δι' ἑαυτὸ καὶ ἕνα διὰ τὸ ἀργόν.

Ὅταν χρειασθῶσι τῷ ὀλίγῳ τρεῖς χρόνοι, τίθεται τότε εἰς αὐτὸ τὸ ἀργὸν μετὰ μιᾶς καθέτου ἄνωθεν οὕτω · καὶ τὸ μὲν ἴσον ἔχει τὴν θέσιν, τὰ δὲ κεντήματα ἐξοδεύονται εἰς τὴν ἄρσιν, τὸ ὀλίγον δαπανᾷ τρεῖς χρόνους, ἕνα δι' ἑαυτὸ καὶ δύο διὰ τό, ἁπλῶς εἰπεῖν, ἓν καὶ ἥμισυ ἀργόν.

Εἰ δὲ χρειασθῶσι τῷ ὀλίγῳ τέσσαρες χρόνοι, τὸ ἀργὸν δι-

πλασιάζεται, δηλαδὴ γίνεται δίαργον οὕτω · καὶ ἐνταῦθα τὸ ἴσον ἔχει τὴν θέσιν, τὰ κεντήματα τὴν ἄρσιν, τὸ δὲ ὀλίγον δαπανᾷ τέσσαρας χρόνους, ἕνα δι' ἑαυτὸ καὶ τρεῖς διὰ τὸ δίαργον.

Τὰ δὲ ἕτερα ἑπτὰ σημεῖα ὠνομάσθησαν ἄχρονα ἢ ἄχρονοι ὑποστάσεις διότι δὲν δαπανῶσι χρόνον.

Ἐξ αὐτῶν ἡ μὲν βαρεῖα , ὠνομάσθη οὕτω διότι μετὰ βάρους προφέρει τὸν φθόγγον τοῦ ἔμπροσθεν αὐτῆς χαρακτῆρος, καθότι προγραφομένης αὐτῆς διακρίνεται ἡ ζωηρότης τῆς μελῳδίας τοῦ φθόγγου καὶ ἀπὸ τὸν ἡγούμενον καὶ ἀπὸ τὸν ἑπόμενον οὕτω

Ὅταν δὲ θέλωμεν ν' ἀναλύσωμεν τὴν πεταστήν, ἡ γραμμὴ αὕτη γράφεται καὶ οὕτω :

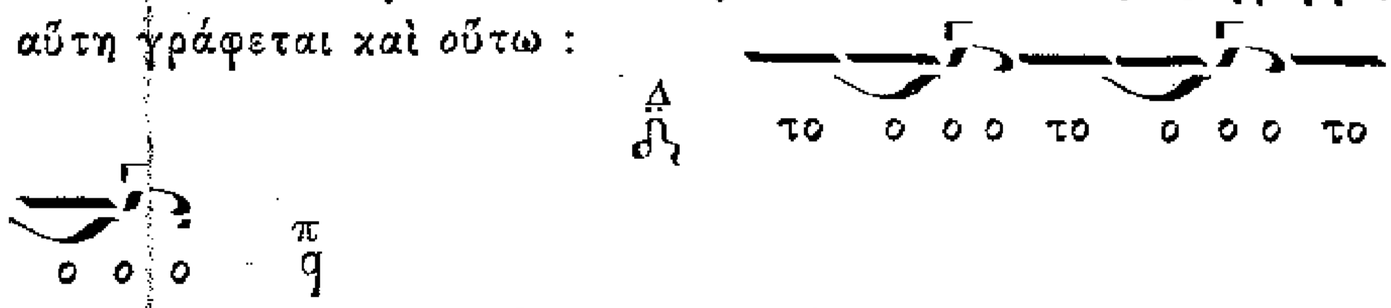

Δὲν προγράφεται ἡ βαρεῖα μόνον διὰ τὴν ζωηρότητα τοῦ χαρακτῆρος, ἀλλὰ πολλάκις καὶ διὰ τὴν σύστασιν τῆς γραμμῆς δεικνύουσα ἐνταὐτῷ καὶ τὴν ἐνέργειαν, τίθεται δὲ οὕτω :

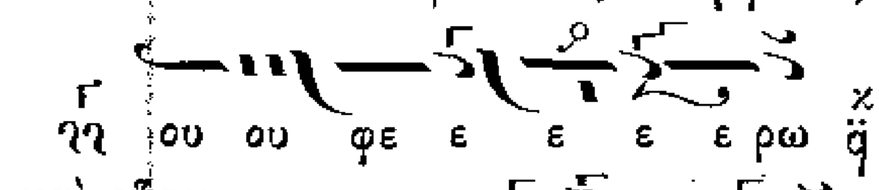

καὶ οὕτω :

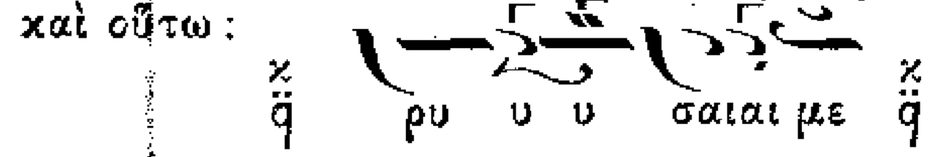

Τὸ δὲ ὁμαλὸν , προξενεῖ εἰς τὴν φωνὴν κυματισμὸν τραχὺν καὶ δίδει εἰς τὸν λάρυγγα ὀξύτητά τινα καθώς :

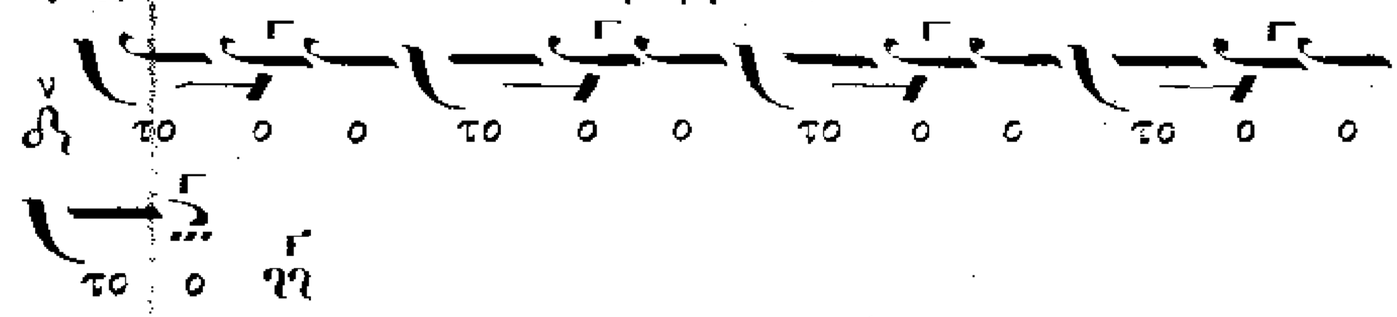

Τοῦ δὲ Ἀντικενώματος ⟶ ἡ ἐνέργειά ἐστιν αὕτη· τεθέντος αὐτοῦ κάτωθεν τοῦ ὀλίγου καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ μετὰ κατιόντων χαρακτήρων οὕτω: π q 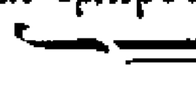 , ἢ μετὰ γοργοῦ οὕτω: π q , τὸ ὀλίγον προφέρεται μετὰ τόνου καὶ τετιναγμένης φωνῆς. Ἀπαιτεῖται ὅμως πάντοτε νὰ ὑπάρχῃ κατιὼν χαρακτήρ.

Ὅταν ὅμως τὸ ἀντικένωμα τεθῇ μετὰ τῆς ἁπλῆς κάτωθεν τοῦ ὀλίγου καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ μετὰ κατιόντων χαρακτήρων οὕτω: 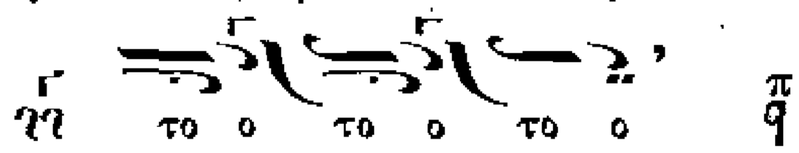

, αἱ τιθέμεναι δύο ἀπόστροφοι προφέρονται οἱονεὶ κρεμάμεναι καὶ ἀχώριστοι.

Σημειωτέον πρὸς τούτοις ὅτι τὸ ἀντικένωμα μετὰ τῆς ἁπλῆς τίθεται μεθ' οἱουδήποτε χαρακτῆρος, ἀλλ' ὁ ἔμπροσθεν κατιὼν χαρακτὴρ προφέρεται πάντοτε καὶ οὗτος οἱονεὶ κρεμάμενος καὶ ἀχώριστος.

Τὸ Ψηφιστὸν 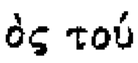 , τιθέμενον κάτωθεν τῶν χαρακτήρων προξενεῖ ζωηρότητα, καὶ ζητεῖ καὶ τοῦτο ἔμπροσθεν κατιόντα πάντοτε χαρακτῆρα καὶ ἰσόχρονον αὐτοῦ· π. χ. μετὰ τοῦ ὀλίγου: 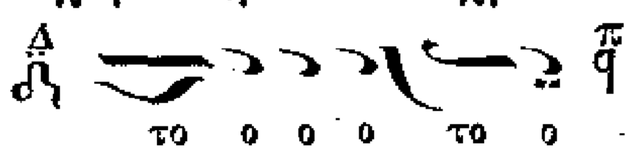

καὶ μετὰ τοῦ ἴσου:

Ὀσάκις ἀπαιτεῖται εἰς τὸν χαρακτῆρα τὸν τιθέμενον μετὰ τοῦ ψηφιστοῦ ἕτερος χρόνος, ὁ αὐτὸς ἕτερος χρόνος ἀπαιτεῖται καὶ εἰς τοὺς κατιόντας χαρακτῆρας. Ὁ ἕτερος οὗτος χρόνος εἶναι τὸ κλάσμα· π. χ. μετὰ ἑτέρου χρόνου ἤτοι κλάσματος:

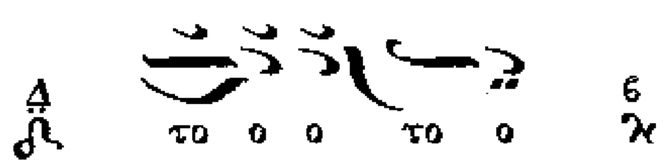

Καὶ ἄνευ ἑτέρου χρόνου, ἤτοι ἄνευ κλάσματος :

Αἱ δύο αὗται γραμμαὶ ὀνομάζονται ἰσόχρονοι· ἡ μὲν πρώτη μετὰ κλάσματος ἡ δὲ δευτέρα ἄνευ κλάσματος.

Τὸ ψηφιστὸν τίθεται καὶ εἰς τοὺς κατιόντας χαρακτῆρας, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ σῶμα τούτων δὲν εἶναι ἀνάλογον κατὰ τὸ μέγεθος πρὸς τὸ ψηφιστόν, διὰ τοῦτο γράφομεν τὸ μὲν ψηφιστὸν κάτωθεν, τοὺς κατιόντας χαρακτῆρας ἄνωθεν καὶ ἐν τῷ μέσῳ τὸ ὀλίγον οὕτως :

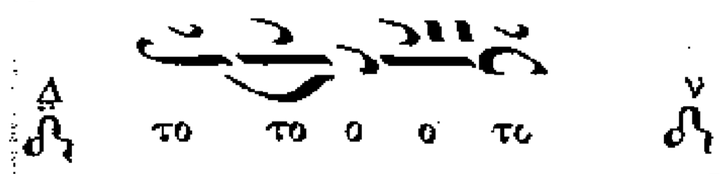

Ἐκ τούτου ἕπεται ὅτι τὸ ὀλίγον οὐδεμίαν σημασίαν ἔχει ἐνταῦθα, ἀλλὰ τίθεται μόνον διὰ τὴν ἀναλογίαν τοῦ ψηφιστοῦ· καθότι, ὡς προείπομεν, τὸ ὀλίγον καὶ ἡ πεταστὴ ὑποτάσσονται εἰς ὅλους τοὺς κατιόντας χαρακτῆρας καὶ οὐδεμίαν ἔχουσι ποσότητα.

Ἡ σύνθεσις τῆς πεταστῆς γραφομένη οὕτω :

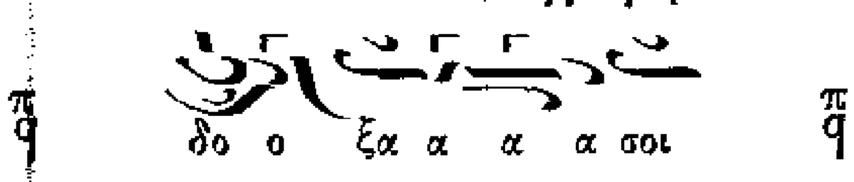

ἔμεινεν ἀνεξήγητος.

Ἀλλ' ἡ ἐξήγησις, ἤτοι ἡ ἀνάλυσις αὐτῆς, γίνεται οὕτω :

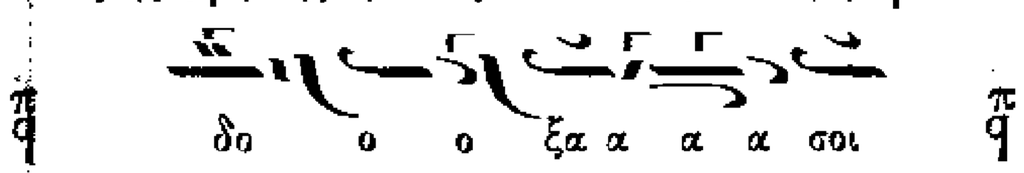

Τὸ Ἕτερον ὠνομάσθη οὕτω διότι κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἐσήμαινεν ἕ τ ε ρ ο ν Π α ρ α κ ά λ ε σ μ α. Σήμερον δὲ ὀνομάζεται καὶ Σύνδεσμος διότι συνδέει τοὺς χαρακτῆρας, τοὺς ἀνιόντας μετὰ τῶν κατιόντων οὕτω :

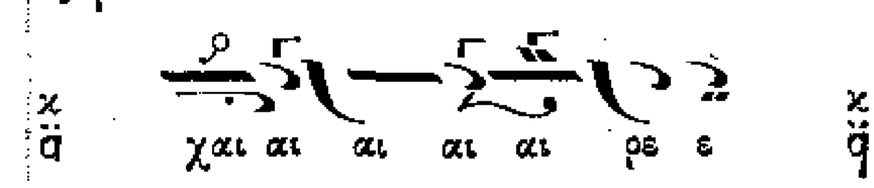

Εἰς τὰς τοιαύτας συνθέσεις προγράφεται ἀνεξαιρέτως ἡ βαρεῖα.

Συνδέει πρὸς τούτοις, κατὰ τὴν περίστασιν, πάντας ἐν γένει, τοὺς χαρακτῆρας, ἀλλὰ πρέπει νὰ ὑπάρχῃ πάντοτε μία μόνη συλλαβὴ ἡ ὁποία νὰ συνδέηται διὰ τοῦ ἑτέρου ἤτοι συνδέσμου.

Ἴσον μετὰ τοῦ ἴσου: ,

Ὀλίγον μετὰ τοῦ ἴσου: ,

Ἀπόστροφος μετὰ τοῦ ἴσου: ,

Ὑπορροὴ μετὰ τοῦ ἴσου: ,

καὶ οὕτω καθεξῆς.

Προφέρονται δὲ μετὰ κυματισμοῦ καὶ μαλακότητος τῆς φωνῆς.

Τὸ δὲ Ἐνδόφωνον , ἐκφέρει τὴν φωνὴν τοῦ χαρακτῆρος ὑπὸ τοῦ ὁποίου τίθεται ἐκ τῆς ῥινὸς καὶ κλειομένου τοῦ στόματος· ἀλλά, τιθεμένης τῆς ἁπλῆς εἰς τὸν αὐτὸν χαρακτῆρα, καὶ ὁ χρόνος ἐξοδεύεται μετὰ κεκλεισμένου στόματος καὶ ἡ φωνὴ τῆς μελῳδίας ἀκούεται διὰ τῆς ῥινός. Γράφεται δὲ οὕτω:

π ι ι χι ι κ ι ι χι ι γ ι ι χι ι π

Τὸ Ἐνδόφωνον τοῦτο σπανιώτατα ἀπαντῶμεν εἰς τὰ μαθήματα.

Τελευταῖον, ὁ Σταυρὸς + διακόπτει τὴν φωνὴν τοῦ ψαλλομένου μέλους· ἡ δὲ φωνὴ τῆς μελῳδίας τοῦ ἀκολούθου χαρακτῆρος ἄρχεται μὲ νέον πνεῦμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ τῶν Μακαμέων ἐν γένει μετὰ τῶν κλιμάκων καὶ τῶν τετονισμένων παραδειγμάτων αὐτῶν.

Διουγκιάχ, ὡς εἶπον ἀνωτέρω, σημαίνει δευτέρα βάσις σχετικῶς πρὸς τὴν διαίρεσιν τῶν τόνων τοῦ διαγράμματος. Ἐπειδὴ ὅμως ἐν τῇ διαιρέσει τῶν ὀκτὼ ἤχων, τὸ Διουγκιὰχ εἶναι πράγματι πρώτη βάσις καὶ οἱονεὶ θεμέλιον αὐτῶν, εἶναι δὲ καὶ πρώτη βάσις τοῦ δευτέρου τροχοῦ, διὰ τοῦτο κἀγὼ ἐν τῇ κατατάξει τῶν παραδειγμάτων ἄρχομαι ἀπ' αὐτοῦ.

Τὸ Διουγκιὰχ εἶναι ἦχος ᾧ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἰδίου τόνου ἀνιὸν εἰς τὸ Χουσεϊνί· καὶ βαῖνον δι' ἀνιόντων καὶ κατιόντων φθόγγων, καταλήγει ἐντελῶς εἰς τὸ Διουγκιάχ.

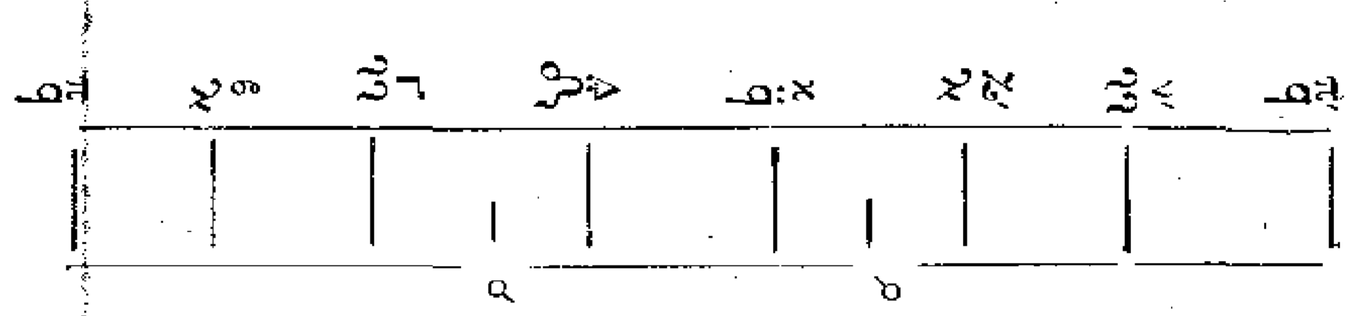

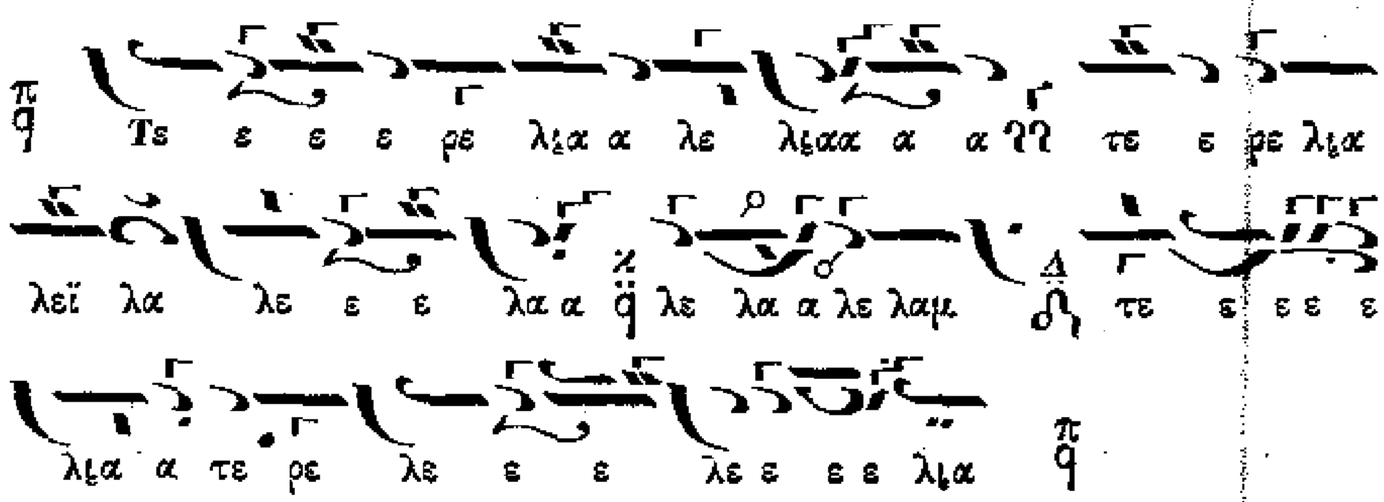

Ὁ δὲ Μιὰν χανές, ὁ ὀξὺς οἶκος τοῦ Δι̯ουγκι̯άχ, ἤτοι τοῦ ἦχου, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνὶ ἢ ἀπὸ τοῦ Μουχαγι̯ὲρ, καὶ περιστρεφόμενος εἰς τοὺς κυρίους τόνους, πάλιν καταλήγει ἐντελῶς εἰς τὸ Δι̯ουγκι̯άχ.

Ἕτερον Δι̯ουγκι̯άχ. Ἄρχεται πάλιν ἀπὸ τοῦ ἰδίου τόνου, ἀνιὸν εἰς τὸ Τζι̯αργκι̯άχ, καὶ κατιὸν εἰς Ζιργκι̯ουλὲ νυμί· πάλιν δὲ ἀνιὸν εἰς τὸ Δι̯ουγκι̯ὰχ ἵσταται· καὶ ἀπὸ τοῦ Δι̯ουγκι̯ὰχ ἀνιὸν μέχρι Γκερδανιὲ ἐπιστρέφει, καὶ κατιὸν καταλήγει πάλιν ἐντελῶς εἰς τὸ Δι̯ουγκι̯άχ.

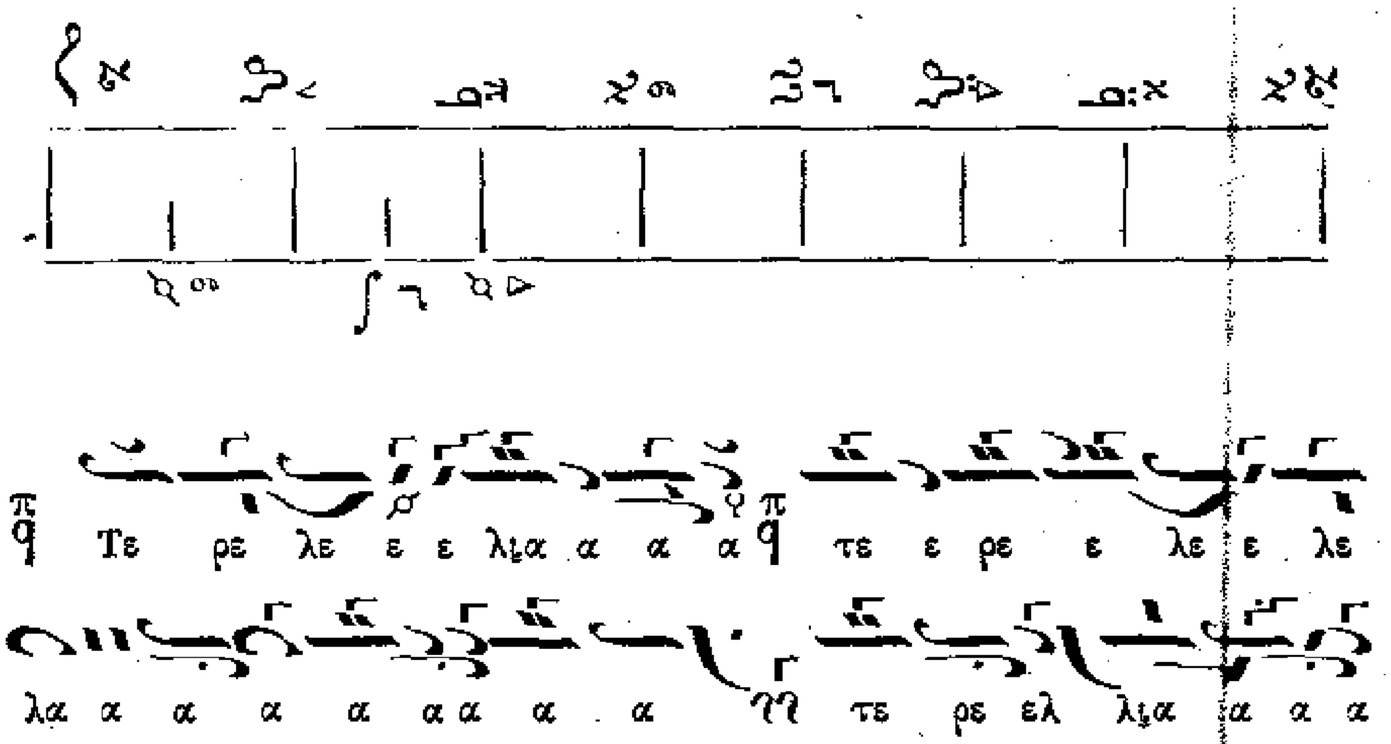

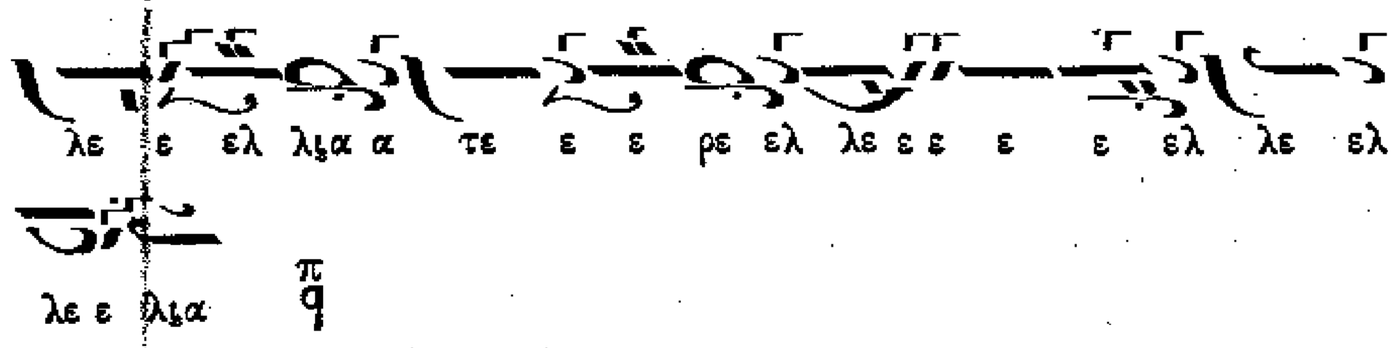

Καὶ τοῦ ἑτέρου Διουγχιὰχ ὁ Μιὰν χανές, ἤτοι ὁ ὀξὺς οἶκος, γίνεται ὡσαύτως μόνον μετὰ τοῦ Ζιργχιουλὲ νυμὶ καὶ καταλήγει ἐντελῶς εἰς τὸ Διουγχιάχ.

Τὸ Ζιργχιουλὲ παράγεται ἀπὸ τοῦ Διουγχιάχ· ἀναβαίνει ὑπερβατῶς εἰς τὸ Χουσεϊνί, καὶ μετὰ τοῦ Νὺμ οὐζὰλ καὶ Νὺμ ζιργχιουλὲ κατιὸν ἐμπίπτει εἰς τὸ Ἀσηράν, καὶ ἀνιὸν καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Διουγχιάχ.

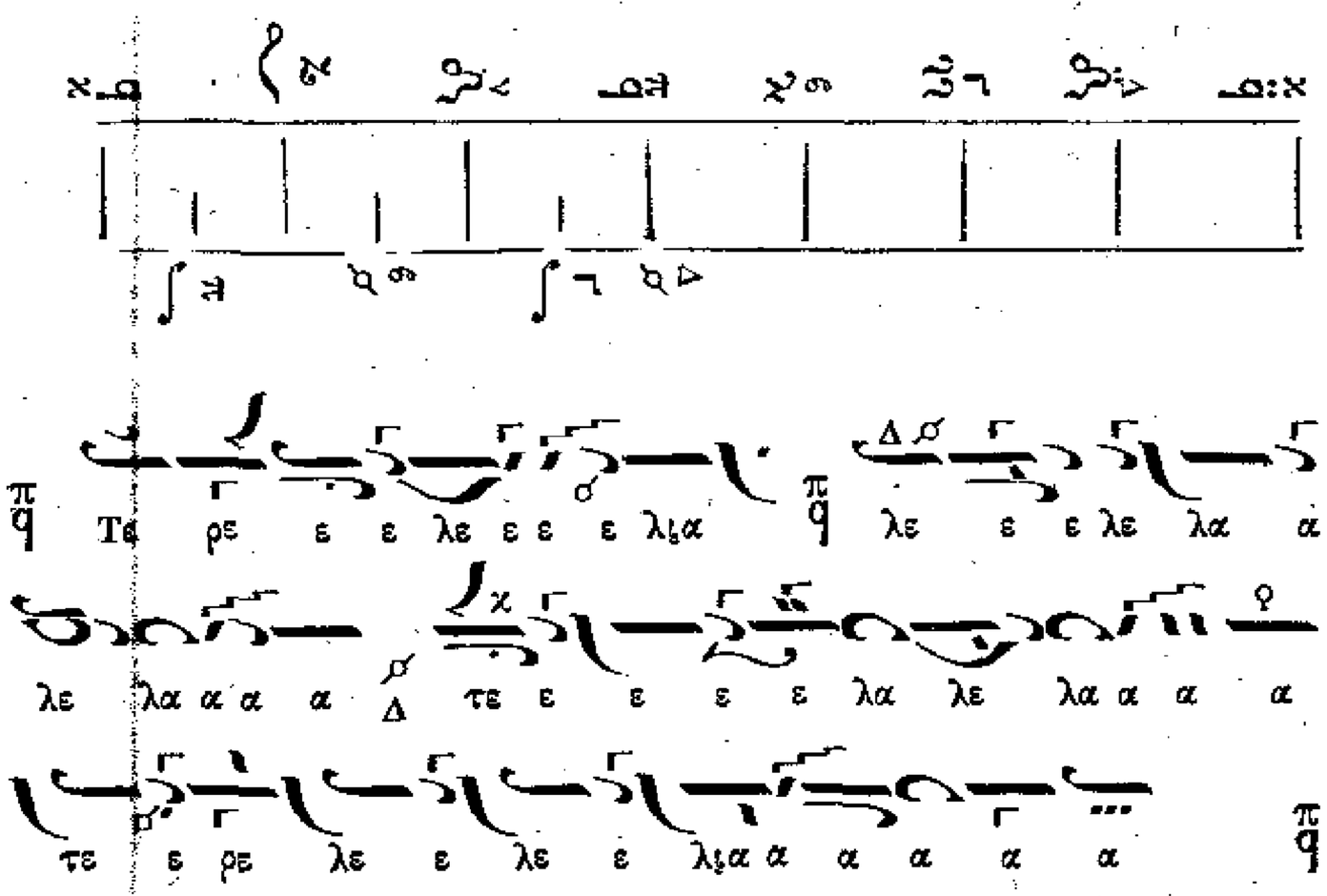

Ὁ Μιὰν χανές, ἤτοι ὁ ὀξὺς οἶκος, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνί καὶ ἀναβαίνων κατ' εὐθεῖαν μέχρι τοῦ Μουχαγέρ, καταβαίνει

ἔπειτα διὰ τοῦ Νὺμ Ζιργκιουλὲ καὶ Ἀσηράν· ἀνιὼν δὲ καταλήγει ἐντελῶς εἰς τὸ Διουγκιάχ.

Τὸ Οὐζὰλ παράγεται ἀπὸ τοῦ Διουγκιάχ, καὶ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνί· ἀνιὸν εἰς τὸ Ἐβὶτζ καὶ Νὺμ Σεχνάζ, ἐπιστρέφει εἰς τὸ Νεβά, καὶ κατιὸν μετὰ τοῦ Νὺμ Χητζάζ, καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Διουγκιάχ.

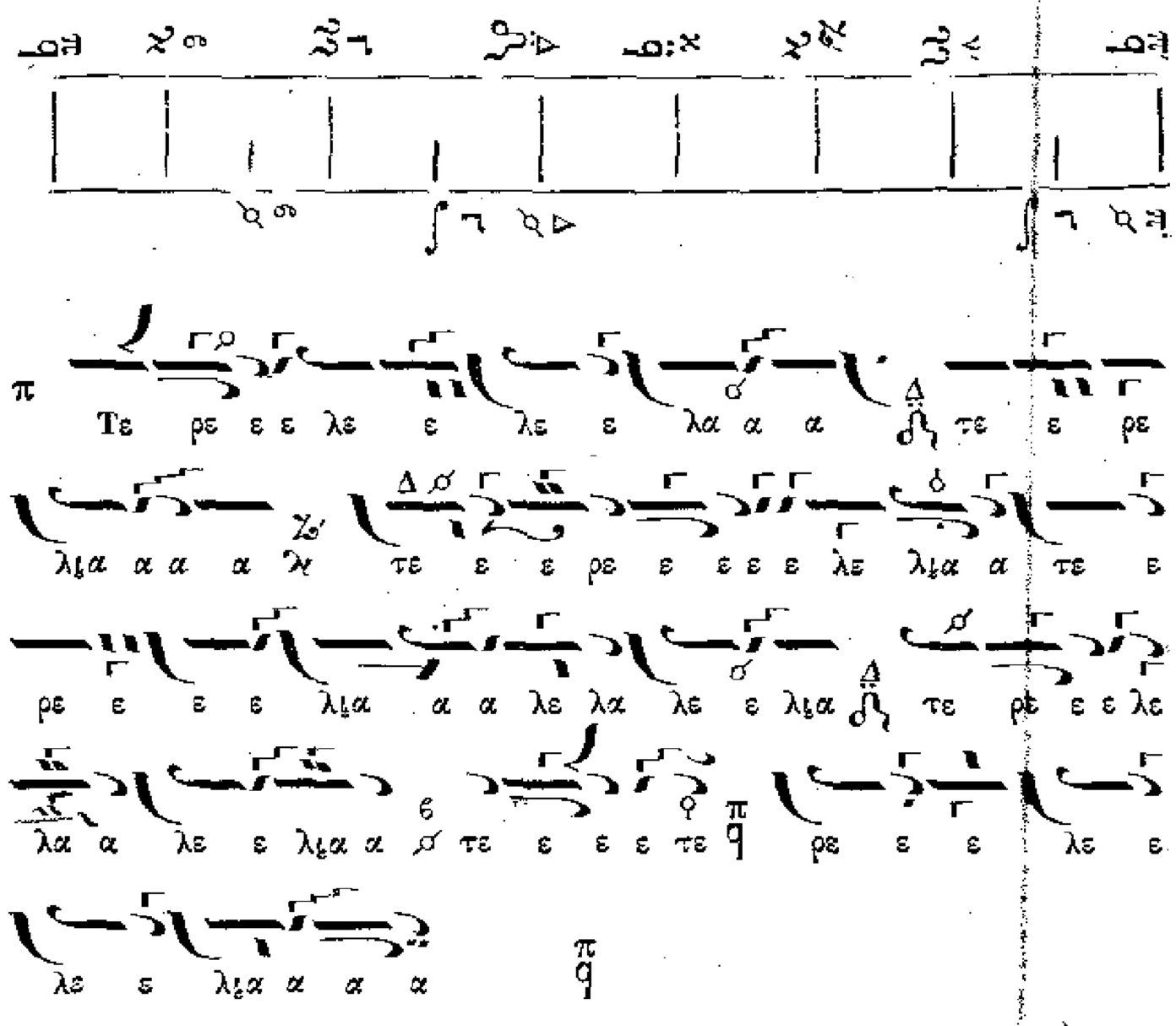

Ὁ Μιὰν χανὲς τοῦ Οὐζὰλ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νὺμ Σεχνάζ, καὶ καταβαίνων διὰ τοῦ Νὺμ Χητζάζ καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Διουγκιάχ.

Τὸ Σεμπὰ (ἑλληνιστὶ Ὑπνωτικόν), παράγεται ἀπὸ τοῦ Δι̱ουγκι̱άχ, καὶ ἄρχεται ἄλλοτε μὲν ἀπὸ τοῦ Νὺμ Σεμπά, ἄλλοτε δὲ ἀπὸ τοῦ Δι̱ουγκι̱άχ, καὶ ἐνίοτε ἀπὸ τοῦ Ῥάστ· ἀνιὸν μετὰ τοῦ Νὺμ Σεμπὰ καὶ Νὺμ Ἀτζὲμ μέχρι Μουχαγι̱ὲρ, ἐπιστρέφει πάλιν μετὰ τοῦ Νὺμ Ἀτζέμ, κατιὸν δὲ καὶ μετὰ τοῦ Νὺμ Σεμπὰ καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Δι̱ουγκι̱άχ.

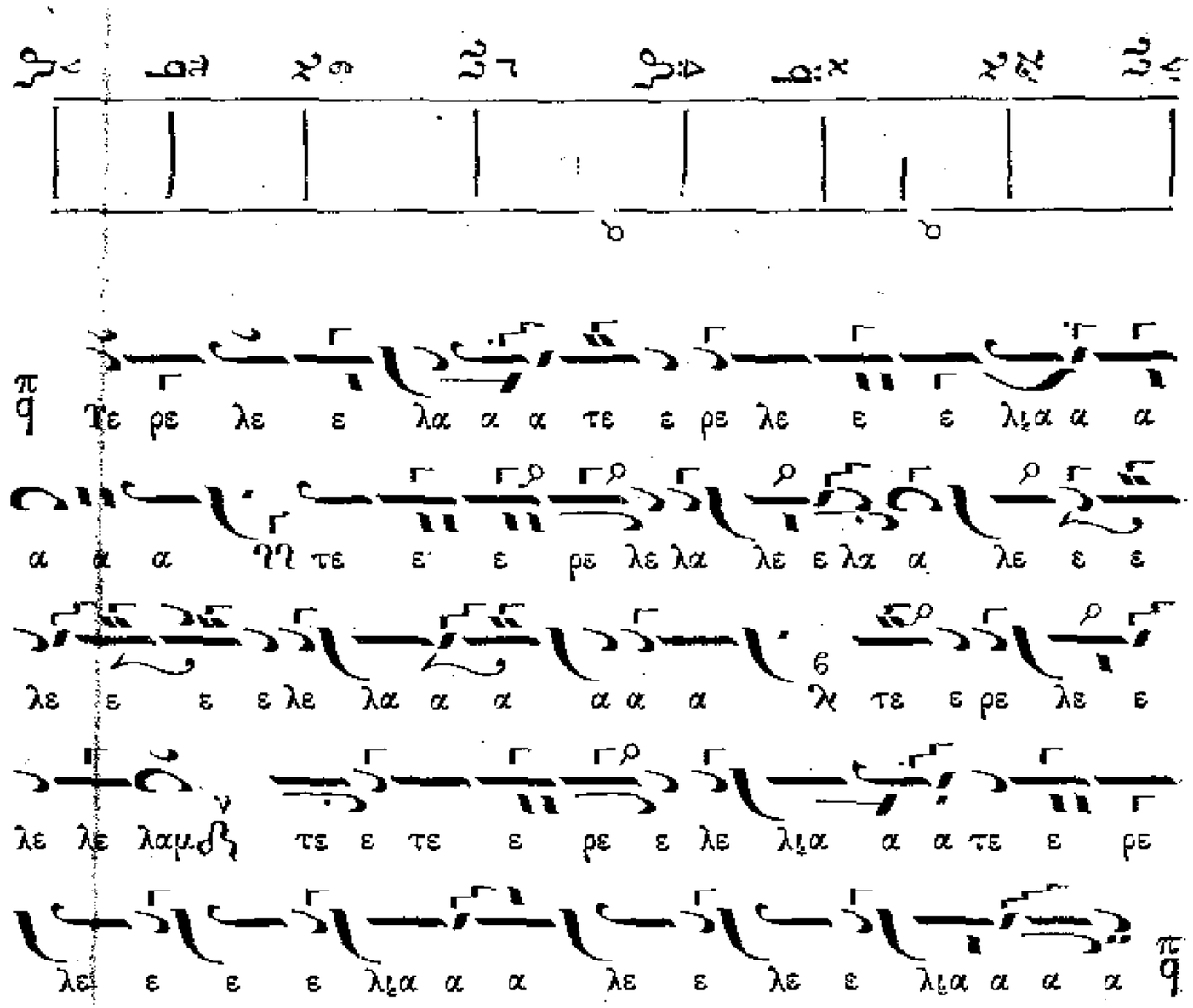

Ὁ Μιὰν χανὲς τοῦ Σεμπὰ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Μουχαγέρ, καὶ μετὰ τοῦ Νὺμ Σι̱ουμπι̱ουλὲ στρεφόμενος, καὶ εἰς τὰ Τίζια ὁδεύων, καταλήγει εἰς τὸ Μουχαγέρ, δι' ὃ ὀνομάζεται καὶ Τὶζ Σεμπά. Ἐνίοτε καταβαίνει διὰ τοῦ Νὺμ Ἀτζὲμ καὶ Νὺμ Σεμπὰ καὶ καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Δι̱ουγκι̱άχ.

——

Τὸ Ζεμζεμὲ (ἑλληνιστὶ Βαυκαλικόν), παράγεται ἀπὸ τοῦ Δι̯ουγκι̯άχ· ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Ῥάστ, καὶ ἀνιὸν μέχρι Νὺμ Σεμπὰ ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὸ Ῥάστ· καὶ πάλιν ἀνιὸν μέχρι Χουσεϊνὶ, καταβαίνει εἰς τὸ Δι̯ουγκι̯άχ· πατῶν δὲ Τζαργκι̯ὰχ καὶ Νὺμ Πι̯ουσελὶχ καὶ ἀνιὸν μέχρι τοῦ Νὺμ Σεμπά, ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὸ Τζαργκι̯άχ, καὶ πατῶν Νὺμ Κι̯ουρδὶ περδεσὶ καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Δι̯ουγκι̯άχ.

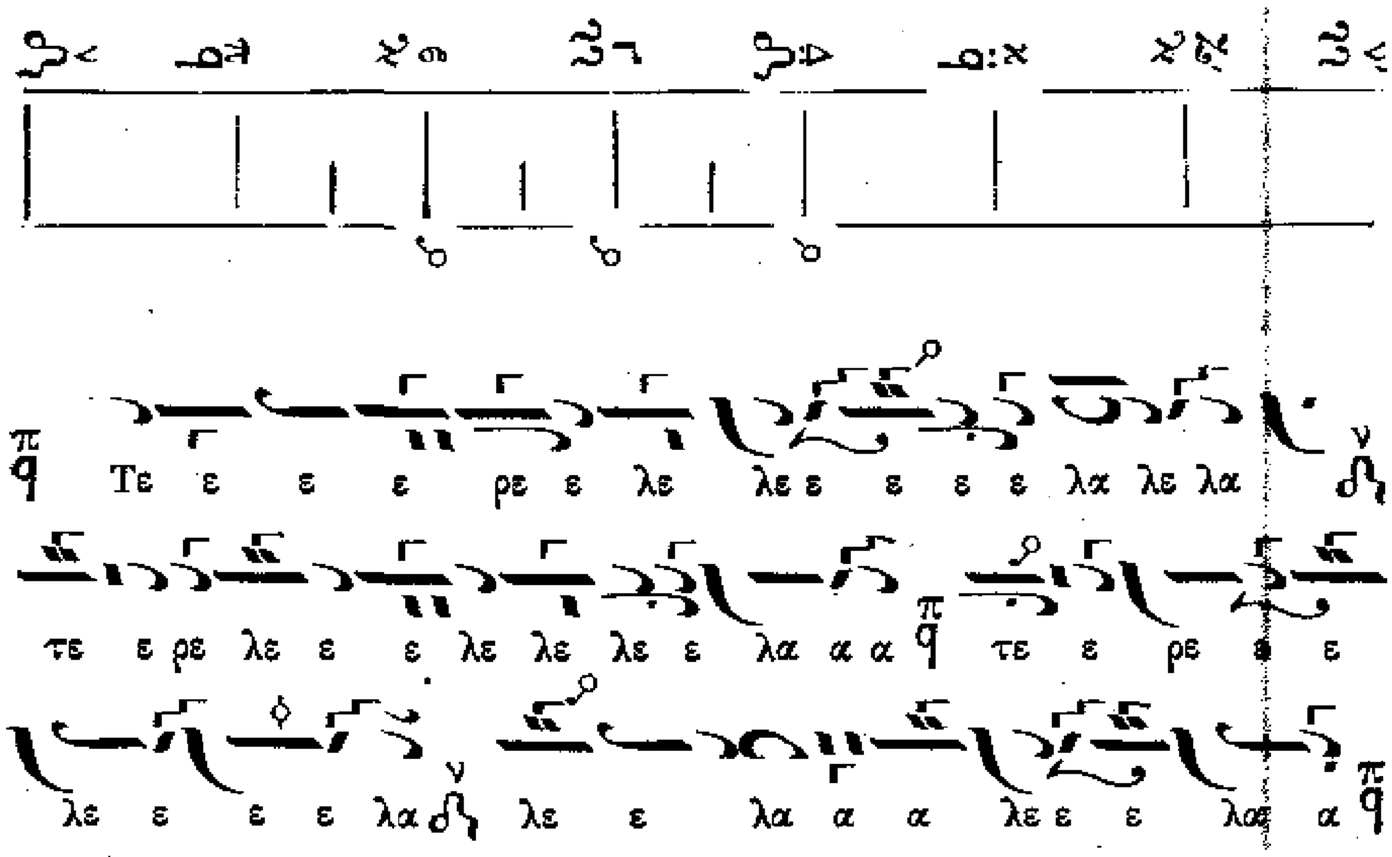

Τὸ Οὐσὰχ παράγεται ἀπὸ τοῦ Δι̯ουγκι̯άχ· ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Ῥὰστ, καὶ βαῖνον διὰ τῶν ἀνιουσῶν φωνῶν, ἐπιστρέφει πάλιν διὰ τοῦ Νὺμ Ἀτζέμ, καὶ καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Δι̯ουγκι̯άχ.

Σημ. Μὴ θέλοντες ν' ἀπομακρυνθῶμεν ὅλως διόλου τοῦ λεκτικοῦ τῆς πραγματείας τοῦ σοφοῦ Καντεμήρεως, παρεδέχθημεν καὶ ἡμεῖς τὰς λέξεις π η δ ᾷ καὶ π α τ ε ῖ ἃ; αὐτὸς μεταχειρίζεται ἐνταῦθα. Τὸ μὲν πηδᾷν σημαίνει τὸ ὑ π ε ρ β ᾶ τ ό ν, τὸ δὲ πατεῖν τὸ κ ρ ο ύ ε ι ν τ ὴ ν χ ο ρ δ ὴ ν τ ο ῦ τ ό ν ο υ.

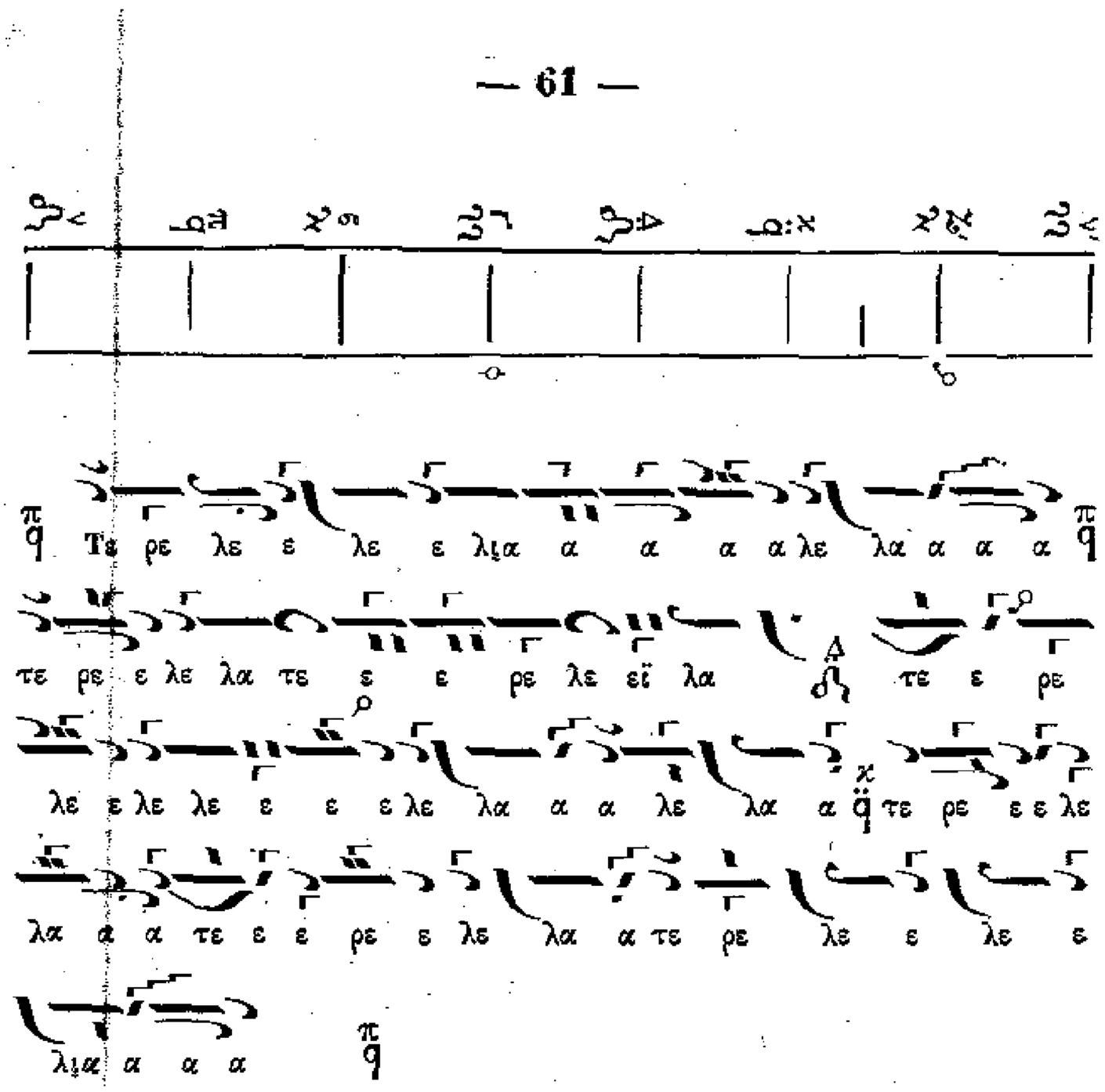

Ὁ Μιὰν χανὲς τοῦ Οὐσὰχ ἄρχεται ἀπὸ Γκερδανιὲ καὶ Μουχαγέρ, στρεφόμενος δὲ εἰς τὰ Τίζια, καταβαίνει εἰς τὸ Χουσεϊνὶ δεικνύων τὸ Νὺμ Ἀτζέμ, καὶ καταβαίνει καὶ καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

Τὸ Χουζὶ παράγεται ἀπὸ τοῦ Διουγκιάχ· ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νεβά καὶ ἐκπίπτει εἰς τὸ Ῥάστ· ἀνιὸν δ' εἰς τὸ Τζαργκιάχ, καὶ μέχρι τοῦ Μουχαγιὲρ, ἐπιστρέφει εἰς τὸ Χουσεϊνί· καὶ πατῶν Νὺμ Ἀτζέμ, πάλιν ἐπιστρέφει κατιὸν μέχρι τοῦ Ῥάστ· πατεῖ αὖθις τὸ Τζαργκιάχ, ἐξ οὗ κατιὸν καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Διουγκιάχ.

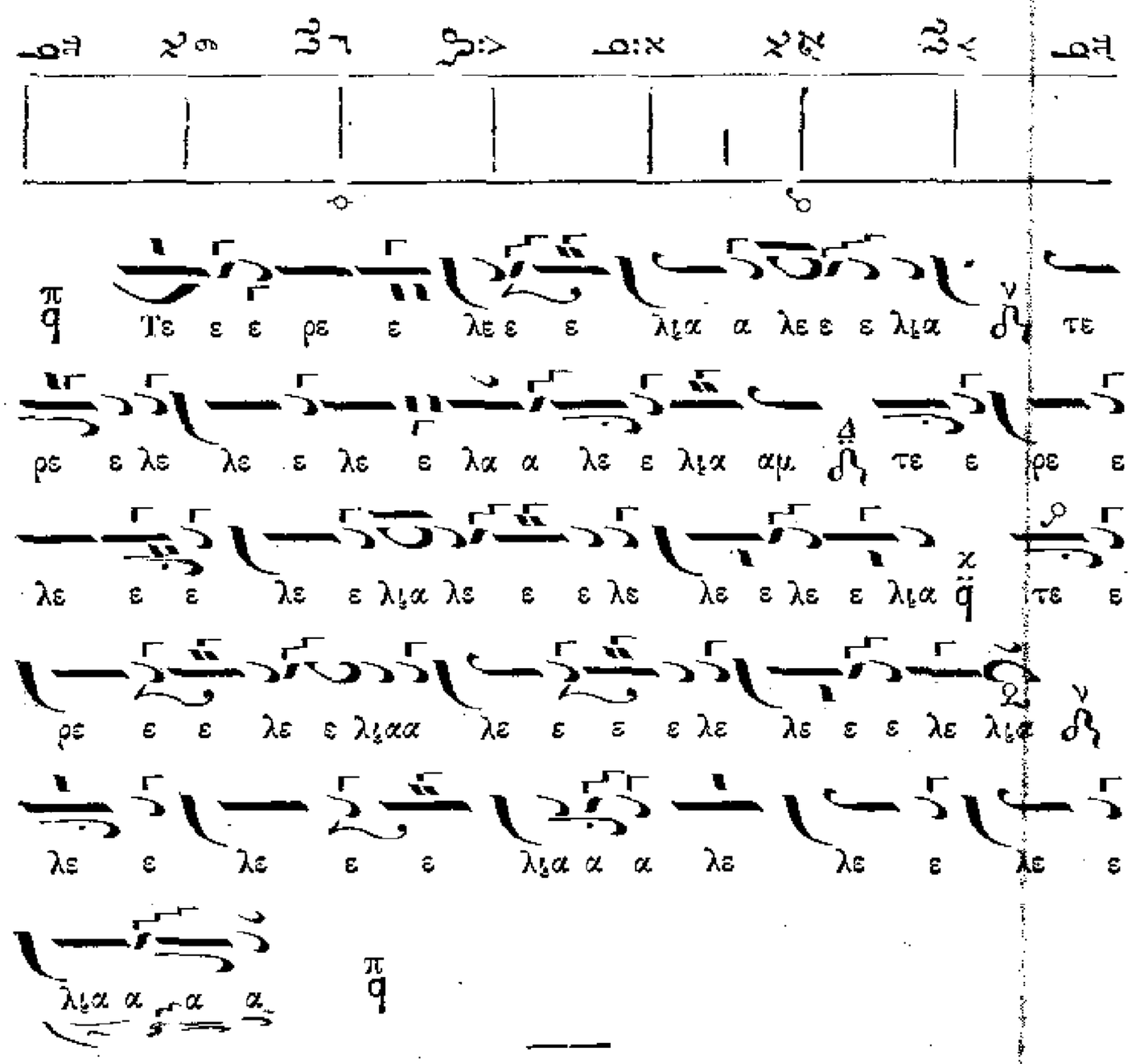

Τὸ Νεβροὺζ παράγεται ἀπὸ τοῦ Δι̱ουγκι̱ὰχ καὶ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Σεγκι̱άχ, ἀνιὸν μέχρι τοῦ Μπεγι̱ατί, καὶ κατιὸν εἰς τὸ Τζαργκι̱άχ, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀναβαίνει πάλιν εἰς τὸ Μπεγι̱ατί κατιὸν δὲ μέχρι τοῦ Δι̱ουγκι̱ὰχ καὶ ἀνιὸν ὑπερβατῶς ἢ καὶ συνεχῶς μέχρι Χουσεϊνί, ἐπιστρέφει καὶ καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Δι̱ουγκι̱άχ.

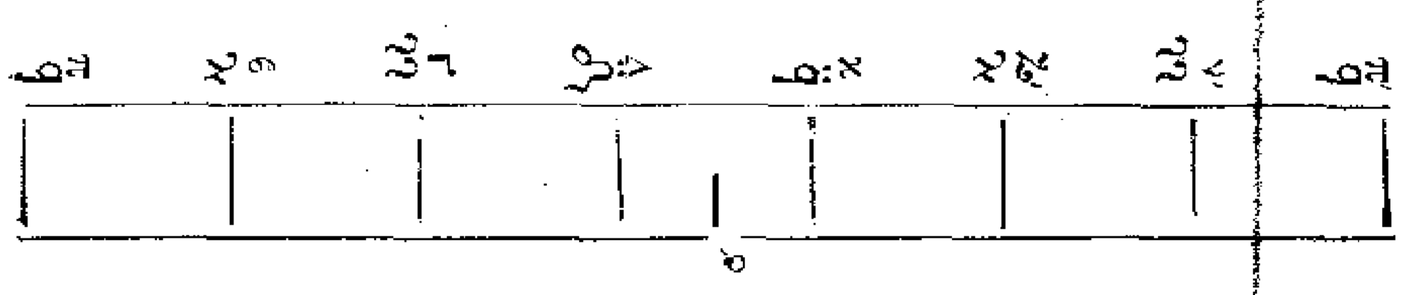

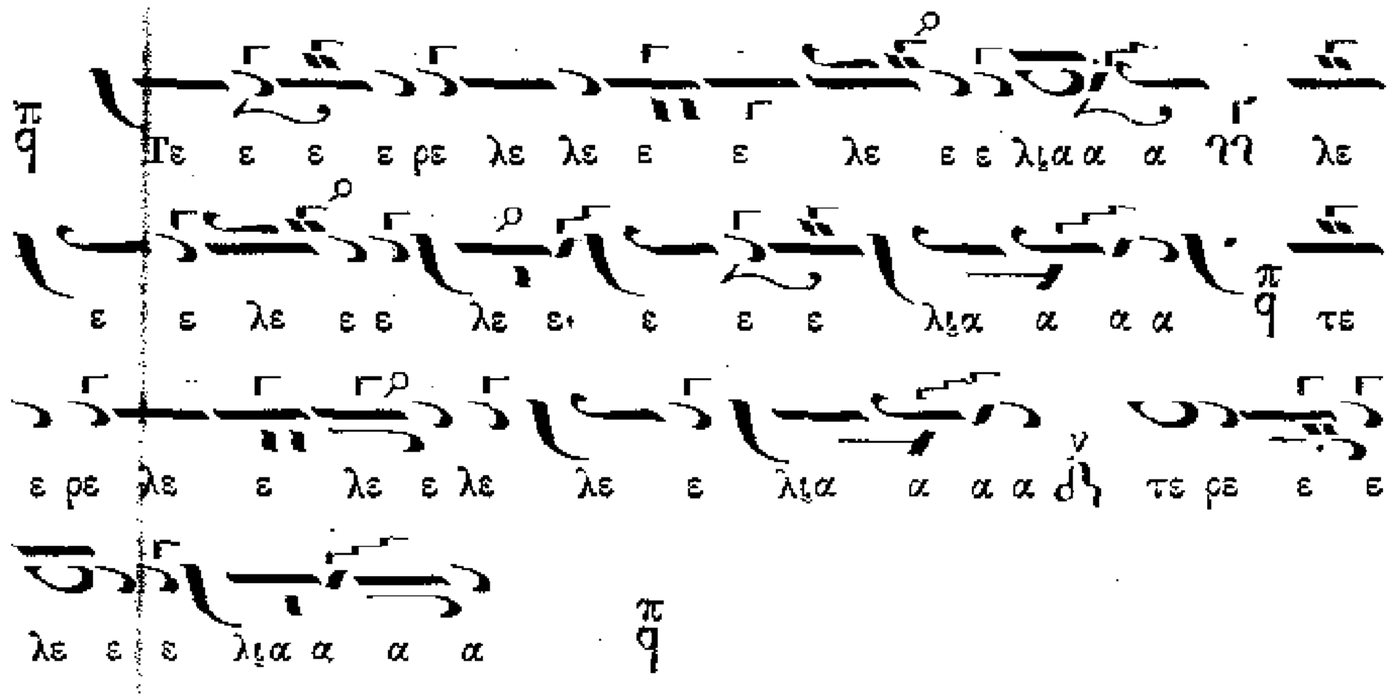

Τὸ Μουχαγιὲρ(α) εἶναι ἑπταφωνία τοῦ Διουγκιάχ. Εἶναι ἦχος ἑπτάφωνος· ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Μουχαγιέρ, καὶ ὁδεῦον διὰ τῶν κυρίων φωνῶν καταβαίνει εἰς τὸ Χουσεϊνὶ καὶ εἰς τὸ Τζαργκιάχ· πίπτει καὶ εἰς τὸ Ῥάστ, καὶ καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Διουγκιάχ.

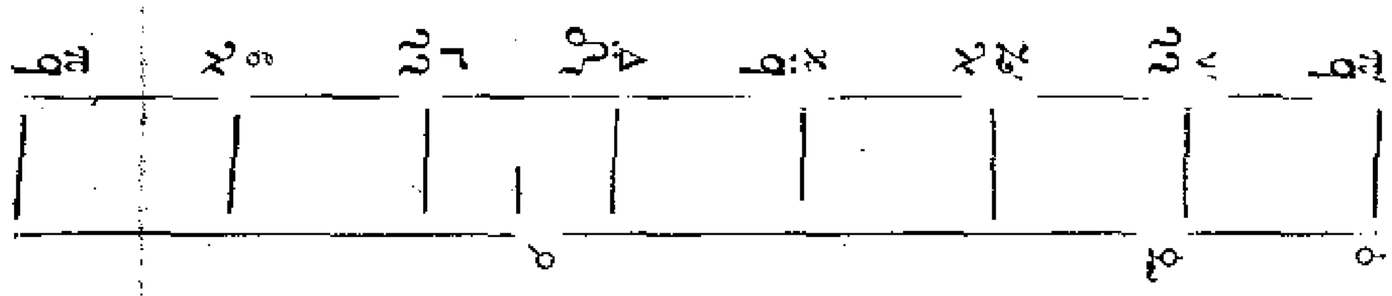

(α) Ἕκαστον Μακάμιον εἶναι ἀφιερωμένον ὑπὸ τῶν ἀρχαίων διδασκάλων, ὡς λέγεται κατωτέρω, εἰς ἕνα πλανήτην· Τὸ Μουχαγιὲρ ἀφιέρωται τῷ Διί. Ἀλλ' ἡ λέξις Μουχαγιὲρ σημαίνει κυρίως προσωρινὴ ἢ πρόσκαιρος. Πράγματι ὁ τόνος τοῦ Μουχαγιὲρ δὲν εἶναι σταθερὸς ἐν τῇ ὀνομασίᾳ αὐτοῦ, καθότι ὁδεύων μὲν κατὰ τὸν τροχὸν γίνεται Νεβά, καθ' ἡμᾶς Ἅγια· ὁδεύων δὲ κατὰ τὴν φυσικὴν κλίμακα γίνεται Ἄνανες, ἀντιφωνία τοῦ Διουγκιάχ. Ἁπλούστερόν εἰπεῖν, ὁ τόνος τοῦ Μουχαγιὲρ ἐν μὲν τῇ τροχικῇ κλίμακι γίνεται Δι, ἐν δὲ τῇ φυσικῇ γίνεται Πα.

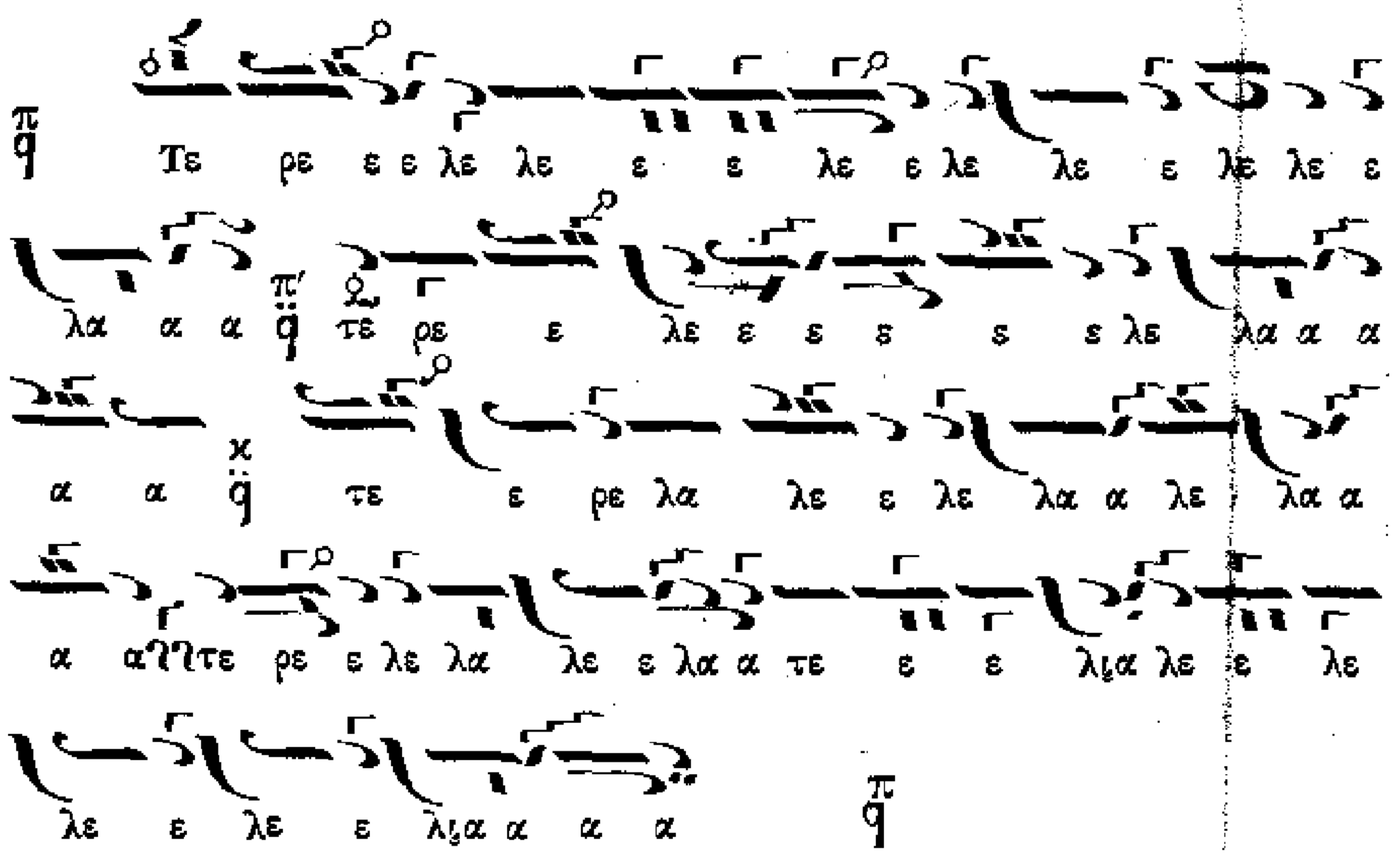

Ὁ Μιὰν χανὲς τοῦ Μουχαγιὲρ ἄρχεται πάλιν ἀπὸ τοῦ Μουχαγιὲρ, στρεφόμενος ὅμως εἰς τὰ Τίζια καταβαίνει καὶ καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Διουγκιάχ.

Τὸ Σιουμπουλὲ παράγεται ἀπὸ τοῦ Διουγκιάχ· ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Μουχαγιὲρ διὰ τοῦ Σιουμπουλὲ Νυμί, ἐπιστρέφει εἰς τὸ Γκερδανιέ, καὶ καταβαίνει εἰς Νὺμ Ἀτζέμ, Χουσεϊνί, Νὺμ Σεμπά, Τζαργκιάχ, καὶ Σεγκιὰχ μὲ Ναγμέδες καὶ καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

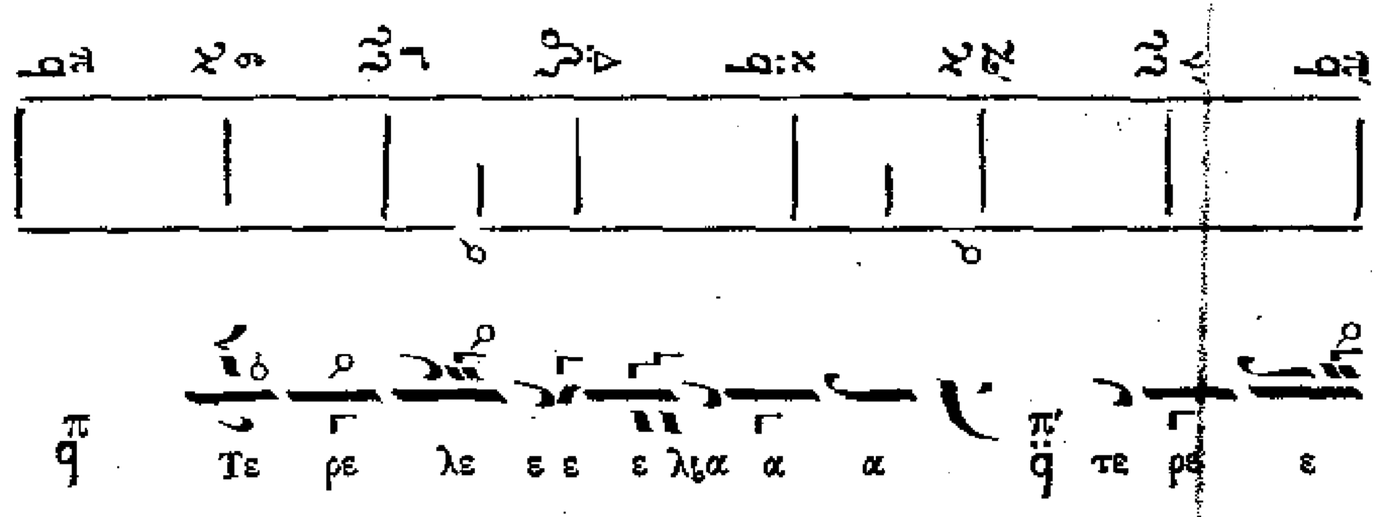

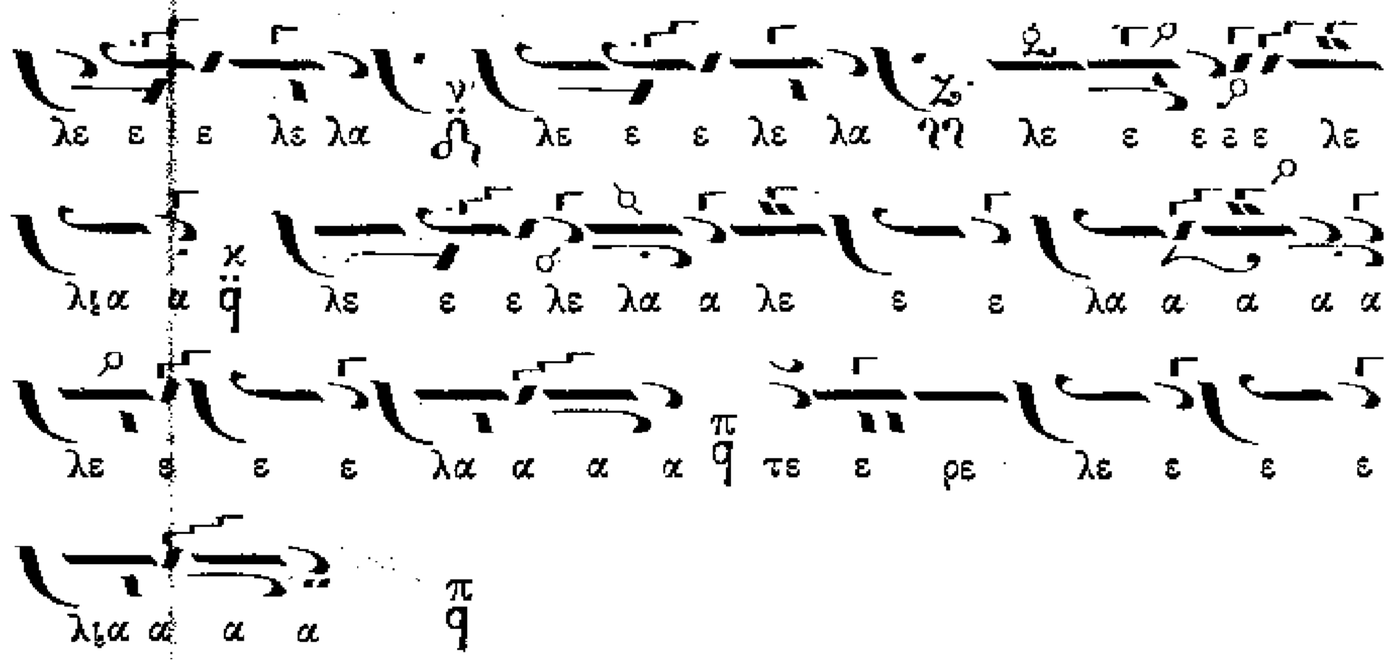

Ὁ Μιὰν χανὲς τοῦ Σιουμπιουλὲ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Ῥάστ, καὶ διερχόμενος δι' ἀνιουσῶν φωνῶν καὶ Τιζίων, καταβαίνει καὶ καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Διουγκιάχ.

Τὸ Ἀρεζπὰρ παράγεται ἀπὸ τοῦ Διουγκιάχ, καὶ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Γκερδανιέ· στρεφόμενον περὶ ταῖς ἀνιούσαις φωναῖς καὶ τῶν Τιζίων, καταβαίνει διὰ τῶν κυρίων φωνῶν καὶ καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Διουγκιάχ.

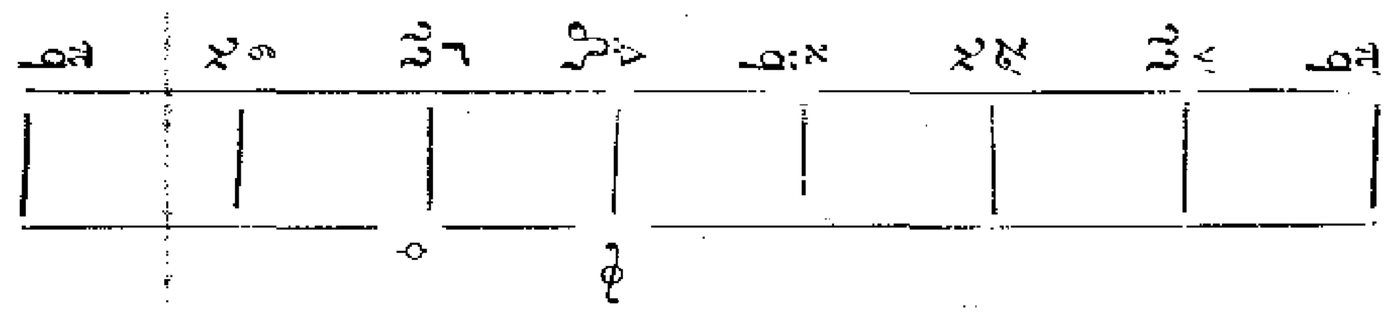

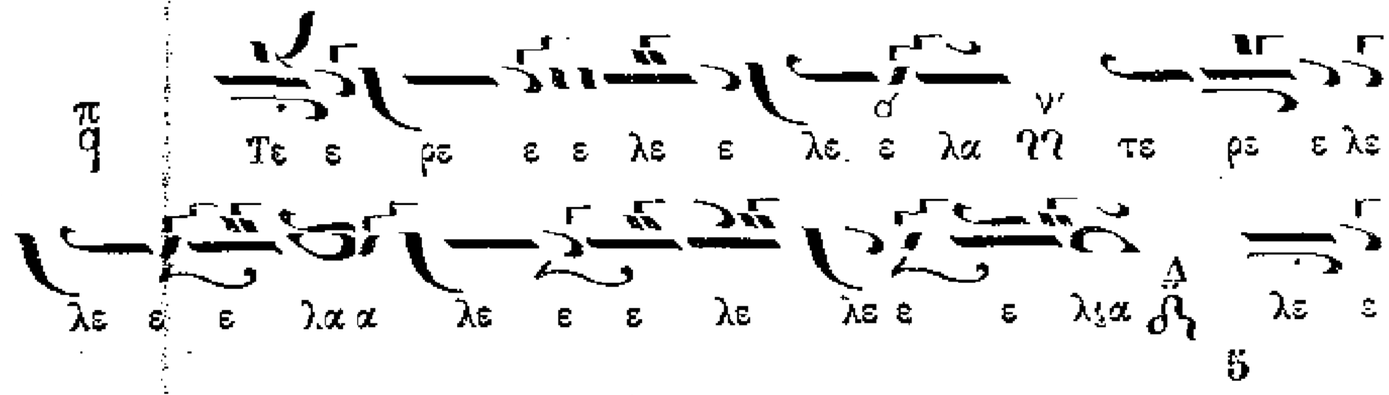

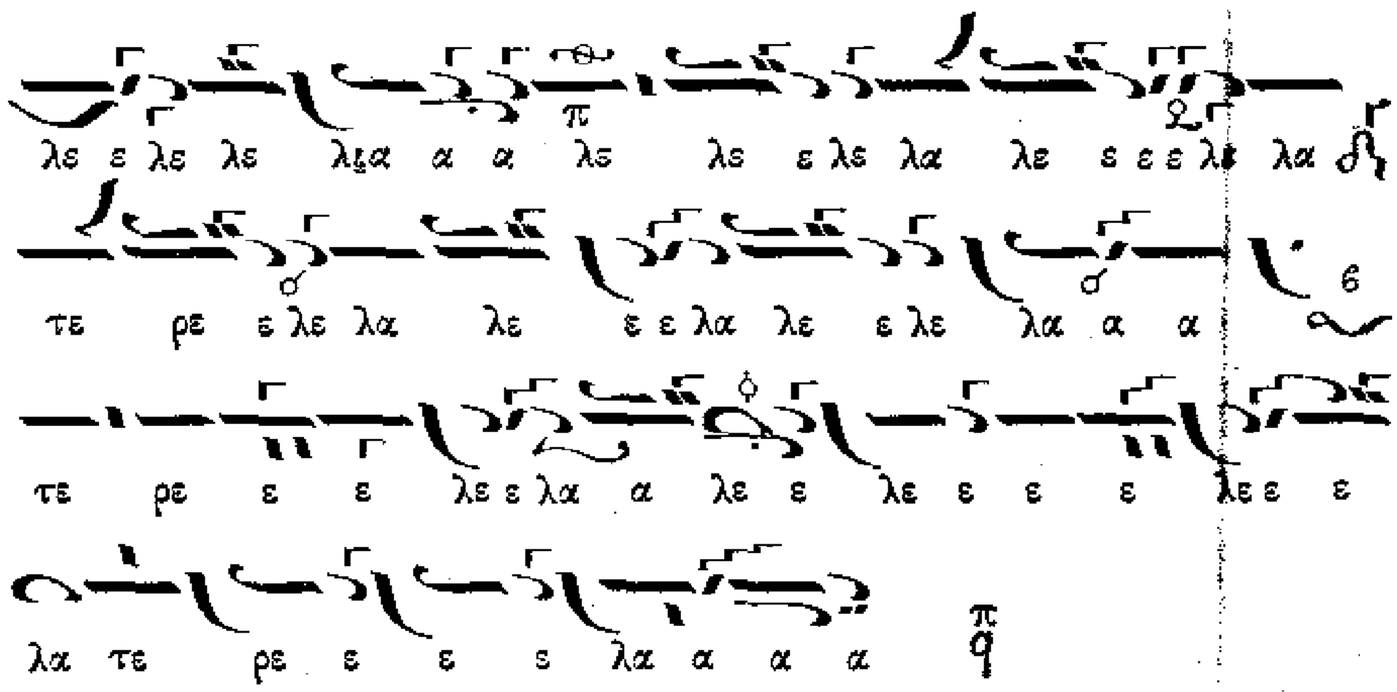

Ὁ Μιὰν χανὲς τοῦ Ἀρεζπὰρ ἄρχεται ἀπὸ τὰ Τίζια καὶ καταλήγει ὡς κρεμάμενος εἰς τὸ Μουχαγιὲρ, ἢ καὶ καταβαίνει καὶ καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Διουγκιάχ.

Τὸ Κιοτζὲκ παράγεται ἀπὸ τοῦ Διουγκιὰχ καὶ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Μουχαγὲρ· κατιὸν μέχρι τοῦ Χουσεϊνὶ ἀναβαίνει μέχρι τοῦ Τὶζ Νεβὰ καὶ ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὸ Χουσεϊνί· κατῶν δὲ Τζαργκιόχ, ἀναβαίνει μέχρι τοῦ Γκερδανιέ, καὶ κατιὸν καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Διουγκιάχ.

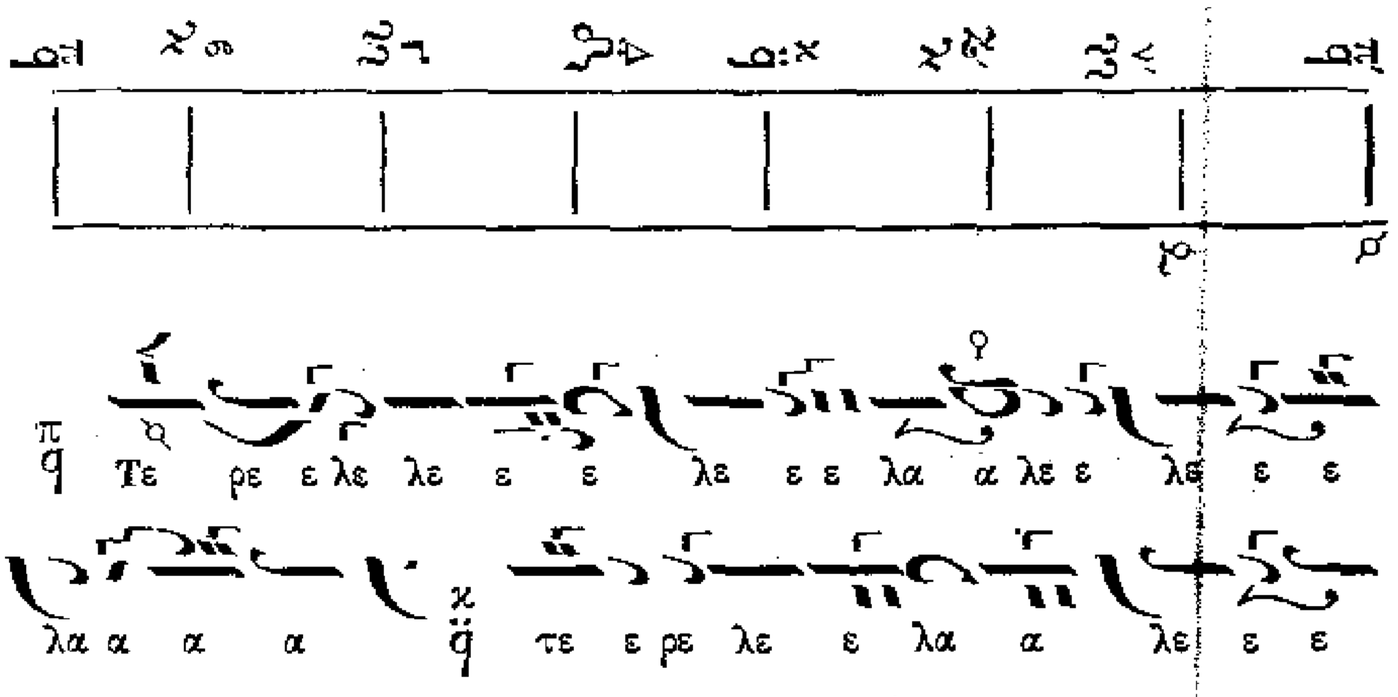

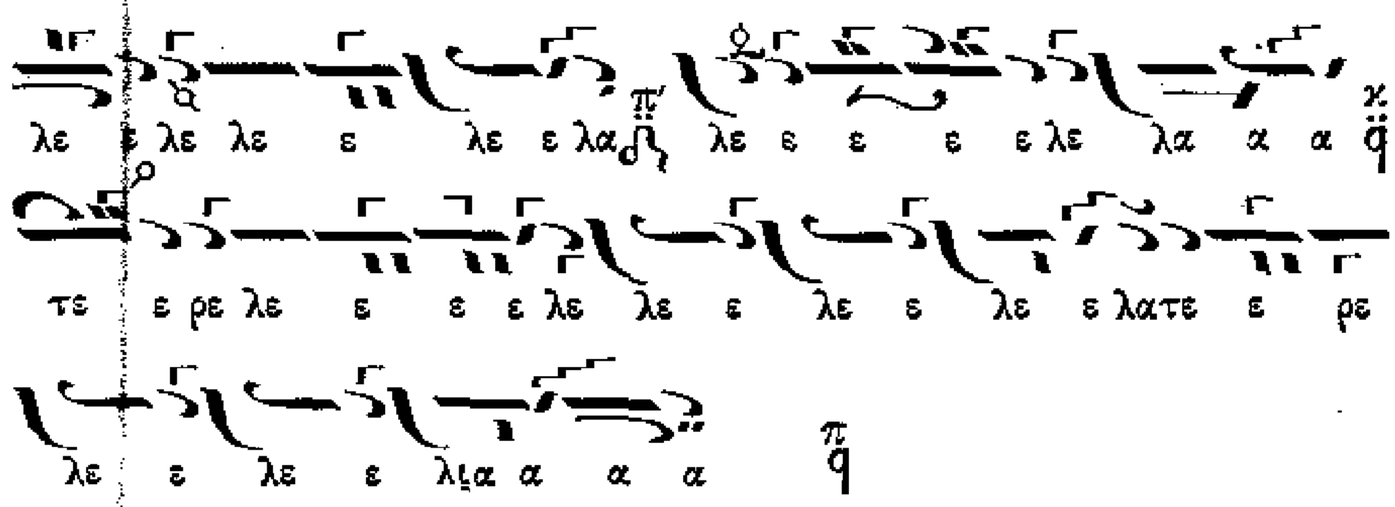

Τὸ Κιουρδὶ παράγεται ἀπὸ τοῦ Διουγκιὰχ καὶ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νεβά· καταβαίνει μέχρι τοῦ Ῥάστ, ἀνιὸν δὲ περδὲ περδὲ μέχρι τοῦ Χουσεϊνί, ἐπιστρέφει μέχρι τοῦ Διουγκιάχ· κατόπιν πατῶν Τζαργκιὰχ καὶ Νὺμ Σεμπά, καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Κιουρδί, καὶ καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Διουγκιάχ.

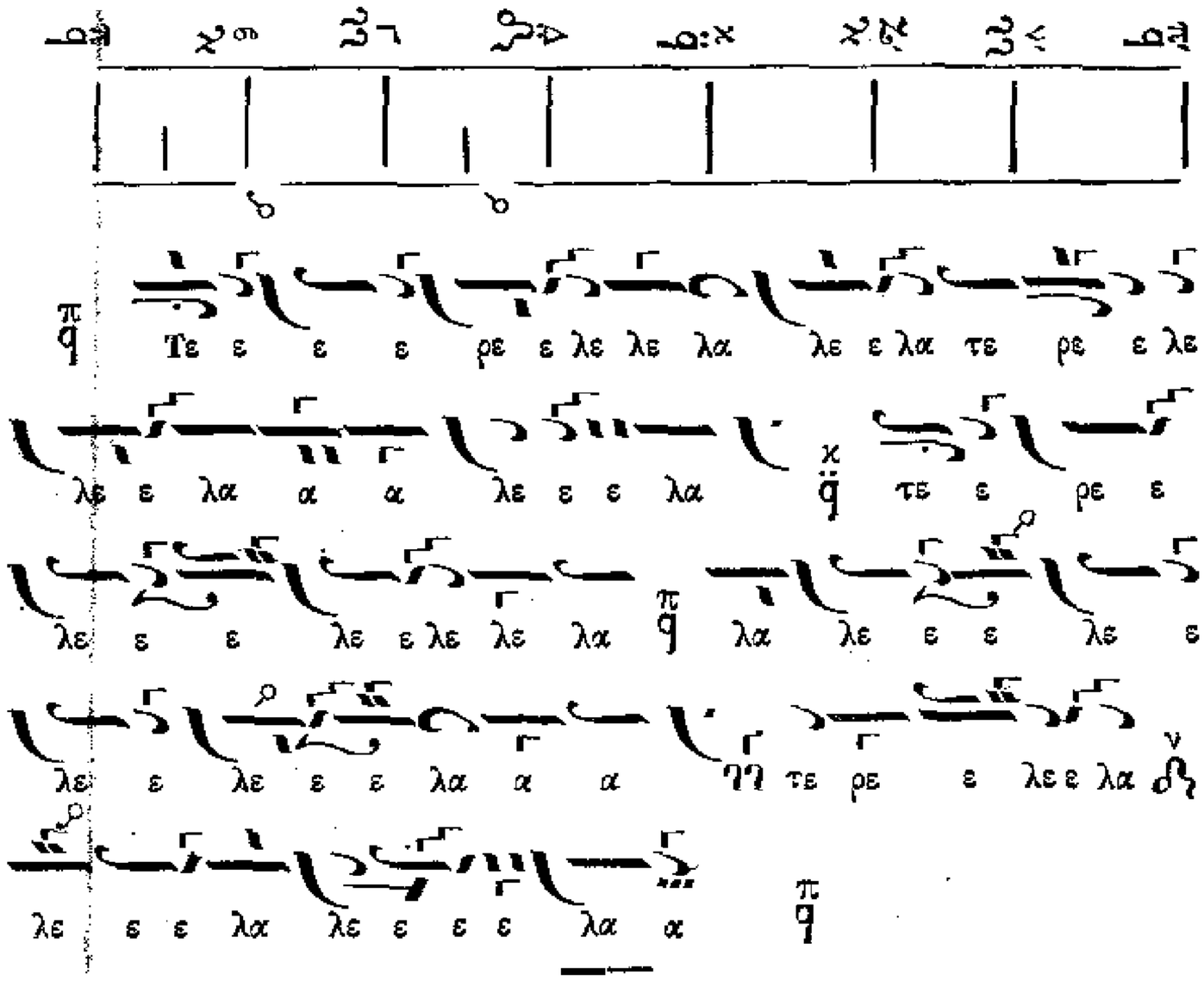

Τὸ Μουχαγὲρ Κ̱ουρδὶ παράγεται ἀπὸ τοῦ Δ̱ουγκ̱ὰχ καὶ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Μουχαγέρ· δδεῦον δὲ διὰ τῶν κυρίων φωνῶν καὶ Τιζίων καταβαίνει εἰς τὸ Χουσεϊνί, καὶ ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνὶ εἰς τὸ Τζαργκ̱ὰχ, δεικνύον καὶ Νὺμ σεμπά· καταβαῖνον δὲ μετὰ τοῦ Νὺμ Κ̱ουρδὶ καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Δ̱ουγκ̱ὰχ.

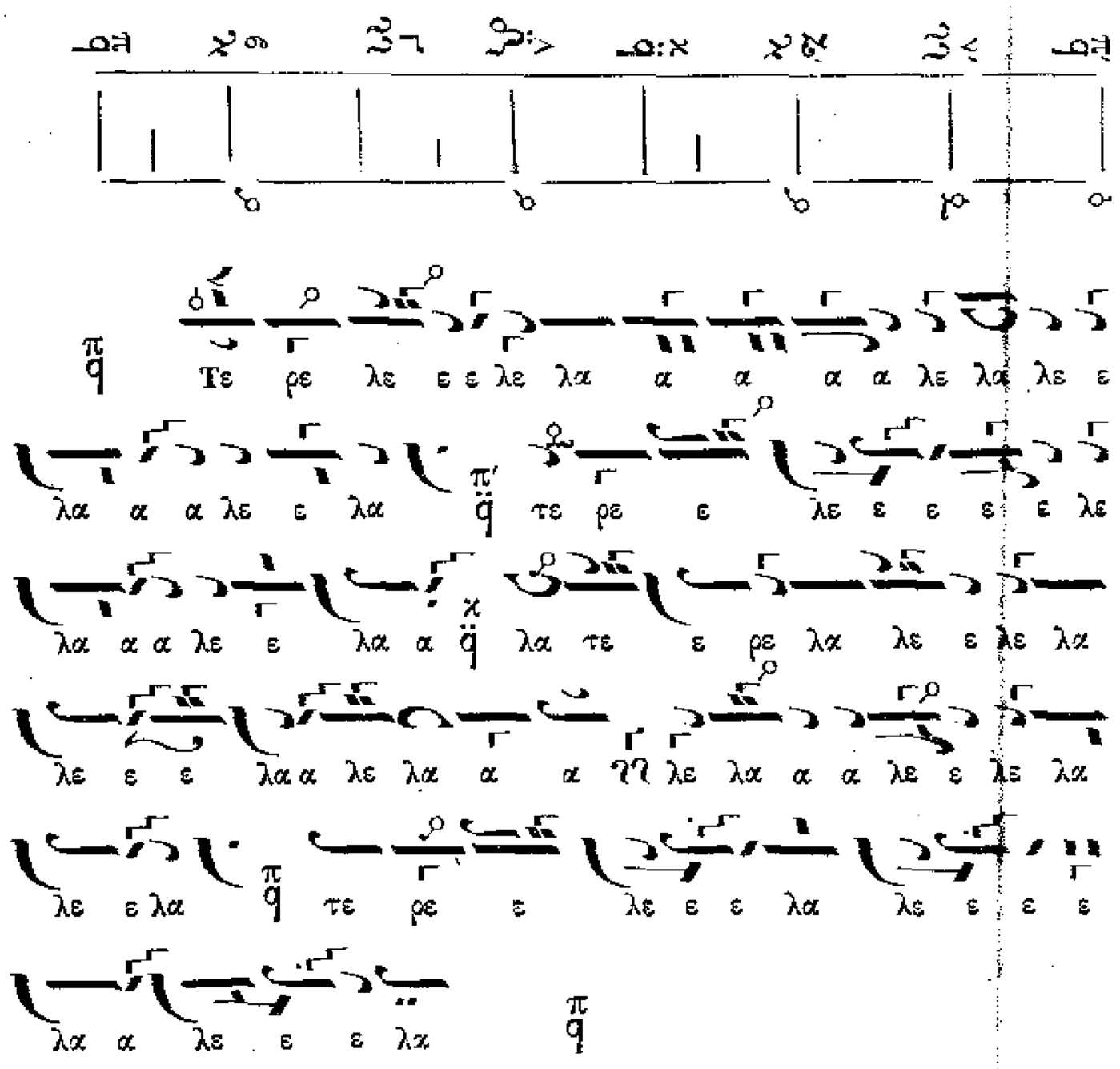

Τὸ Σεμπὰ Ζεμζεμὲ παράγεται ἀπὸ τοῦ Δ̱ουγκ̱ὰχ καὶ ἄρχεται πάλιν ἀπὸ τοῦ Δ̱ουγκ̱ὰχ· ἀνιὸν εἰς τὸ Τζαργκ̱ὰχ στρέφεται εἰς τὸ Ῥάστ· καὶ πάλιν ἀνιὸν μέχρι Τζαργκ̱ὰχ, δεικνῦον τὸ Νὺμ Σεμπά, στρέφεται κατόπιν εἰς τὸ Σεγκ̱ὰχ· καὶ ἀνιὸν

μέχρι τοῦ Νὺμ Ἀτζὲμ πατῶν τὸ Μουχαγέρ, στρέφεται μετὰ τοῦ Νὺμ Ἀτζὲμ μέχρι τοῦ Τζαργκιὰχ, καὶ δεικνῦον τὸ Νὺμ Σεμπά, καταβαίνει εἰς τὸ Διουγκιάχ· ἀνιὸν δὲ μετὰ τοῦ Νὺμ Κιουρδὶ εἰς τὸ Νεβά, ἐπιστρέφει καὶ καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Διουγκιάχ.

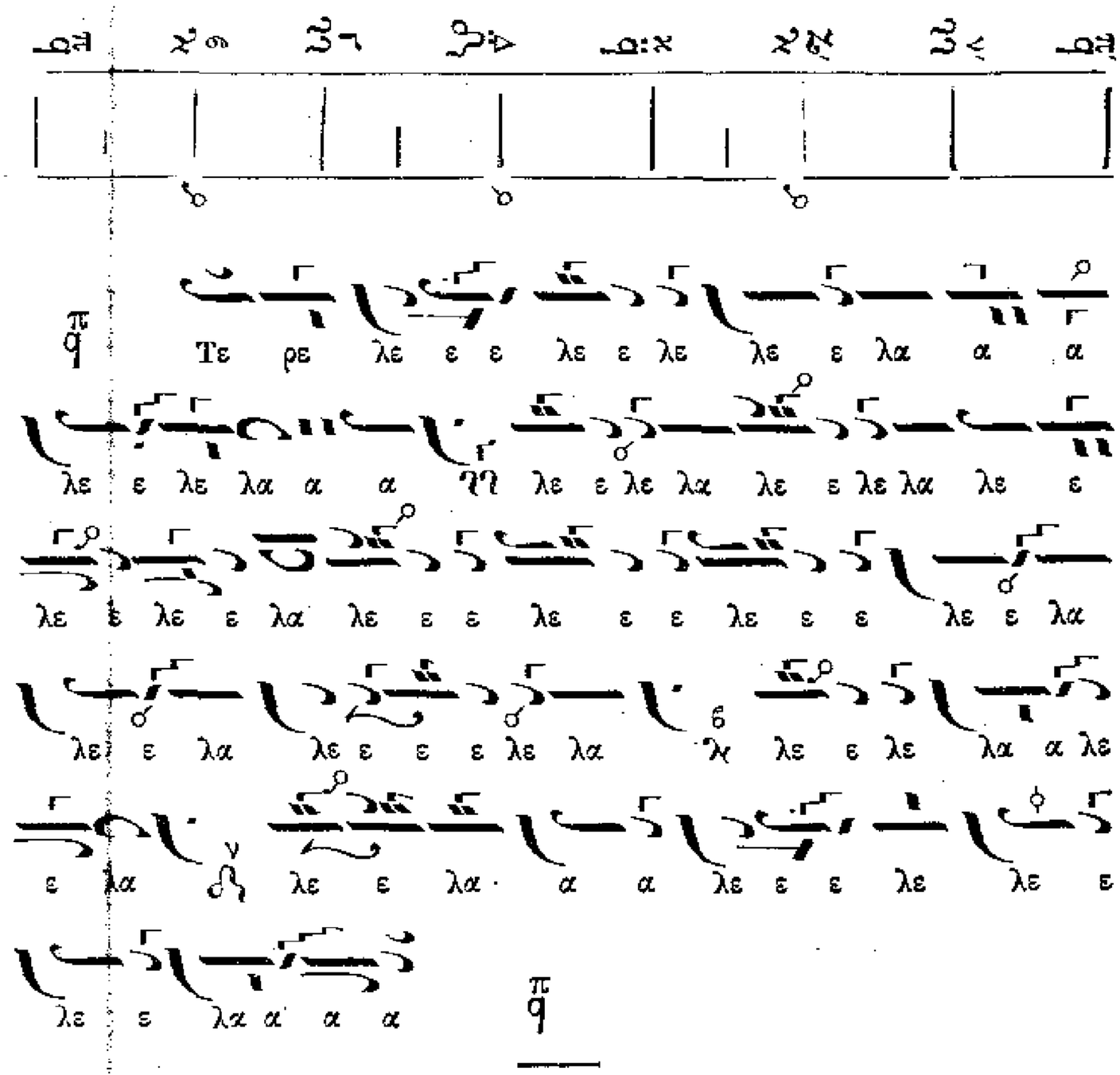

Τὸ Σεμπὰ Πιουσελὶκ παράγεται ἀπὸ τοῦ Διουγκιὰχ καὶ ἄρχεται πάλιν ἀπὸ τοῦ Διουγκιάχ· ἀνιὸν εἰς τὸ Τζαργκιὰχ στρέφεται εἰς τὸ Ῥάστ· καὶ πηδῶν πάλιν εἰς τὸ Τζαργκιάχ, ἀνιὸν δὲ μέχρι Χουσεϊνί, καταβαίνει πάλιν εἰς τὸ Τζαργκιάχ· πηδᾷ εἰς τὸ Γκερδανιέ, πατᾷ τὸ Νὺμ Σεχνὰζ καὶ στρέφεται εἰς τὸ

Χουσεϊνί· κατιὸν δὲ εἰς τὸ Τζαργκιὰχ πατᾷ τὸ Νὺμ Σεμπὰ καὶ καταβαίνει εἰς τὸ Σεγκιάχ· πηδᾷ εἰς τὸ Ῥάστ, πατεῖ τὸ Διουγκιάχ, καὶ ἀνιὸν μέχρι Νὺμ Σεμπά, ἐπιστρέφει μετὰ τοῦ Νὺμ Πιουσελὶκ καὶ καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Διουγκιάχ.

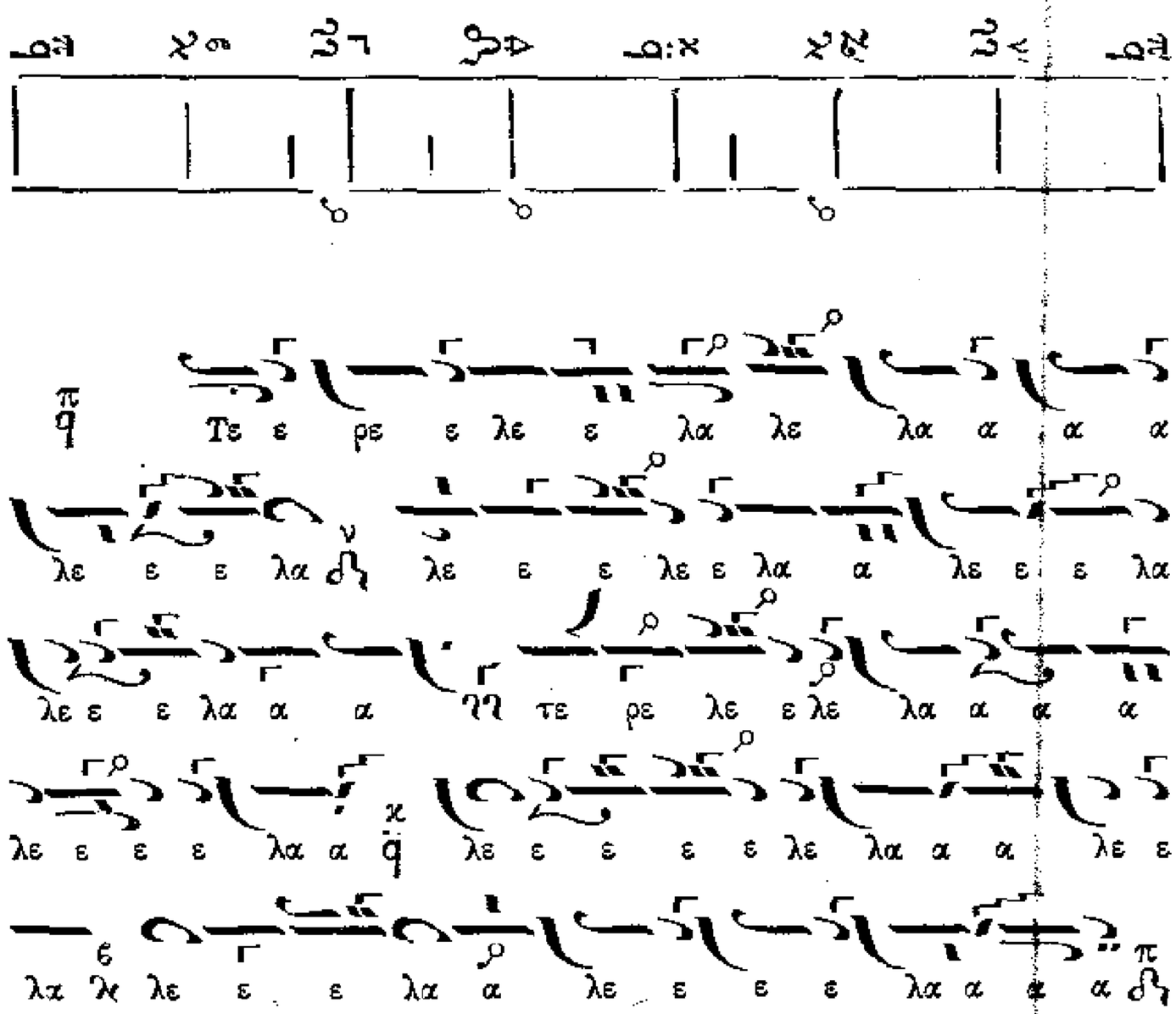

Τὸ Μουχαγὲρ Πιουσελὶκ παράγεται ἀπὸ τοῦ Διουγκιὰχ καὶ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Μουχαγέρ· ἀνιὸν μέχρι τοῦ Τὶζ Τζαργκιὰχ ἐπιστρέφει μέχρι τοῦ Νεβά· πατᾷ τὸ Χουσεϊνί, δεικνύον καὶ τὸ Νὺμ Ἀτζέμ· καταβαίνει δὲ διὰ τοῦ Νὺμ Πιουσελὶκ καὶ καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Διουγκιάχ.

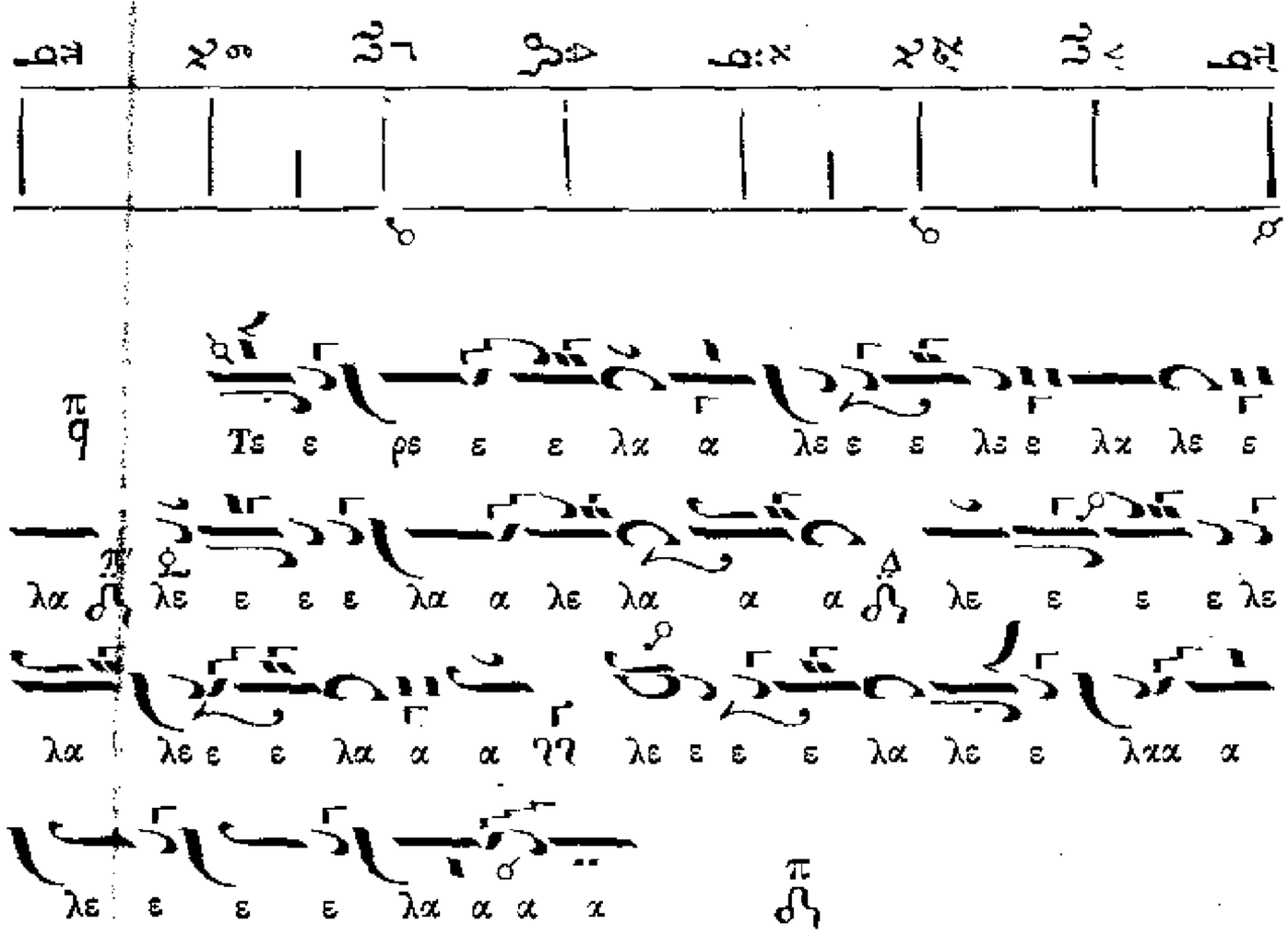

Τὸ Ἀρεζπὰρ Ηιουσελὶχ παράγεται ἀπὸ τοῦ Διουγκιὰχ καὶ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Τζαργκιάχ, ὡς Ῥάστ· πηδᾷ εἰς τὸ Μουχαγὲρ καὶ ἐπιστρέφει κατιὸν μέχρι τοῦ Τζαργκιάχ· πηδᾷ πάλιν εἰς τὸ Νὺμ Ἀτζὲμ, καὶ Μουχαγὲρ πατῶν, στρέφεται πάλιν εἰς τὸ Τζαργκιάχ· ἐντεῦθεν ἀνιὸν περδὲ περδὲ μέχρι τοῦ Μουχαγὲρ, πάλιν καταβαίνει περδὲ περδὲ μέχρι τοῦ Διουγκιάχ· πηδῶν δὲ εἰς τὸ Χουσεϊνί, στρέφεται πάλιν εἰς τὸ Διουγκιάχ· πατῶν αὖθις τὸ Τζαργκιάχ, ἀναβαίνει μέχρι τοῦ Γκερδανιὲ καὶ στρεφόμενον, πηδᾷ εἰς τὸ Τζαργκιάχ κατιὸν μετὰ τοῦ Νὺμ Ηιουσελὶχ εἰς τὸ Διουγκιάχ· πατῶν πάλιν τὸ Τζαργκιάχ, καὶ δεικνύον τὸ Σεγκιάχ, ἀναβαίνει περδὲ περδὲ μέχρι τοῦ Γκερδανιὲ καὶ πίπτει πάλιν εἰς τὸ Τζαργκιάχ, καὶ μετὰ τοῦ Νὺμ Ηιουσελὶχ καταβαίνει καὶ καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Διουγκιάχ.

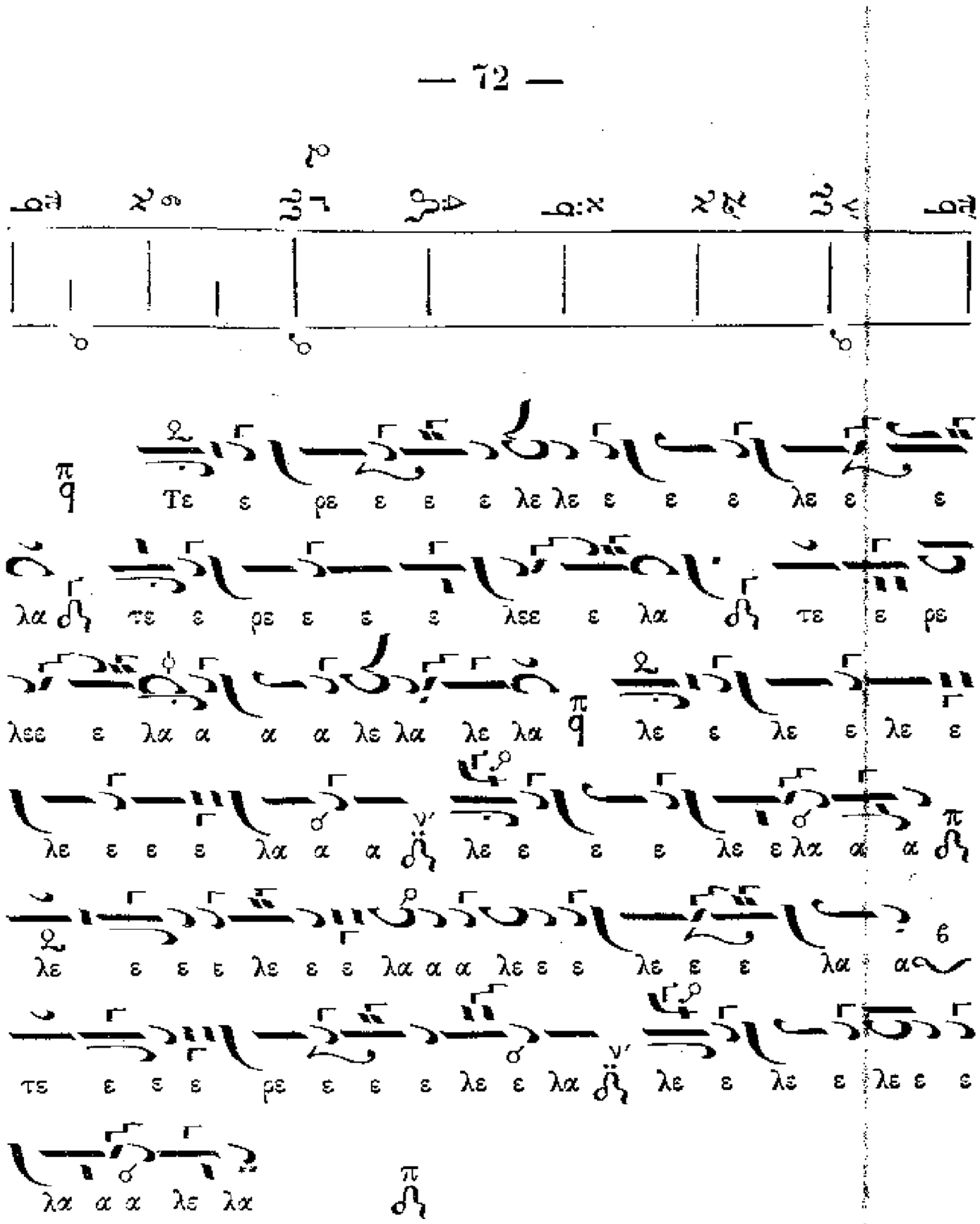

ΣΕΓΚΙΑΧ.

Τὸ Σεγκιάχ, ὡς εἶπον ἀνωτέρω, σημαίνει τρίτη βάσις σχετικῶς πρὸς τὴν διαίρεσιν τῶν τόνων τοῦ διαγράμματος· σχετικῶς ὅμως πρὸς τὴν διαίρεσιν τῶν κυρίων ἤχων, τὸ Σεγκιὰχ εἶναι δευτέρα βάσις τῶν κυρίων ἤχων.

Τὸ Σεγκιὰχ εἶναι ἦχος Λέγετος, ἤτοι διατονικὸς δεύτερος, ϛ, καὶ ἄρχεται ἀπὸ τὸ αὐτὸ Σεγκιάχ, ἀλλὰ δύναται νὰ ἄρχεται καὶ ἀπὸ τὸ Ἐβίτζ· ἀνιὸν μετὰ τῶν κυρίων περδέδων μέχρι τοῦ Τὶζ Τζαργκιάχ, κἄποτε δεικνύει καὶ τὸ Νὺμ Χουζάμ, καὶ ἐπιστρέφον καταβαίνει δεικνύον καὶ τὸ Ῥάστ περδεσὶ καὶ καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Σεγκιάχ.

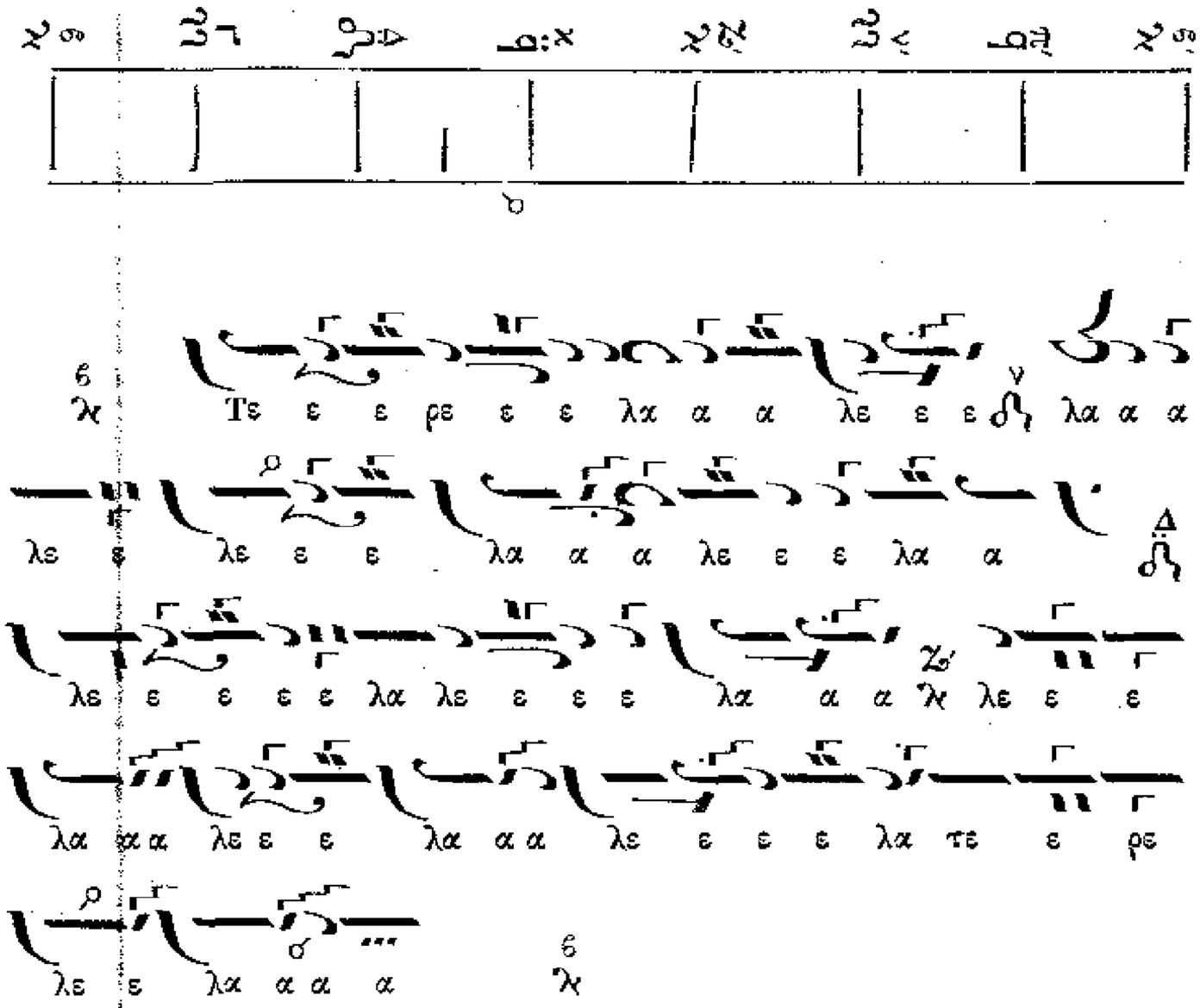

Ὁ Μιὰν χανὲς τοῦ Σεγκιὰχ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Ἐβίτζ, καὶ περιστρεφόμενος εἰς τὰ Τίζια καὶ τὸ Νὺμ Σιουμπιουλέ, καταβαίνει καὶ καταλήγει εἰς τὸ Σεγκιάχ.

Τὸ Χιουζὰμ εἶναι ἦχος [illegible] ἡ βάσις αὐτοῦ εἶναι πάλιν ἀπὸ τοῦ Σεγκιάχ· ἀνιὸν εἰς τὸ Νεβὰ καὶ Νὺμ Χησὰρ μέχρι Μουχαγέρ, ἐπιστρέφει κατιὸν πάλιν εἰς τὸ Νεβά· ἐντεῦθεν καταβαίνει καὶ καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Σεγκιάχ.

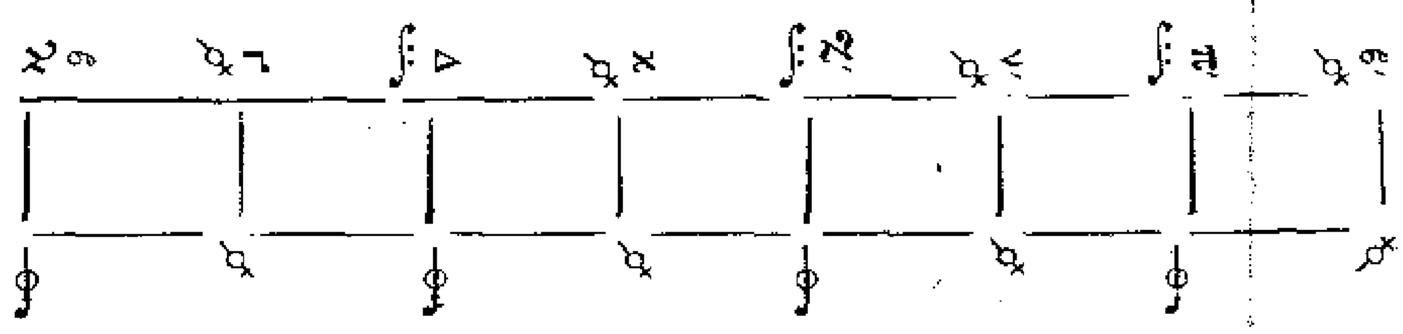

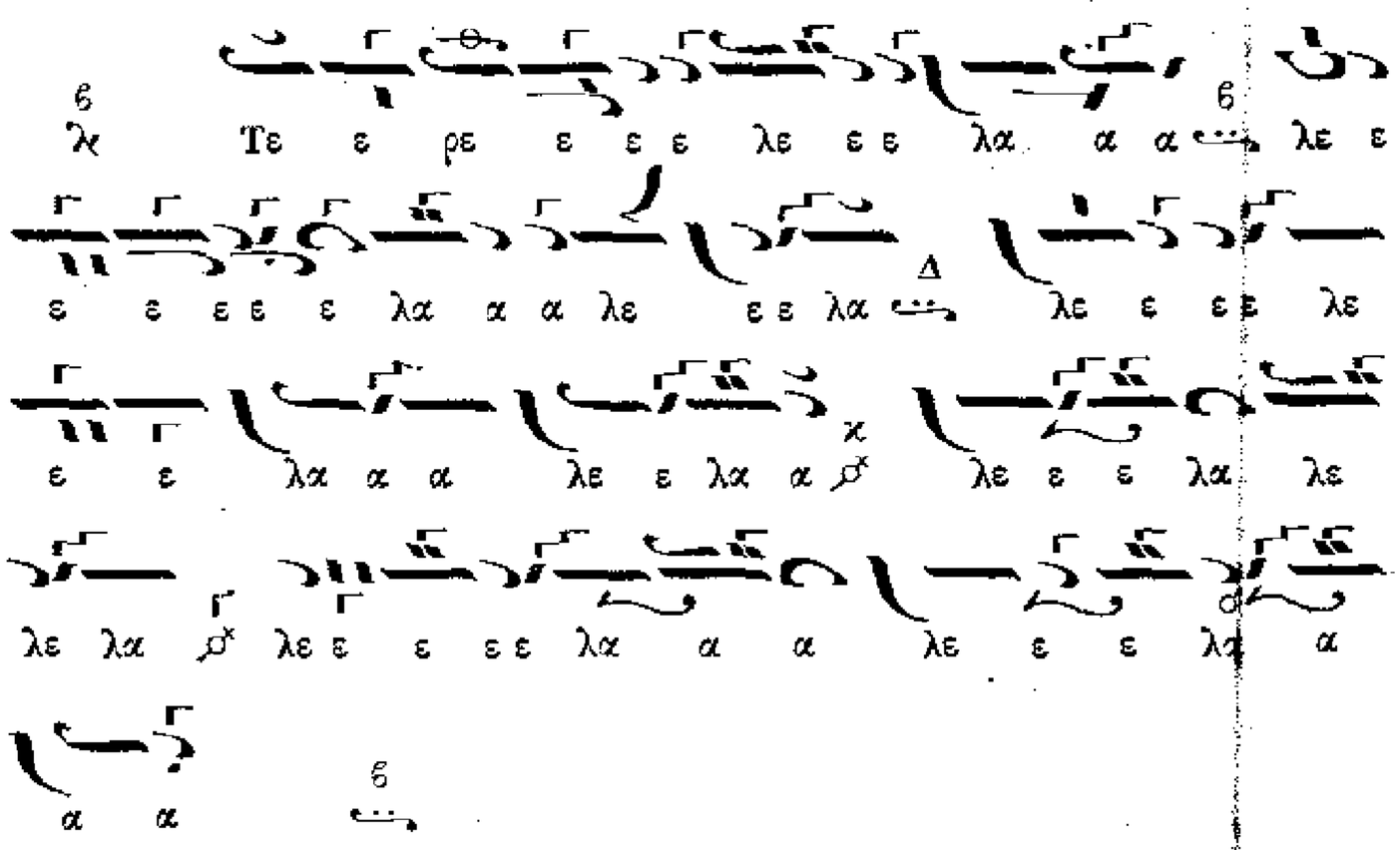

Τὸ Μαγὲ παράγεται ἀπὸ τοῦ Σεγκιὰχ καὶ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Σεγκιάχ· ἀνιὸν διὰ τοῦ Νὺμ Οὐζὰλ πατεῖ καὶ τὸ Νὺμ περδὲ Μαγέ· ἐπιστρέφει μετὰ τῶν ἰδίων περδέδων, καταβαίνει καὶ καταλήγει εἰς τὸ Σεγκιάχ.

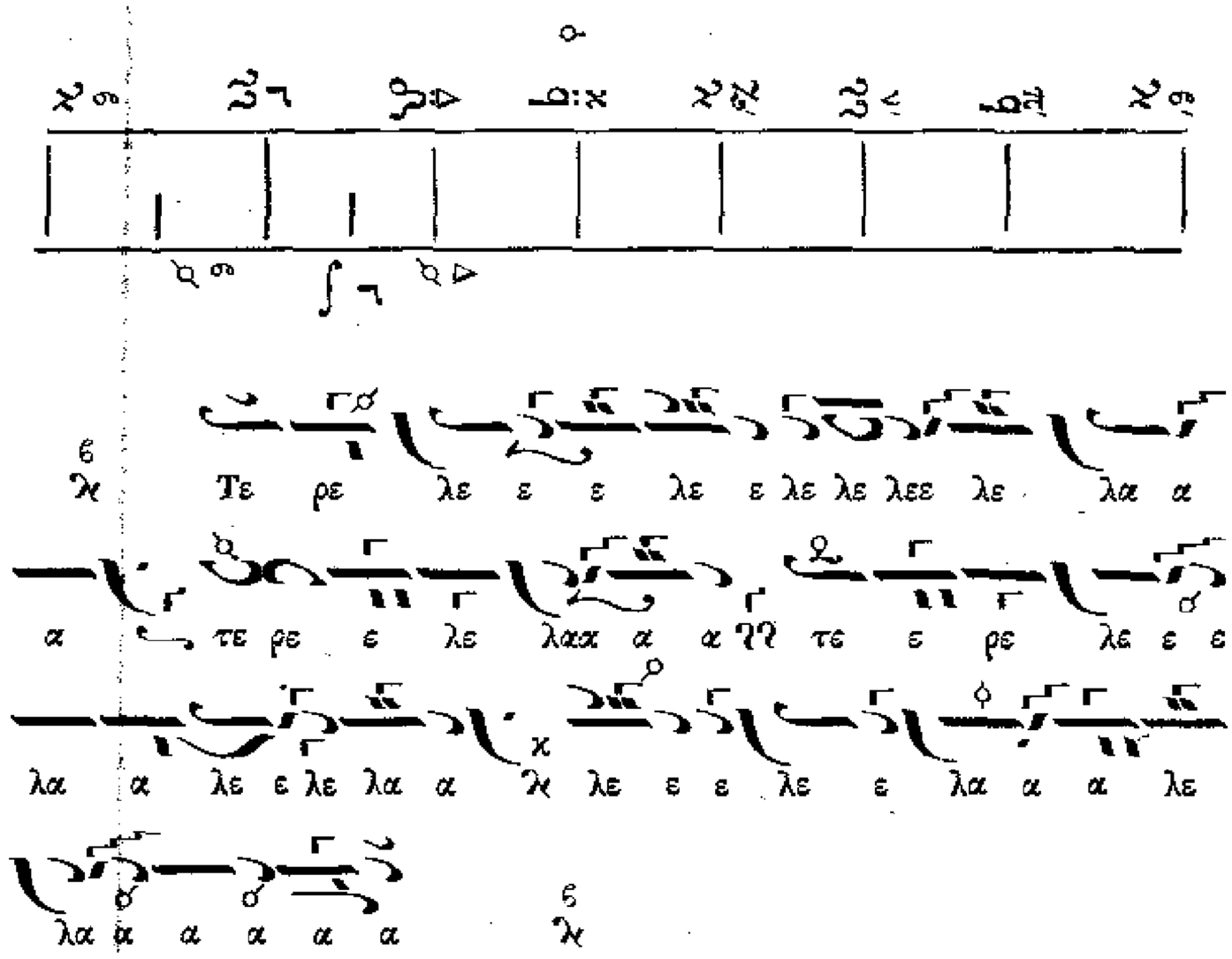

Τὸ Σεγκιὰχ Μαγὲ παράγεται ἀπὸ τοῦ Σεγκιὰχ καὶ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Σεγκιάχ· ἀνιὸν εἰς τὸ Νεβὰ ἐπιστρέφει εἰς τὸ Διουγκιάχ· ἔπειτα ἀνιὸν μετὰ τοῦ Νὺμ Χησὰρ μέχρι Μουχαγέρ, ἐπιστρέφει εἰς τὸ Νεβά· πατεῖ ἔπειτα τὸ Τζαργκιάχ, ἀναβαίνει μέχρι Νὺμ Μαχούρ καὶ κρέμαται εἰς τὸ Νὺμ Χησάρ, ὁπόθεν καταβαίνει εἰς τὸ Σεγκιάχ· ἀνιὸν κατόπιν εἰς τὸ Νὺμ Ἀτζὲμ καὶ Γκερδανιέ, ἐπιστρέφει μετὰ τοῦ Νὺμ Μπεγιατὶ εἰς τὸ Τζαργκιάχ, καὶ ἐντεῦθεν εἰς τὸ Διουγκιχχ· ἀνιὸν πάλιν εἰς τὸ Νεβὰ καταβαίνει καὶ καταλήγει εἰς τὸ Σεγκιάχ.

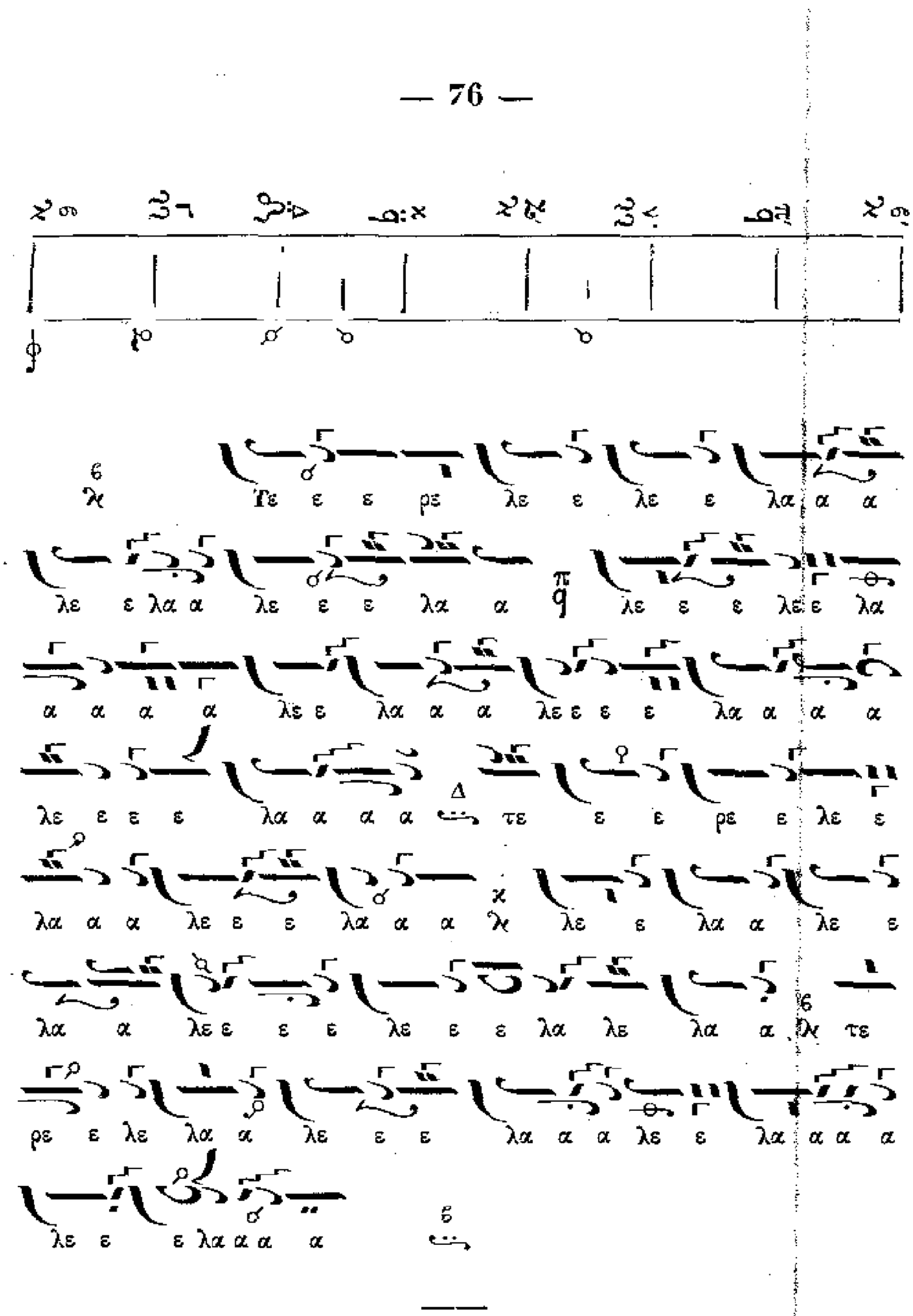

Τὸ Βετζχὶ Ἀρεζπὰρ παράγεται ἀπὸ τοῦ Σεγχιάχ· ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Γκερδανιὲ καὶ καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Χησὰρ εἰς τὸ Σεγχιάχ· πηδῶν πάλιν εἰς τὸ Γκερδανιέ, στρέφεται μετὰ τοῦ

Νὺμ Ἀτζὲμ εἰς τὸ Νεβά· ἐντεῦθεν πηδῶν εἰς τὸ Μουχαγέρ, στρέφεται πάλιν εἰς τὸ Νεβά, ὁπόθεν πατῶν τὸ Νὺμ Χησὰρ καταβαίνει εἰς τὸ Τζαργκιὰχ καὶ εἰς τὸ Δζουγκιάχ· ἀνιὸν δὲ μέχρι τοῦ Χουσεϊνί, καὶ κατιὸν καταλήγει εἰς τὸ Σεγκιάχ.

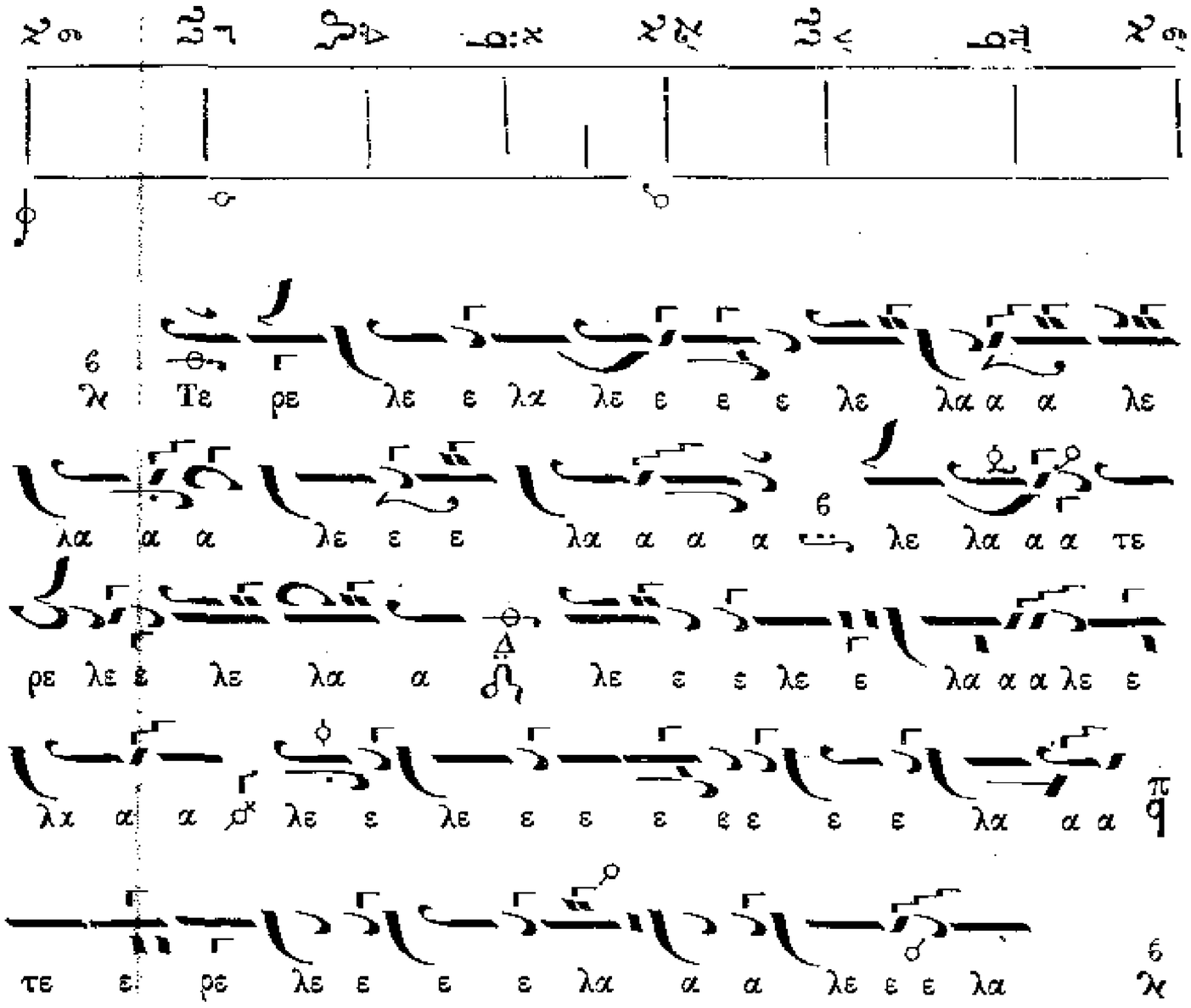

Τὸ Χιρὰμ παράγεται ἀπὸ τοῦ Σεγκιὰχ καὶ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Σεγκιάχ· ἀνιὸν εἰς τὸ Νεβά, ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὸ Σεγκιάχ· πατῶν δὲ πάλιν Νεβὰ καὶ ἀνιὸν εἰς Νὺμ Χησὰρ καὶ Ἐβίτζ, στρέφεται πάλιν εἰς τὸ Σεγκιάχ· ἀνιὸν ἔπειτα εἰς τὸ Τζαργκιὰχ καὶ Νεβά, ἐπιστρέφει καὶ καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Σεγκιάχ.

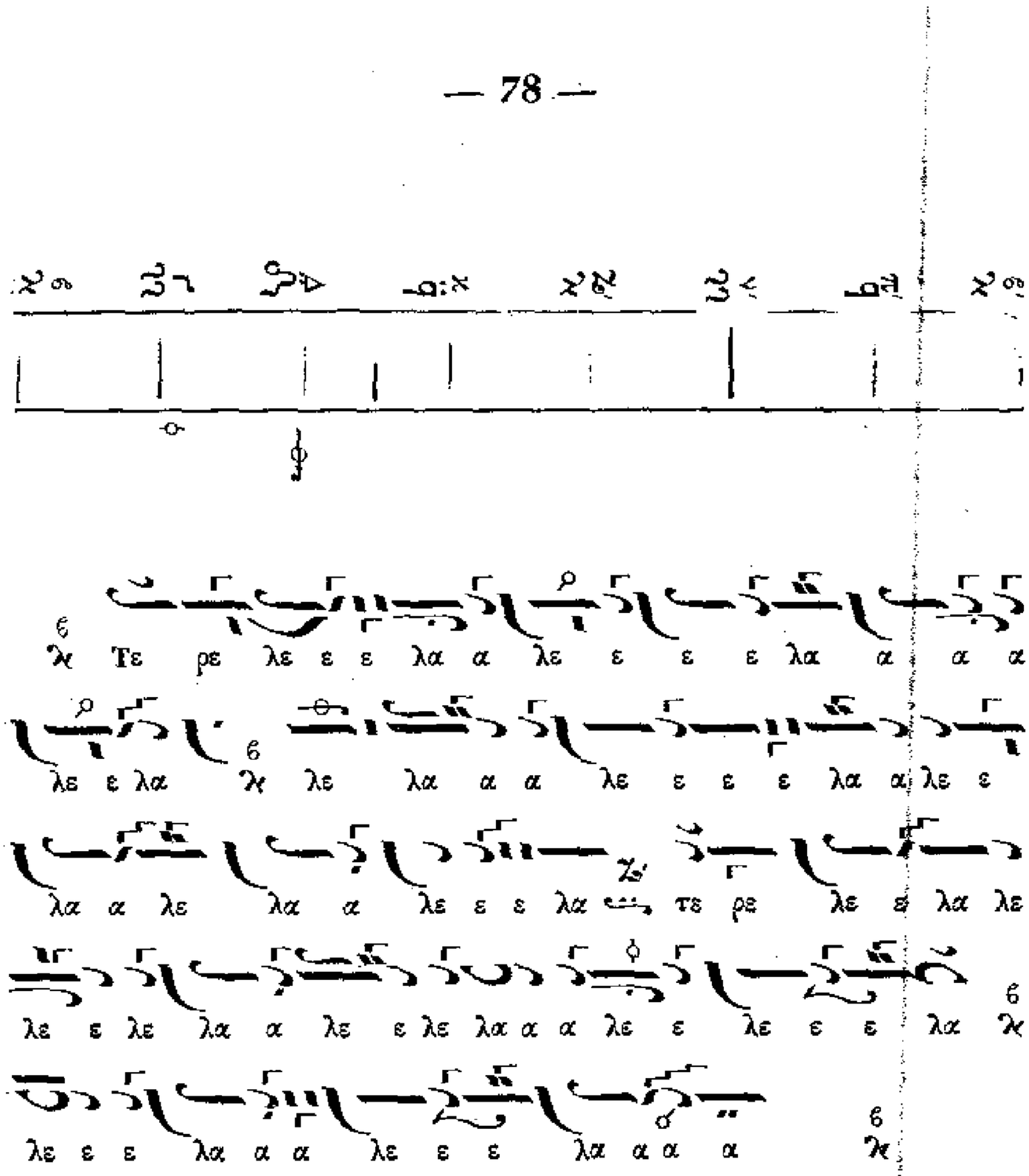

Τὸ Μουσταχὰρ παράγεται ἀπὸ τοῦ Σεγκιὰχ καὶ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νεβά· πατῶν δὲ τὸ Χουσεϊνὶ καταβαίνει εἰς τὸ Νὺμ Οὐζάλ· κατόπιν ἀνιὸν εἰς τὸ Γκερδανιὲ καὶ Μουχαγὲρ, ἐπιστρέφει εἰς τὸ Νεβά· πατῶν πάλιν τὸ Χουσεϊνί, καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Οὐζὰλ εἰς τὸ Σεγκιὰχ, καὶ ἐντεῦθεν εἰς τὸ Ῥάστ· ἀνιὸν πάλιν μέχρι τοῦ Νεβὰ καὶ κατιὸν μετὰ τοῦ Νὺμ Οὐζάλ, καταλήγει εἰς τὸ Σεγκιὰχ.

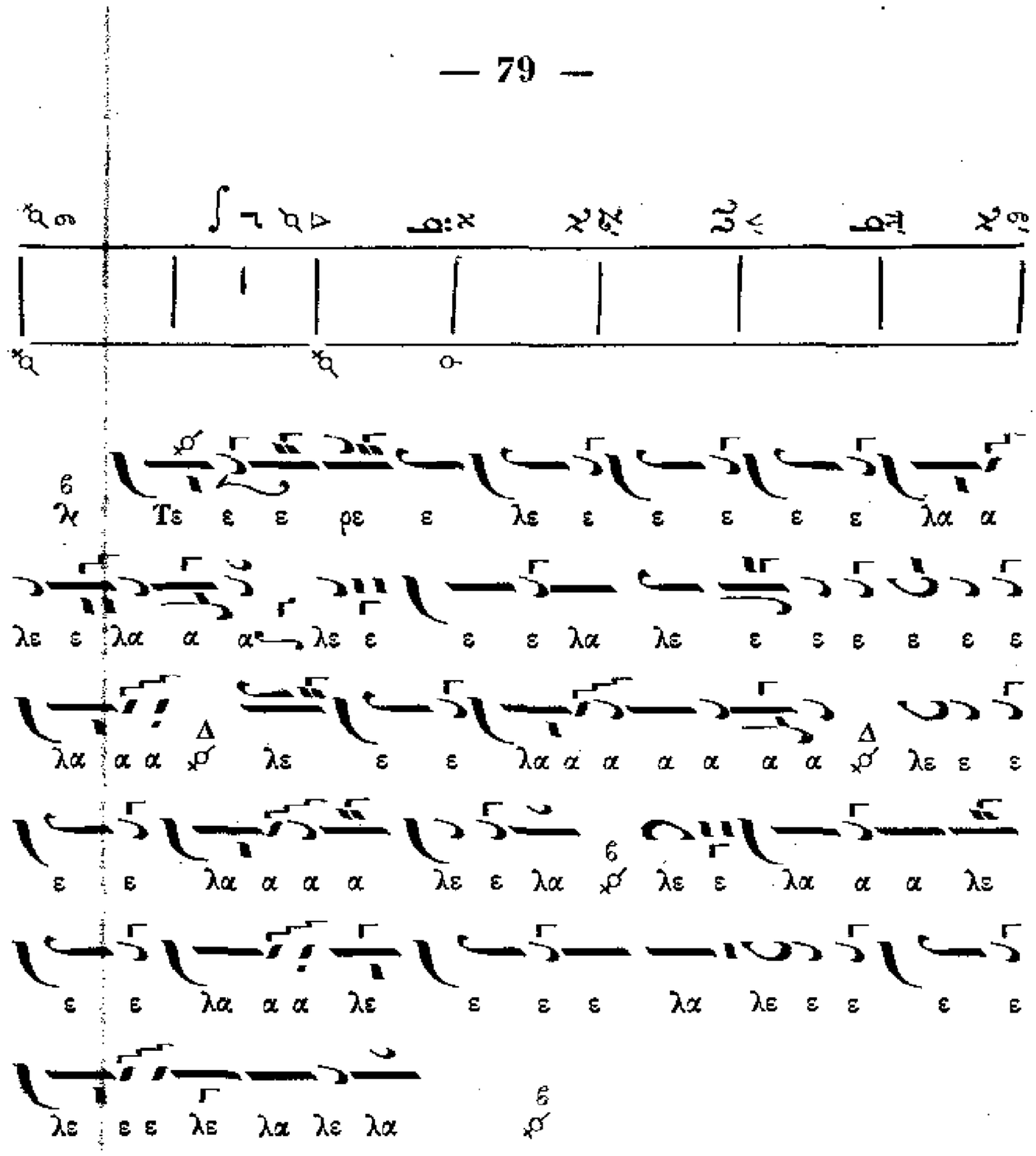

ΤΖΑΡΓΚΙΑΧ.

Τὸ Τζαργκιὰχ εἶναι βάσις ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ῥίζα τοῦ ἐναρμονίου γένους. Σχετικῶς πρὸς τὴν διαίρεσιν τῶν τόνων τοῦ διαγράμματος, τὸ Τζαργκιάχ, ὡς εἶπον ἀνωτέρω, σημαίνει τετάρτη βάσις· σχετικῶς ὅμως πρὸς τὴν διαίρεσιν τῶν κυρίων ἤχων, εἶναι τρίτη βάσις αὐτῶν.

Τὸ Τζαργκιὰχ λοιπὸν εἶναι ἦχος καὶ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Διουγκιὰχ· ὁδεῦον διὰ τῶν ἀνιουσῶν καὶ κατιουσῶν φωνῶν μετὰ τοῦ Νὺμ Ἀτζέμ, καταβαίνει καὶ καταλήγει εἰς τὸ Τζαργκιάχ.

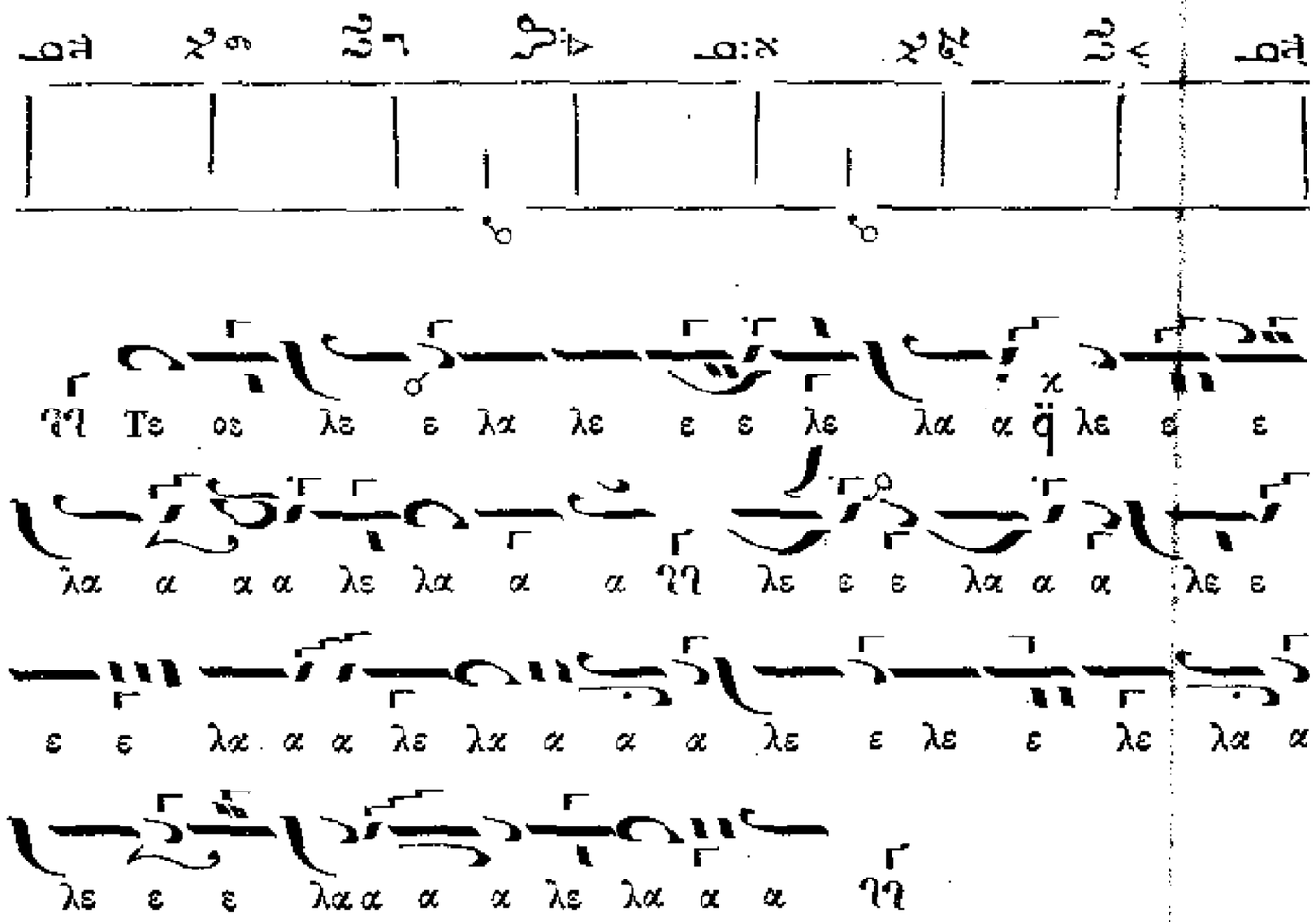

Ὁ Μιὰν χανές, ἤτοι ὁ ἀπὸ τὸ μέσον ὀξυνόμενος οἶκος τοῦ Τζαργκιάχ, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Μουχαγέρ, καὶ περιστρεφόμενος εἰς τὰ Τίζια διὰ τοῦ Νὺμ Ἀτζέμ, καταβαίνει καὶ καταλήγει εἰς τὸ Τζαργκιάχ.

Τὸ Ἀτζὲμ παράγεται ἀπὸ τοῦ Τζαργκιάχ· ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Διουγκιὰχ ἢ ἀπὸ τοῦ Ῥάστ, καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ Νεβά πατῶν τὸ Νὺμ Ἀτζέμ· ἢ ἀπὸ τοῦ Γκερδανιὲ καταβαίνει εἰς τὸ Νὺμ Ἀτζέμ, καὶ μετ' αὐτοῦ ἀνερχόμενον καὶ κατερχόμενον, καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

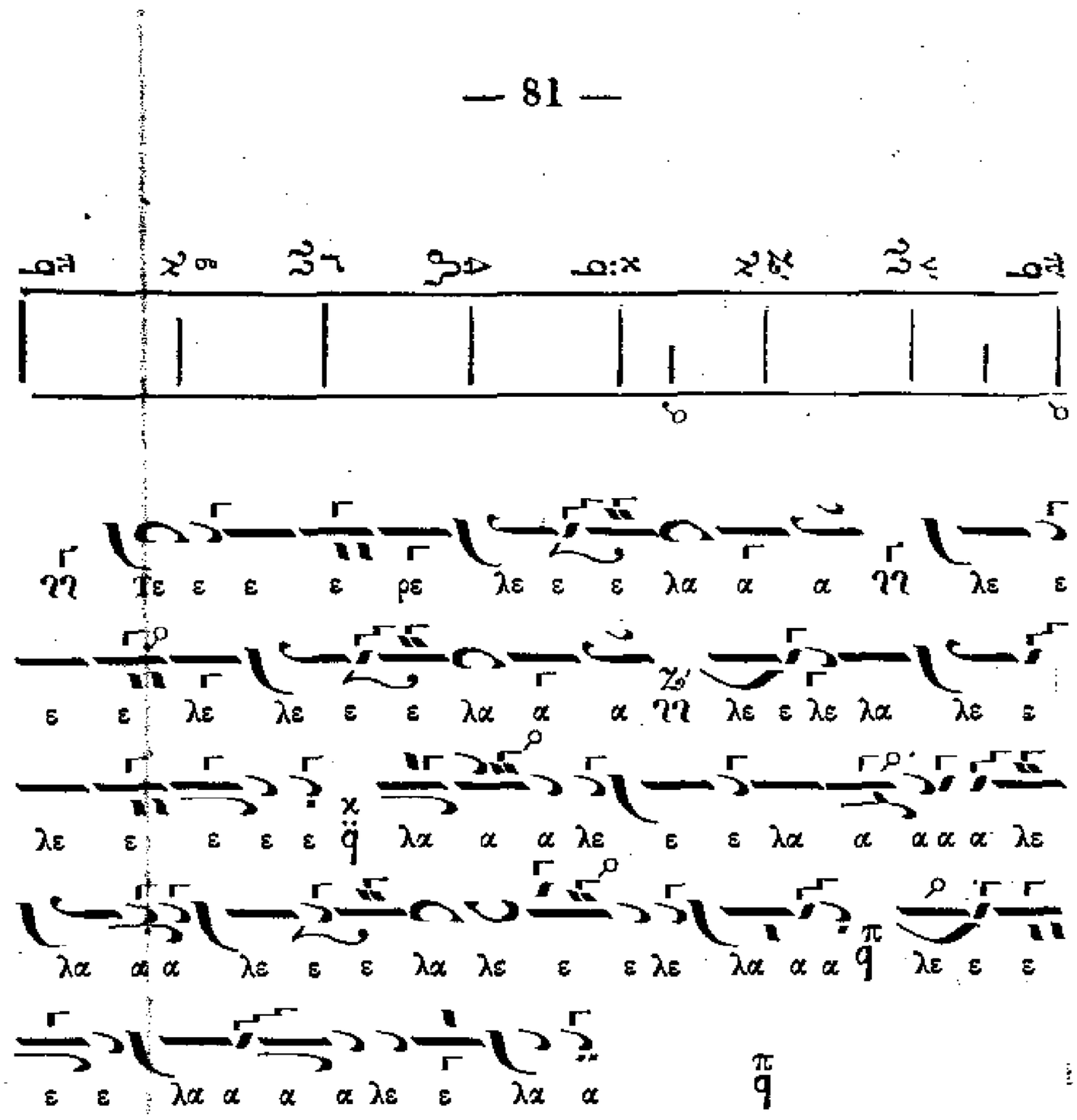

Ὁ Μὲν χανές, ἤτοι ὁ ἀπὸ τὸ μέσον ὀξυνόμενος οἶκος τοῦ Ἀτζέμ (α), ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νὺμ Ἀτζέμ· περιστρεφόμενος εἰς τὰ Τίζια, καταβαίνει διὰ τοῦ Νὺμ Ἀτζὲμ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

(α) Τὸ Ἀ τ ζ ὲ μ εἶναι ἦχος παραγόμενος ἐκ τοῦ Τζαργκιάχ· ἡ δὲ λέξις Ἀ τ ζ ὲ μ σημαίνει παρὰ Πέρσαις χλιδανός, καὶ γαμήλιος. Πιθανὸν νὰ ὠνομάσθη οὕτω διότι ὁ κύριος αὐτοῦ ἦχος Τζαργκιάχ, ὅστις εἶναι ἡ βάσις τοῦ παρ' ἡμῖν ἐναρμονίου γένους, ἀφιέρωται, ὡς ῥηθήσεται καὶ κατωτέρω, τῷ πλανήτῃ Ἀφροδίτῃ· ἡ δὲ Ἀφροδίτη, ὡς γνωρίζομεν ἐκ τῆς Μυθολογίας, ἦτο μήτηρ τοῦ Ἔρωτος καὶ προῄδρευεν, οὕτως εἰπεῖν, τῶν γάμων.

Τὸ Νεβροὺζ Ἀτζὲμ παράγεται ἀπὸ τοῦ Τζαργκιάχ· ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νὺμ Ἀτζέμ, καὶ κατιὸν μέχρι Τζαργκιάχ, ἀναβαίνει πάλιν εἰς τὸ Νὺμ Ἀτζέμ· πατῶν Γκερδανιέ, δεικνύει τὸ Νὺμ Σιουμπιουλέ, καὶ καταβαίνει εἰς τὸ Νεβά· πατῶν τὸ Χουσεϊνί, στρέφεται εἰς τὸ Τζαργκιὰχ καὶ μέχρι τοῦ Διουγκιάχ· πηδᾷ εἰς τὸ Νὺμ Μπεγιατὶ καὶ καταβαίνει καὶ καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

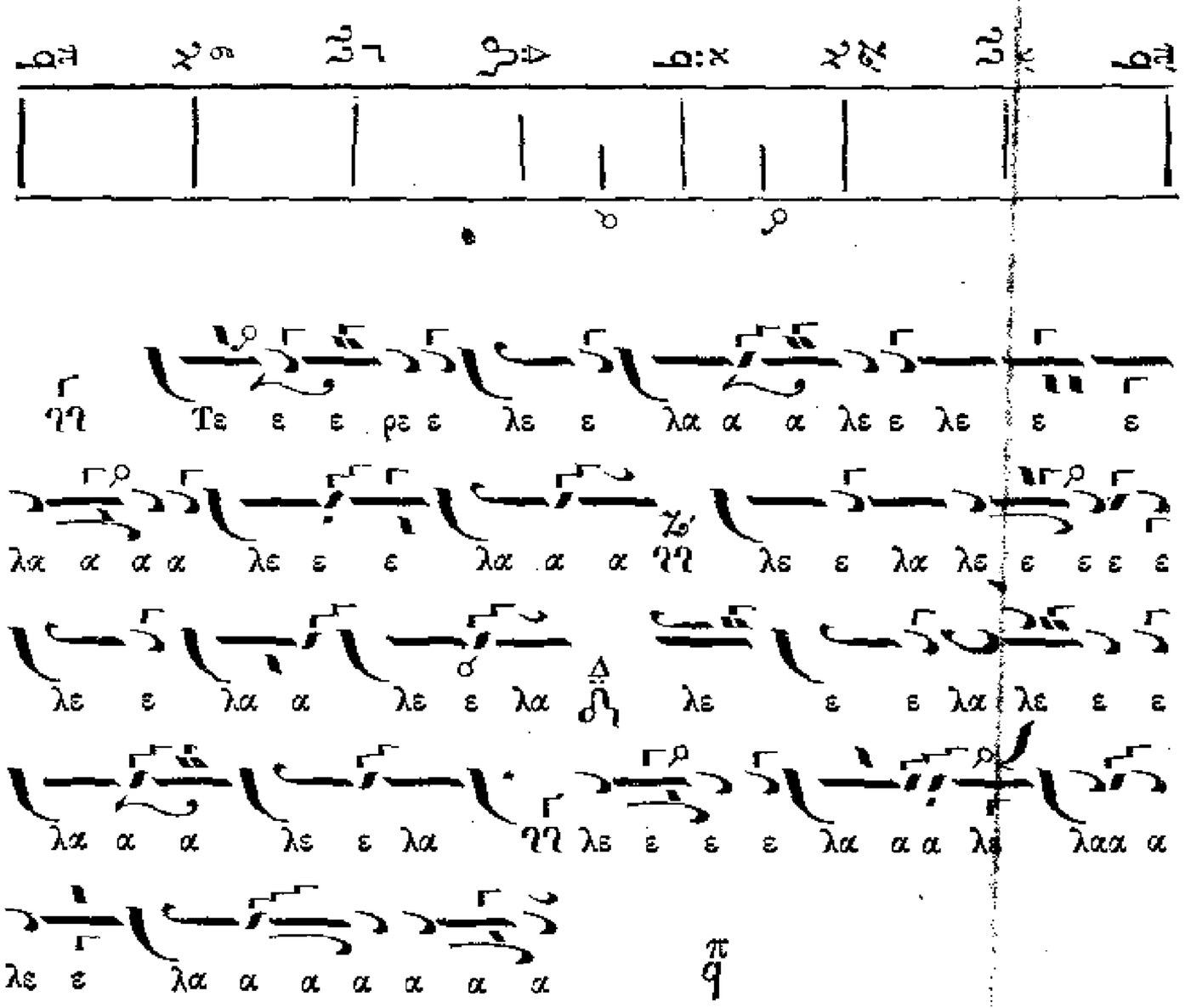

Τὸ Ἀτζὲμ Κιουρδὶ παράγεται ἀπὸ τοῦ Τζαργκιάχ· ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νὺμ Ἀτζέμ, καὶ κατιὸν εἰς τὸ Τζαργκιάχ, πάλιν ἀναβαίνει εἰς τὸ Νὺμ Ἀτζὲμ καὶ μέχρι τοῦ Τὶζ Τζαργκιάχ· ἐπι-

στρέφει περδὲ περδὲ εἰς τὸ Χουσεϊνὶ καὶ εἰς τὸ Τζαργκιὰχ μέχρι Διουγκιάχ· πάλιν ἀνιὸν μετὰ τοῦ Νὺμ Κιουρδί, πατῶν καὶ τὸ Τζαργκιὰχ, κατιόν μέχρι τοῦ Διουγκιάχ καὶ Ῥὰστ, ἔπειτα καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

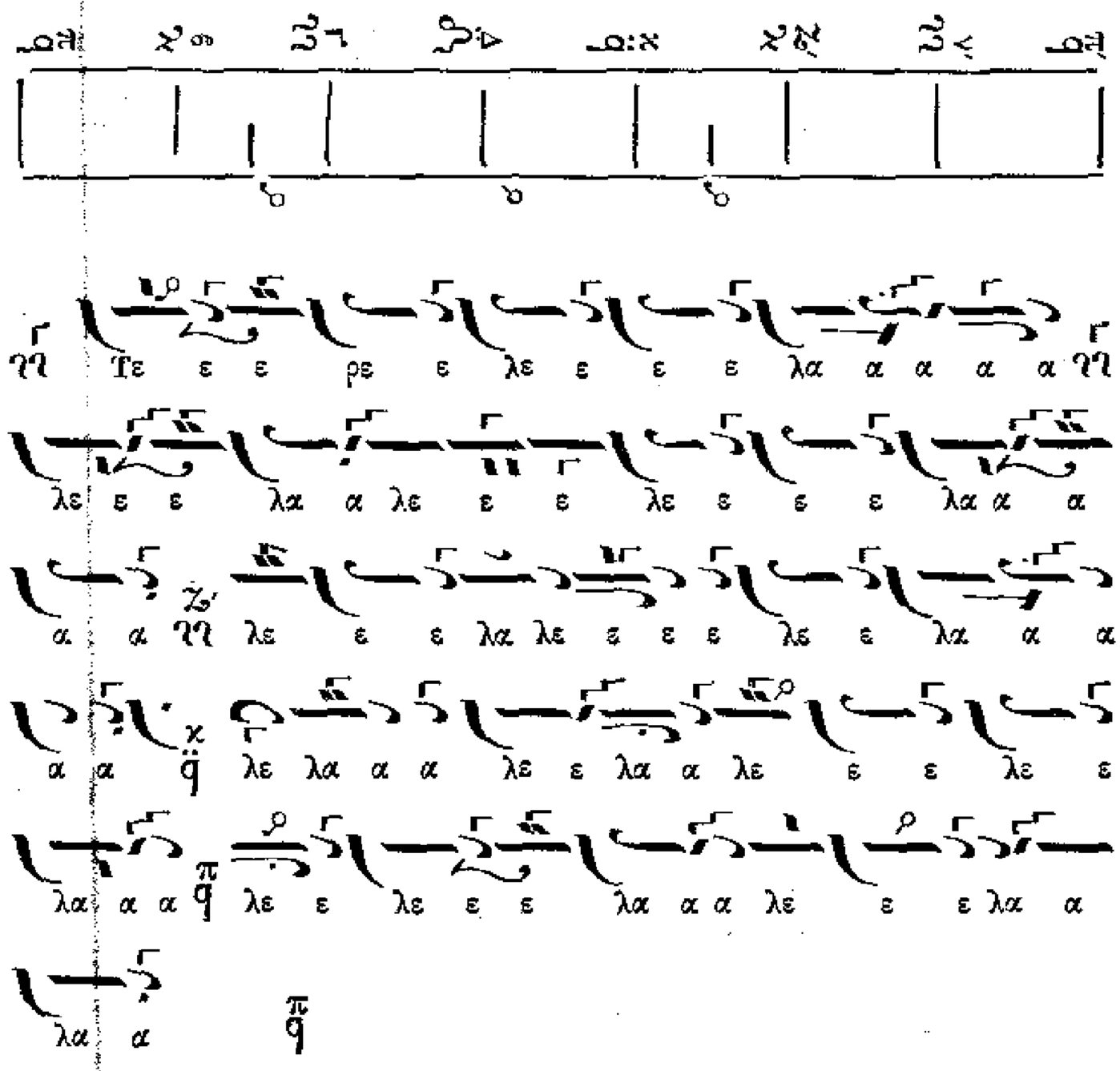

Τὸ Ζαβὶλ Κιουρδὶ παράγεται ἀπὸ τοῦ Τζαργκιάχ· ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νεβὰ καὶ πηδᾷ εἰς τὸ Γκερδανιέ, καὶ κατιὸν μετὰ τοῦ Νὺμ Μαχοὺρ εἰς τὸ Χουσεϊνί, πηδᾷ εἰς τὸ Μουχαγέρ, καὶ καταβαίνει μέχρι τοῦ Νεβά· πάλιν ἀνιὸν εἰς τὸ Νὺμ Ἀτζέμ, πατῷ

καὶ Γκερδανιὲ καὶ στρέφεται πάλιν εἰς τὸ Νεβά, καὶ μετὰ τοῦ Νὺμ Οὐζὰλ καταβαίνει μέχρι τοῦ Ῥάστ· πηδῶν εἰς τὸ Τζαργκιάχ, δεικνῦον καὶ τὸ Νὺμ Σεμπά, καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Κιουρδὶ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

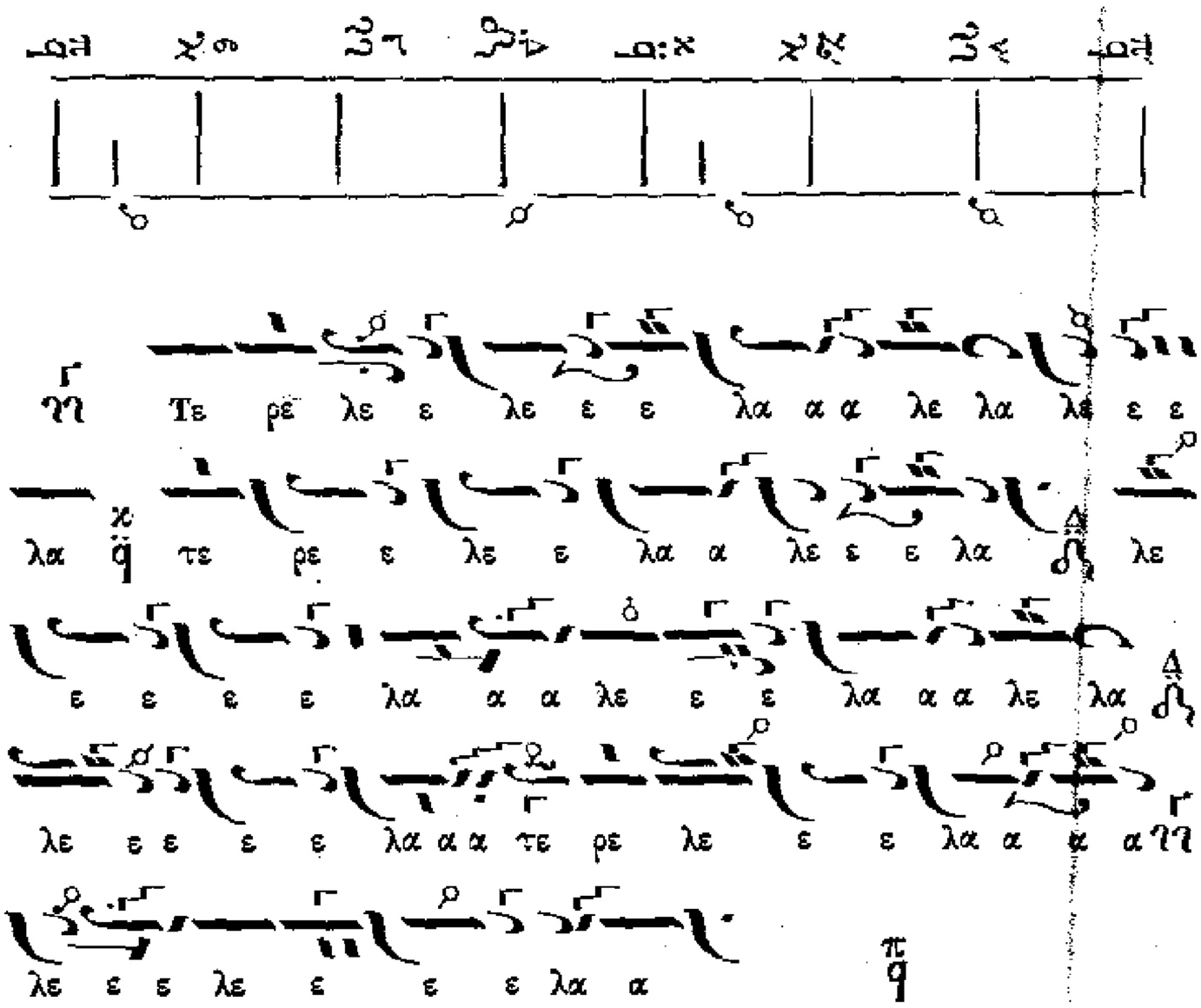

Τὸ Μπεϊζὰν Κιουρδὶ παράγεται ἀπὸ τοῦ Τζαργκιάχ· ἄρχεται πάλιν ἀπὸ τοῦ Τζαργκιάχ, καὶ πατῶν τὸ Νὺμ Σεμπά, καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Κιουρδὶ εἰς τὸ Διουγκιάχ· ἀνιὸν δὲ μετὰ τοῦ Νὺμ Κιουρδὶ πάλιν μέχρι τοῦ Νὺμ Σεμπά, ἐπιστρέφει μέχρι τοῦ Ῥάστ· ἐντεῦθεν πάλιν ἀνιὸν μετὰ τοῦ Νὺμ Κιουρδὶ καὶ Τζαργκιάχ, καταβαίνει καὶ καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

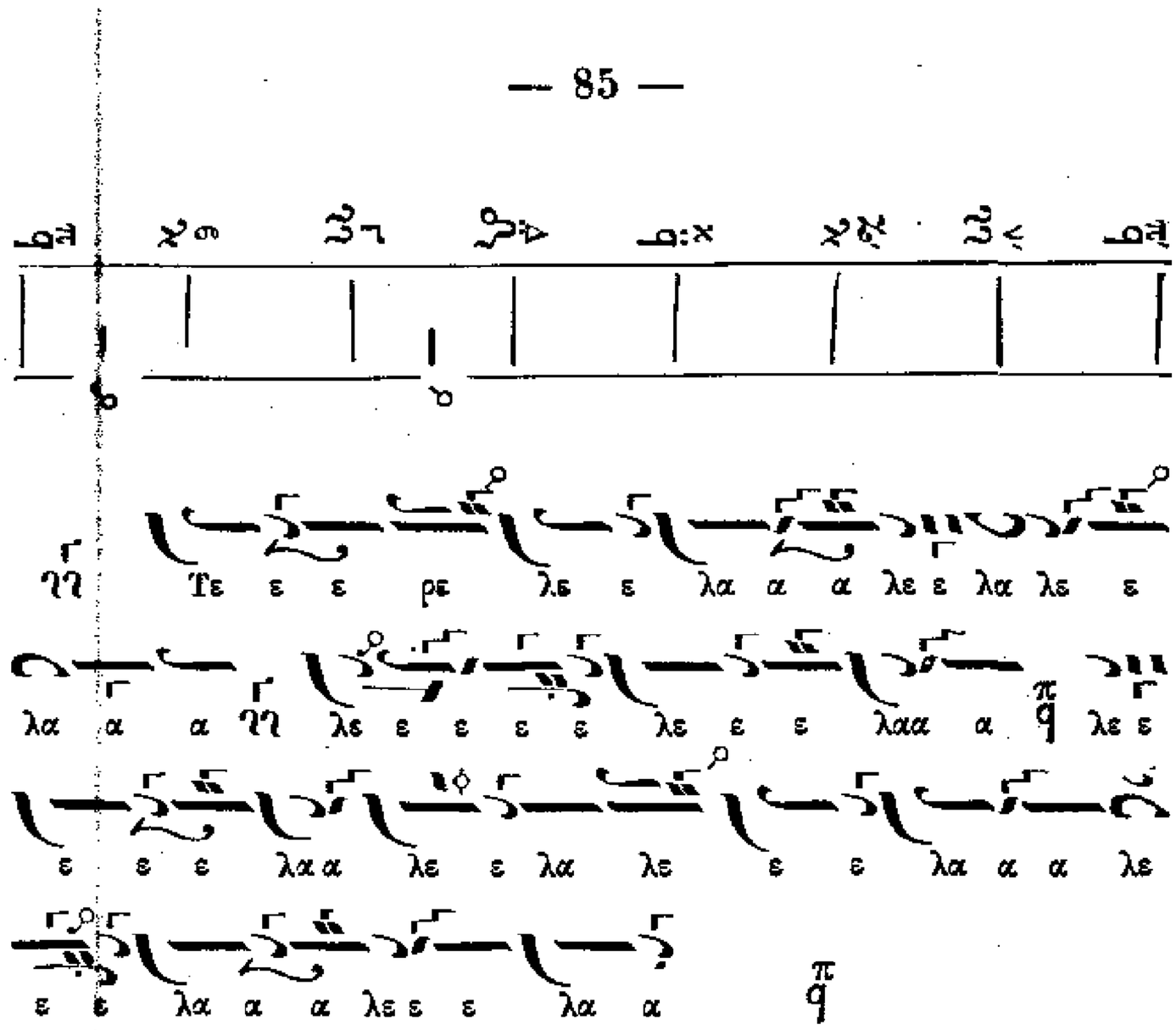

Τὸ Ἀτζὲμ Ἀσηρὰν, βαρύτονος τοῦ Ἀτζέμ, παράγεται ἀπὸ τοῦ Τζαργκιάχ· ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νὺμ Ἀτζέμ, καὶ πατῶν τὸ Μουχαγὲρ στρέφεται εἰς τὸ Νεβά· ἀνιὸν δὲ μετὰ τοῦ Νὺμ Ἀτζὲμ εἰς τὸ Μουχαγέρ, καὶ δεικνῦον τὸ Νὺμ Σιουμπιουλέ, καταβαίνει πάλιν μετὰ τοῦ Νὺμ Ἀτζὲμ μέχρι τοῦ Διουγκιάχ· ἔπειτα πηδῶν εἰς τὸ Νεβά, πίπτει πάλιν εἰς τὸ Διουγκιάχ, ἐξ οὗ καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Ἀτζὲμ Ἀσηράν, μέχρι τοῦ Γιεγκιάχ· πηδῶν δ'ἐντεῦθεν εἰς τὸ Ῥάστ, δεικνῦον καὶ τὸ Νὺμ Ζιργκιουλέ, στρέφεται καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ἀτζὲμ Ἀσηράν.

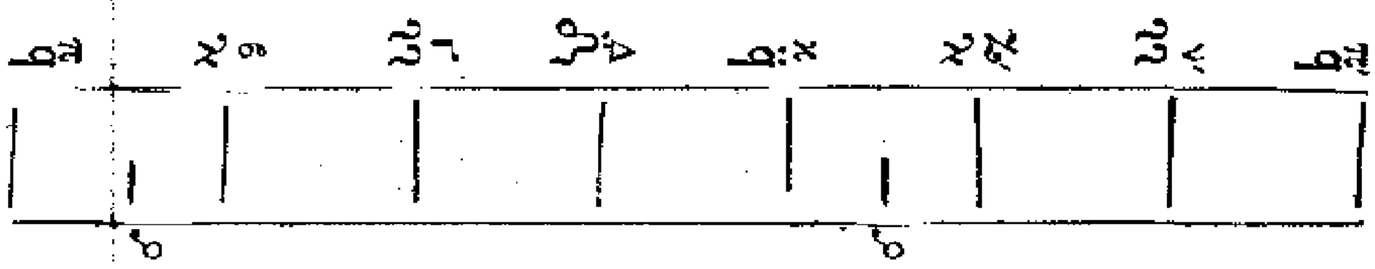

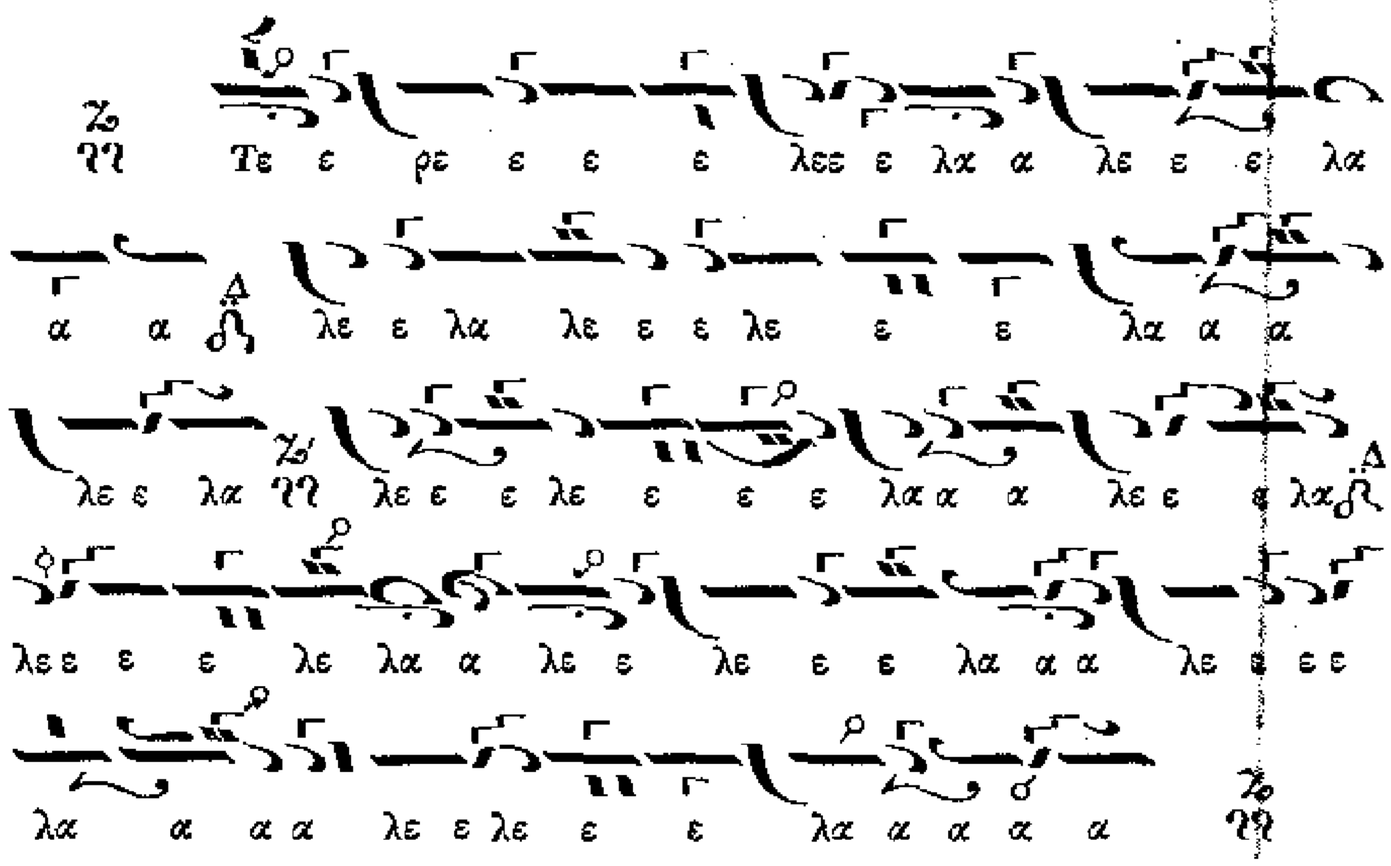

Τὸ Μουχαλὶφ Χησὰρ παράγεται ἀπὸ τοῦ Τζαργκιάχ· ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Τζαργκιάχ, καὶ μετὰ τοῦ Νὺμ Πιουσελὶκ καταβαίνει εἰς τὸ Διουγκιάχ· πηδᾷ εἰς τὸ Νεβά, ἔνθεν ἀνιὸν καὶ κατιὸν μέχρι τοῦ Νὺμ Πιουσελίκ, καὶ πάλιν ἀνιὸν μέχρι Χουσεϊνὶ καὶ Γκερδανιὲ ἐπιστρέφει εἰς τὸ Χουσεϊνί· πηδῶν ἔπειτα εἰς τὸ Μουχαγέρ, πάλιν ἐπιστρέφει μετὰ τοῦ Νὺμ Μαχούρ, Νὺμ Ἀτζέμ, Χουσεϊνὶ καὶ Νὺμ Χησὰρ μέχρι τοῦ Τζαργκιάχ, ἐξ οὗ καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Πιουσελὶκ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

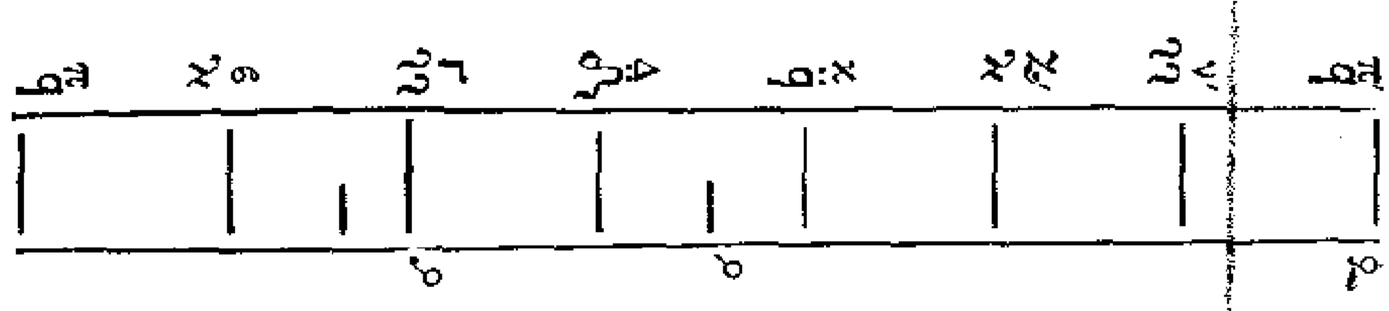

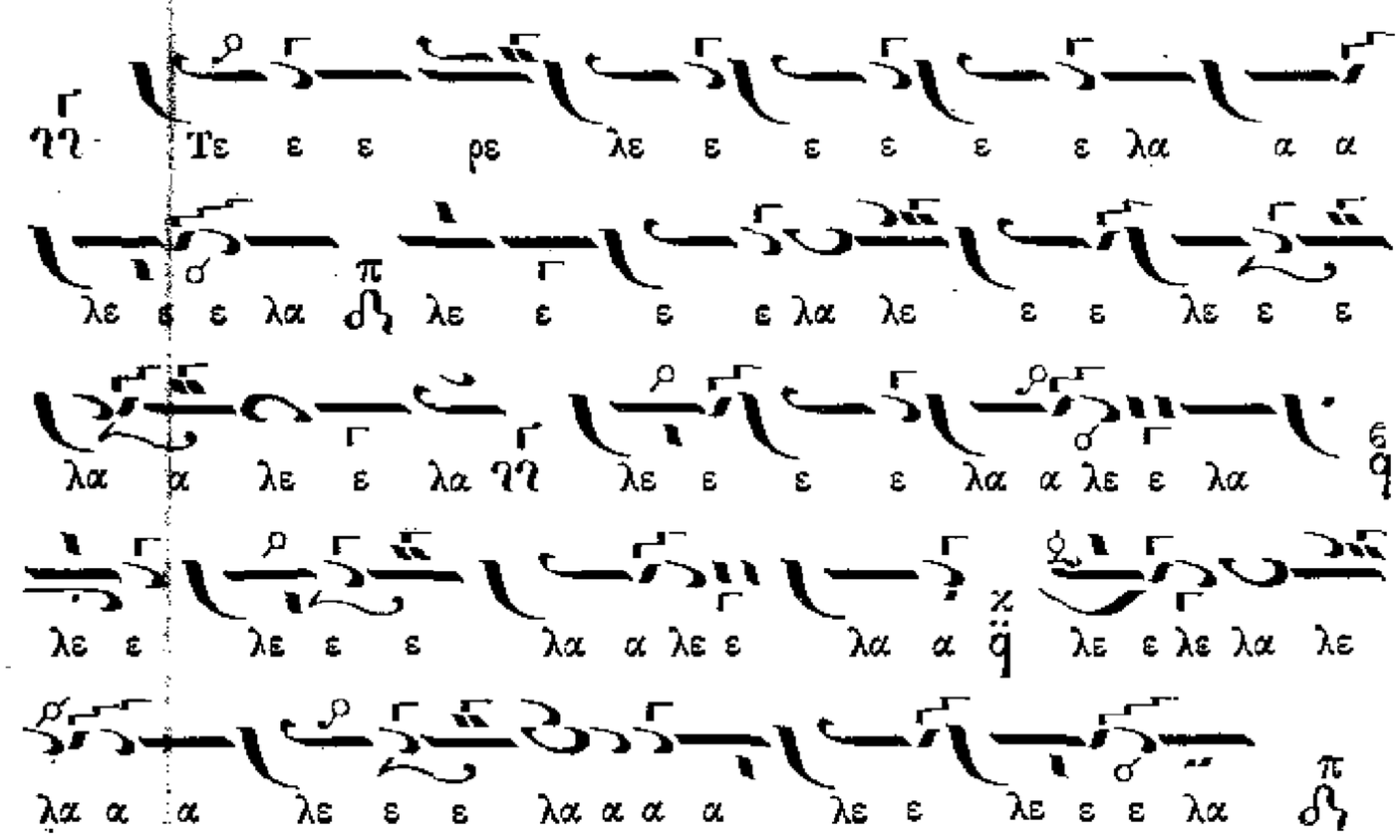

Τὸ Σὴρφ Πιουσελὶχ παράγεται ἀπὸ τοῦ Τζαργκιάχ· ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Ῥάστ, πηδῶν δ' εἰς τὸ Τζαργκιάχ, δεικνῦον καὶ τὸ Νὺμ Χησάρ, καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Πιουσελὶχ εἰς τὸ Διουγκιάχ· πάλιν δ' ἀνιὸν εἰς τὸ Τζαργκιάχ, στρέφεται αὖθις εἰς τὸ Ῥάστ, ἐξ οὗ ἀνιὸν μέχρι τοῦ Νὺμ Χησάρ, στρέφεται εἰς τὸ Τζαργκιάχ· ἐντεῦθεν πηδῶν εἰς τὸ Γκερδανιέ, βαίνει εἰς τὸ Νὺμ Μαχοὺρ καὶ Νὺμ Χησὰρ μέχρι τοῦ Τζαργκιάχ· ἀνιὸν ἔπειτα μετὰ τοῦ Νὺμ Ἀτζὲμ μέχρι τοῦ Μουχαγέρ, καταβαίνει, δεικνῦον καὶ τὸ Νὺμ Πιουσελίχ, μέχρι τοῦ Διουγκιάχ· πατῶν δὲ Νεβά, καὶ δεικνῦον τὸ Νὺμ Ἀτζέμ, καταβαίνει μέχρι τοῦ Ῥάστ· πηδᾷ πάλιν εἰς τὸ Νεβά, δεικνύει τὸ Νὺμ Χησάρ, καὶ στρέφεται μετὰ τοῦ Νὺμ Πιουσελὶχ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

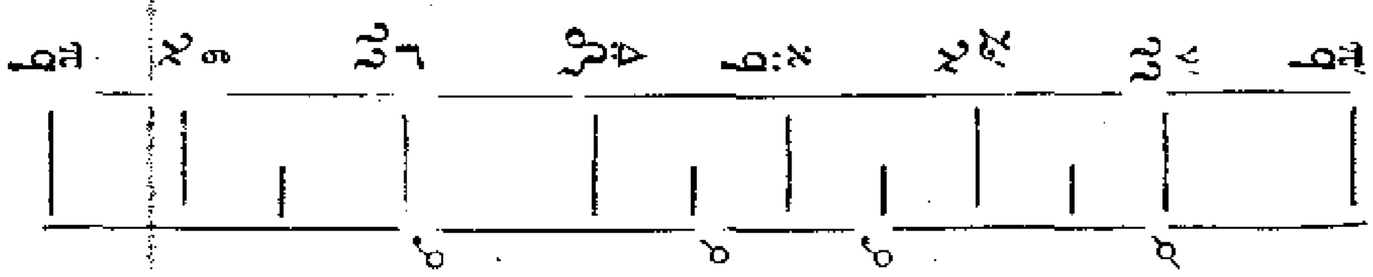

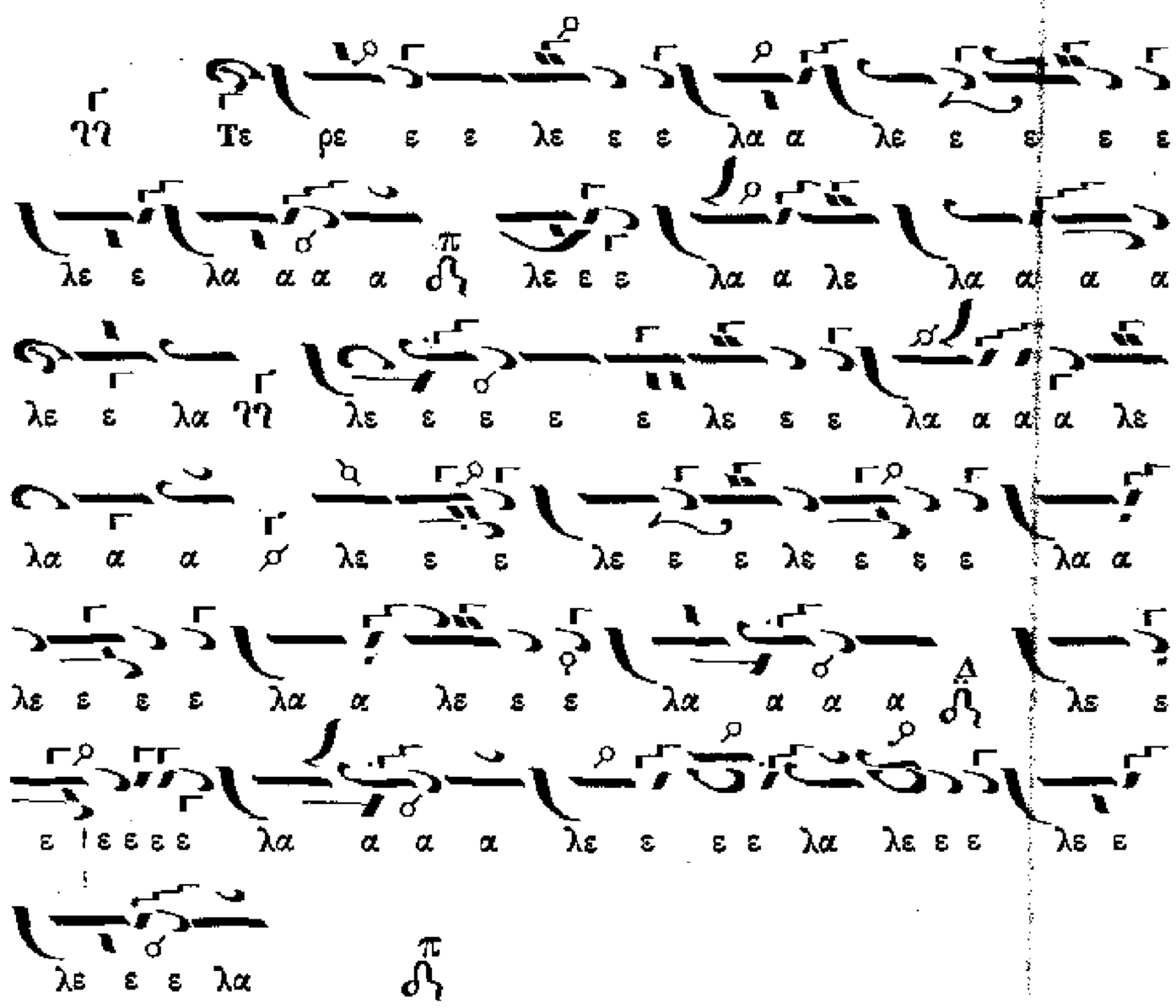

Τὸ Ἀτζὲμ Ηιουσελὶχ παράγεται ἀπὸ τοῦ Τζαργκιὰχ· ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνί, ἀνιὸν δὲ μετὰ τοῦ Νὺμ Ἀτζὲμ εἰς τὸ Μουχαγέρ, καὶ κατιὸν πάλιν εἰς τὸ Νὺμ Ἀτζέμ, πάλιν ἀναβαίνει εἰς τὸ Μουχαγὲρ καὶ καταβαίνει μέχρι τοῦ Διουγκιάχ. Ἐντεῦθεν πάλιν ἀνιὸν εἰς τὸ Χουσεϊνὶ καὶ μέχρι τοῦ Μουχαγέρ, στρέφεται πάλιν εἰς τὸ Χουσεϊνὶ καὶ μέχρι τοῦ Τζαργκιάχ, ἐξ οὗ ἀνιὸν μετὰ τοῦ Νὺμ Χησάρ, ἐπιστρέφει μετὰ τοῦ Νὺμ Ηιουσελὶχ μέχρι τοῦ Διουγκιάχ· κατόπιν πάλιν ἀνιὸν μετὰ τοῦ Νὺμ Ηιουσελὶχ εἰς τὸ Χουσεϊνί, καὶ δεικνῦον τὸ Νὺμ Ἀτζέμ, καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Χησὰρ καὶ Νὺμ Ηιουσελὶχ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

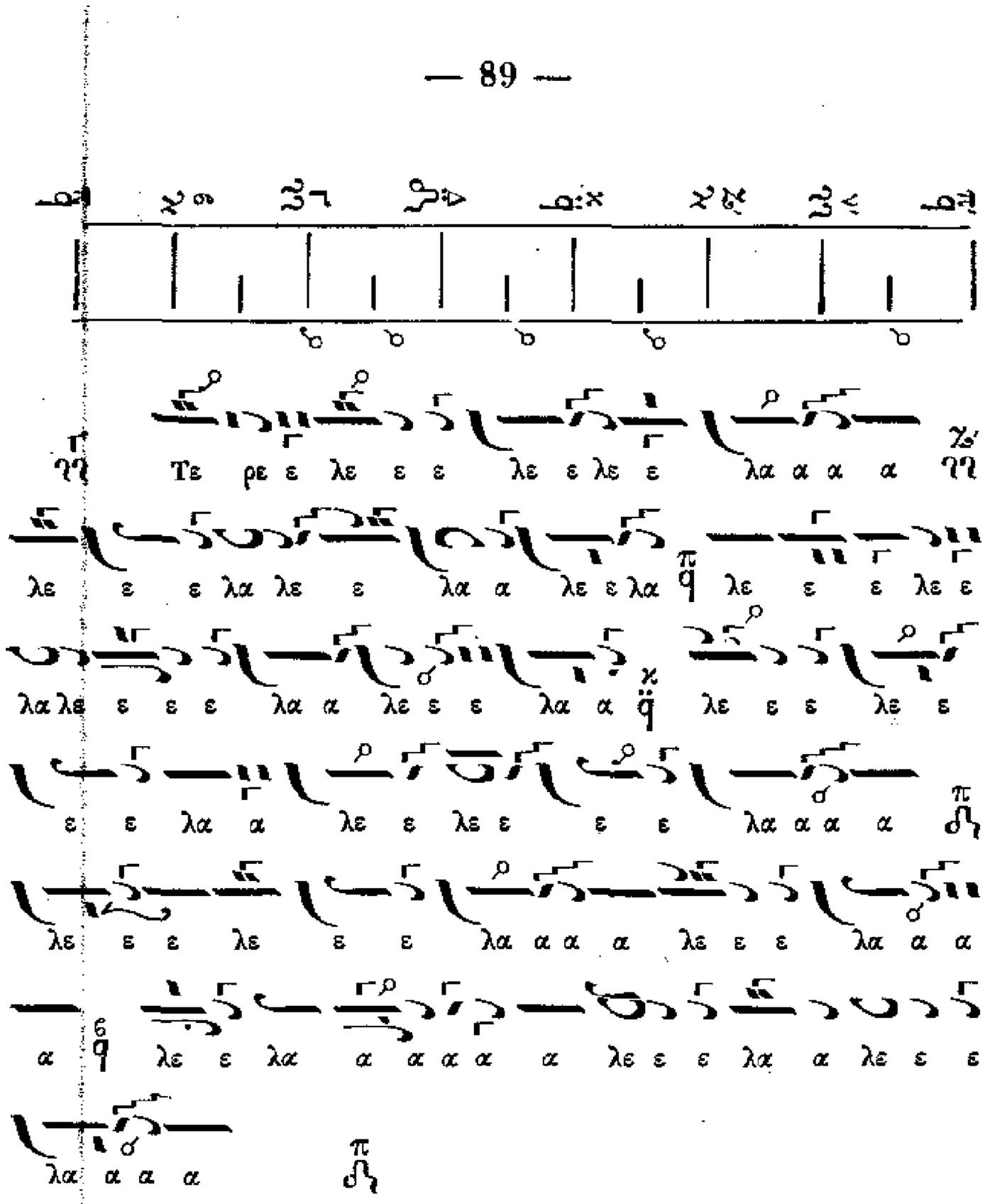

Τὸ Πι̱ουσελὶχ παράγεται ἀπὸ τοῦ Τζαργκι̱άχ· ἄρχεται πάλιν ἀπὸ τοῦ Τζαργκι̱άχ, ἀνιὸν δ' εἰς τὸ Χουσεϊνὶ καὶ τὸ Γκερδανιέ, καταβαίνει πάλιν εἰς τὸ Χουσεϊνί· πατεῖ τὸ Νεβά, δεικνῦον τὸ Νὺμ Ἀτζέμ καὶ καταβαίνει εἰς τὸ Τζαργκι̱άχ, δεικνῦον καὶ τὸ Νὺμ Πι̱ουσελίχ· πάλιν ἀναβαίνει εἰς τὸ Χουσεϊνὶ καὶ Γκερδανιὲ καὶ πίπτει εἰς τὸ Χουσεϊνί· πηδᾷ εἰς τὸ Μουχαγέρ, καὶ καταβαίνει πάλιν εἰς τὸ Χουσεϊνί· κατιὸν ἔπειτα εἰς τὸ Τζαργκι̱άχ, καταλήγει μετὰ τοῦ Νὺμ Πι̱ουσελὶχ εἰς τὸ Δι̱ουγκι̱άχ.

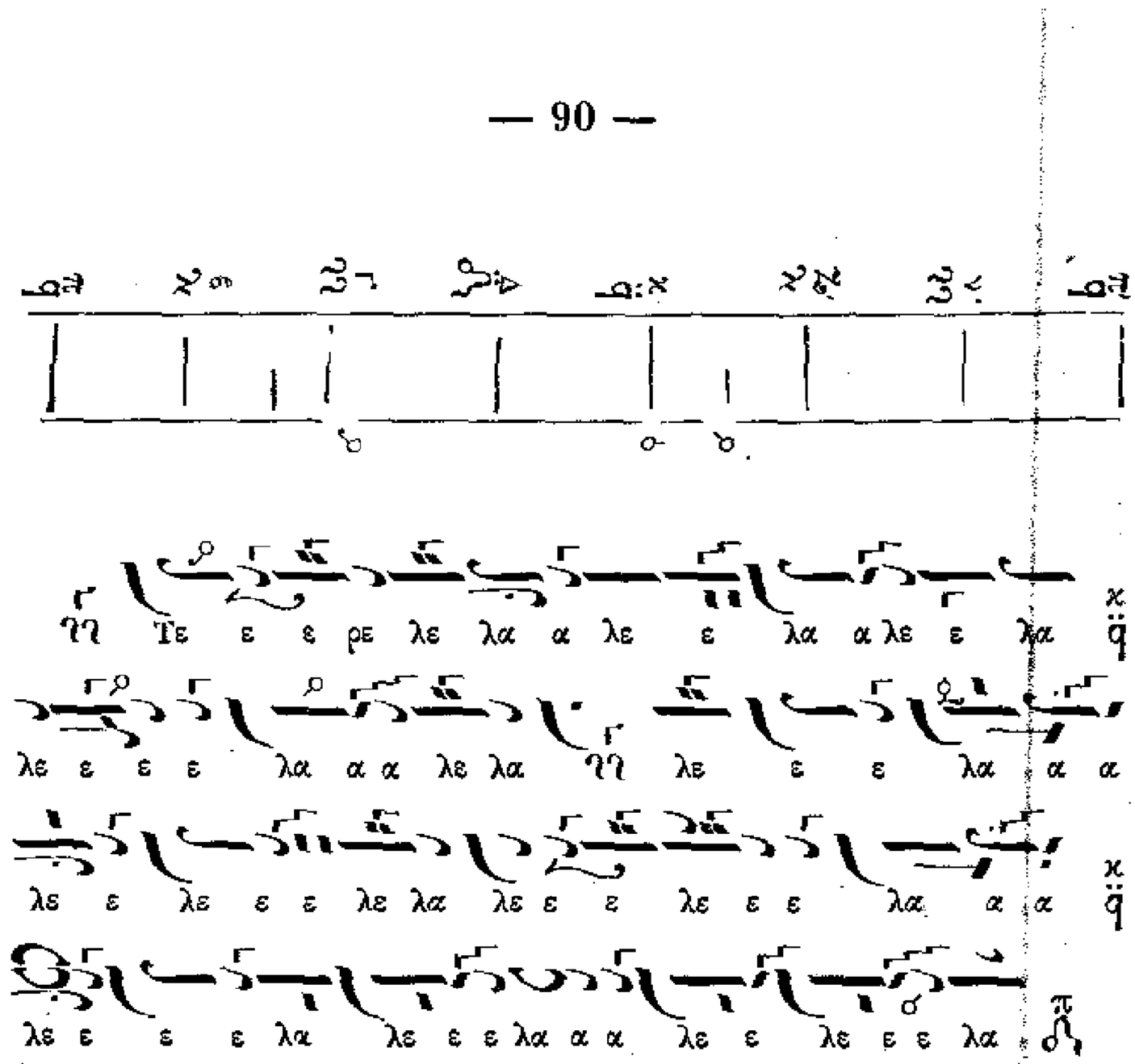

ΝΕΒΑ.

Τὸ Νεβὰ εἶναι ἦχος ∫· ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νεβά, ἢ καὶ ἀπὸ τοῦ Μουχαγέρ, ὁδεῦον τὰς ἀνιούσας καὶ κατιούσας φωνάς, μέχρι Διουγκιάχ· καὶ ἀνιὸν καταλήγει εἰς τὸ Νεβά.

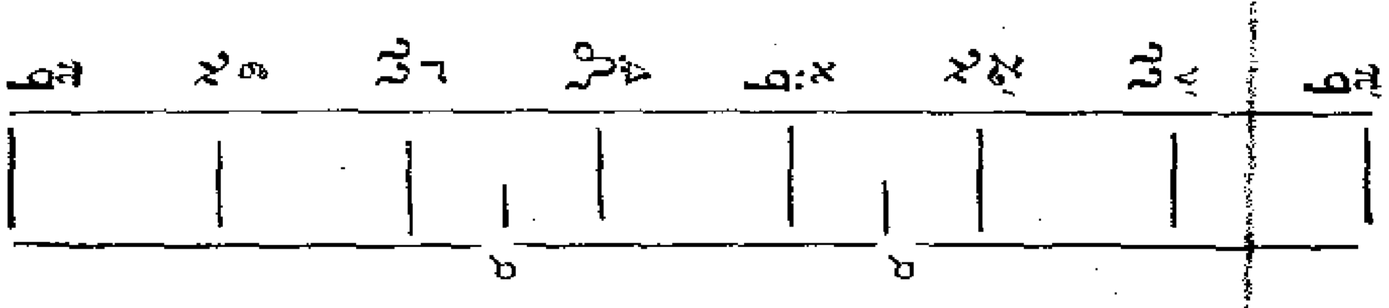

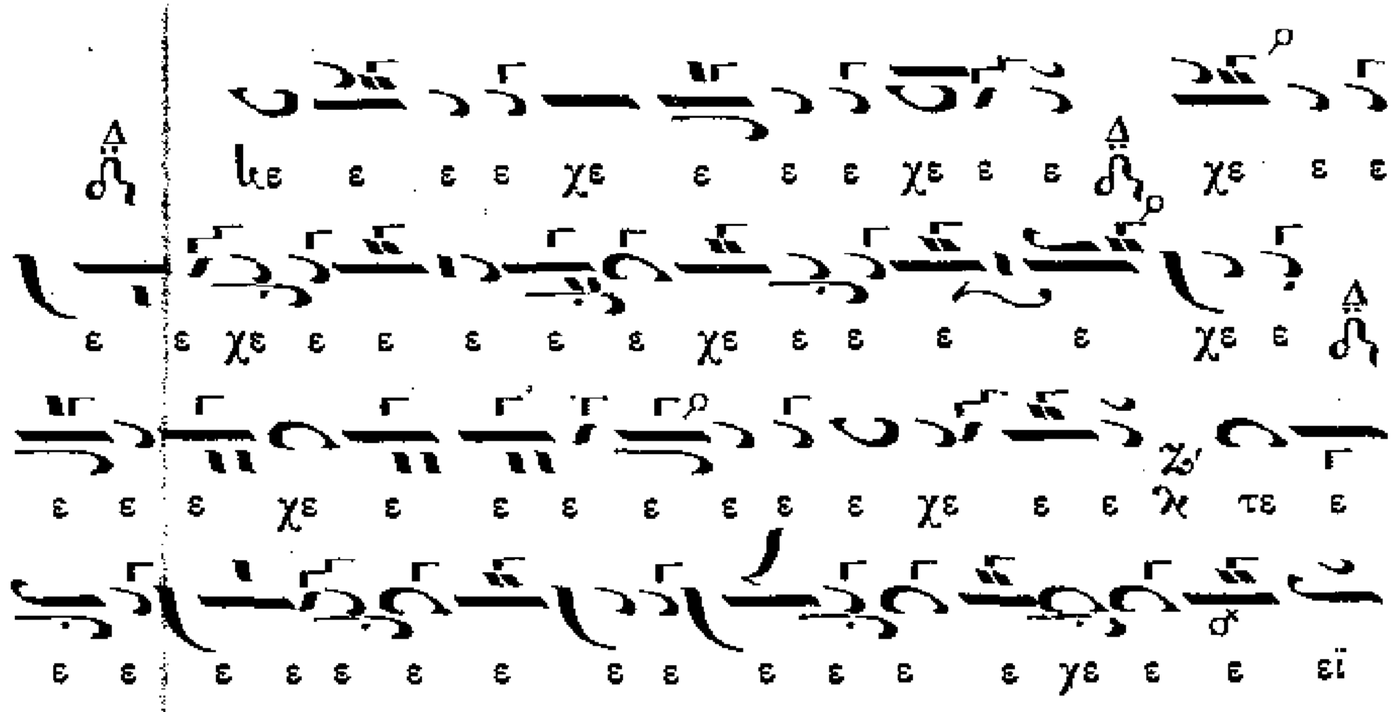

Ὁ Μιὰν χανὲς τοῦ Νεβὰ ἄρχεται ἀπὸ τὸ Γκερδανιέ, ἀνιὼν δ' εἰς τὸ Μουχαγέρ, καὶ στρεφόμενος εἰς τὰ Τίζια καταβαίνει μέχρι τοῦ Δι̯ουγκι̯άχ· ἔπειτα πηδῶν εἰς τὸ Νεβὰ καὶ δεικνύων τὸ Νὺμ Νεχαβὲντ καταλήγει εἰς τὸ Νεβά.

Τὸ Νισαποὺρ παράγεται ἀπὸ τοῦ Νεβά· εἶναι ἦχος ؞ ἄρχεται ὡσαύτως ἀπὸ τοῦ Νεβά, ἀνιὸν δὲ μέχρι τοῦ Ἐβίτζ, ἐπιστρέφει εἰς τὸ Νεβά, καὶ βαῖνον διὰ τοῦ Νὺμ Οὐζάλ, καταβαίνει εἰς τὸ Σεγκι̯άχ· ἔπειτα πηδῶν εἰς τὸ Γκερδανιὲ καὶ δεικνύον τὸ Σεχνάζ, καταβαίνει μετὰ τοῦ Ἀτζὲμ περδὲ μέχρι τοῦ Νεβὰ καὶ τοῦ Οὐζάλ· πατῶν δὲ τὸ Δι̯ουγκι̯ὰχ καὶ ἀνιὸν καταλήγει εἰς τὸ Νεβά.

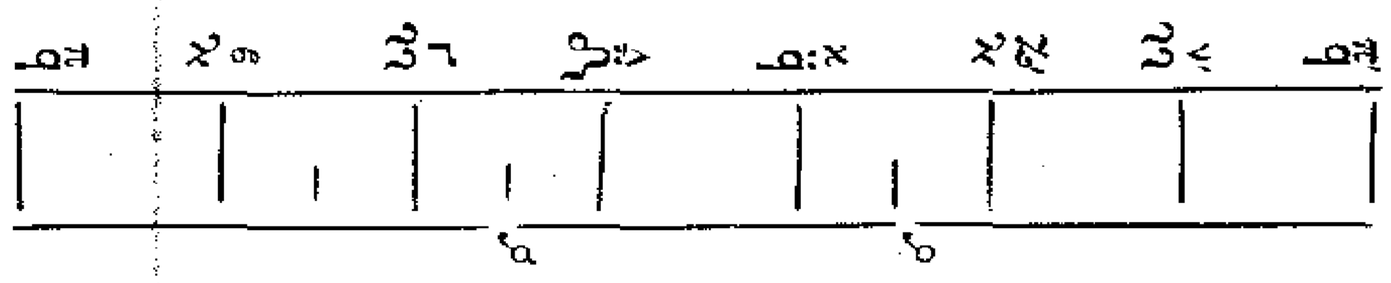

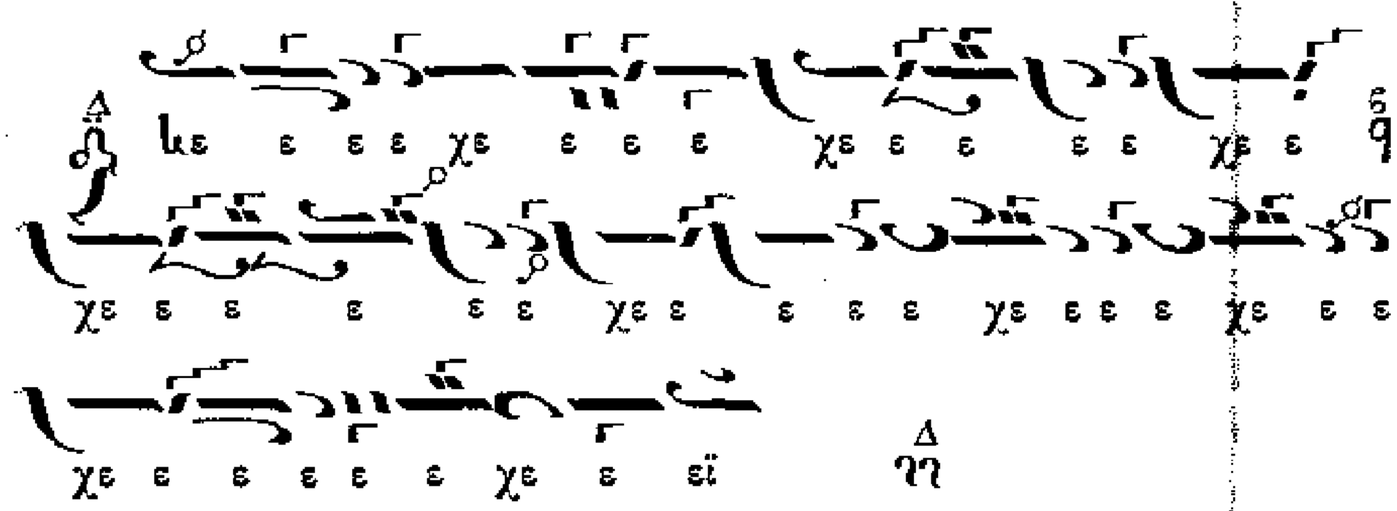

Τὸ Νισαβερὲκ παράγεται ἀπὸ τὸ Νεβά, εἶναι ἦχος ϟ· ἄρχεται ἀπὸ τὸ αὐτὸ Νεβά· ἀνιὸν εἰς τὸ Χουσεϊνὶ μέχρι τοῦ Γκερδανιέ, στρέφεται εἰς τὸ Χουσεϊνὶ καὶ Νεβά, καὶ μετὰ τοῦ Οὐζὰλ πίπτει εἰς τὸ Διουγκιάχ· πηδῶν δ' εἰς τὸ Νὺμ Ἀτζέμ, ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὸ Νεβά· ἔπειτα πηδῶν εἰς τὸ Μουχαγέρ, ἐπιστρέφει μετὰ τοῦ Νὺμ Σεχνὰζ εἰς τὸ Νεβά, καὶ μετὰ τοῦ Οὐζὰλ μέχρι τοῦ Διουγκιάχ, καὶ πατῶν τὸ Τζαργκιὰχ καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

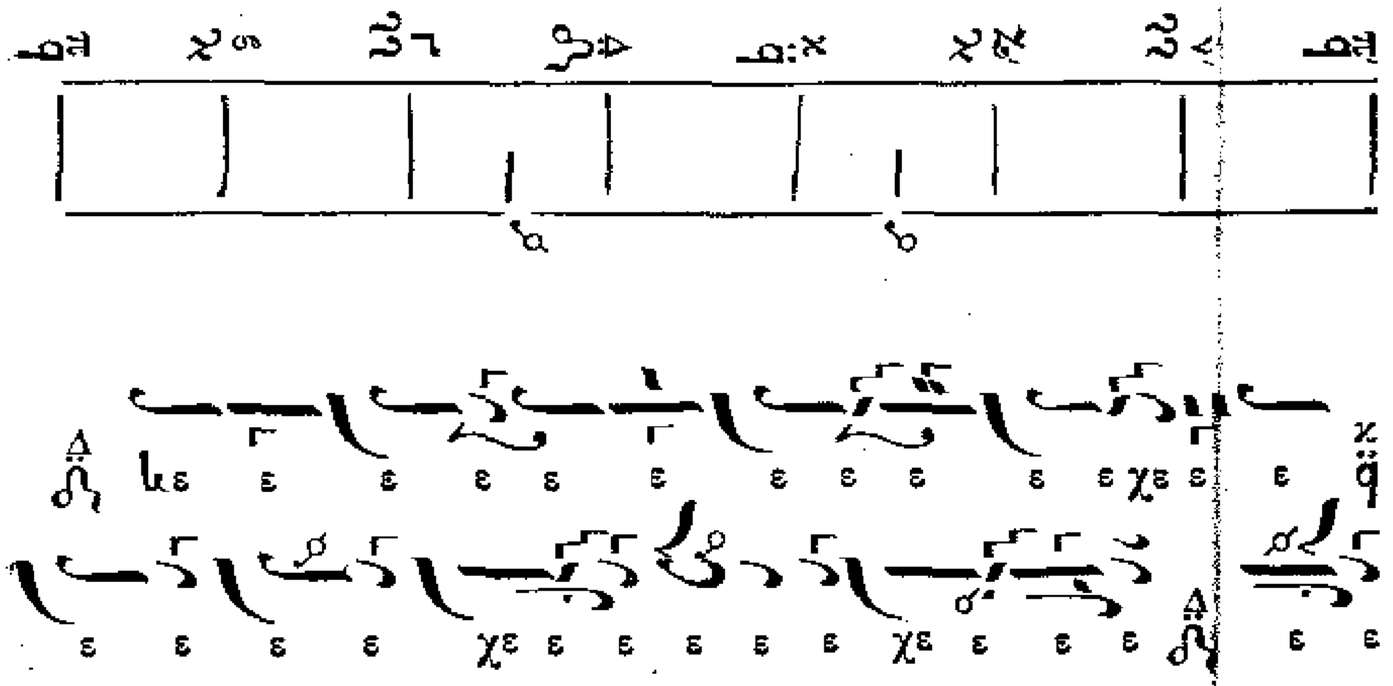

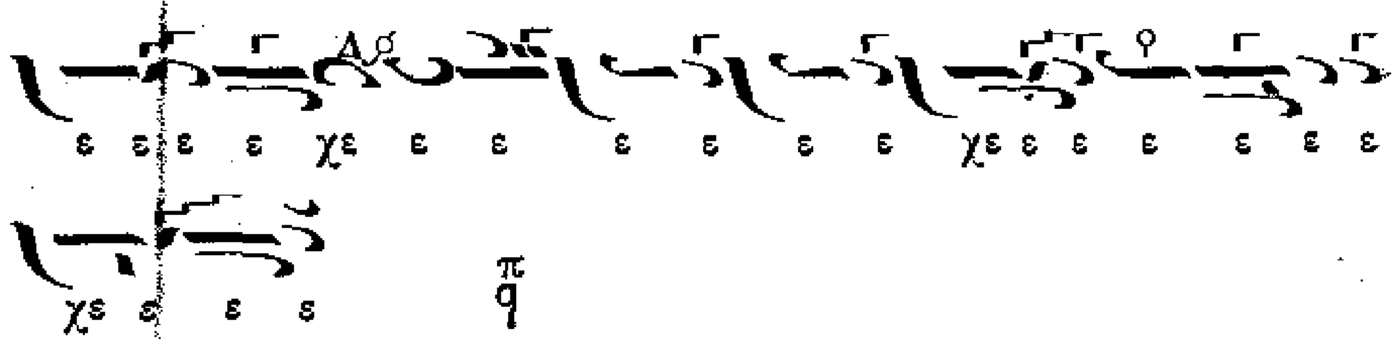

Τὸ Ἰσφαχὰν παράγεται ἀπὸ τοῦ Νεβὰ καὶ εἶναι ἦχος ῥῆ. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νεβὰ, καὶ δεικνῦον τὸ Νὺμ Οὐζὰλ ὁδεύει εἰς τὰς ἀκούσας φωνάς, ἐπιστρέφον δὲ καταβαίνει διὰ τοῦ Νὺμ Σεμπὰ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

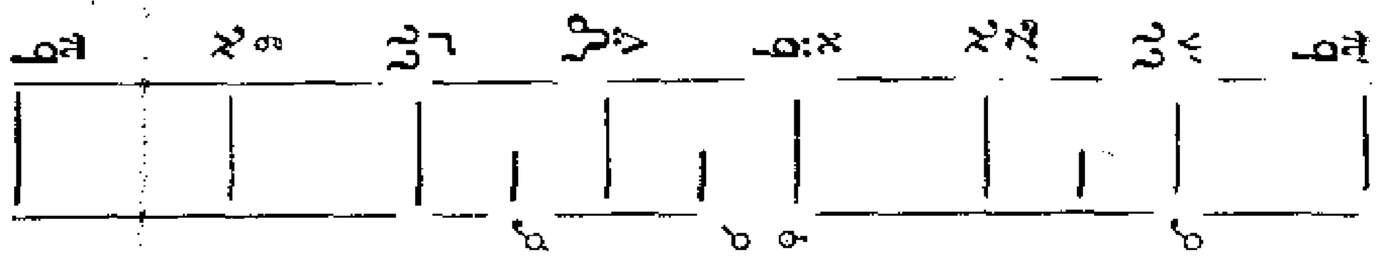

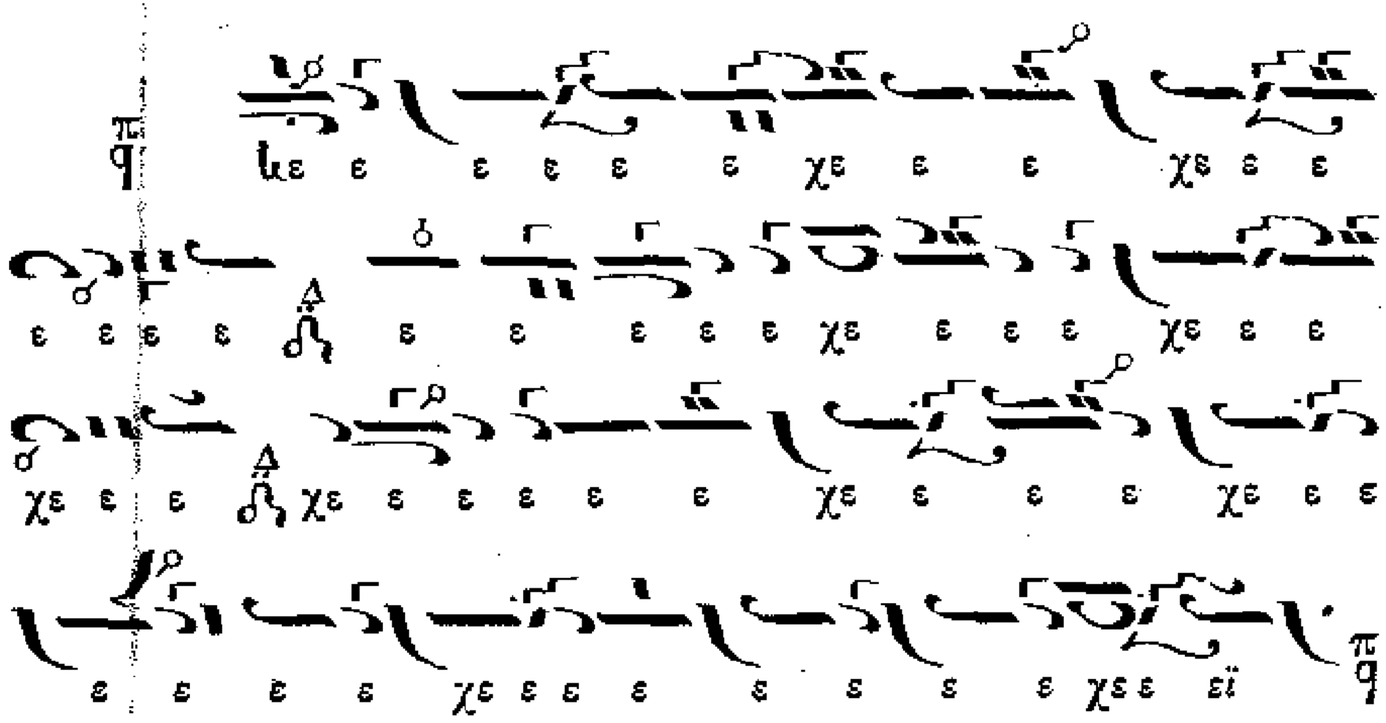

Ὁ Μιὰν χανὲς τοῦ Ἰσφαχὰν ἄρχεται καὶ οὗτος ἀπὸ τοῦ Νεβὰ, πατῶν δὲ τὸ Χουσεϊνὶ ἀναβαίνει εἰς τὰ Τίζια, καὶ στρεφόμενος καταβαίνει, διὰ τοῦ Νὺμ Ἀτζὲμ εἰς τὸ Νὺμ Νισαπούρ, καὶ κρέμαται εἰς τὸ Χουσεϊνὶ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Δι̯ουγκι̯άχ.

———

Τὸ Μπεγι̯ατὶ παράγεται ἀπὸ τοῦ Νεβὰ καὶ εἶναι ἦχος δ̄ς. ἄρχεται ποτὲ μὲν ἀπὸ τοῦ Νεβὰ, ποτὲ δὲ ἀπὸ τοῦ Τζαργκι̯ὰχ καὶ ἐνίοτε ἀπὸ τοῦ Δι̯ουγκι̯άχ· πηδῶν εἰς τὸ Χουσεϊνί, πατῶν δὲ τὸ Ἀτζὲμ ὁδεύει περισσότερον εἰς τὸ Νεβὰ καὶ Νὺμ Μπεγιατὶ καὶ πατῶν τὸ Νὺμ Ἀτζὲμ καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Μπεγι̯ατὶ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Δι̯ουγκι̯άχ.

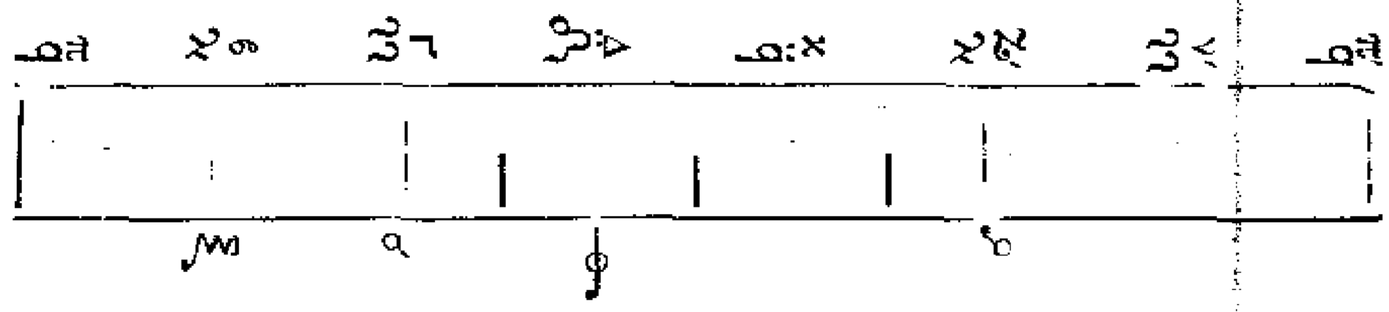

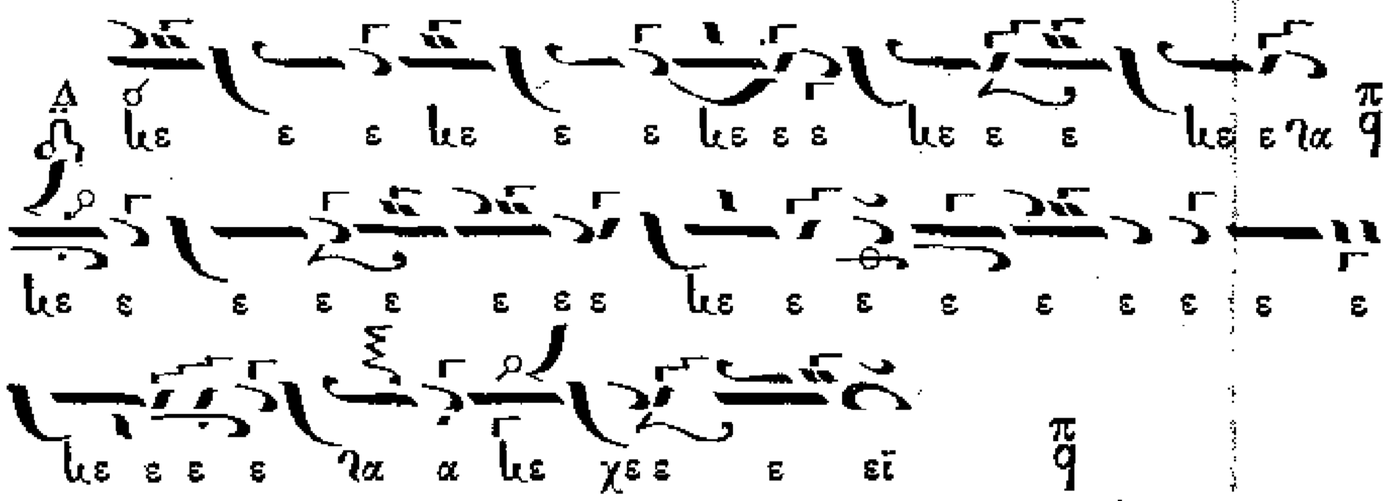

Ὁ Μιὰν χανὲς τοῦ Μπεγι̯ατὶ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Μουχαγέρ, δεικνύων δὲ τὸ Νὺμ Σι̯ουμπι̯ουλέ, ἀναβαίνει καὶ εἰς τὰ Τίζια καὶ στρεφόμενος καταβαίνει διὰ τοῦ Νὺμ Ἀτζὲμ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Δι̯ουγκι̯άχ.

———

Τὸ Μπεγιατὶ Ἀραμπὰν παράγεται ἀπὸ τοῦ Νεβὰ καὶ εἶναι ἦχος δ'. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Μουχαγέρ, καὶ κατιὸν μέχρι τοῦ Χουσεϊνί, ἀναβαίνει πάλιν μέχρι τοῦ Τὶζ Τζαργκιάχ· στρέφεται εἰς τὸ Μουχαγέρ, καὶ ἐντεῦθεν καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Χησὰρ περδὲ περδὲ μέχρι τοῦ Τζαργκιάχ· πηδᾷ εἰς τὸ Νὺμ Ἀτζέμ, πατεῖ τὸ Μουχαγέρ, ἐπιστρέφει εἰς τὸ Νεβὰ, καὶ δεικνῦον τὸ Νὺμ Χησὰρ, καταβαίνει μέχρι τοῦ Τζαργκιὰχ καὶ πίπτει εἰς τὸ Διουγκιάχ· πηδᾷ εἰς τὸ Μπεγιατί, καὶ καταβαῖνον καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

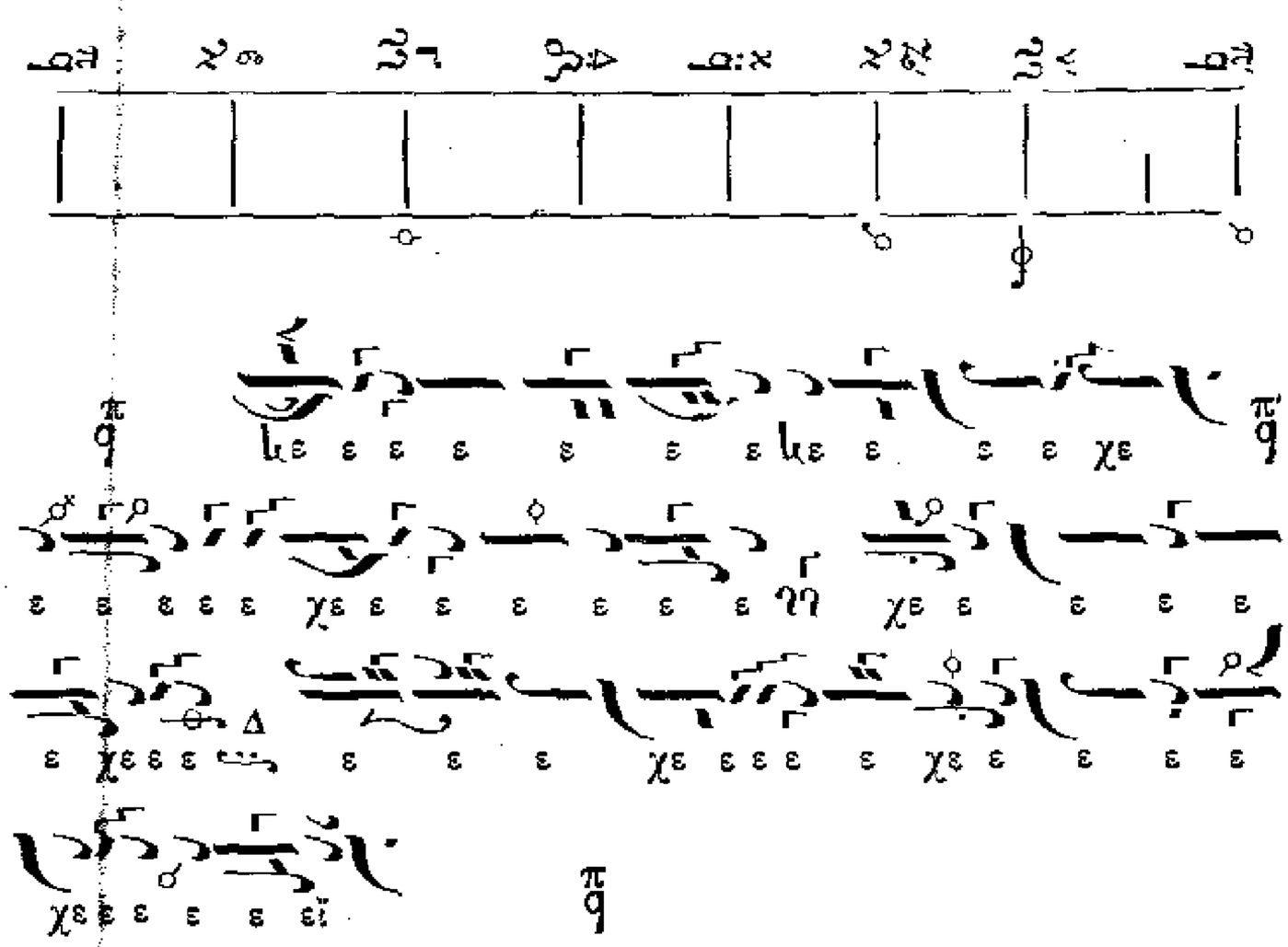

Τὸ Καρτζιγὰρ παράγεται ἀπὸ τοῦ Νεβὰ καὶ εἶναι ἦχος δ'. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Γκερδανιὲ καὶ κατιὸν μετὰ τοῦ Νὺμ Χησὰρ εἰς τὸ Νεβὰ, πατεῖ τὸ Ἐβίτζ καὶ ἐπιστρέφει μετὰ τοῦ Νὺμ Χησὰρ μέχρι τοῦ Τζαργκιάχ, πηδῶν δ' εἰς τὸ Νεβὰ, καταβαίνει

μέχρι τοῦ Ῥάστ· ἀνιὸν δ' εἰς τὸ Τζαργκιὰχ πηδᾷ εἰς τὸ Γκερδανιέ, ἀναβαίνει μέχρι τοῦ Τὶζ Τζαργκιὰχ, στρέφεται μετὰ τοῦ Νὺμ Χησὰρ μέχρι τοῦ Σεγκιὰχ, καὶ πηδῶν εἰς τὸ Χησὰρ πατεῖ τὸ Ἐβίτζ, καὶ καταβαῖνον καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

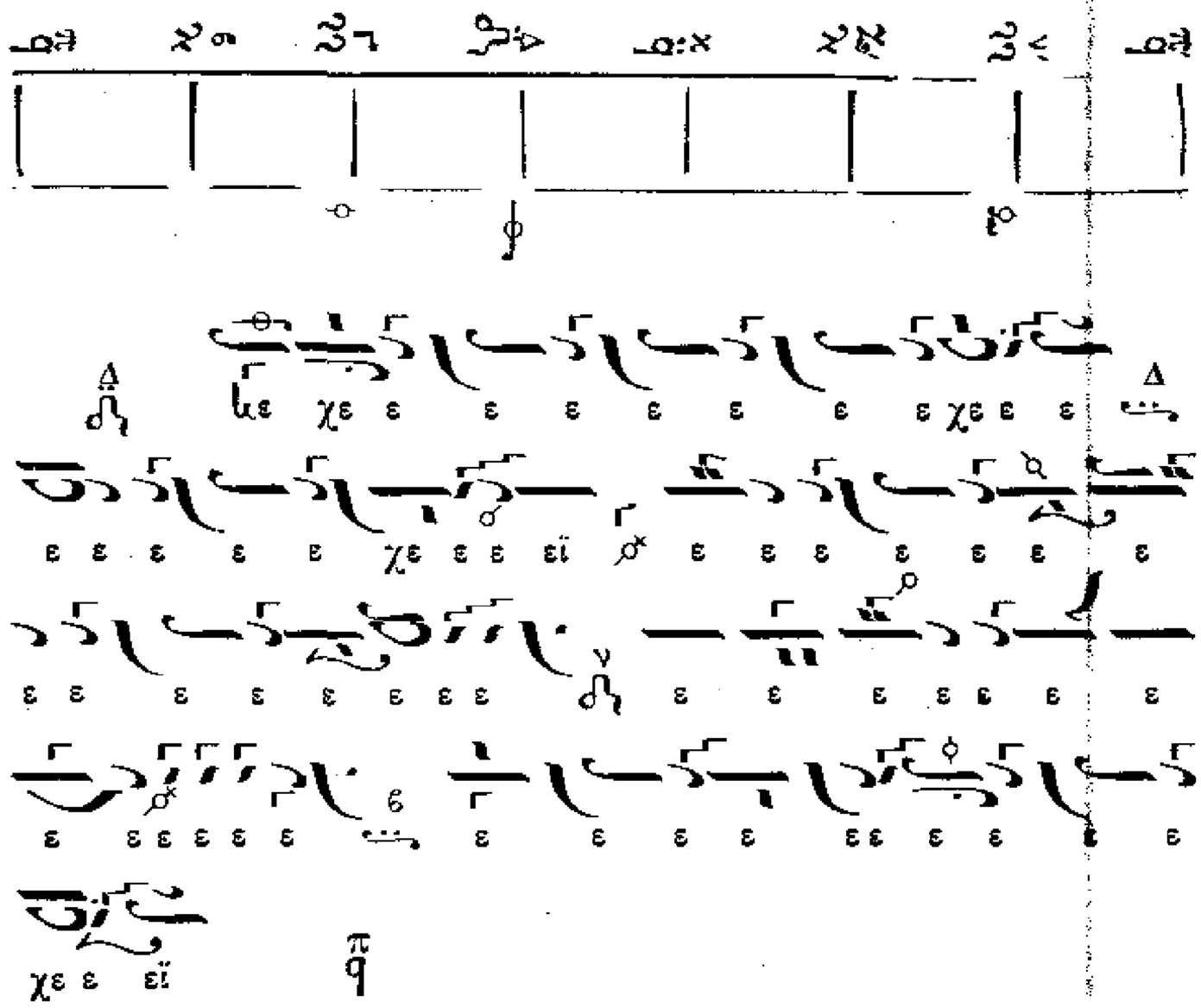

Τὸ Ταχὶρ παράγεται ἀπὸ τοῦ Νεβὰ καὶ εἶναι ἦχος δ'. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Μουχαγὲρ καὶ καταβαίνει εἰς τὸ Νεβά, ἀνιὸν δὲ μέχρι τοῦ Τὶζ Τζαργκιὰχ πάλιν ἐπιστρέφει εἰς τὸ Μουχαγὲρ καὶ εἰς τὸ Γκερδανιέ· ἔπειτα πηδᾷ εἰς τὸ Τὶζ Τζαργκιὰχ καὶ ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὸ Γκερδανιέ, καὶ ἀνιὸν μέχρι τοῦ Τὶζ Σεγκιὰχ, καταβαίνει ἀπὸ τόνου εἰς τόνον εἰς τὸ Χουσεϊνὶ καὶ Τζαργκιὰχ μέχρι τοῦ Ῥάστ, ἀνιὸν δὲ πάλιν εἰς τὸ Τζαργκιὰχ καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

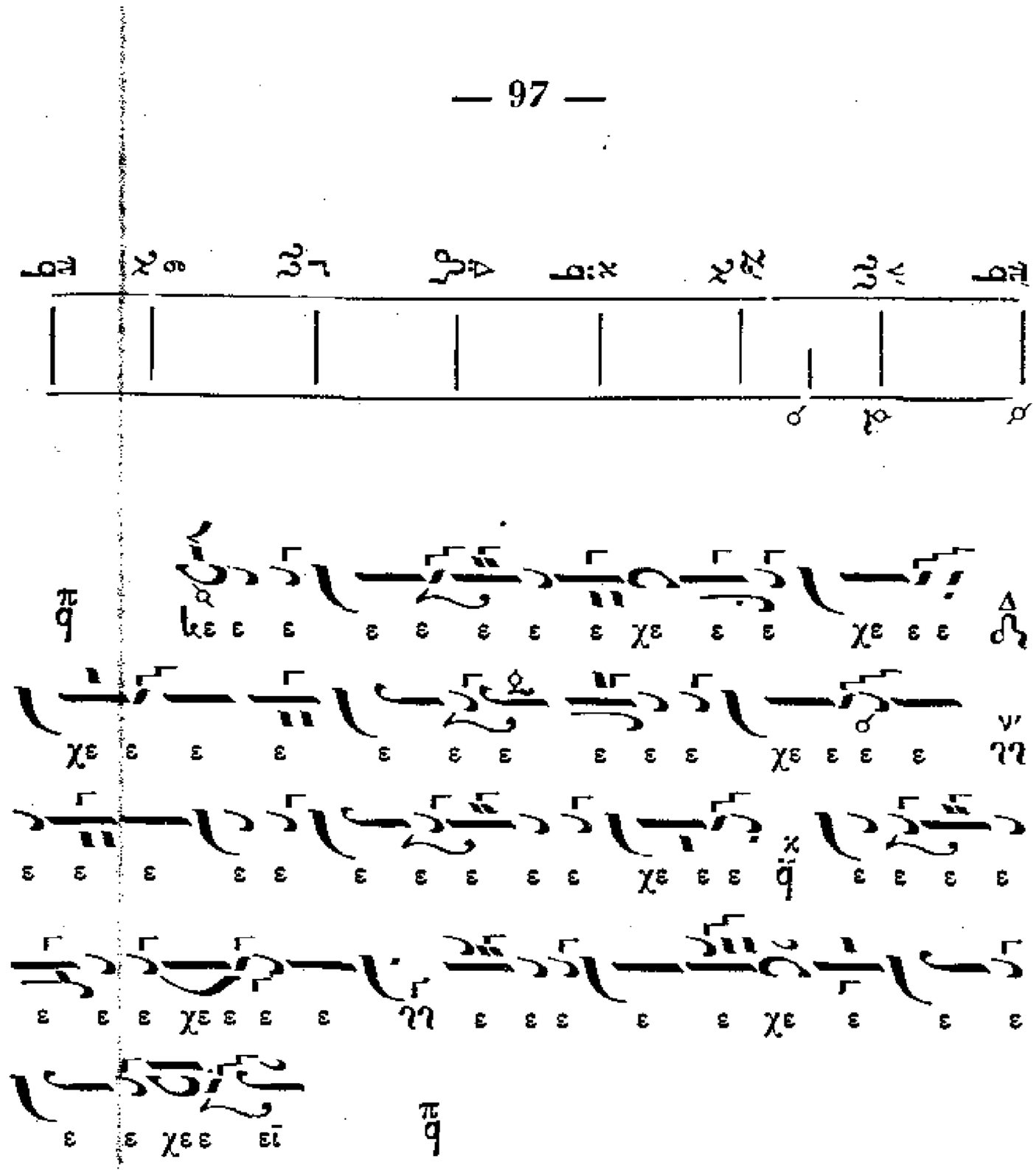

Τὸ Μπαπὰ Ταχὶρ παράγεται ἀπὸ τοῦ Νεβὰ καὶ εἶναι ἦχος δ'. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Μουχαγέρ, πατῶν δὲ τὸ Γκερδανιὲ ἀναβαίνει εἰς τὸ Γιζ Τζαργκιάχ, καταβαίνει πάλιν εἰς τὸ Γκερδανιέ, καὶ ἐντεῦθεν εἰς τὸ Νεβά· πατεῖ τὸ Νὺμ Χησὰρ, καταβαίνει μέχρι τοῦ Ῥάστ, πηδᾷ εἰς τὸ Τζαργκιὰχ, καὶ στρεφόμενον καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

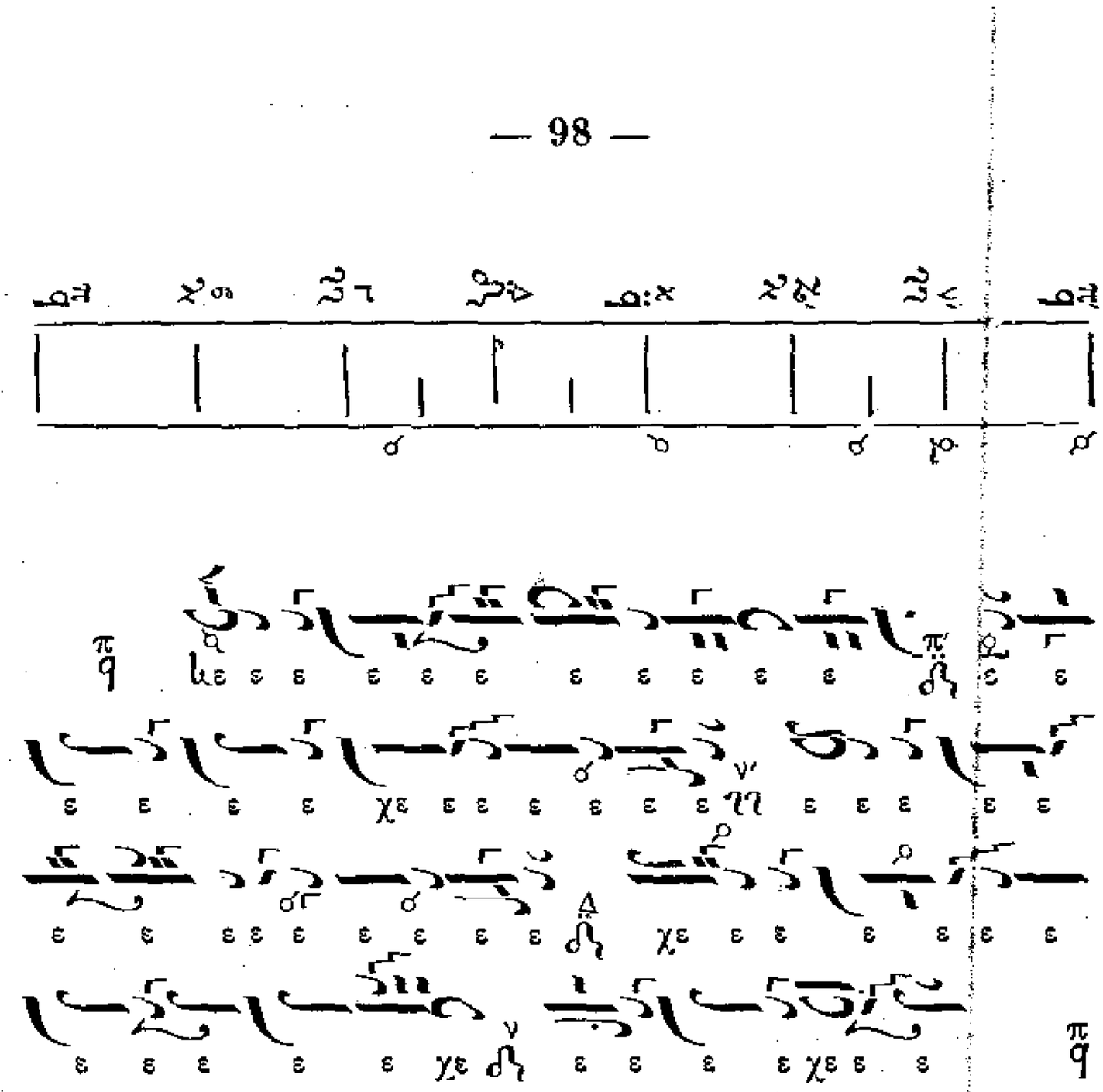

Τὸ Ζερεφχὲντ παράγεται ἀπὸ τοῦ Νεβὰ καὶ εἶναι ἦχος δ'. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Μουχαγέρ, ἀνιὸν δὲ εἰς τὸ Τὶζ Τζαργκιὰχ, ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὸ Μουχαγέρ· πατῶν δὲ τὸ Γκερδανιὲ, πηδᾷ εἰς τὸ Νὺμ Σιουμπουλὲ καὶ ἐπιστρέφει μετὰ τοῦ Νὺμ Πιουσελὶκ εἰς τὸ Διουγκιάχ· ἐντεῦθεν δὲ κατιὸν μετὰ τοῦ Νὺμ Ζιρκιουλὲ καὶ ἀνιὸν καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

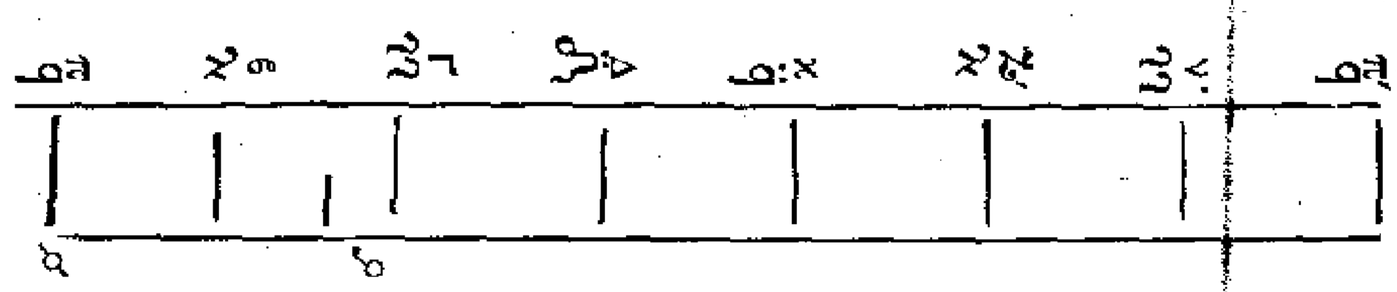

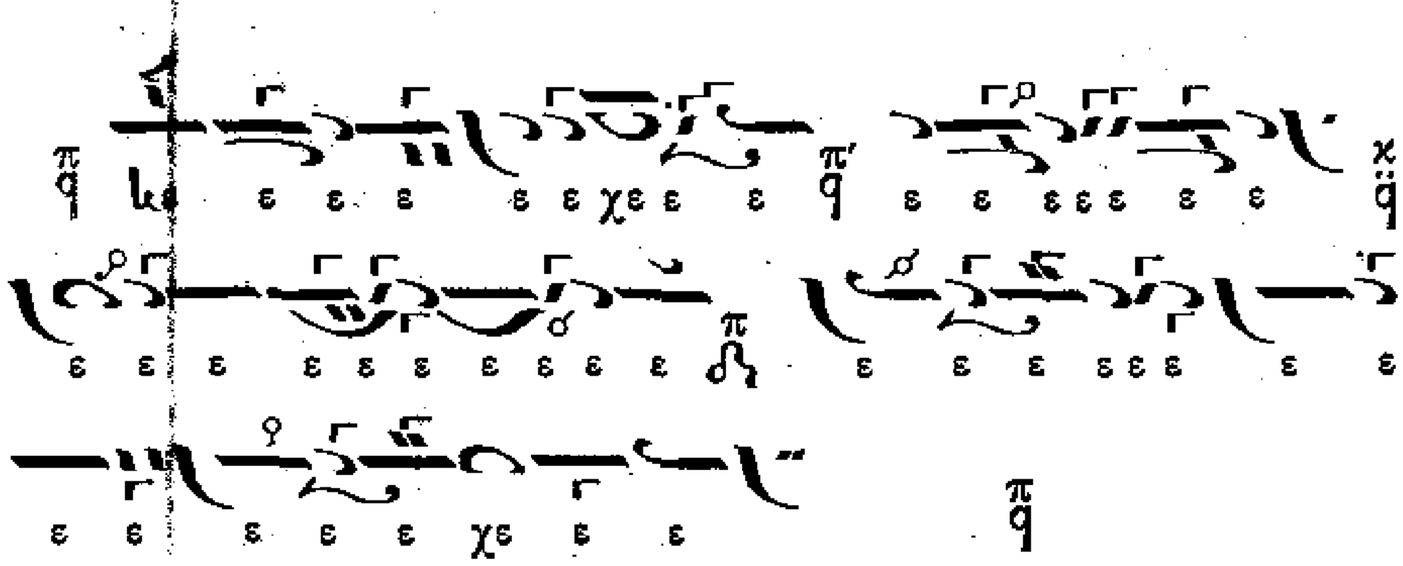

Τὸ Γιεγκιὰχ εἶναι ἀντιφωνία τοῦ Νεβὰ καὶ ἦχος δ'. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νεβὰ, καὶ στρεφόμενον περὶ τοὺς κυρίους τόνους καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Γιεγκιάχ.

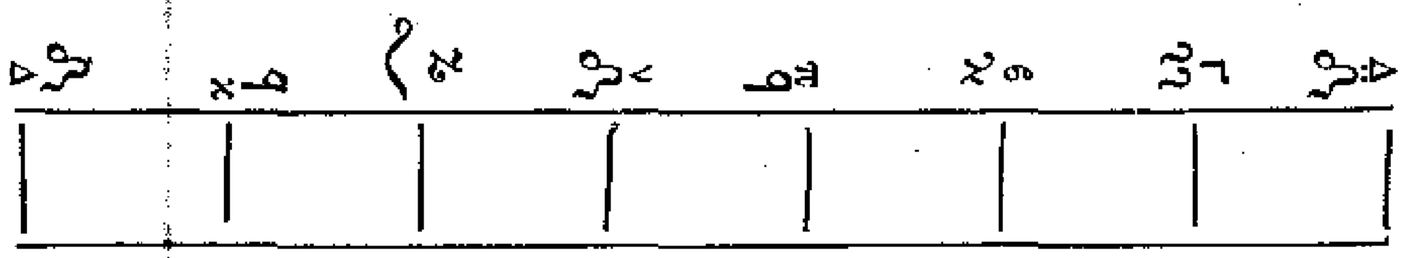

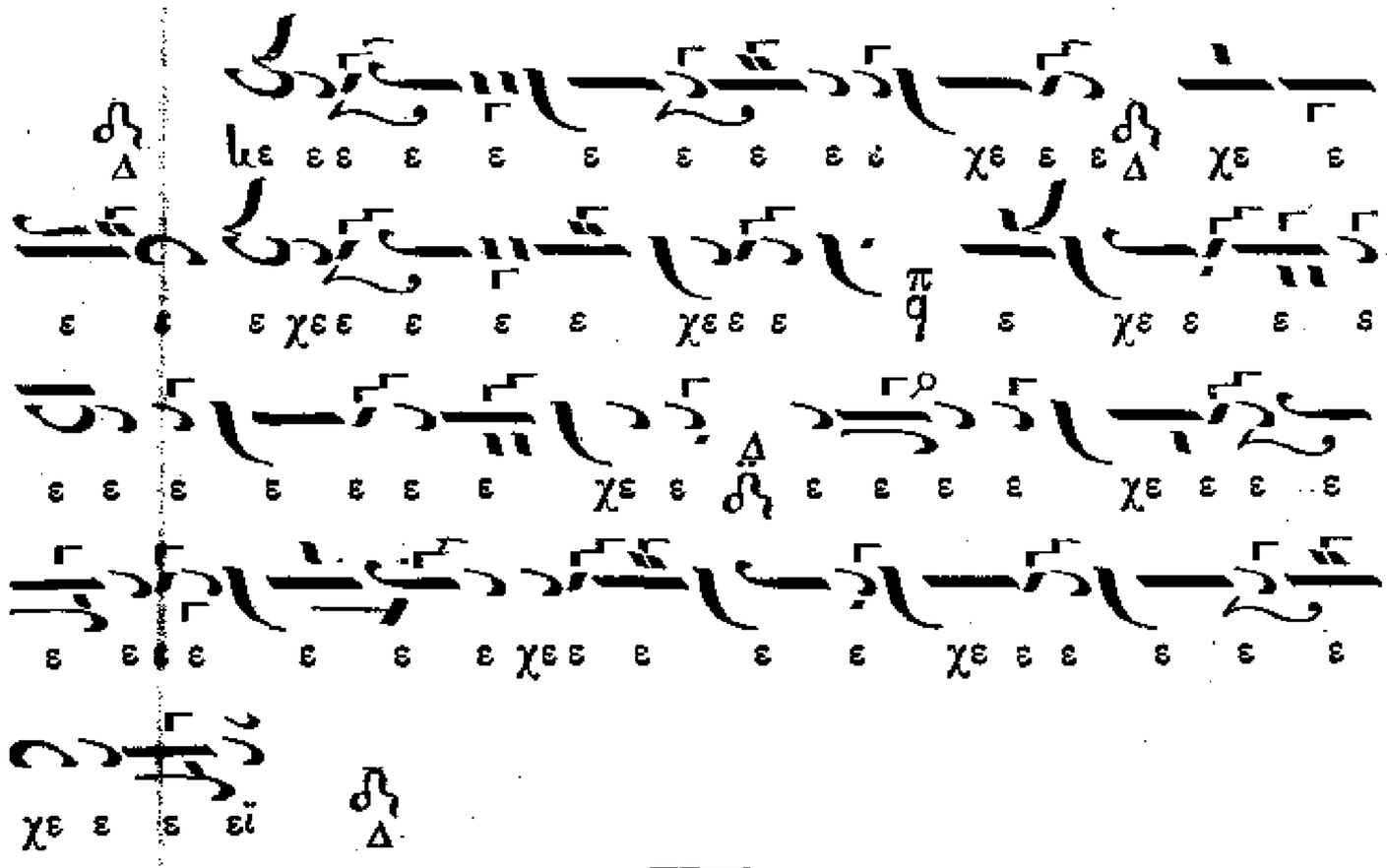

Τὸ Γκιουμοὺς Γκερδὰν παράγεται ἀπὸ τοῦ Νεβὰ καὶ εἶναι ἦχος δ'. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Γκερδανιὲ, ἀνιὸν δὲ εἰς τὸ Μουχαγὲρ καὶ Νὺμ Σιουμπουλὲ πατῶν ἐπιστρέφει εἰς τὸ Νὺμ Μαχούρ· πατῶν δὲ τὸ Νεβὰ, καὶ δεικνύον τὸ Νὺμ Χησὰρ καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Πιουσελὶκ εἰς τὸ Τζαργκιάχ· ἀνιὸν ἔπειτα εἰς τὸ Νεβὰ καὶ Νὺμ Χησάρ, καὶ πηδῶν εἰς τὸ Μουχαγέρ, στρέφεται μετὰ τοῦ Νὺμ Χησὰρ εἰς τὸ Νεβά· ἔπειτα πατῶν τὸ Νὺμ Ἀτζὲμ πηδᾷ πάλιν εἰς τὸ Μουχαγὲρ καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὸ Νεβὰ· πατῶν δὲ τὸ Τζαργκιὰχ καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

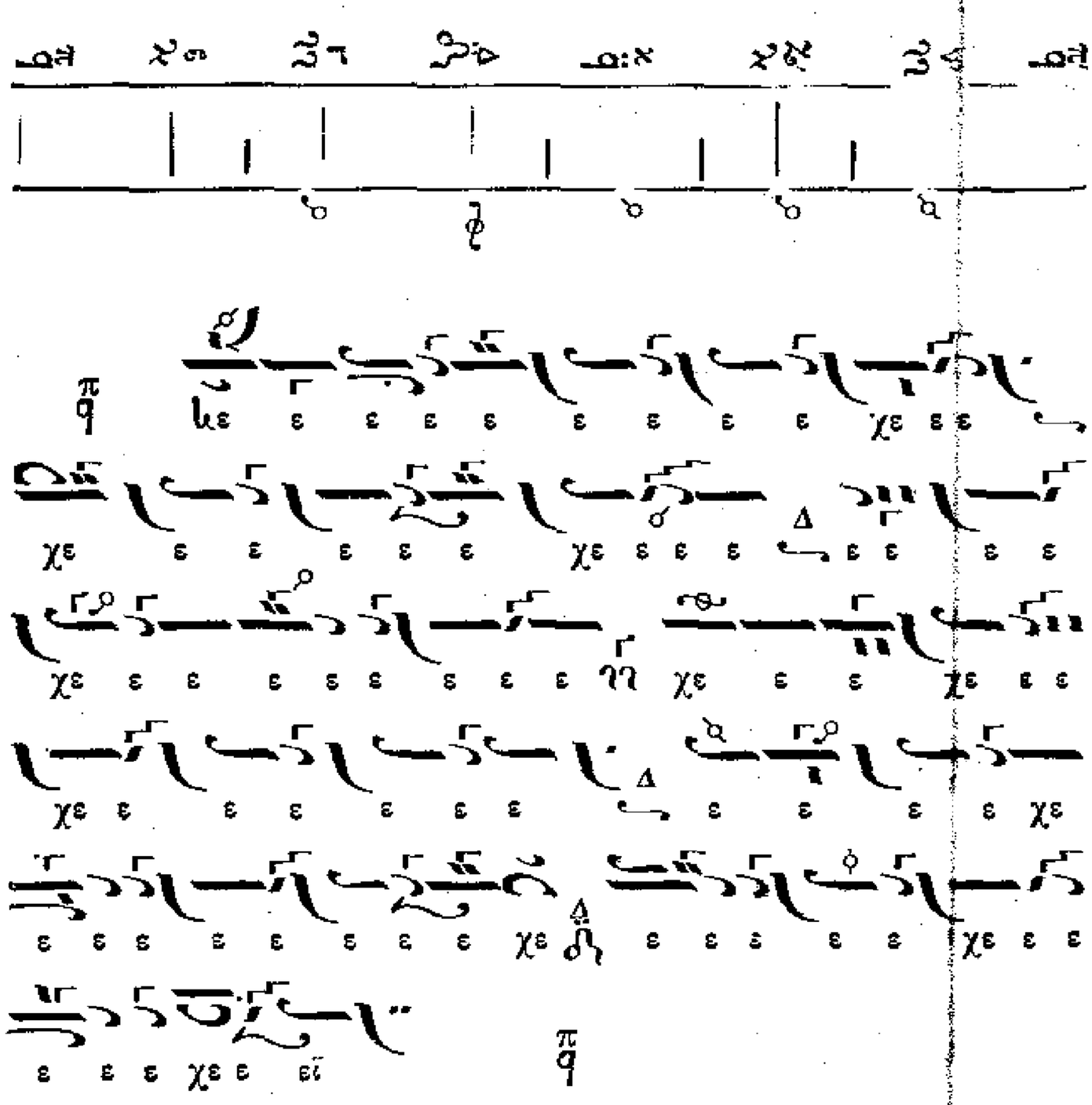

Τὸ Φερὰχ Φεζὰ παράγεται ἀπὸ τοῦ Νεβὰ καὶ εἶναι ἦχος δ'. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ Νεβὰ, καὶ ἀνιὸν μετὰ τοῦ Νὺμ Ἀτζὲμ μέχρι τοῦ Μουχαγὲρ, ἐπιστρέφει μετὰ τοῦ Νὺμ Χητζὰζ καὶ Νὺμ Κ͡ιουρδὶ μέχρι τοῦ Ῥάστ· πηδῶν δὲ εἰς τὸ Νὺμ Ἀτζέμ, πάλιν καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Χητζὰζ καὶ τοῦ Νὺμ Κ͡ιουρδὶ εἰς τὸ Ῥάστ· πατῶν δὲ εἰς τὸ Νὺμ Κ͡ιουρδί, καταβαίνει μετὰ τοῦ Ἀτζὲμ Ἀσηρὰν μέχρι τοῦ Γ͡ιεγκ͡ιάχ· ἔπειτα πηδῶν πάλιν εἰς τὸ Νὺμ Ἀτζέμ, καὶ ἀνιὸν μέχρι τοῦ Μουχαγέρ, πάλιν ἐπιστρέφει μετὰ τοῦ Χητζὰζ καὶ τοῦ Κ͡ιουρδὶ μέχρι τοῦ Δ͡ιουγκ͡ιάχ· πηδῶν ἔπειτα εἰς τὸ Τὶζ Χητζὰζ, στρέφεται μέχρι τοῦ Νὺμ Ἀτζὲμ καὶ ἐντεῦθεν ἀνιὸν μέχρι τοῦ Νὺμ Σεχνάζ, πάλιν καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Ἀτζὲμ εἰς τὸ Νεβά, ὁπόθεν πίπτον εἰς τὸ Δ͡ιουγκ͡ιάχ, καὶ ἀνιὸν σὺν τῷ Κ͡ιουρδὶ καὶ Χητζὰζ καταλήγει εἰς τὸ Νεβά.

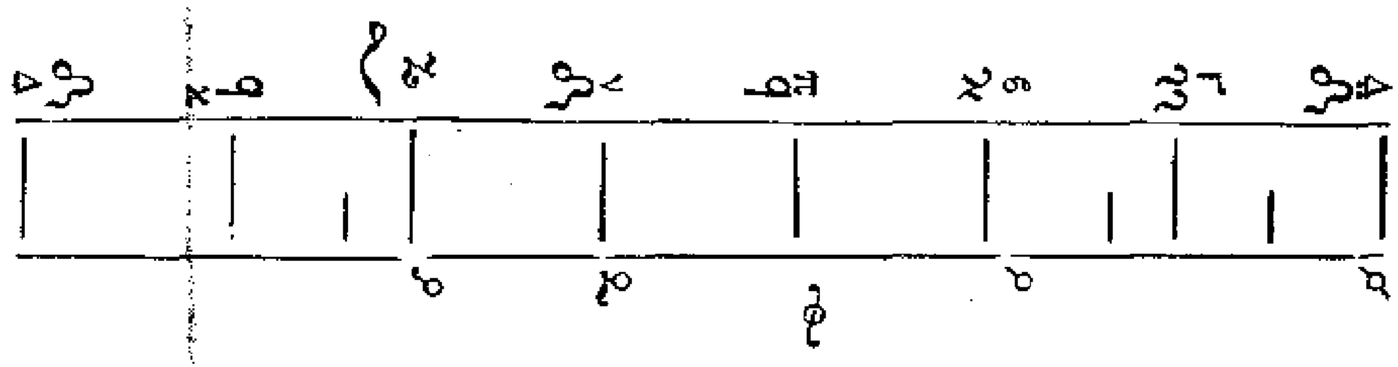

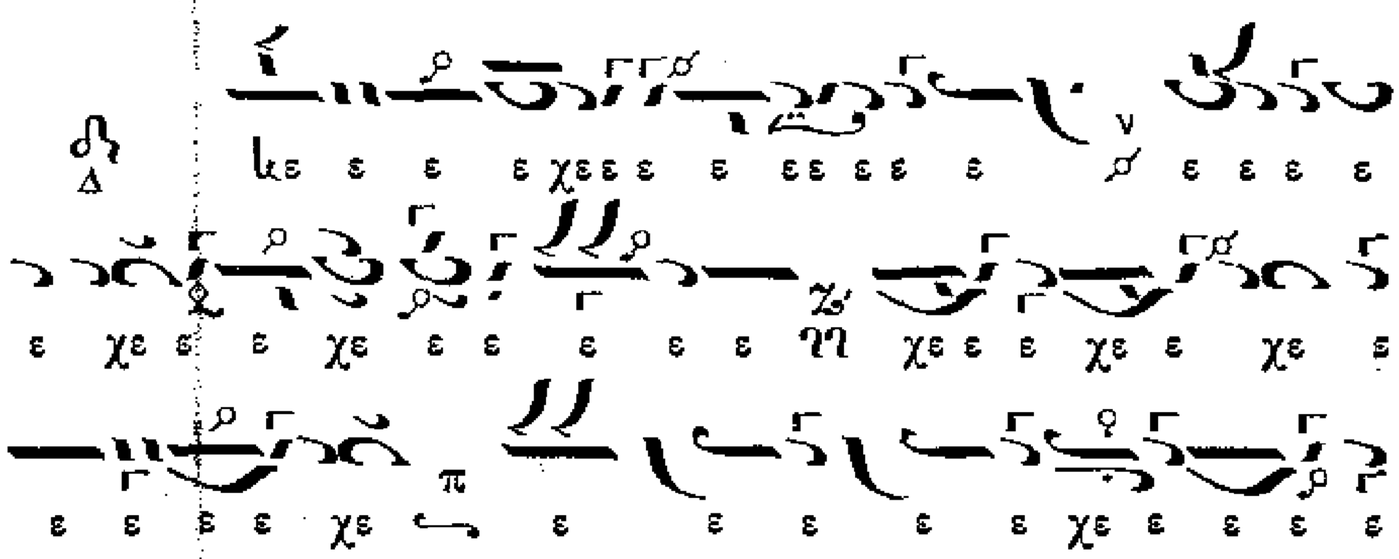

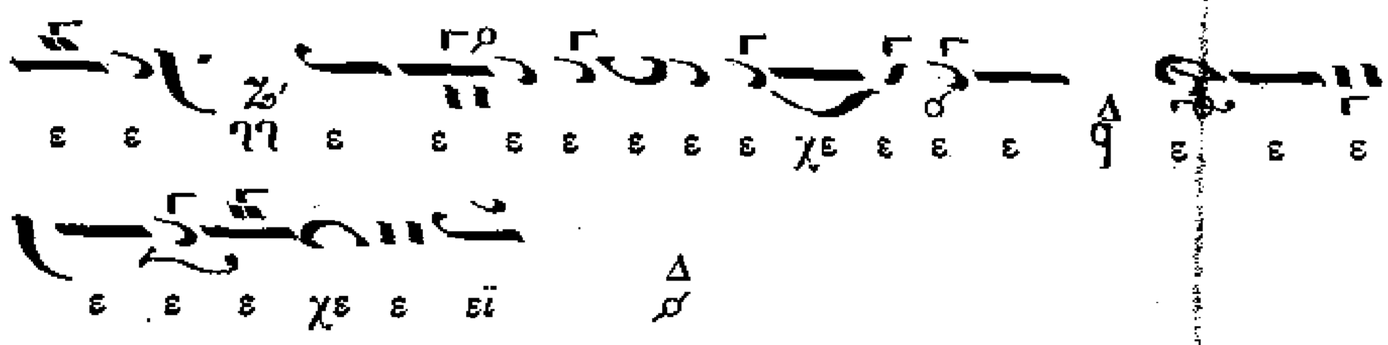

Τὸ Ἀραμπὰν παράγεται ἀπὸ τοῦ Νεβά· εἶναι ἦχος δ'. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ Νεβά, καὶ δεικνῦον ὀλίγον τὸ Νὺμ Οὐζὰλ πηδᾷ εἰς τὸ Γκερδανιέ, στρέφεται μετὰ τοῦ Νὺμ Χηαὰρ εἰς τὸ Νεβά, καὶ ἐντεῦθεν καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Χητζὰζ καὶ Νὺμ Νεχαβέντ, δεικνῦον καὶ τὸ Νὺμ Γκεβέστ, μέχρι τοῦ Ῥάστ· πατῶν ἔπειτα εἰς τὸ Διουγκιὰχ καὶ ἀνιὸν μέχρι τοῦ Τζαργκιάχ, στρέφεται πάλιν εἰς τὸ Διουγκιάχ, καὶ μετὰ τοῦ Νὺμ Ζιργκιουλὲ καταβαίνει καὶ καταλήγει εἰς τὸ Γιεγκιὰχ ὡς Διουγκιάχ.

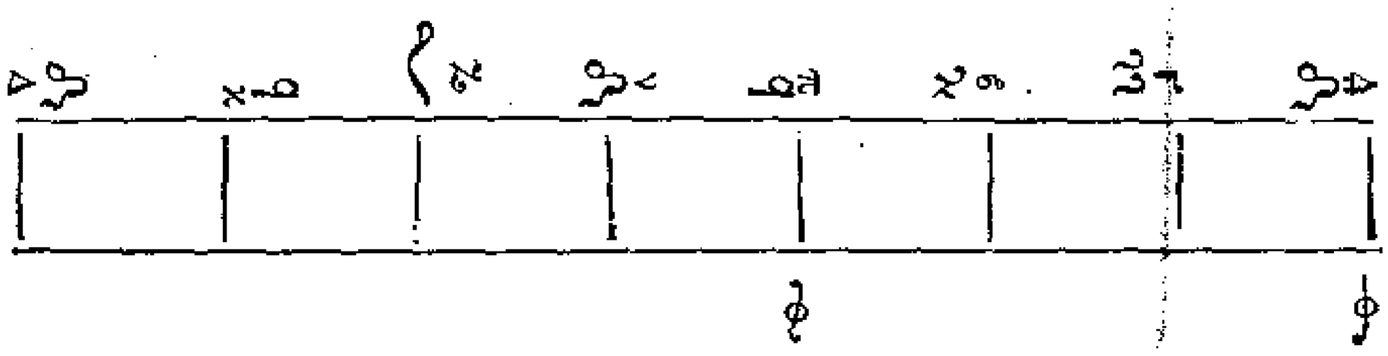

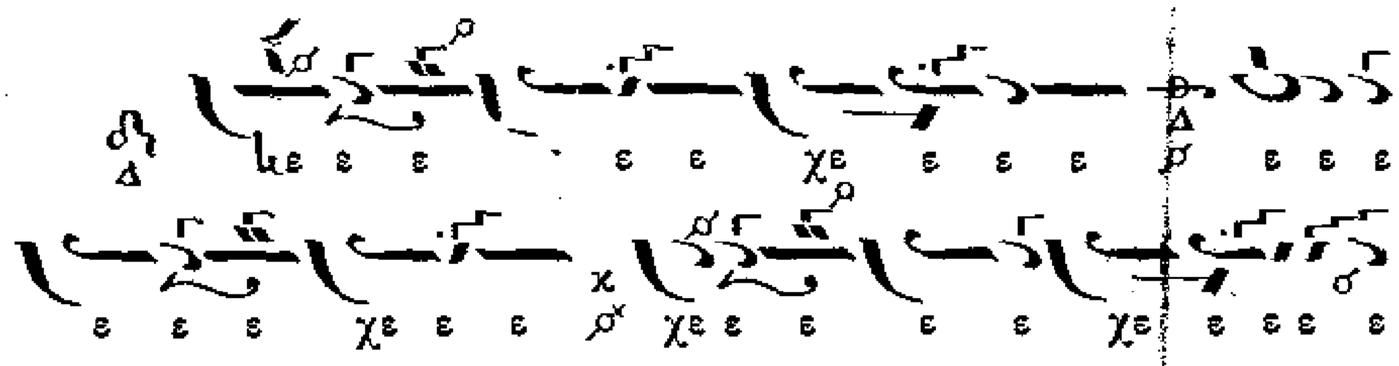

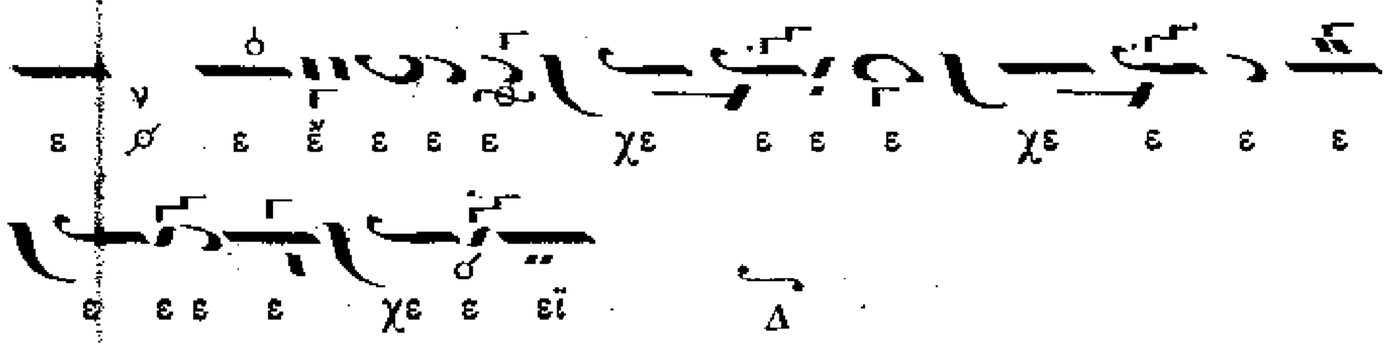

Τὸ Σὲτ Ἀραπὰν παράγεται ἀπὸ τοῦ Νεβὰ καὶ εἶναι ἦχος δ'. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ Νεβὰ καὶ πηδῶν εἰς τὸ Γκερδανιὲ καὶ Μουχαγέρ, ἐπιστρέφει εἰς τὸ Ἐβίτζ· ἐντεῦθεν καταβαῖνον εἰς τὸ Νεβά, πάλιν ἀναβαίνει ἀπὸ τόνου εἰς τόνον μέχρι τοῦ Τὶζ Σεγκιὰχ· κατιὸν δὲ εἰς τὸ Γκερδανιέ, ἀναβαίνει μέχρι τοῦ Τὶζ Τζαργκιὰχ καὶ ἐπιστρέφει αὖθις εἰς τὸ Γκερδανιέ· ἐντεῦθεν κατιὸν διὰ τοῦ Νὺμ Μαχσὺρ καὶ Νὺμ Χησὰρ εἰς τὸ Νεβά, ἐκ τούτου καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Χητζὰζ καὶ Νὺμ Κιουρδὶ μέχρι τοῦ Ῥάστ, ὁπόθεν πηδῶν εἰς τὸ Νεβὰ καὶ πατῶν τὸ Τζαργκιὰχ φθάνει μέχρι τοῦ Νὺμ Χησάρ· ἐπιστρέφει μετὰ τοῦ Νὺμ Κιουρδὶ πάλιν μέχρι τοῦ Ῥάστ, καὶ ἀνιὸν μέχρι τοῦ Τζαργκιάχ, καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Γκεβὲστ καὶ πίπτει εἰς τὸ Γιεγκιάχ· κατόπιν ἀνιὸν εἰς τὸ Διουγκιάχ, ἐπιστρέφει μετὰ τῶν Νὺμ Γκεβὲστ καὶ Πὲς Νὺμ Χησὰρ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Γιεγκιὰχ ὡς Διουγκιάχ.

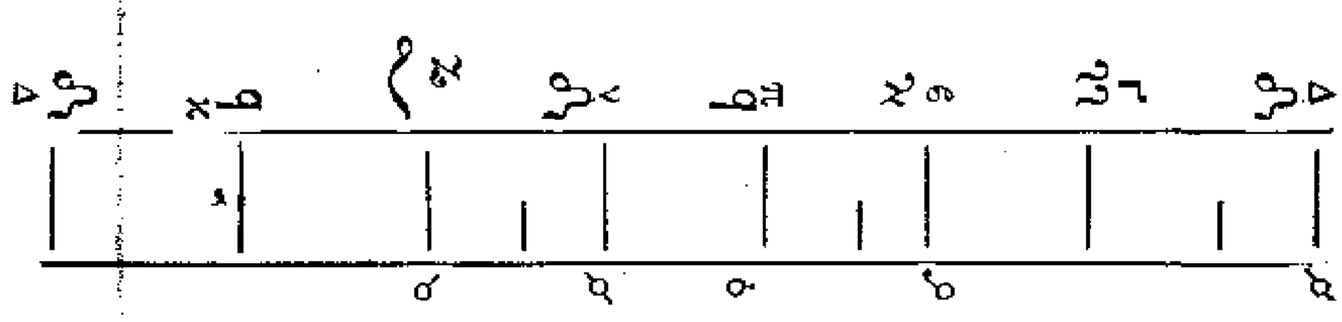

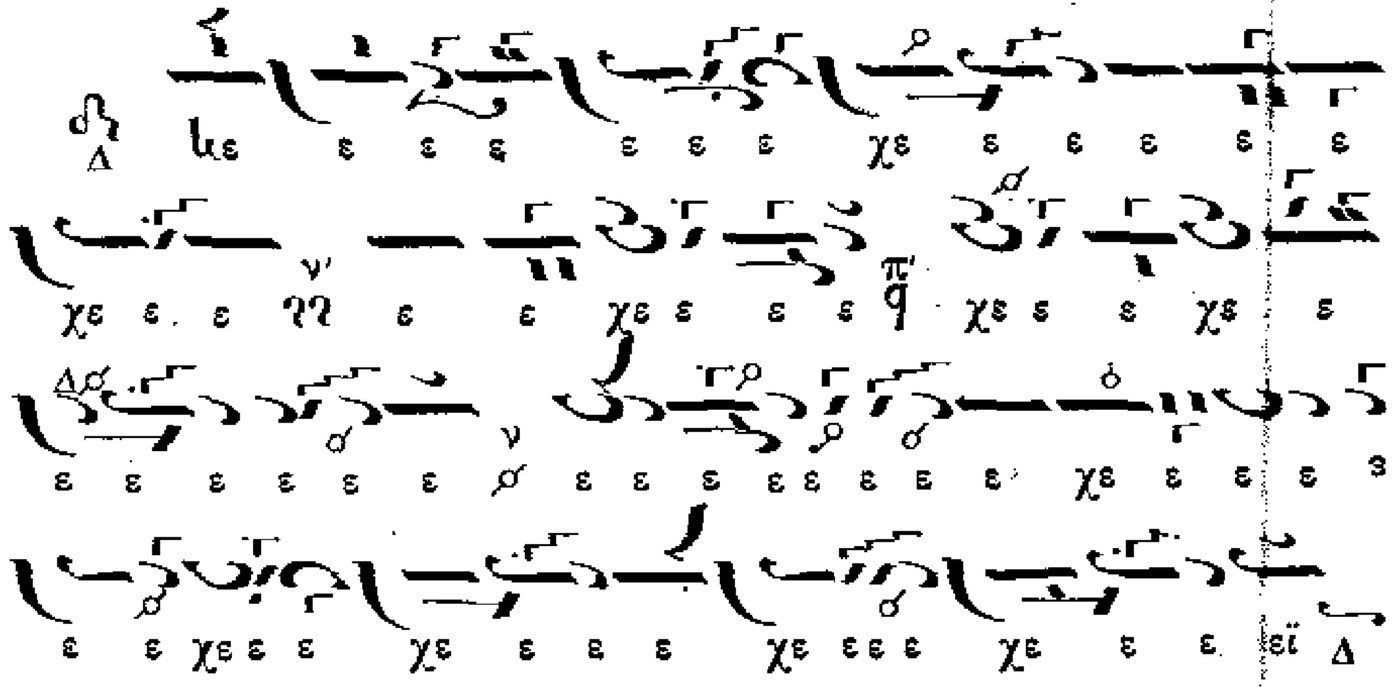

Τὸ Μπεγιατὶ Πιουσελὶχ παράγεται ἀπὸ τοῦ Νεβὰ καὶ εἶναι ἦχος δ'. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ Νεβά, καὶ περιστρεφόμενον, πηδᾷ εἰς τὸ Γκερδανιέ, καὶ καταβαίνει μετὰ τῶν Νὺμ Ἀτζὲμ καὶ Νὺμ Μπεγιατὶ εἰς τὸ Διουγκιάχ· πηδῶν δὲ πάλιν εἰς τὸ Γκερδανιέ, καὶ δεικνῦον τὸ Νὺμ Σεχνάζ, καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Ἀτζὲμ εἰς τὸ Νεβά, καὶ ἐντεῦθεν πατῶν τὸ Νὺμ Χησὰρ ἐπιστρέφει εἰς τὸ Τζαργκιάχ· πηδῶν πάλιν εἰς τὸ Γκερδανιὲ στρέφεται μέχρι τοῦ Τζαργκιάχ, καὶ μετὰ τοῦ Νὺμ Πιουσελὶχ καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

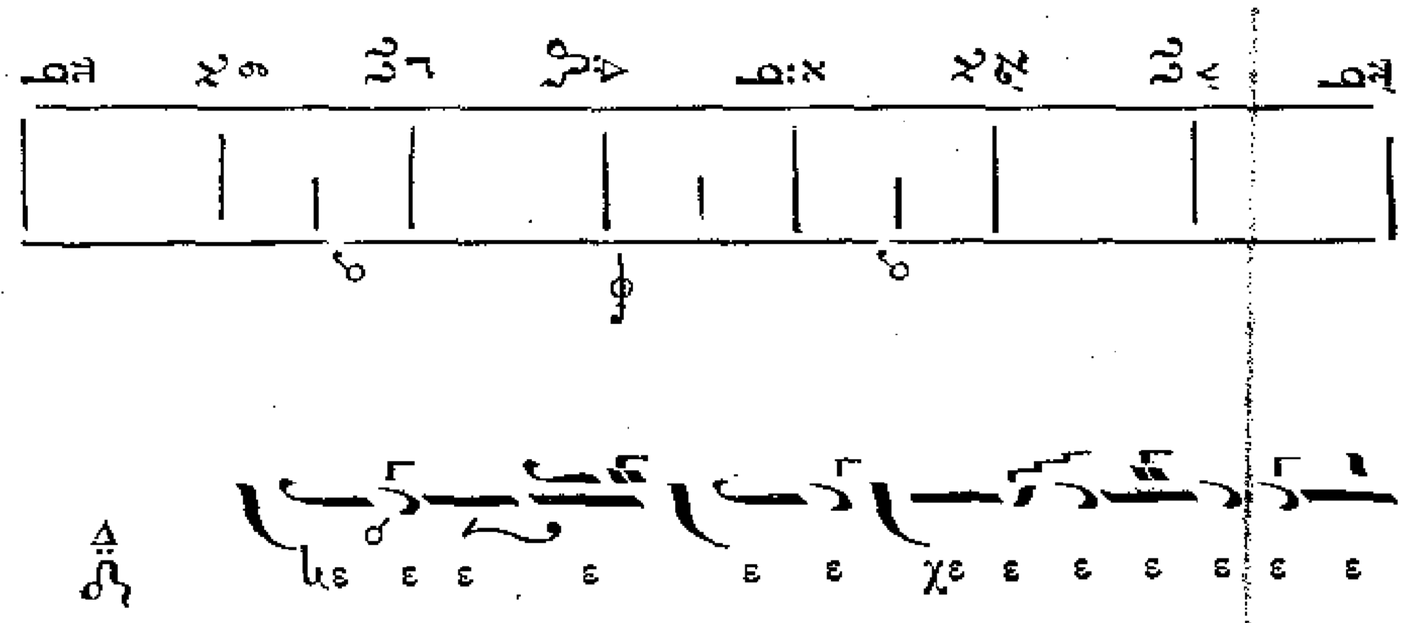

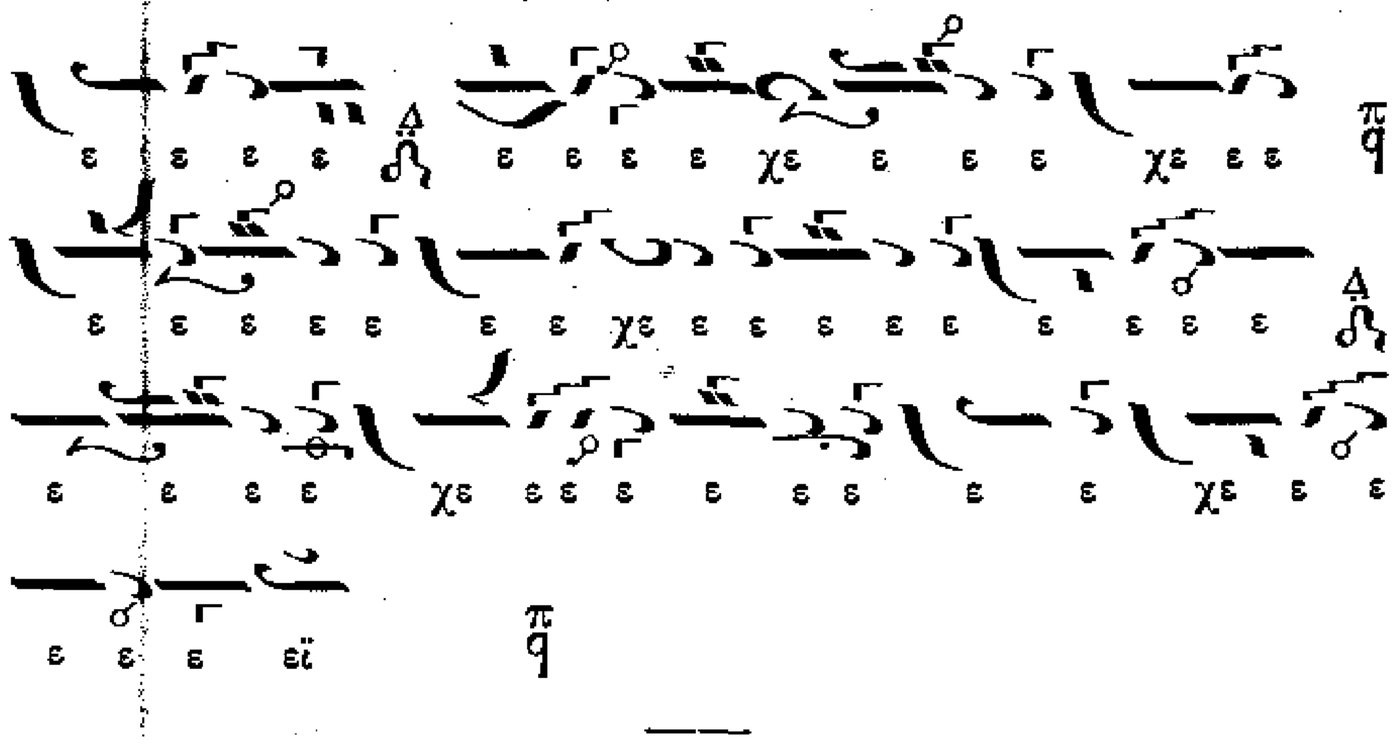

Τὸ Ταχὶρ Πιουσελὶχ παράγεται ἀπὸ τοῦ Νεβὰ καὶ εἶναι ἦχος δ'. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Μουχαγέρ, περιστρέφεται εἰς τὰς ἀνιούσας φωνάς, μάλιστα καὶ εἰς τὰ Τίζια, δηλαδὴ μέχρι τοῦ Τὶζ Τζαργκιάχ, καὶ καταβαίνει εἰς τὸ Μουχαγέρ· πατῶν ἔπειτα τὸ Γκερδανιέ, πηδᾷ πάλιν εἰς τὸ Τὶζ Τζαργκιάχ, ἐπιστρέφει εἰς τὸ Γκερδανιέ, πατεῖ τὸ Ἐβίτζ, ἀναβαίνει μέχρι τοῦ Τὶζ Σεγκιάχ, καταβαίνει εἰς Χουσεϊνί, Νεβὰ καὶ Τζαργκιάχ καὶ ἐντεῦθεν μετὰ τοῦ Νὺμ Πιουσελὶχ καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

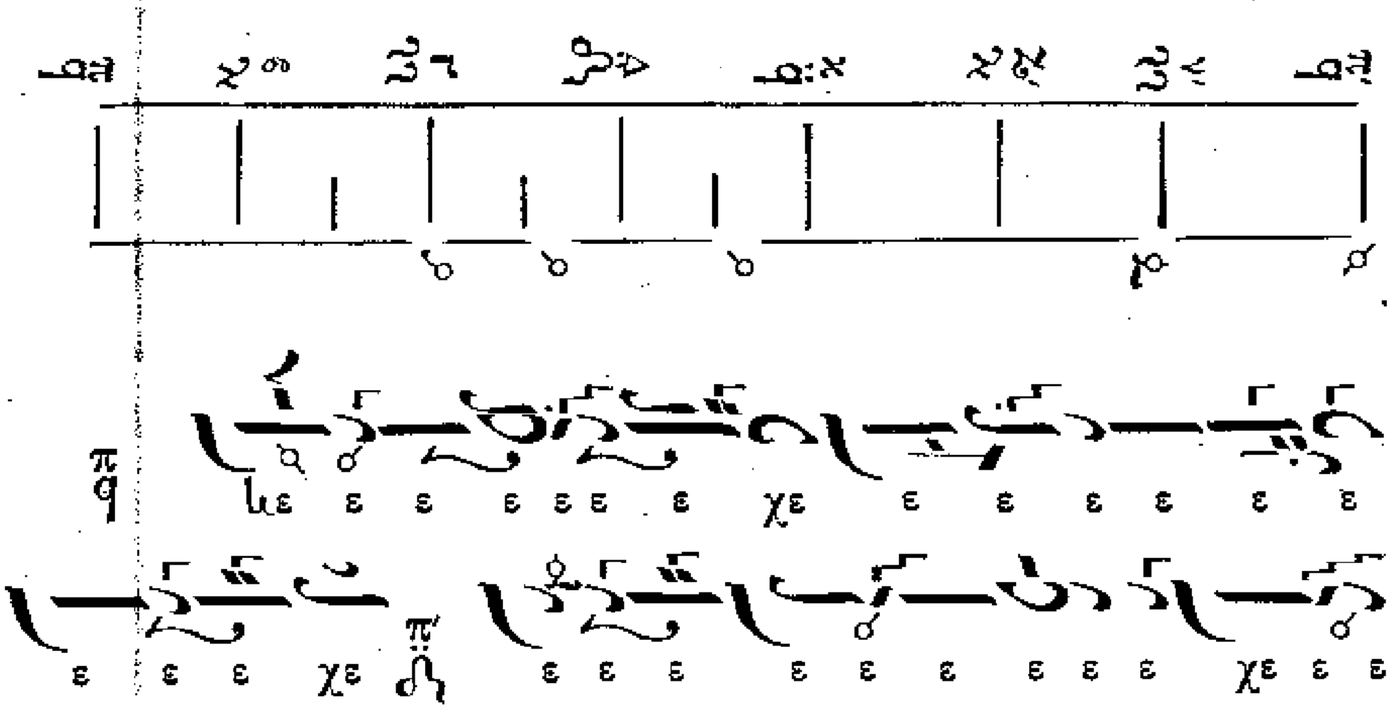

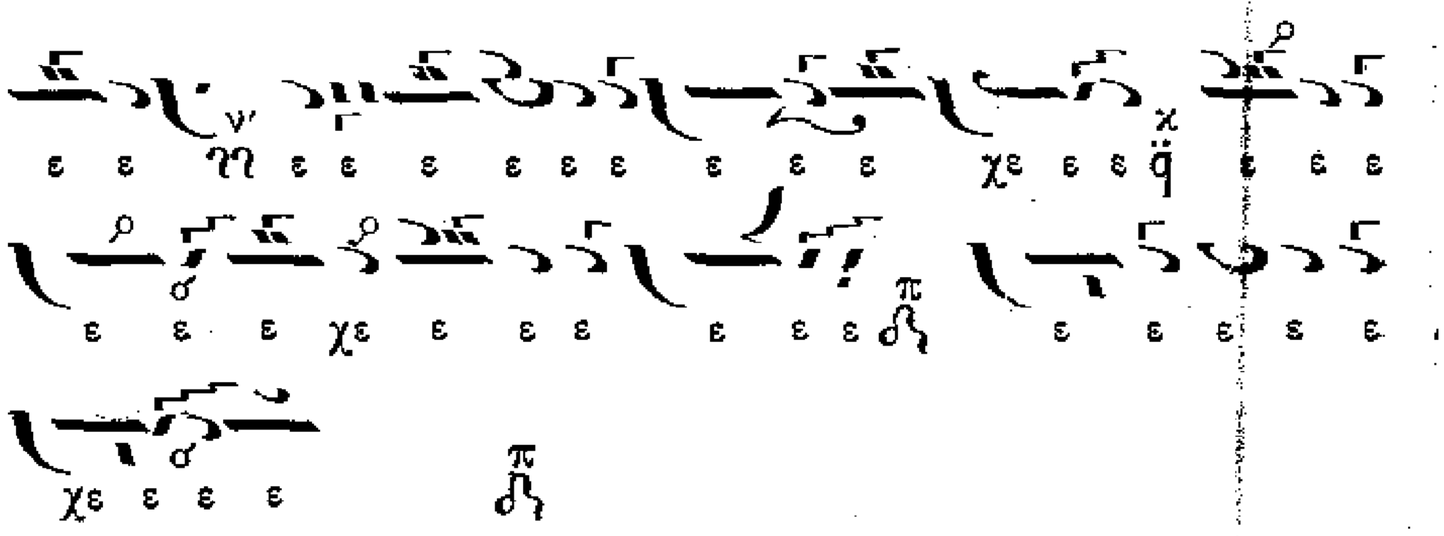

Τὸ Σὴρφ Ἀραπὰν παράγεται ἀπὸ τοῦ Νεβὰ καὶ εἶναι ἦχος δ'. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Δι̱ουγκι̱άχ, καὶ ἀντὶν εἰς Νεβά, Νὺμ Χησάρ, Νὺμ Μαχούρ, μέχρι Νὺμ Σι̱ουμπι̱ουλέ, καταβαίνει συνεχῶς εἰς τὸ Νεβά, δεικνῦον δὲ τὸ Νὺμ Χησὰρ στρέφεται καὶ καταλήγει εἰς τὸ Δι̱ουγκι̱άχ.

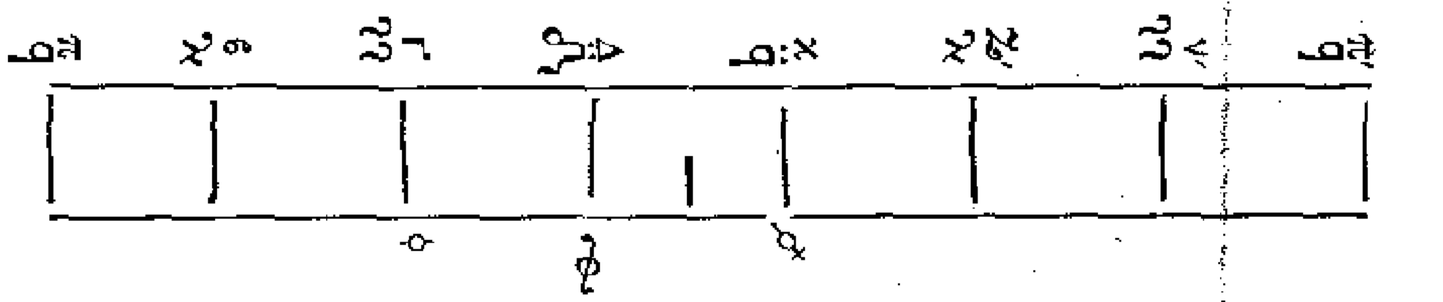

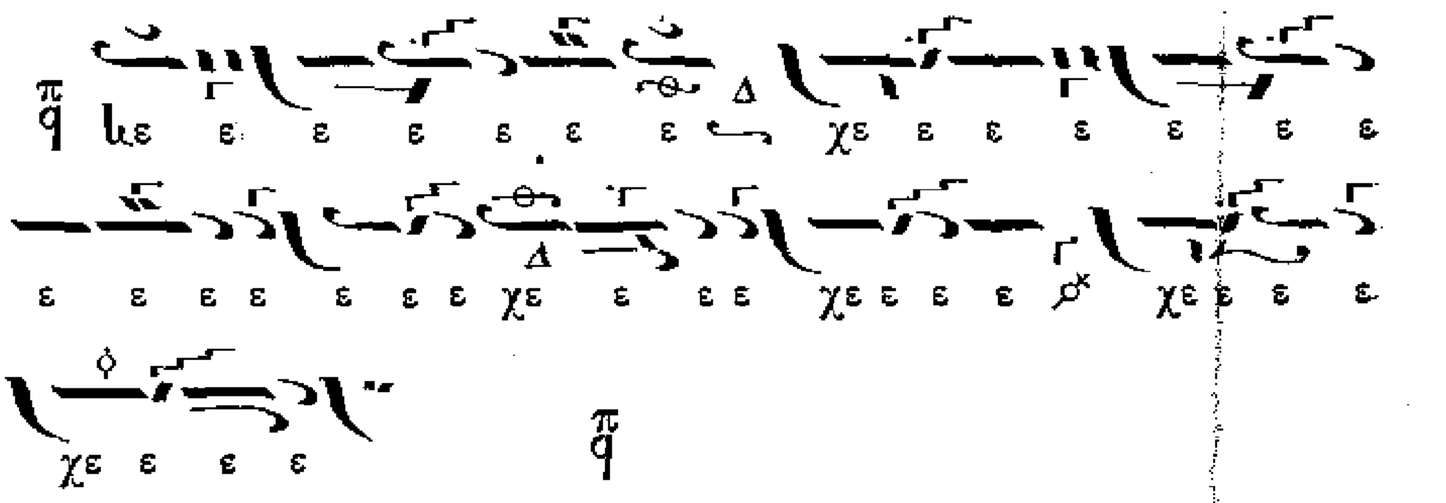

ΧΟΥΣΕΪΝΙ. (α)

Τὸ Χουσεϊνὶ εἶναι ἦχος λ ϟ, καὶ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Δι̱ουγκι̱άχ· ἀντὸν εἰς τὸ Χουσεϊνί, καὶ βαῖνον διὰ τῶν ἀντουσῶν καὶ κατιουσῶν φωνῶν, δεικνύει τὸ Νὺμ Ἀτζὲμ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Δι̱ουγκι̱άχ.

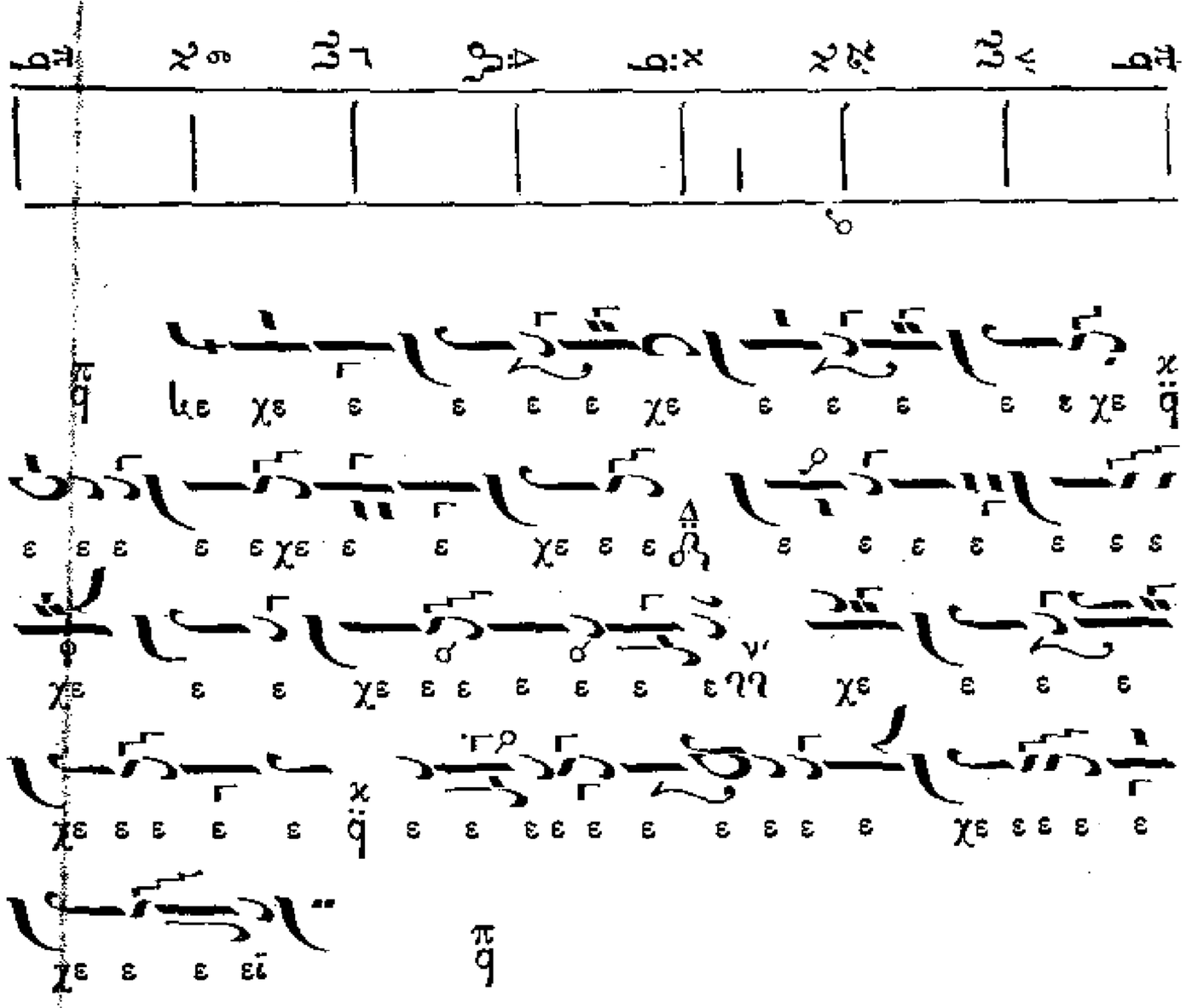

Ὁ Μιὰν χανὲς τοῦ Χουσεϊνὶ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Μουχαγέρ, καὶ περιστρεφόμενος εἰς τὰ Νὺμ Σεχνάζ, Νὺμ Χιτζὰζ καὶ Νὺμ Χησάρ, καταβαίνει καὶ καταλήγει εἰς τὸ Δι̱ουγκι̱άχ.

(α) Χουσεϊνί, λέξις περσική, σημαίνουσα Ὑποκοριστικόν.

ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝΑΡΜΟΝΙΟΥ ΓΕΝΟΥΣ.

Περὶ τοῦ Ἐναρμονίου γένους ὁ ἀοίδιμος Χρύσανθος εἰς τὸ Μέγα Θεωρητικὸν αὐτοῦ, ἐν κεφαλαίῳ ζ'. τοῦ γ'. βιβλίου § 259 λέγει τάδε:

« Ἐμελῳδεῖτο δὲ τὸ ἐναρμόνιον γένος ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ « Εὐκλείδου, ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ δίτονον, καὶ δ ί ε σ ι ν, καὶ « δ ί ε σ ι ν· ἤγουν κατὰ δίτονον, καὶ τεταρτημόριον, καὶ τε- « ταρτημόριον· ἐπὶ δὲ τὸ ὀξὺ ἐναντίως, κατὰ δίεσιν, καὶ δίεσιν, « καὶ δίτονον κτλ. Ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας δὲν σώζονται « μελῳδίαι τοιούτων κλιμάκων· ἀλλὰ μία δίεσις ἐναρμόνιος, « καὶ μία ὕφεσις ἐναρμόνιος εἶναι ὄχι μέσα εἰς ἓν τετράχορ- « δον, ἀλλὰ εἰς δύο ».

Κατωτέρω εὑρίσκονται καὶ πέντε κλίμακες ἐναρμόνιοι, ἐξ ὧν ἡ μὲν πρώτη εἶναι τοῦ ἐναρμονίου τρίτου ἤχου· καὶ πράγματι εἰς αὐτὴν τὴν κλίμακα, ὡς λέγει καὶ ὁ ἀοίδιμος Χρύσανθος, μία δίεσις ἐναρμόνιος, καὶ μία ὕφεσις ἐναρμόνιος εἶναι εἰς δύο τετράχορδα· ἡ δὲ δευτέρα κλίμαξ ἔχει τὸ τεταρτημόριον μόνον εἰς τὸ δεύτερον τετράχορδον, καὶ ἡ τρίτη ἔχει μόνον τὸ τεταρτημόριον εἰς τὸ πρῶτον τετράχορδον. Ἀλλ' ἡ τετάρτη κλίμαξ ἔχει εἰς ἓν τετράχορδον δύο τεταρτημόρια, καὶ δίτονον, ὅλως διάφορος ἀπὸ τὰς ἄλλας ἐναρμονίους κλίμακας, καὶ ἔχει αὐτὴν τὴν φθορὰν —⊖·, αἱ δὲ ἄλλαι τρεῖς ἔχουσιν αὐτὴν τὴν φθορὰν ♪, καὶ ἡ πέμπτη ἔχει αὐτὴν τὴν φθορὰν ♪, ἥτις παρ' ἀρχαίοις ἐκαλεῖτο ἡμίφθορον. Καὶ αἱ πέντε αὗται κλίμακες καὶ φθοραὶ ἀνάγονται εἰς τὸ ἐναρμόνιον γένος· ὅμως οἱ ἀρχαῖοι εἶχον μόνον τρεῖς φθορὰς διὰ τὸ ἐναρμόνιον γένος καὶ ἦσαν αὗται ♪ ♪ —⊖·. Ἡ πρώτη φθορὰ καὶ εἰς τὴν νέαν μέθοδον τίθεται εἰς τὸν τόνον τοῦ Γα, διότι ἀπὸ αὐτὸν τὸν τόνον πηγάζει τὸ ἐναρμόνιον γένος, ὡς προείπομεν, καὶ εἶναι πράγματι ἡ βάσις καὶ τὸ θεμέλιον αὐτοῦ· ὅμως ἡ διαίρεσις τῆς φθορᾶς ταύτης εἰς τὴν νέαν μέθοδον εἶναι διατονικὴ καὶ οὐχὶ ἐναρμόνιος·

ἡ δὲ δευτέρα φθορὰ τίθεται εἰς τὸν τρίτον καὶ εἰς τὸν βαρὺν ἦχον· ἀλλ' ἡ διαίρεσις αὐτῆς γίνεται μὲ ἓν τεταρτημόριον εἰς ἓν τετράχορδον· διότι χαρακτηρίζεται, λέγει ὁ Ἀριστείδης, τὸ ἐναρμόνιον γένος ἐκ τῶν τεταρτημοριαίων διέσεων τοῦ τόνου.

Ἀλλ' ἐκ τῆς πολυχρονίου ἰδίας μελέτης καὶ ἐκ πολλῶν καὶ ποικίλων ἀρχαίων χειρογράφων, παρ' ἐμοῦ εὑρεθέντων, τῆς τε Ἐκκλησιαστικῆς καὶ Ἐξωτερικῆς Μουσικῆς, ἐξήγαγον ὅτι σώζονται παρ' ἡμῖν αἱ μελῳδίαι καὶ ἡ κλίμαξ. Εἰς τὴν ἀρχαίαν μέθοδον, ὡς εἶπον ἀνωτέρω, οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίζοντο εἰς τὸ ἐναρμόνιον γένος τὰς τρεῖς φθορὰς ταύτας ϕ ρ ⊖ τὴν μὲν πρώτην καὶ δευτέραν ἀπολύτως μόνον διὰ τὸ ἐναρμόνιον γένος, τὴν δὲ τρίτην, ἥτις εἶναι τοῦ δευτέρου ἤχου, καὶ ὠνομάζετο Ἔσω Θεματισμός, διότι ἐσχημάτιζε καὶ μελῳδίαν τῆς καταλήξεως τοῦ ἔσω θεματισμοῦ, μετεχειρίζοντο καὶ εἰς τὸ ἐναρμόνιον γένος, θέτοντες αὐτὴν εἰς τὸν τόνον τοῦ Γα καὶ Κε τῆς κλίμακος.

Πρὸς πληρεστέραν ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι σώζεται παρ' ἡμῖν μέλος ἐναρμόνιον μὲ τὴν τοῦ δευτέρου φθορὰν ⊖ παραθέτω ἐνταῦθα δύο παραδείγματα τετονισμένα μὲ τὴν ἀρχαίαν γραφὴν τοῦ ἀναλυτικοῦ τρόπου τῆς ἐξωτερικῆς μελῳδίας.

Ἰδοὺ τὰ ἐν λόγῳ παραδείγματα:

« Τὸ Χησὰρ ἄρχεται ἐκ τοῦ Χουσεϊνὶ καὶ διὰ τοῦ Νὺμ Χησὰρ ἀνιὸν Χουσεϊνί, Ἐβίτζ, Νὺμ Ζερεφκὲντ καὶ Μουχαγέρ, εἶτα κατιὸν Νὺμ Σεχνάζ, Νὺμ Χησὰρ ἐμπίπτει τῷ Τζαργκιάχ, καὶ διὰ τοῦ Νὺμ Σεμπὰ κατιὸν καταλήγει τῷ Διουγκιάχ, καὶ ἐστὶ Χησάρ.

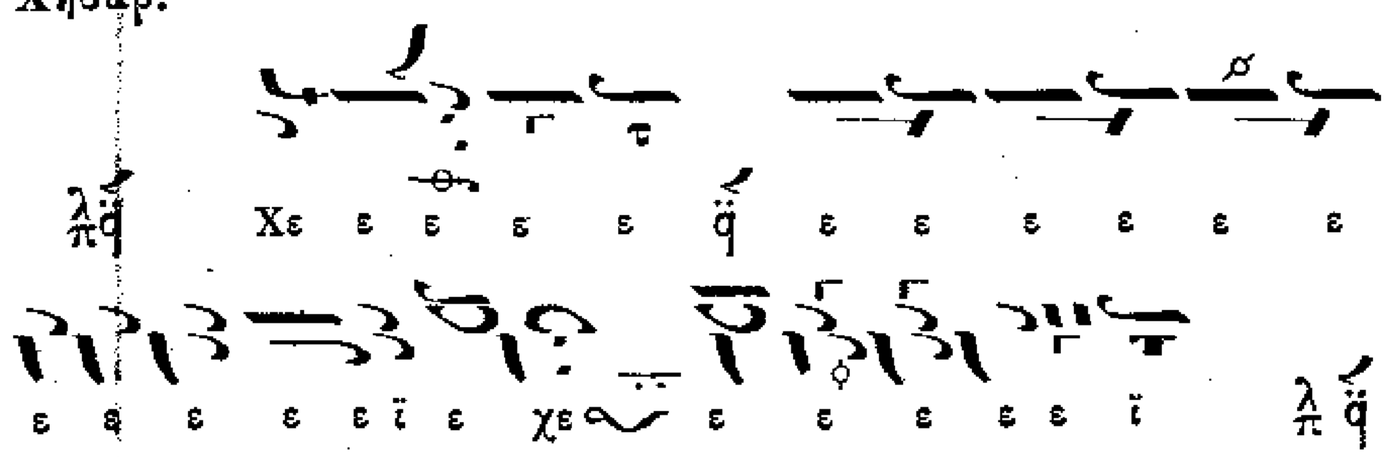

« Τὸ Χησὰρ Πιουσελὶχ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνί, καὶ διὰ τοῦ Νὺμ Χησὰρ ἐμπίπτει κοῦθις τῷ Τζαργκιάχ· εἶτα διὰ τοῦ Νὺμ Πιουσελὶχ καταλήγει ἐπὶ τῷ Διουγκιάχ.

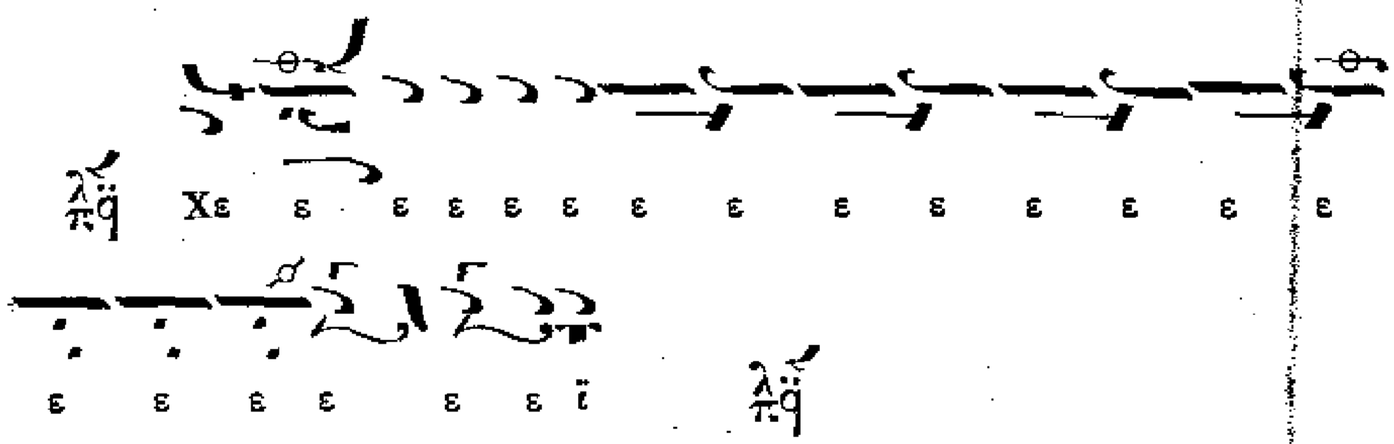

Ἡ ἐξήγησις τοῦ Χησάρ.

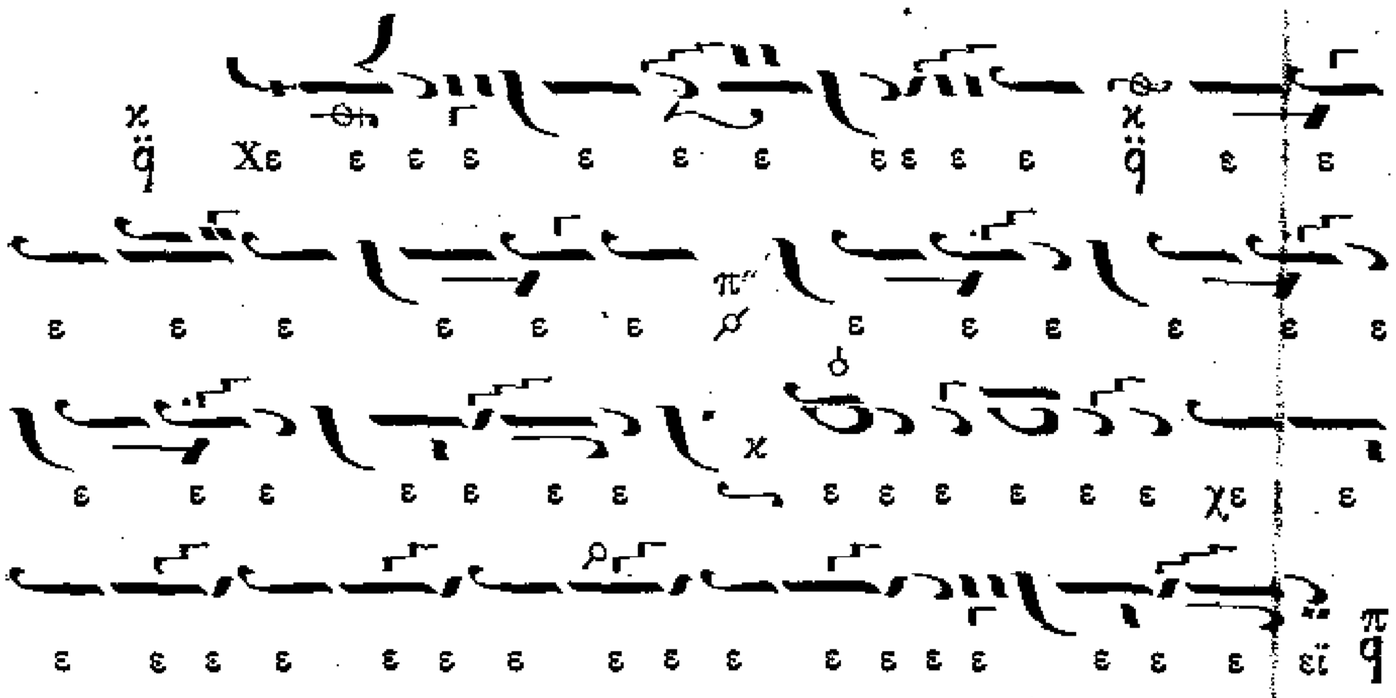

Ἡ ἐξήγησις τοῦ Χησὰρ Πιουσελίχ.

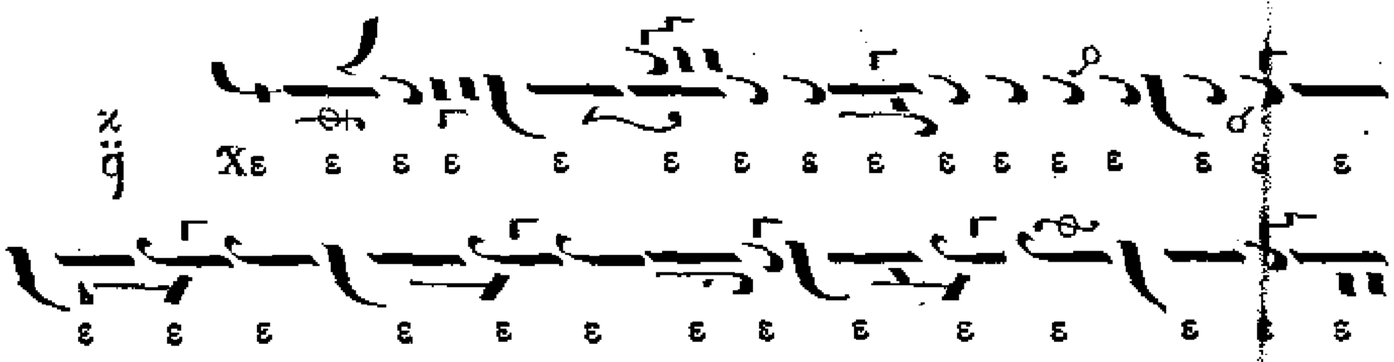

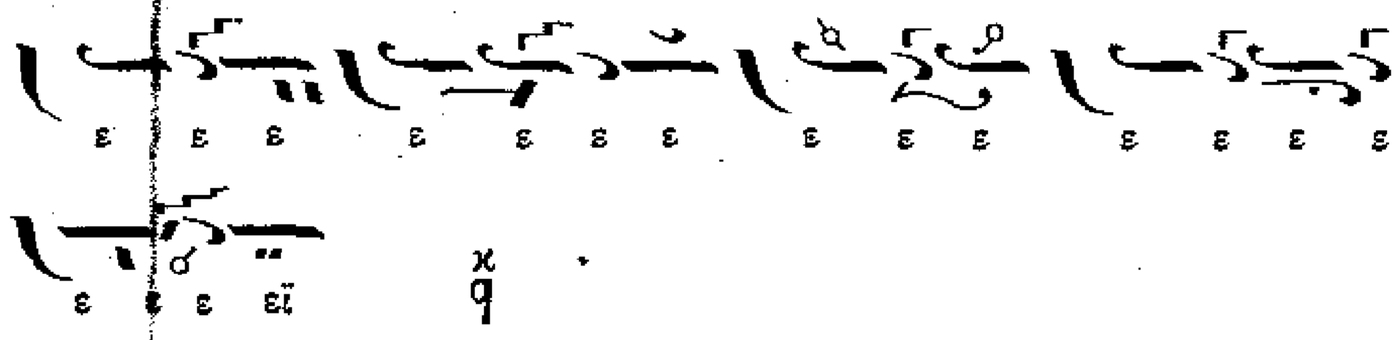

Σημ. Οἱ τρεῖς Μουσικοδιδάσκαλοι, οἱ ἀναπληρωταὶ τῆς νέας μεθόδου, πρὸς ἀποφυγὴν συγχίσεως τῶν δύο γενῶν, προσέθεσαν ἐπ' αὐτῆς τῆς φθορᾶς μίαν κάθετον γραμμὴν οὕτω καὶ τὴν ὠνόμασαν Χησάρ, διὰ νὰ διαφέρῃ ἀπὸ τὴν τοῦ δευτέρου ἤχου, καὶ ἥτις τίθεται εἰς τὸ ἐναρμόνιον γένος.

Καὶ εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ μαθήματα ἐτελεῖτο τὸ ἐναρμόνιον γένος μὲ τὴν τοῦ δευτέρου φθοράν, ὡς θέλομεν ἰδεῖ πολλὰ καὶ ποικίλα τοιαῦτα εἰς τὸ ἕτερον βιβλίον μου, καὶ οὕτως ἀποδεικνύεται σαφέστατα ὅτι οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίζοντο τοῦ δευτέρου ἤχου τὴν φθορὰν καὶ διὰ τὸ χρωματικὸν καὶ διὰ τὸ ἐναρμόνιον γένος, καὶ οὐχὶ τὴν τοῦ Χησὰρ, διότι τοιαύτη φθορὰ δὲν ὑπῆρχεν. Προσέτι, οἱ ἐν λόγῳ τρεῖς Μουσικοδιδάσκαλοι, προσέθεσαν, εἰς τὸ ἐναρμόνιον γένος, καὶ ἑτέρας δύο φθορὰς ταύτας ♀ ♂ ὀνομάσαντες αὐτὰς Γενικὴ καὶ Μερικὴ ὕφεσις καὶ δίεσις, τὰς ὁποίας οὐδόλως ἀναφέρει καὶ ὁ ἀοίδιμος Χρύσανθος εἰς τὸ Μέγα αὐτοῦ Θεωρητικόν, ἐπειδὴ εἶναι περιτταί, καὶ περὶ τῶν ὁποίων θέλω ὁμιλήσει ἐκτενέστερον εἰς τὸ ἕτερον βιβλίον μου.

Τὸ Χησὰρ παράγεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνί· εἶναι ἦχος λ̇ π̇, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνί, καὶ διὰ τοῦ Νὺμ Χησὰρ ἀναβαίνει Χουσεϊνί, Νὺμ Ἀτζὲμ καὶ Νὺμ Ζερεφχέντ, μέχρι τοῦ Μουχαγέρ, καὶ ἐκ τούτου καταβαίνει πατῶν Νὺμ Σεχνὰζ καὶ Νὺμ Χησάρ· πίπτον δ' εἰς τὸ Τζαργκιάχ, καὶ ἀνιὸν εἰς τὸ Σεγκιάχ, καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

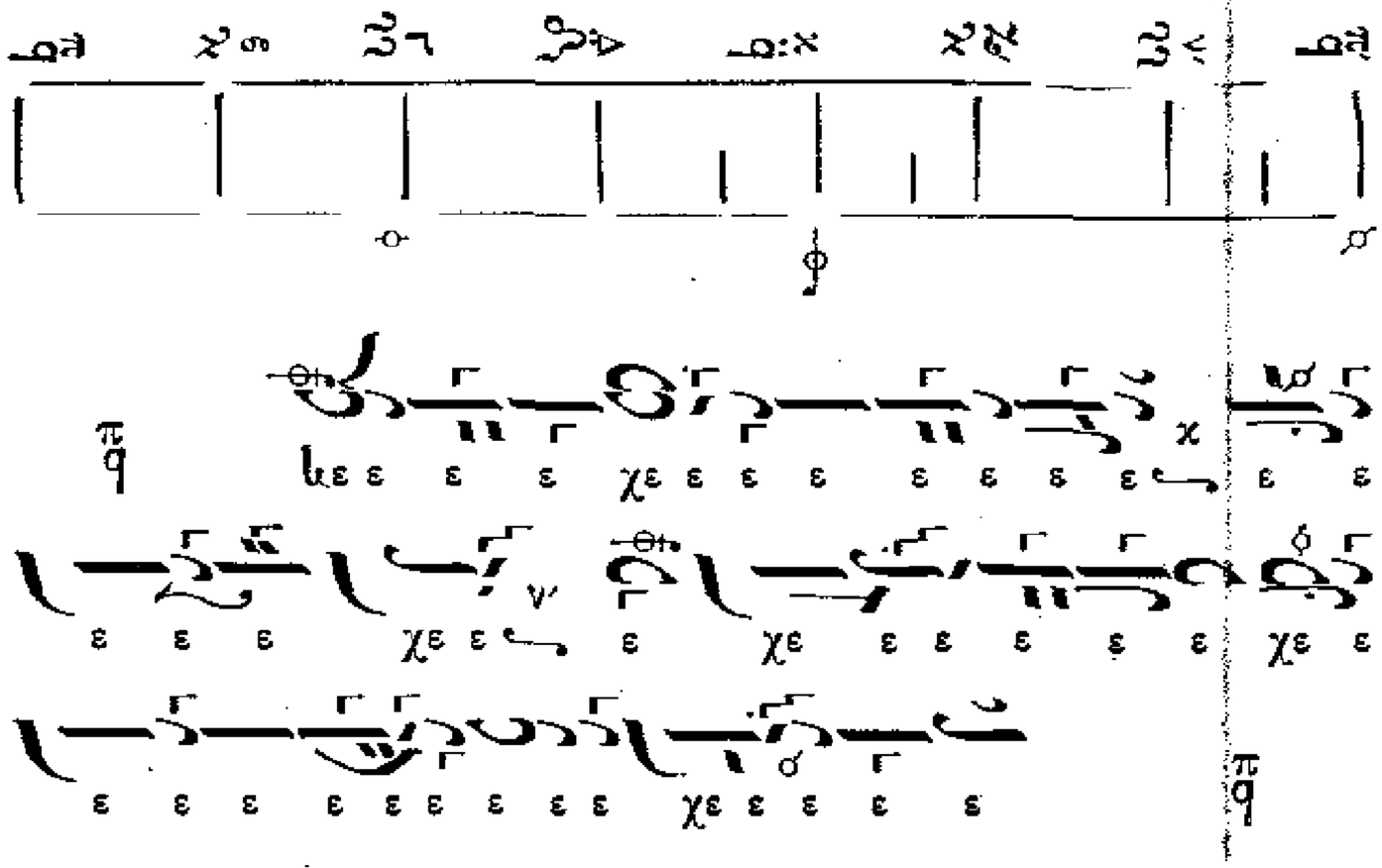

Τὸ Νετζὶτ παράγεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνί· εἶναι ἦχος λ̇ π̇, ὀνομάζεται δὲ καὶ Νετζὶτ Χουσεϊνί, διαφέρον ἀπὸ τὸ ἐξ οὗ παράγεται κατὰ τὴν κατάληξιν· ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Διουγκιάχ, ἀναβαίνει καὶ καταβαίνει δεικνῦον καὶ τὸ Νὺμ Ἀτζὲμ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Χουσεϊνί.

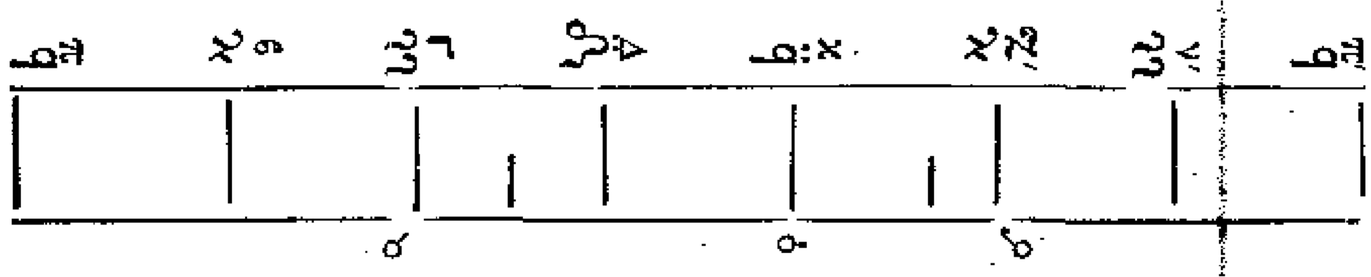

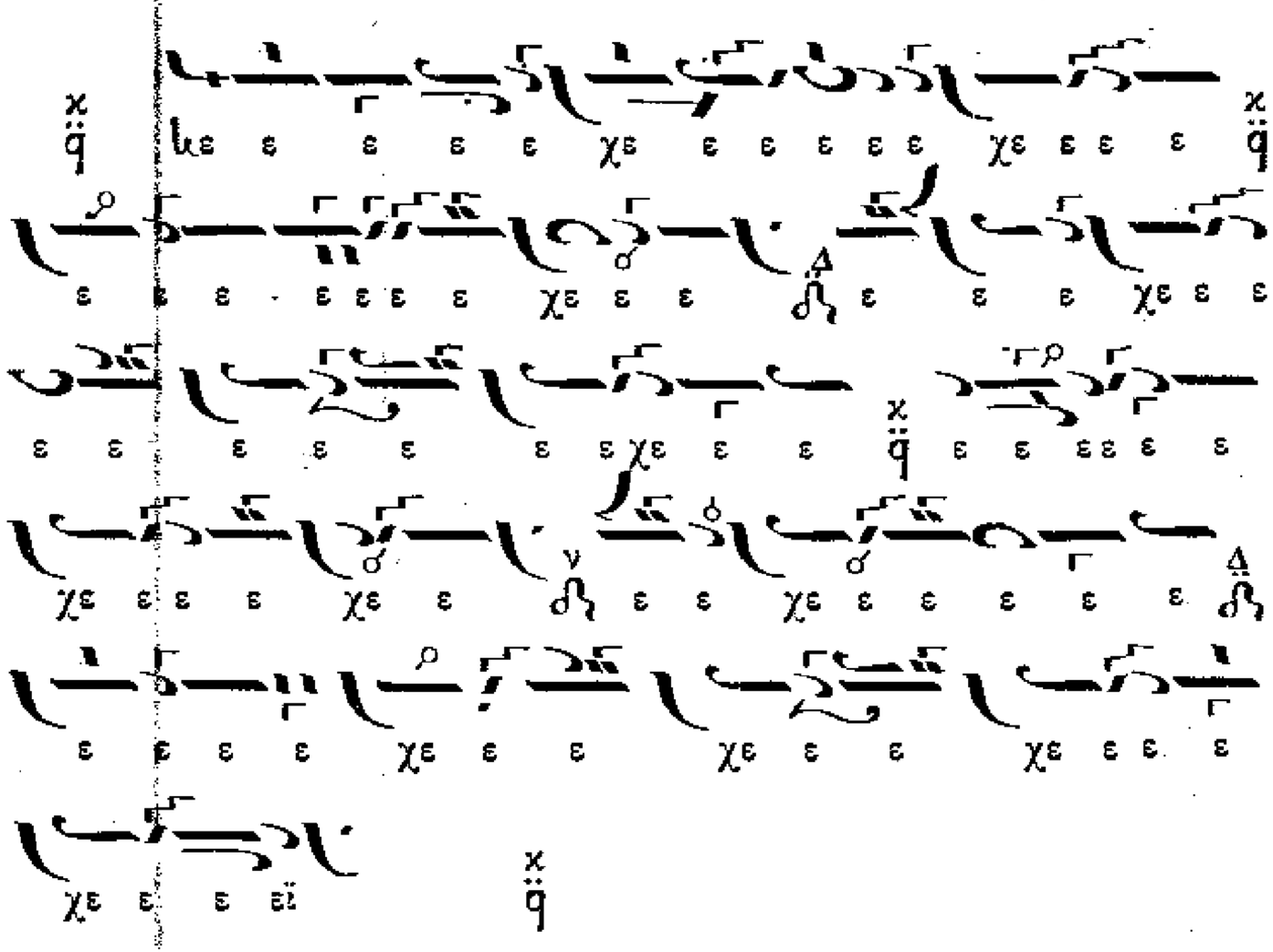

Τὸ Γκιουλλιζὰρ, (ἑλλην. ῥόδινον), παράγεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνί· εἶναι ἦχος λ π ϟ, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νεβά, καὶ ἀνιὸν μέχρι τοῦ Μουχαγέρ, στρεφόμενον πίπτει εἰς τὸ Χουσεϊνί· ἀνιὸν πάλιν εἰς τὸ Γκερδανιὲ καὶ τὸ Μουχαγέρ, στρέφεται μέχρι τοῦ Τζαργκιάχ· ἐντεῦθεν ἀνιὸν εἰς τὸ Χουσεϊνί, ἐπιστρέφει μετὰ τοῦ Νὺμ Χισὰρ πάλιν εἰς τὸ Τζαργκιάχ, καὶ ἀνιὸν ἕως τοῦ Γκερδανιὲ καὶ πάλιν κατιὸν μετὰ τοῦ Νὺμ Χισάρ, καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

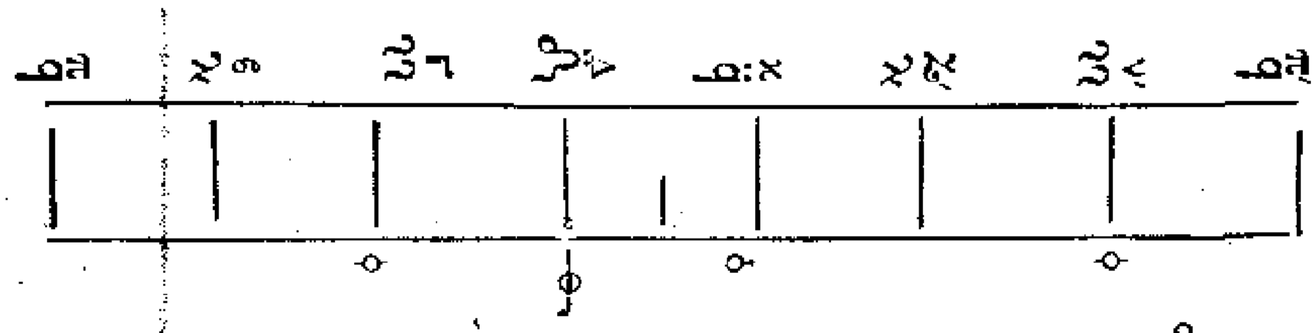

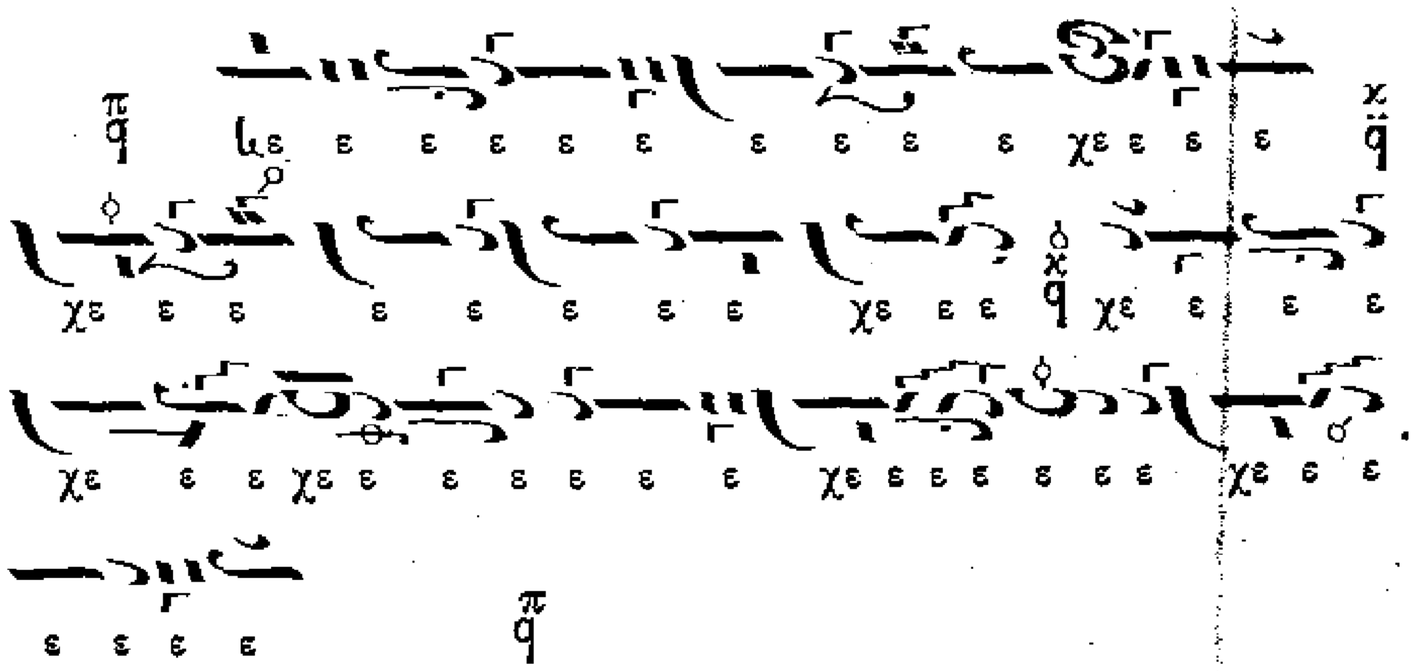

Τὸ Χορασὰν παράγεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνί· εἶναι ἦχος λ π ϟ, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνὶ καὶ πηδᾷ εἰς τὸ Μουχαγέρ· καταβαίνει εἰς τὸ Νεβά, πατεῖ τὸ Χουσεϊνὶ καὶ στρέφεται μετὰ τοῦ Νὺμ Χιτζὰζ εἰς τὸ Ῥάστ· ἐντεῦθεν πηδᾷ εἰς τὸ Τζαργκιάχ, καὶ καταβαίνει ἔπειτα καὶ καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

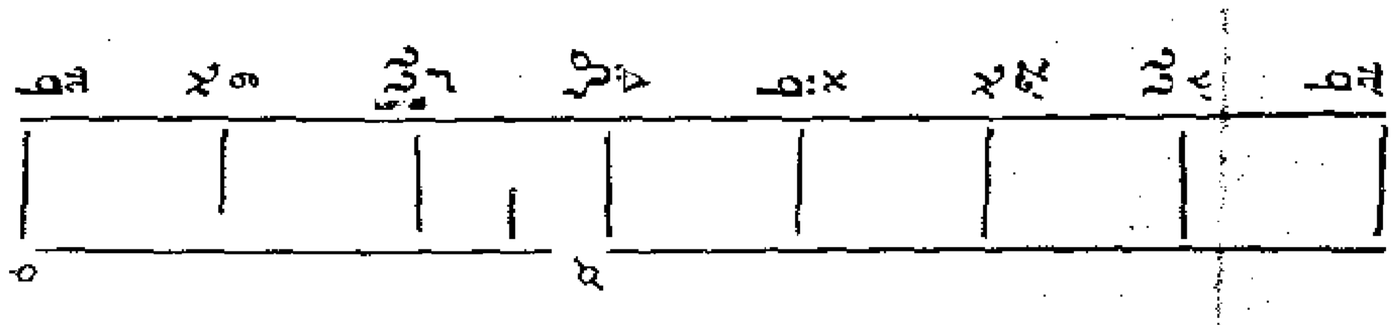

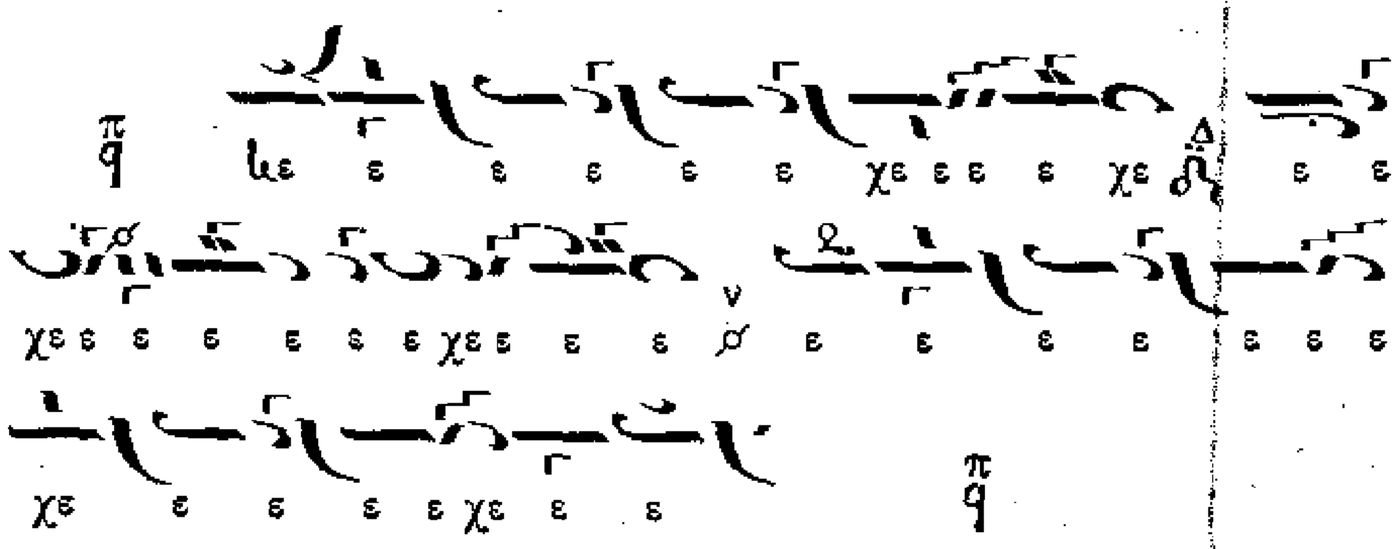

Τὸ Χουσεϊνὶ Κιουρδὶ παράγεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνί· εἶναι ἦχος λ π ϟ, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνί· κατιὸν εἰς τὸ Νεβά, πηδᾷ εἰς τὸ Γκερδανιέ, στρέφεται εἰς τὸ Χουσεϊνί, καὶ ἐντεῦθεν καταβαίνει μέχρι τοῦ Διουγκιάχ· ἀνιὸν εἰς Νεβὰ καὶ Γκερδανιὲ ἐπιστρέφει εἰς τὸ Νεβά· πηδᾷ εἰς τὸ Μουχαγὲρ καὶ καταβαίνει εἰς τὸ Χουσεϊνί· πατεῖ τὸ Νεβὰ καὶ δεικνῦον τὸ Νὺμ Ἀτζὲμ καταβαίνει εἰς τὸ Τζαργκιάχ, καὶ δεικνῦον τὸ Νὺμ Σεπὰ στρέφεται μέχρι τοῦ Ῥάστ, πατῶν τὸ Κιουρδί, καὶ καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

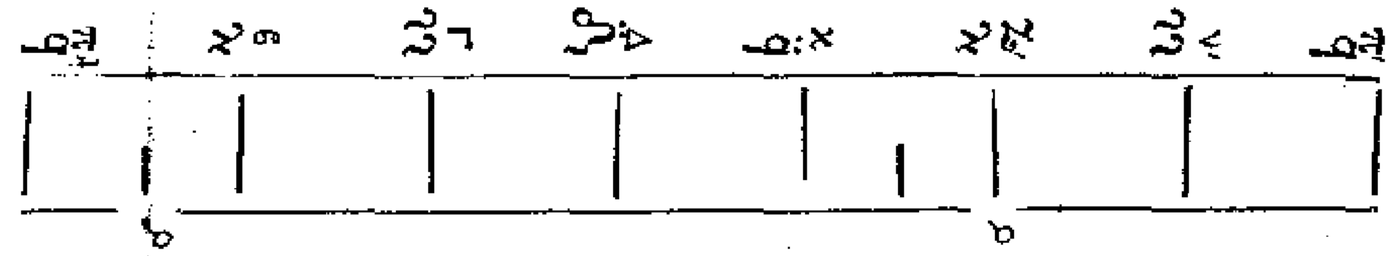

Τὸ Χησὰρ Πιουσελὶκ παράγεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνί· εἶναι ἦχος λ π ϟ, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνί καὶ στρέφεται μετὰ τοῦ Νὺμ Χησὰρ πάλιν εἰς τὸ Χουσεϊνί· πηδᾷ εἰς τὸ Μουχαγέρ, καὶ μετὰ

τοῦ Νὺμ Σεχνὰζ πατῶν τὸ Μουχαγέρ, καταβαίνει πάλιν εἰς τὸ Χουσεϊνί, δεικνῦον δὲ τὸ Νὺμ Ἀτζὲμ καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Ηιουσελὶχ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Διουγχιάχ.

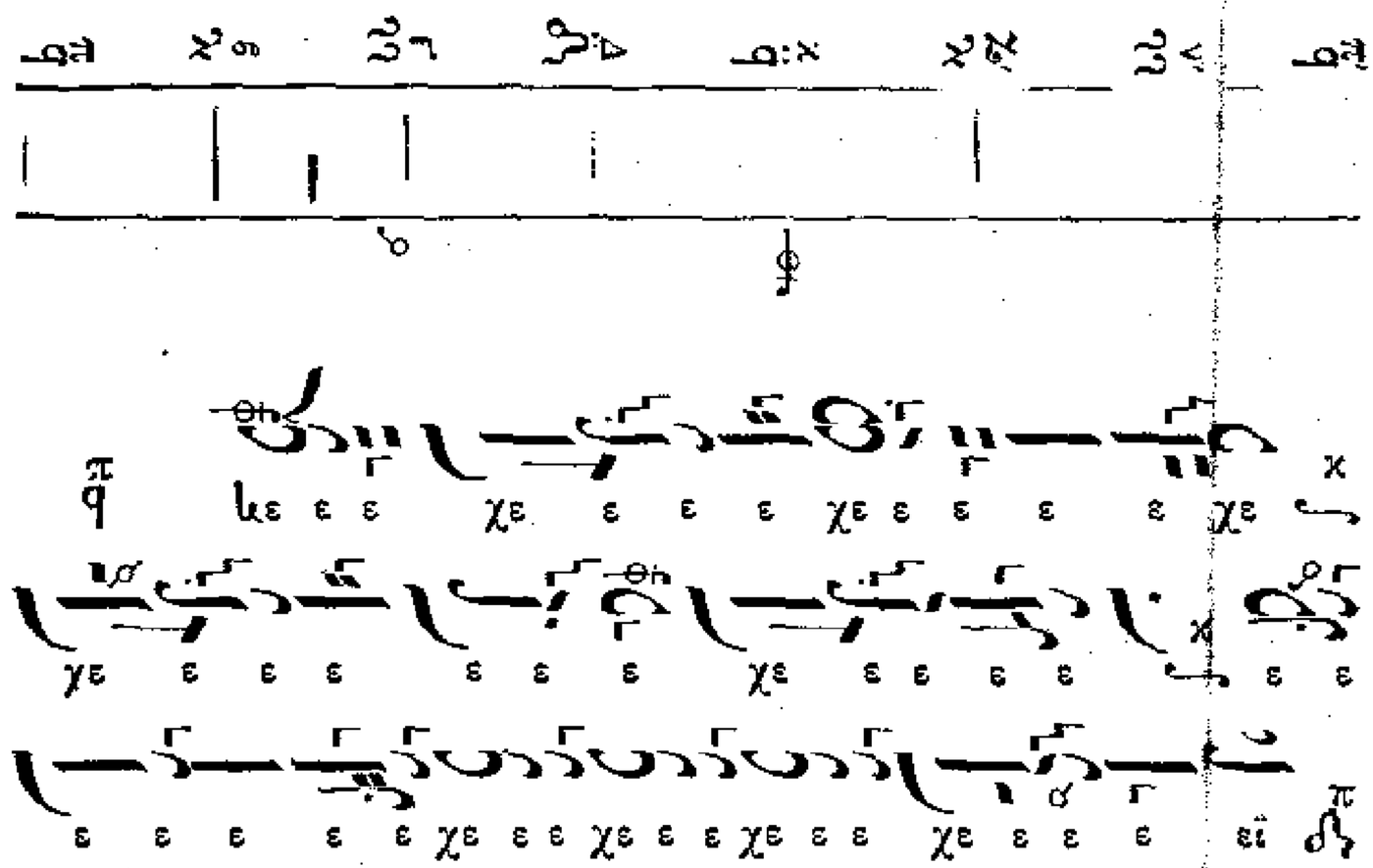

Τὸ Νιουχιοὺφτ παράγεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνί· εἶναι ἦχος λ ϙ, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νεβά, καὶ ἀνιὸν μέχρι τοῦ Γκερδανιέ, ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὸ Νεβά· πατῶν τὸ Τζαργκιάχ, καταβαίνει μέχρι τοῦ Γεγκιάχ· ἐντεῦθεν πηδῶν εἰς τὸ Ῥάστ, καὶ ἀνιὸν εἰς τὸ Διουγκιάχ, πηδᾷ εἰς τὸ Χουσεϊνί, ἔνθεν καταβαίνει πάλιν εἰς τὸ Διουγκιάχ· πατῶν ἔπειτα τὸ Σεγκιάχ, ἐπιστρέφει μέχρι τοῦ Γεγκιὰχ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ἀσηράν.

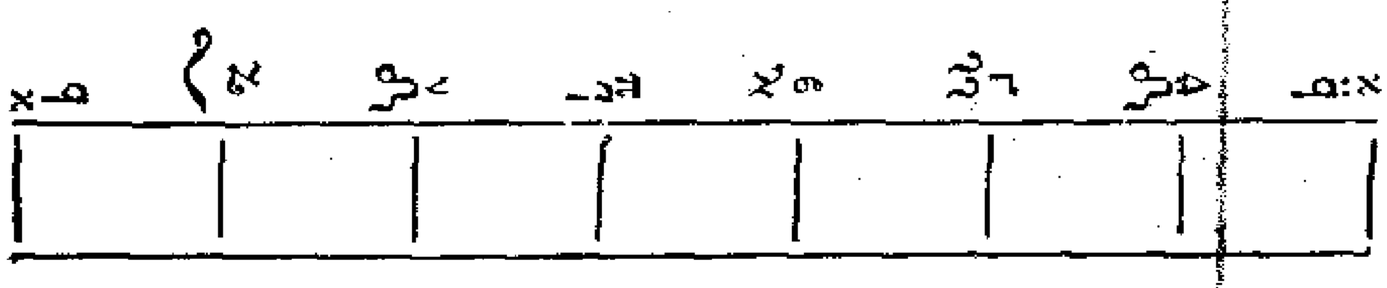

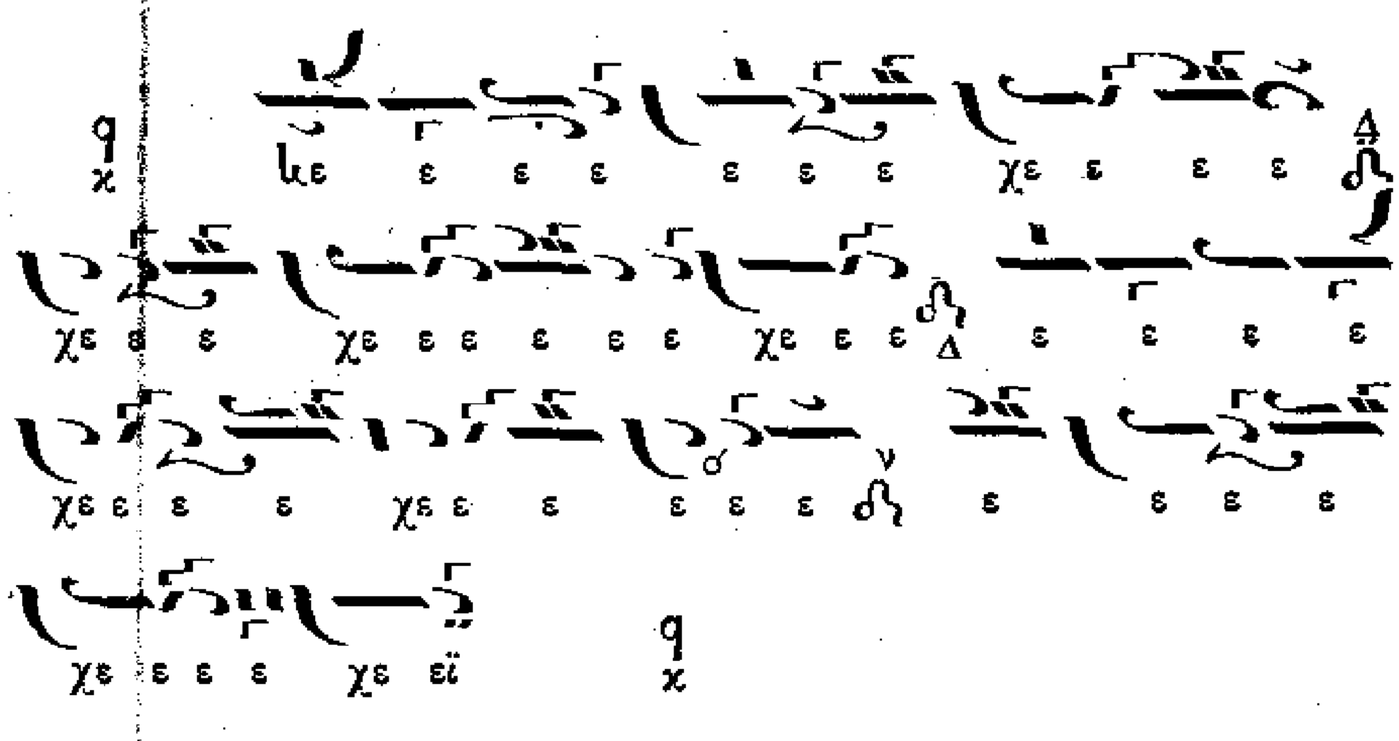

Τὸ Σὴρφ'Ασηρὰν (α) παράγεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνί· εἶναι ἦχος λ ἅ, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Δι̯ουγχι̯άχ, καὶ ἀνιὸν μέχρι τοῦ Χουσεϊνί, στρέφεται εἰς τὸ Τζαργχι̯άχ· πηδᾷ εἰς τὸ Γκερδανιὲ δεικνῦον τὸ Νὺμ Σεχνάζ, ἐπιστρέφει μετὰ τοῦ Νὺμ 'Ατζὲμ πάλιν εἰς τὸ Τζαργχι̯άχ, καὶ ἐντεῦθεν εἰς τὸ Δι̯ουγχι̯άχ· πατῶν τὸ Ῥάστ, καὶ ἀνιὸν μέχρι τοῦ Νὺμ Γκεβέστ, καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ 'Ατζὲμ 'Ασηρὰν εἰς τὸ Γεγχι̯άχ, καὶ δεικνῦον πάλιν τὸ Νὺμ Γκεβέστ, καταβαίνει εἰς τὸ Γεγχι̯ὰχ καὶ καταλήγει εἰς τὸ 'Ασηράν.

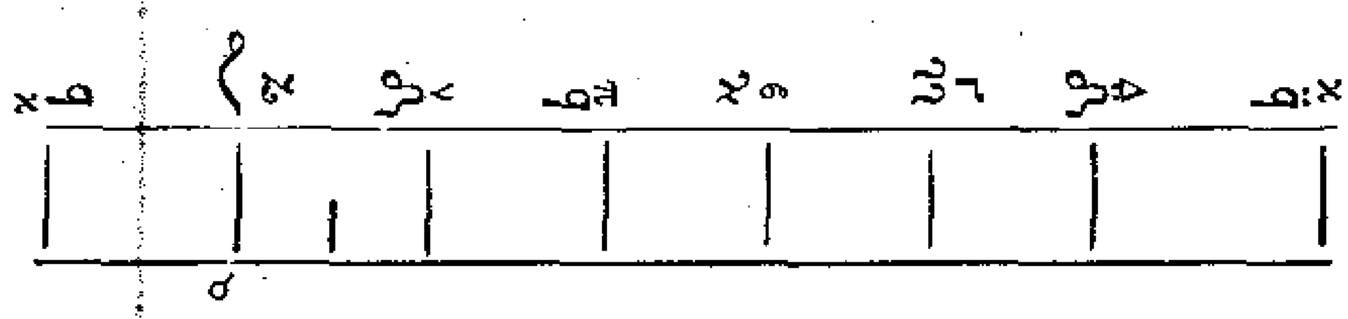

(α) 'Ασηράν, λέξις περσική· σημαίνει β α ρ ύ τ ο ν ο ς. 'Ωνομάσθη δὲ οὕτω διότι εἶναι ἀντιφωνία, ἤτοι βαρύτονος τοῦ Χουσεϊνί.

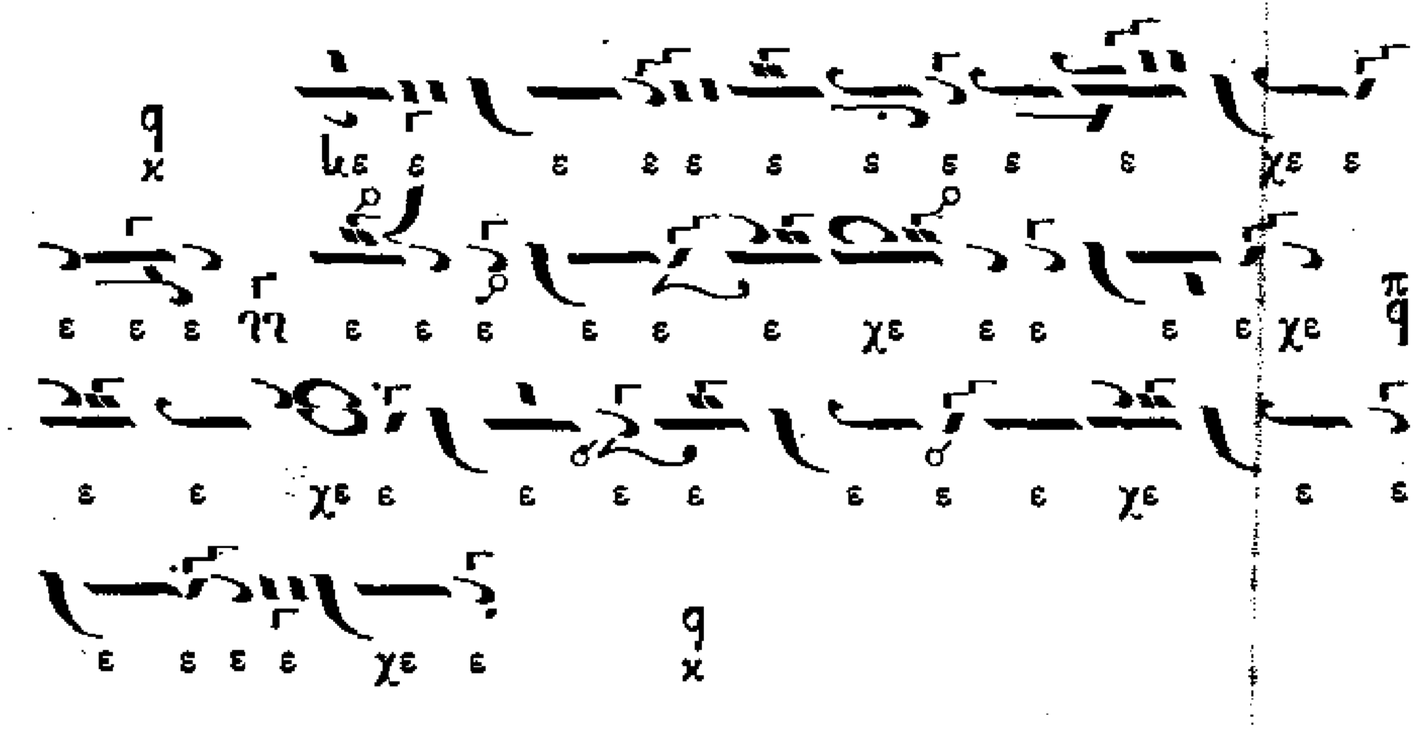

Τὸ Σέφκου Ταρὰπ παράγεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνί· εἶναι ἦχος ἢ ḑ, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Δι̯ουγκι̯άχ, ἀνιὸν δ' εἰς τὸ Χουσεϊνί, στρέφεται εἰς τὸ Τζαργκι̯άχ· πηδᾷ εἰς τὸ Γκερδανιέ, πατεῖ τὸ Νὺμ Σεχνάζ, καὶ καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Ἀτζὲμ πάλιν εἰς τὸ Τζαργκι̯άχ, καὶ μέχρι τοῦ Δι̯ουγκι̯άχ· πατῶν τὸ Ῥάστ, καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Ἀτζὲμ Ἀσηρὰν εἰς τὸ Γεγκι̯άχ· πηδᾷ εἰς τὸ Νὺμ Ζιργκι̯ουλέ, καταβαίνει πάλιν εἰς τὸ Γεγκι̯άχ, καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ἀσηράν.

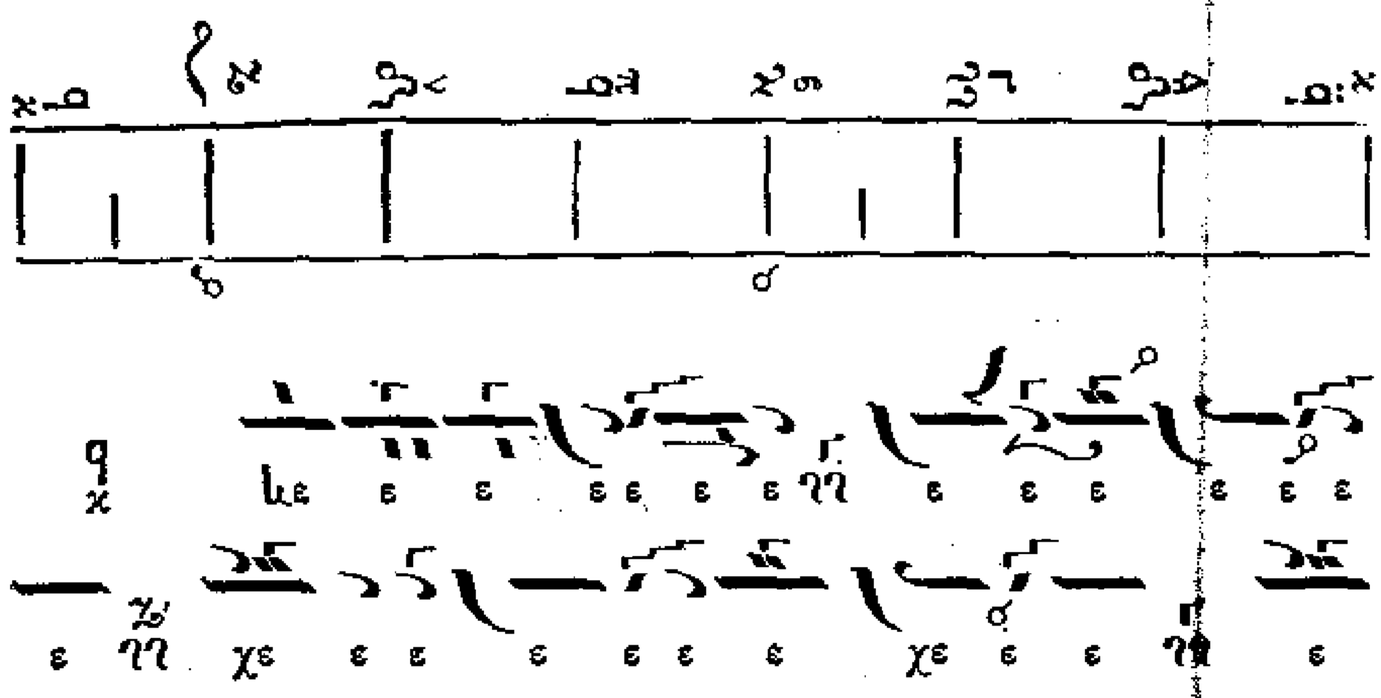

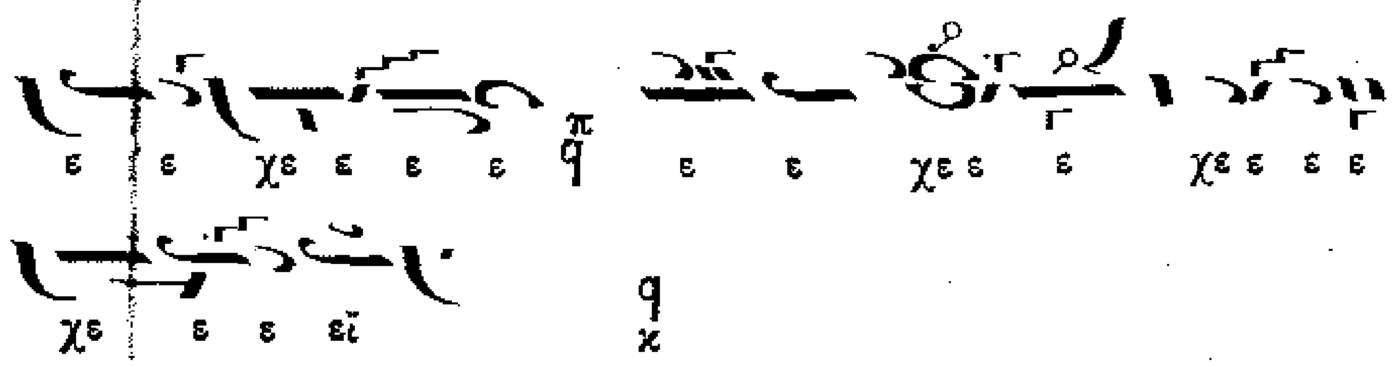

Τὸ Σουζιδὶλ παράγεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνί· εἶναι ἦχος λ̇ π̇ q̇, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνί, καὶ δεικνῦον τὸ Νὺμ Χησάρ, ἀναβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Ἀτζὲμ καὶ Νὺμ Σεχνάζ, μέχρι τοῦ Μουχαγέρ, καὶ ἐπιστρέφει μετὰ τῶν αὐτῶν ναγμέδων εἰς τὸ Χουσεϊνί· πατῶν τὸ Νεβά, δεικνῦον καὶ τὸ Νὺμ Ἀτζέμ, καταβαίνει εἰς τὸ Διουγκιάχ· πάλιν πηδῶν εἰς τὸ Χουσεϊνί, καὶ ἀνιὸν μέχρι τοῦ Μουχαγέρ, ἐπιστρέφει εἰς τὸ Χουσεϊνί, ἔνθεν καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Χησὰρ καὶ Νὺμ Πιουσελὶκ εἰς τὸ Διουγκιάχ, καὶ ἐντεῦθεν μετὰ τοῦ Νὺμ Ζιργκιουλὲ εἰς τὸ Ἀσηράν· πηδῶν πάλιν εἰς τὸ Διουγκιάχ, καὶ δεικνῦον τὸ Νὺμ Ζιργκιουλέ, καταβαίνει καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ἀσηράν.

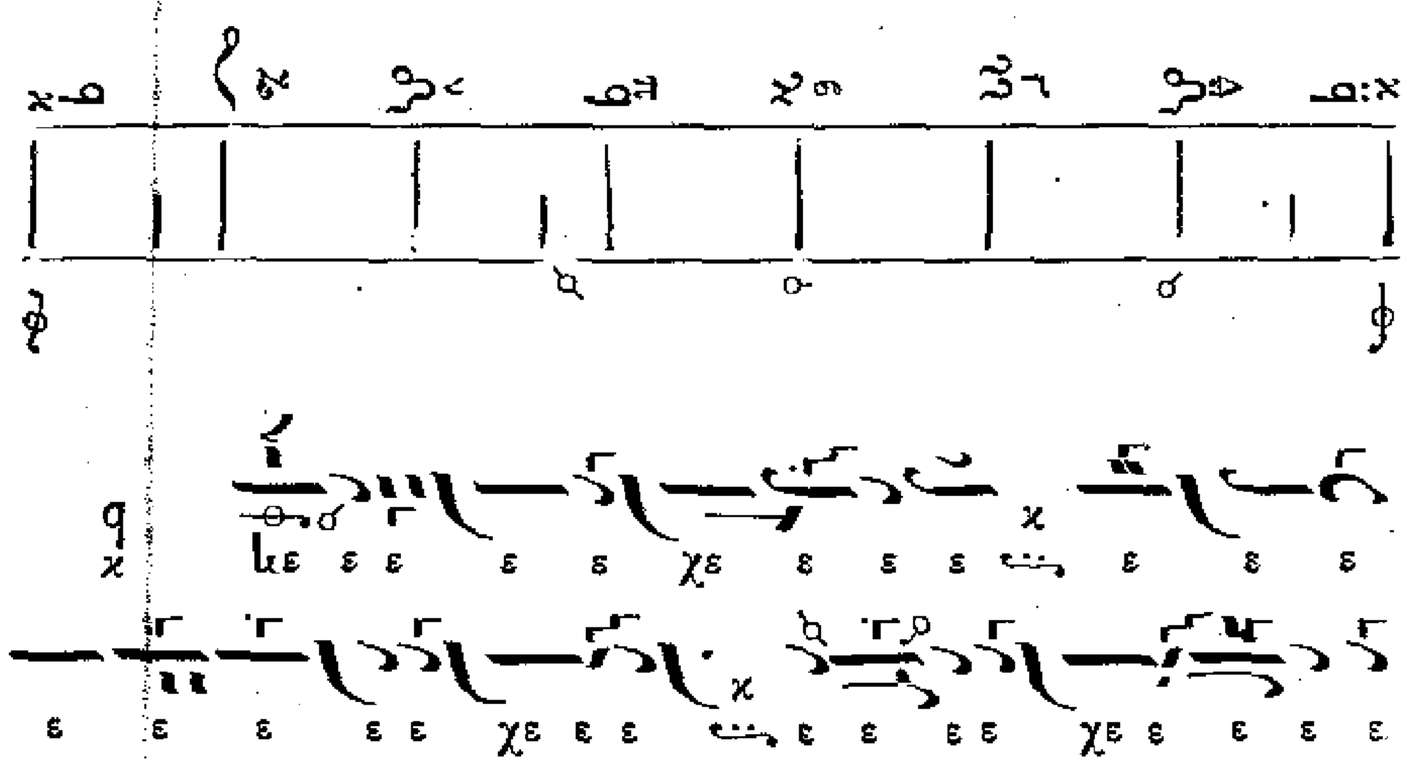

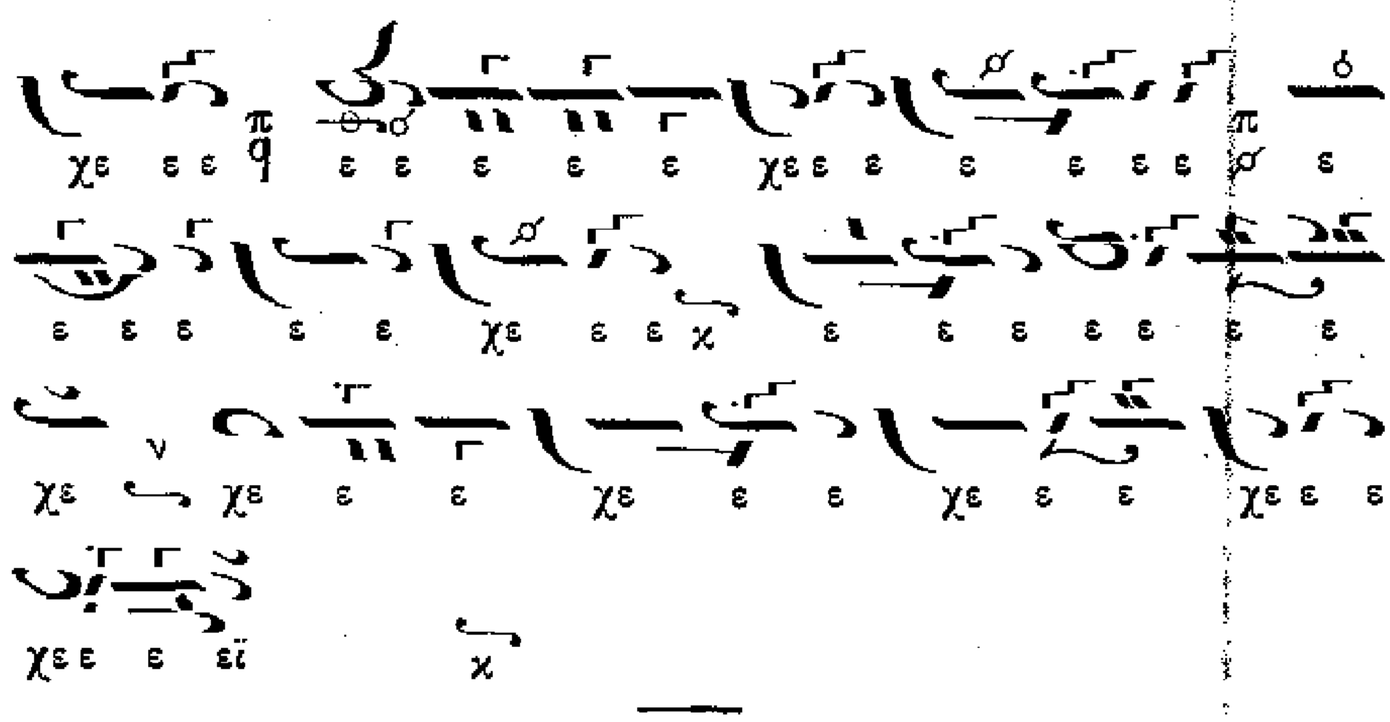

Τὸ Χουσεϊνὶ Ἀσηράν, (βαρύτονος τοῦ Χουσεϊνί), παράγεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνί· εἶναι ἦχος λ̇ π̇ q̇, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νεβά, καὶ ἀνιὸν εἰς τὸ Γκερδανιέ, καταβαίνει πάλιν εἰς τὸ Νεβά· πατῶν τὸ Νὺμ Ἀτζέμ, στρέφεται εἰς τὸ Τζαργκιάχ, καὶ ἀνιὸν μέχρι τοῦ Μουχαγέρ, καταβαίνει εἰς τὸ Χουσεϊνί· πατῶν τὸ Νὺμ Ἀτζέμ, ἀναβαίνει πάλιν εἰς τὸ Μουχαγέρ, καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὸ Νεβά· πατῶν τὸ Χουσεϊνί, καταβαίνει εἰς τὸ Διουγκιάχ, καὶ ἐντεῦθεν μέχρι τοῦ Γεγκιάχ· πηδᾷ εἰς τὸ Ῥάστ, καὶ ἀνιὸν μέχρι τοῦ Νὺμ Κιουρδί, καταβαίνει καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ἀσηράν.

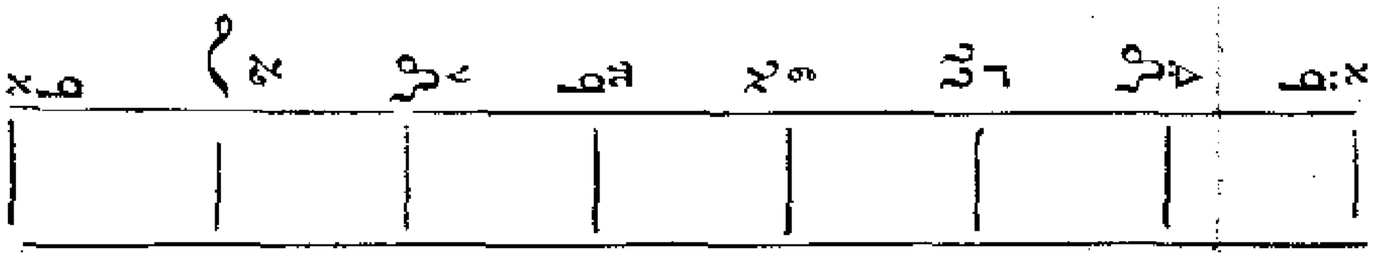

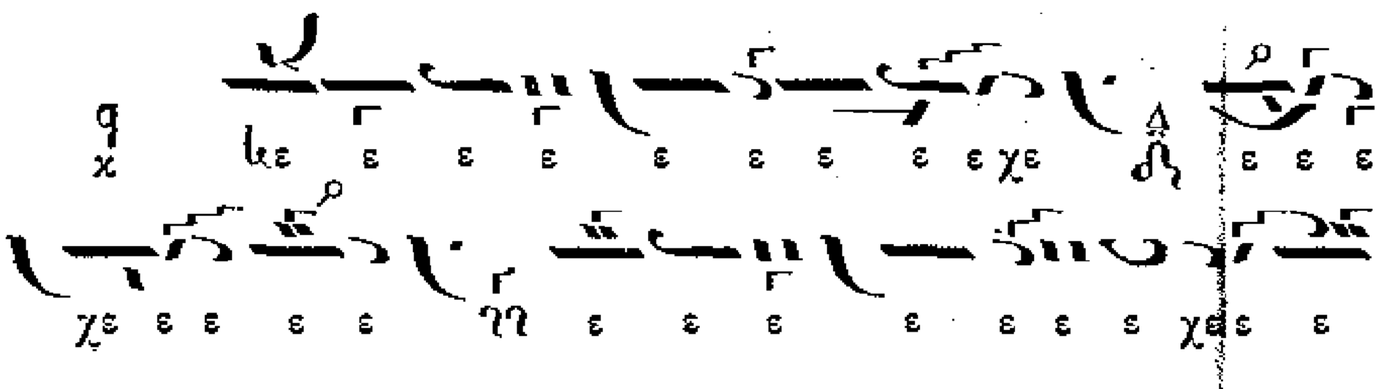

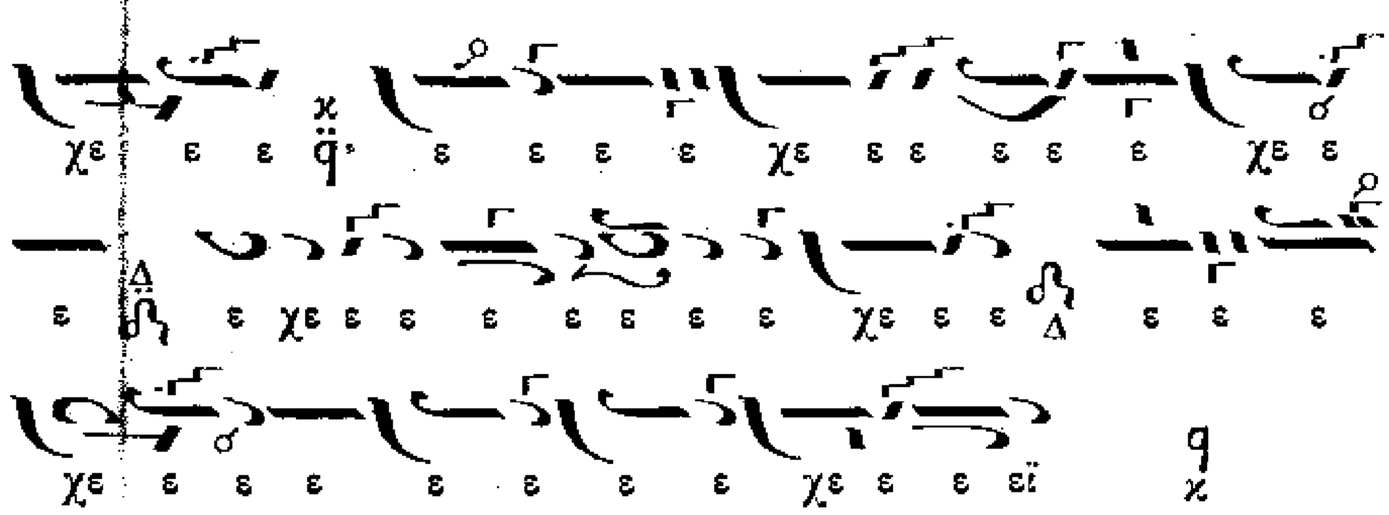

Τὸ Πι̯ουσελὶχ Ἀσηράν, (βαρύτονος τοῦ Πι̯ουσελίχ), παράγεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνί· εἶναι ἦχος λ̄ ϟ, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Τζαργκι̯άχ, καὶ ἀνιὸν εἰς τὸ Γκερδανιέ, ἐπιστρέφει εἰς τὸ Χουσεϊνί· πατεῖ εἰς τὸ Τζαργκι̯άχ, καὶ μετὰ τοῦ Νὺμ Πι̯ουσελὶχ καταβαίνει μέχρι τοῦ Ἀσηράν· ἔπειτα πηδᾷ εἰς τὸ Χουσεϊνί, καὶ στρέφεται μετὰ τοῦ Νὺμ Πι̯ουσελὶχ εἰς τὸ Δι̯ουγκι̯άχ· πηδᾷ εἰς τὸ Νεβά, καὶ ἀνιὸν εἰς τὸ Γκερδανιέ, καταβαίνει εἰς τὸ Χουσεϊνί· ἀκολούθως πηδᾷ εἰς τὸ Μουχαγέρ, καταβαίνει πάλιν εἰς τὸ Χουσεϊνί, ἐντεῦθεν δὲ πατῶν τὸ Νὺμ Ἀτζέμ, στρέφεται πάλιν εἰς τὸ Δι̯ουγκι̯άχ, πατεῖ τὸ Ῥάστ, καὶ κατιὸν καταλήγει εἰς τὸ Ἀσηράν.

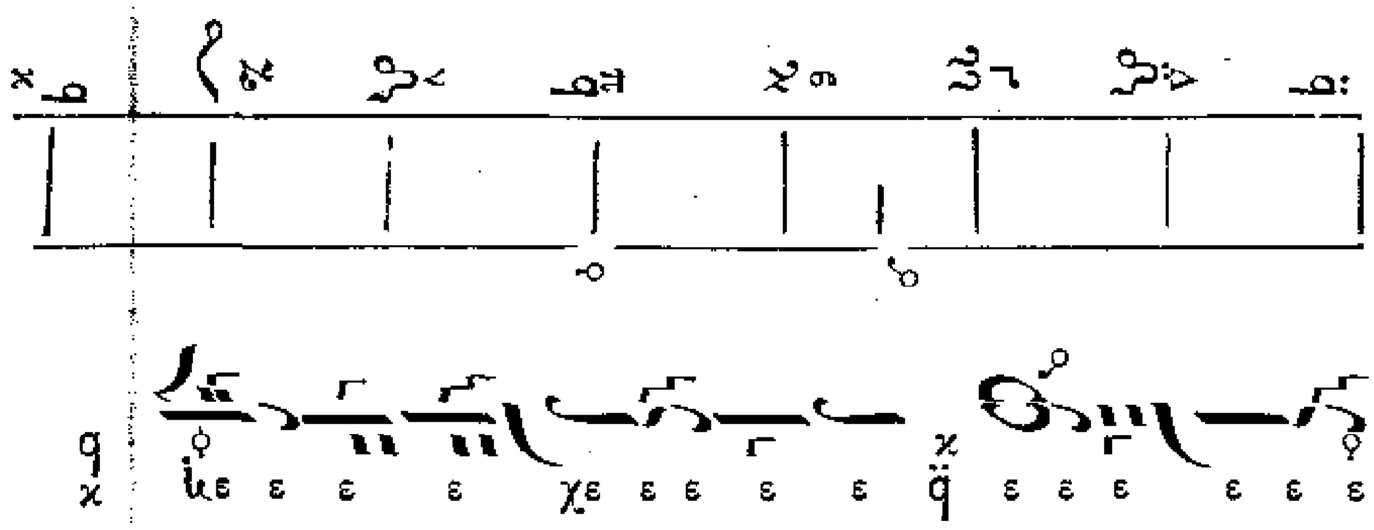

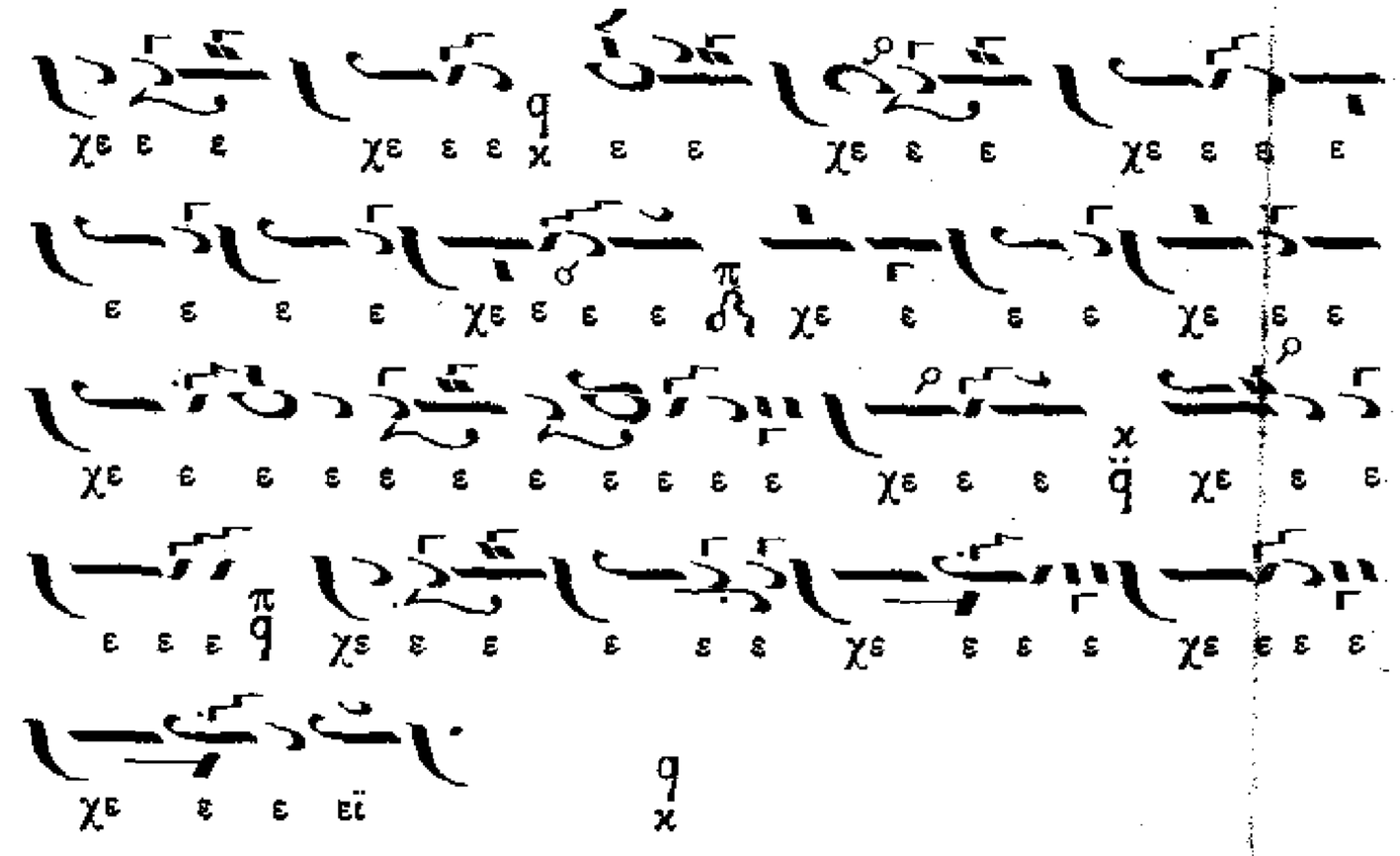

Τὸ Νεβάϊ Ἀσηράν, (βαρύτονος τοῦ Νεβά), παράγεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνί· εἶναι ἦχος λ ϙ, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νεβά, καὶ πατῶν τὸ Χουσεϊνί, στρέφεται εἰς τὸ Σεγκιάχ, καὶ ἀνιὸν πάλιν εἰς τὸ Νεβά, πηδᾷ εἰς τὸ Γκερδανιὲ καὶ ἐπιστρέφει μετὰ τοῦ Νὺμ Ἀτζὲμ μέχρι τοῦ Διουγκιάχ· πατῶν ἔπειτα τὸ Ῥάστ καὶ ἀνιὸν εἰς τὸ Τζαργκιάχ, ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὸ Ῥάστ· ἀκολούθως ἀνιὸν εἰς τὸ Διουγκιὰχ καὶ Σεγκιάχ, ἐπιστρέφει μέχρι τοῦ Γεγκιάχ, ἐξ οὗ ἀνιὸν εἰς τὸ Διουγκιὰχ ἐπιστρέφει καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ἀσηράν.

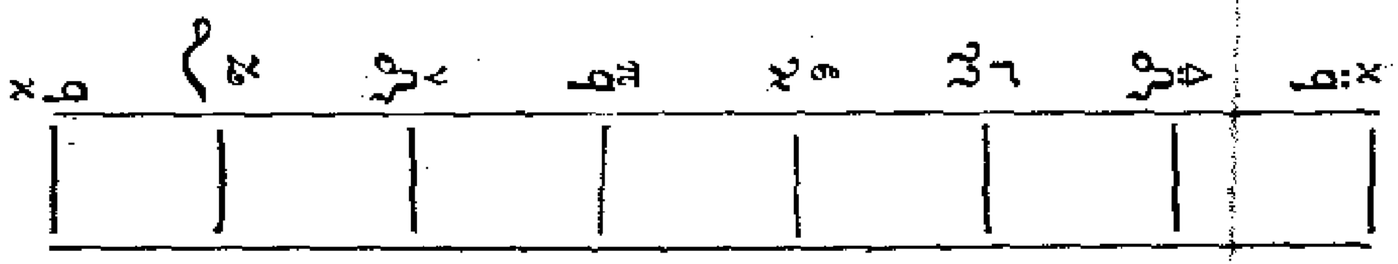

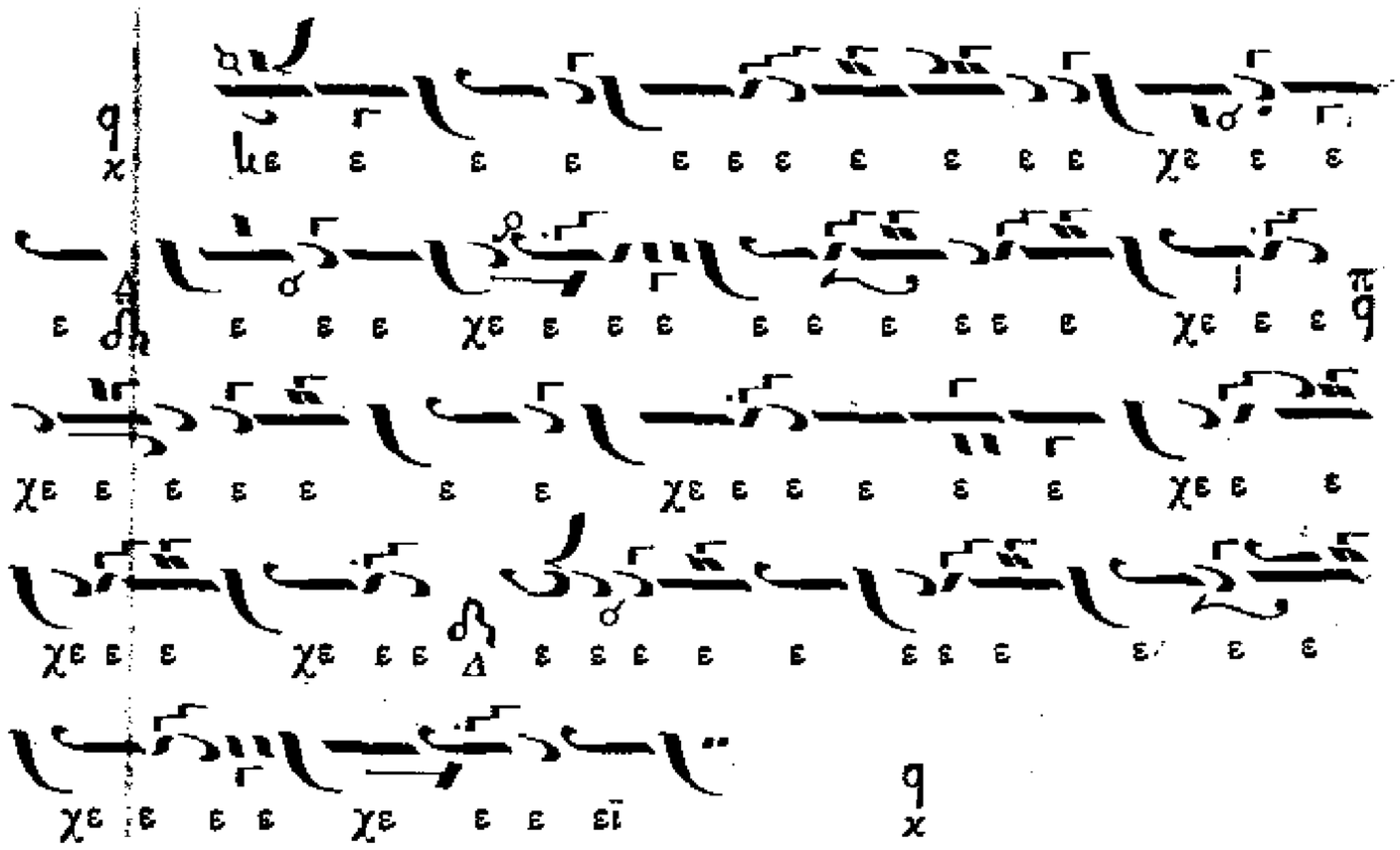

Τὸ Μαχοὺρ Ἀσηράν, (βαρύτονος τοῦ Μαχούρ), παράγεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνί· εἶναι ἦχος λ ἅ, ἀρχεται ἀπὸ τοῦ Γκερδανιέ, καταβαίνει εἰς τὸ Νεβά, καὶ πηδᾷ πάλιν εἰς τὸ Γκερδανιέ· ἀνιὸν δὲ μέχρι τοῦ Τὶζ Τζαργκιάχ, ἐπιστρέφει εἰς τὸ Γκερδανιέ, ἐξ οὗ πίπτει εἰς τὸ Νεβά· πατῶν τὸ Χουσεϊνί, καταβαίνει εἰς τὸ Σεγκιάχ· πατεῖ τὸ Τζαργκιάχ, καὶ στρέφεται μετὰ τοῦ Νὺμ Ηιουσελὶκ εἰς τὸ Διουγκιάχ· πατῶν τὸ Ἀράκ, καταβαίνει μέχρι τοῦ Γεγκιάχ, καὶ πηδῶν εἰς τὸ Διουγκιάχ, δεικνύει τὸ Σεγκιὰχ καὶ καταβαίνει καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ἀσηράν.

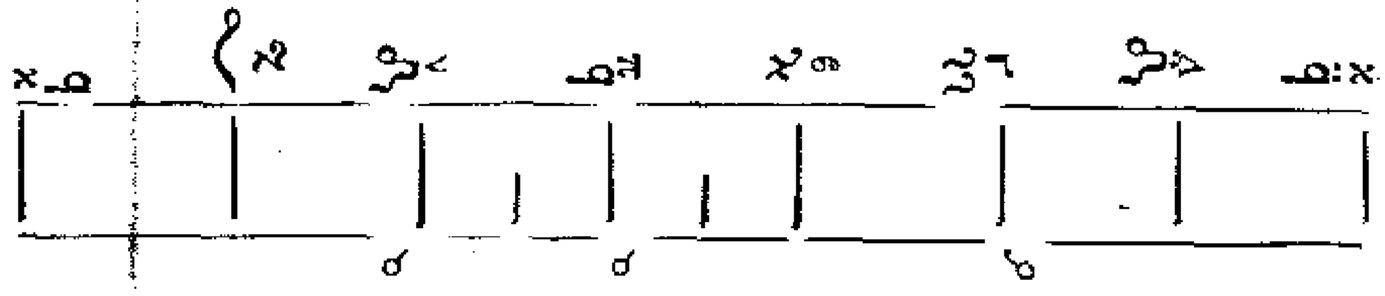

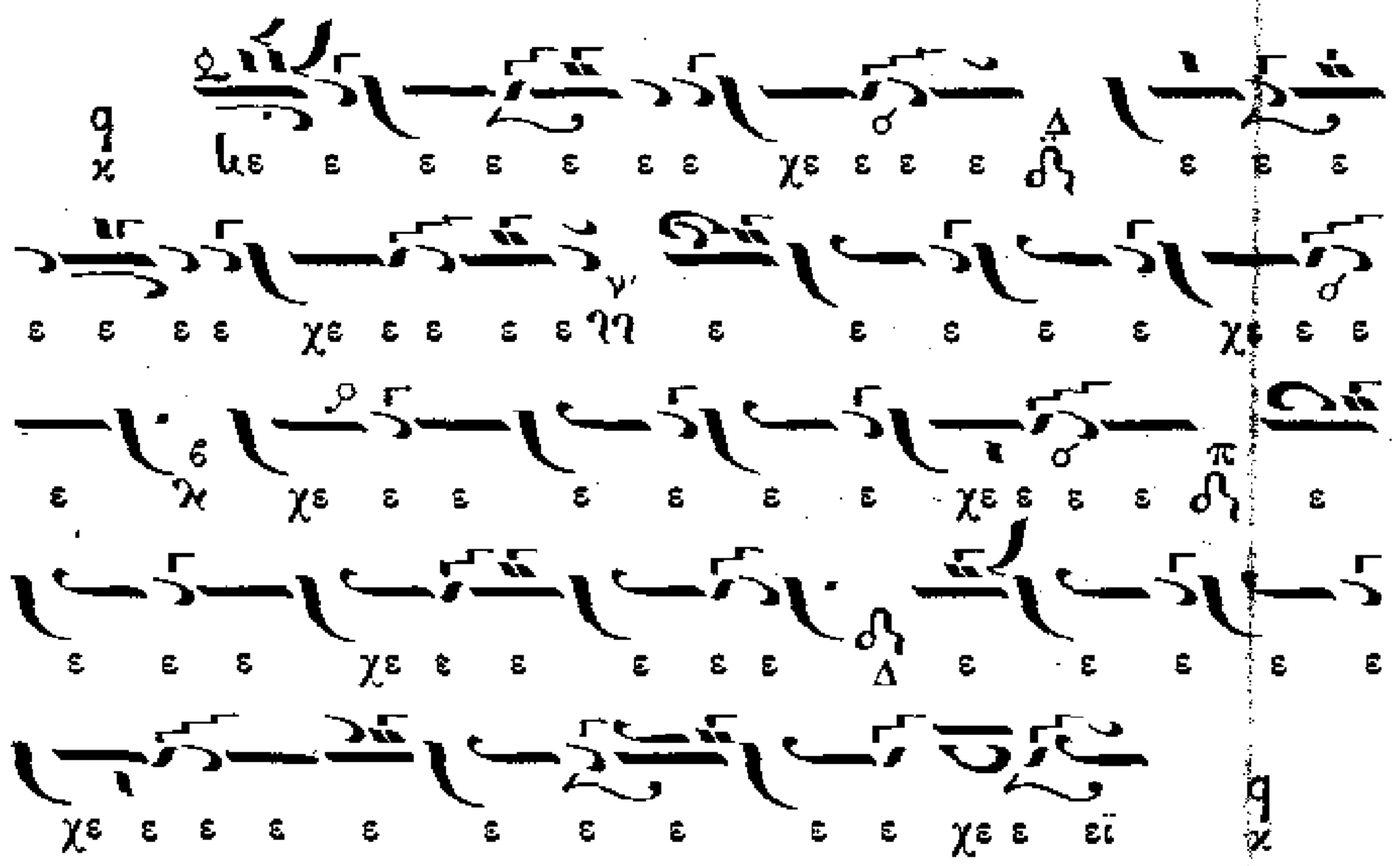

Καὶ ἕτερον Πιουσελὶχ Ἀσηρὰν παράγεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνί. Εἶναι ἐπίσης ἦχος λ̇ π q̈, ἄρχεται ὁτὲ μὲν ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνὶ ἀναβαῖνον μέχρι τοῦ Μουχαγέρ, ὁτὲ δὲ ἀπὸ τοῦ Μουχαγὲρ καταβαῖνον μέχρι τοῦ Χουσεϊνί· περιστρεφόμενον ἔπειτα εἰς τὰς ἀνιούσας φωνὰς μετὰ τοῦ Νὺμ Ἀτζέμ, καταβαίνει διὰ τοῦ Νὺμ Πιουσελὶχ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ἀσηράν.

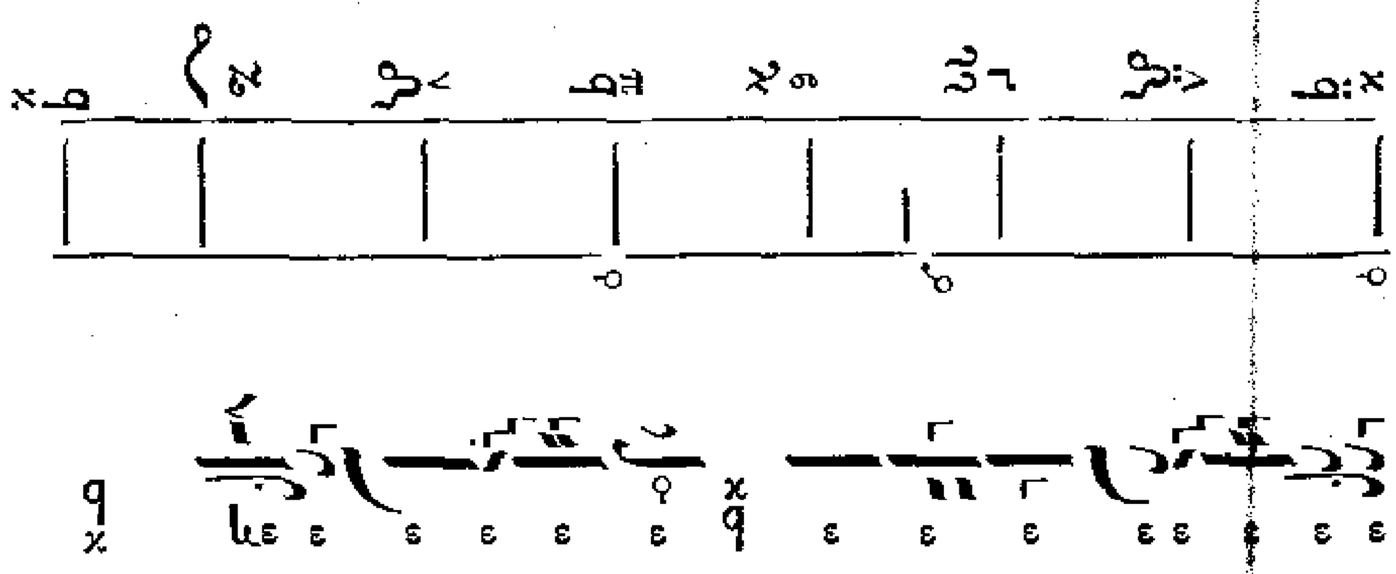

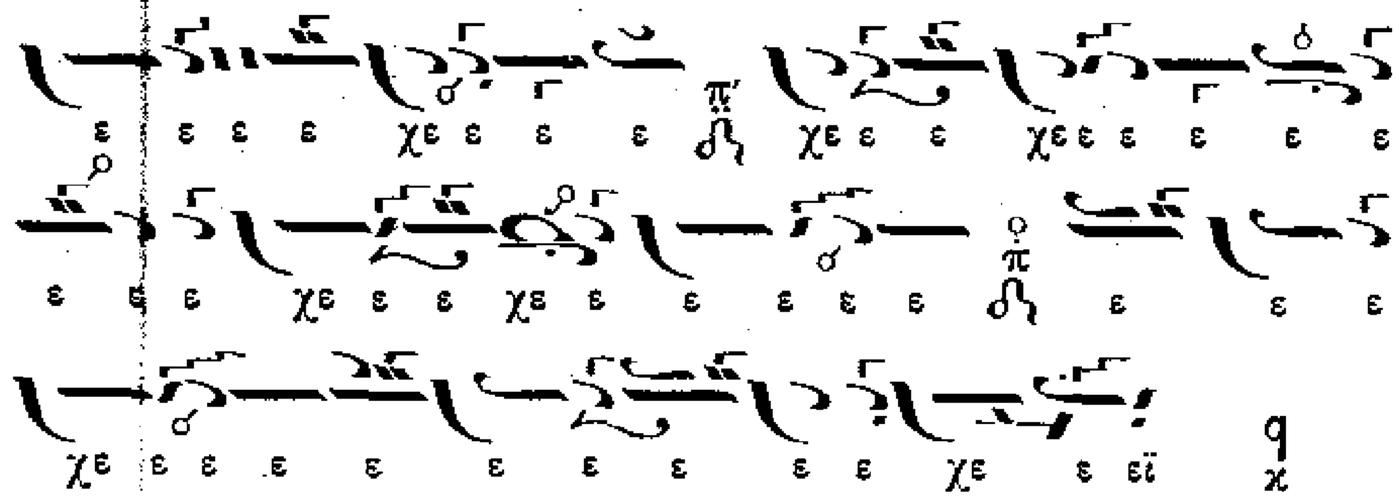

XITZAZ.

Τὸ Χιτζὰζ εἶναι ἦχος πλ. ⸗· ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Δι̱ουγκι̱ὰχ καὶ βαίνει εἰς τὸ Νεβά, δεικνῦον τὸ Νὺμ Οὐζάλ, ἢ καὶ ἀπὸ τοῦ Μουχαγέρ, δεικνῦον τὸ Νὺμ Σεχνάζ· περιστρέφεται εἰς τὰς ἀνιούσας φωνάς, καὶ διὰ τοῦ Νὺμ Οὐζὰλ καταλήγει εἰς τὸ Δι̱ουγκι̱άχ.

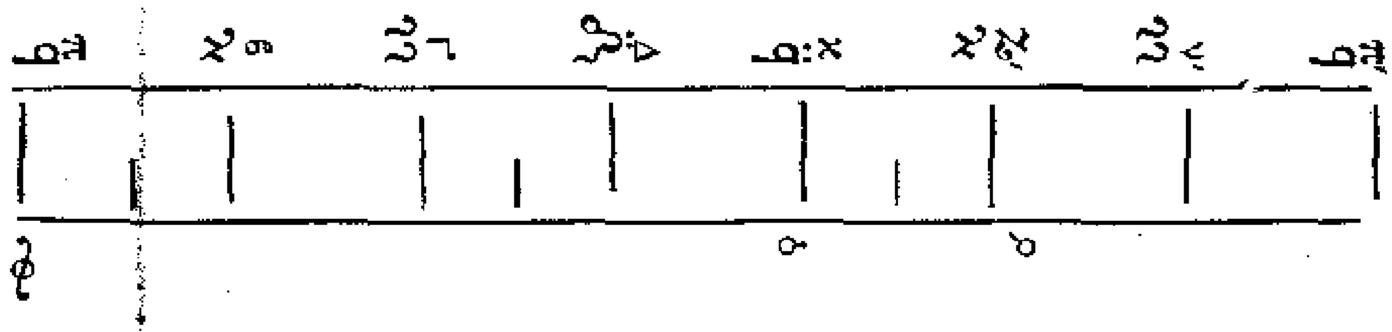

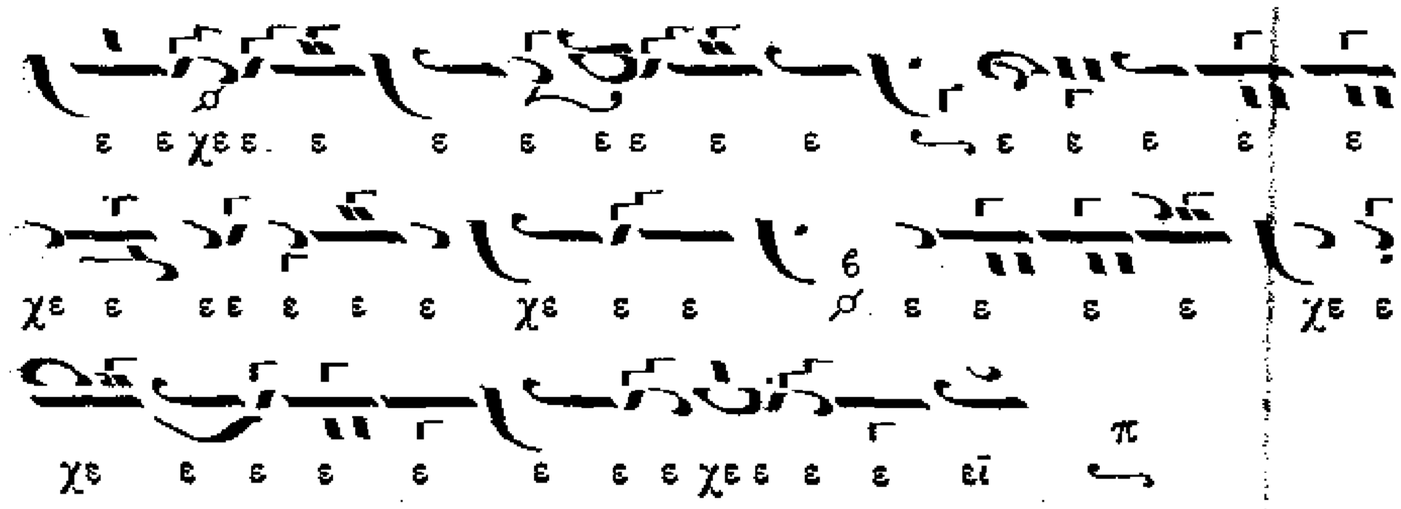

Ὁ Μιὰν χανὲς τοῦ Χιτζάζ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νὺμ Σεχνάζ, καὶ κατιὸν μετὰ τοῦ Νὺμ Οὐζάλ, καταβαίνει καὶ καταλήγει εἰς τὸ Δι̱ουγκι̱άχ.

Τὸ Χουμαγι̱οὺν (α) παράγεται ἀπὸ τοῦ Χιτζάζ· εἶναι ἦχος πλ. ······ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νεβά, περιστρέφεται διὰ τοῦ Νὺμ Οὐζὰλ μέχρι τοῦ Ῥάστ, καὶ ἀνιὸν πάλιν μετὰ τοῦ Νὺμ Οὐζὰλ μέχρι τοῦ Χουσεϊνὶ καὶ κατιόν, καταλήγει εἰς τὸ Δι̱ουγκι̱άχ.

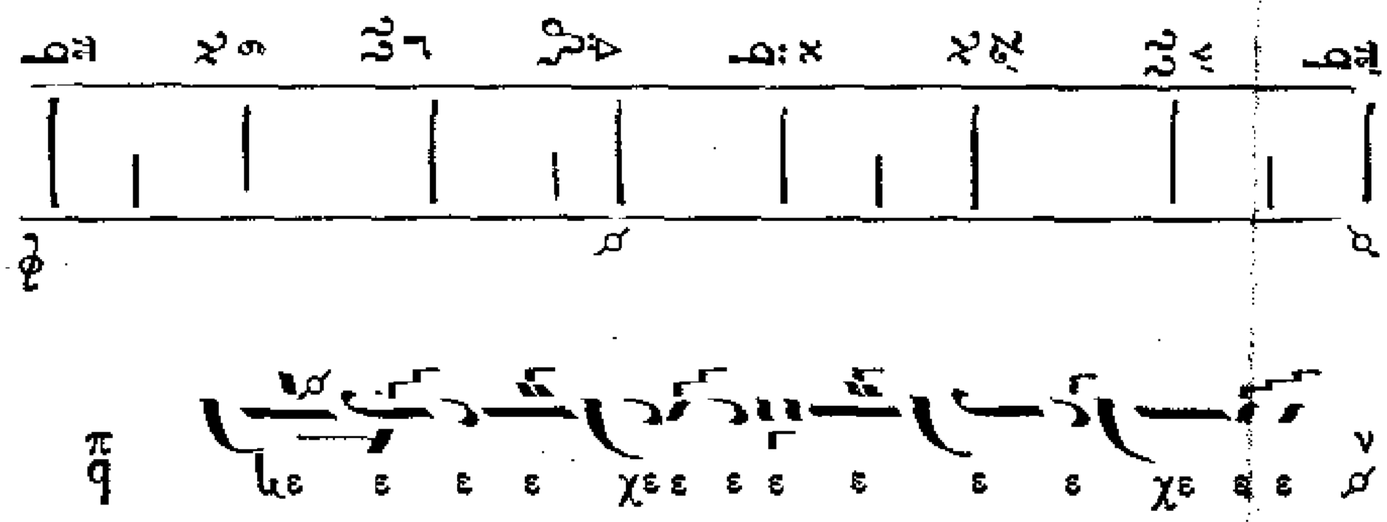

(α) Τὸ Χουμαγι̱οὺν εἶναι λέξις περσική καὶ ἔχει δύο σημασίας, Β α σ ι λ ι κ ό ν, καὶ Π α λ α τ ι ν ό ν. Καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Κουκουζέλης ὠνόμασεν ἓν ἐκ τῶν Χερουβικῶν αὐτοῦ Παλατινόν, ἐπειδὴ εἶναι χρωματικὸν πλ. ·····

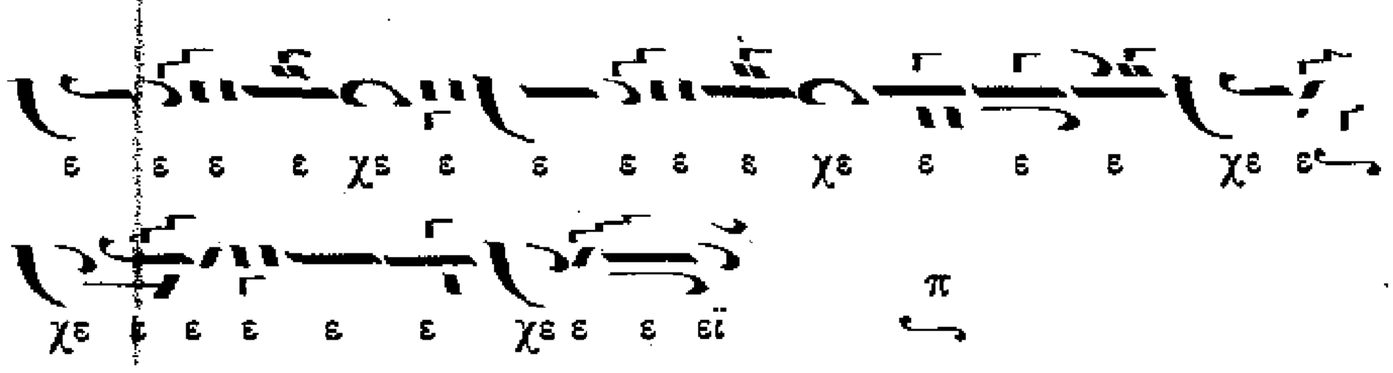

Τὸ Σὴρφ Χιτζὰζ παράγεται ἀπὸ τοῦ Χιτζάζ· εἶναι ἦχος πλ. ⸗, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νεβά, καὶ πατῶν Χουσεϊνὶ καταβαίνει εἰς τὸ Νὺμ Οὐζάλ, ἀνιὸν δὲ μέχρι τοῦ Γκερδανιέ, καταβαίνει μέχρι τοῦ Νεβά· ἐντεῦθεν πηδῶν εἰς τὸ Γκερδανιέ, στρέφεται πάλιν εἰς τὸ Νεβά, καὶ πατῶν τὸ Χουσεϊνὶ καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Οὐζὰλ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Δ̲ουγκι̲άχ.

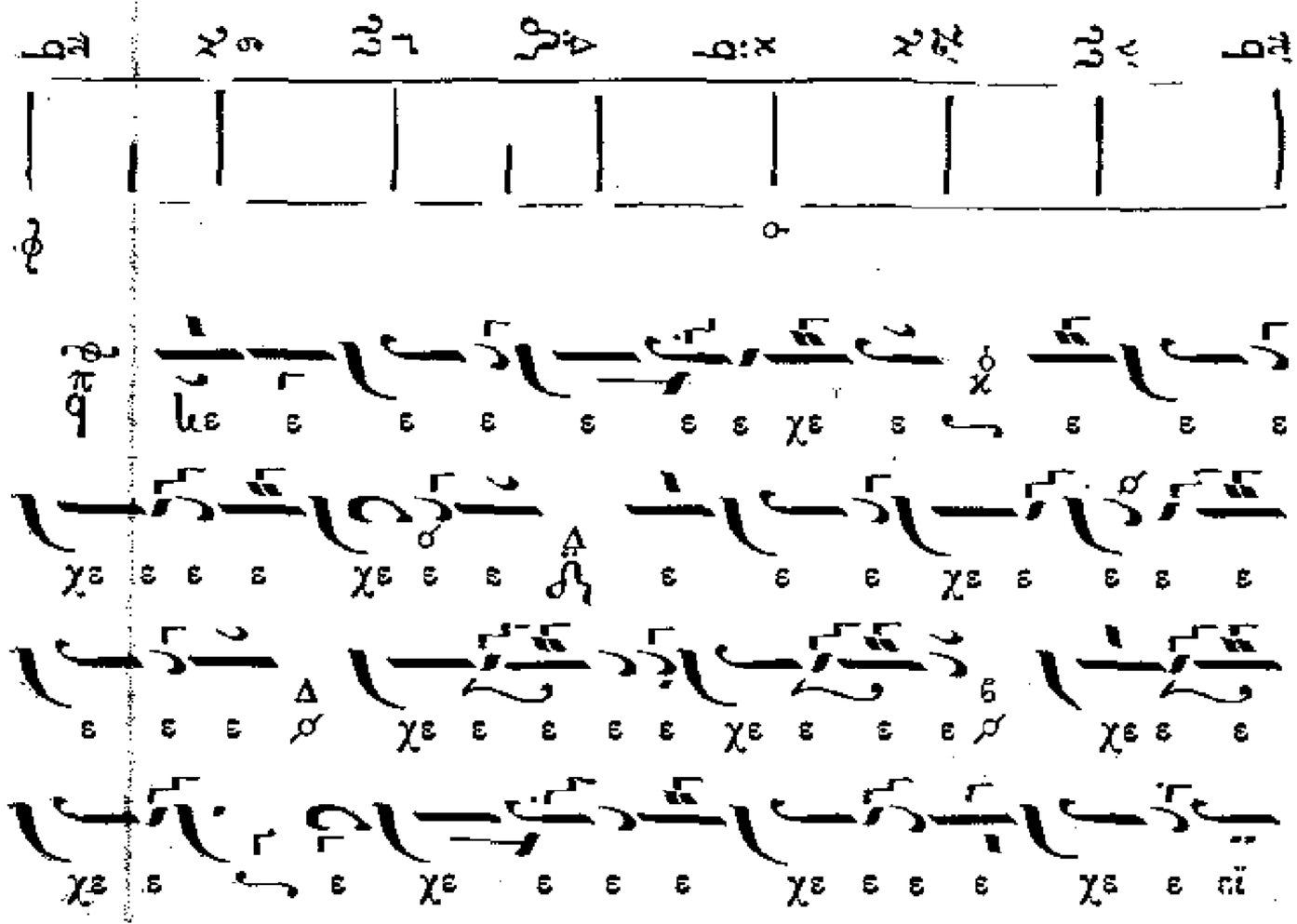

Τὸ Σουρὶ παράγεται ἀπὸ τοῦ Χιτζάζ· εἶναι ἦχος πλ. —, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νεβά, πηδῶν δὲ εἰς τὸ Γκερδανιέ, καὶ κατιὸν μετὰ τοῦ Νὺμ Μαχοὺρ καὶ τοῦ Νὺμ Χησὰρ εἰς τὸ Νεβά, καὶ πάλιν ἀνιὸν μέχρι τοῦ Μουχαγέρ, στρέφεται εἰς Γκερδανιέ, Νὺμ Μαχούρ, Νὺμ Χησὰρ καὶ Νεβά· δεικνῦον δὲ τὸ Τζαργκιάχ, καταλήγει εἰς τὸ Νεβὰ ἀλλὰ ὡς Διουγκιάχ.

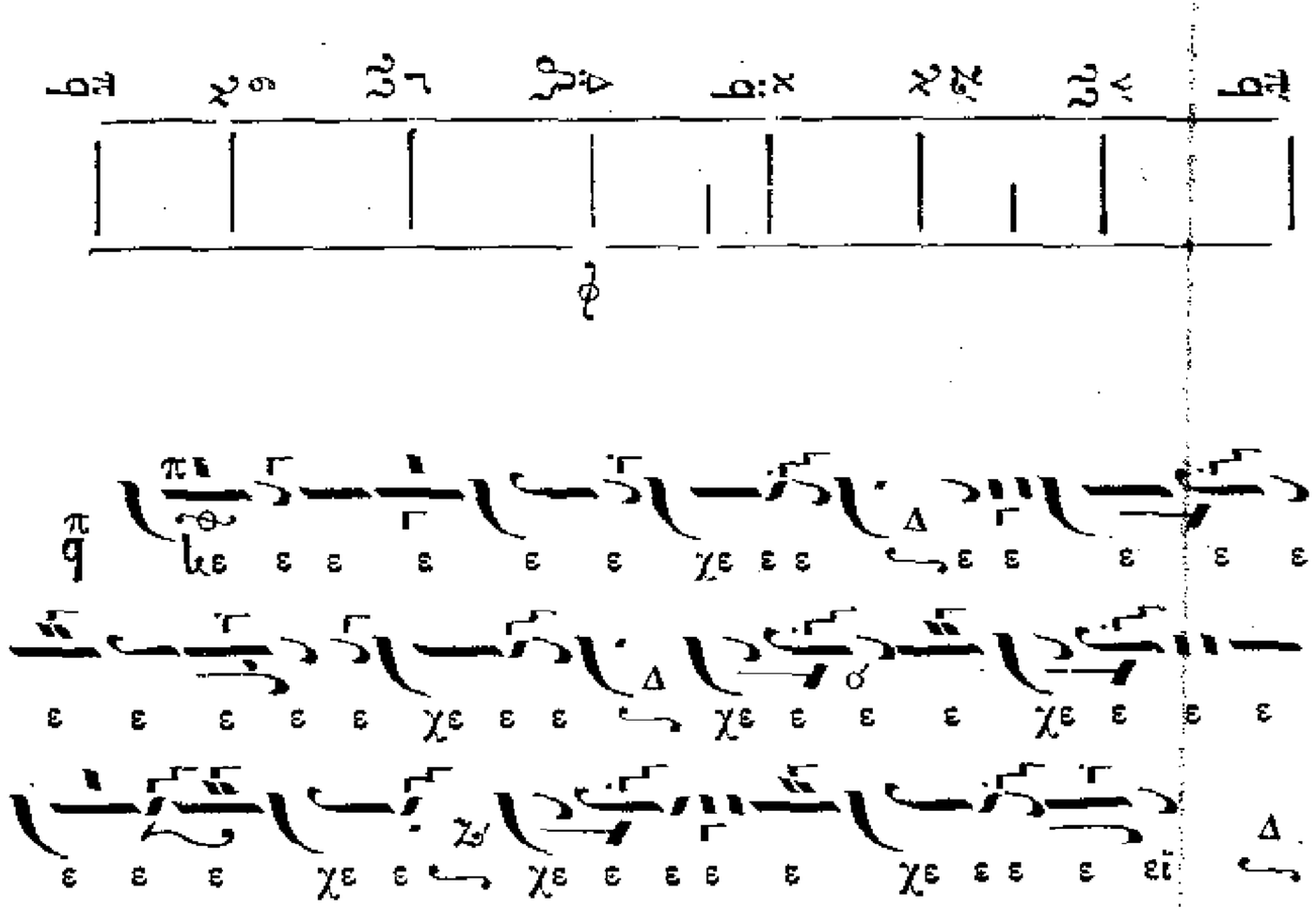

Τὸ Σεχνὰζ παράγεται ἀπὸ τοῦ Χιτζάζ· εἶναι ἦχος πλ. —, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Μουχαγὲρ μετὰ τοῦ Νὺμ Σεχνάζ, στρεφόμενον δὲ μᾶλλον περὶ τὰς ἀνιούσας φωνάς, καταβαίνει διὰ τοῦ Νὺμ Οὐζὰλ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

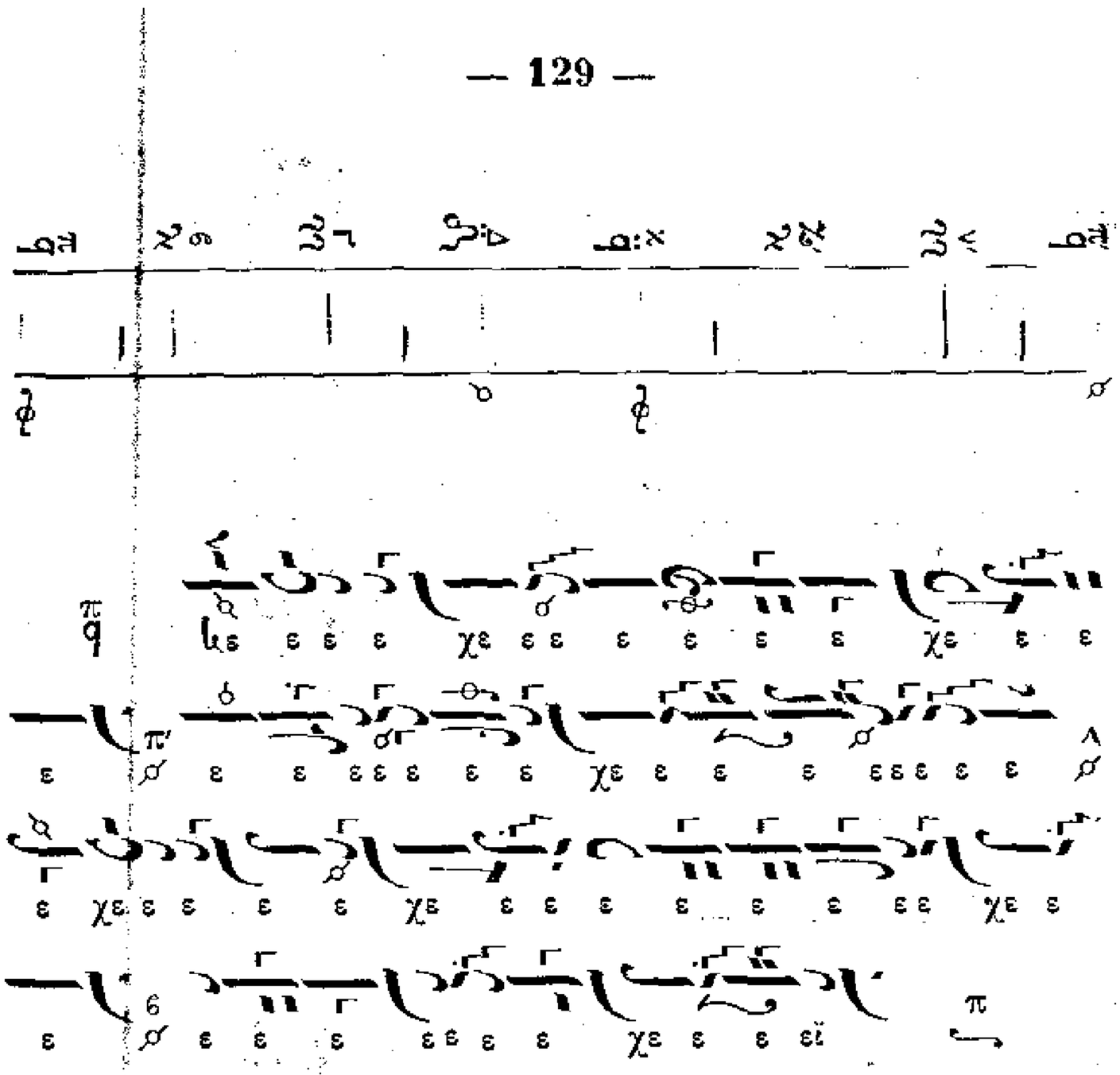

Ὁ Μιὰν χανὲς τοῦ Σεχνὰζ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νὺμ Σεχνάζ, ἢ ἀπὸ τοῦ Νεβὰ διὰ τοῦ Νὺμ Οὐζάλ, καὶ ἀπὸ τοῦ Νὺμ Σεχνὰζ εἰς τὰ Τίζια καὶ εἰς τὸ Τὶζ Οὐζάλ· καταβαίνει διὰ τῶν Νὺμ Σεχνὰζ καὶ Νὺμ Οὐζὰλ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

———

Τὸ Σεχνὰζ Πιουσελὶχ παράγεται ἀπὸ τοῦ Χιτζάζ· εἶναι ἦχος πλ. ⟷, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Μουχαγὲρ, πηδᾷ εἰς τὸ Τὶζ Νεβά, καὶ καταβαίνει πάλιν εἰς τὸ Μουχαγέρ· ἐντεῦθεν πηδᾷ εἰς τὸ Χουσεϊνί, καὶ ἀνιὸν μετὰ τῶν Νὺμ Ἀτζὲμ καὶ Νὺμ Σεχνὰζ εἰς τὸ Μουχαγὲρ καὶ εἰς τὰ Τίζια, στρέφεται πάλιν εἰς τὸ Μουχα-

γέρ· πατῶν τὸ Νὺμ Σιουμπουλέ, καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Σεχνὰζ εἰς τὸ Νεβά, καὶ κρέμαται εἰς τὸ Οὐζάλ· ἔπειτα δὲ κατιὸν εἰς τὸ Διουγκιάχ, καὶ ἀνιὸν μέχρι τοῦ Χουσεϊνί, ἐπιστρέφει μετὰ τοῦ Νὺμ Ηιουσελὶκ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

ΑΡΑΚ.

Τὸ Ἀράκ εἶναι ἦχος βαρὺς , ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Δι̯ουγκι̯ὰχ, περιστρέφεται εἰς τὰς ἀνιούσας καὶ κατιούσας φωνάς, καὶ δεικνῦον τὸ Νὺμ Νεχαβὲντ καταλήγει εἰς τὸ Ἀράκ (α).

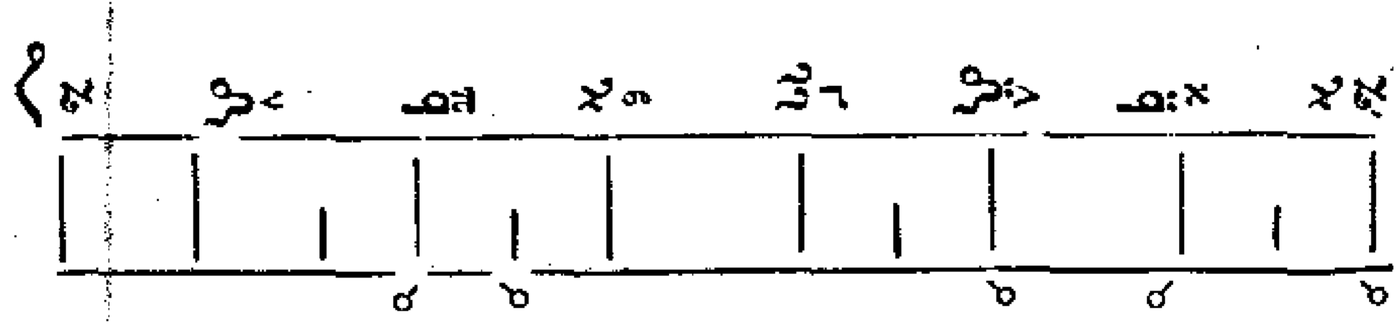

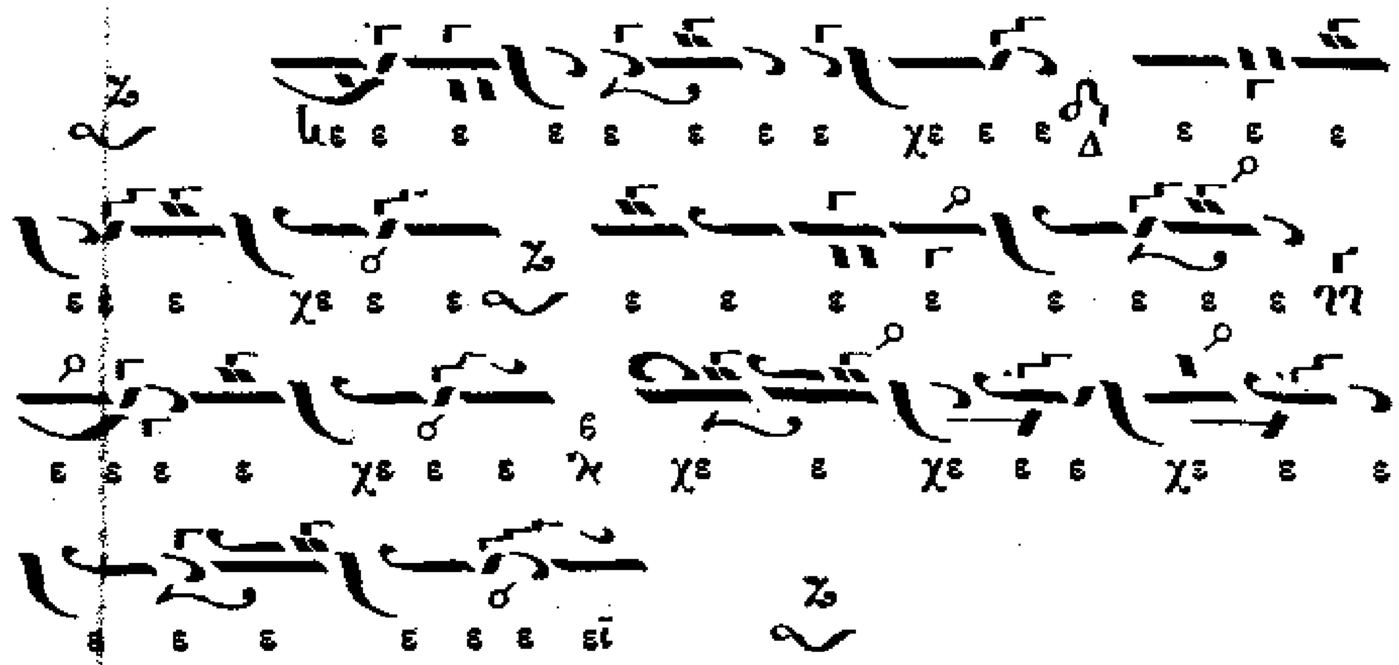

(α) Ἀράκ, λέξις περσική, σημαίνει μ ε σ α ί ο ν· ὅθεν ὁ μέσος ἦχος τοῦ Δι̯ουγκι̯ὰχ εἶναι τὸ Ἀράκ· καὶ καθ' ἡμᾶς ὁ μέσος τοῦ α. ἤχου εἶναι ὁ βαρύς.

Τὸ Ἐβίτζ (α) εἶναι ἀντιφωνία τοῦ Ἀράκ· εἶναι ἦχος βαρύς, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Ἐβίτζ, περιστρέφεται εἰς τὰς ἀνιούσας φωνὰς μετὰ τοῦ Νὺμ Χιτζάζ, καταβαίνει εἰς τὰς κατιούσας καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ἀράκ.

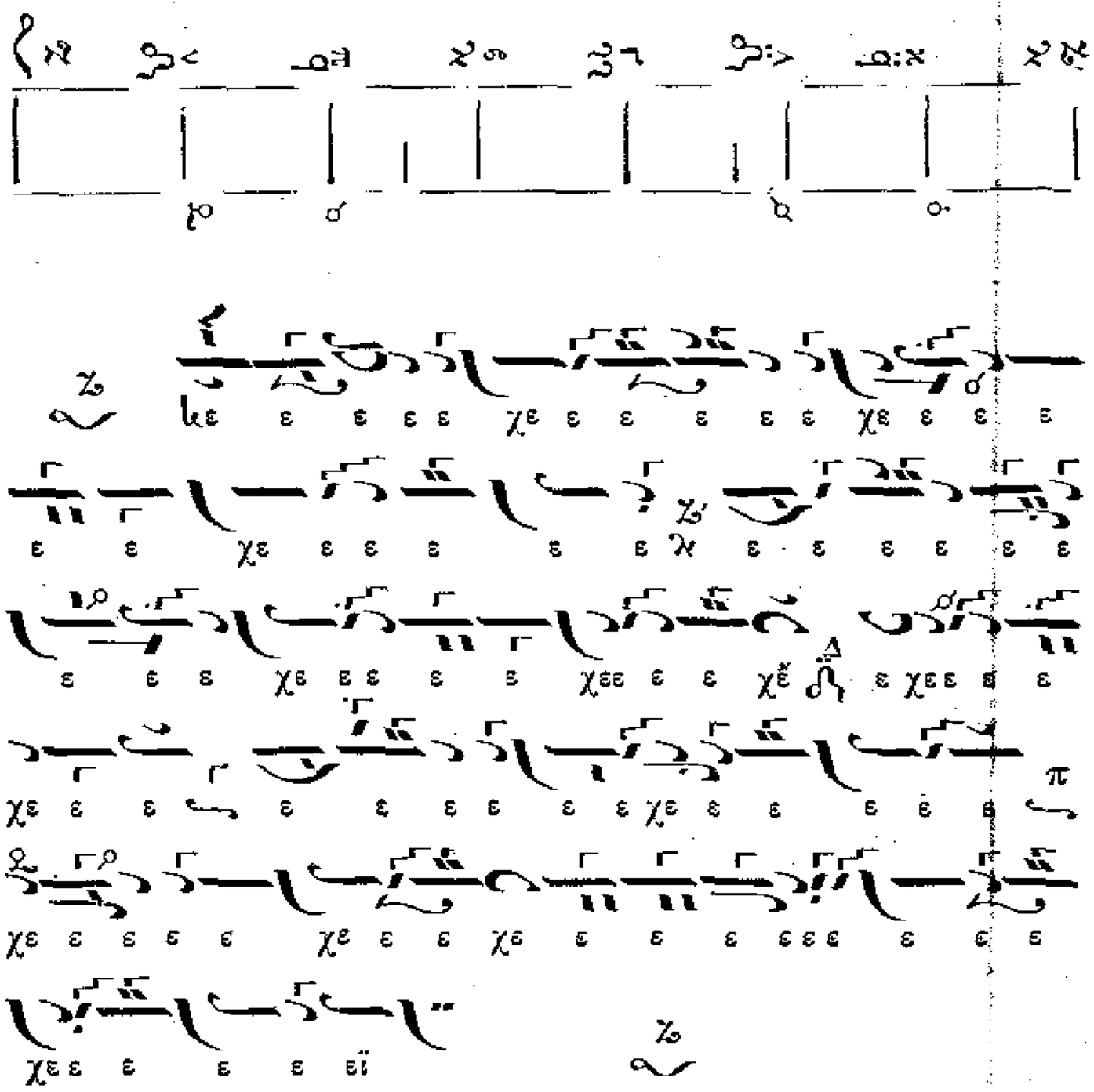

(α) Τὸ Ἐβίτζ εἶναι λέξις περσική· ἔχει κυρίως τρεῖς σημασίας, ἄ σ τ ρ ο ν. π λ α ν ή τ η ς, κ ο ρ υ φ ή. Οἱ Ἀραβοπέρσαι ἀφιέρωσαν τὸν ἦχον Ἐβίτζ εἰς τὸν πλανήτην Κρόνον, ὅ τα πράγματι, κατὰ τὴν μυθολογίαν, κορυφήν, καὶ πατέρα τοῦ, κατὰ τὸν Ὅμηρον, πατρὸς ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

Ὁ Μιὰν χανὲς τοῦ Ἐβὶτζ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ Ἐβίτζ· ἀνιὼν δὲ καὶ μέχρι τῶν Τιζίων καταβαίνει καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ἀράν

——

Τὸ Ἐβὶτζ Ἀρὰ εἶναι ἦχος βαρύς· ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Ἐβίτζ, ἀνιὸν δὲ εἰς τὸ Μουχαγέρ, ἐπιστρέφει εἰς τὸ Νεβά· πάλιν ἀνιὸν εἰς τὸ Ἐβὶτζ καὶ Μουχαγέρ μέχρι τοῦ Τὶζ Σεγκιάχ, ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὸ Νεβά· δεικνῦον δὲ καὶ τὸ Νὺμ Χιτζάζ, καταβαίνει μέχρι τοῦ Διουγκιάχ· ἔπειτα πατῶν τὸ Νὺμ Κιουρδὶ καταβαίνει μέχρι τοῦ Γεγκιάχ, ἀναβαίνει εἰς τὸ Διουγκιὰχ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ἀράκ.

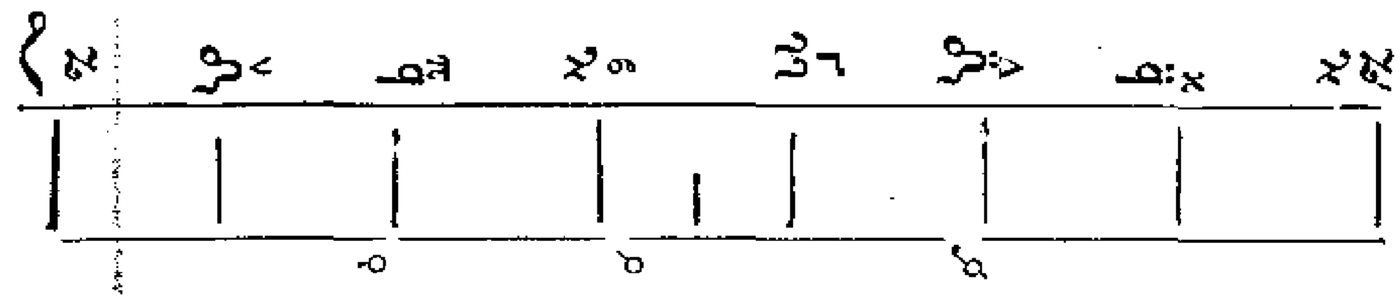

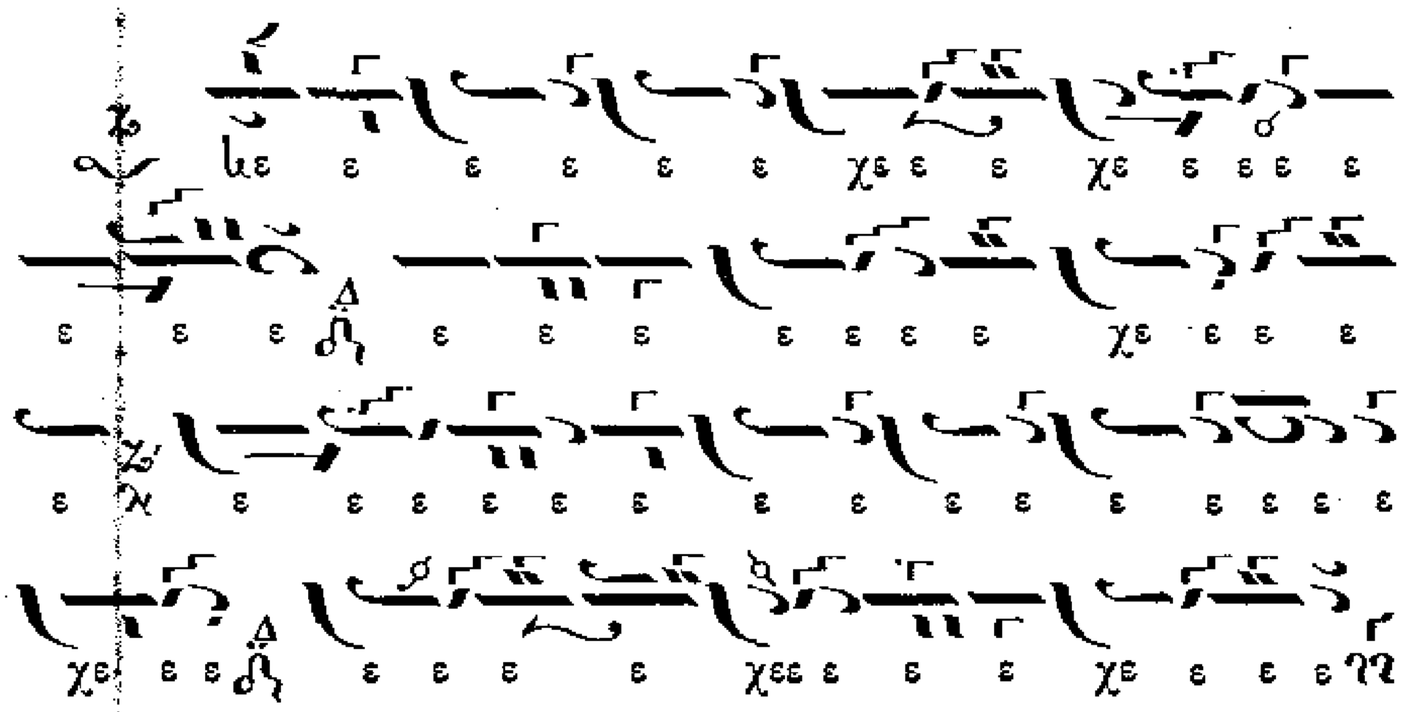

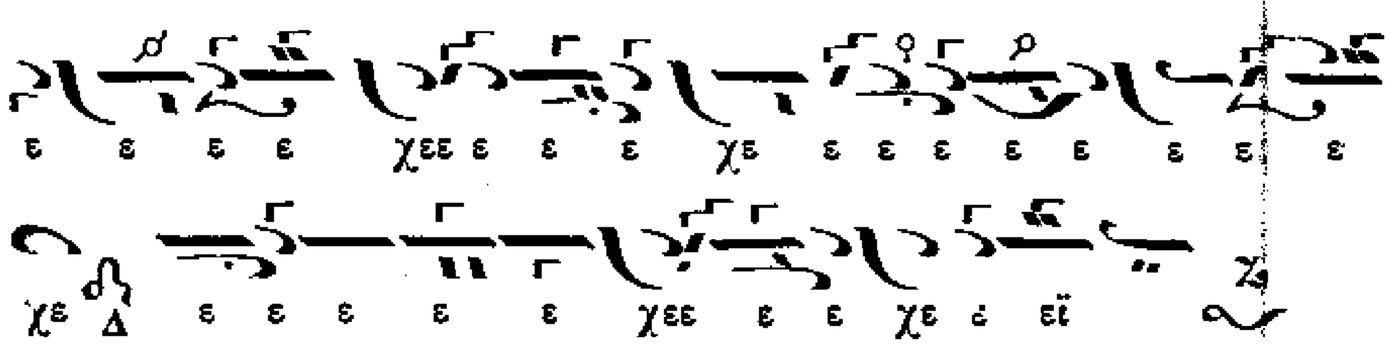

Τὸ Μουχαλὶφ Ἀράκ (ἑλλην. ἀντίθετον), παράγεται ἀπὸ τοῦ Ἀράκ· εἶναι ἦχος βαρύς, καὶ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Γεγκιάχ· ἀνιὸν δὲ εἰς τὸ Διουγκιὰχ καὶ πηδῶν εἰς τὸ Νεβά, στρέφεται μετὰ τοῦ Νὺμ Οὐζὰλ πατῶν τὸ Νὺμ Κιουρδί, καὶ καταβαίνει μέχρι τοῦ Διουγκιὰχ· ἀνιὸν δὲ πάλιν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ πηδῶν εἰς τὸ Ἐβίτζ, πατεῖ τὸ Γκερδανιέ, καταβαίνει πάλιν μέχρι τοῦ Διουγκιὰχ καὶ ἐκ τούτου, δεικνῦον τὸ Νὺμ Κιουρδί, καταλήγει εἰς τὸ Ἀράκ.

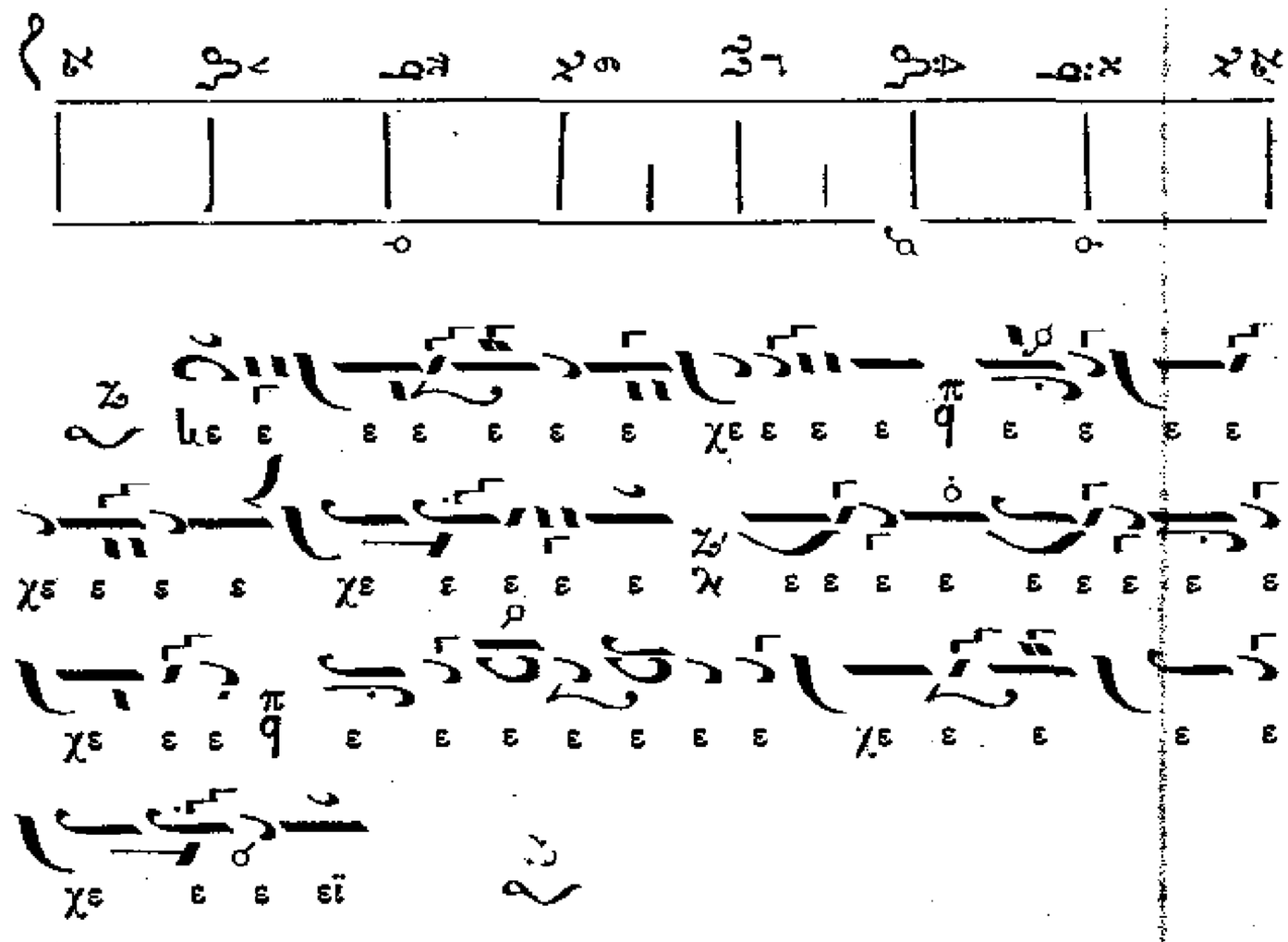

Τὸ Ῥούϊ Ἀρὰχ παράγεται ἀπὸ τοῦ Ἀράχ· εἶναι ἦχος βαρύς, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Ῥάστ, ἀνιὸν δὲ δεικνύει καὶ τὸ Νὺμ Κιουρδί, καὶ στρέφεται πάλιν εἰς τὸ Ἀράχ· πηδᾷ εἰς τὸ Τζαργκιὰχ καὶ εἰς τὸ Νὺμ Ἀτζέμ, καὶ καταβαίνει μετὰ τοῦ Χιτζὰζ εἰς τὸ Διουγκιάχ· ἐντεῦθεν πηδῶν εἰς τὸ Γκερδανιὲ καὶ ἐπιστρέφον μετὰ τοῦ Νὺμ Χιτζὰζ μέχρι τοῦ Διουγκιὰχ καταλήγει εἰς τὸ Ἀράχ.

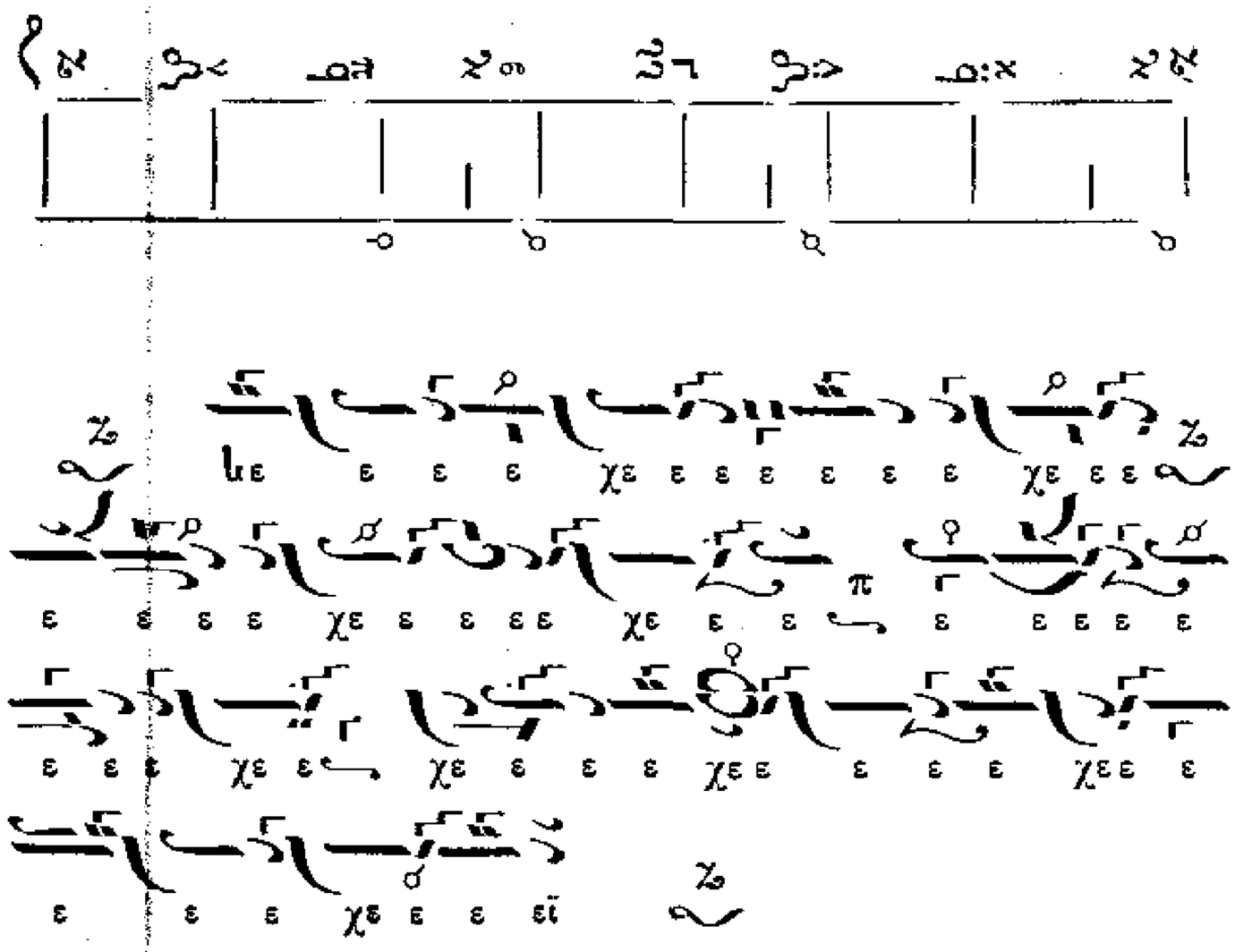

Τὸ Σουλτανὶ Ἀρὰχ παράγεται ἀπὸ τοῦ Ἀράχ· εἶναι ἦχος βαρύς, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νεβά, καὶ περιστρεφόμενον εἰς τὰς ἀνιούσας φωνάς, καταβαίνει διὰ τοῦ Νὺμ Οὐζὰλ εἰς τὸ Ἀράχ· πάλιν δὲ περιστρεφόμενον εἰς τὰς κατιούσας φωνὰς καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

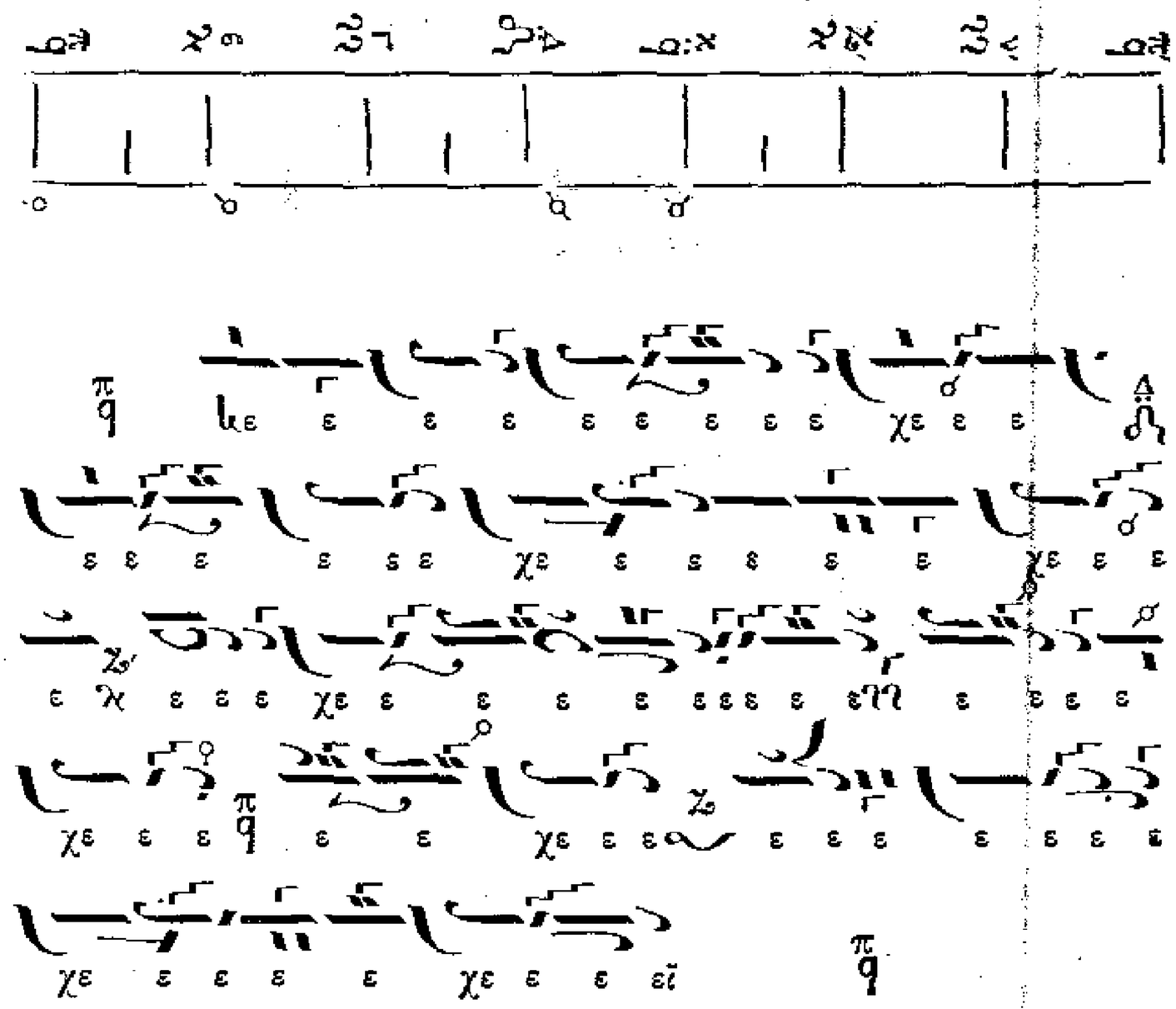

Τὸ Ζιλγκὲς παράγεται ἀπὸ τοῦ Ἀράκ· εἶναι ἦχος βαρύς, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνί, καὶ καταβαίνει μέχρι τοῦ Ῥάστ· εἶτα πηδῶν ἐπὶ τοῦ Σεγκιὰχ καταβαίνει εἰς τὸ Ἀράκ, καὶ δεικνῦον ὀλίγον τὸ Νὺμ Κιουρδί, καταβαίνει καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ἀράκ.

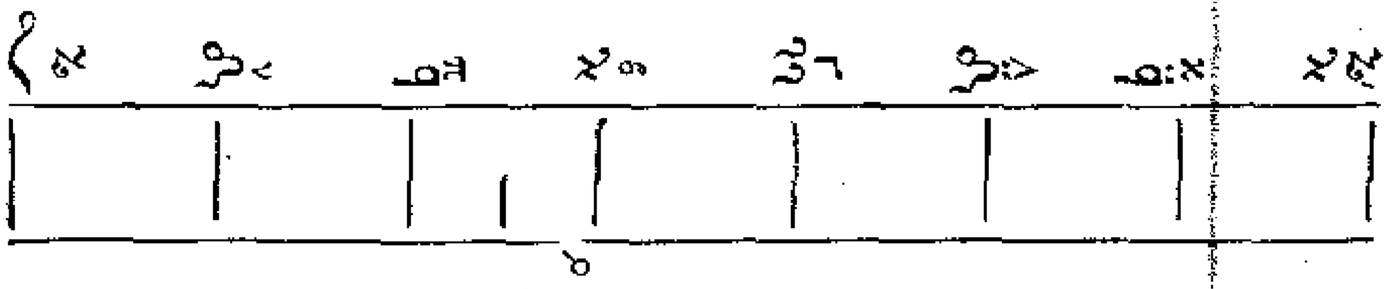

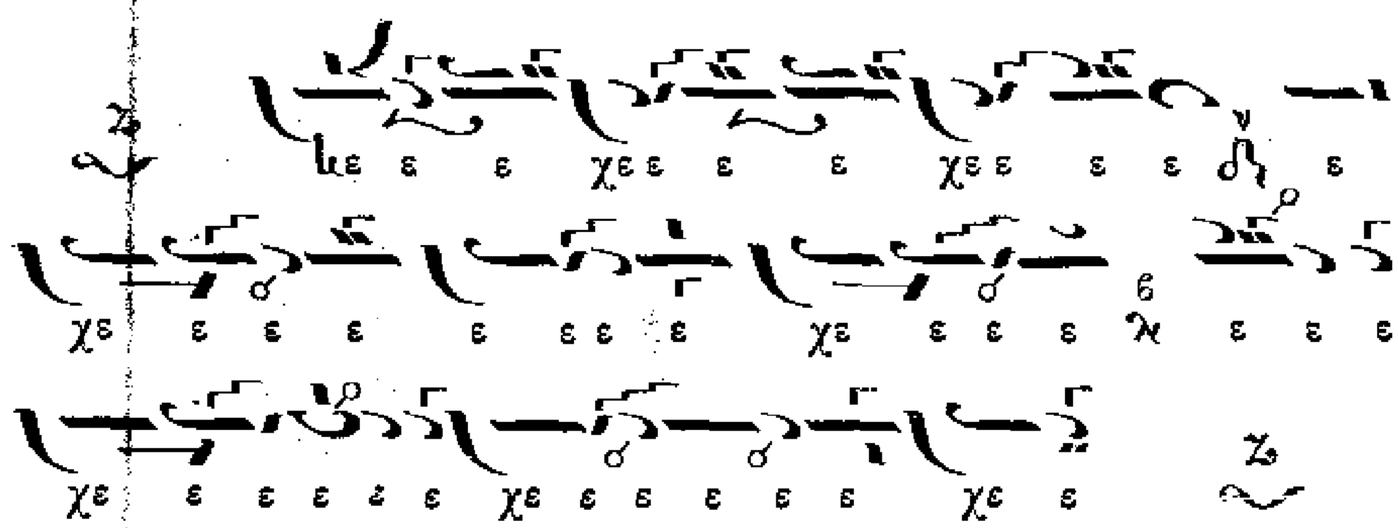

Τὸ Ζιργκὲς Χαβερὰν παράγεται ἀπὸ τοῦ Ἀράκ· εἶναι ἦχος βαρύς, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νεβά, πατεῖ τὸ Χουσεϊνί, στρέφεται εἰς τὸ Τζαργκιάχ, πάλιν ἀναβαίνει εἰς τὸ Χουσεϊνί, πηδᾷ εἰς τὸ Γκερδανιὲ καὶ ἐπιστρέφει μέχρι τοῦ Διουγκιάχ· ἐντεῦθεν δὲ πηδᾷ πάλιν εἰς τὸ Νεβά καὶ καταβαίνει καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ἀράκ.

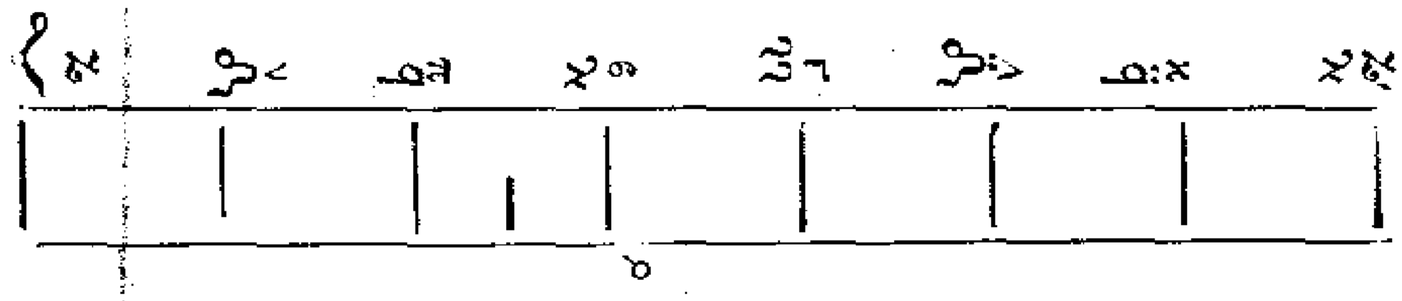

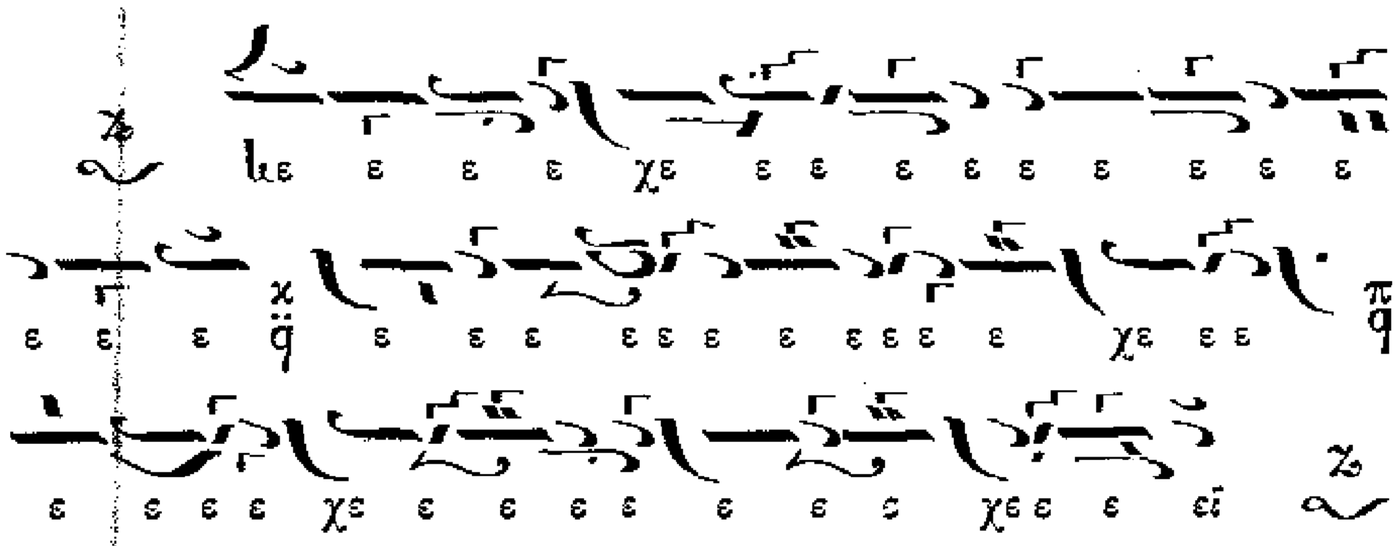

Τὸ Πεστενιγχιὰρ παράγεται ἀπὸ τοῦ Ἀράχ· εἶναι ἦχος βαρύς, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Τζαργχιάχ, πατεῖ τὸ Νὺμ Σεπὰ καὶ καταβαίνει μέχρι τοῦ Διουγχιάχ· πάλιν δὲ ἀνιὸν εἰς τὸ Τζαργχιάχ, τὸ Νεβὰ καὶ τὸ Χουσεϊνί, πηδᾷ εἰς τὸ Γκερδανιέ, ἐπανέρχεται εἰς τὸ Χουσεϊνί, καὶ ἀνιὸν μέχρι τοῦ Μουχαγέρ, στρέφεται μετὰ τοῦ Νὺμ Ἀτζὲμ μέχρι τοῦ Διουγχιάχ· ἐντεῦθεν κατιὸν εἰς τὸ Ῥάστ, ἀναβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Κιουρδὶ μέχρι τοῦ Τζαργχιάχ, ἐξ οὗ κατιὸν καταλήγει εἰς τὸ Ἀράχ.

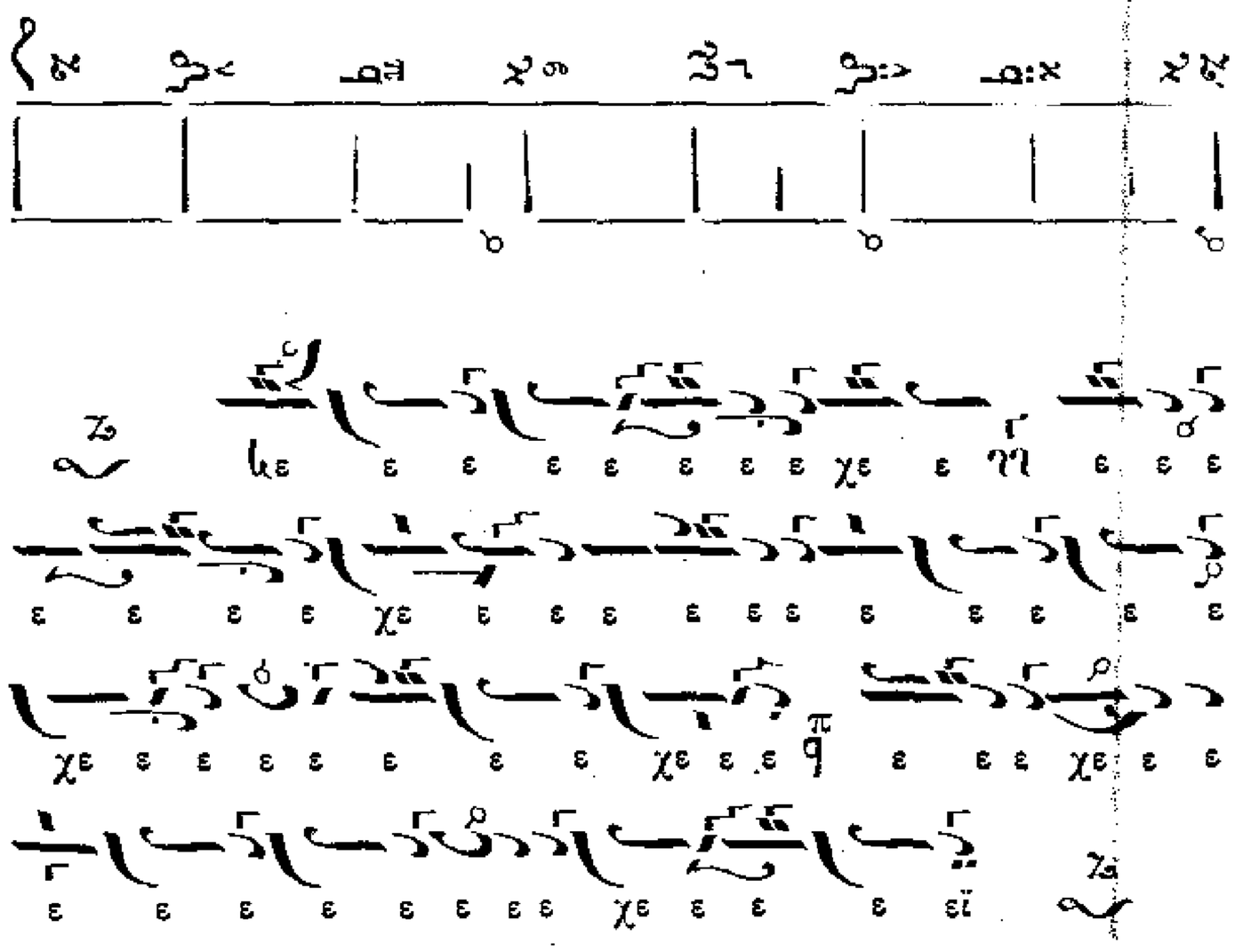

Τὸ Μπεστὲ Ἰσφαχὰν παράγεται ἐκ τοῦ Ἀράχ· εἶναι ἦχος βαρύς, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νεβά, καὶ κατιὸν εἰς τὸ Νὺμ Οὐζάλ καὶ Νὺμ Πιουσελίκ, καὶ πάλιν ἀνιὸν εἰς τὸ Νεβά, Χουσεϊνὶ καὶ Νὺμ Ἀτζέμ, καταβαίνει μέχρι τοῦ Σεγχιάχ· πηδῶν δὲ εἰς τὸ Γκερ-

δανιέ, καὶ ἀνιὸν μέχρι τοῦ Μουχαγέρ, ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὸ Νεβά· πατῶν δὲ τὸ Τζαργκιὰχ καὶ τὸ Νὺμ Σεπά, καταβαίνει εἰς τὸ Διουγκιάχ· ἀνιὸν δὲ πάλιν εἰς τὸ Τζαργκιάχ, καὶ δεικνῦον τὸ Νὺμ Σεπά, στρέφεται μέχρι τοῦ Γεγκιάχ, καὶ ἀνιὸν καταλήγει εἰς τὸ Ἀράκ.

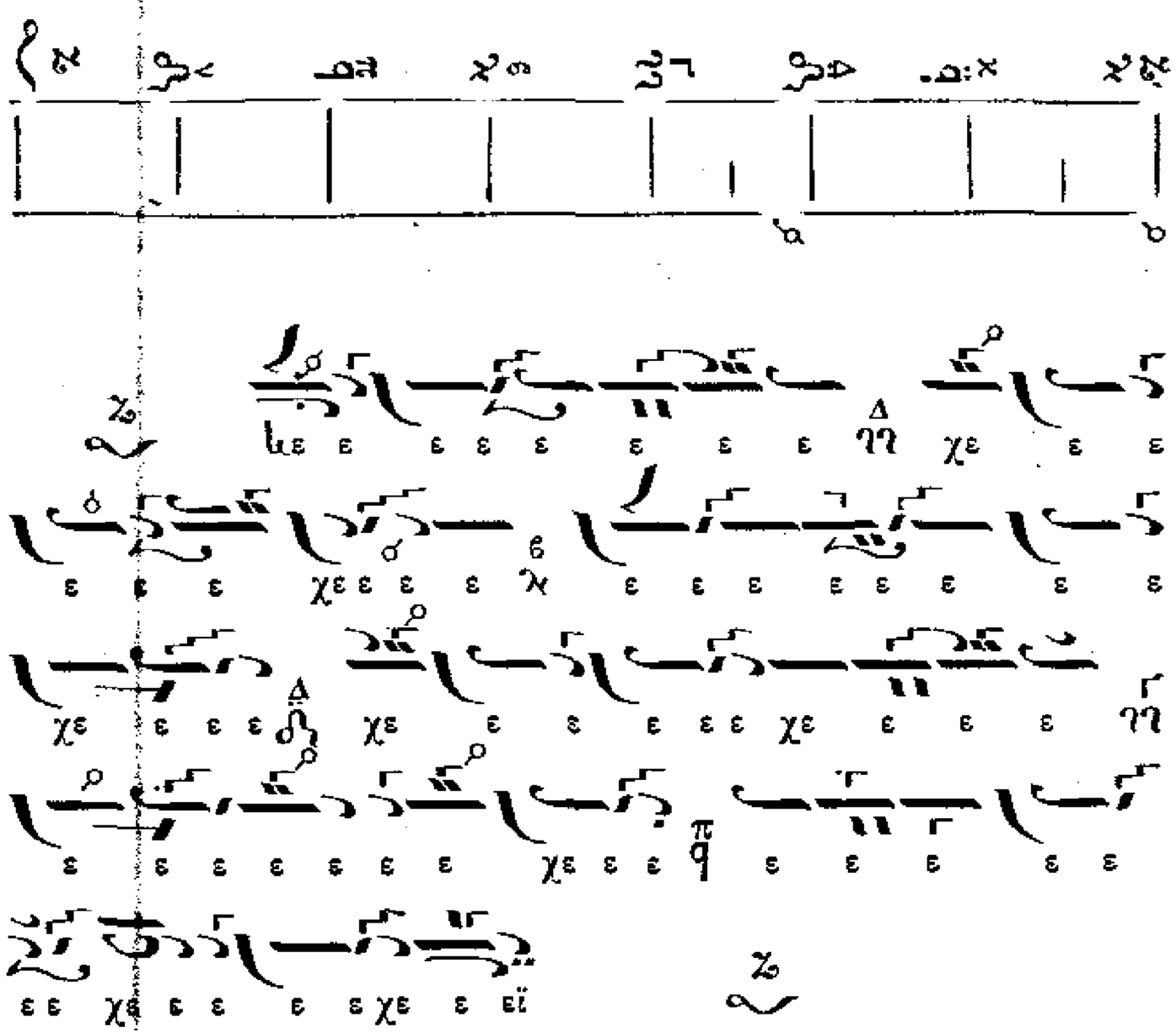

Τὸ Ῥαχάτουλ Ἐρβὰχ (ἑλλην. Ἡσυχαστικόν), παράγεται ἀπὸ τοῦ Ἀράκ· εἶναι ἦχος βαρύς, ἄρχετσι ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνί, πατῶν δὲ τὸ Νὺμ Ἀτζέμ, τὸ Νὺμ Οὐζάλ, καὶ τὸ Νὺμ Σεπά, καὶ περιστρεφόμενον εἰς τὰς κυρίας φωνάς, καταβαίνει διὰ τοῦ Νὺμ Νεχαβὲντ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ἀράκ.

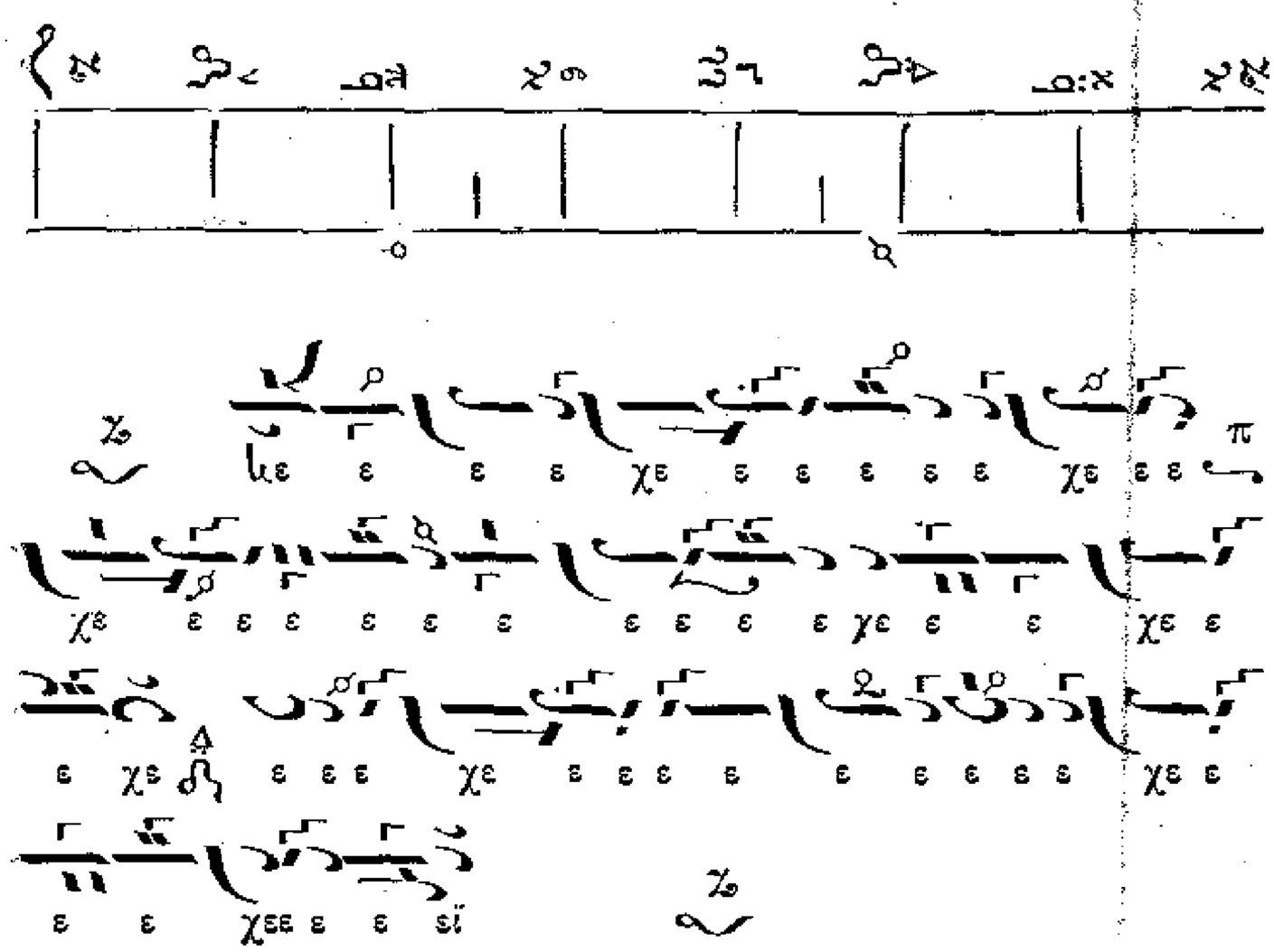

Ὁ Μιὰν χανὲς τοῦ Ῥαχάτουλ Ἐρβὰχ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Ῥάστ, καὶ ἀνιὼν εἰς τὰ Τίζια, διὰ τοῦ Τὶζ Νὺμ Σεμπὰ καὶ Νὺμ Ἀτζέμ, καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Νεχαβὲντ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ἀράχ· ἢ ἀρχόμενος ἀπὸ τὰ Τίζια καὶ ἀπὸ τοῦ Νὺμ Ξεχνάζ, καταλήγει ἐπίσης εἰς τὸ Ἀράχ.

Τὸ Ῥαχὰτ Φεζὰ παράγεται ἐκ τοῦ Ἀράχ· εἶναι ἦχος βαρύς, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνὶ καὶ ἀνιὸν μετὰ τοῦ Νὺμ Ἀτζὲμ εἰς τὸ Γκερδανιέ, πάλιν ἐπιστρέφει μετὰ τοῦ Νὺμ Ἀτζὲμ εἰς τὸ Νεβὰ καὶ ἐκ τούτου καταβαίνει μέχρι τοῦ Δ̲ουγκι̲ὰχ· πηδῶν δὲ εἰς τὸ Τζαργκι̲ὰχ ἐπιστρέφει μέχρι τοῦ Ῥὰστ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ἀράχ.

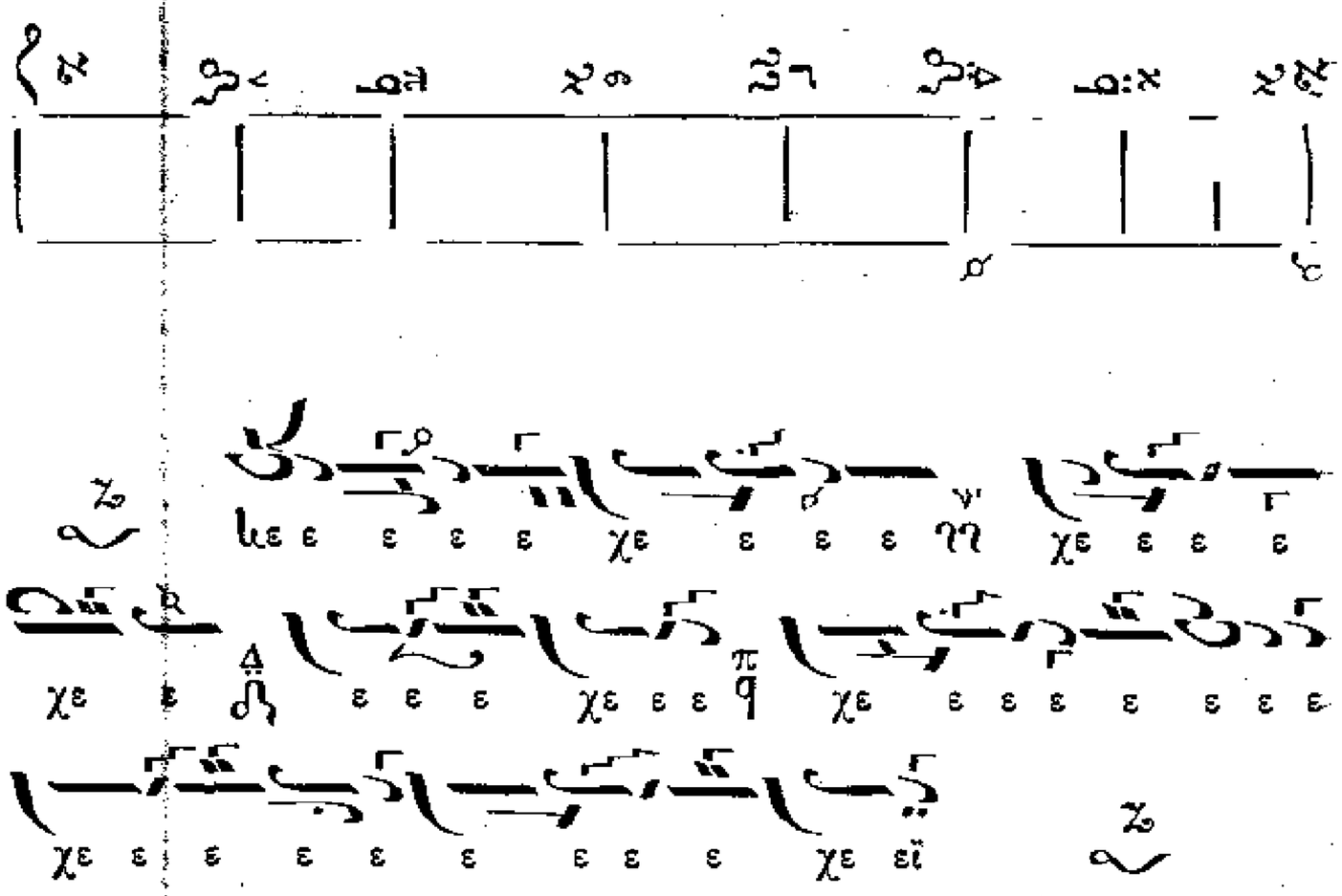

Τὸ Φεραχνὰχ (ἑλλην. Πανηγυρικόν), παράγεται ἐκ τοῦ Ἀράχ· εἶναι ἦχος βαρύς, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νεβά, ἀνιὸν δὲ εἰς τὸ Νὺμ Ἀτζέμ, Γκερδανιέ, μέχρι τοῦ Μουχαγέρ, ἐπιστρέφει εἰς τὸ Ἐβίτζ, καὶ πίπτει εἰς τὸ Δι̯ουγκι̯άχ· πάλιν ἀνιὸν εἰς τὸ Νὺμ Πι̯ουσελίχ, Νὺμ Οὐζάλ, καὶ Νεβά, καὶ δεικνῦον τὸ Χουσεϊνί, κρέμαται εἰς τὸ Πι̯ουσελίχ· πατῶν δὲ τὸ Δι̯ουγκι̯ὰχ πηδᾷ εἰς τὸ Νεβὰ καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὸ Ἀράχ· δεικνύει τὸ Ἀσηράν, καὶ ἀνιὸν μέχρι τοῦ Σεγκι̯ὰχ καταβαίνει μέχρι τοῦ Γεγκι̯ὰχ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ἀράχ.

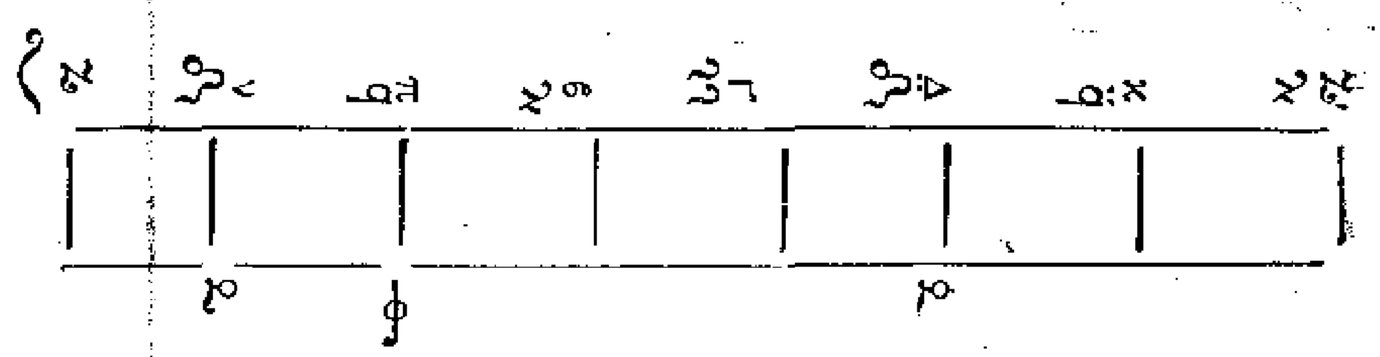

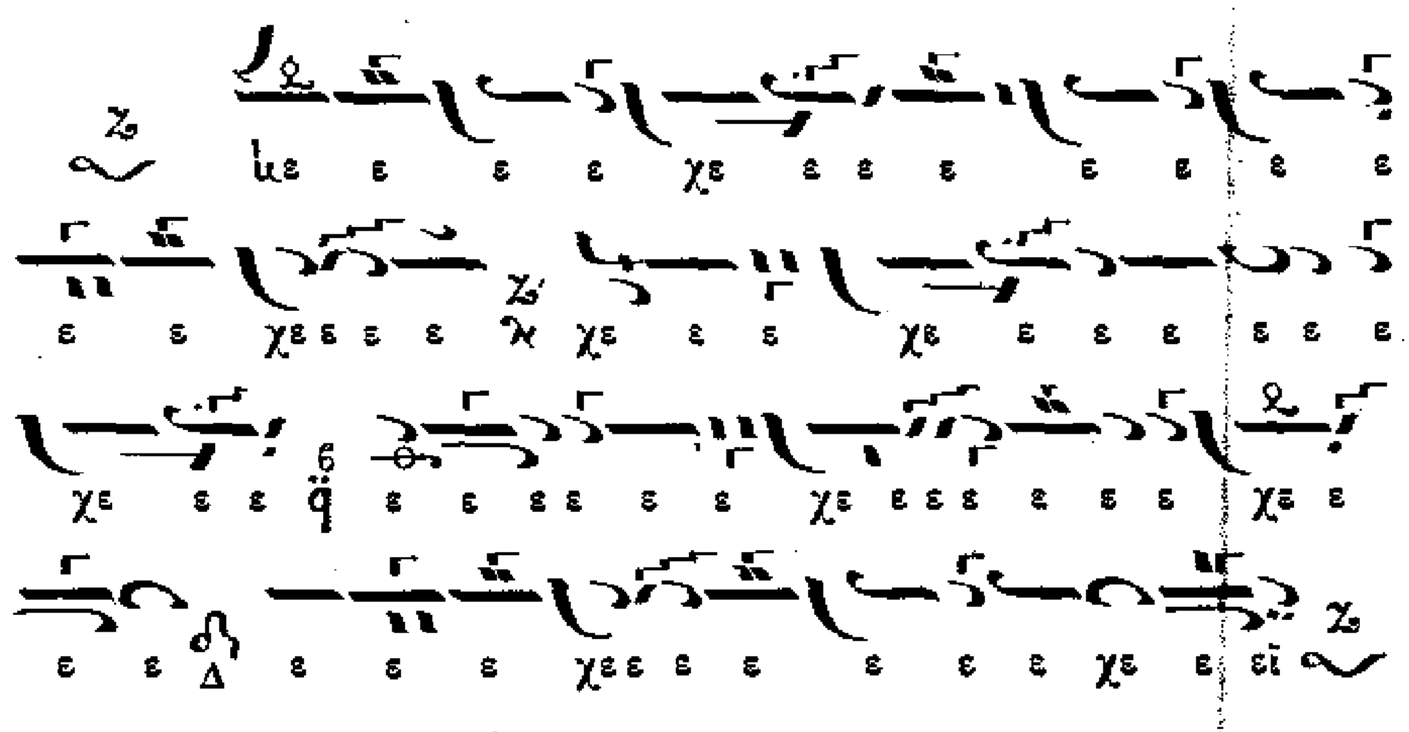

Τὸ Σέφκου Ἐβσὰ παράγεται ἐκ τοῦ Ἀράκ· εἶναι ἦχος βαρύς, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Ἐβίτζ, ἀνιὸν δὲ εἰς τὸ Γκερδαντὲ καὶ τὸ Νὺμ Σεχνάζ, καταβαίνει εἰς τὸ Νὺμ Ἀτζέμ· ἀνιὸν δὲ πάλιν μέχρι τοῦ Τὶζ Τζαργκιάχ, καταβαίνει μετὰ τοῦ Τὶζ Νὺμ Πιουσελὶκ καὶ Σεχνὰζ μέχρι τοῦ Νὺμ Ἀτζέμ, δεικνῦον πάλιν τὸ Νὺμ Σεχνάζ· ἔπειτα καταβαίνει μέχρι τοῦ Νὺμ Ἀτζέμ, Τζαργκιάχ, Νὺμ Κιουρδί, καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ἀρὰκ ὡς Ἀτζὲμ Νυμί.

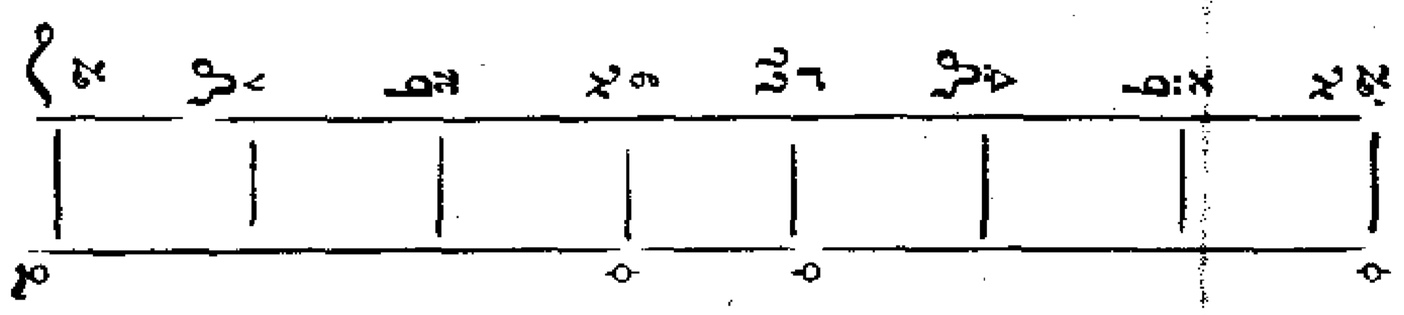

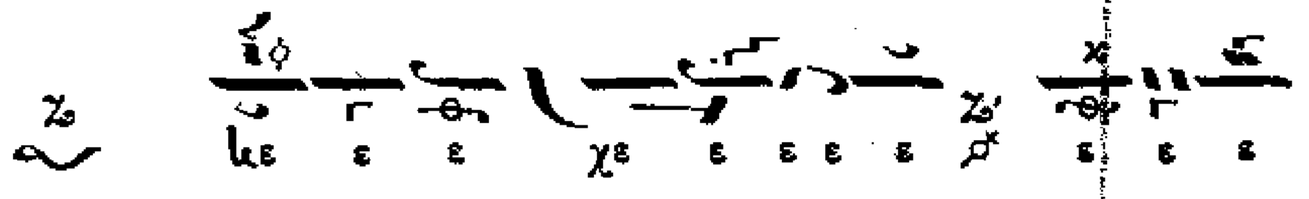

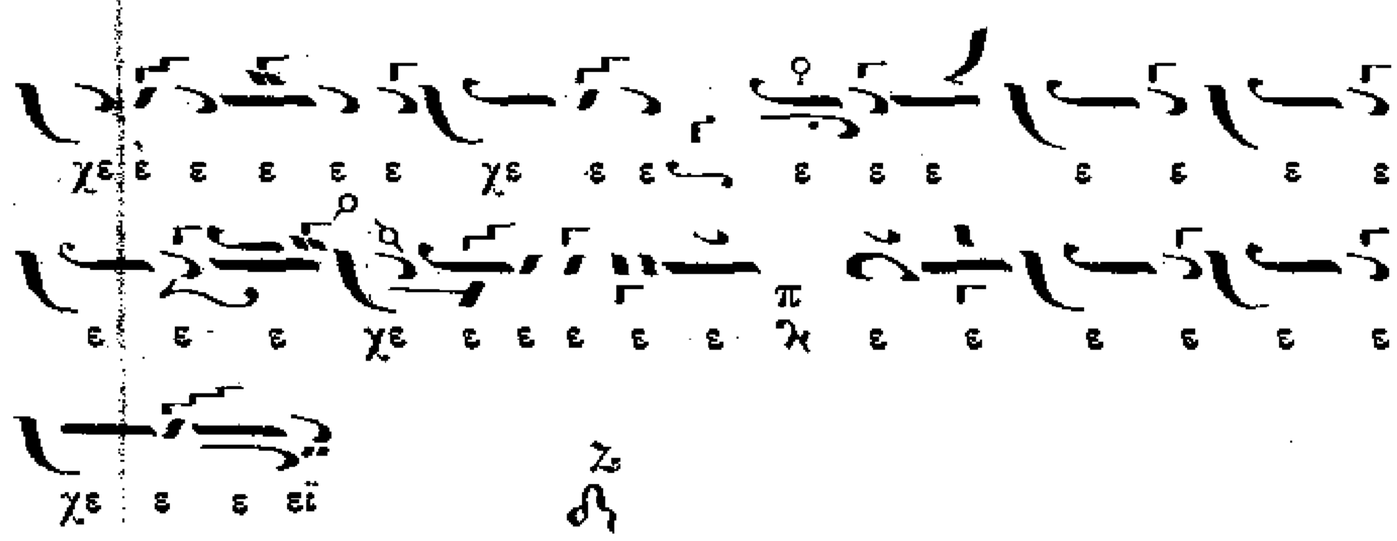

Τὸ Ἐβὶτζ Μουχαλὶφ παράγεται ἐκ τοῦ Ἀράχ· εἶναι ἦχος βαρύς, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Ἐβίτζ, καὶ περιστρεφόμενον εἰς τὰς κυρίας φωνὰς καταβαίνει εἰς τὸ Νεβά· πατεῖ τὸ Χουσεϊνὶ καὶ ἐπιστρέφει μετὰ τοῦ Νὺμ Οὐζὰλ εἰς τὸ Δ̱ιουγκι̱άχ· πατῶν δὲ τὸ Ῥάστ, καὶ πηδῶν εἰς τὸ Τζαργκι̱άχ, δεικνῦον καὶ τὸ Νὺμ Σεμπά, πάλιν ἐπιστρέφει εἰς τὸ Δ̱ιουγκι̱άχ· κατιὸν δὲ εἰς τὸ Ἀράχ, καὶ μέχρι τοῦ Γεγκι̱άχ, πηδᾷ εἰς τὸ Δ̱ιουγκι̱άχ, καὶ ἀνιὸν μέχρι τοῦ Νεβά, πάλιν ἐπιστρέφει καὶ καταλήγει εἰς τὸ Δ̱ιουγκι̱άχ.

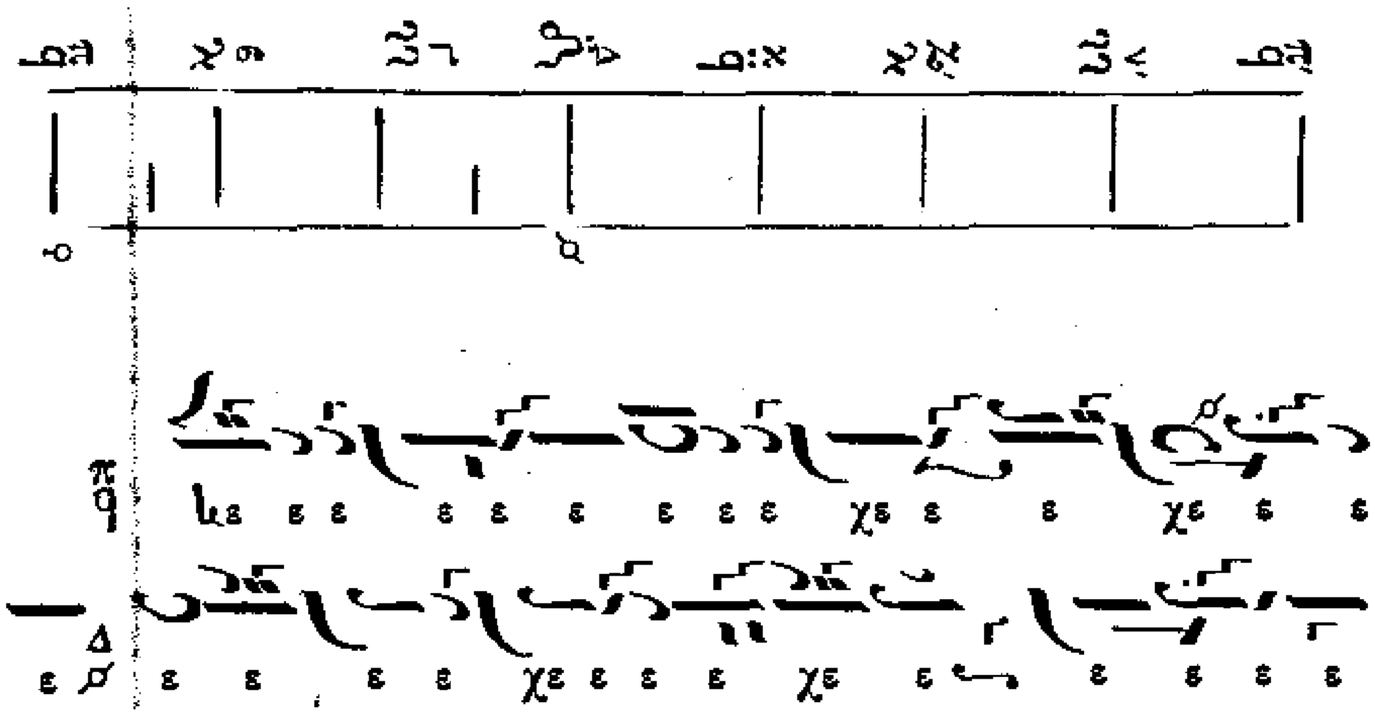

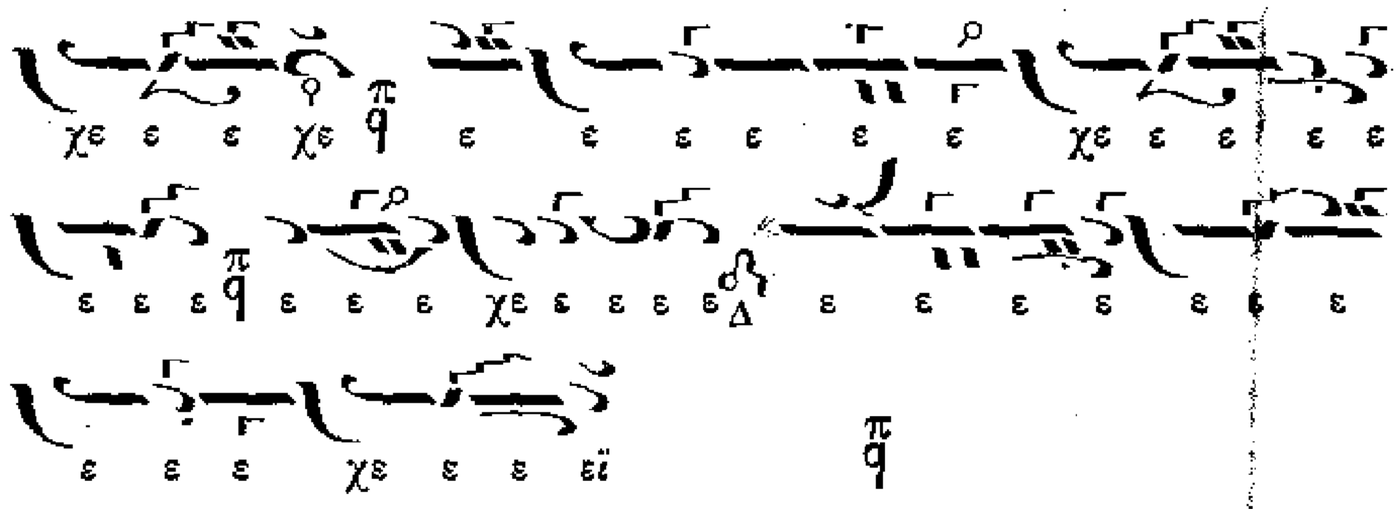

Τὸ Ἐβὶτζ Ηιουσελὶχ παράγεται ἐκ τοῦ Ἀράκ· εἶναι ἦχος βαρύς, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Ἐβίτζ, καὶ στρεφόμενον εἰς τὰς ἀνιούσας φωνὰς καὶ εἰς τὰ Τίζια, καταβαίνει πάλιν εἰς τὸ Ἐβίτζ· πατῶν δὲ τὸ Νεβὰ καὶ τὸ Νὺμ Οὐζάλ, ἀναβαίνει μέχρι τοῦ Σιουμπουλέ, καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὸ Χουσεϊνὶ δεικνῦον τὸ Νὺμ Ἀτζέμ· ἔπειτα καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Ηιουσελὶχ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Διουγκιάχ.

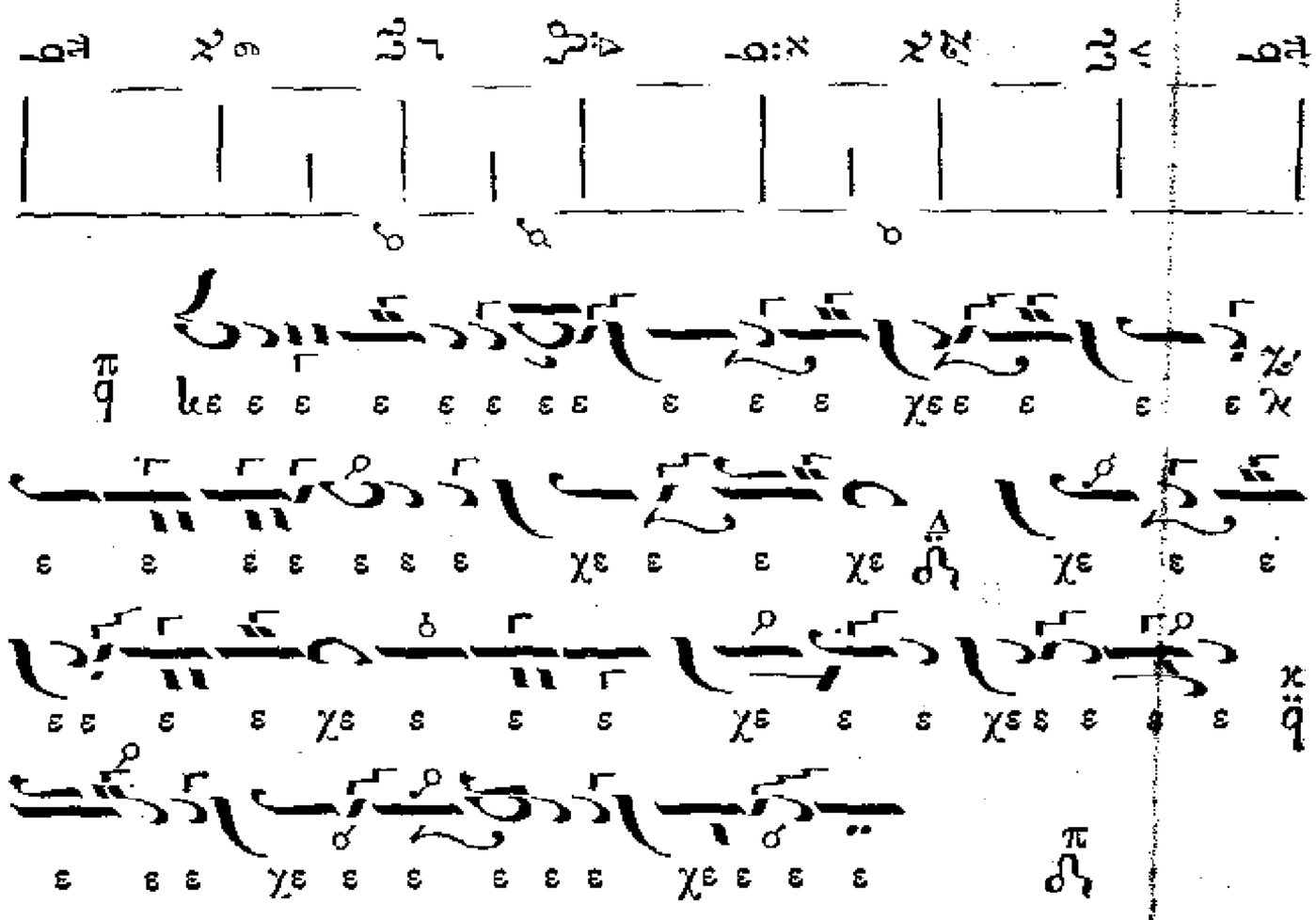

ΡΑΣΤ. (α)

Τὸ Ῥὰστ εἶναι ἦχος ϡ ϟ, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ Ῥάστ, καὶ διὰ τοῦ Νὺμ Γκεβὲστ πίπτει εἰς τὸ Ἀσηράν· ἐκ τούτου ἀνιὸν εἰς τὸ Νὺμ Ῥαχαβή, Ῥάστ, Διουγκιάχ, καὶ Σεγκιάχ, ἐπιστρέφει εἰς τὸ Διουγκιὰχ καὶ Ῥάστ· αὖθις δ' ἀνιὸν εἰς τὸ Διούγκιάχ, Σεγκιὰχ καὶ Τζαργκιάχ, καὶ εἰς τὰς ὑψηλοτέρας στρεφόμενον φωνάς, καταβαίνει μέχρι τοῦ Σεγκιὰχ καὶ Διουγκιὰχ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ῥάστ.

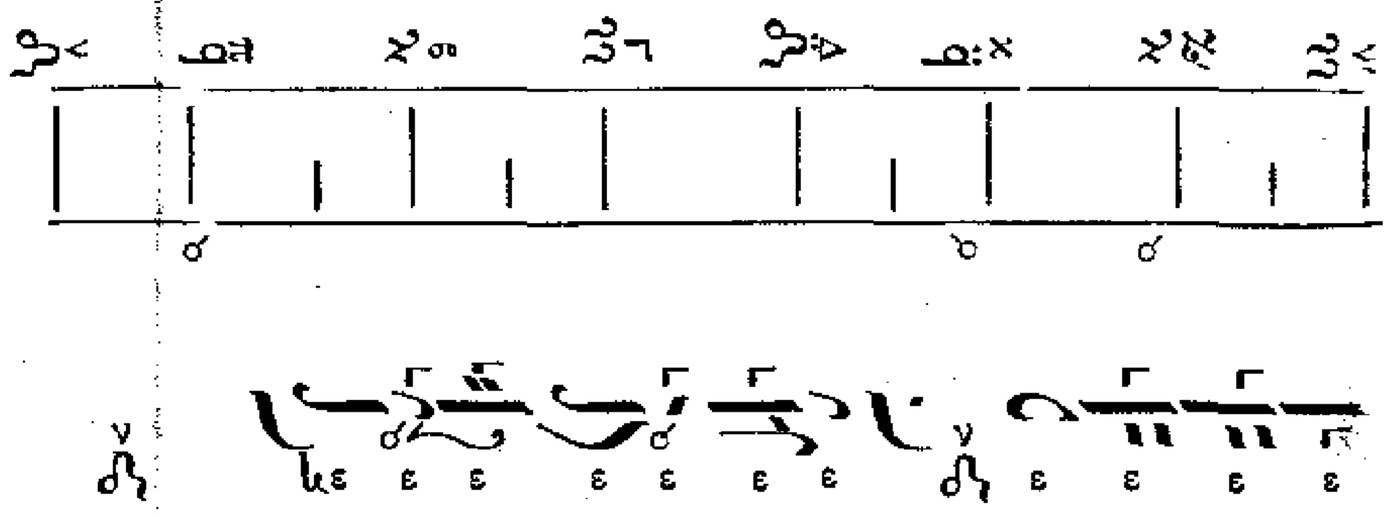

(α) Ῥάστ, λέξις περσική, σημαίνει προϋπάντησις, καθότι προηγεῖται πάντοτε τοῦ ἁ. ἤχου, ὃν δὲν δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν χωρὶς νὰ βασισθῶμεν ἐπὶ τοῦ Ῥάστ.

Οἱ ἀρχαῖοι ἀνεγνώριζον πέντε πλανήτας ἀφιερωμένους εἰς τοὺς θεούς, Ἑρμῆν, Ἀφροδίτην, Ἄρην, Δία καὶ Κρόνον, οἷς προσέθετον τὴν Σελήνην καὶ τὸν Ἥλιον. Κατὰ δὲ τὸν συγγραφέα τοῦ «Γαλεάτι Μεσχουρεῖ Ὀσμανιέ», οἱ Ἀραβοπέρσαι ἔχουσι μέν, ὡς εἶναι ἤδη γνωστόν, δώδεκα κυρίους ἤχους, ἀλλὰ παραδέχονται καὶ αὐτοὶ ὀκτώ, οὓς ἀφιέρωσαν εἰς τοὺς εἰρημένους ἑπτὰ ἀστέρας, ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ Ῥάστ, ἤτοι· τὸ Ῥάστ εἰς τὴν Σελήνην, τὸ Διουγκιὰχ εἰς τὸν Ἥλιον, τὸ Σεγκιὰχ εἰς τὸν Ἑρμῆν, τὸ Τζαργκιὰχ εἰς τὴν Ἀφροδίτην, τὸ Νεβὰ εἰς τὸν Ἄρην, τὸ Χοοσεϊνὶ καὶ τὸ Μουχαγὲρ εἰς τὸν Δία, καὶ τὸ Ἐβὶτζ εἰς τὸν Κρόνον.

Ὁ τόνος τοῦ Ῥάστ εἶναι καὶ καθ' ἡμᾶς ἀρχὴ καὶ βάσις τοῦ β'. τροχοῦ.

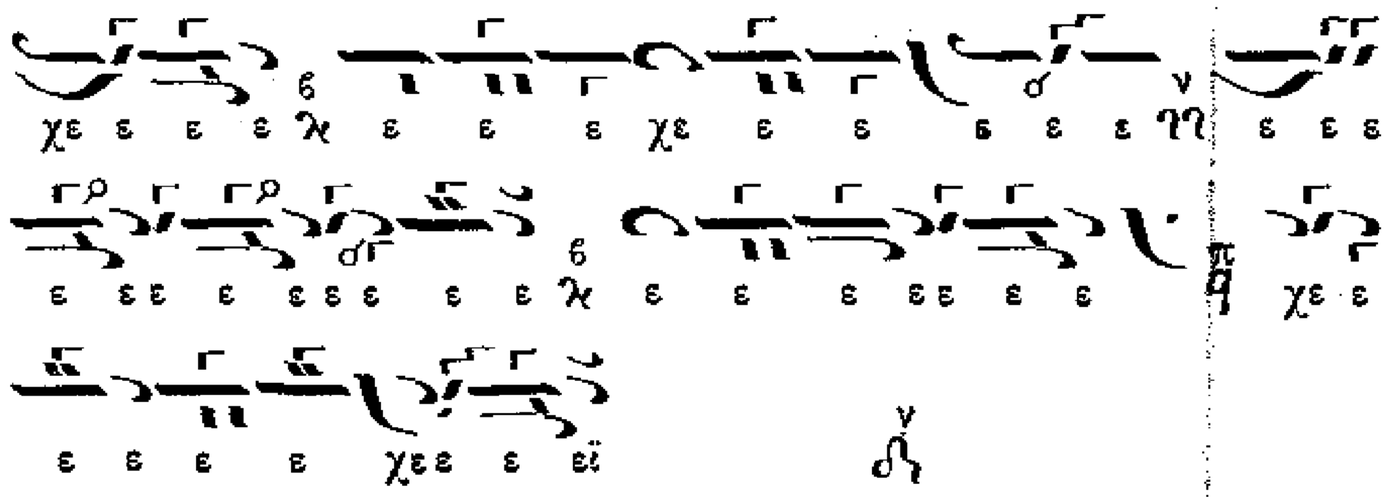

Τὸ Ῥαχαβὶ παράγεται ἐκ τοῦ Ῥάστ· εἶναι ἦχος πλ. δ'. ἄρχεται ἐκ τοῦ Νεβά, καταβαίνει εἰς τὸ Τζαργκιάχ, ἀνιὸν μέχρι τοῦ Ἐβίτζ, ἐπιστρέφει μέχρι τοῦ Σεγκιάχ· πατῶν εἰς τὸ Διουγκιὰχ καὶ ἀνιὸν πάλιν εἰς τὸ Νεβά, ἐπιστρέφει μέχρι τοῦ Ῥάστ· κατόπιν πηδῶν εἰς τὸ Σεγκιὰχ στρέφεται εἰς τὸ Διουγκιὰχ καὶ Ῥάστ, καὶ κρέμαται εἰς τὸ Γεγκιάχ· πηδῶν δ' αὖθις εἰς τὸ Ῥάστ, καὶ ἀνιὸν μέχρι τοῦ Σεγκιάχ, καταβαίνει καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ῥάστ.

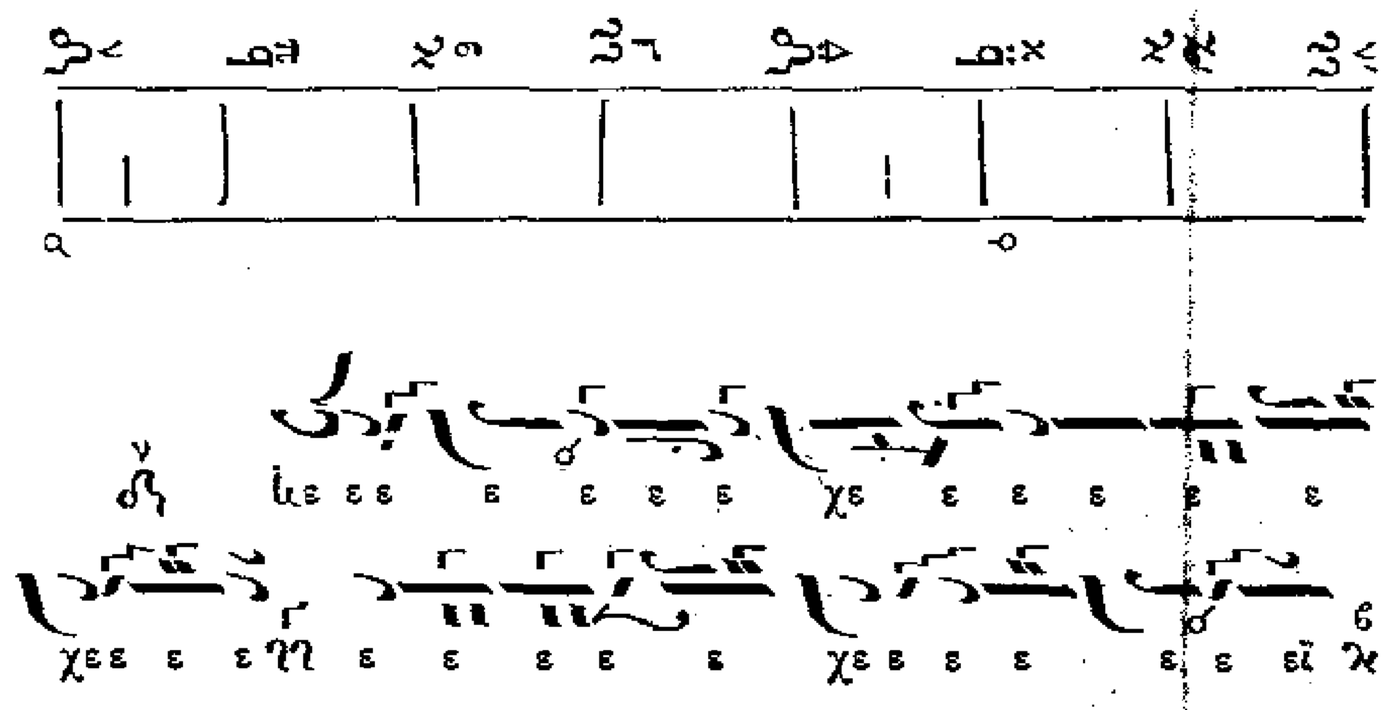

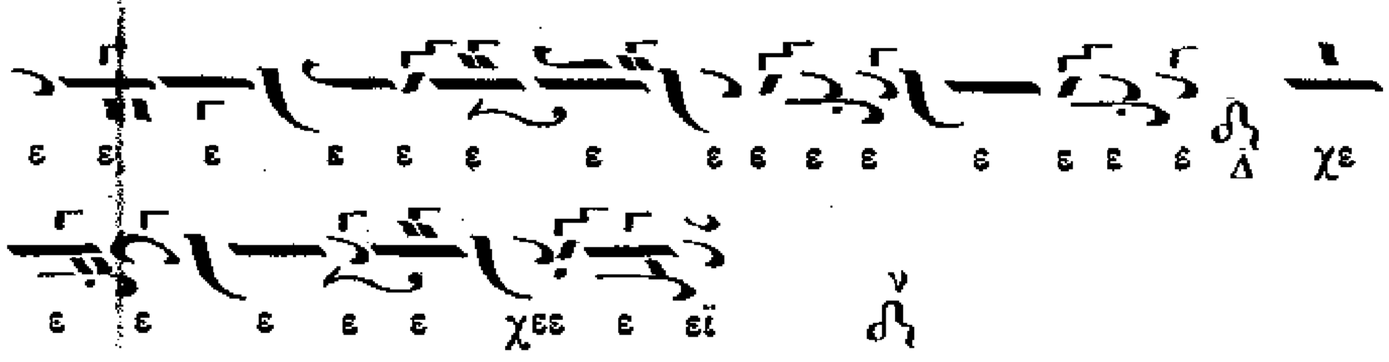

Τὸ Σαγὶρ Ῥαχαβὶ παράγεται ἐκ τοῦ Ῥάστ· εἶναι ἦχος πλ. δ'. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Ῥάστ, καὶ περιστρεφόμενον τὰς κατιούσας φωνάς, πατεῖ καὶ τὸ Ῥάστ, καὶ πίπτει εἰς τὸ Γεγκιάχ· ἀνιὸν δὲ πάλιν εἰς τὸ Ῥάστ, καταλήγει εἰς τὸν ἴδιον τόνον.

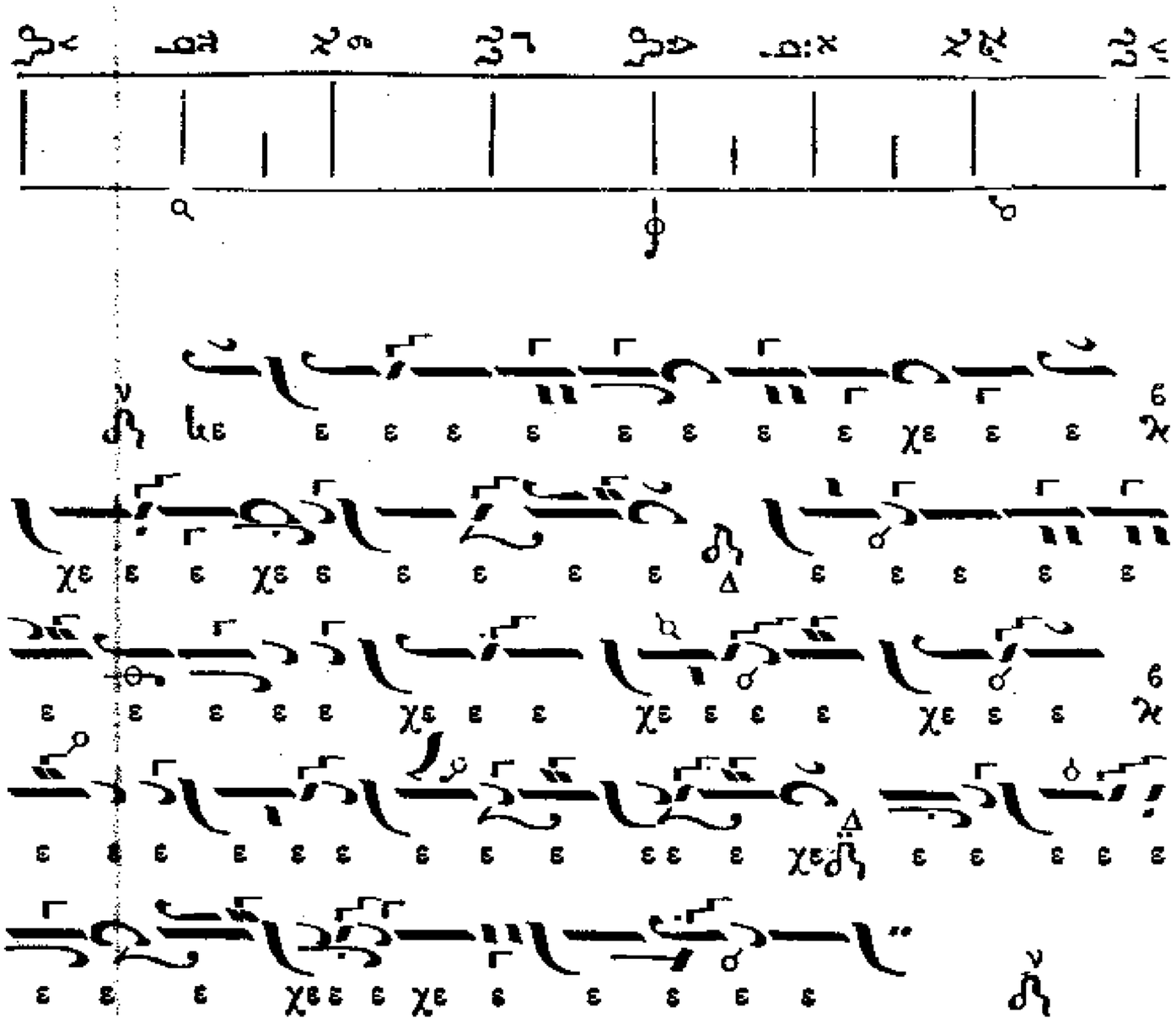

Ὁ Μιὰν χανὲς τοῦ Σαγὶρ Ῥαχαβὶ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νὺμ Μαχούρ, ἢ καὶ ἀπὸ τοῦ Γκερδανιέ· καταβαίνει δὲ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ῥάστ. Εἰς τὸ Νὺμ Ῥαχαβὶ τοῦτο συμπλέκονται καὶ τὰ Νὺμ Νεχαβέντ, Νὺμ Σεμπά, καὶ Νὺμ Ἀτζέμ.

Τὸ Νεχαβὲντ παράγεται ἐκ τοῦ Ῥάστ· εἶναι ἦχος πλ. δ΄. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νεβά, κατιὸν δὲ διὰ τοῦ Νὺμ Μπεγιατὶ μέχρι τοῦ Τζαργκιάχ, καὶ ἀνιὸν αὖθις εἰς τὸ Νεβά, ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὸ Τζαργκιάχ· καταλεῖπον δὲ τὸ Σεγκιὰχ καὶ πατῶν τὸ Νὺμ Κιουρδί, ἀναβαίνει εἰς τὸ Διουγκιὰχ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ῥάστ.

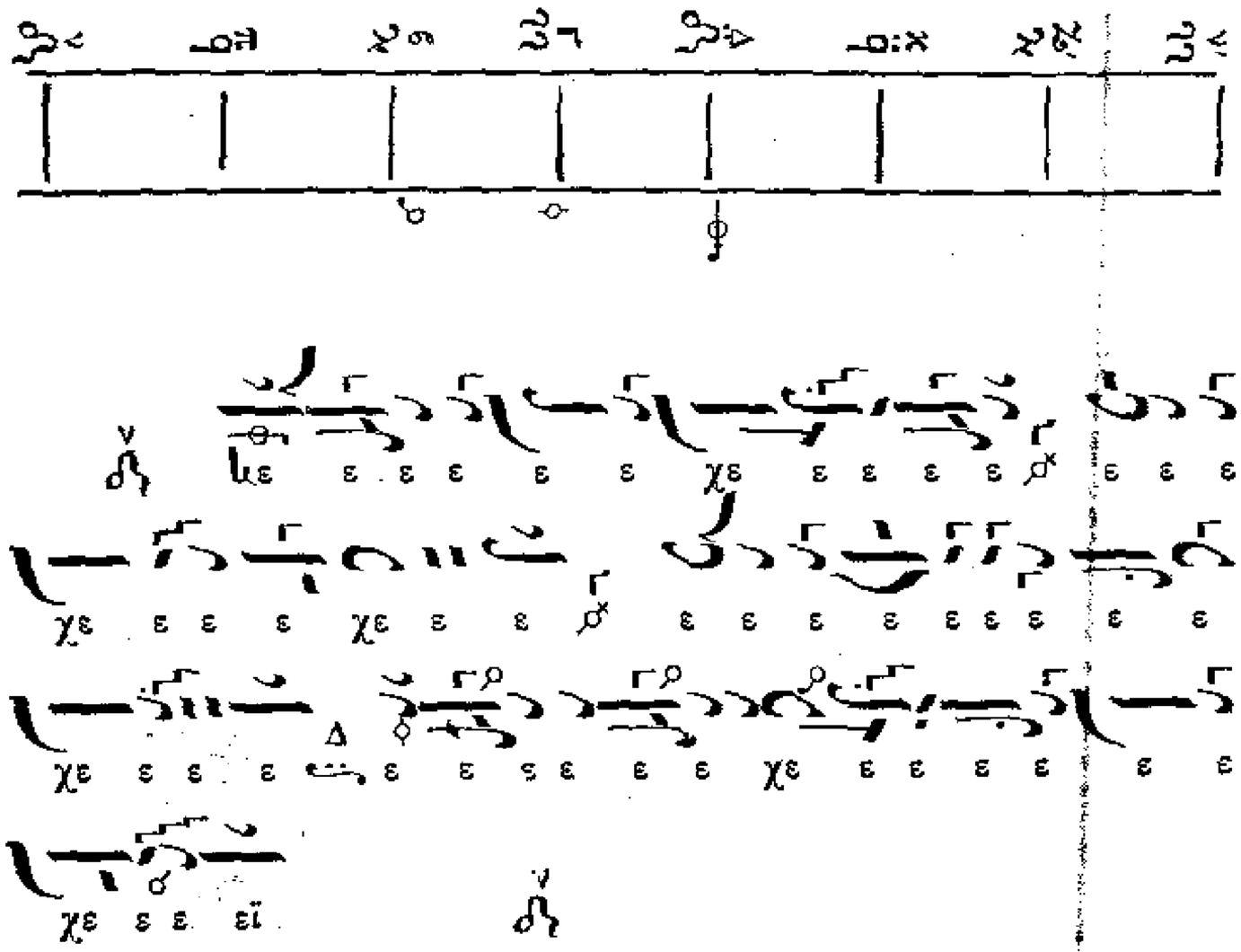

Τὸ Σαγὶρ Νεχαβὲντ παράγεται ἐκ τοῦ Ῥάστ· εἶναι ἦχος πλ. δ'. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Ῥάστ, ἢ καὶ ἀπὸ τοῦ Νεβά· περιστρεφόμενον τὰς κατιούσας καὶ ἀνιούσας φωνάς, διὰ τοῦ Νὺμ Νεχαβέντ, δεικνῦον δὲ ὀλίγον καὶ τὸ Νὺμ Σεμπά, καταβαίνει καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ῥάστ.

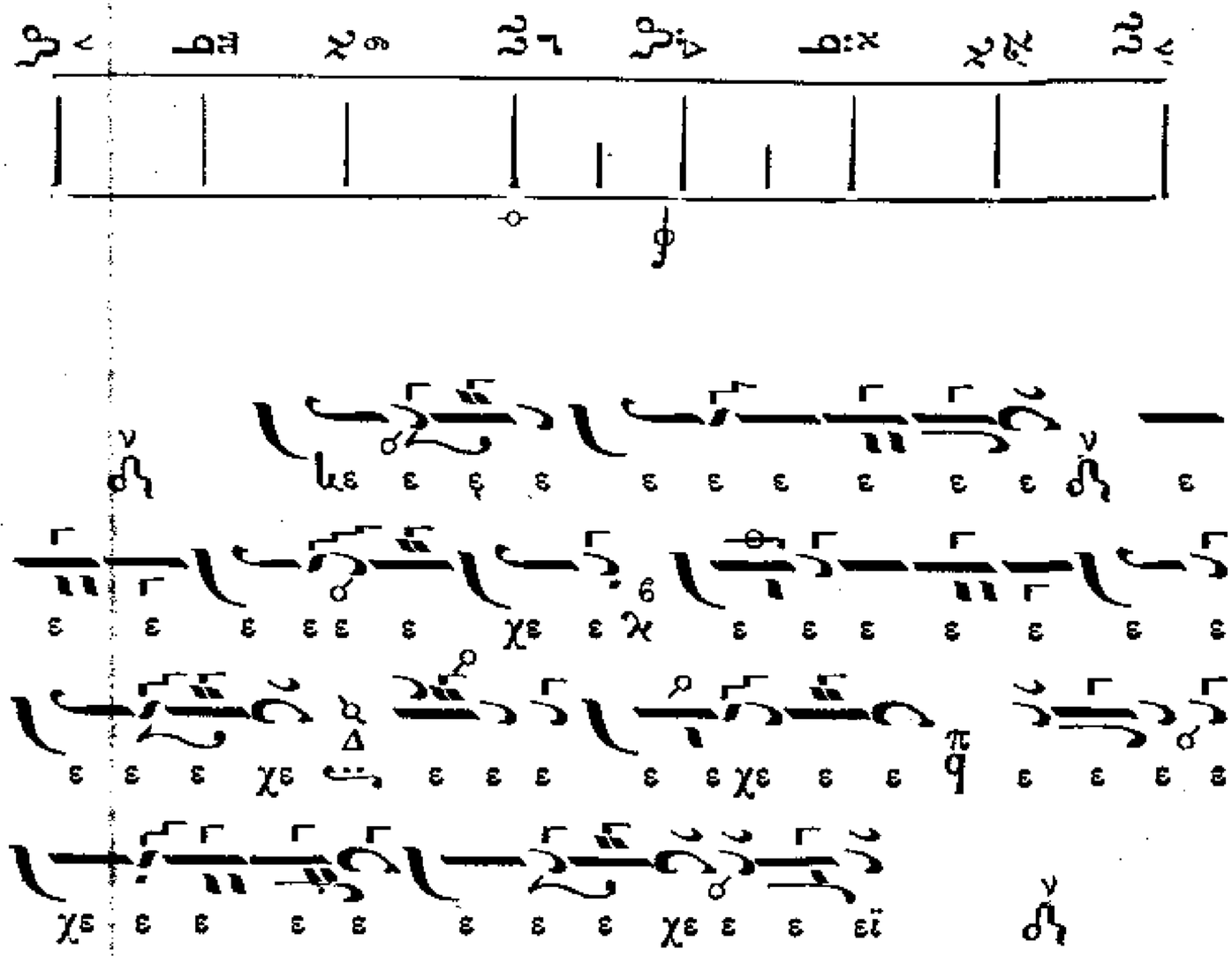

Ὁ Μιὰν χανὲς τοῦ Σαγὶρ Νεχαβὲντ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Γκερδανιὲ καὶ Μουχαγέρ, καὶ διὰ τοῦ Νὺμ Ἀτζὲμ καταλήγει εἰς τὸ Γκερδανιέ, ἢ καταβαίνει καὶ μέχρι τοῦ Ῥάστ· πολλάκις ὅμως ἄρχεται καὶ ἀπὸ τοῦ Σιουμπιουλέ.

———

Τὸ Μαχοὺρ παράγεται ἐκ τοῦ Ῥάστ· εἶναι ἦχος πλ. δ'. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Γκερδανιὲ καὶ καταβαίνει εἰς τὸ Νεβά· πάλιν ἀνιὸν εἰς τὸ Γκερδανιὲ καὶ εἰς τὰ Τίζια μετὰ τοῦ Νὺμ Μαχούρ, καταβαίνει εἰς τὸ Γκερδανιὲ καὶ τὸ Χουσεϊνί· ἐκ τούτου δὲ μετὰ τοῦ Νὺμ Πιουσελὶκ κατιὸν καταλήγει εἰς τὸ Ῥάστ.

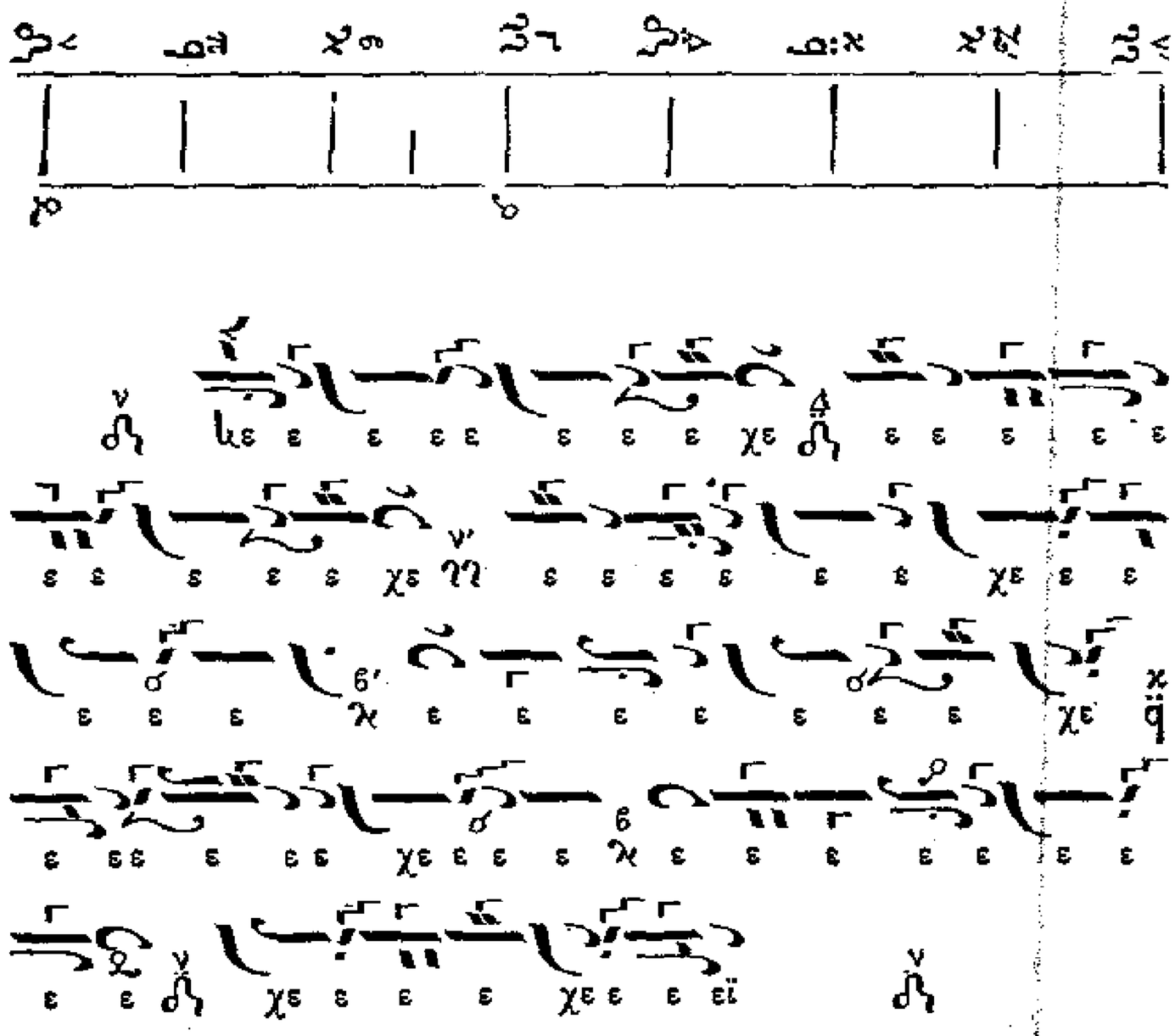

Ὁ Μιὰν χανὲς τοῦ Μαχοὺρ ἄρχεται ἀπὸ τὰ Τίζια, καὶ περιστρεφόμενος εἰς αὐτὰ καὶ εἰς τὸ Τὶζ Χουσεϊνί, καταβαίνει μετὰ τοῦ Νὺμ Μαχοὺρ καὶ καταλήγει ὡς κρεμάμενος εἰς τὸ Γκερδανιέ. Καὶ ἄλλως, διὰ τοῦ Νὺμ Πιουσελὶκ καταβαίνων καταλήγει εἰς τὸ Ῥάστ.

———

Καὶ ἕτερον Μαχοὺρ παράγεται ἐκ τοῦ Ῥάστ· εἶναι ὡσαύτως ἦχος πλ. δ'. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νὺμ Μαχοὺρ καὶ Γκερδανιέ, ἐπιστρέφον δὲ διὰ τοῦ Νὺμ Ζαβίλ, δεικνύει τὸ Χουσεϊνί· καὶ διὰ τῶν Νεβά, Τζαργκιάχ, καὶ Νὺμ Πιουσελὶκ καταβαῖνον εἰς τὸ Διουγκιάχ, καταλήγει εἰς τὸ Ῥάστ.

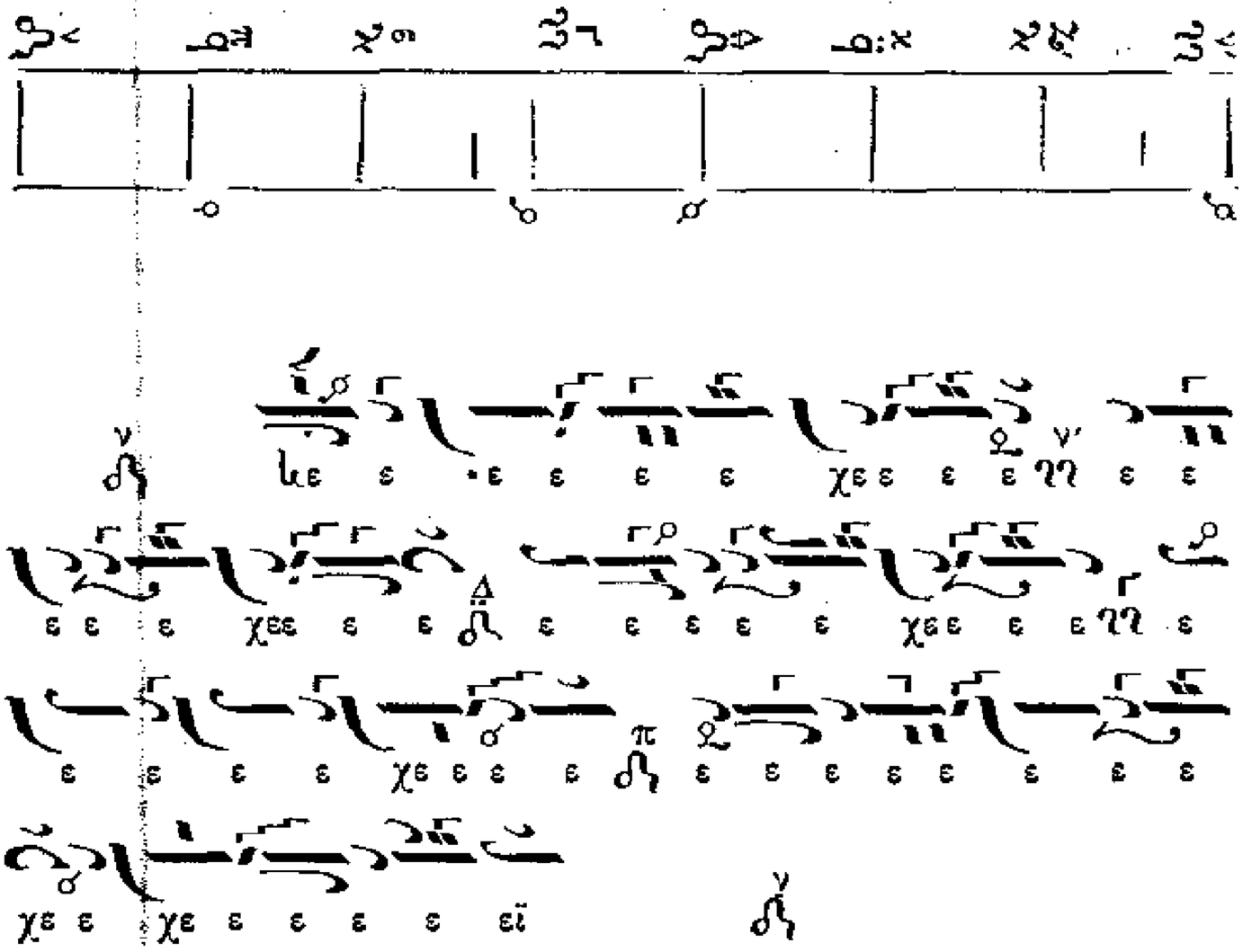

Τὸ Γκερδανιέ, (ἑλλην. Ἥρως) παράγεται ἐκ τοῦ Ῥάστ· εἶναι ἦχος πλ. δ'. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ Γκερδανιέ, καὶ κατὰ πρῶτον ἀνιὸν εἰς τὰ Τίζια, ἔπειτα καταβαῖνον καὶ εἰς τὰς κατιούσας φωνάς, καταλήγει εἰς τὸ Ράστ.

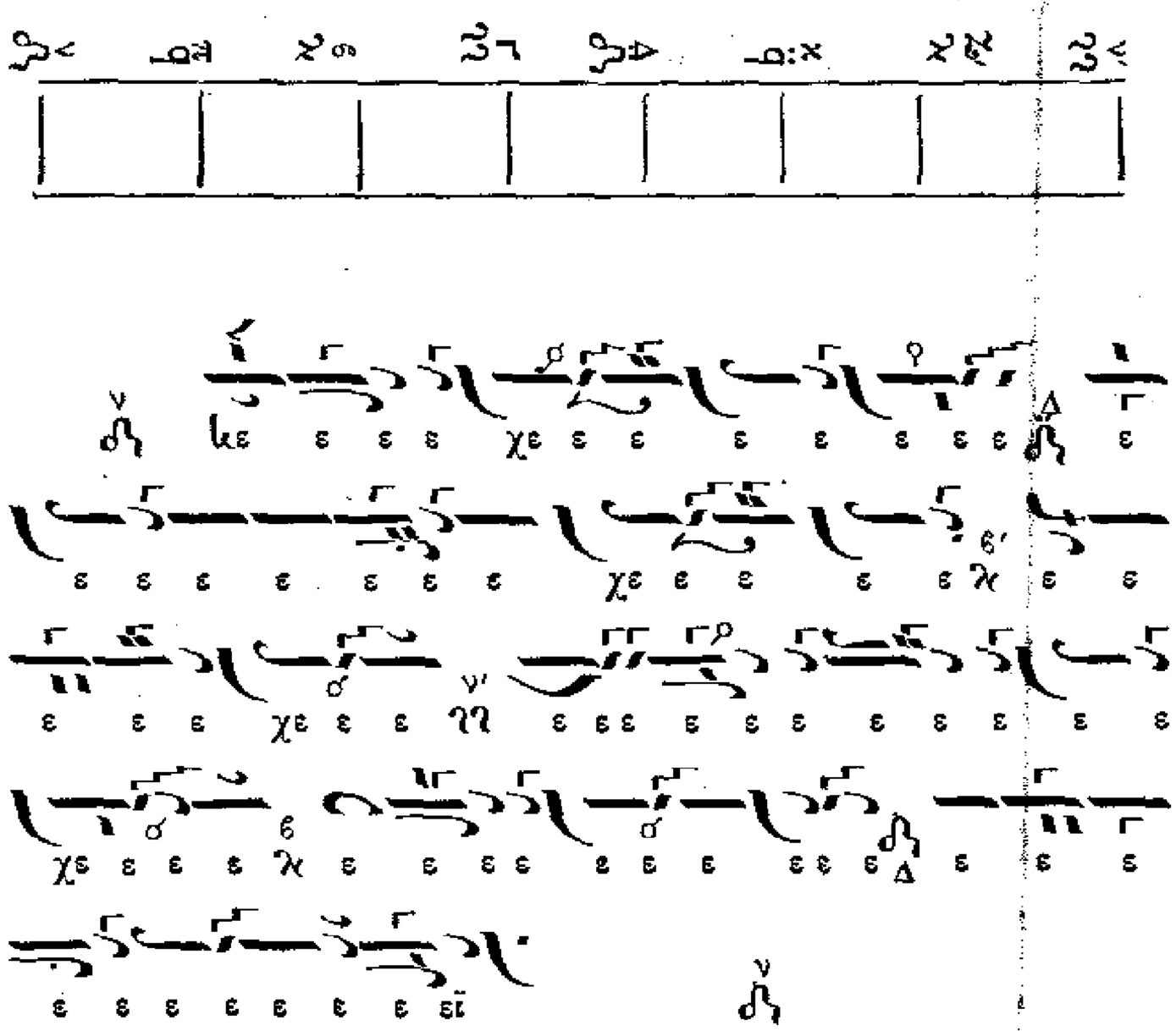

Ὁ Μιὰν χανὲς τοῦ Γκερδανιὲ ἄρχεται ἐξ αὐτοῦ τοῦ Γκερδανιέ, καὶ περιστρεφόμενος εἰς τὰ Τίζια καταβαίνει καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ῥάστ· ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς τὸ Γκερδανιέ.

Τὸ Νιγχρὶζ παράγεται ἐκ τοῦ Ῥάστ· εἶναι ἦχος πλ. δ'., ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νεβά, πατῶν δὲ τὸ Νὺμ Οὐζὰλ καὶ μετ' αὐτοῦ ὅλως περιστρεφόμενον, καταβαίνει καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ῥάστ.

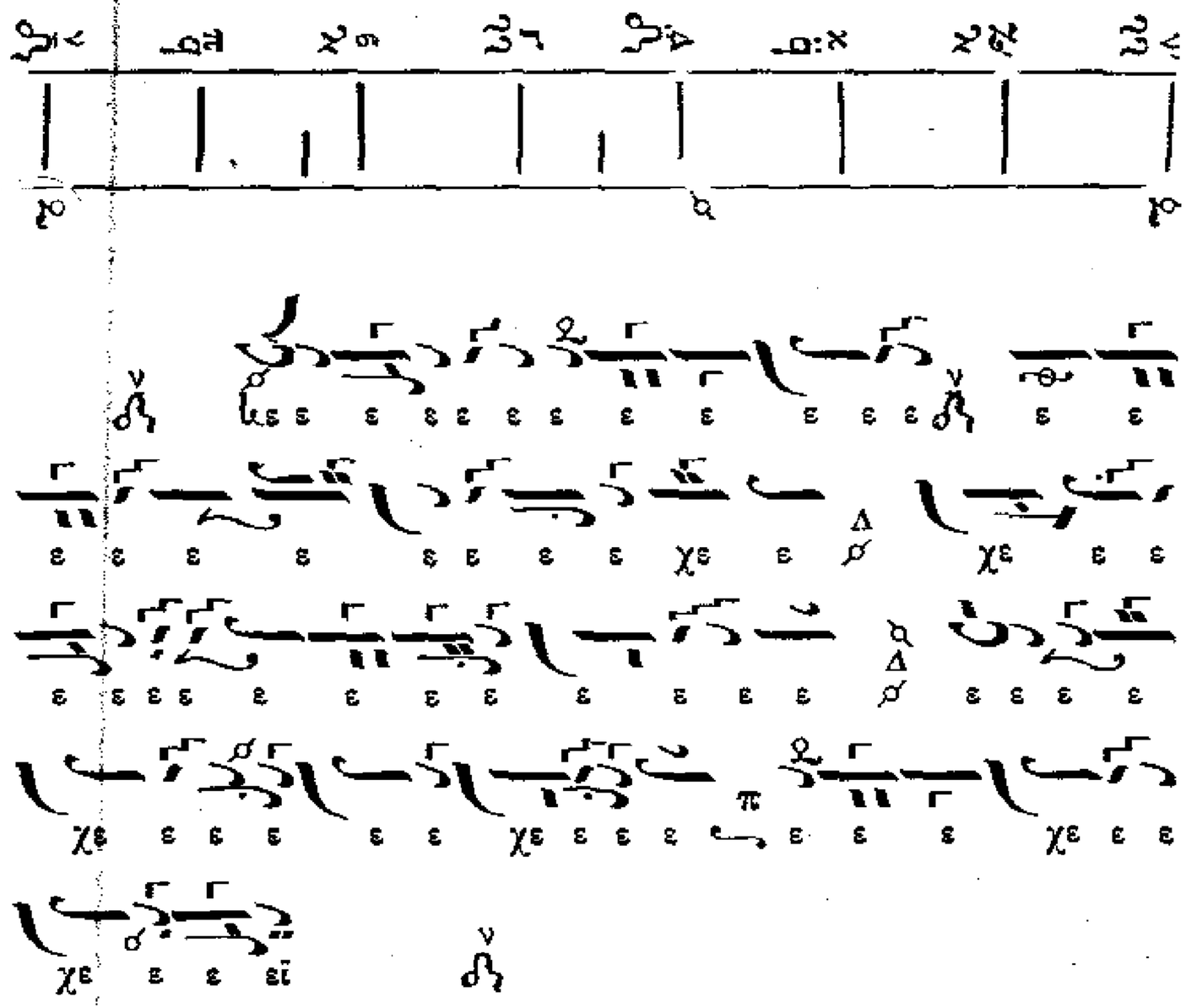

Ὁ Μιὰν χανὲς τοῦ Νιγκρὶζ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Γκερδανιέ, ἢ καὶ ἀπὸ τοῦ Νεβά, καὶ περιστρεφόμενος εἰς τὰς ἀνιούσας φωνάς, καταβαίνει καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ῥάστ.

Καὶ ἕτερον Νιγκρὶζ παράγεται ἐκ τοῦ Ῥάστ· εἶναι ἐπίσης ἦχος πλ. δ'., ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νεβά, καὶ διὰ τοῦ Νὺμ Οὐζὰλ περδεσὶ (τόνου), καταλεῖπον τὸ Τζαργκιάχ, ἵσταται εἰς τὸ Σεγκιάχ, καὶ διὰ τοῦ Διουγκιὰχ πίπτει εἰς τὸ Ῥάστ· ἀνιὸν δ' αὖθις μέχρι τοῦ Νὺμ Χιτζάζ, ἐπιστρέφει εἰς τὸ Διουγκιὰχ καὶ ἐκ τούτου κατιὸν καταλήγει εἰς τὸ Ῥάστ.

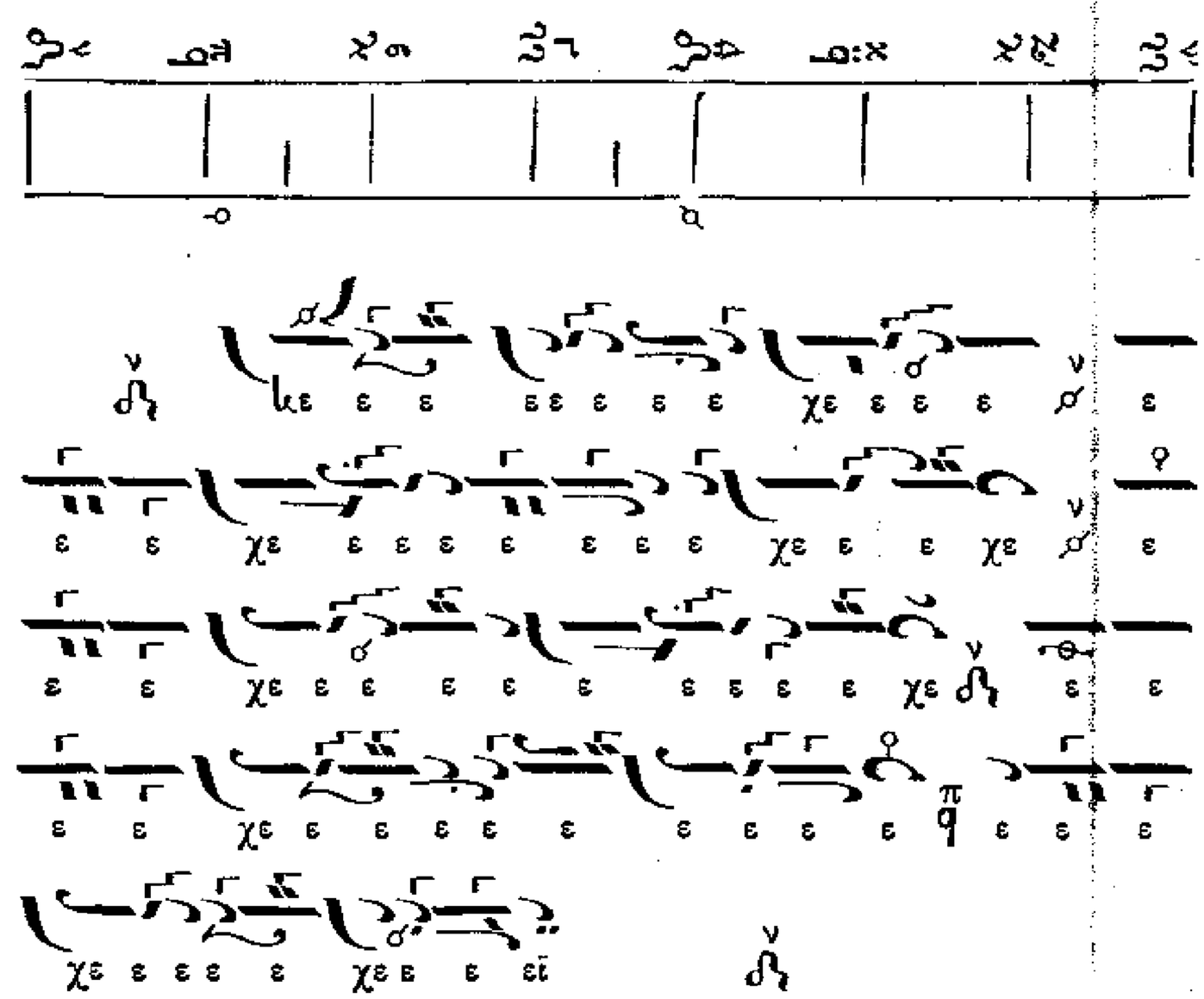

Τὸ Πεντζουγκιὰχ παράγεται ἐκ τοῦ Ῥάστ· εἶναι ἦχος πλ. δ'. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νεβά, κατιὸν δὲ διὰ τοῦ Νὺμ Οὐζὰλ καὶ Νὺμ Πιουσελὶχ εἰς τὸ Διουγκιάχ, καὶ ἀνιὸν πάλιν εἰς τὸ Νεβά, καταβαίνει καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ῥάστ.

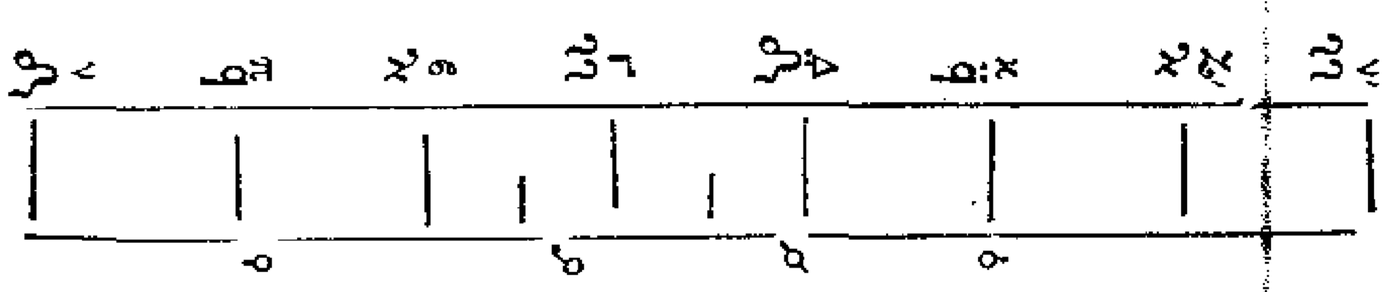

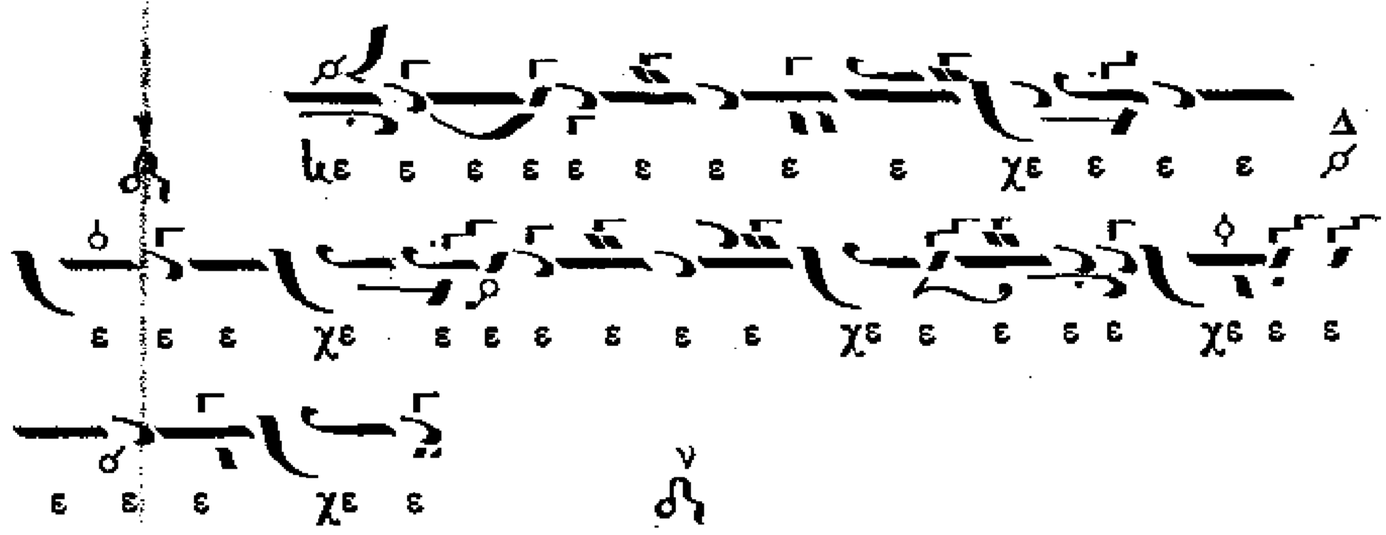

Καὶ ἕτερον Πεντζουγχιὰχ παράγεται ἐκ τοῦ Ῥάστ· εἶναι ὁμοίως ἦχος πλ. δ'., ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Ῥάστ, καὶ ἀνιὸν εἰς τὸ Νὺμ Οὐζὰλ μέχρι τοῦ Νεβά, πάλιν ἐπιστρέφει εἰς τὸ Ῥάστ· κατόπιν ἀνιὸν εἰς τὸ Τζαργχιάχ, ἐπιστρέφει μέχρι τοῦ Ἀσηράν· ἀνιὸν δ' αὖθις εἰς τὸ Σεγχιάχ, καὶ δεικνῦον τὸ Νὺμ Γχεβέστ, καταβαίνει καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ῥάστ.

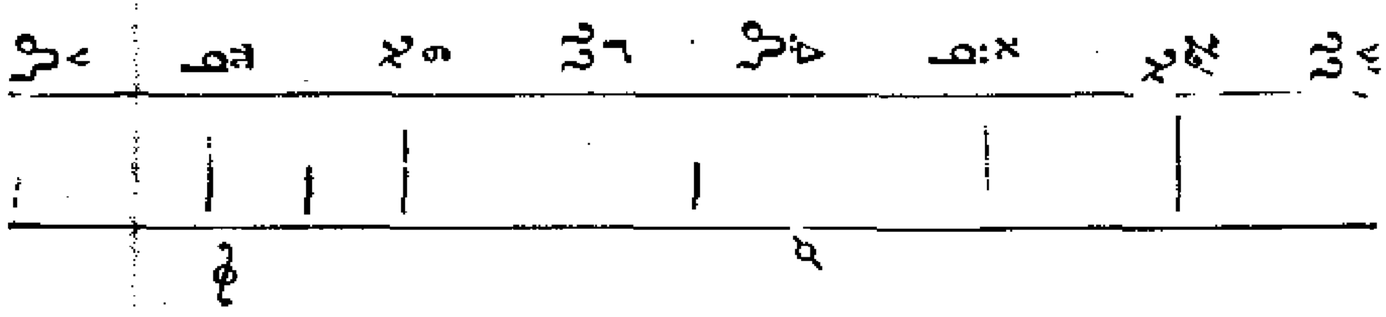

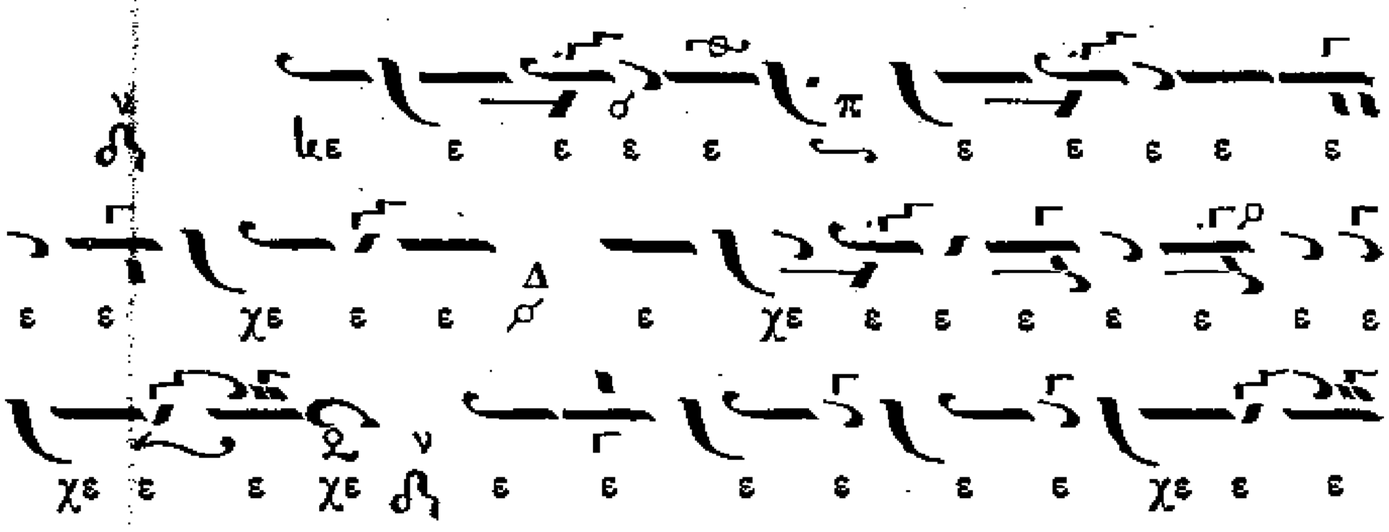

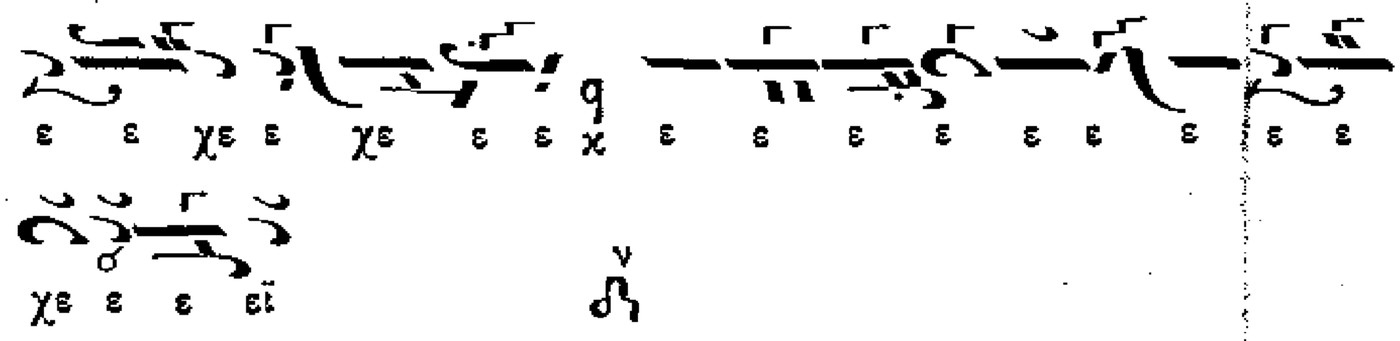

Τὸ Ζαβὶλ παράγεται ἐκ τοῦ Ῥάστ· εἶναι ἦχος πλ. δ', ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Γκερδανιέ, καὶ διὰ τοῦ Νὺμ Ζαβὶλ δεικνύει τὸ Νεβά, διὰ τοῦ Νὺμ Οὐζὰλ καταβαίνει μέχρι τοῦ Δι̱ουγκι̱ὰχ, διὰ τοῦ Νὺμ Ζεμζεμὲ καταβαίνει μέχρι τοῦ Ῥάστ, καὶ διὰ τοῦ Νὺμ Πι̱ουμπερκὲ Ναγμεσὶ (μέλος) ἀνιὸν καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Ῥάστ.

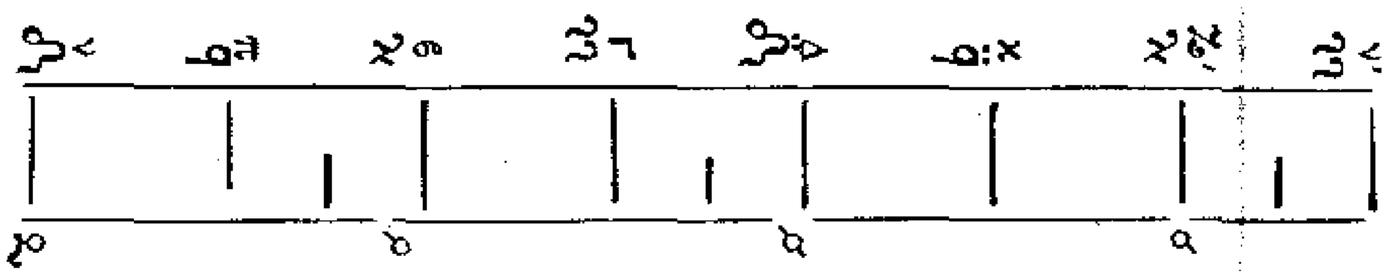

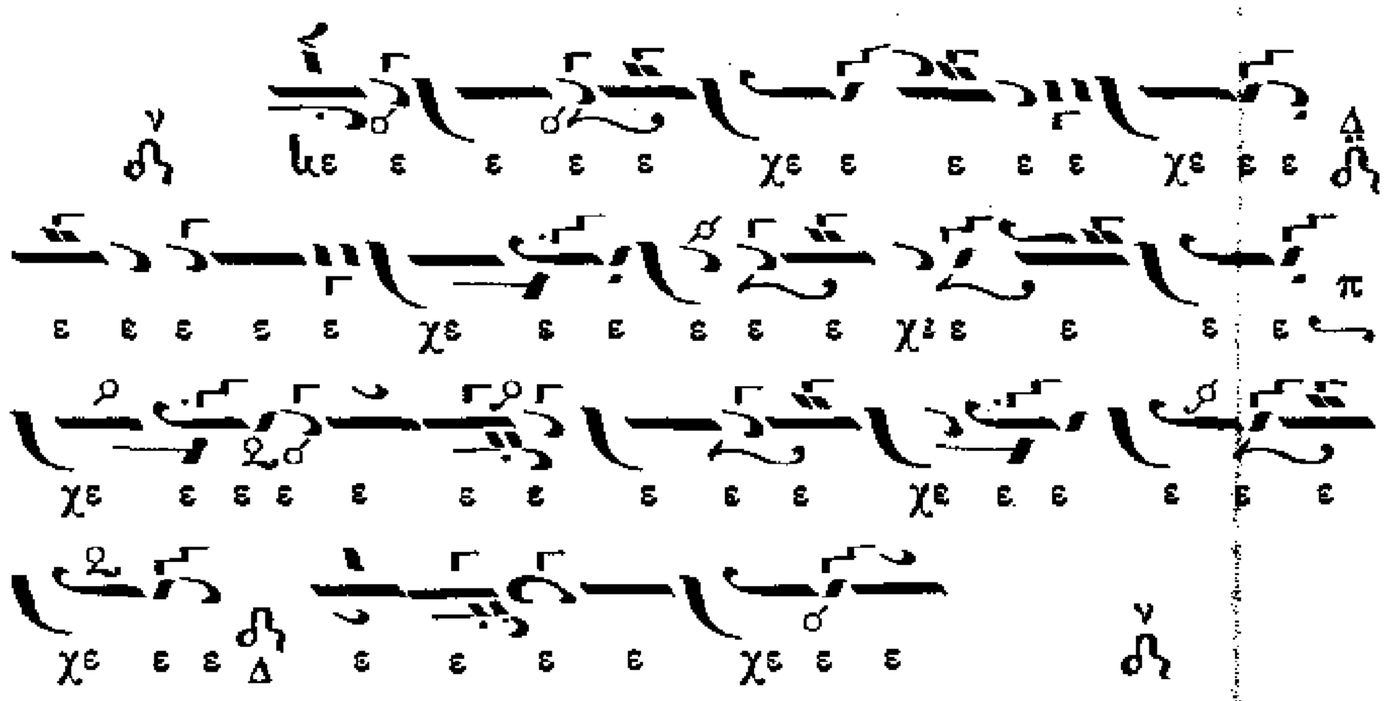

Τὸ Πιουμπεργκὲ παράγεται ἐκ τοῦ Ῥάστ· εἶναι ἦχος πλ. δ'. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Ῥάστ καὶ καταβαίνει διὰ τοῦ Νὺμ Γκεβὲστ μέχρι τοῦ Γεγκιάχ· ἀκολούθως πηδῶν εἰς τὸ Ῥάστ καὶ Νὺμ Γκεβέστ, καὶ πάλιν εἰς τὸ Ῥάστ, ἀνιὸν δ' εἰς τὸ Διουγκιάχ, καὶ δεικνῦον ὀλίγον καὶ τὸ Νὺμ Κιουρδί, καταλήγει μετὰ τοῦ Νὺμ Γκεβὲστ εἰς τὸ Ῥάστ.

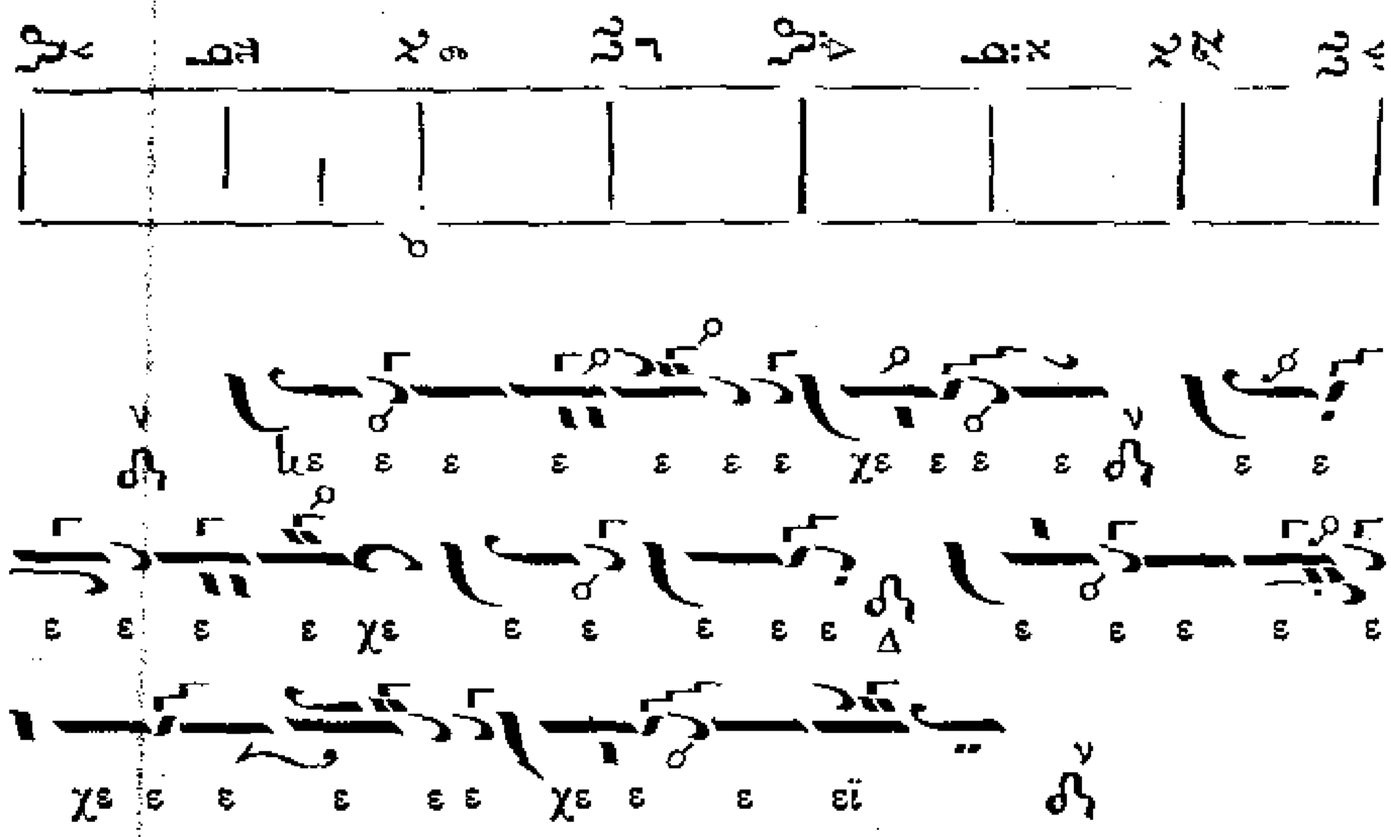

Τὸ Σελμὲκ παράγεται ἐκ τοῦ Ῥάστ· εἶναι ἦχος πλ. δ'. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ Ῥάστ, πατῶν δὲ τὸ Νὺμ Γκεβὲστ καὶ ἀνιὸν μέχρι τοῦ Νεβά, καὶ κατιὸν αὖθις μέχρι τοῦ Διουγκιάχ, καταλήγει εἰς τὸ Ῥάστ.

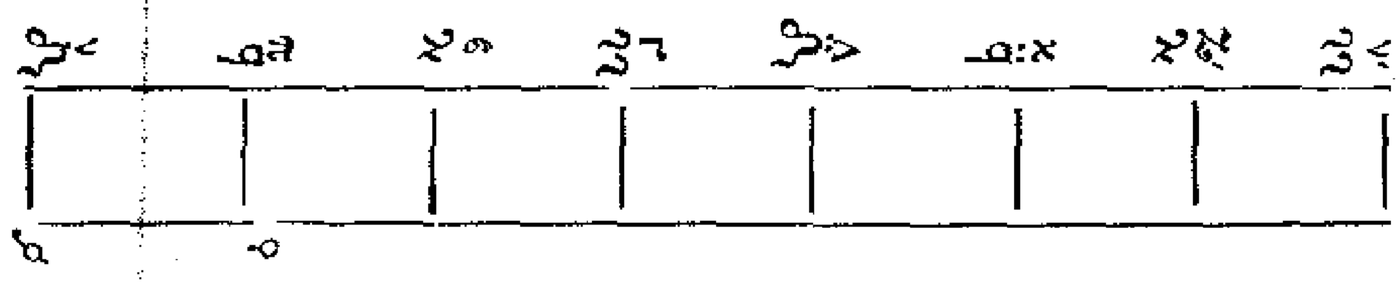

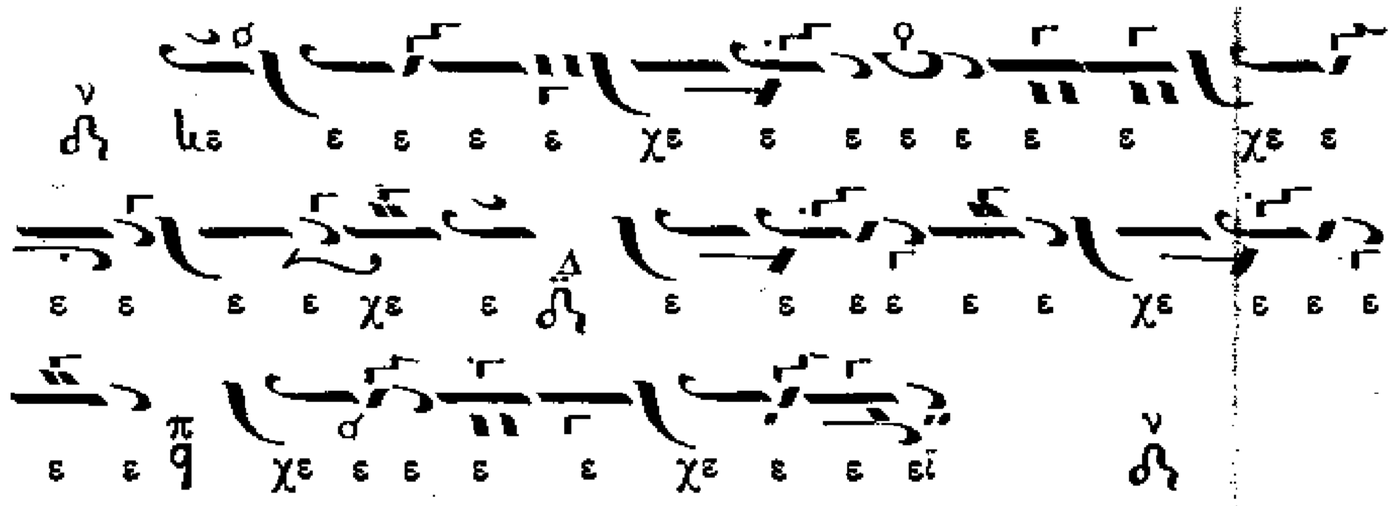

Τὸ Γκεβὲστ παράγεται ἐκ τοῦ Ῥάστ· εἶναι ἦχος πλ. δ'. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Χουσεϊνί, καὶ μετὰ τοῦ Νὺμ Οὐζὰλ πάλιν ἀνέρχεται εἰς τὸ Χουσεϊνί· πατῶν δὲ τὸ Νὺμ Ἀτζὲμ καταβαίνει εἰς τὸ Δι̯ουγκι̯άχ, ἐκ τοῦ ὁποίου κατιὸν εἰς τὸ Ῥὰστ καὶ Νὺμ Γκεβὲστ μέχρι τοῦ Γεγκι̯άχ, πηδᾷ εἰς τὸ Ῥάστ, καὶ πάλιν δεικνῦον ὀλίγον τὸ Νὺμ Γκεβέστ, καταλήγει εἰς τὸ Ῥάστ.

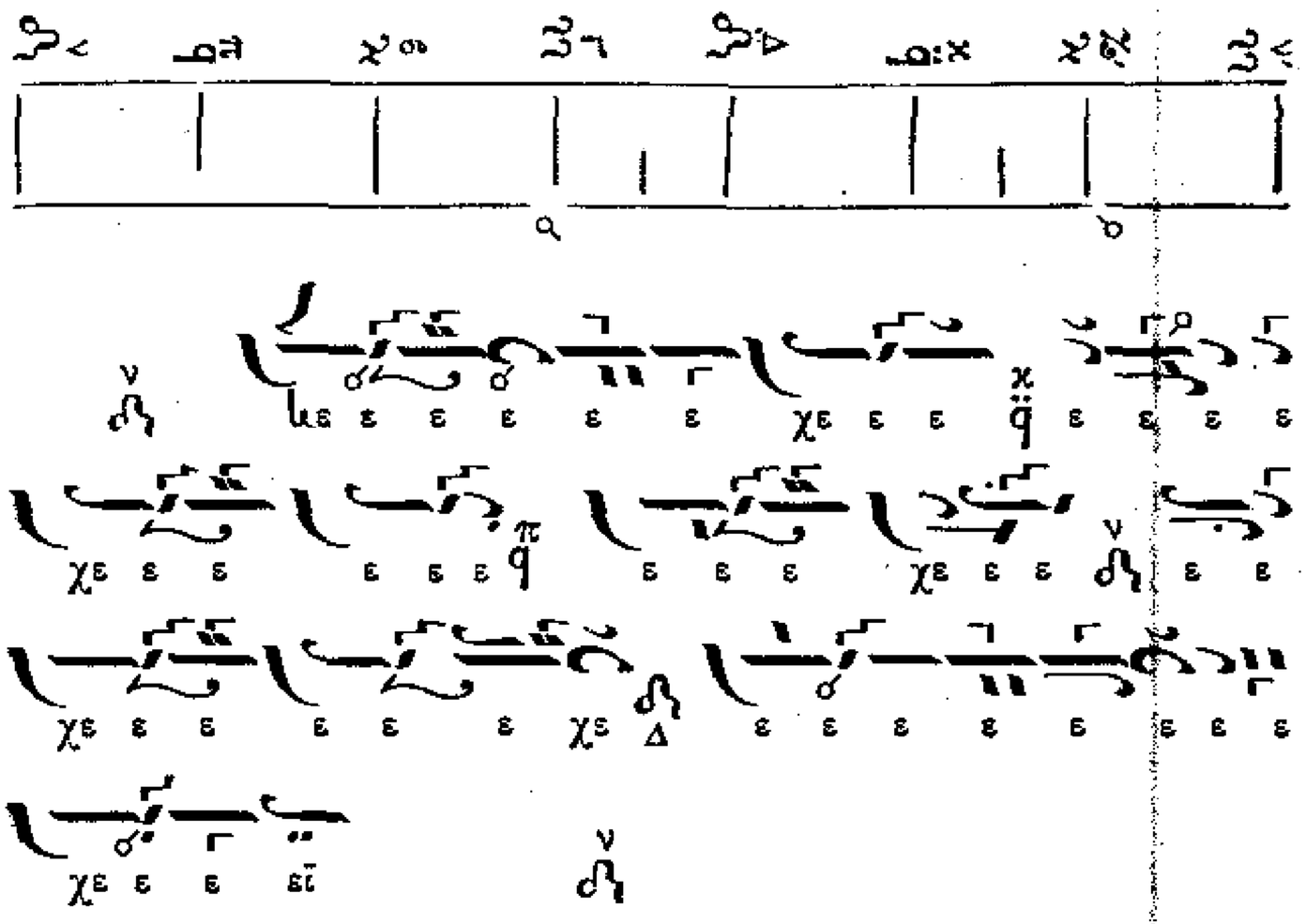

Τὸ Πιοζριοὺχ παράγεται ἐκ τοῦ Ῥάστ· εἶναι ἦχος πλ. δ'., ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νεβά, καὶ ἀνιὸν εἰς τὸ Νὺμ Ἀτζὲμ στρέφεται πάλιν εἰς τὸ Νεβά· πατῶν δὲ τὸ Χουσεϊνὶ ἐπιστρέφει εἰς τὸ Τζαργκιάχ, καὶ μετὰ τοῦ Νὺμ Πιουσελίκ, μέχρι τοῦ Διουγκιάχ, καὶ ἐντεῦθεν καταβαίνει εἰς τὸ Ῥάστ, Ἀρὰκ καὶ Ἀσηράν· πάλιν δ' ἀνιὸν εἰς τὸ Διουγκιὰχ καὶ Σεγκιάχ, ἐπιστρέφει μετὰ τοῦ Νὺμ Γκεβὲστ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ῥάστ.

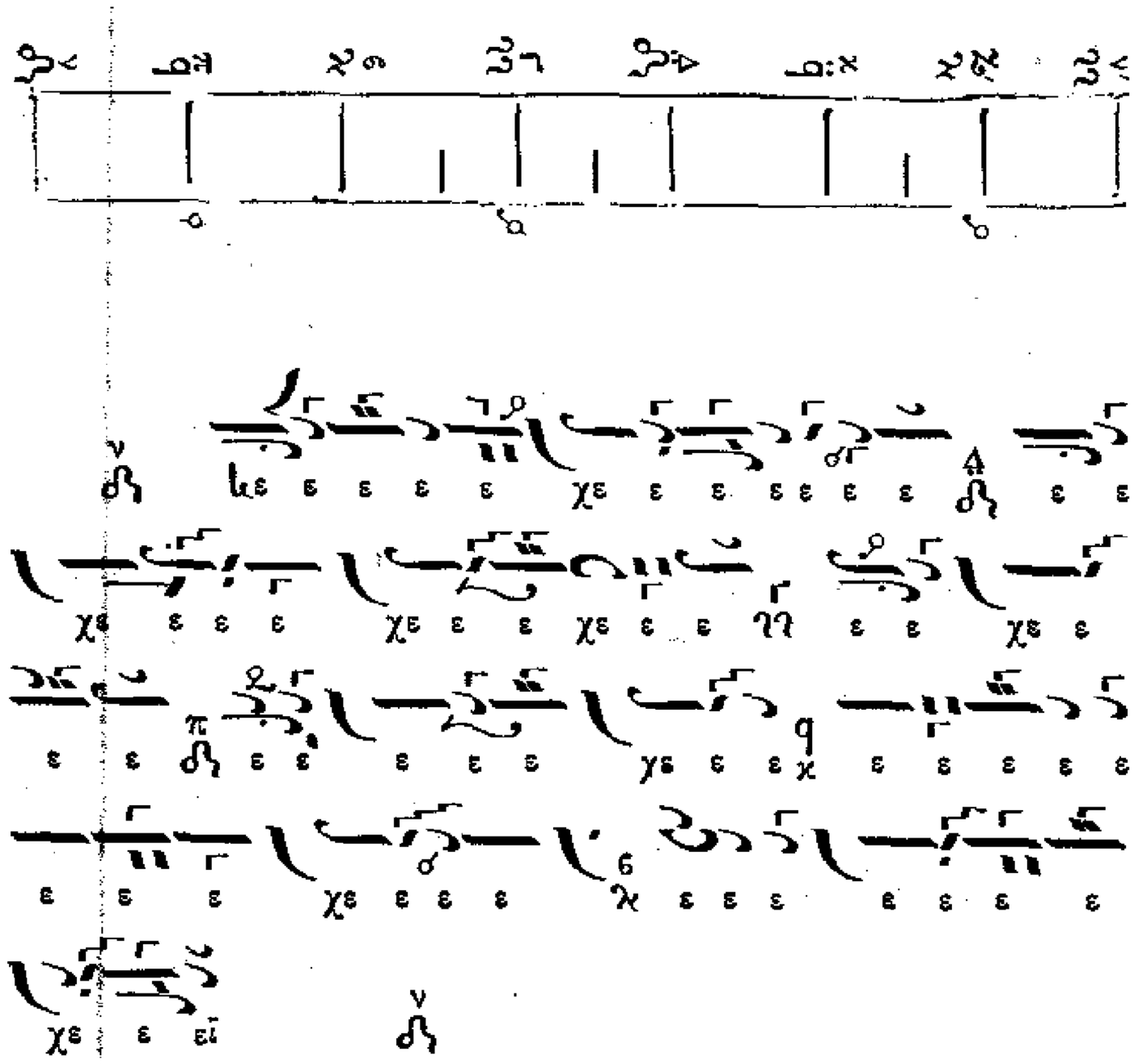

Τὸ Πεσενδιδὲ παράγεται ἐκ τοῦ Ῥάστ· εἶναι ἦχος πλ. δ'. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νεβά, ἀνιὸν δὲ μέχρι τοῦ Γκερδανιέ, ἐπιστρέφει εἰς τὸ Νεβά, καὶ δεικνῦον ὀλίγον τὸ Νὺμ Οὐζάλ, ἐπανέρχεται πάλιν εἰς τὸ Νεβά· πηδῶν δ' εἰς τὸ Γκερδανιὲ καὶ τὸ Μουχαγέρ, καὶ πατῶν τὸ Νὺμ Σιουμπιουλέ, στρέφεται μέχρι τοῦ Νὺμ Ἀτζέμ· ἀκολούθως κατιὸν εἰς τὸ Νεβά, πάλιν ἀναβαίνει μέχρι τοῦ Γκερδανιέ, ἐκ τοῦ ὁποίου καταβαίνει εἰς τὸ Νεβά, τὸ Νὺμ Χιτζὸζ καὶ Νὺμ Πιουσελὶκ μέχρι τοῦ Διουγκιάχ· πατῶν ἔπειτα τὸ Νὺμ Κιουρδὶ ἐπιστρέφει εἰς τὸ Ῥάστ· πηδᾷ εἰς τὸ Τζαργκιὰχ καὶ τὸ Χουσεϊνί, καὶ ἐπιστρέφει μετὰ τοῦ Νὺμ Γκεβὲστ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ῥάστ.

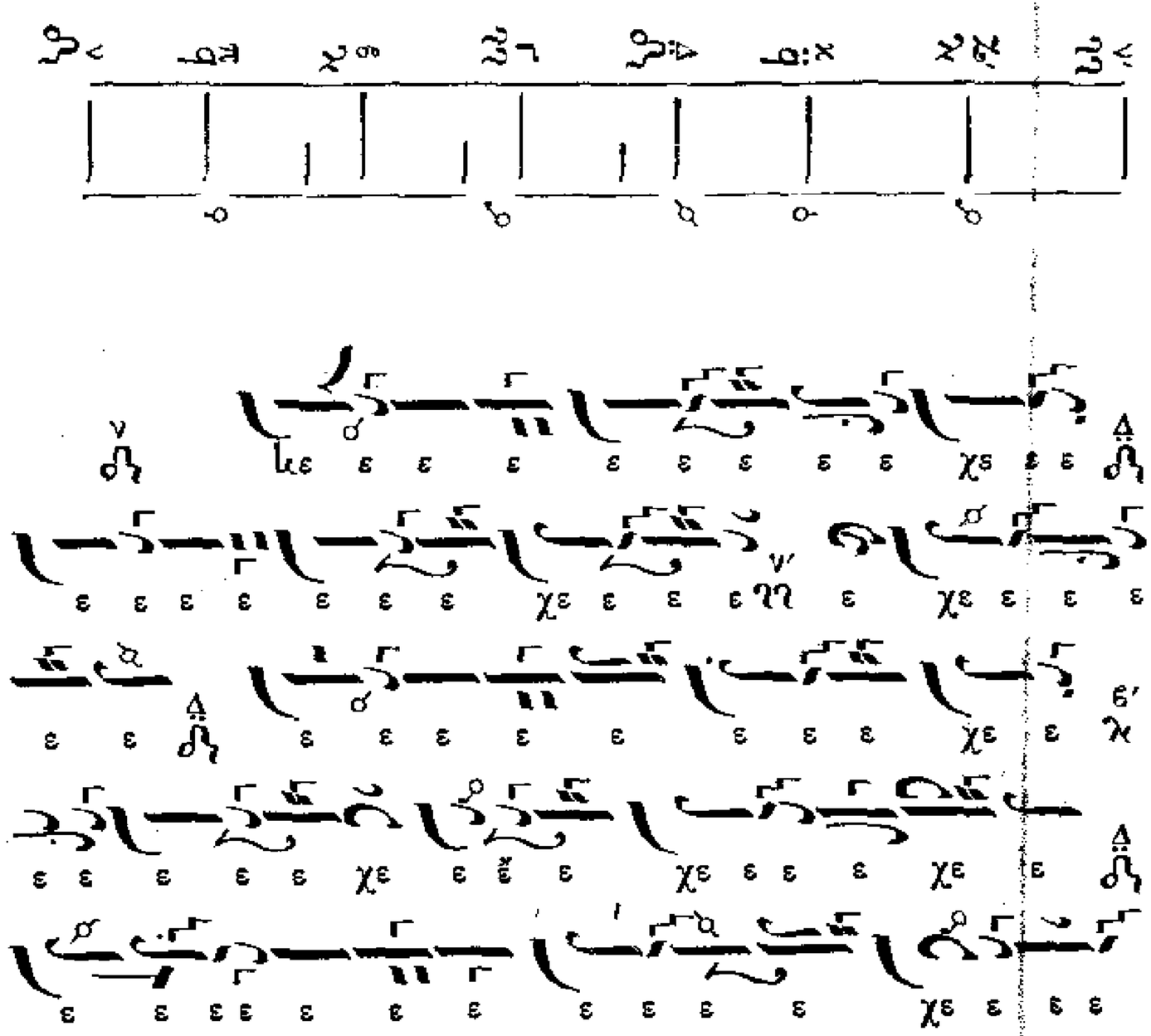

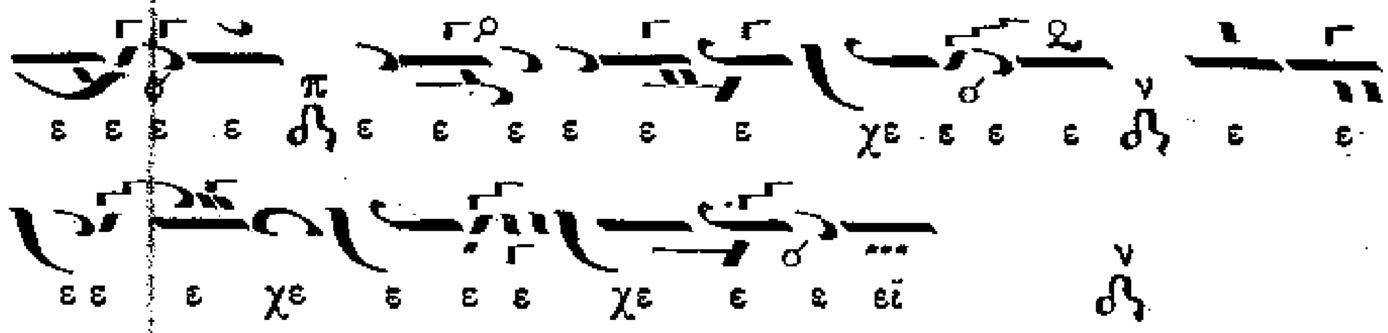

Τὸ Σουζιδὶλ Ἀρὰ (ἑλλην. Γαλήνιον, καὶ Εἰρηνικόν), παράγεται ἐκ τοῦ Ῥάστ· εἶναι ἦχος πλ. δ'. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ Ῥὰστ καὶ καταβαίνει εἰς τὸ Γεγκιάχ· ἀναβαίνει πάλιν εἰς τὸ Ῥάστ, καὶ περιστρεφόμενον ἀναβαίνει εἰς τὸ Χουσεϊνί, καὶ ἐκ τούτου μέχρι τοῦ Μουχαγέρ· κατιὸν δ' εἰς τὸ Ἐβίτζ, πάλιν ἀναβαίνει μέχρι τοῦ Νὺμ Σουμπουλὲ καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὸ Χουσεϊνί· πατῶν δὲ τὸ Νὺμ Ἀτζὲμ καὶ τὸ Μουχαγέρ, ἐπιστρέφει μέχρι τοῦ Σεγκιὰχ, καὶ ἐκ τούτου καταβαίνει εἰς τὸ Ῥὰστ καὶ μέχρι τοῦ Ἀσηράν· πηδῶν δὲ εἰς τὸ Διουγκιάχ, καὶ περιστρεφόμενον μετὰ τοῦ Νὺμ Χιτζάζ, καταβαίνει καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ῥάστ.

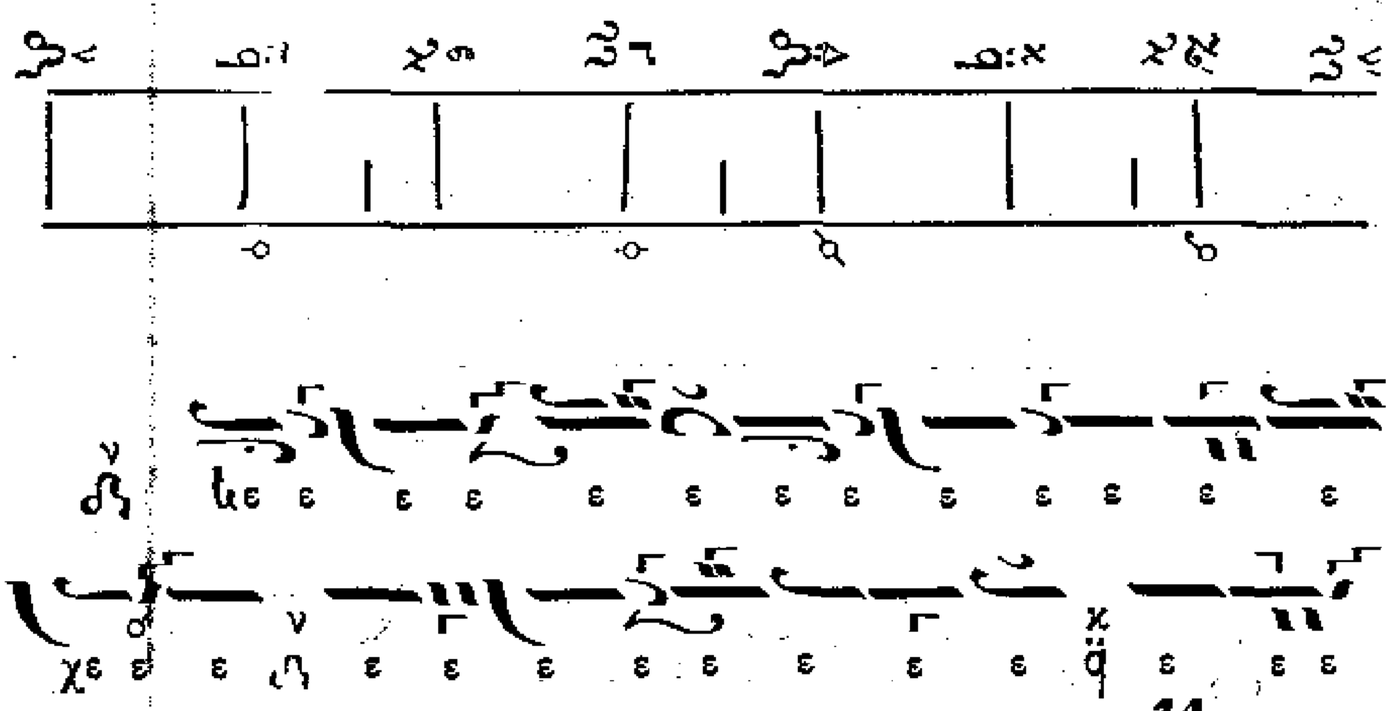

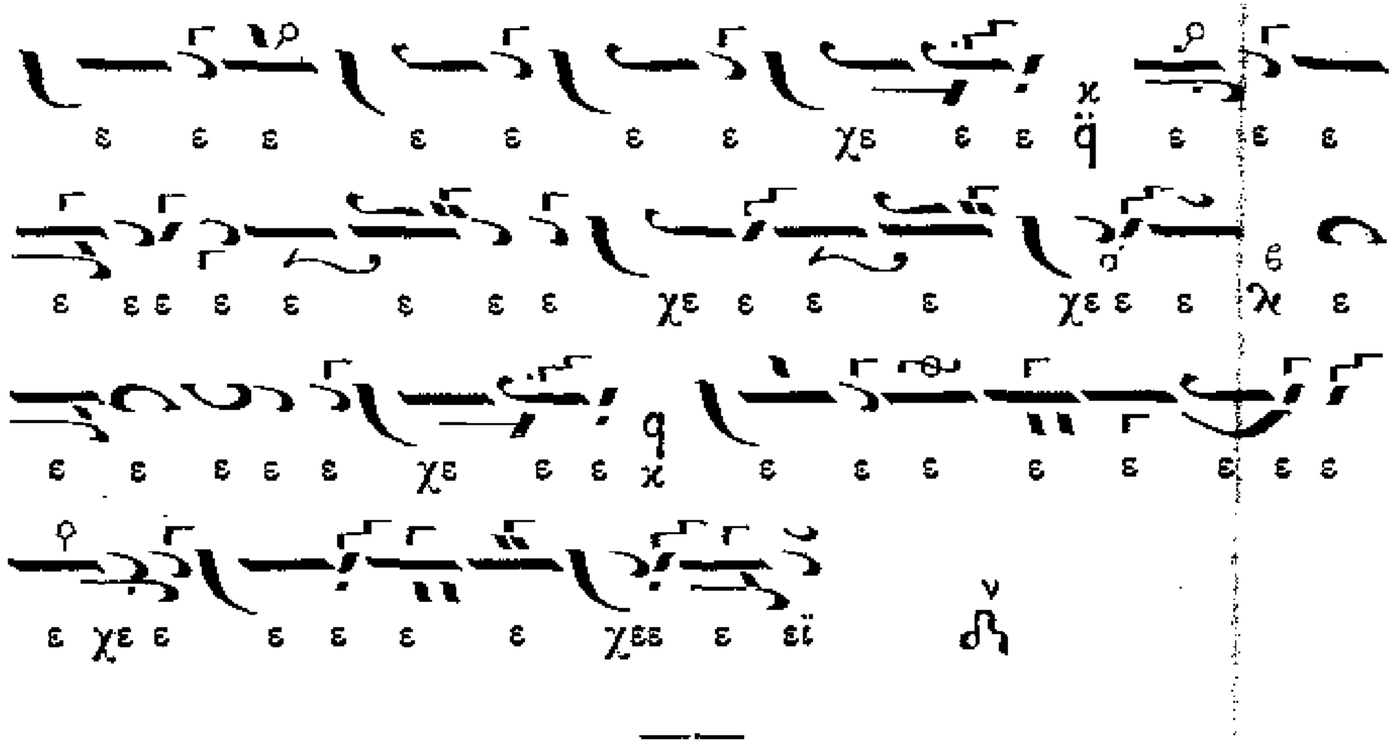

Τὸ Χιτζαζκιὰρ (ἑλλην. Διπλασμός), παράγεται ἐκ τοῦ Ῥάστ· εἶναι ἦχος πλ. δ'. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Ἐβίτζ, καὶ ἐγγίζον τὸ Γκερδανιὲ καὶ Μουχαγέρ, καὶ πατῶν τὸ Νὺμ Σιουμπιουλέ, ἐπιστρέφει μετὰ τῶν Νὺμ Σεχνὰζ καὶ Νὺμ Χησάρ· πάλιν δὲ ἀνιὸν εἰς τὸ Νὺμ Σεχνάζ, καταβαίνει μετ'αὐτοῦ καὶ μετὰ τοῦ Νὺμ Ηιουσελίκ· ἔπειτα πατῶν Τζαργκιὰχ καὶ Νεβά, καὶ δεικνῦον τὸ Νὺμ Ἀτζέμ, ἐπιστρέφει εἰς τὸ Τζαργκιάχ καὶ Νὺμ Ηιουσελίκ, μέχρι τοῦ Ῥάστ, ἐξ οὗ πηδᾷ πάλιν εἰς τὸ Τζαργκιάχ, στρέφεται μετὰ τοῦ Νὺμ Ηιουσελὶκ καὶ καταλήγει εἰς τὸ Ῥάστ.

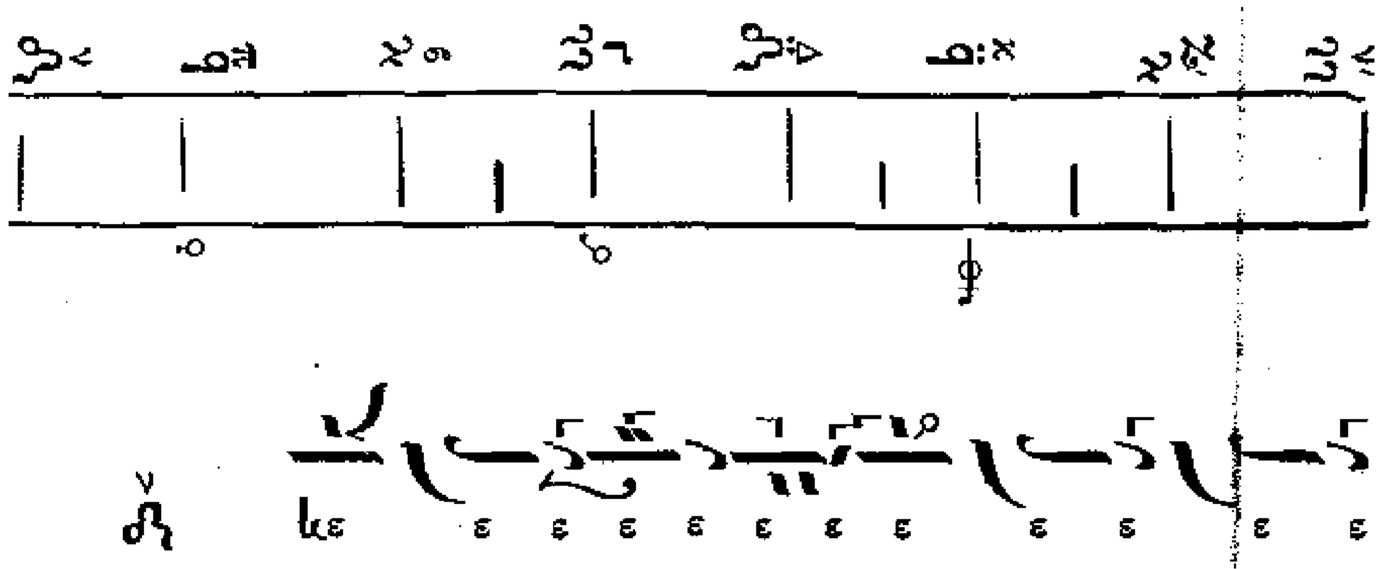

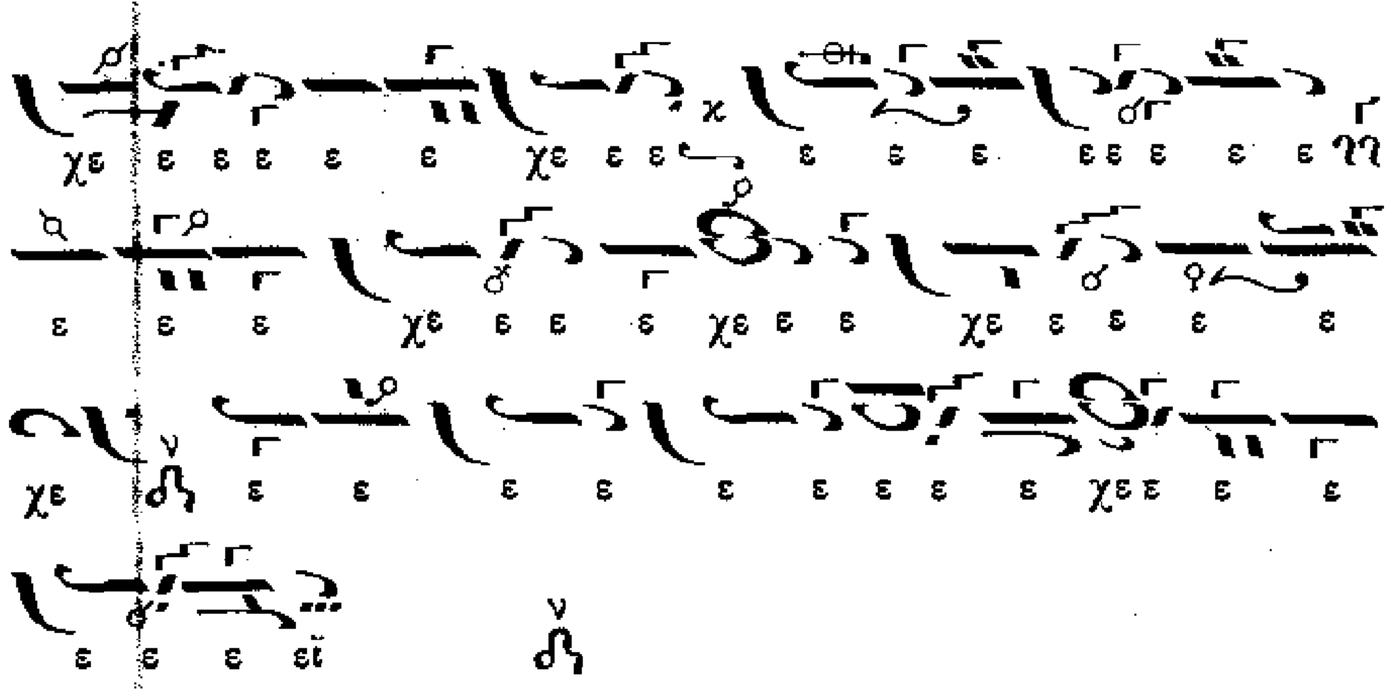

Τὸ Σαζγκιὰρ παράγεται ἐκ τοῦ Ῥάστ· εἶναι ἦχος πλ. δ'. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Τζαργκιὰχ καὶ μετὰ τοῦ Νὺμ Πιουσελὶκ καταβαίνει εἰς τὸ Διουγκιάχ· πατῶν δὲ τὸ Ῥάστ πηδᾷ εἰς τὸ Νεβὰ καὶ τὸ Νὺμ Χησάρ, καὶ δεικνῦον αὐτὸ ἀναβαίνει μέχρι τοῦ Γκερδανιέ, καὶ ἐπιστρέφει μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ Τζαργκιὰχ μέχρι τοῦ Σεγκιάχ· κατόπιν πηδῶν εἰς τὸ Νὺμ Ἀτζὲμ ἀναβαίνει μέχρι τοῦ Μουχαγέρ, ἀπὸ τὸ ὁποῖον καταβαίνει πάλιν μέχρι τοῦ Σεγκιὰχ καὶ πίπτει εἰς τὸ Ῥάστ· ἐντεῦθεν πηδῶν εἰς τὸ Τζαργκιὰχ ἐπιστρέφει καὶ καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Ῥάστ.

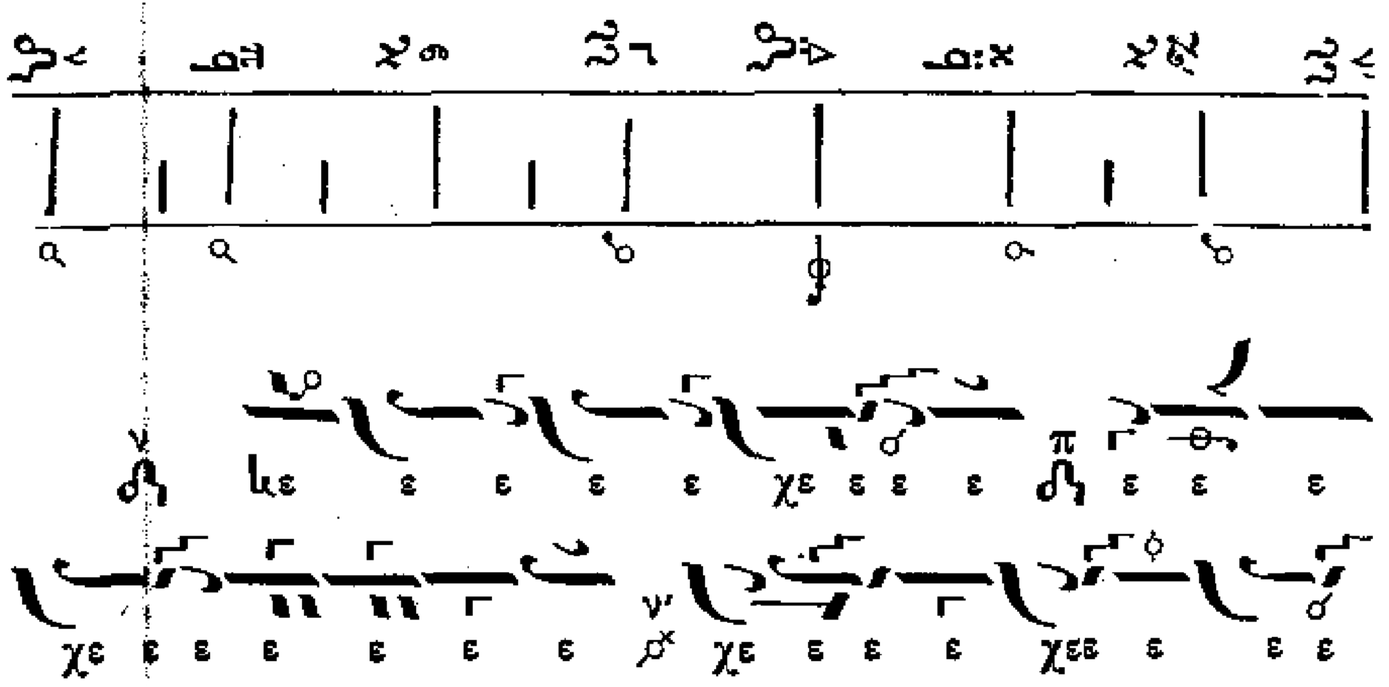

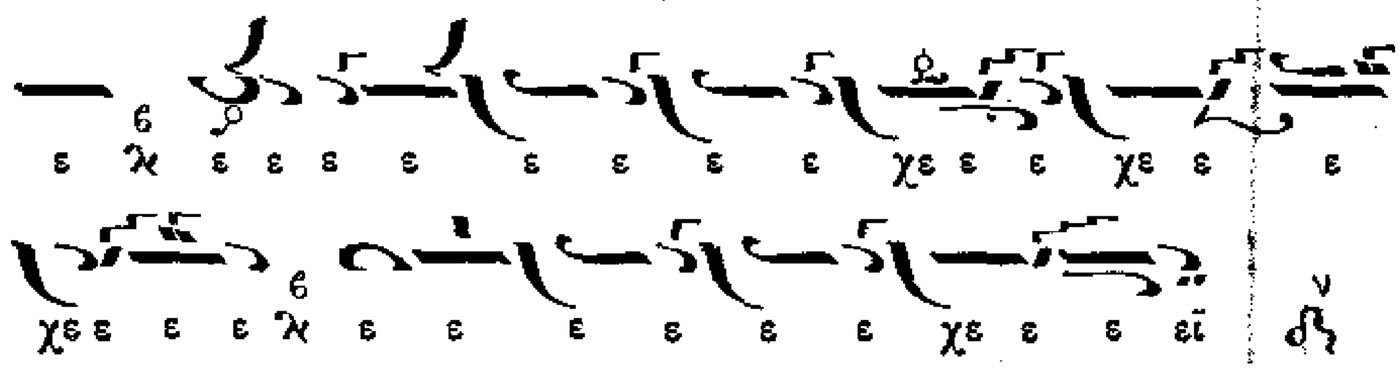

Τὸ Σουζινὰχ (ἑλλην. Ποταμίς), παράγεται ἐκ τοῦ Ῥάστ· εἶναι ἦχος πλ. δ'. ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Νεβά, καὶ πατῶν τὸ Νὸμ Χησάρ, περιστρέφεται εἰς τὰς ἀνιούσας καὶ κατιούσας φωνάς· πατῶν τὸ Ῥάστ, ἀναβαίνει μέχρι τοῦ Τζαργκιάχ, ἐξ οὗ καταβαίνει καὶ καταλήγει πάλιν εἰς τὸ Ῥάστ.

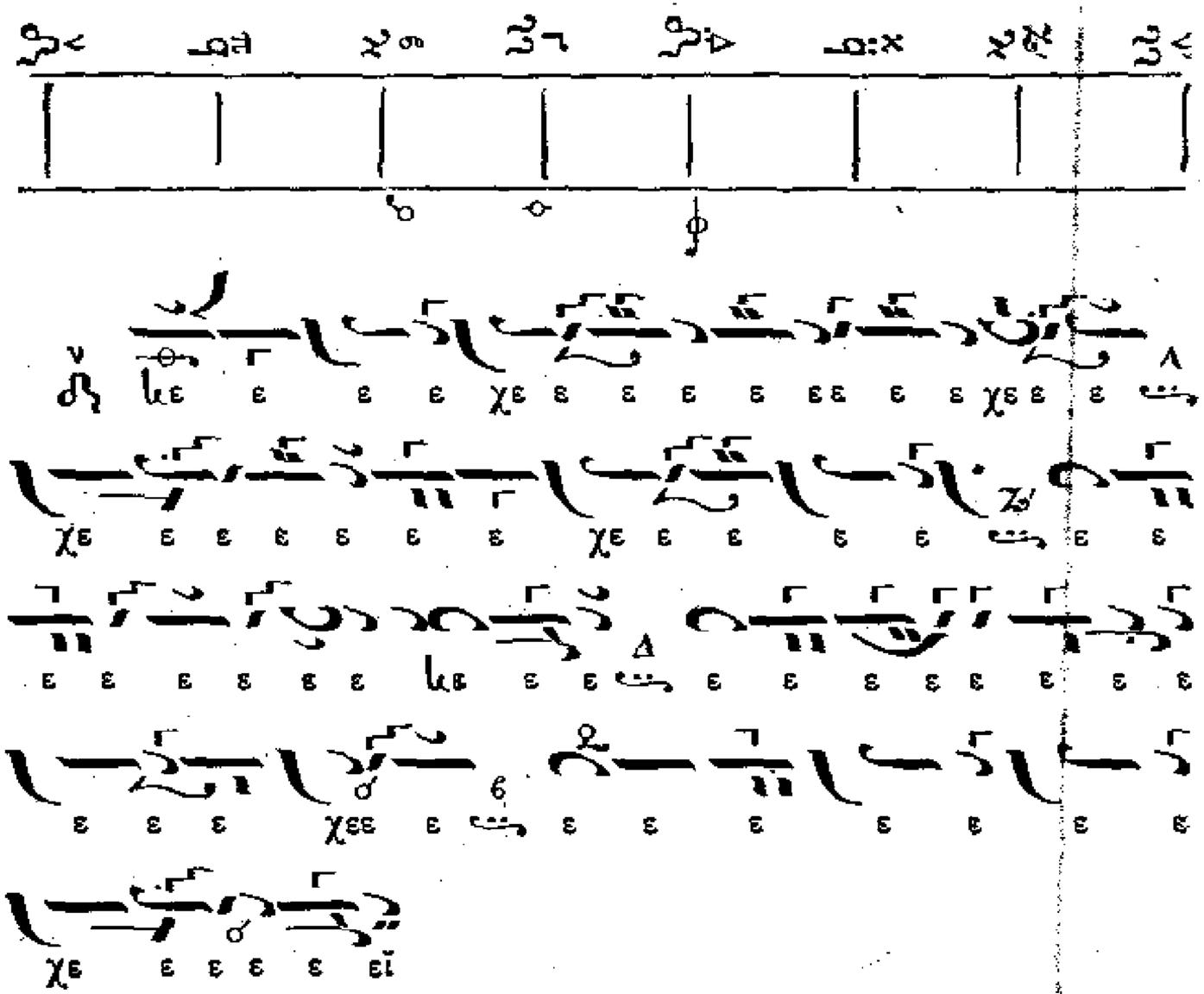

Τά μέχρι τοῦδε παρατεθέντα ᾄσματα ἐτονίσθησάν πως κατὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸν μέλος κλίνοντα, ἵνα χρησιμεύωσι καὶ ἐν τοῖς σχολείοις καὶ ἐν ἀναλόγοις ἑορταῖς καὶ συναθροίσεσι.

ΠΕΡΙ ΠΕΣΡΕΦΙΩΝ (Στροφῶν) ΚΑΙ ΜΠΕΣΤΕΔΩΝ (Δεσμῶν.)

« Τὰ περισσότερα Πεσρέφια συντίθενται παρ' Ἀραβοπέρσαις ἐκ τεσσάρων Χανέδων (Οἴκων).

« Ὁ πρῶτος χανὲς (πρῶτος οἶκος) ὀνομάζεται παρ' αὐτοῖς Σὲρ χανές. Ἀκολούθως ἔρχεται ὁ Μιουλαζιμές, εἶτα ὁ Ὀρτὰ χανὲς (μεσαῖος οἶκος), καὶ κατόπιν ὁ τέταρτος ἤτοι ὁ τελευταῖος οἶκος, ὁ Σὸν χανὲς λεγόμενος.

« Πεσρέφιά τινα ἔχουσι καὶ τὸ λεγόμενον Ζίγιλ, ὅπερ προηγεῖται τοῦ Σὸν χανέ. Τὰ τοιαῦτα Πεσρέφια ὀνομάζονται καὶ Πὲς χανελίδικα.

« Εἰς ἄλλα πάλιν μετὰ τὸ Ὀρτὰ χανὲ καὶ Σὸν χανὲ παίζεται καὶ αὖθις ὁ Σὲρ χανές. Τοῦτο γίνεται εἰς τὰ τῶν Περσῶν καὶ Ἰνδῶν Πεσρέφια ὀνομαζόμενα Σὲρ χανεσὶ Μιουλαζιμέ». Ταῦτα καθ' ἃ λέγει ὁ Καντεμῆρις.

Γενικῶς ὅμως τὰ Πεσρέφια καὶ οἱ Μπεστέδες ἀποτελοῦνται ἐκ τεσσάρων Στίχων ὀνομαζομένων: Μπιρινδζὶ χανέ, Ἰκινδζὶ χανέ, Μιὰν χανέ, καὶ Σὸν χανέ. ἤτοι, πρῶτος οἶκος, δεύτερος οἶκος, ὀξὺς οἶκος, καὶ τέταρτος ἢ μᾶλλον τελευταῖος οἶκος.

Διὰ νὰ καταστήσω δὲ γνωστὰς πᾶσι τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσχολουμένοις, τὰς βάσεις καὶ τὰς καταλήξεις τῶν πολυαρίθμων καὶ ποικίλων Μακαμίων, τίθημι πρῶτον τὴν περὶ ἑκάστου Μακαμίου ὁδηγίαν, ἔπειτα τὴν σχετικὴν αὐτοῦ κλίμακα, καὶ τελευταῖον τὸ ὁδεῦον ἴδιον μέλος τετονισμένον· τοὐτέστι διασαφηνίζω τριχῶς ἕκαστον Μακάμιον.

Ἔντεχνον μάθημα (α) καλούμενον **Μακαμλὰρ Κεαρέ**, περιέχον Ἀραβοπερσικὰ Μακάμια καθ' ἣν τάξιν διδάσκονται. Στιχουργηθὲν παρὰ τοῦ ἀειμνήστου Μπεΐζαδὲ Γιάνγκου Καρατζᾶ, καὶ μελοποιηθὲν παρὰ τοῦ ἀειμνήστου Τζελεμπῆ Γιάνγκου Θεολόγου. Εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς ἀναλυτικὸν σύστημα μετήνεγκεν ὁ ἀείμνηστος μουσικοδιδάσκαλος Κωνσταντῖνος πρωτοψάλτης τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τύποις δὲ ἐξέδωκαν οἱ ἀείμνηστοι μουσικοδιδάσκαλοι Στέφανος ὁ λαμπαδάριος, καὶ Θεόδωρος ὁ Φωκαεύς.

Ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Μακὰμ Ῥάστ.

Σημ. Ἡ τελευταία ἐνταῦθα ἀνάλυσις τῶν Μακαμίων τούτων ὀφείλεται τῷ συγγραφεῖ τῆς ἀνὰ χεῖρας βίβλου.

ΜΑΚΑΜ ΡΑΣΤ.

Ἦχος ἀπ δη ἐκ τοῦ Νη. Εἰς χρόνους 4.

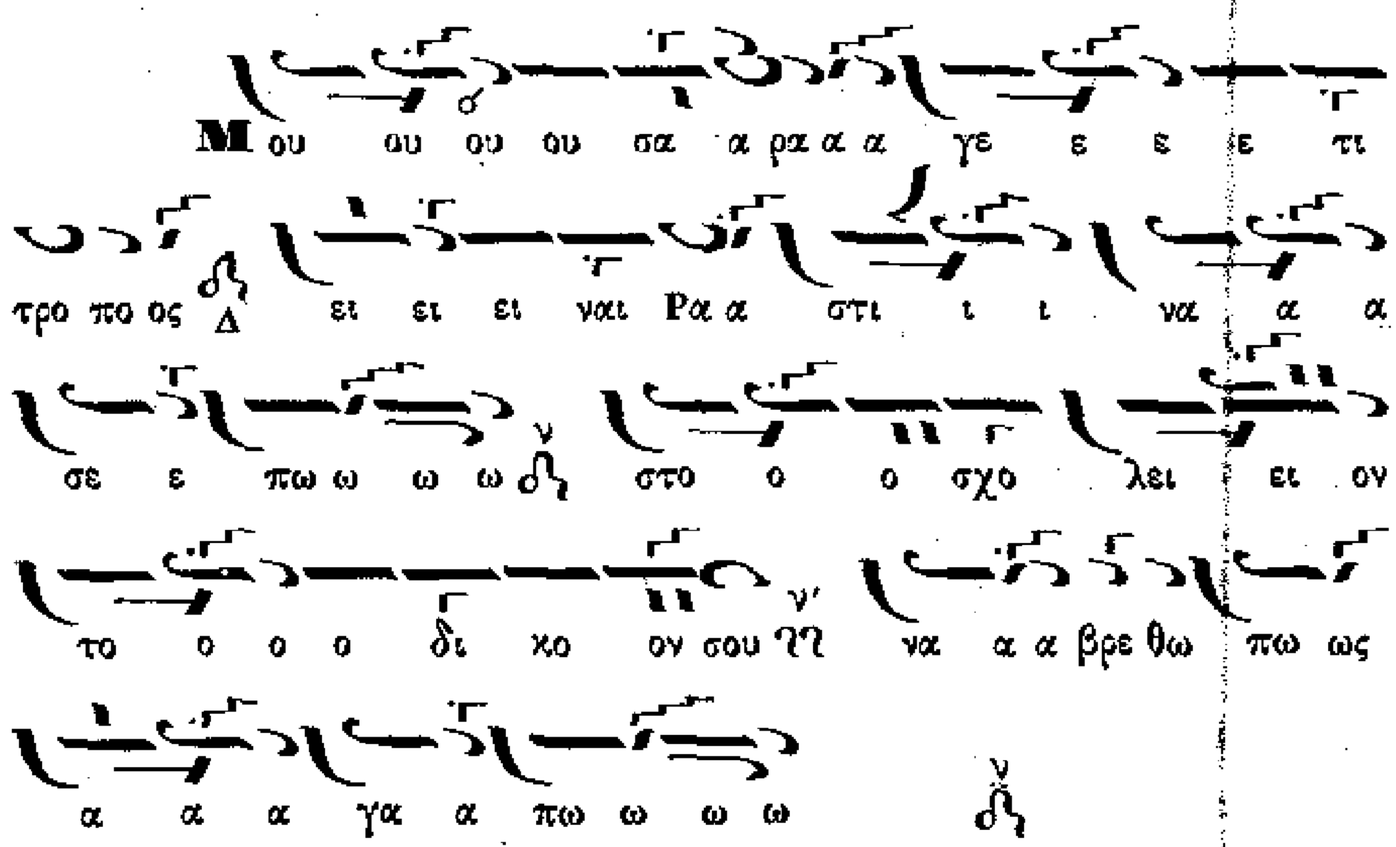

(α) Ἡ μελῳδία τοῦ μαθήματος τούτου εἶναι ὅλως κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν μέλος, ἐνταῦθα δὲ παρατέθειται χάριν πλείονος ἀσκήσεως τῶν περὶ τὸ μέλος τοῦτο ἀσχολουμένων.

ΜΑΚΑΜ ΧΟΥΜΑΓΙΟΥΝ.

Ἦχος πλ. β'. χρωματικός Πα.

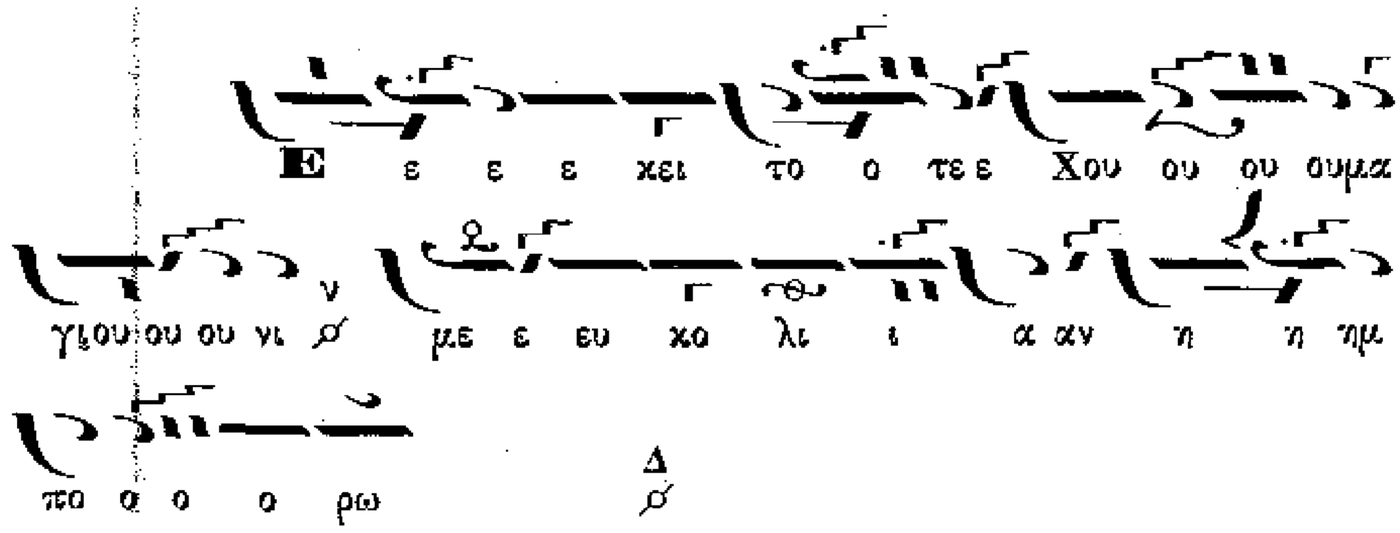

ΜΑΚΑΜ ΣΗΡΦ ΧΙΤΖΑΖ.

Ἦχος πλ. β'. χρωματικός. Πα.

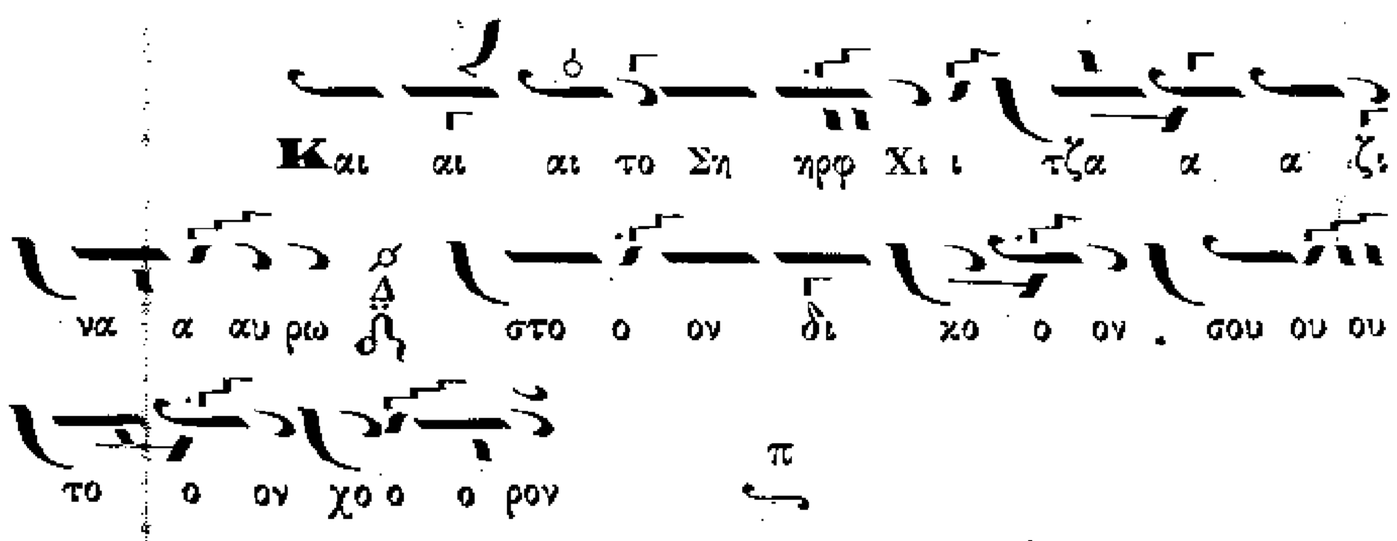

ΜΑΚΑΜ ΝΙΓΡΙΖ.

Ἦχος πλ. δ'. χρωματικός.

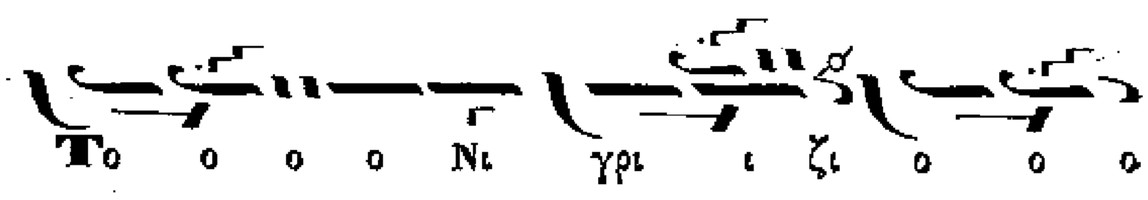

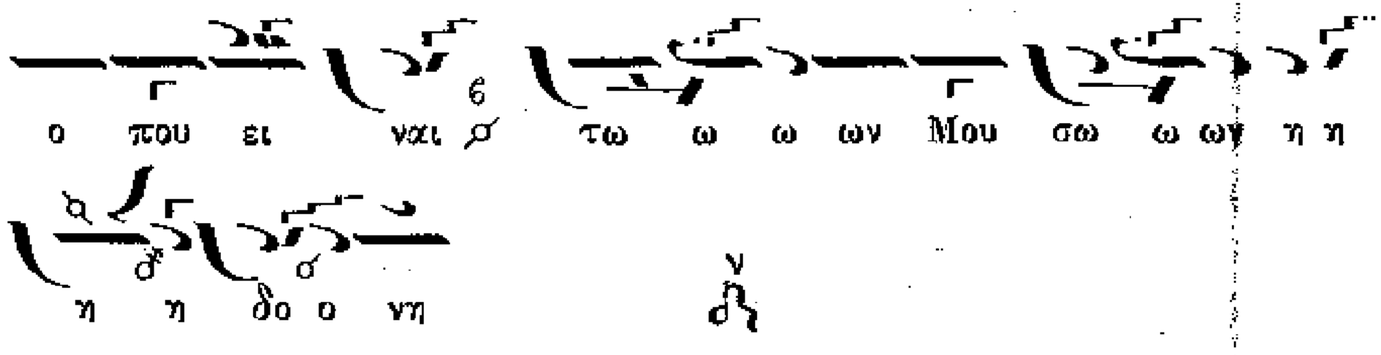

ΜΑΚΑΜ ΜΟΥΣΤΑΧΑΡ.

Ἦχος λέγετος χρωματικός.

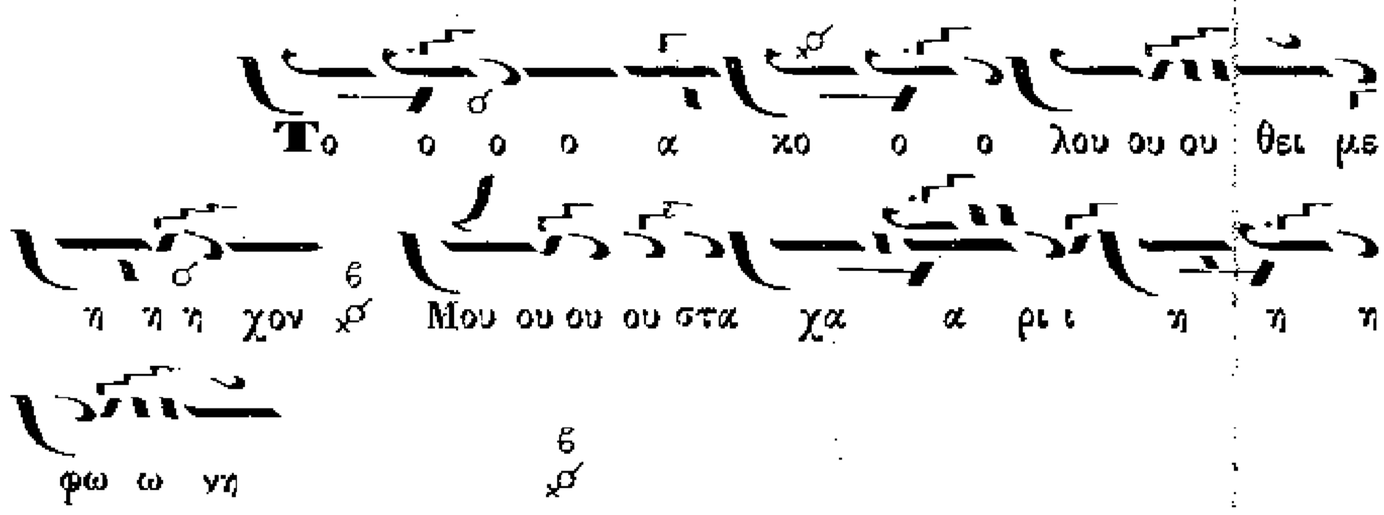

ΜΑΚΑΜ ΣΑΖΚΙΑΡ.

Ἦχος πλ. δ'.

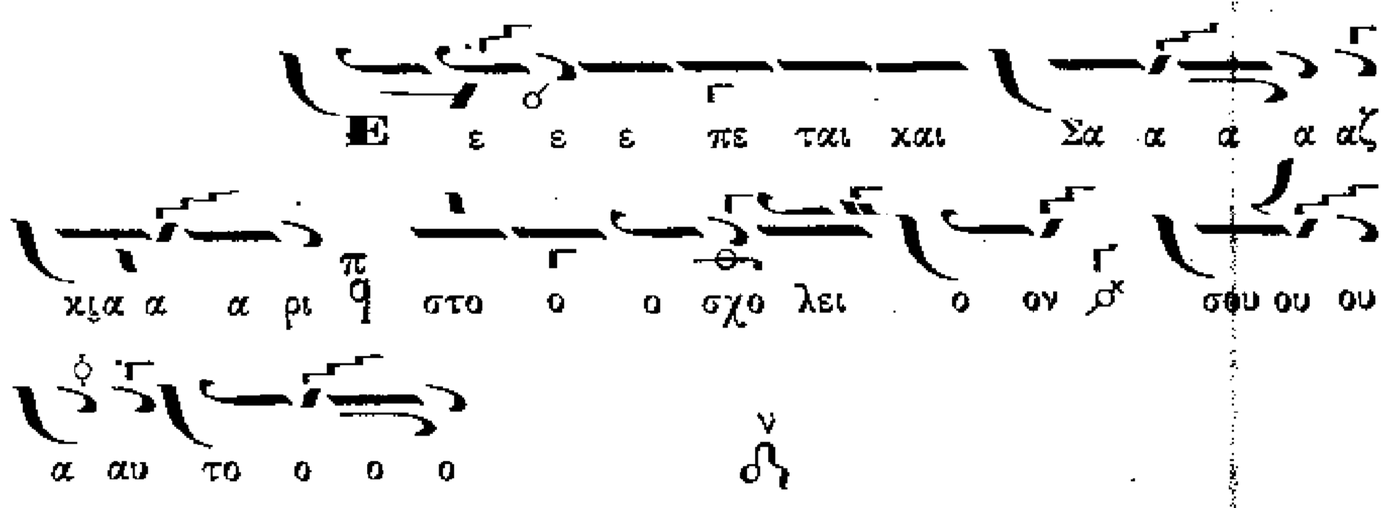

ΜΑΚΑΜ ΝΙΣΑΜΠΟΥΡ.

Ἦχος δ'. φθορικὸς ρ ἐκ τοῦ Δι.

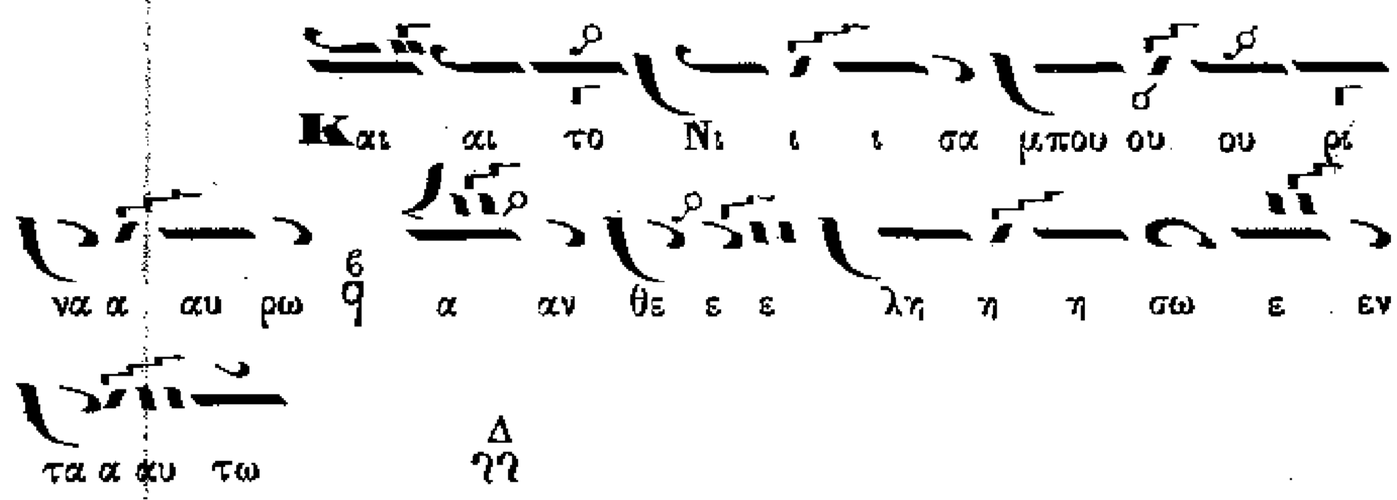

ΜΑΚΑΜ ΙΣΦΑΧΑΝ.

Ἦχος δ'. φθορικὸς ρ ἐκ τοῦ Πα.

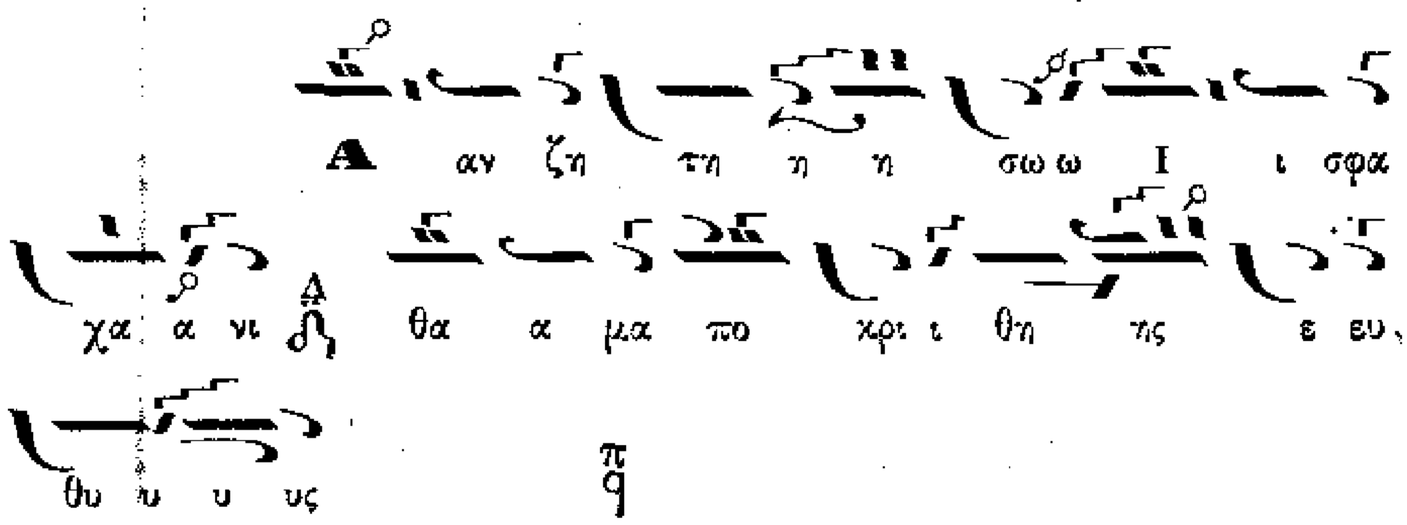

ΜΑΚΑΜ ΣΕΓΚΙΑΧ.

Ἦχος λέγετος.

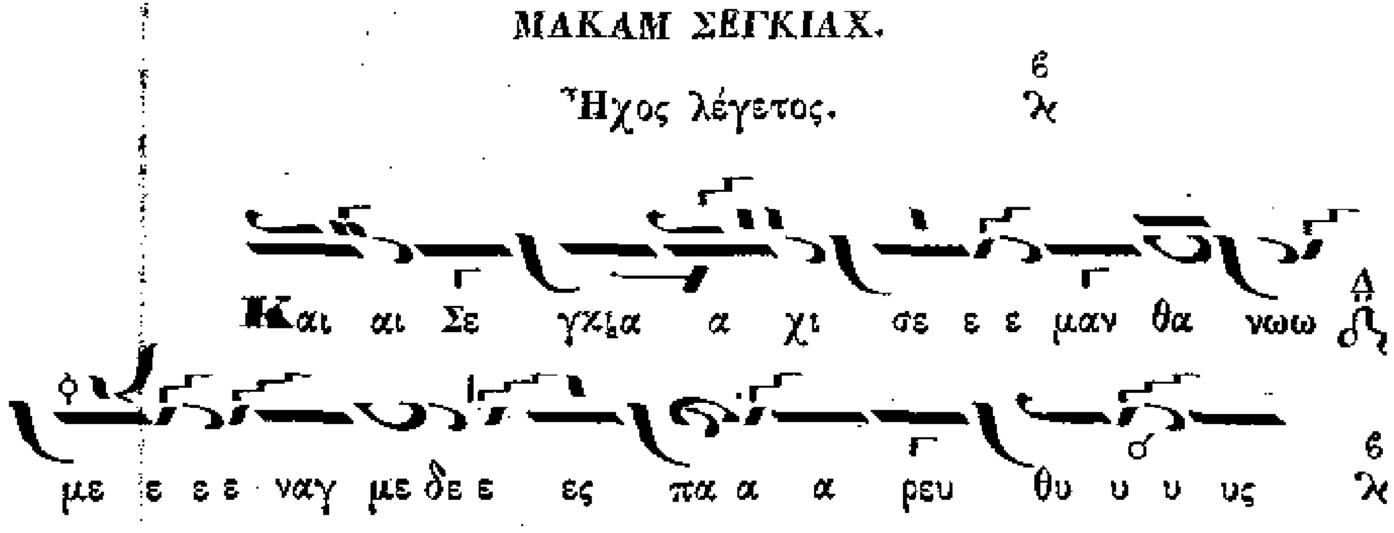

ΜΑΚΑΜ ΕΒΙΤΖ, καὶ ΕΒΙΤΖ ΑΡΑΚ.

Ἦχος βαρύς, καὶ ἑπτάφωνος.

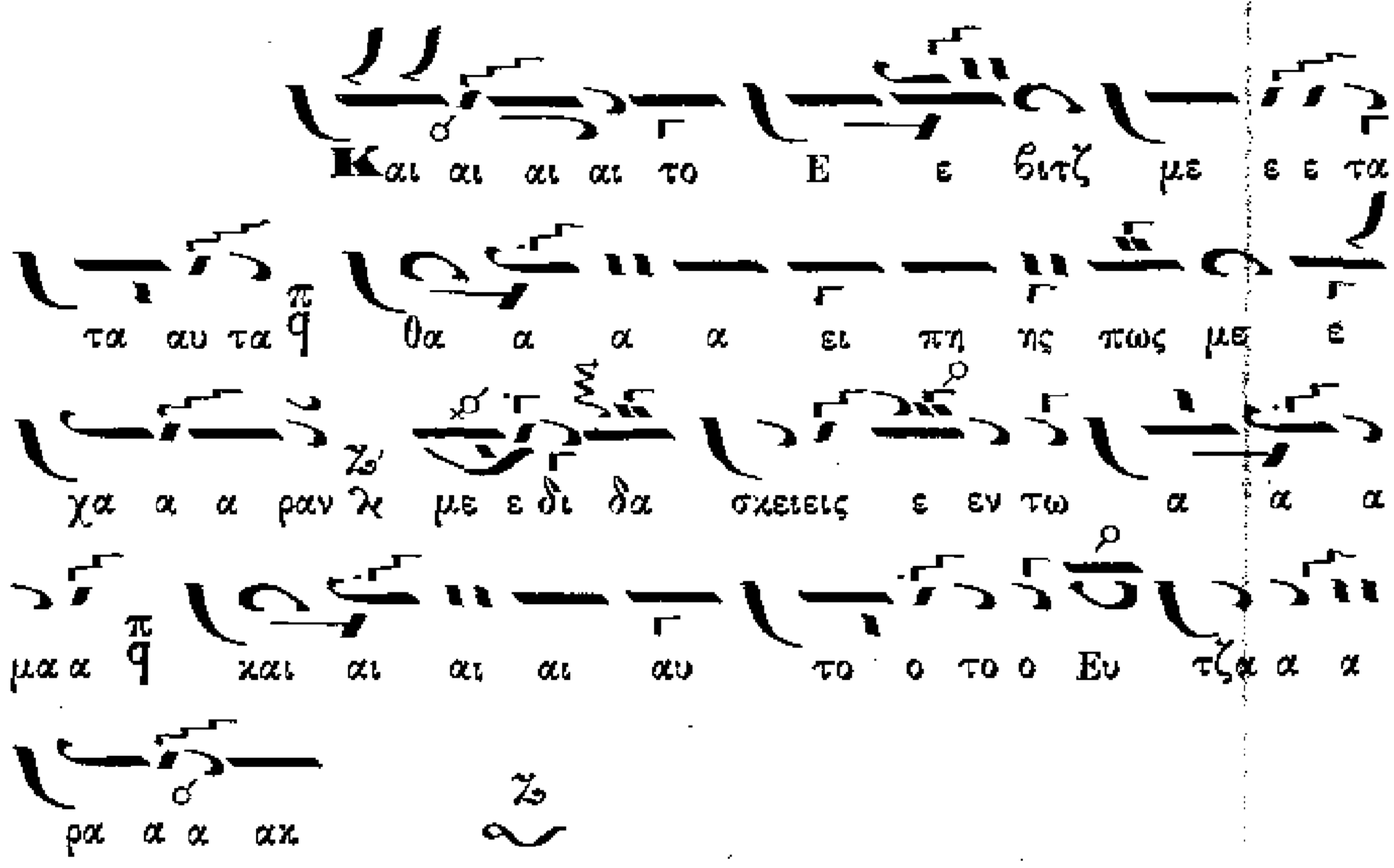

ΜΑΚΑΜ ΡΟΥΙ ΑΡΑΚ.

Ἦχος βαρύς.

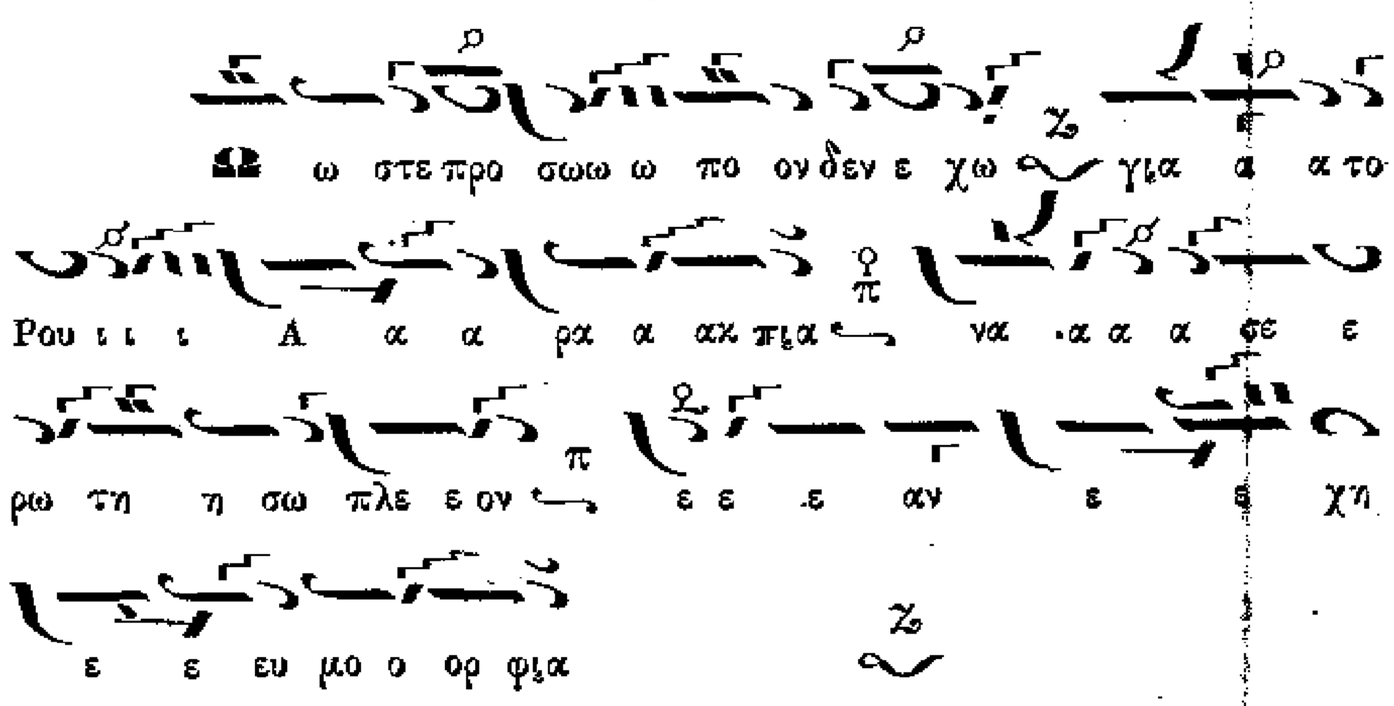

ΜΑΚΑΜ ΜΟΥΧΑΛΙΦ ΑΡΑΚ.

Ἦχος βαρύς.

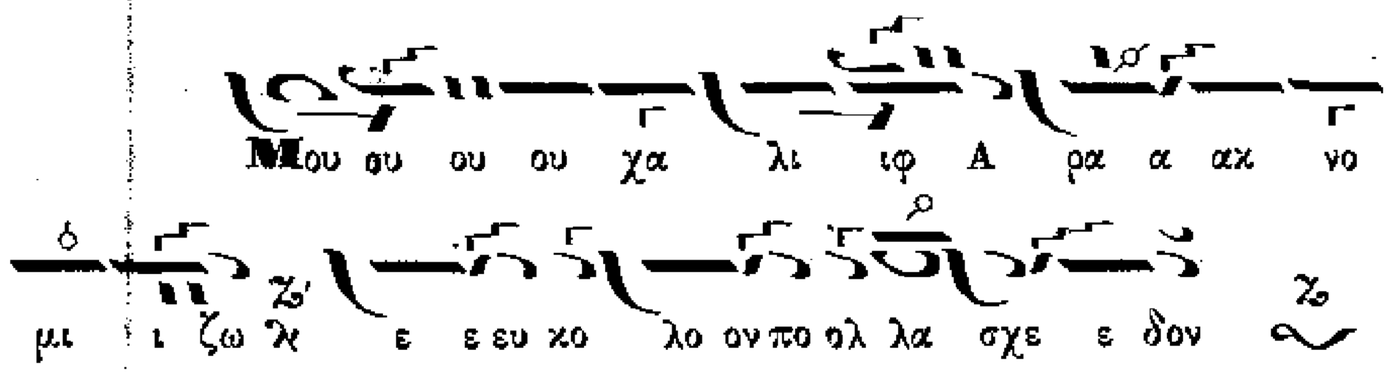

ΜΑΚΑΜ ΑΡΑΚ.

Ἦχος βαρύς.

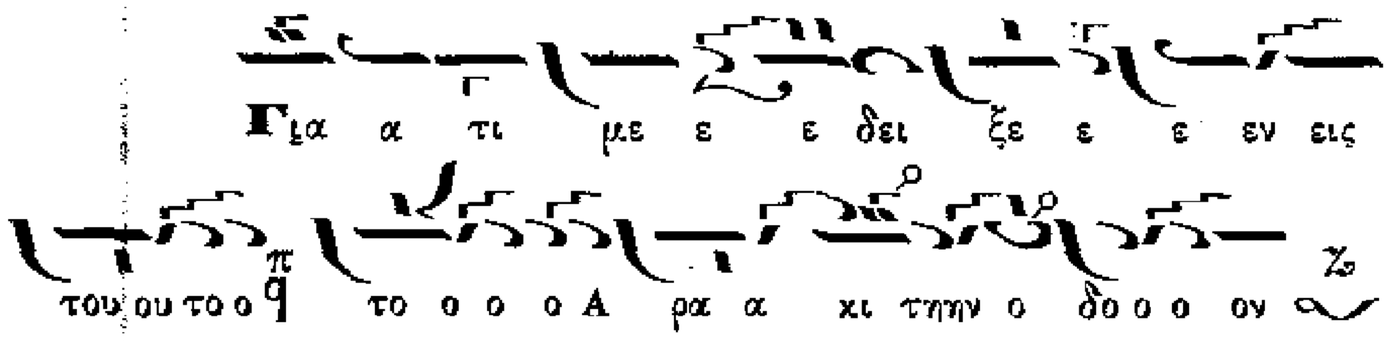

ΜΑΚΑΜ ΝΕΒΑ.

Ἦχος δ'. φθορικός. ἐκ τοῦ Δι.

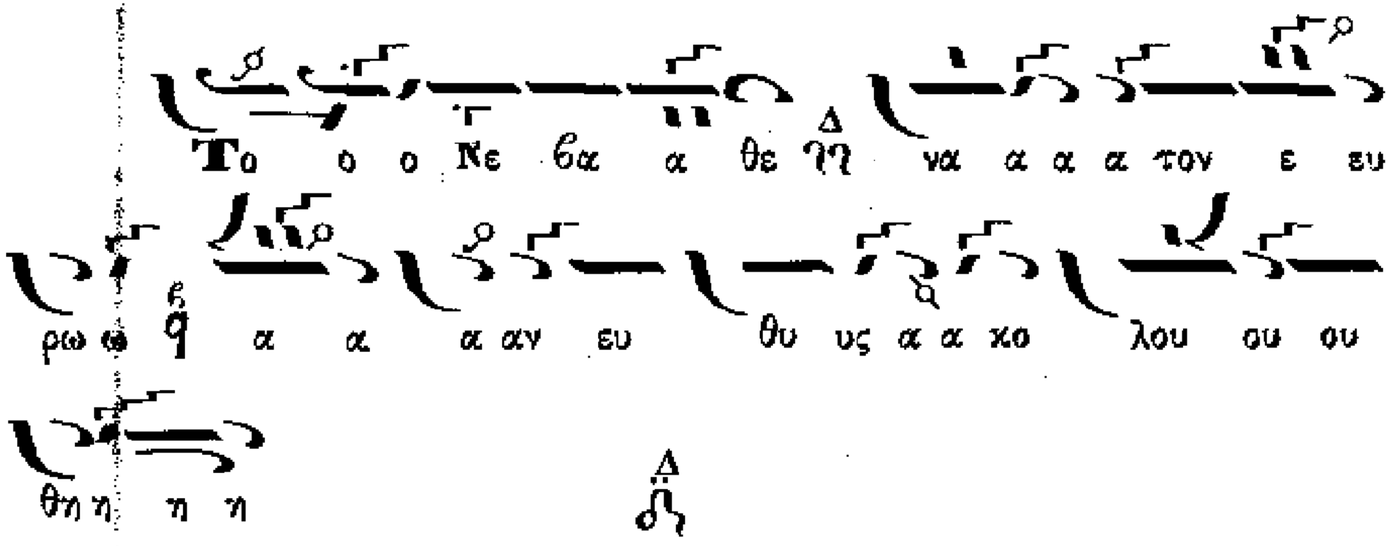

ΜΑΚΑΜ ΝΙΟΥΧΙΟΥΦΤ.

Ἦχος δ'.

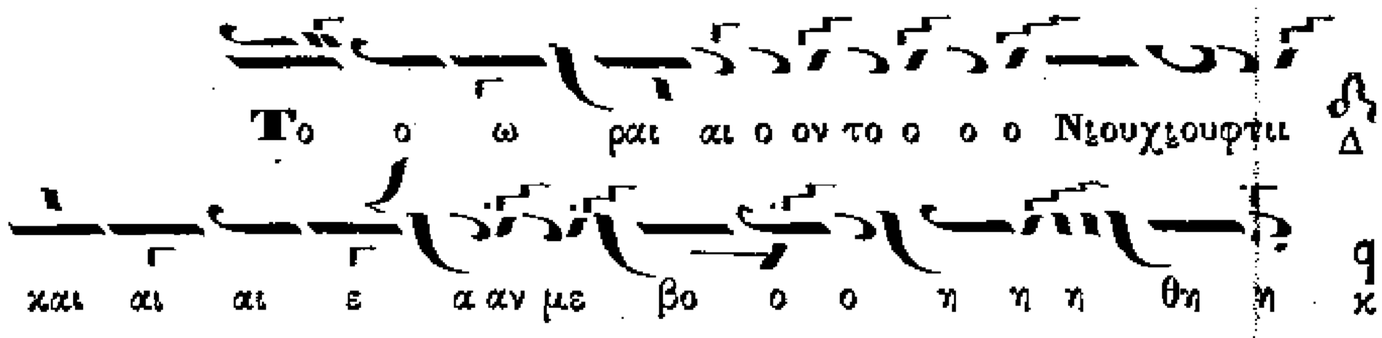

ΜΑΚΑΜ ΓΙΕΓΚΙΑΧ.

Ἦχος δ'. ἐκ τῆς κάτω διαπασῶν Δι.

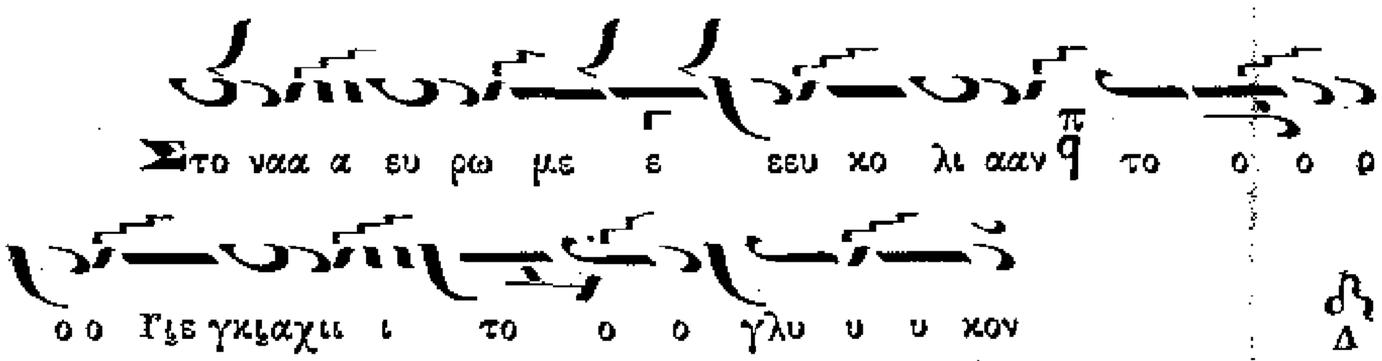

ΜΑΚΑΜ ΟΥΣΑΚ.

Ἦχος ά.

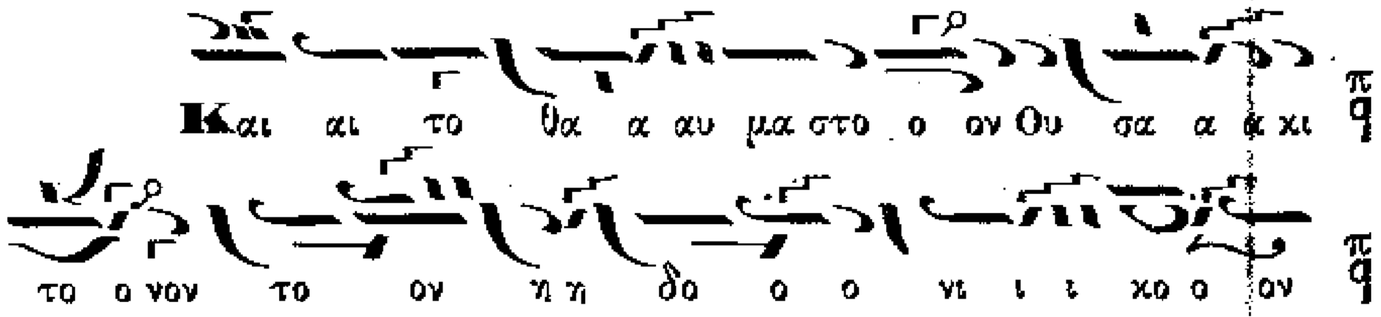

ΜΑΚΑΜ ΚΙΟΥΡΔΙ.

Ἦχος ά. φθορικός.

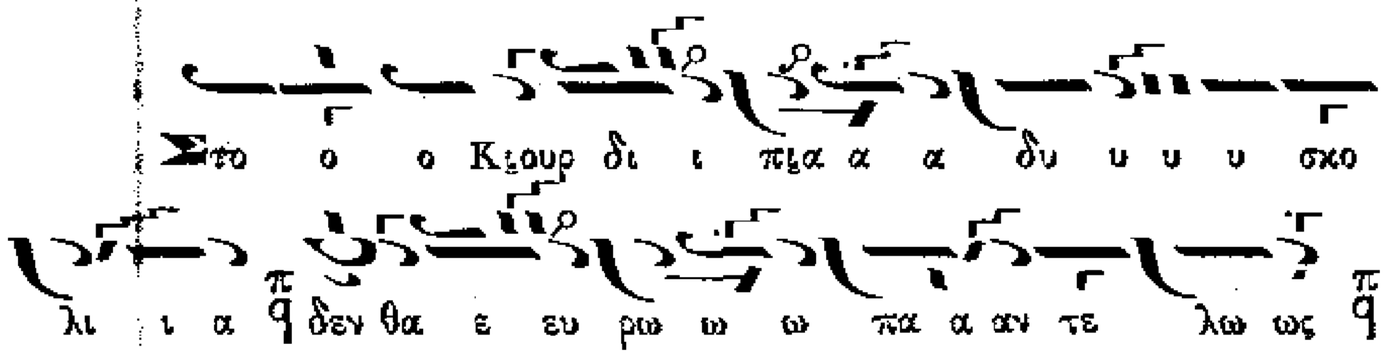

ΜΑΚΑΜ ΧΗΣΑΡ.

Ἦχος πλ. ά. φθορικός.

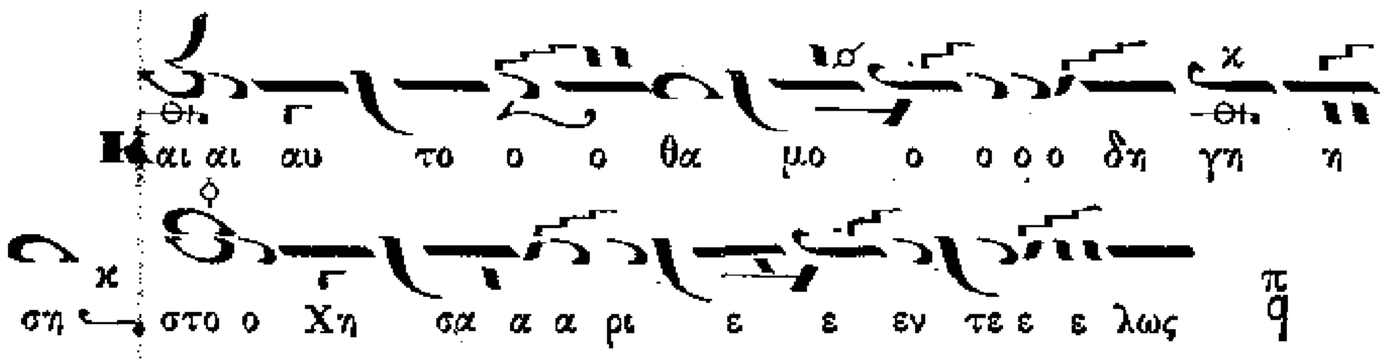

ΜΑΚΑΜ ΧΟΥΣΕΙΝΙ.

Ἦχος πλ. ά.

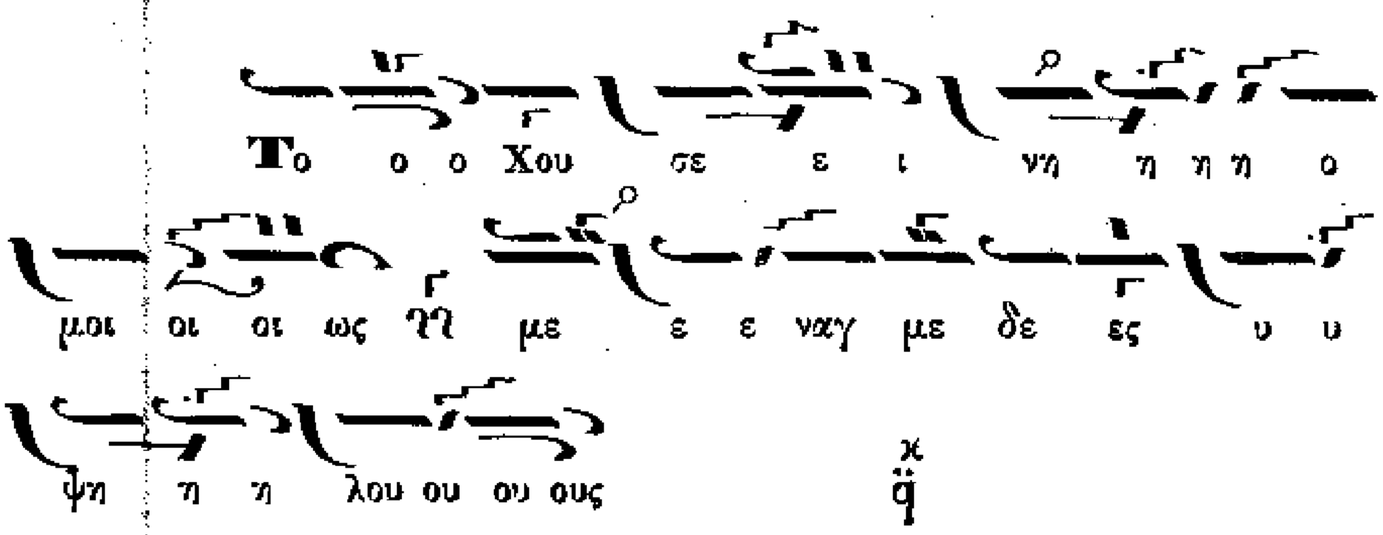

ΜΑΚΑΜ ΣΕΧΝΑΖ.

Ἦχος πλ. β'. χρωματικός, ἐκ τοῦ Κε.

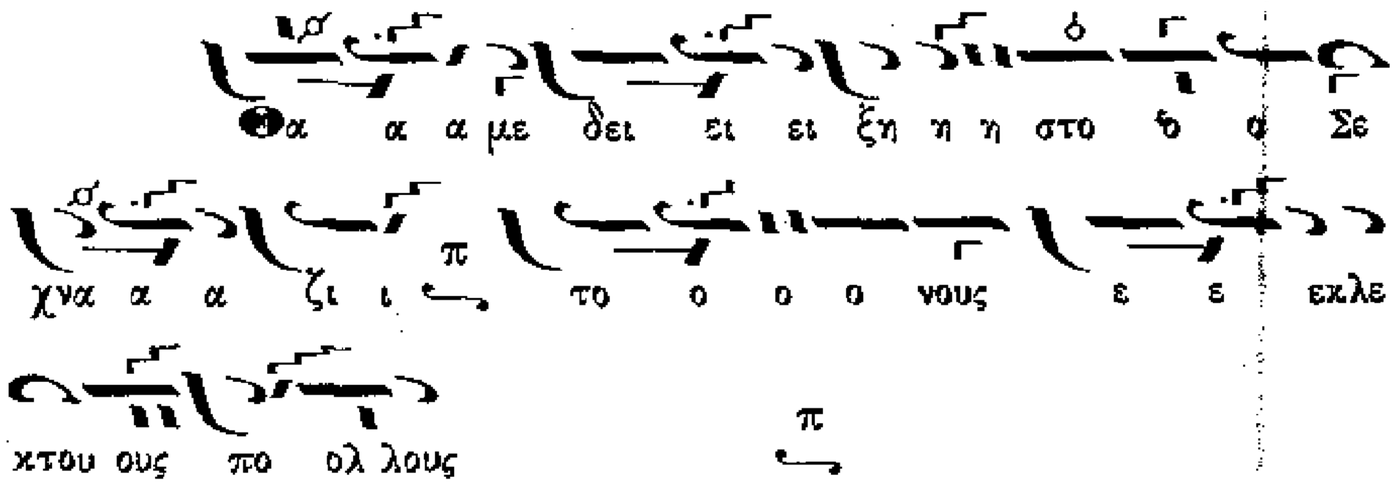

ΜΑΚΑΜ ΜΟΥΧΑΛΙΦ ΧΗΣΑΡ.

Ἦχος γ'. φθορικός, ἐκ τοῦ Πα.

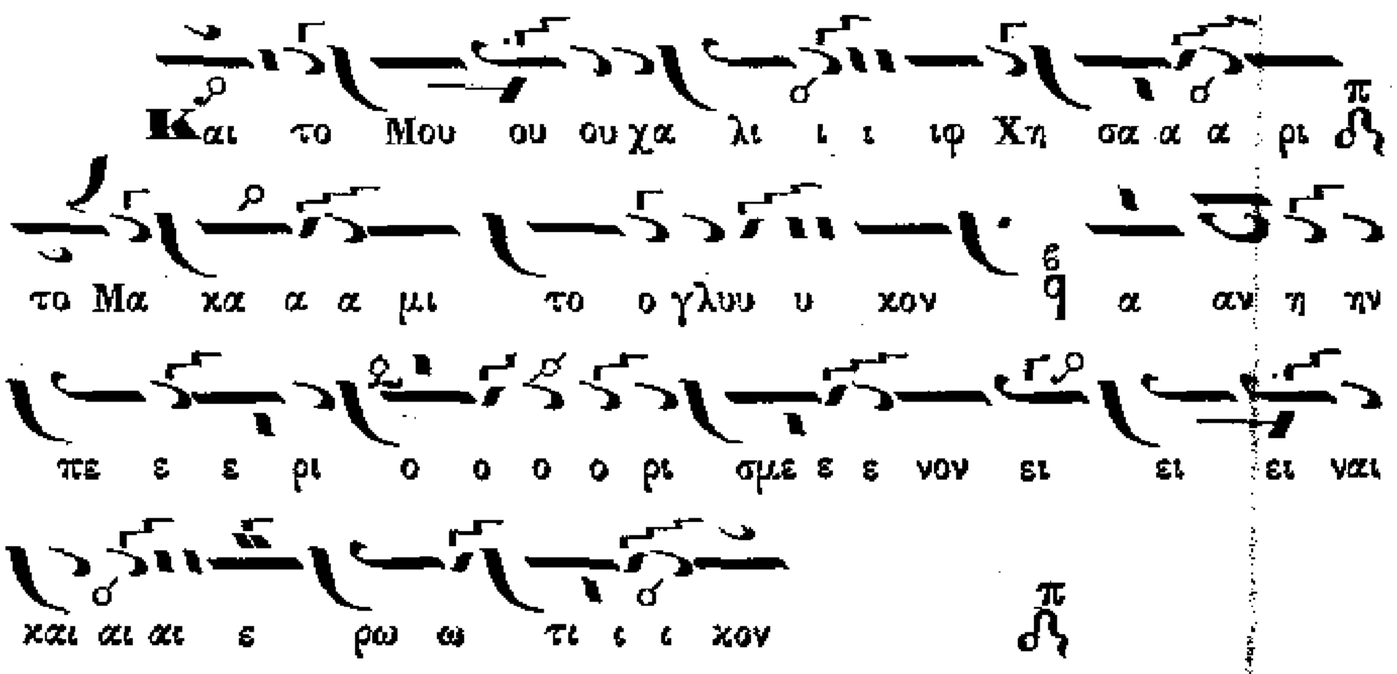

ΜΑΚΑΜ ΧΗΣΑΡ ΠΙΟΥΣΕΔΙΚ.

Ἦχος πλ. ά. φθορικός.

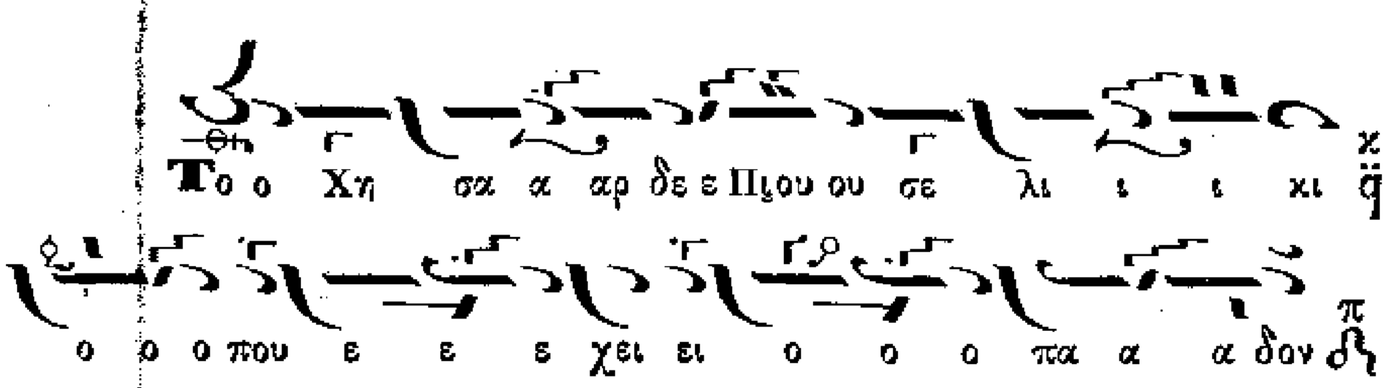

ΕΤΕΡΟΝ ΜΑΚΑΜ ΠΙΟΥΣΕΛΙΚ.

Ἦχος γ'. φθορικός, ἐκ τοῦ Πα.

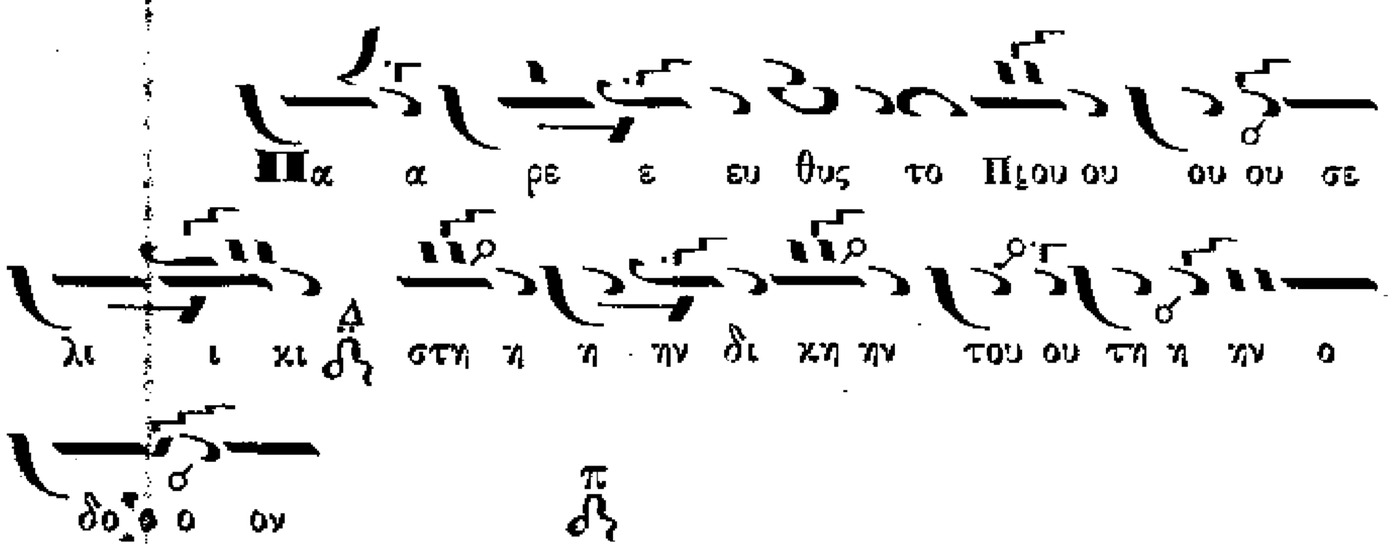

ΜΑΚΑΜ ΖΙΡΓΚΙΟΥΛΕ.

Ἦχος ά. φθορικός.

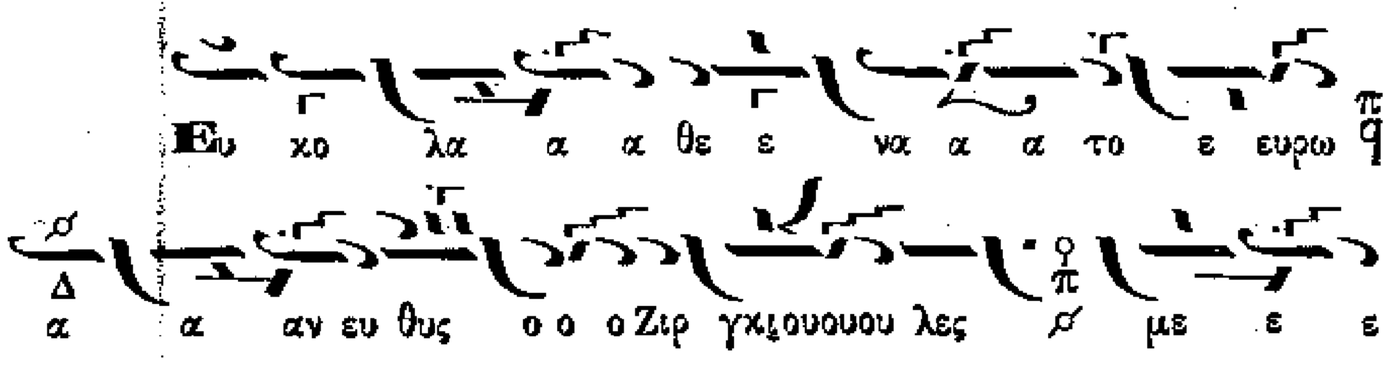

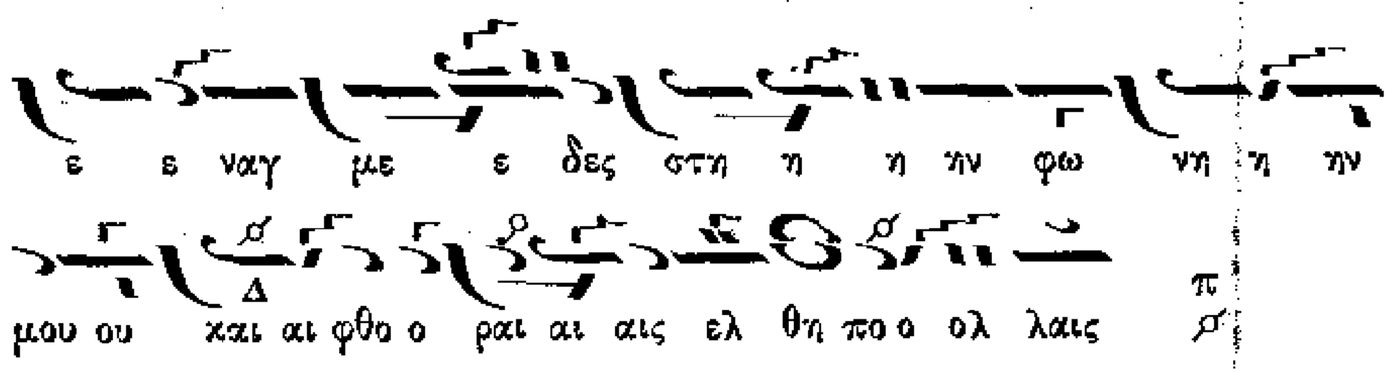

ΜΑΚΑΜ ΝΙΣΑΒΕΡΕΚ.

Ἦχος δ'. φθορικός, ἐκ τοῦ Πα.

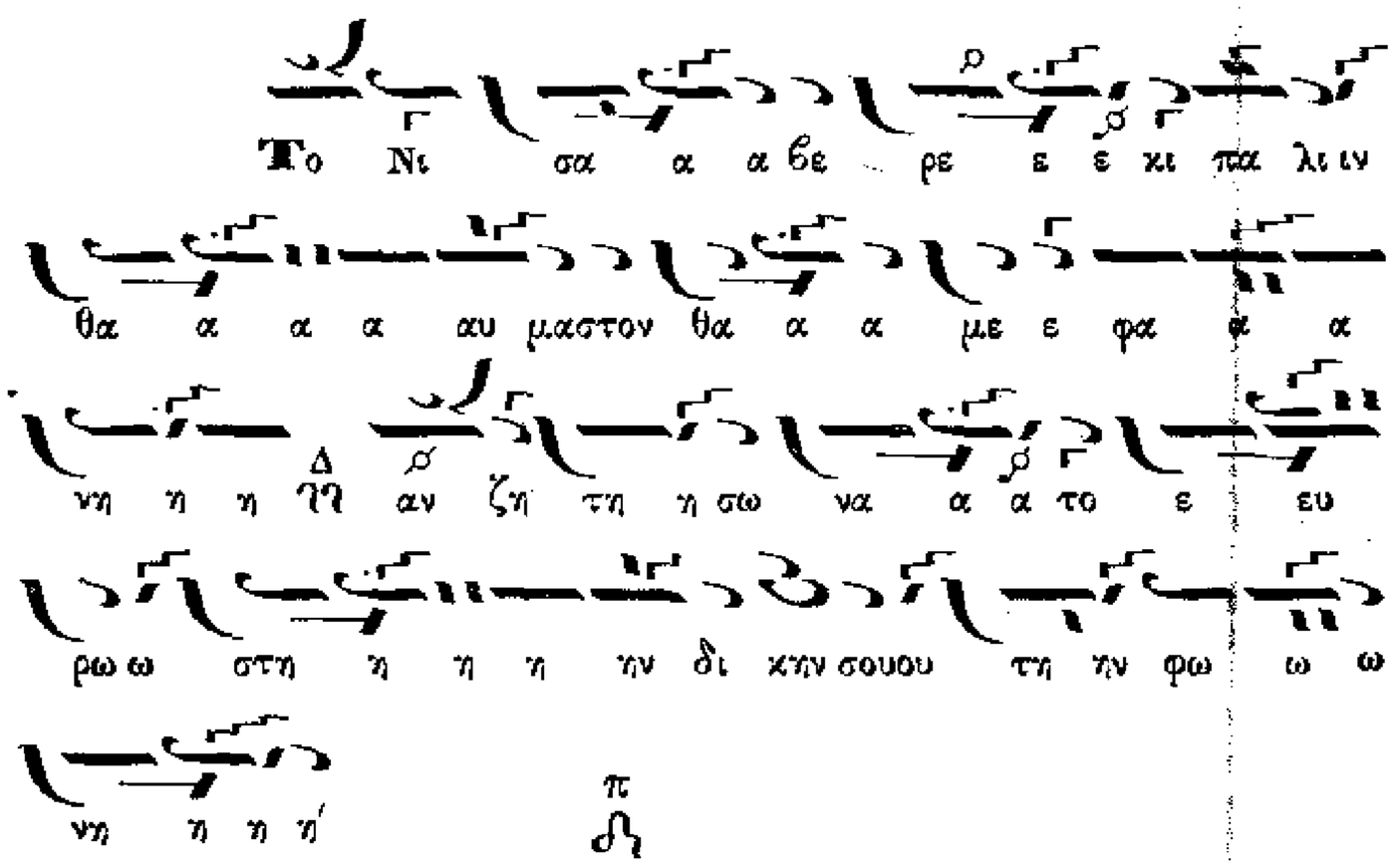

ΜΑΚΑΜ ΜΠΕΓΙΑΤΙ.

Ἦχος δ'. ἐκ τοῦ Πα.

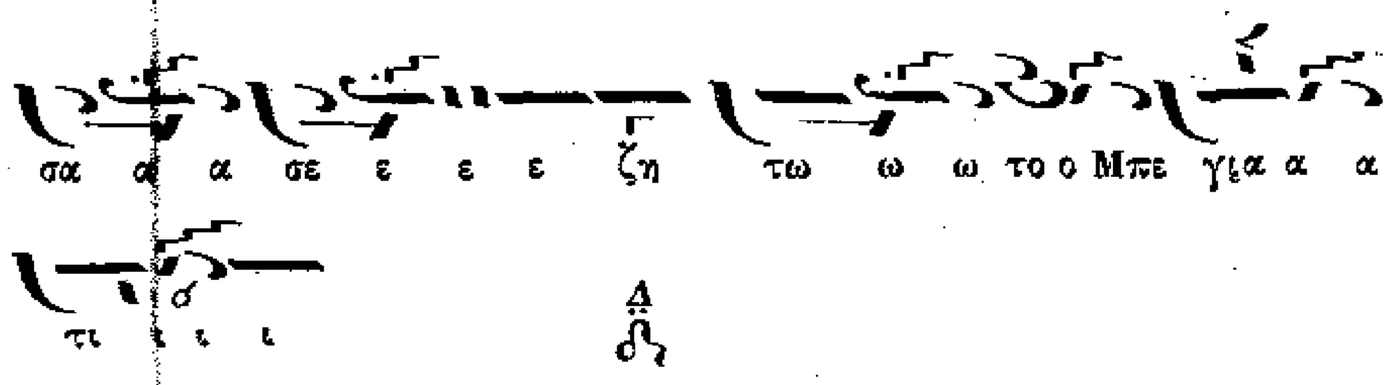

ΜΑΚΑΜ ΔΙΟΥΓΚΙΑΧ.

Ἦχος ά. φθορικός.

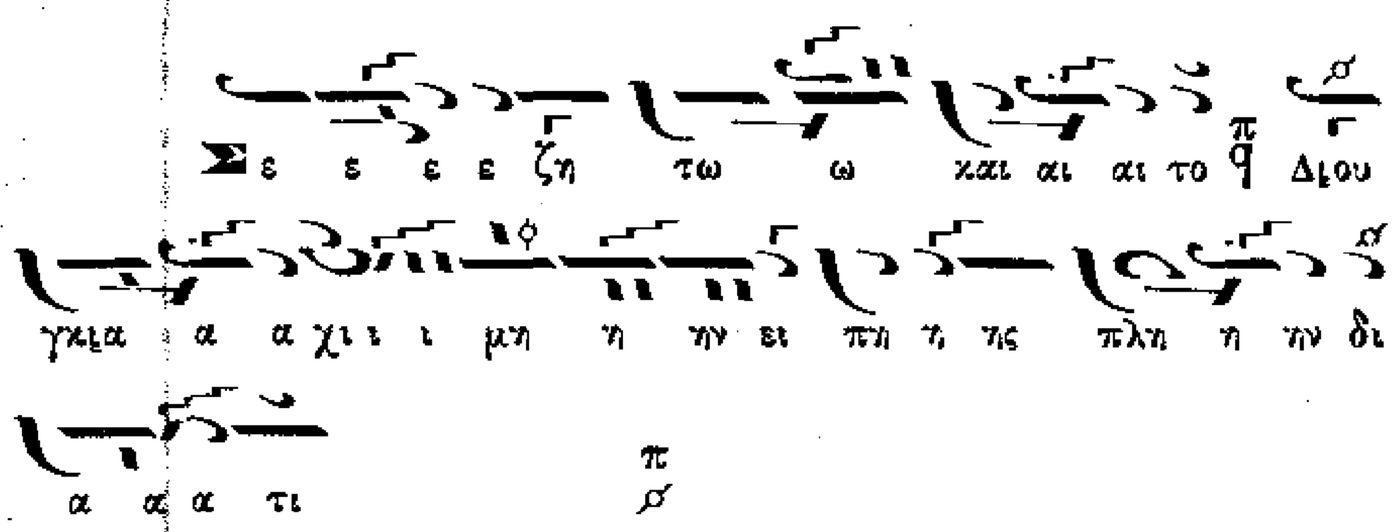

ΜΑΚΑΜ ΣΕΜΠΑ.

Ἦχος ά. φθορικός.

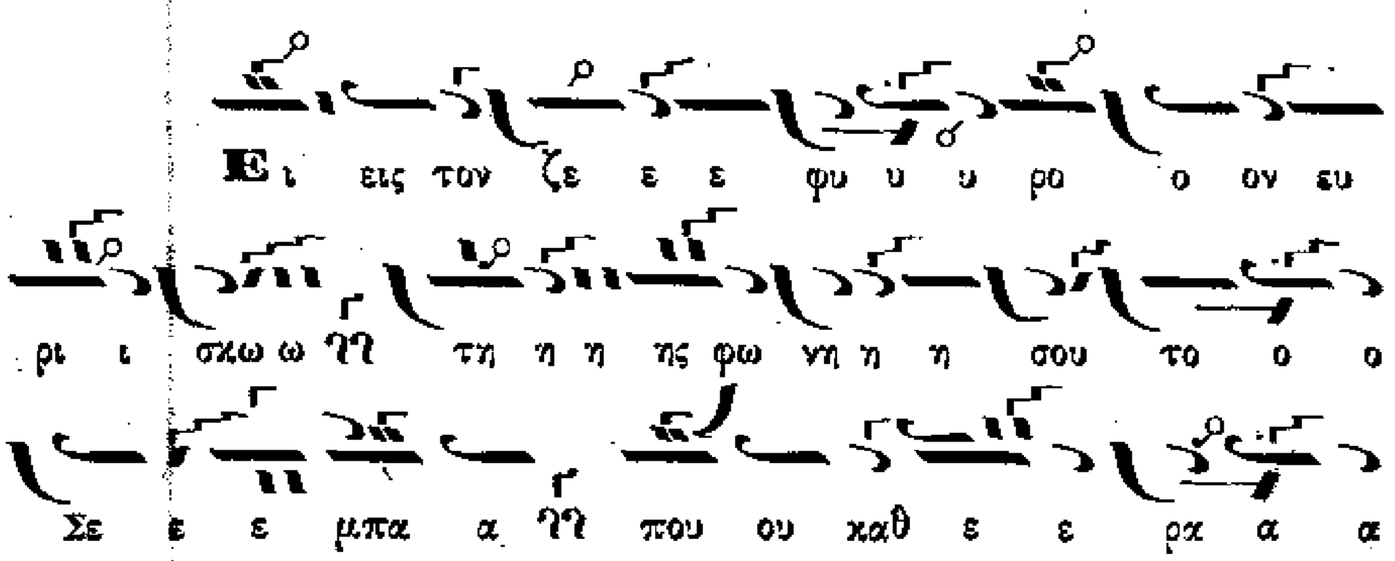

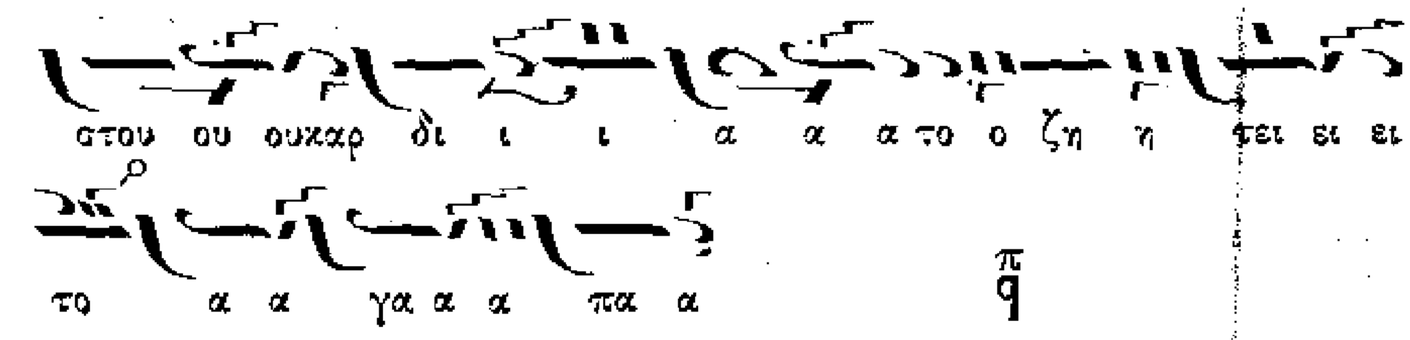

ΜΑΚΑΜ ΖΕΜΖΕΜΕ.

Ἦχος ά. φθορικός.

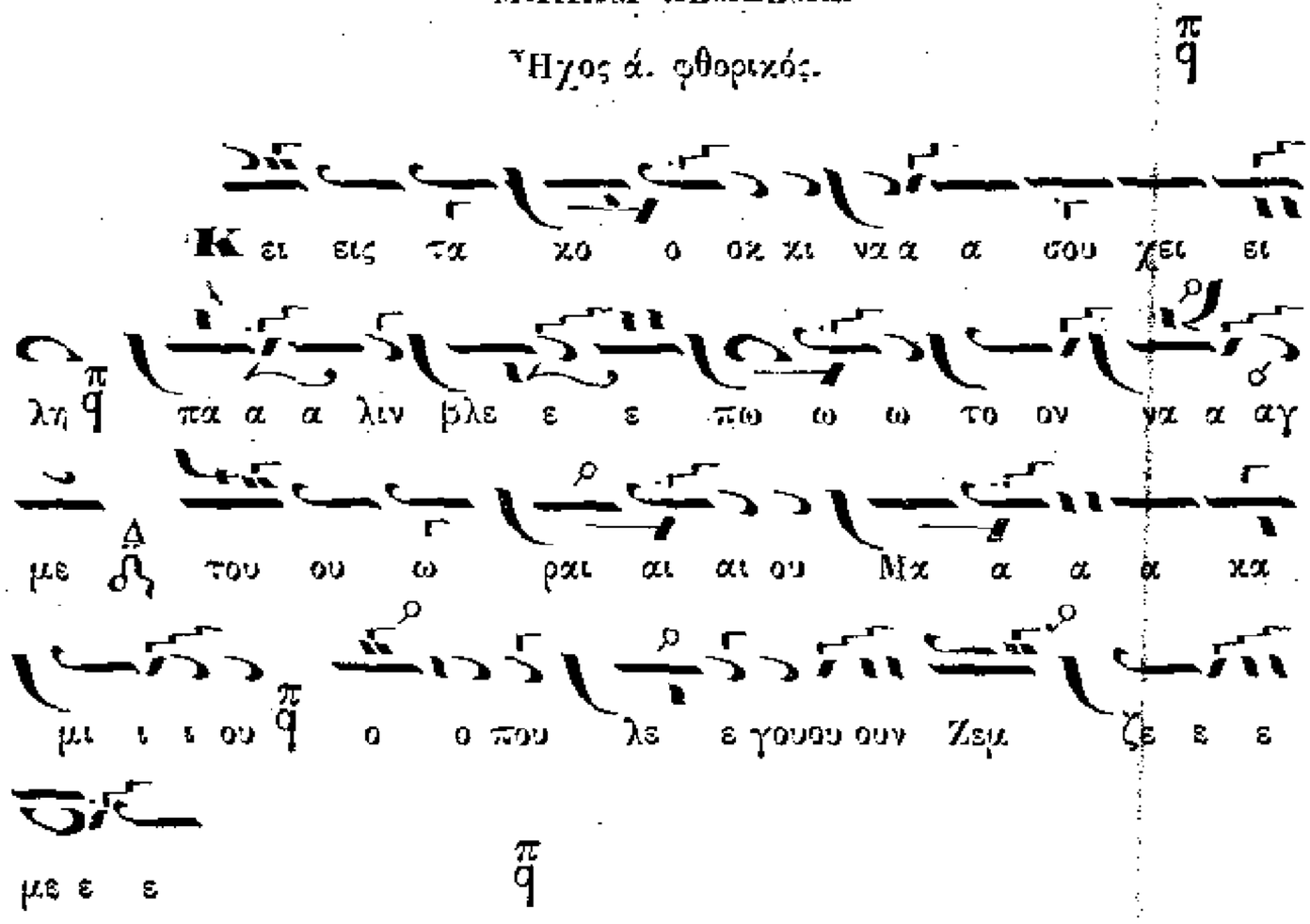

ΜΑΚΑΜ ΚΙΟΤΖΙΕΚ.

Ἦχος ά. φθορικός.

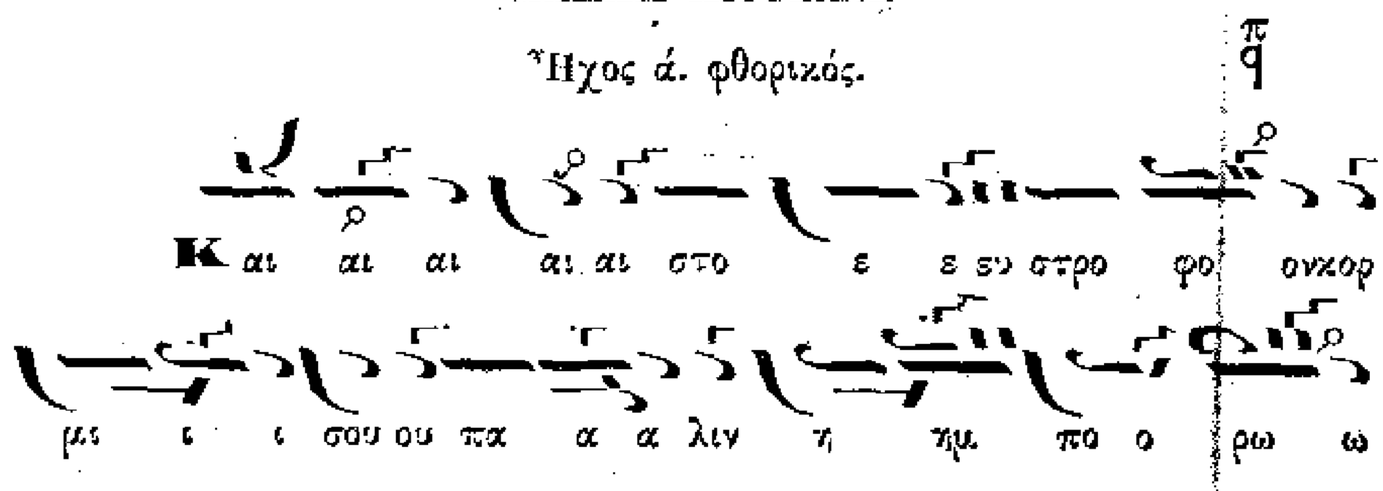

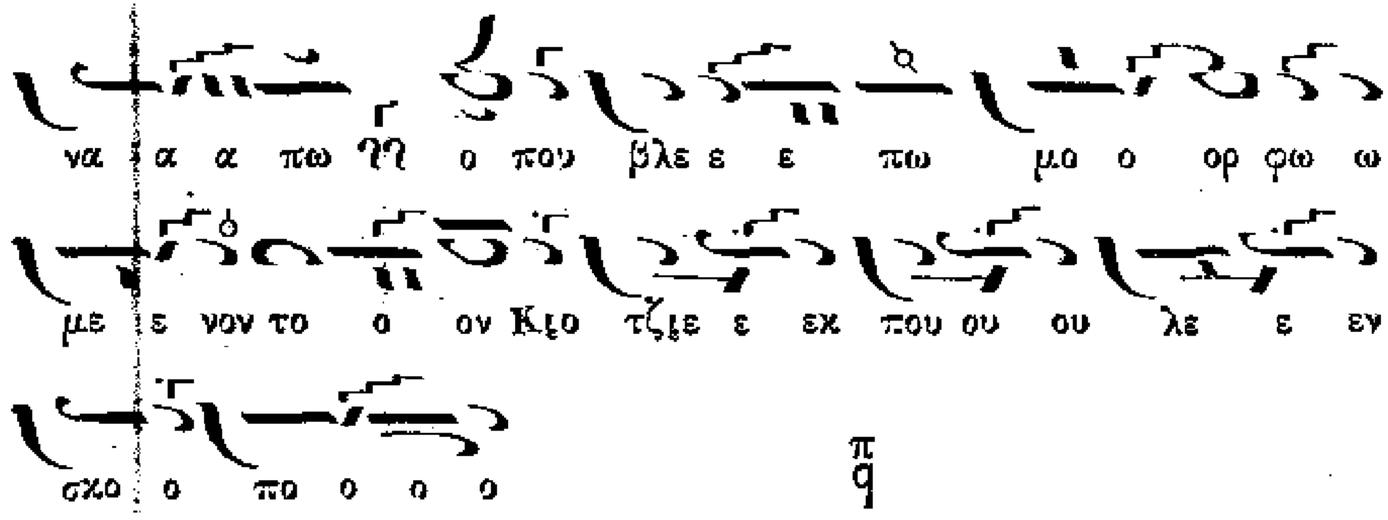

ΜΑΚΑΜ ΑΡΕΖΠΑΡ.

Ἦχος ά. φθορικός.

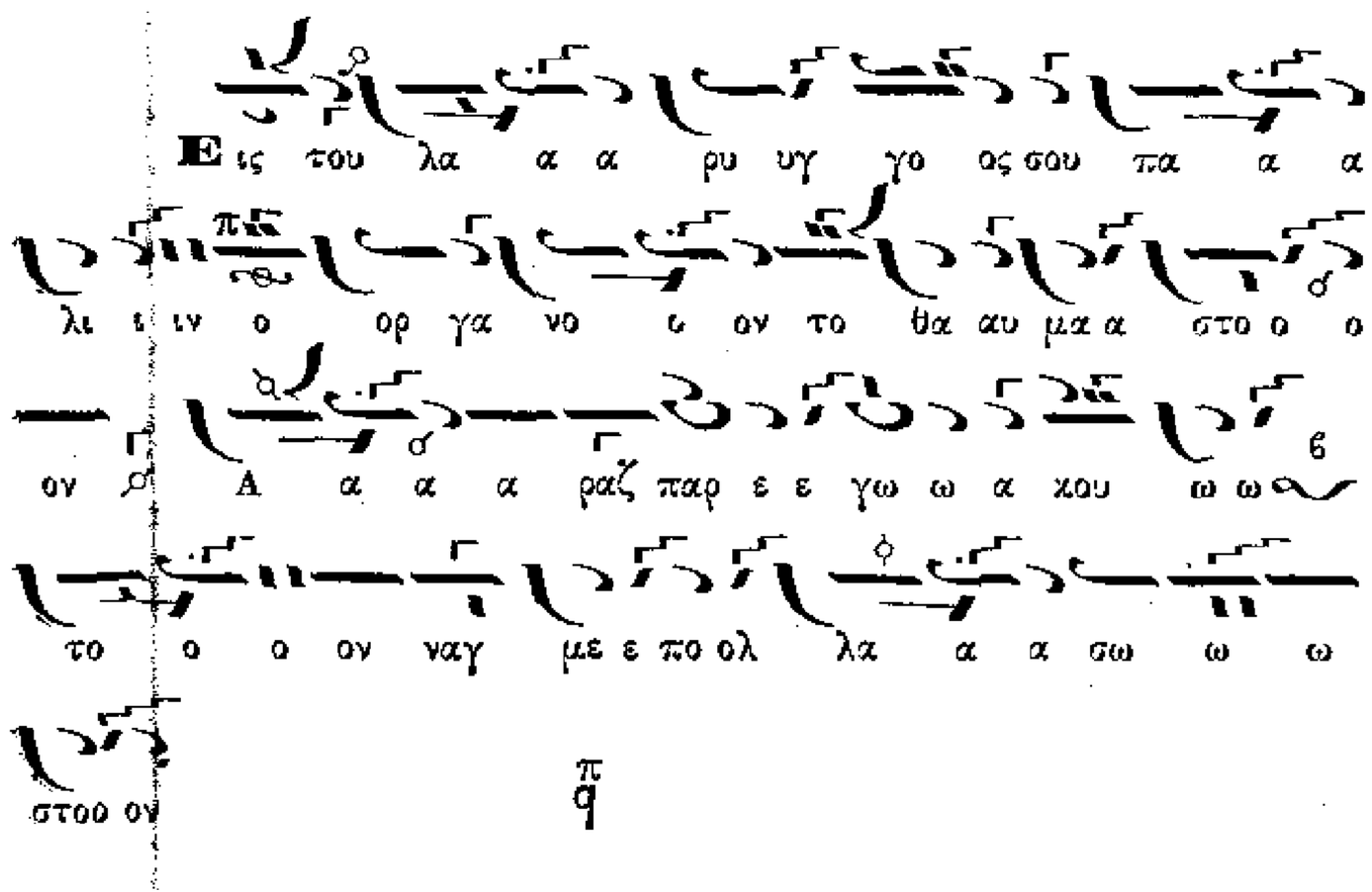

ΜΑΚΑΜ ΓΚΕΡΔΑΝΙΕ ΠΙΟΥΣΕΛΙΚ.

Ἦχος πλ. δ'. φθορικός.

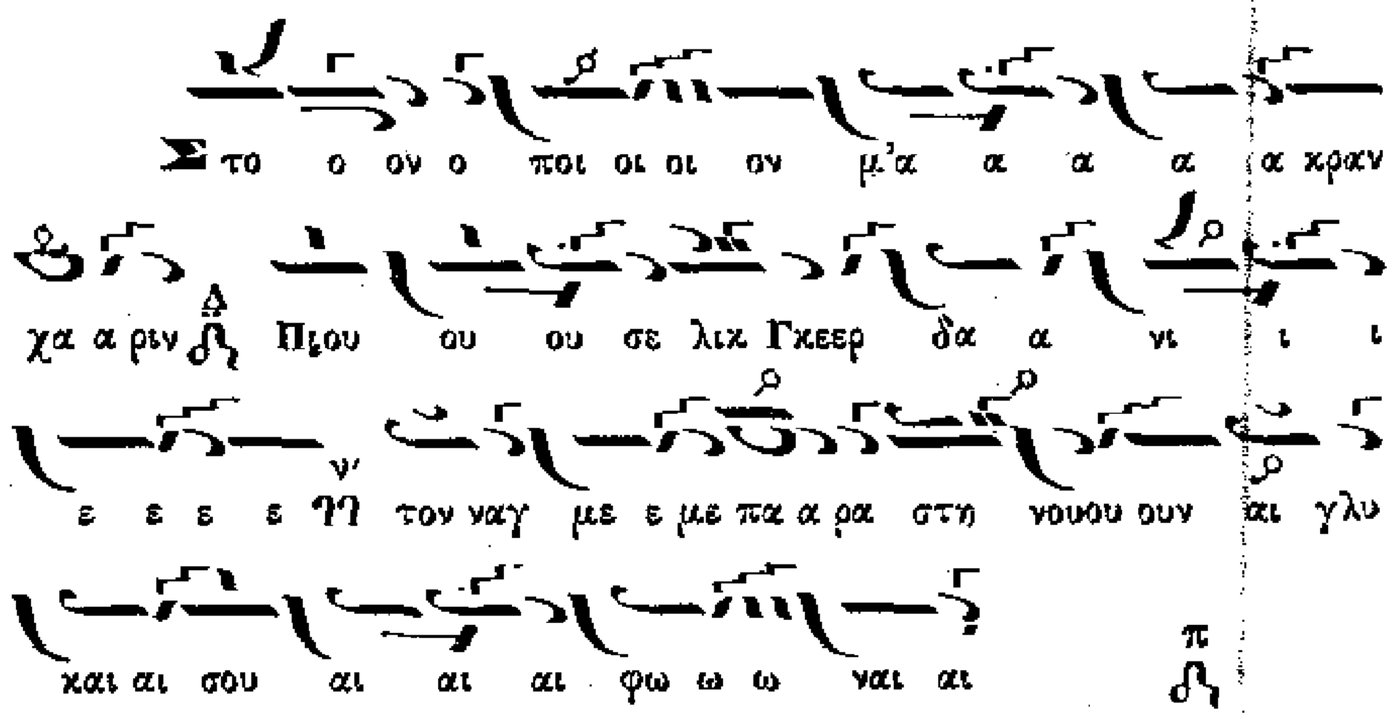

ΜΑΚΑΜ ΧΙΤΖΑΖΚΙΑΡ.

Ἦχος πλ. δ'. χρωματικός.

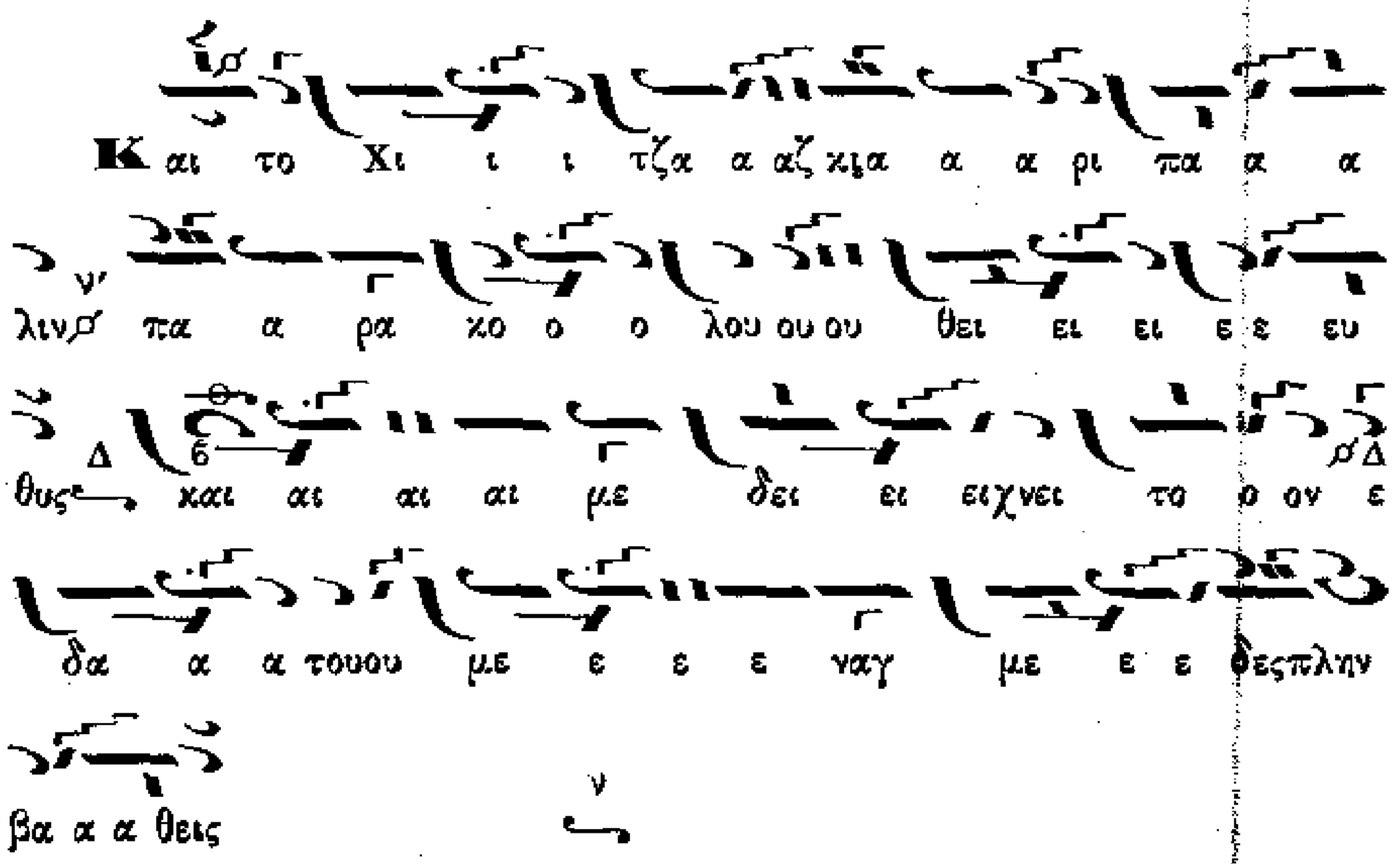

ΜΑΚΑΜ ΧΙΟΥΖΑΜ.

Ἦχος β'.

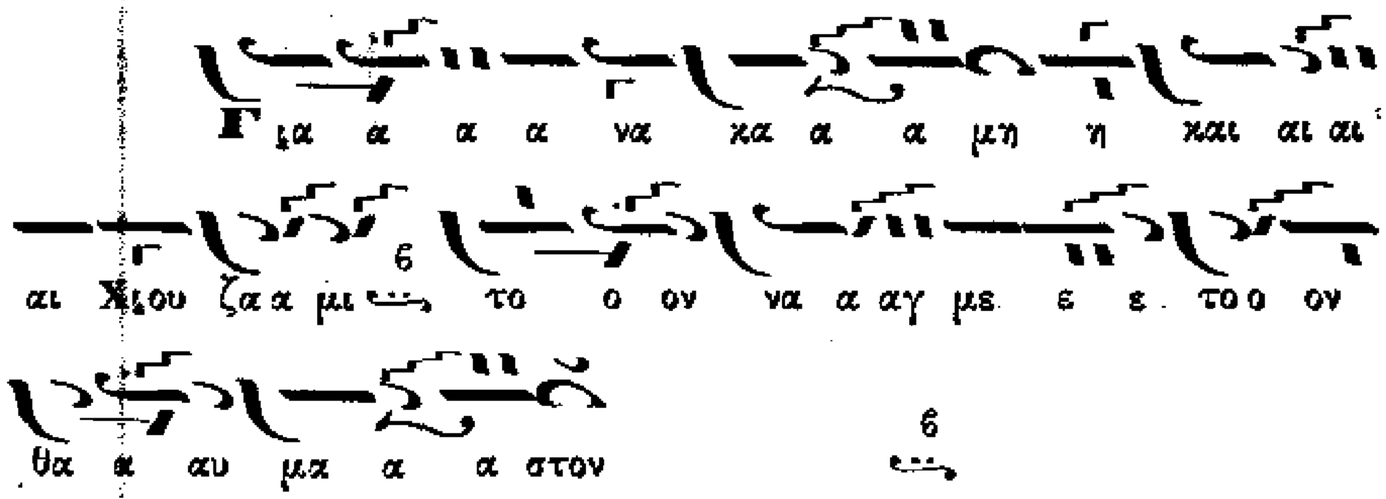

ΜΑΚΑΜ ΣΟΥΖΙΝΑΚ.

Ἦχος πλ. δ'. χρωματικός.

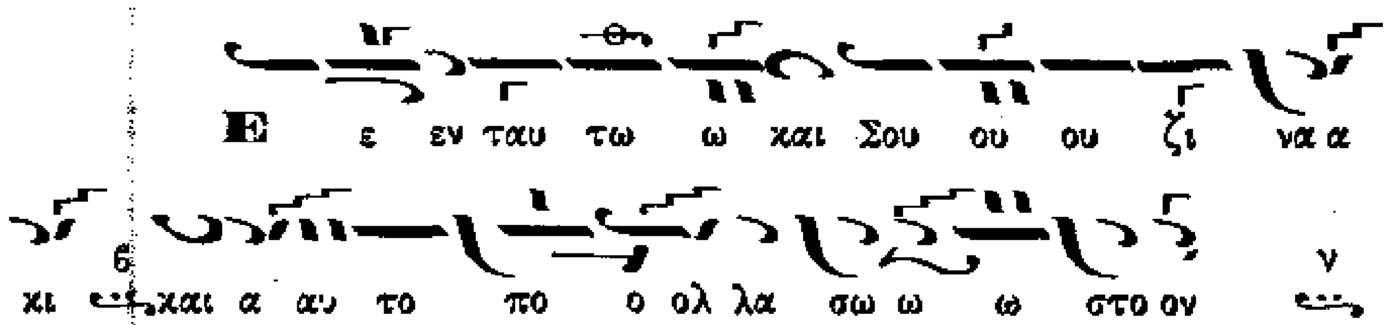

ΜΑΚΑΜ ΣΟΥΡΙ.

Ἦχος πλ. β'. ἐκ τοῦ ⲕⲉⲗⲁⲗⲱ ὡς Πα.

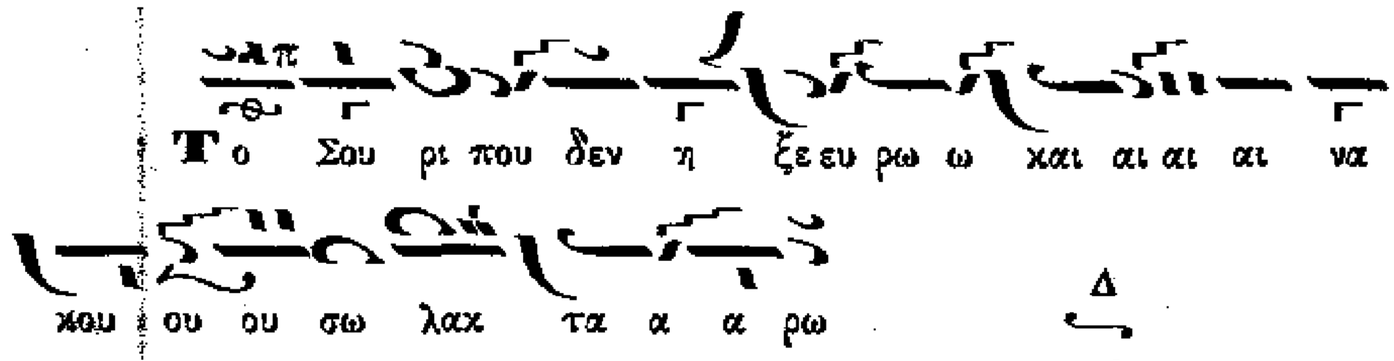

ΜΑΚΑΜ ΣΗΡΦ ΑΡΑΜΠΑΝ.

Ἦχος δ'. φθορικός, ἐκ τοῦ Πα.

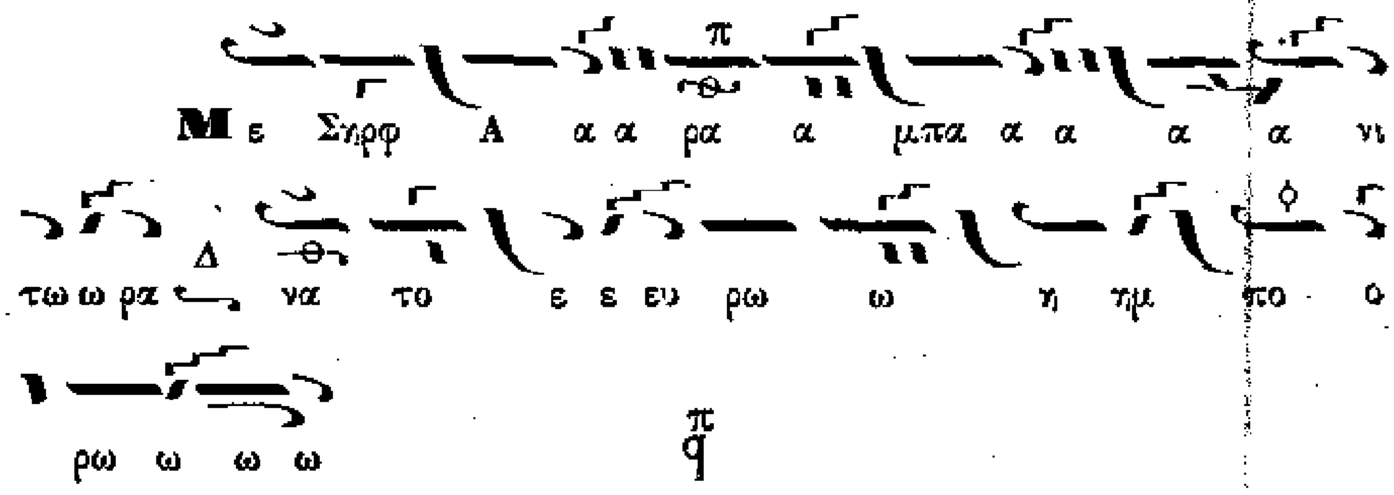

ΜΑΚΑΜ ΣΙΟΥΜΠΙΟΥΛΕ.

Ἦχος ά. τετράφωνος, ἐκ τοῦ Πα.

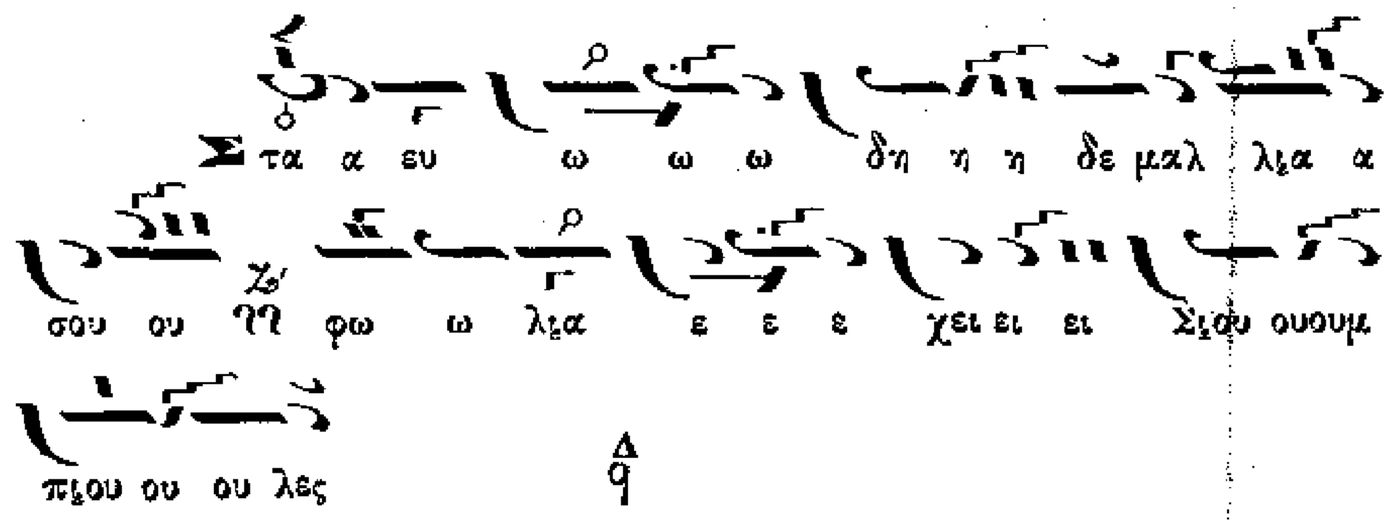

ΜΑΚΑΜ ΜΟΥΧΑΓΕΡ.

Ἦχος ά. φθορικός.

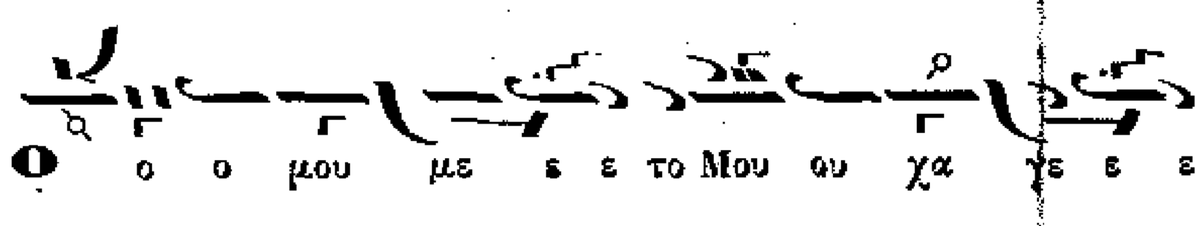

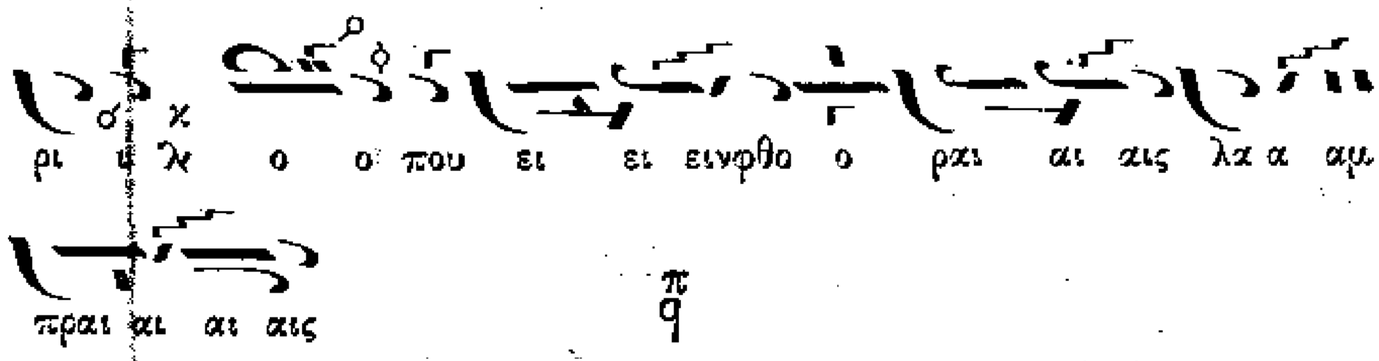

ΜΑΚΑΜ ΣΕΤ ΑΡΑΜΠΑΝ.

Ἦχος δ'. φθορικός, ἐκ τοῦ Δι.

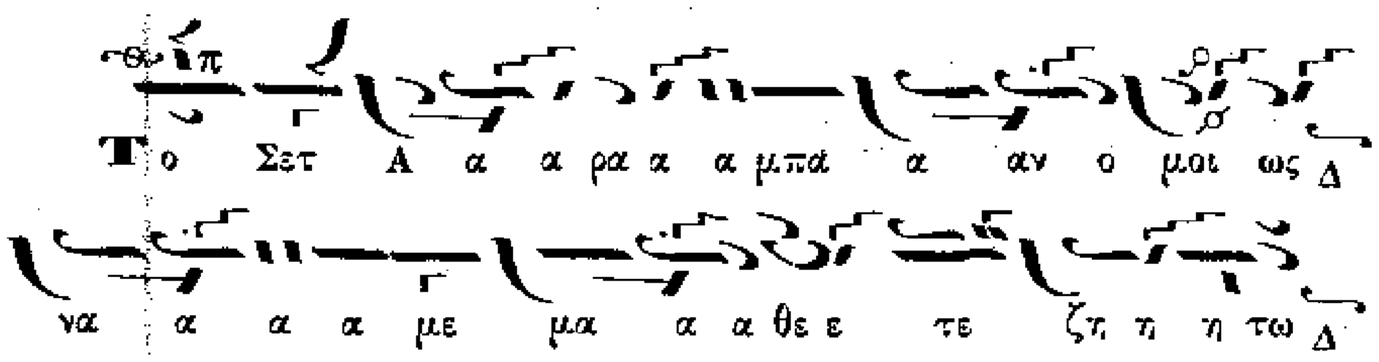

ΜΑΚΑΜ ΣΕΦΚΟΥ ΤΑΡΑΙΙ.

Ἦχος πλ. ά. φθορικός, ἐκ τοῦ Κε.

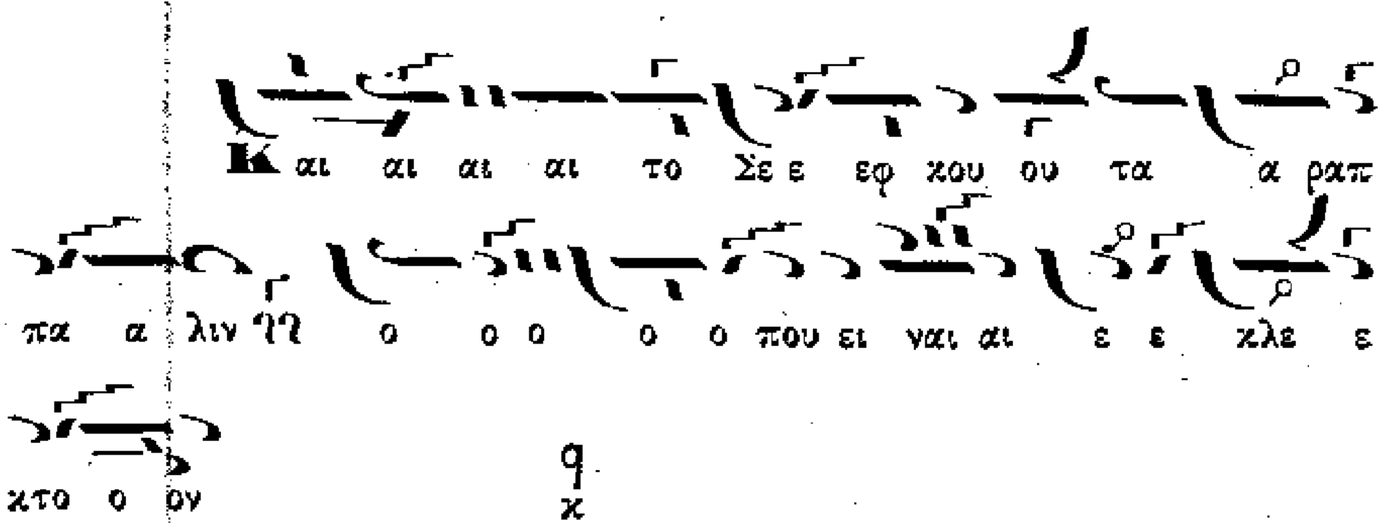

ΜΑΚΑΜ ΠΙΟΥΣΕΛΙΚ ΑΣΗΡΑΝ.

Ἦχος πλ. ά. φθορικός, ἐκ τοῦ Κε.

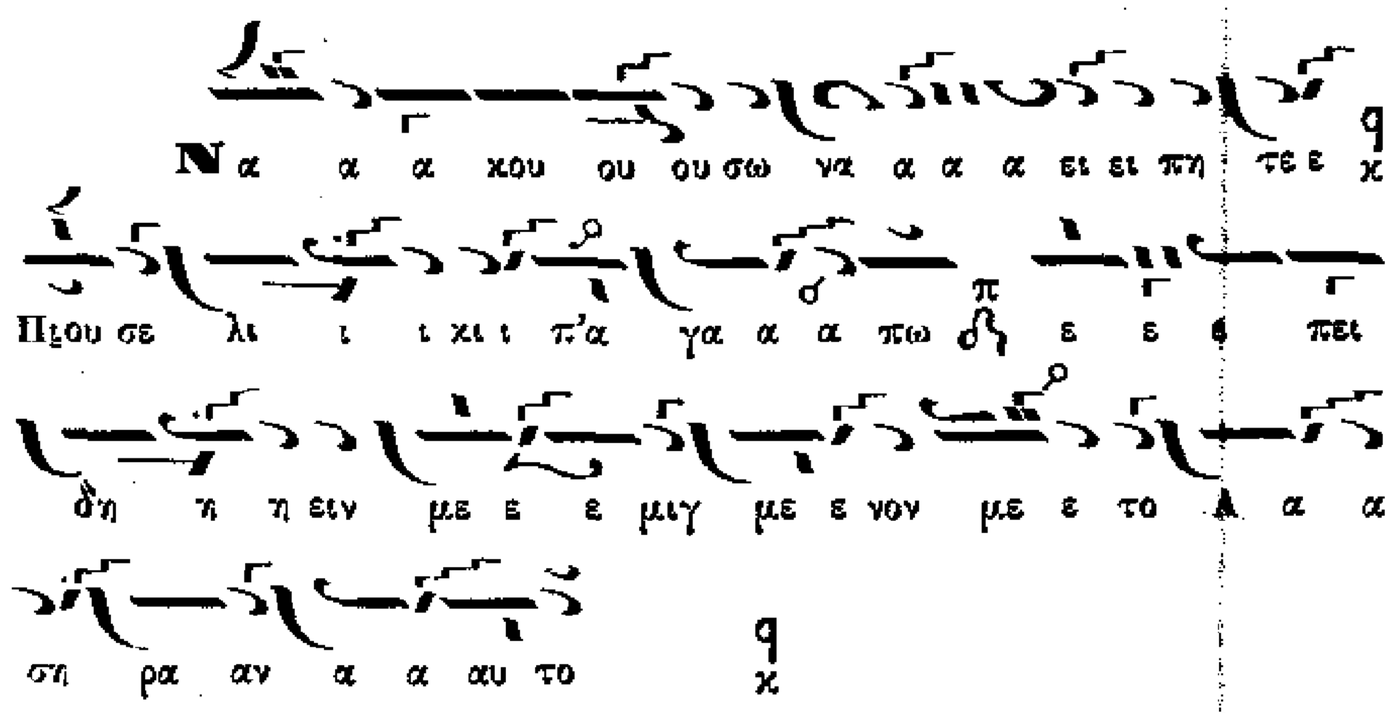

ΜΑΚΑΜ ΤΑΧΙΡ.

Ἦχος δ'. ἐκ τοῦ Πα.

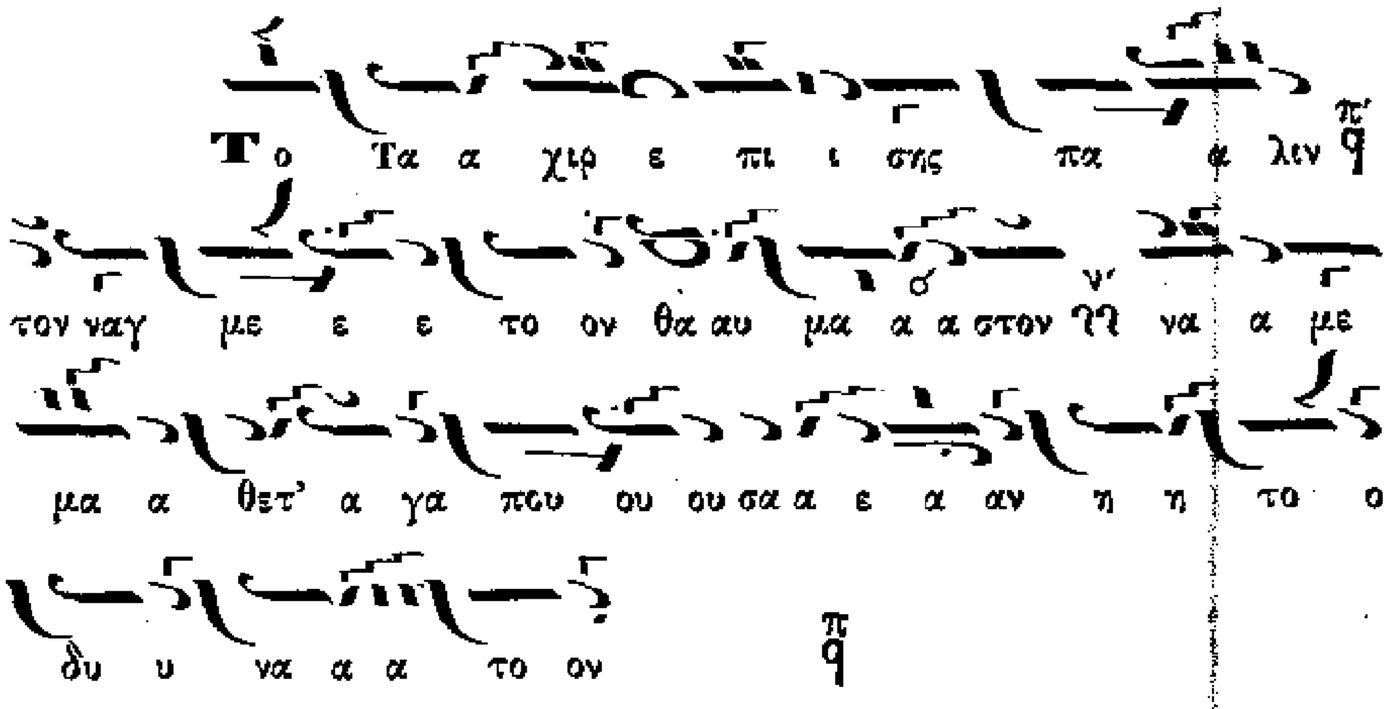

ΜΑΚΑΜ ΜΠΕΓΙΑΤΙ ΑΡΑΜΠΑΝ.

Ἦχος δ'. φθορικός, ἐκ τοῦ Πα.

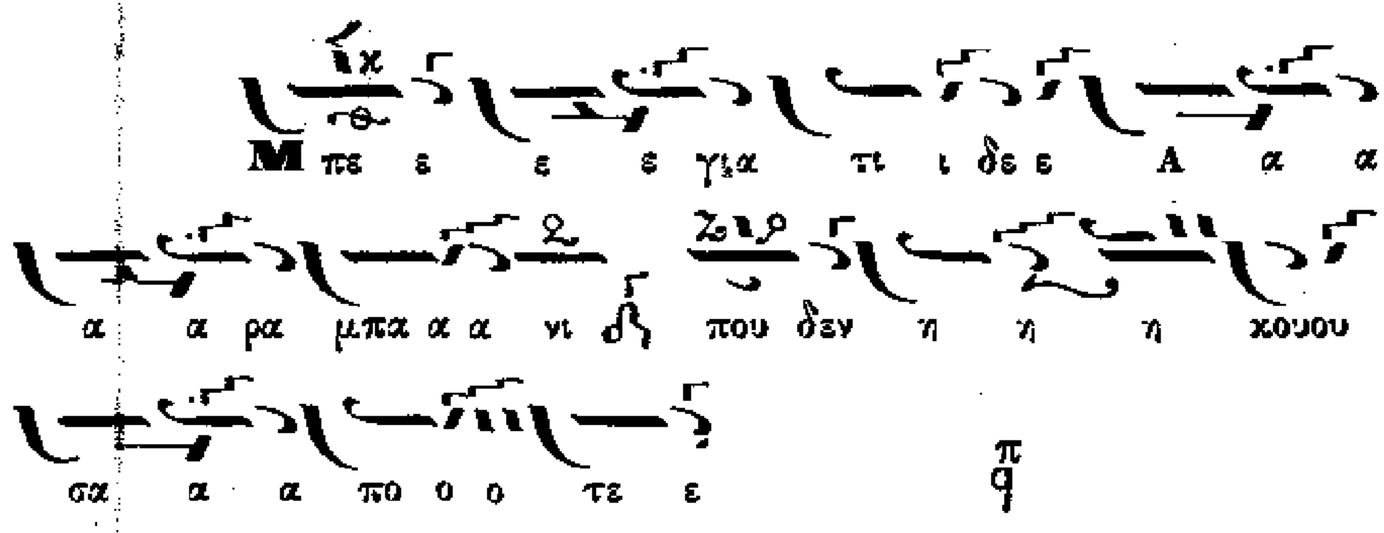

ΜΑΚΑΜ ΠΕΝΤΖΙΟΥΓΚΙΑΧ.

Ἦχος πλ. δ'. φθορικός.

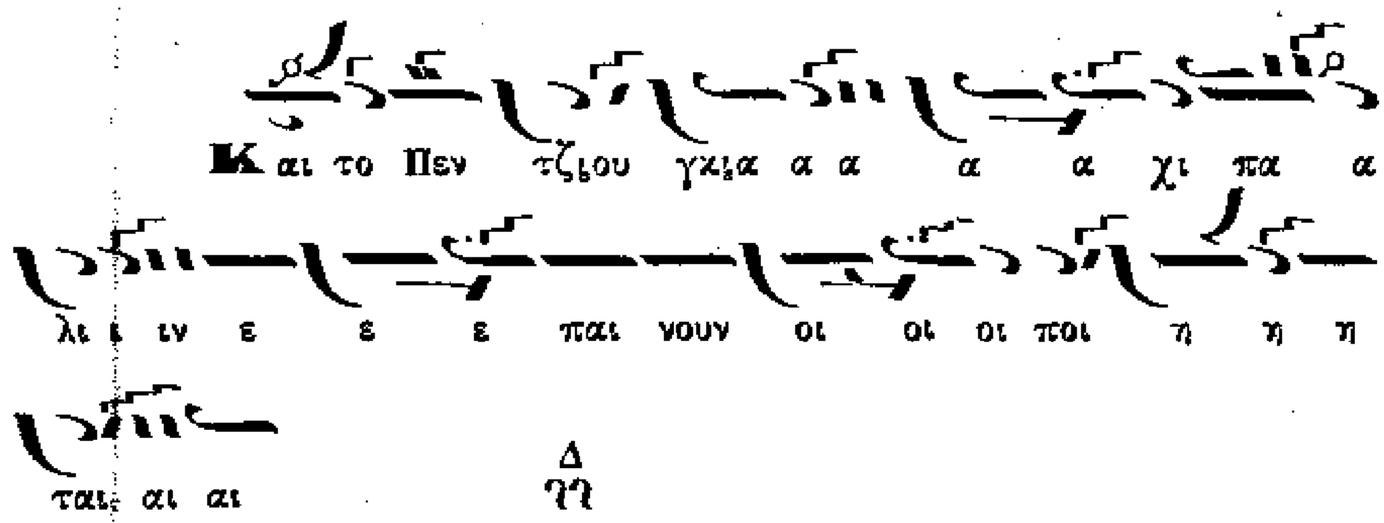

ΜΑΚΑΜ ΡΑΧΑΤΟΥΛ ΕΛΒΑΧ.

Ἦχος βαρύς χρωματικός.

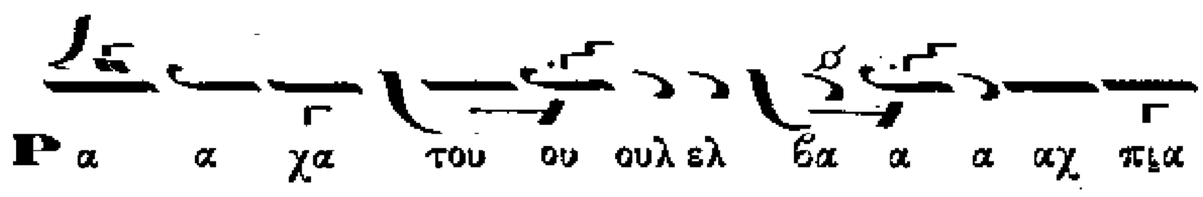

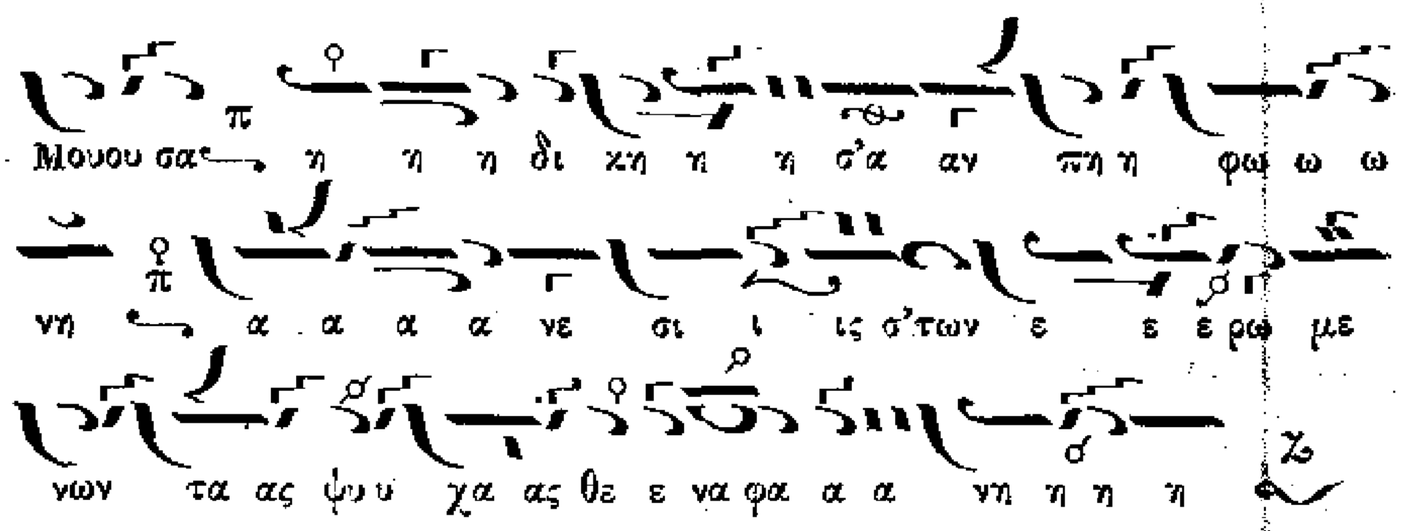

ΜΑΚΑΜ ΓΚΙΟΥΛΑΙΖΑΡ.

Ἦχος πλ. ά.

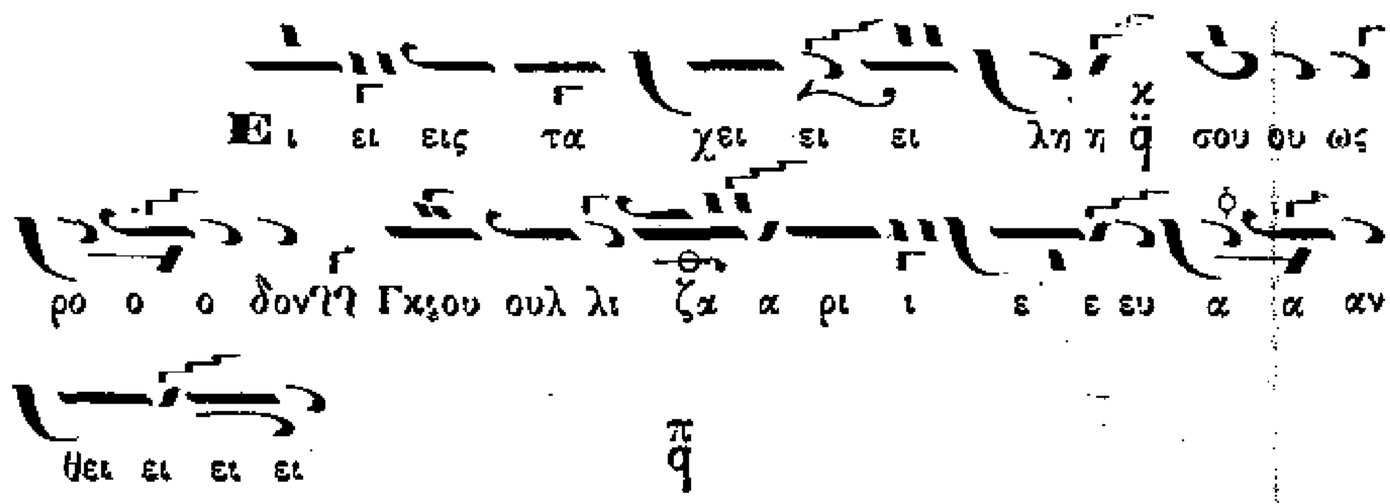

ΜΑΚΑΜ ΧΟΥΖΙ.

Ἦχος πλ. ά.

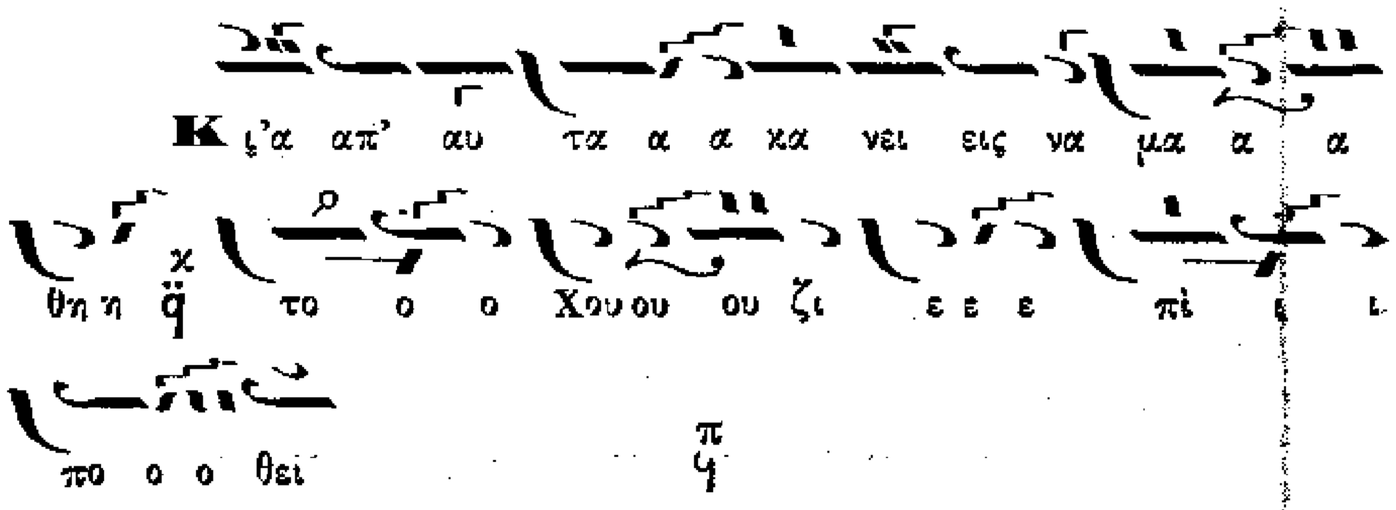

ΜΑΚΑΜ ΤΖΑΡΓΚΙΑΧ.

Ἦχος γ'. ἐναρμόνιος.

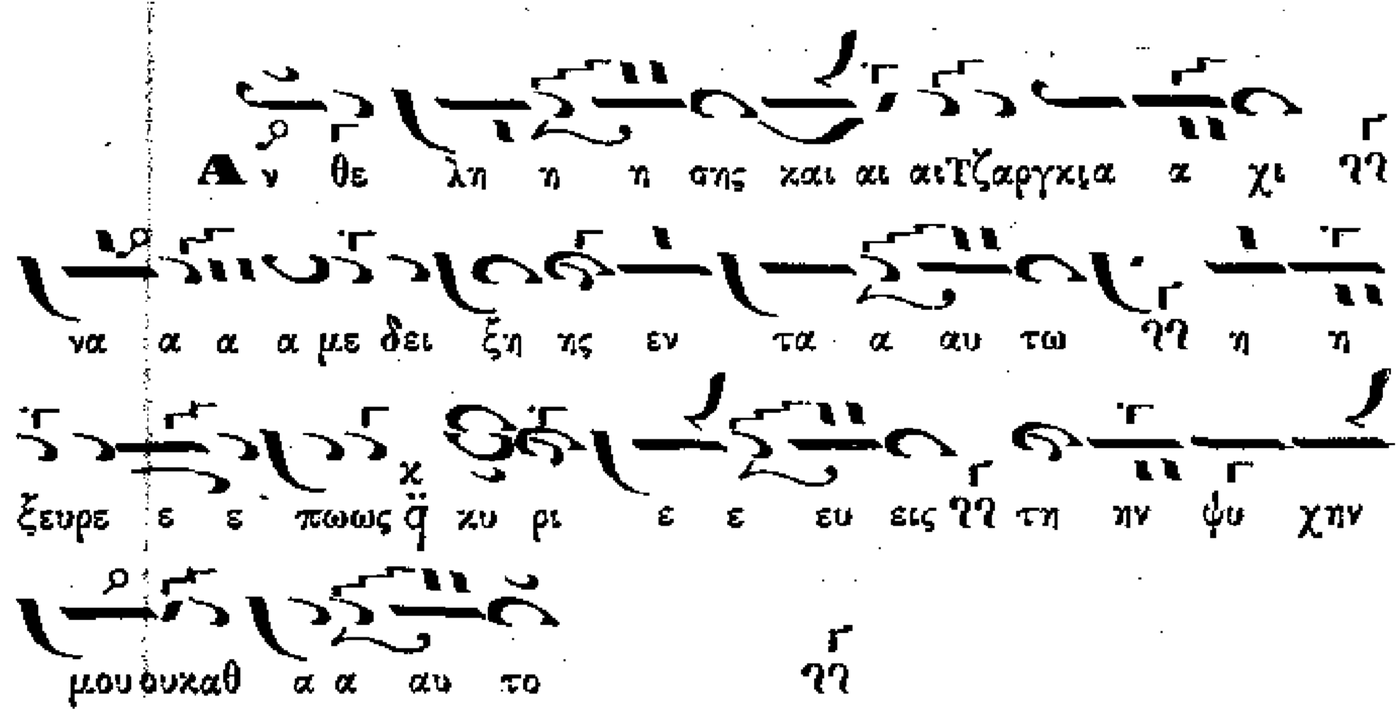

ΜΑΚΑΜ ΑΤΖΕΜ ΑΣΗΡΑΝ.

Ἦχος, ἡἡ ἐναρμόνιος.

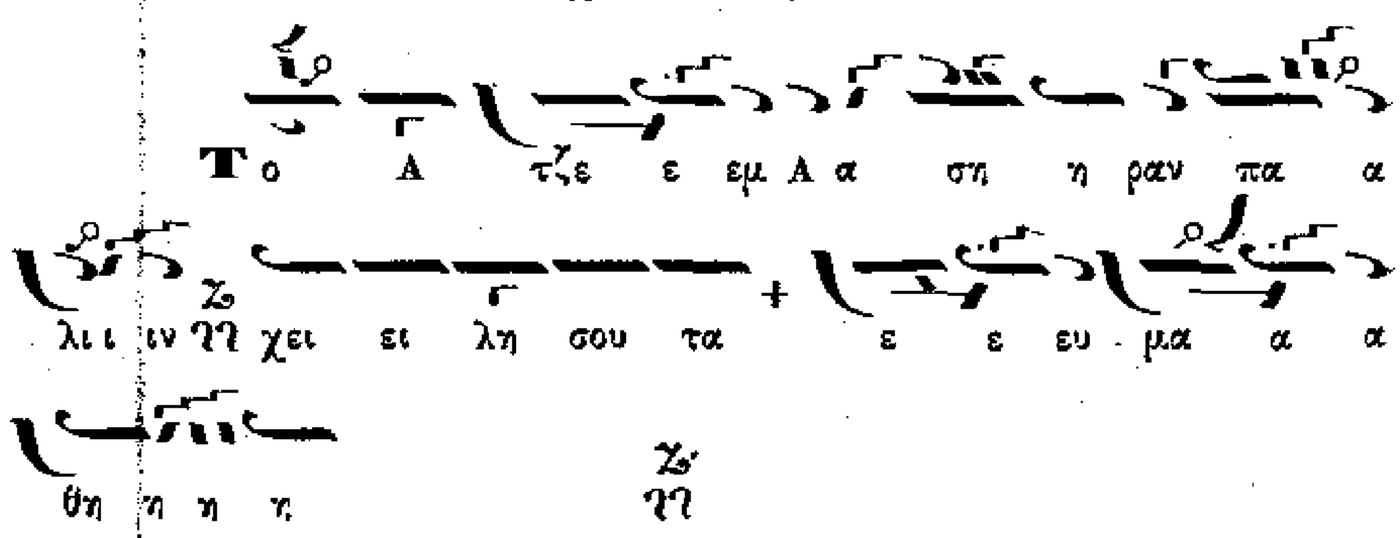

ΜΑΚΑΜ ΑΤΖΕΜ ΚΙΟΥΡΔΙ.

Ἦχος ἡἡ ἐναρμόνιος, ἐκ τοῦ Ζω.

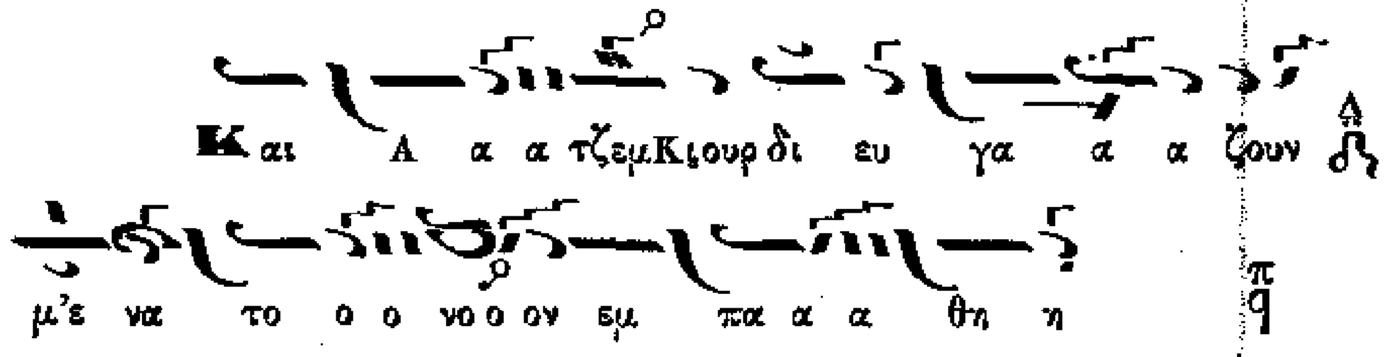

ΜΑΚΑΜ ΙΣΦΑΧΑΝ ΠΙΟΥΣΕΛΙΚ.

Ἦχος δ'. μεμιγμένος, ἐκ τοῦ Πα.

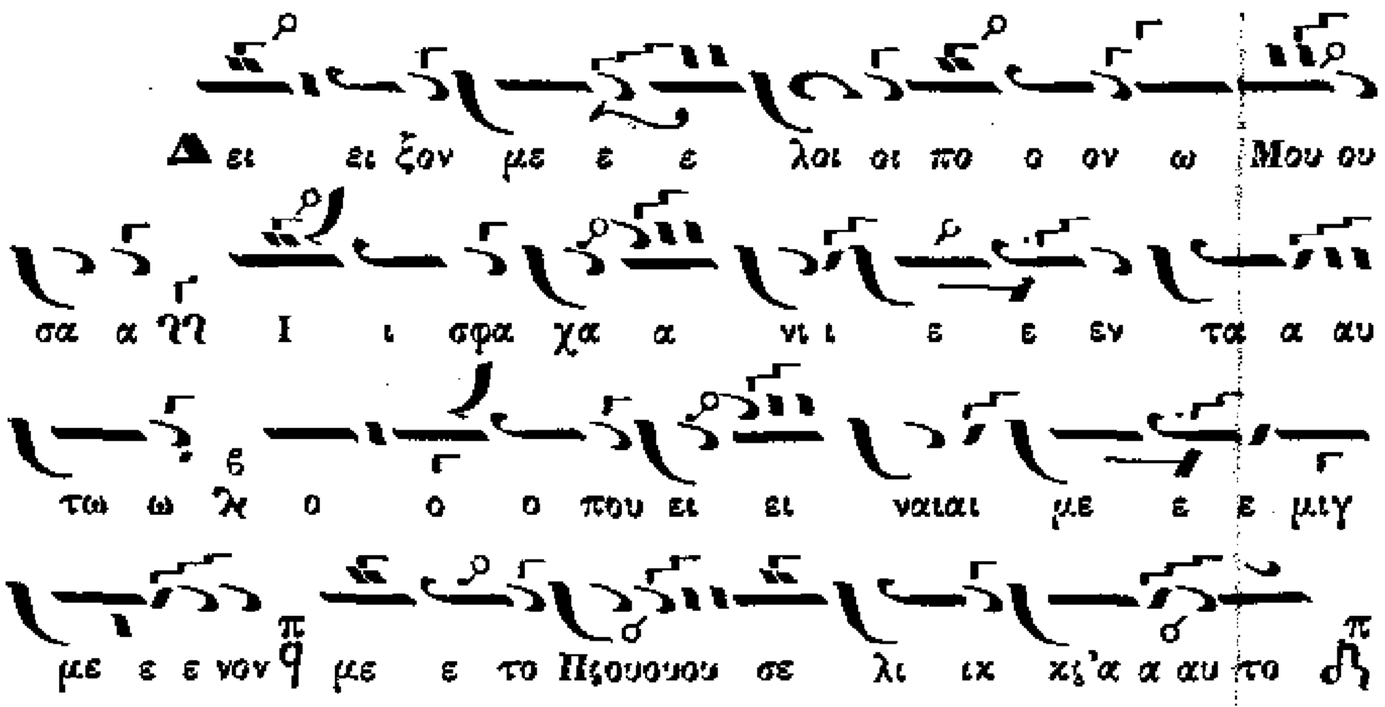

ΜΑΚΑΜ ΣΕΜΠΑ ΠΙΟΥΣΕΛΙΚ.

Ἦχος ά. μεμιγμένος.

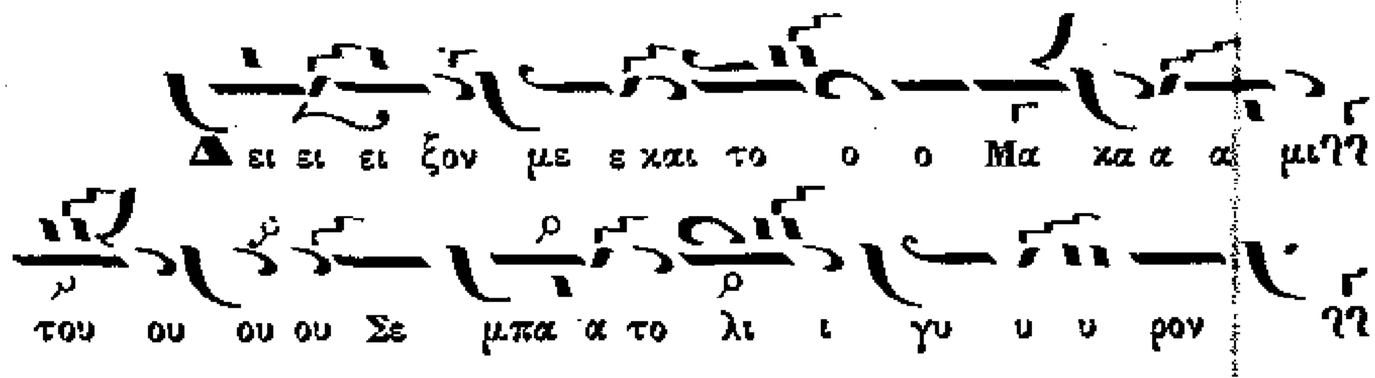

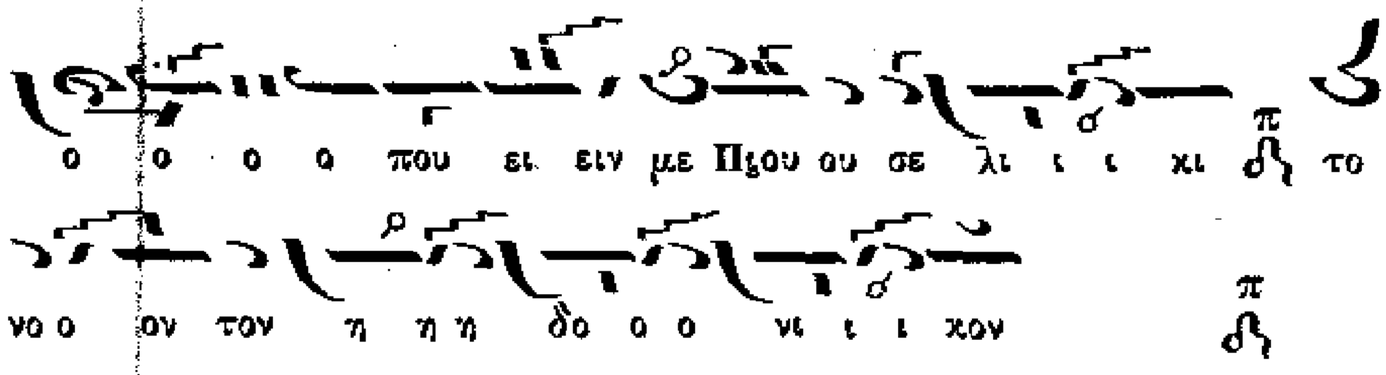

ΜΑΚΑΜ ΜΠΕΓΙΑΤΙ ΠΙΟΥΣΕΛΙΚ.

Ἦχος δ'. μεμιγμένος, ἐκ τοῦ Πα.

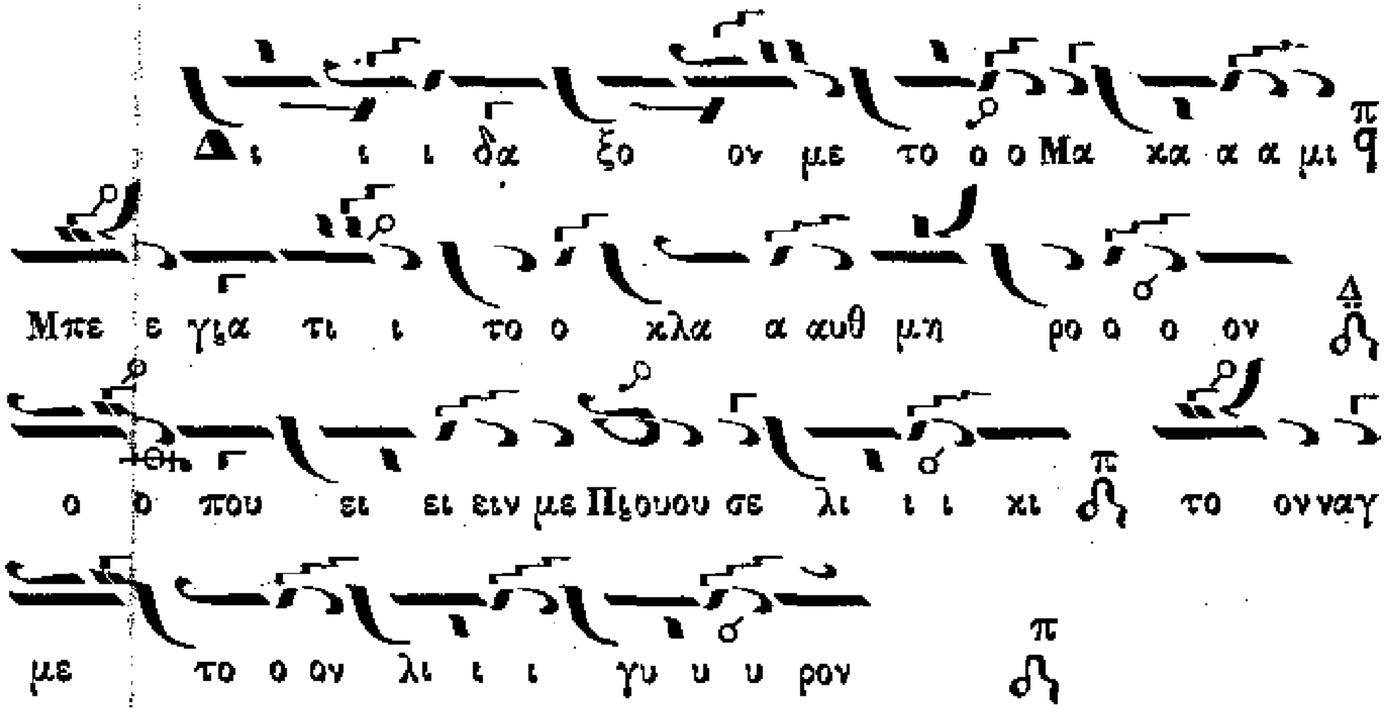

ΜΑΚΑΜ ΑΤΖΕΜ ΠΙΟΥΣΕΛΙΚ.

Ἦχος βαρὺς ἐναρμόνιος, ἐκ τοῦ Πα.

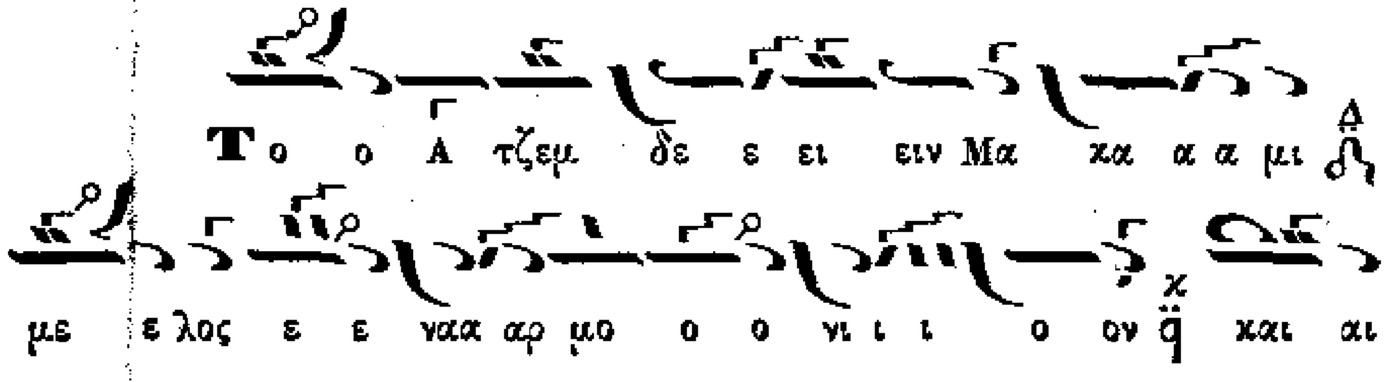

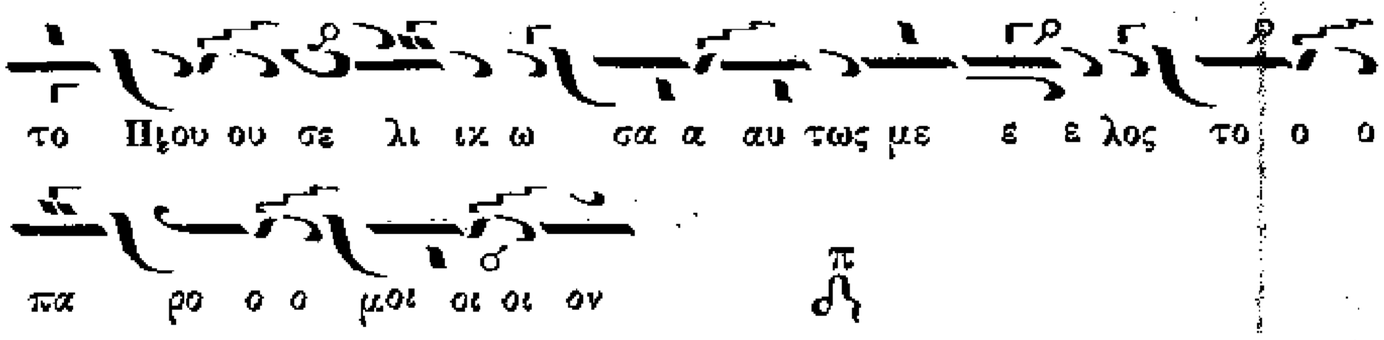

ΜΑΚΑΜ ΑΡΑΖΠΑΡ ΠΙΟΥΣΕΛΙΚ.

Ἦχος ά. μεμιγμένος

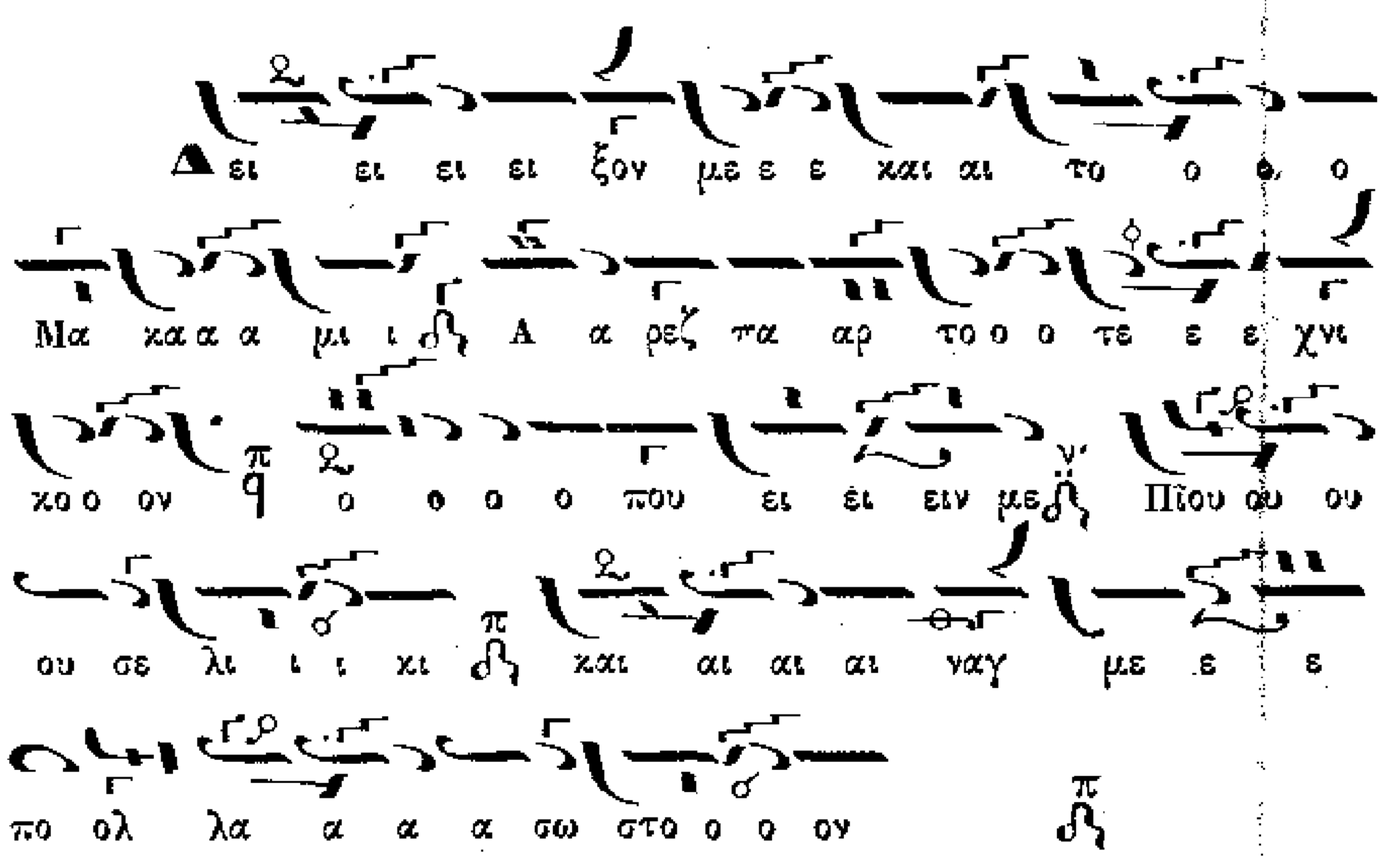

ΜΑΚΑΜ ΓΚΙΟΥΜΟΥΣ ΓΚΕΡΔΑΝ.

Ἦχος δ'. χρωματικός, ἐκ τοῦ Πα.

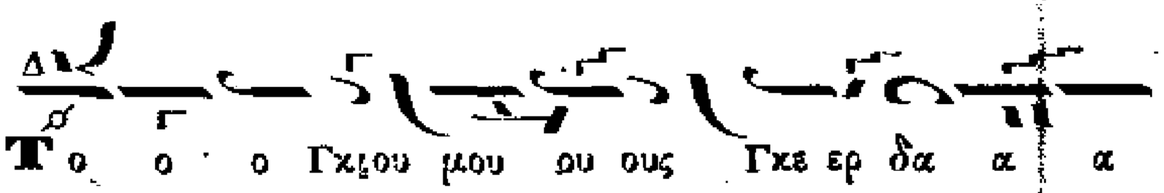

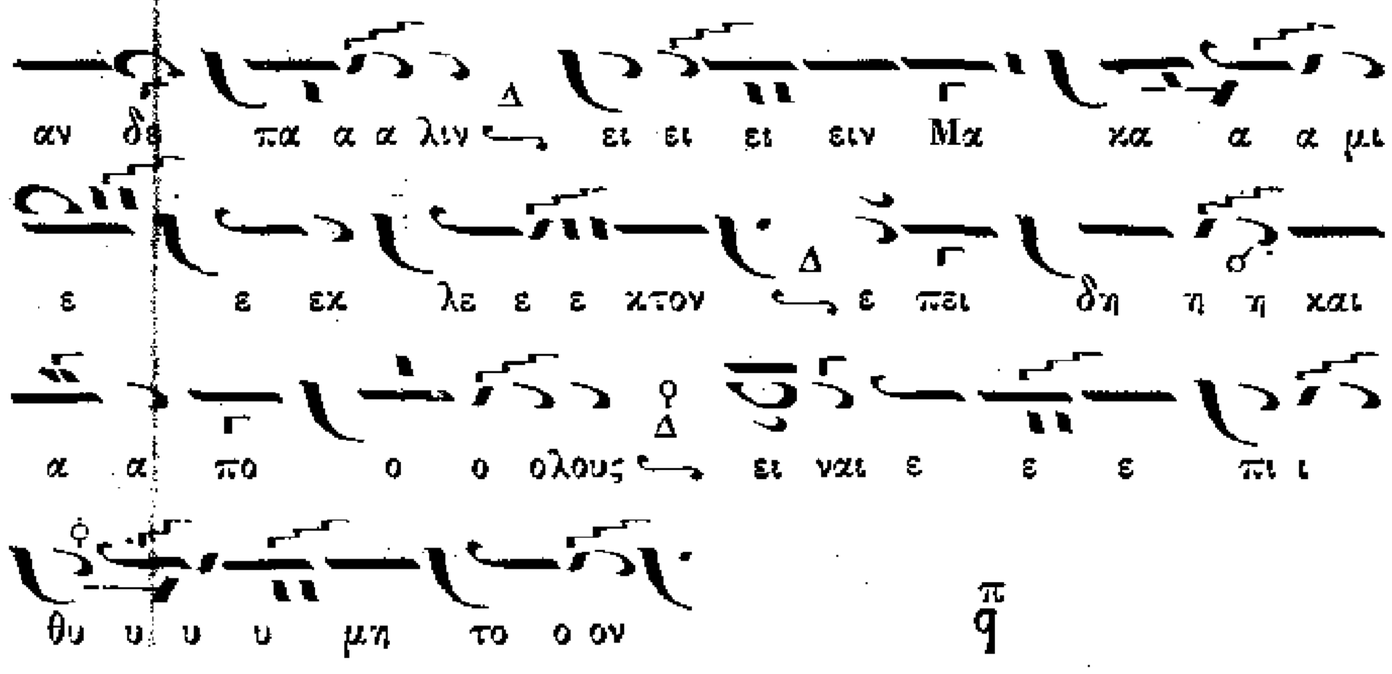

ΜΑΚΑΜ ΤΑΧΙΡ ΠΙΟΥΣΕΛΙΚ.

Ἦχος δ'. μεμιγμένος, ἐκ τοῦ Πα.

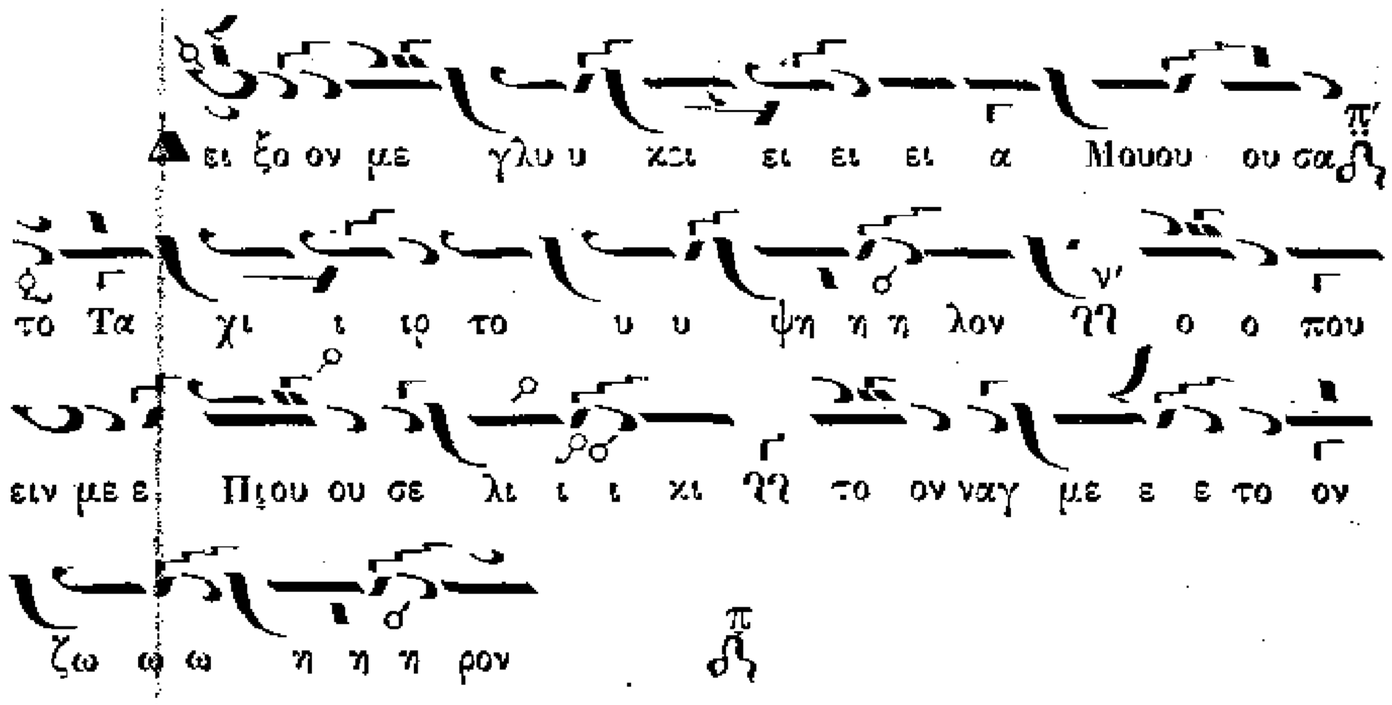

ΜΑΚΑΜ ΣΕΧΝΑΖ ΠΙΟΥΣΕΛΙΚ.

Ἦχος πλ. β'. χρωματικός, ἐκ τοῦ Πα.

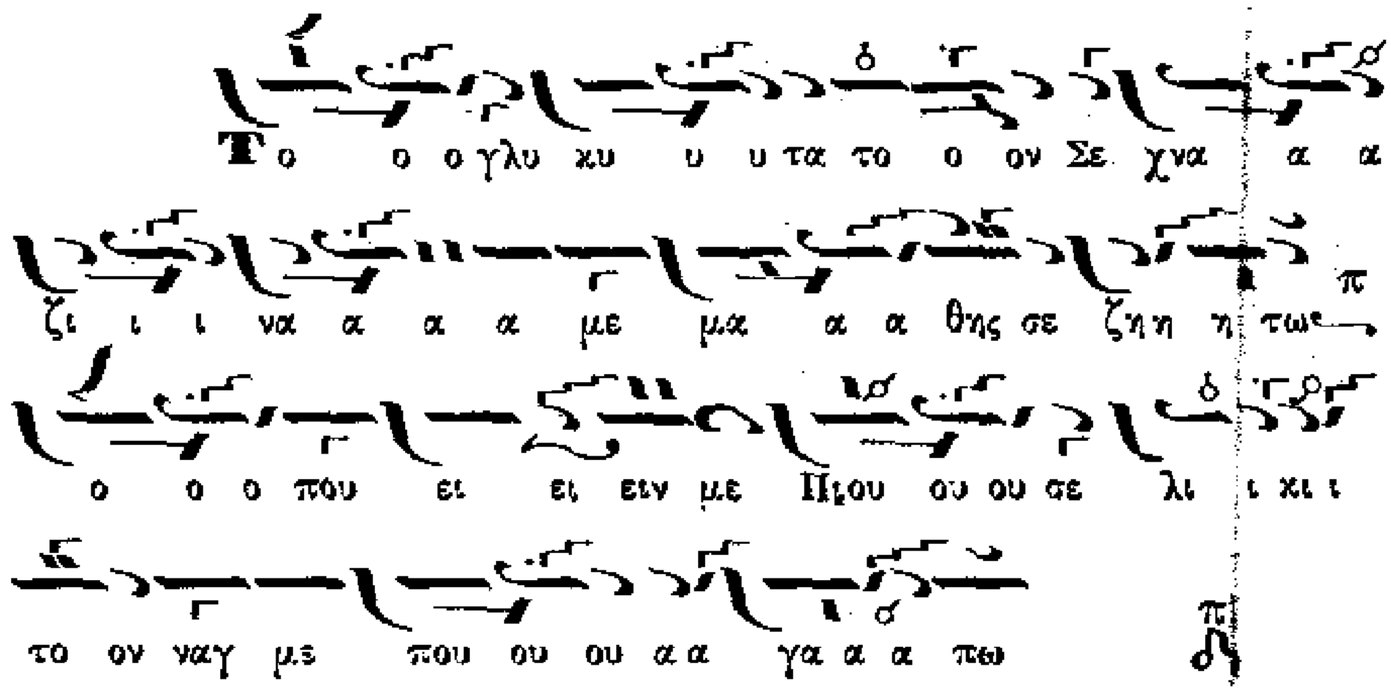

ΜΑΚΑΜ ΦΕΡΑΧΝΑΚ.

Ἦχος βαρὺς φθορικός.

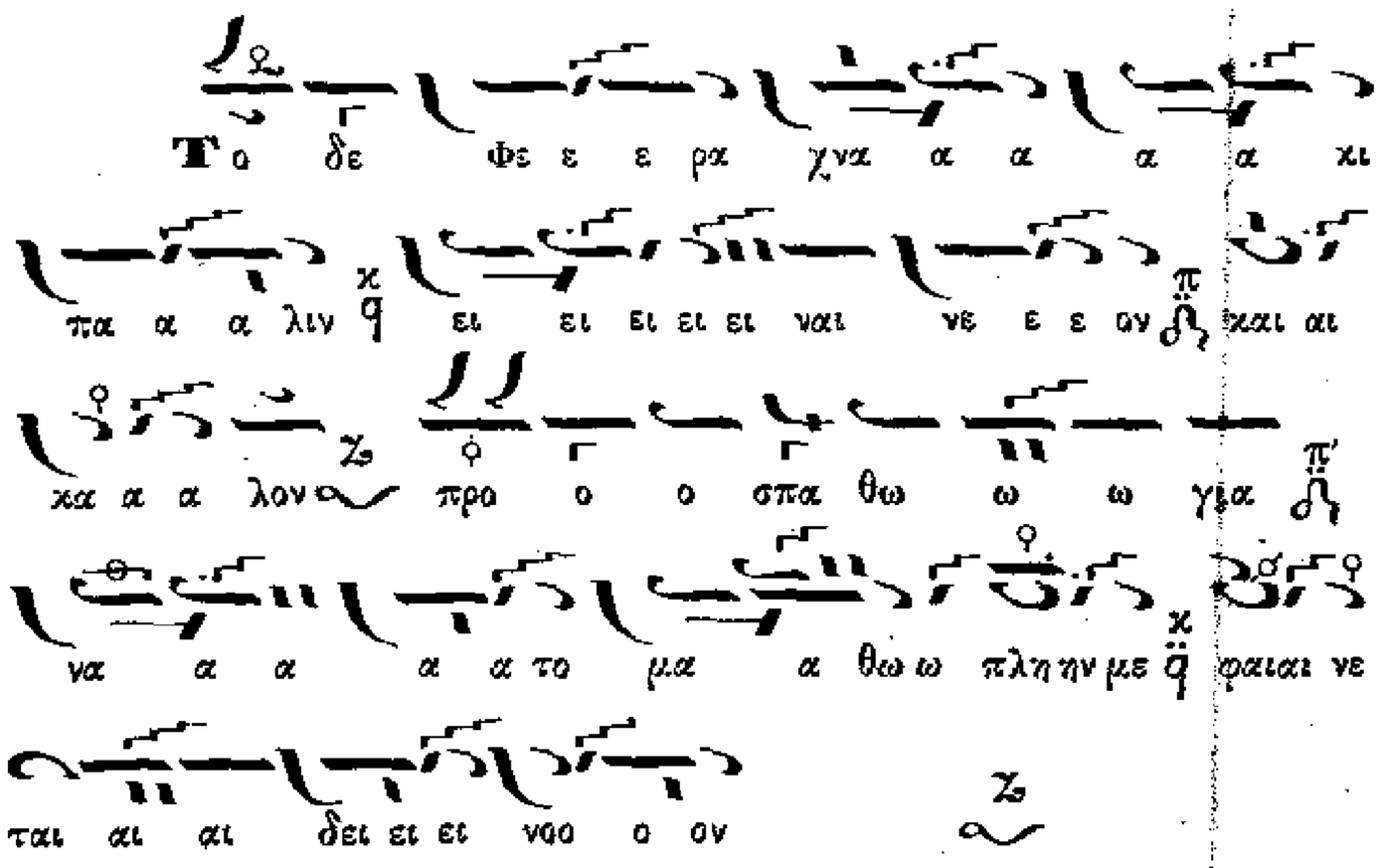

ΜΑΚΑΜ ΣΕΦΚΟΥ ΕΦΣΑ.

Ἦχος βαρὺς φθορικός.

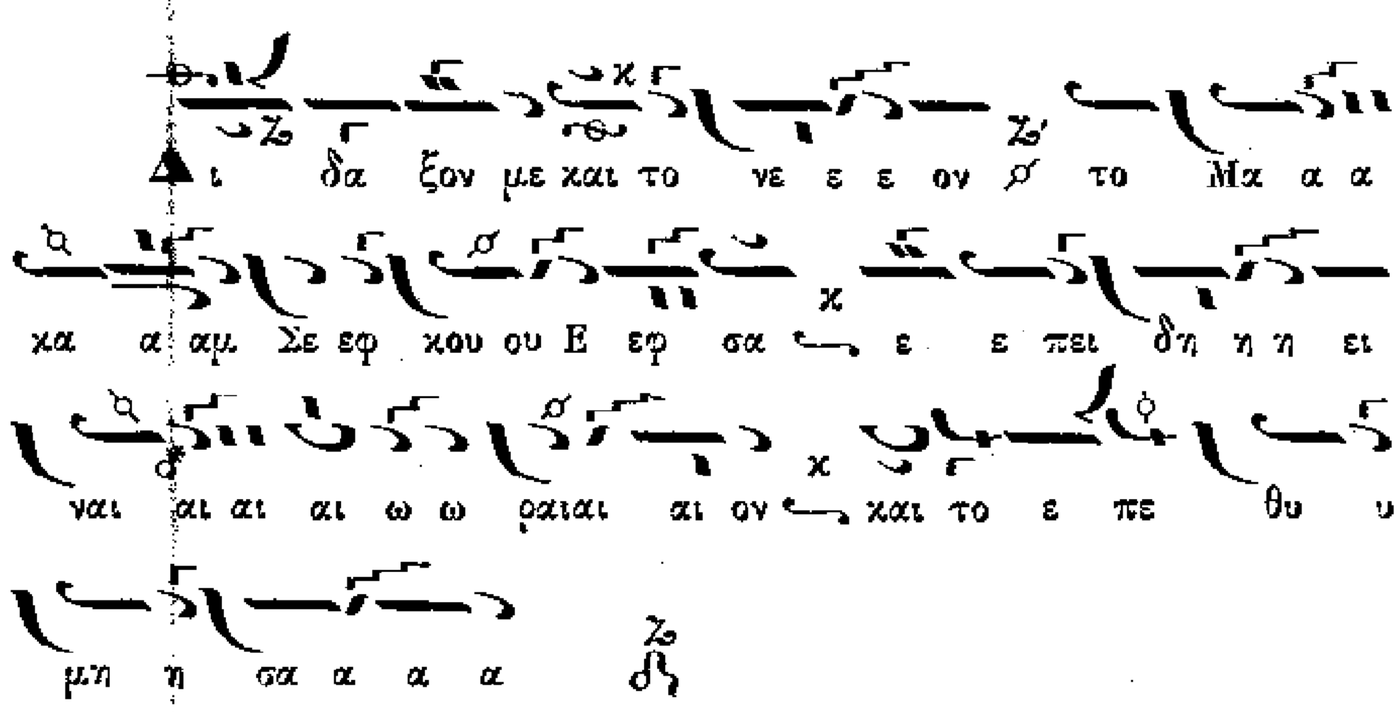

ΜΑΚΑΜ ΧΟΥΣΕΙΝΙ ΑΣΗΡΑΝ.

Ἦχος πλ. ά. ἐκ τοῦ Κε

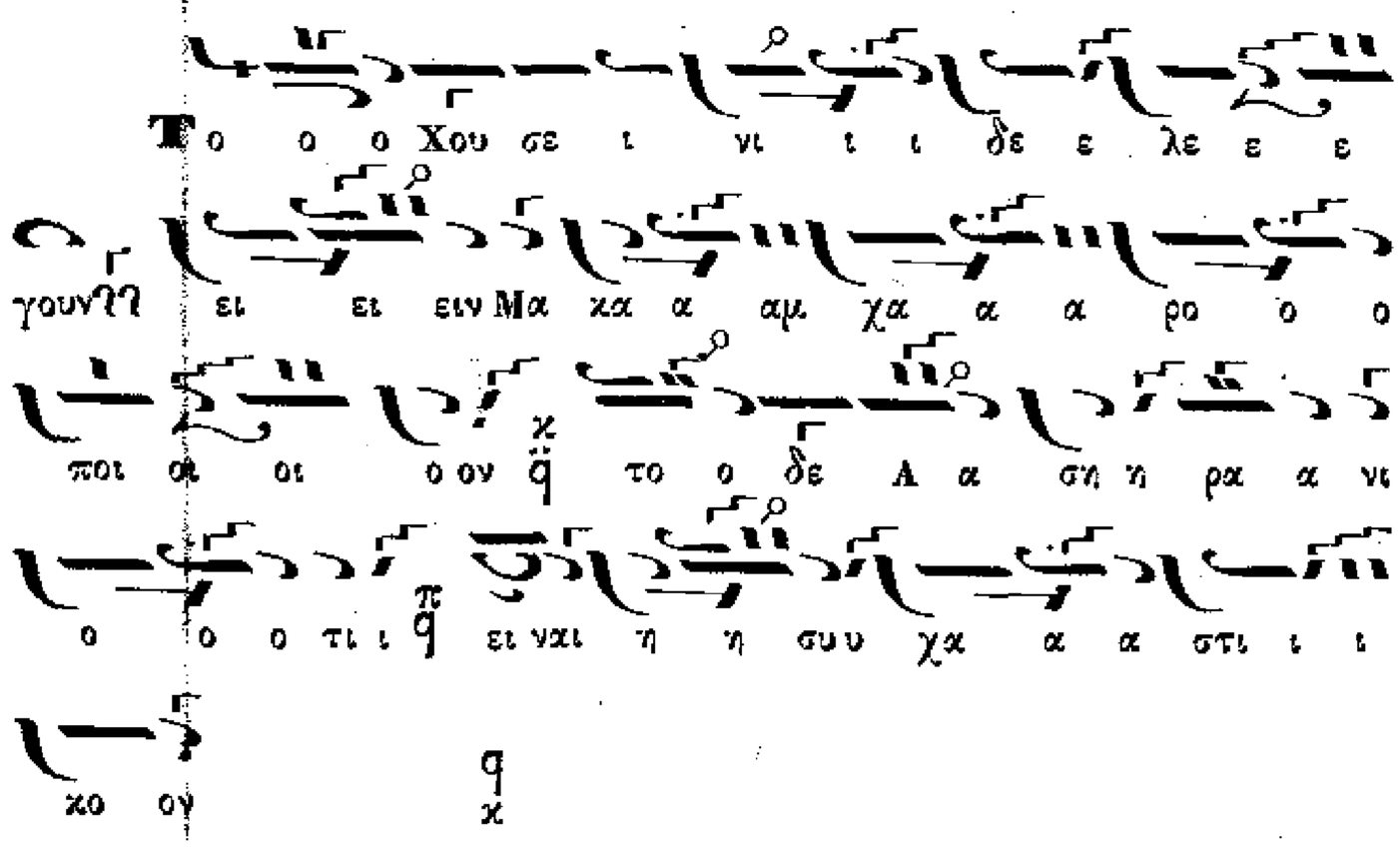

ΜΑΚΑΜ ΣΟΥΖΙΔΙΑ.

Ἦχος πλ. ά. χρωματικός, ἐκ τοῦ κάτω Κε.

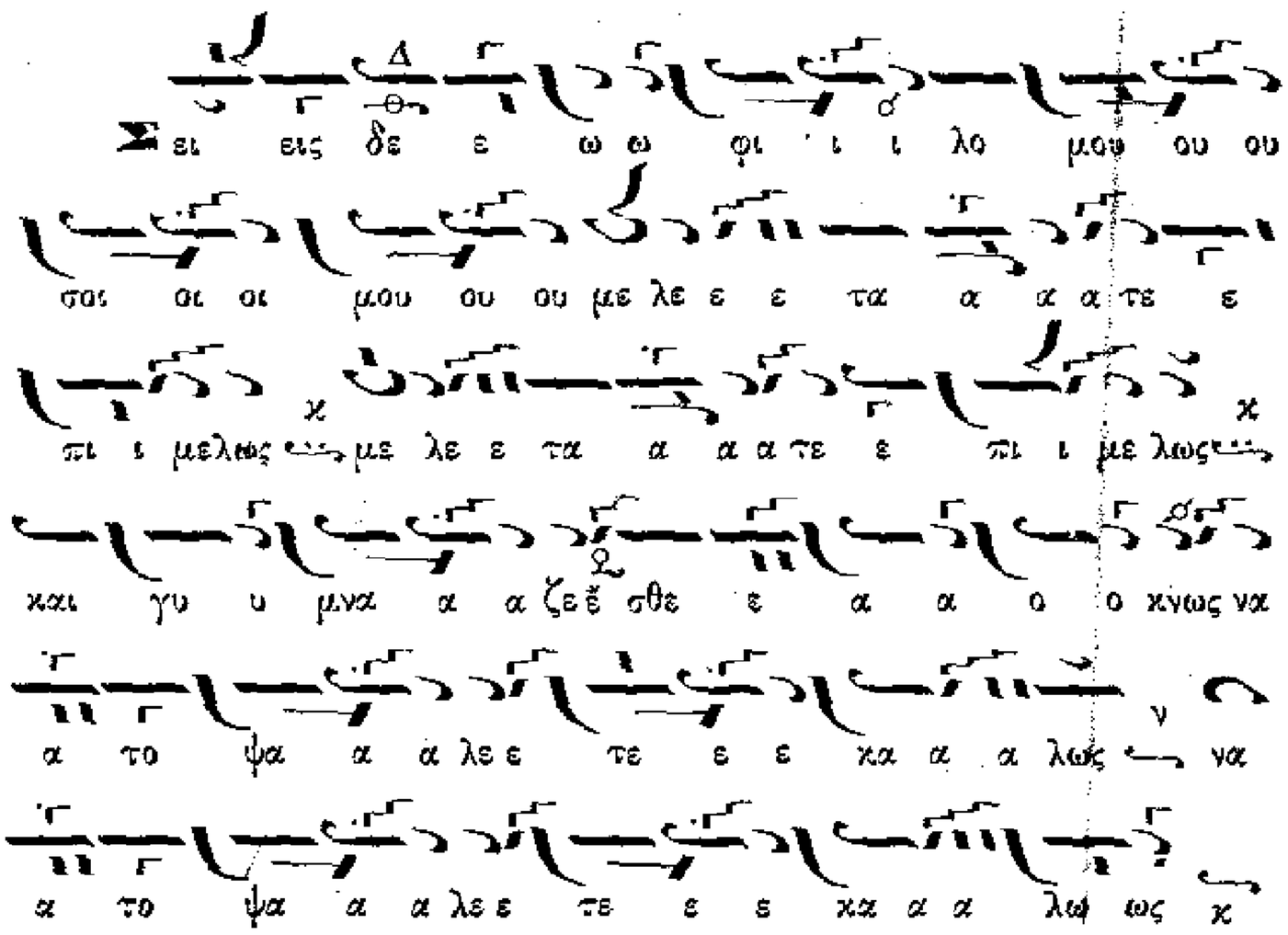

Σημ. Κρίνομεν καλὸν νὰ προσθέσωμεν τὴν παρατήρησιν ταύτην ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ Μακαμλὰρ Κιαρὶ σημειοῦμεν: Εἰς χρόνους 4 καὶ μὲ τὸ σημεῖον ἀγωγῆς ⌐χ, θελήσαντες νὰ διατηρήσωμεν τὸ πρωτότυπον ὥσπερ οἱ μέχρι σήμερον μελοποιήσαντες καὶ ἐκδόσαντες διετήρησαν, ἐνῷ τὸ μάθημα τοῦτο ἐφαρμόζεται εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἀγωγῆς ⌐χ, ἤτοι εἰς χρόνους 3.

Μοῦσα ἄραγε τί τρόπος εἶναι Ῥάστι νὰ σὲ 'πῶ ;
'Στὸ σχολεῖον τὸ 'δικόν σου νὰ 'βρεθῶ πῶς ἀγαπῶ !

*
* *

'Εκεῖ τότε Χουμαγιούνι μ' εὐκολίαν ἠμπορῶ,
Καὶ τὸ Σὴρφ Χιτζάζι ναῦρω 'στὸν δικόν σου τὸν χορό.

*
* *

Τὸ Νιγρίζι ὅπου εἶναι τῶν μουσῶν ἡ ἡδονή,
Τὸ ἀκολουθεῖ μὲ ἦχον Μουσταχάρι ἡ φωνή.

*
* *

Ἕπεται τὸ Σαζικιάρι 'στὸ σχολεῖόν σου αὐτό,
Καὶ τὸ Νισαμποῦρι ναῦρω, ἂν θελήσω ἐνταῦτῷ.

*
* *

Ἂν θελήσω Ἰσφαχάνι θὰ μ' ἀποκριθῇς εὐθύς,
Καὶ Σεγκιάχι σὲ μανθάνω μὲ ναγμέδες παρευθύς.

*
* *

Καὶ τὸ Ἔβιτζ μετὰ ταῦτα θὰ εἰπῇς πῶς μὲ χαράν,
Μὲ διδάσκεις ἐν τῷ ἅμα καὶ αὐτὸ τὸ Ἔβτζ 'Αράκ.

*
* *

Ὥστε πρόσωπον δὲν ἔχω γιὰ τὸ Ῥούζ 'Αράκ πιά,
Νὰ σὲ ἐρωτήσω πλέον ἐὰν ἔχῃ εὐμορφιά.

*
* *

Μουχαλὶφ 'Αράκ νομίζω εὔκολον πολλὰ σχεδόν,
Γιατὶ μ' ἔδειξεν εἰς τοῦτο τὸ 'Αράκι τὴν ὁδόν.

*
* *

Τὸ Νεβὰ θὲ νὰ τὸ εὕρω ἂν εὐθὺς ἀκολουθῇ,
Τὸ Νιουχιούφτι τὸ ὡραῖον· καὶ ἐὰν μὲ βοηθῇ,

*
* *

'Στὸ νὰ εὕρω μ' εὐκολίαν τὸ Γεγκιάχι τὸ γλυκόν,
Καὶ τὸ θαυμαστὸν Οὐσάκι, τόνον τὸν ἡδονικόν.

*
* *

Ἀστὸ Κιουρδὶ πιὰ δυσκολίαν δὲν θὰ εὕρω παντελῶς·
Καὶ αὐτὸ θὰ μ' ὁδηγήσῃ 'στὸ Χισάρι ἐντελῶς.

*
* *

Τὸ Χουσεϊνὶ ὁμοίως μὲ ναγμέδες ὑψηλούς,
Θὰ μὲ δείξῃ 'στὸ Σεχνάζι τόνους ἐκλεκτοὺς πολλούς.

*
* *

Καὶ τὸ Μουχαλὶφ Χισάρι τὸ Μακάμι τὸ γλυνόν,
Ἂν ἦν' περιωρισμένον εἶναι καὶ ἐρωτικόν.

*
* *

Τὸ Χισὰρ δὲ Πιουσελίκι, ὅπου ἔχει ὀπαδὸν
Παρευθὺς τὸ Πιουσελίκι, 'στὴν 'δικήν του τὴν ὁδόν,

*
* *

Εὔκολα θὲ νὰ τὸ εὕρω ἂν εὐθὺς ὁ Ζιργκιουλές,
Μὲ ναγμέδες 'στὴν φωνήν μου καὶ φθοραῖς ἔλθῃ πολλαῖς.

*
* *

Τὸ Νισαβερέκι πάλιν θαυμαστὸν θὰ μὲ φανῇ,
Ἂν ζητήσω νὰ τὸ εὕρω 'στὴν 'δικήν σου τὴν φωνή.

*
* *

Δι' αὐτὸ κ' ἐγὼ πιὰ μοῦσα σὲ ζητῶ τὸ Μπεγιατί,
Σὲ ζητῶ καὶ τὸ Διουγκιάχι, μὴ εἰπῇς πλὴν διατί;

*
* *

Εἰς τὸν ζέφυρον εὑρίσκω τῆς φωνῆς σου τὸ Σεμπά,
'Ποῦ κάθ' ἐραστοῦ καρδία τὸ ζητεῖ τὸ ἀγαπᾷ.

*
* *

Κ' εἰς τὰ κόκκινά σου χείλη πάλιν βλέπω τὸν ναγμὲ
Τοῦ ὡραίου Μακαμίου ὁποῦ λέγουν Ζεμζεμέ.

*
* *

Εἰς τοῦ λάρυγγός σου πάλιν, ὄργανον τὸ θαυμαστόν,
Ἀρεζπὰρ ἐγὼ ἀκούω τὸν ναγμέ, πολλὰ σωστόν.

*
* *

'Στὸν ὁποῖον μ' ἄκραν χάριν Πιουσελὶκ Γκερδανιέ
Τὸν ναγμὲ μὲ παραστήνουν αἱ γλυκαί σου αἱ φωναί.

*
* *

Καὶ τὸ Χιτζαζκιάρι πάλιν παρακολουθεῖ εὐθύς,
Καὶ μὲ δείχνει τὸν ἐδά του μὲ ναγμέδες, πλὴν βαθεῖς.

*
* *

Γιὰ νὰ κάμῃ καὶ Χιουζάμι τὸν ναγμὲ τὸν θαυμαστόν,
'Ενταὐτῷ καὶ Σουζινάκι, καὶ αὐτὸ πολλὰ σωστόν.

*
* *

Τὸ Σουρὶ 'ποῦ δὲν ἠξεύρω καὶ ν' ἀκούσω λακταρῶ,
Μὲ Σὴρφ 'Αραμπάνι τώρα νὰ τὸ εὕρω ἠμπορῶ.

*
* *

'Στὰ εὐώδη δὲ μαλλιά σου φωλιὰ ἔχει Σιουμπιουλές,
'Ομοῦ μὲ τὸ Μουχαγέρι ὁποῦ εἶν' φθοραῖς λαμπραῖς.

*
* *

Τὸ Σὲτ 'Αραμπὰν ὁμοίως νὰ μὲ μάθετε ζητῶ,
Καὶ τὸ Σέφκου Ταρὰπ πάλιν ὁποῦ εἶναι ἐκλεκτό.

*
* *

Νὰ ἀκούσω νὰ εἰπῆτε Πιουσελίκι π' ἀγαπῶ,
'Επειδὴ εἶν' μεμιγμένον μὲ τὸ 'Ασηρὰν αὐτό.

*
* *

Τὸ Ταχὶρ ἐπίσης πάλιν τὸν ναγμὲ τὸν θαυμαστόν,
Νὰ μὲ μάθετ' ἀγαποῦσα ἐὰν ἦτο δυνατόν.

*
* *

Μπεγιατὶ δὲ 'Αραμπάνι 'ποῦ δεν ἤκουσα ποτέ,
Καὶ τὸ Πεντζουγκιάχι πάλιν ἐπαινοῦν οἱ ποιηταί.

*
* *

'Ραχάτουλ 'Ελβὰχ πιὰ μοῦσα ἡ 'δική σ' ἂν 'πῇ φωνή,
Ἄνεσις 'σ τῶν ἐρωμένων τὰς ψυχὰς θὲ νὰ φανῇ.

*
* *

Εἰς τὰ χείλη σου ὡς ῥόδον Γκιουλλιζάρι εὐανθεῖ,
Κι' ἀπ' αὐτὰ χανεὶς νὰ μάθῃ τὸ Χουζὶ ἐπιποθεῖ.

*
* *

Ἂν θελήσῃς καὶ Τζαργκιάχι νὰ μὲ δείξῃς ἐνταύτῳ,
Ἤξευρε πῶς κυριεύεις τὴν ψυχήν μου καθ' αὐτό.

*
* *

Τὸ Ἀτζὲμ Ἀσηρὰν πάλιν χείλη σου τὰ εὐμαθῆ,
Καὶ Ἀτζὲμ Κιουρδὶ εὐγάζουν μ' ἕνα τόνον ἐμπαθῆ.

*
* *

Καὶ 'στὸ εὔστροφον κορμί σου πάλιν ἠμπορῶ νὰ 'πῶ,
Ὅτι βλέπω μορφωμένον τὸ Κιοτζὲκ 'ποῦ λέν' σκοπό.

*
* *

Δεῖξόν με λοιπὸν ὦ μοῦσα Ἰσφαχάνι ἐνταύτῳ,
Ὁποῦ εἶναι μεμιγμένον μὲ τὸ Πιουσελὶκ κι' αὐτό.

*
* *

Δεῖξόν με καὶ τὸ Μακάμι τοῦ Σεμπὰ τὸ λιγυρόν,
Ὁποῦ εἶν' μὲ Πιουσελίκι τόνον τὸν ἡδονικόν.

*
* *

Δίδαξόν με τὸ Μακάμι Μπεγιατὶ τὸ κλαυθμηρόν,
Ὁποῦ εἶν' μὲ Πιουσελίκι τὸν ναγμὲ τὸν λιγυρόν.

*
* *

Τὸ Ἀτζὲμ δὲ εἶν' Μακάμι μέλος ἐναρμόνιον,
Καὶ τὸ Πιουσελὶκ ὡσαύτως μέλος τὸ παρόμοιον.

*
* *

Δεῖξόν με καὶ τὸ Μακάμι Ἀρεζπὰρ τὸ τεχνικόν,
Ὁποῦ εἶν' μὲ Πιουσελίκι καὶ ναγμὲ πολλὰ σωστόν.

*
* *

Τὸ Γκιουμοὺς Γκερδὰν δὲ πάλιν εἶν' Μακάμι ἐκλεκτόν,
Ἐπειδὴ καὶ ἀπὸ ὅλους εἶναι ἐπιθυμητόν.

*
* *

Δεῖξόν με γλυκεῖα μοῦσα τὸ Ταχὶρ τὸ ὑψηλόν,
'Οποῦ εἶν' μὲ Πιουσελίκι τὸν ναγμὲ τὸν ζωηρόν.

*
* *

Τὸ γλυκύτατον Σεχνάζι νὰ μὲ μάθῃς σὲ ζητῶ,
'Οποῦ εἶν' μὲ Πιουσελίκι τὸν ναγμὲ 'ποῦ ἀγαπῶ.

*
* *

Τὸ δὲ Φεραχνάκι πάλιν εἶναι νέον καὶ λαμπρόν,
Προσπαθῶ γιὰ νὰ τὸ μάθω πλὴν μὲ φαίνεται δεινόν.

*
* *

Δίδαξόν με καὶ τὸ νέον τὸ Μακὰμ Σέφκου 'Εφσά,
'Επειδὴ εἶναι ὡραῖον καὶ τὸ ἐπεθύμησα.

*
* *

Τὸ Χουσεϊνὶ δὲ λέγουν εἶν' Μακὰμ χαροποιόν,
Τὸ δὲ 'Ασηράνι ὅτι εἶναι ἡσυχαστικόν.

*
* *

Σεῖς δὲ ὦ φιλόμουσοί μου μελετᾶτ' ἐπιμελῶς, (δίς.)
Καὶ γυμνάζεσθε ἀόκνως νὰ τὸ ψάλετε καλῶς. (δίς.)

ΜΑΚΑΜΛΑΡ ΣΕΜΑΙΣΙ.

Οὐσοὺλ Γιουρουὺκ Σεμαΐ. Ἦχος πλ. δ῾ ἐκ τοῦ Νη.

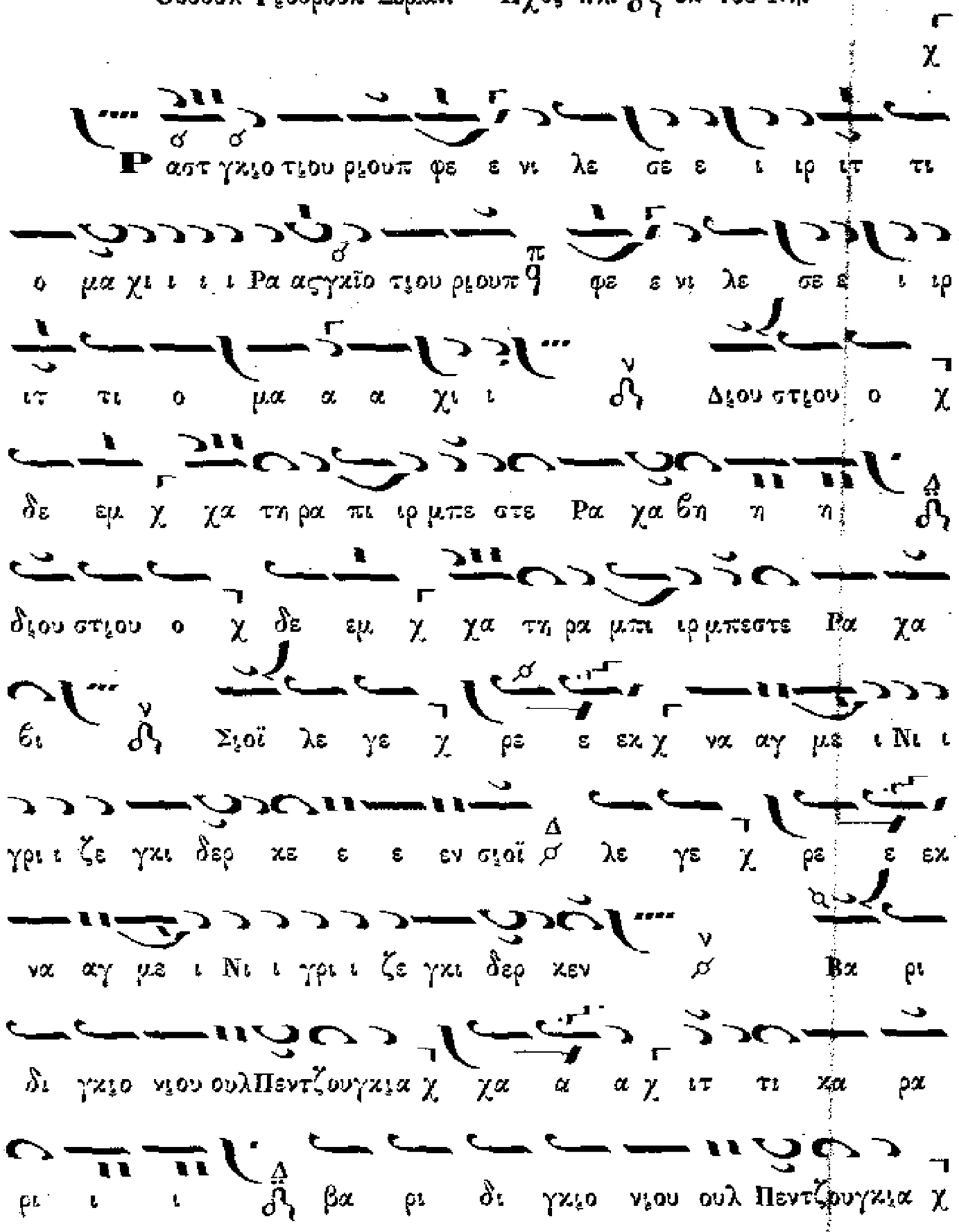

Σημ. Τό παρὸν μάθημα εἶναι ποίημα Δεδέ τινος τοῦ Μεβλανὰ ἀνωνύμου.

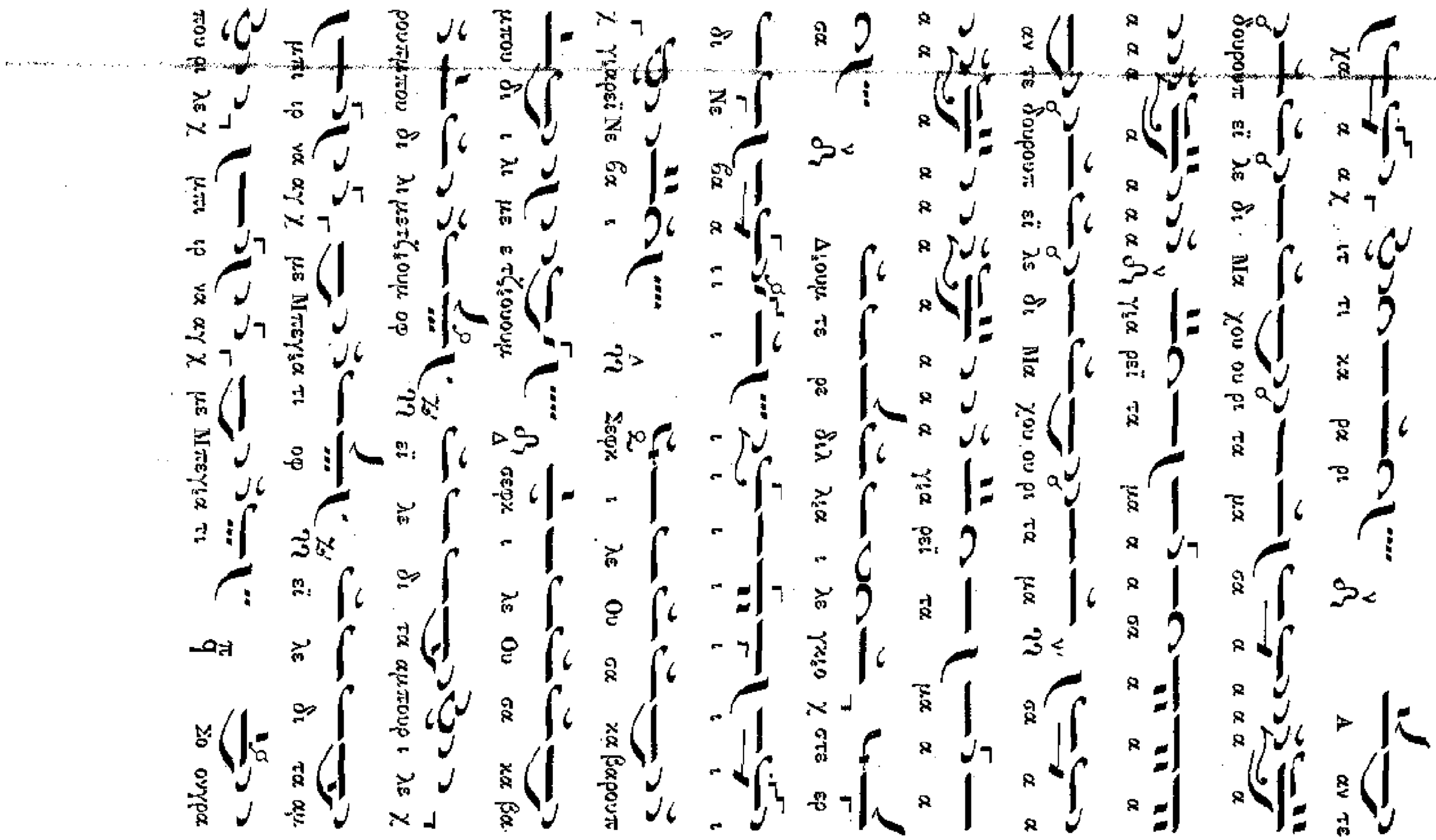

Νι σαμ που ρε κα δεμ μπα στι ο γερ χ δε ε ε ϥ χ

Σιμ δι Νε χ χα α α ϩε ε εντ χ τεν α λὴηπ

ο ολ μα χι τα πι ϭϩ Μπιρ γκε δζε α γου ου

ζε α νι ι τζε εκ τι Νουχιουρτε ϥ χ Α α α

α αχ ϧχ βα κη τη Σε μπα για βα ρα τζακσαρ δι μι α νι

ι ι ι ϩϩ διρ δε ι γκιοϊ νου τζια α ρε νιτ τι ι ϥ

Τζαργκιαχοκουντου ου ου ου ϩϩ α σλι δε ι λεν νε ι

χε μα α αν ϥ τουτ του Διου γκια χ χιι ι χ ι Σα ι δι

Χου σε ι νι τα α μαμ ναγ με ι μπιρ μπι ι ι ιρ ϥ

σα ι δι Χου σε ι νι τα α μαμ ϭϩ ναγ με ι μπιρ

μπι ιρ ϥ Εϊ λε γε· τζεκ σα αζ δε ε ι ι ιϭζρα ι

Χι σκ ρι ϥ Αχ ϭ ολ δου Μου χα γε ερ φγκιου

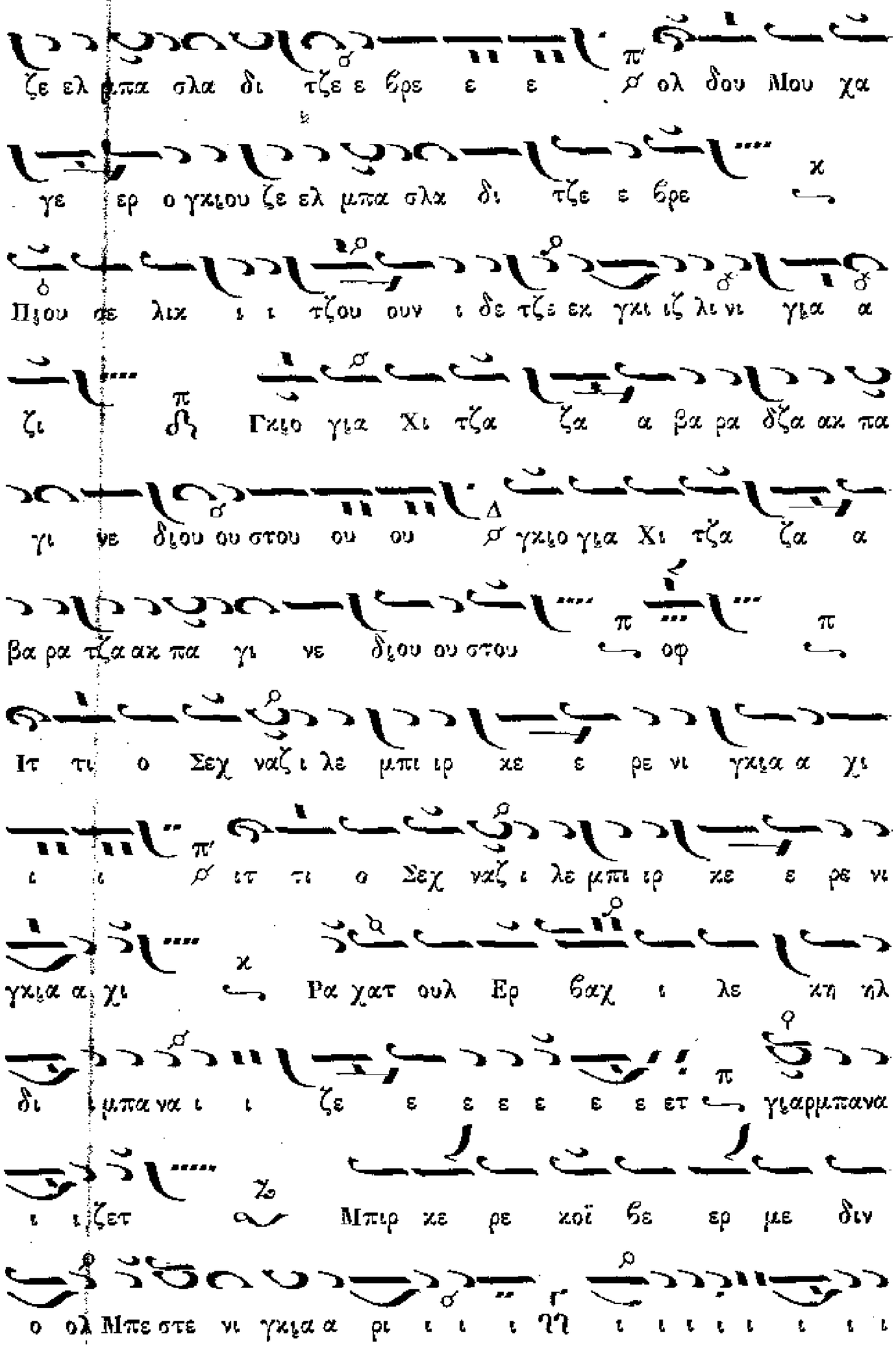
ζε ελ μπα σλα δι τζε ε ϭρε ε ε ολ δου Μου χα
γε ερ ο γκιου ζε ελ μπα σλα δι τζε ε ϭρε
Πιου σε λιχ ι ι τζου ουν ι δε τζε εκ γκι ιζ λι νι για α
ζι Γκιο για Χι τζα ζα α βα ρα δζα ακ πα
γι νε διου ου στου ου ου γκιο για Χι τζα ζα α
βα ρα τζα ακ πα γι νε διου ου στου οφ
Ιτ τι ο Σεχ ναζ ι λε μπι ιρ κε ε ρε νι γκια α χι
ι ι ιτ τι ο Σεχ ναζ ι λε μπι ιρ κε ε ρε νι
γκια α χι Ρα χατ ουλ Ερ ϭαχ ι λε κη ηλ
δι μπα να ι ι ζε ε ε ε ε ε ε ετ γιαρμπανα
ι ι ζετ Μπιρ κε ρε κοϊ ϭε ερ με διν
ο ολ Μπε στε νι γκια α ρι ι ι ι ϩϩ ι ι ι ι ι ι ι ι

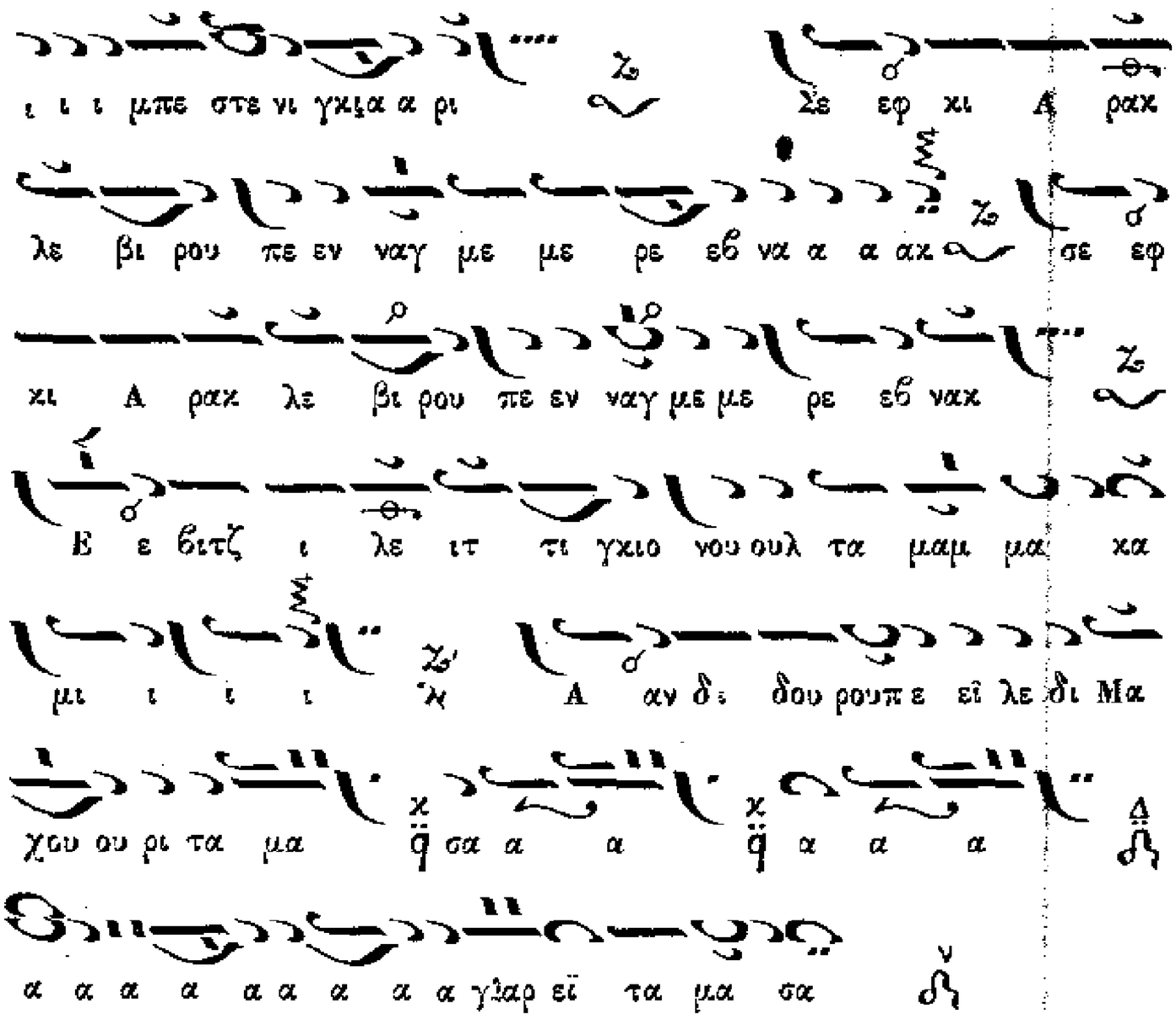

Ῥὰστ γκιοτιουρούπ φένιλε σεὶρ ἰττὶ ὁ μαχί, (δίς).
Διουστιοὺ ὁ δὲμ χατηρὰ μπὶρ μπεστὲ Ῥαχάϐι (δίς).
Σιοϊλεγερὲκ ναγμέϊ Νιγριζὲ γκιδέρκεν, (δίς).
Βάριδι γκιονιοὺλ Πεντζουγκιχὰ ἰττὶ καράρι, (δίς).
Ἀντὲ δουροὺπ ἐϊλεδὶ Μαχούρι ταμάσα, γιάρεϊ ταμάσα, (δίς).
Διοὺμ τερεδιλλιάϊλε γκιοστερδὶ Νεϐάϊ, γιάρεϊ Νεϐάϊ.
Σέφκιλε Οὐσακὰ βαρσὺπ μποὺ διλὶ μετζούμ, ὄφ, (δίς).
Ἐϊλεδὶ ταμϐούριλε μπὶρ ναγμὲ Μπεγιάτι, ὄφ. (δίς).
Σόνγρα Νισαπουρὲ καδὲμ μπαστὶ ὁ γερντέ,

Σίμτι Νεχαβεντὲν ἐλὶπ ὅλ μαχὶ τάμπι.
Μπὶρ γκετζὲ ἀγουζὲ ἀνὶ τζεχτοὺ Νιουχιουφτέ.
Ἄχ, βαχητὶ Σεμπαγιὰ βαρατζὰχ σαρδὶ μιάνιδιρ δεὶ, γκιεϊνοὺ [τζαρὲ νιττί.
Τζαργκιὰχ ὀκουντοὺ ἄσλι δεϊλὲν νέϊ χέμαν τουτοὺ Δ᾽ου- [γκιάχι.
Σαϊδὶ Χουσεϊνὶ ταμὰμ ναγμέϊ μπὶρ μπίρ. (δίς).
Ἐϊλεγεδζὲχ σαζδὲ ἰδζράϊ Χισάρι.
Ἄχ ὀλδοὺ Μουχαγὲρ, ὁ γκιουζὲλ μπασλαδὶ τζέβρε, (δίς).
Πιουσελὶχ ἰτζοὺν ἰδεδζὲχ γκιζλὶ νιγιάζι,
Γκιόγια Χιτζαζὰ βαραδζὰχ παγινὲ διουστού, ὄφ, (δίς)
Ἰττὶ ὁ Σεχνὰζ ἰλὲ μπὶρ κερὲ νιγκιάχι, (δίς)
Ῥαχάτουλ Ἐρβὰχ ἰλὲ κηλδὶ μπανὰ ἰζέτ, γιὰρ μπανὰ ἰζέτ.
Μπὶρ κερὲ κοϊβέρμεδιν ὅλ Μπεστενιγκιάρι, ὅλ Μπεστενι- [γκιάρι.
Σέφκι Ἀράχ λε βίριουπεν νάγμε μερεβνάχ, (δίς).
Ἐβὶτζ ἰλὲ ἰττὶ γκιονιοὺλ ταμὰμ μακάμι,
Ἀντὲ δουροὺπ ἐϊλεδὶ Μαχούρι ταμάσα, γιὰρ ἔϊ ταμάσα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Περὶ Μουσικῆς ὀρθογραφίας.

Ἐρώτ. Τίς ὁ σκοπὸς τῆς ὀρθογραφίας ταύτης;

Ἀπόκ. Ὡς ἡ ὀρθὴ γραφὴ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐκανονίσθη ὑπὸ τῶν πρώτων ἀλεξανδρίνων φιλολόγων, οὕτως ἡ γραφὴ καὶ οἱ συνδυασμοὶ τῶν χαρακτήρων τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἐκανονίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων μουσικοδιδασκάλων, ἵνα εὐχερῶς ᾄδωνται τὰ διάφορα καὶ ποικίλα μέλη πάντων τῶν βιβλίων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἐξωτερικῆς μουσικῆς, μεμελοποιημένα κατὰ τὴν ἀπαιτουμένην ἀκρίβειαν, ἥτις πηγάζει ἐκ τῆς ἐντέχνου πλοκῆς τῶν μουσικῶν χαρακτήρων. Τὴν πλοκὴν ταύτην καλοῦμεν Μουσικὴν ὀρθογραφίαν, ἧς τοὺς κανόνας ἐφ' ἑξῆς παρατιθέντες, ἀρχόμεθα ἀπὸ τοῦ Ἴσου καὶ τῶν συνδυασμῶν αὐτοῦ.

Περὶ τοῦ Ἴσου.

Ἐρ. Διατί ἀρχόμεθα ἀπὸ τοῦ Ἴσου καὶ οὐχὶ ἀφ' ἑτέρου χαρακτῆρος;

Ἀπ. Διότι τὸ Ἴσον, πρῶτον ἐπινοηθὲν ὡς βάσις τῆς μελῳδίας, εἶνε πάντοτε ἀπαραίτητον καὶ ἄνευ αὐτοῦ οὔτε ἡ ἀνάβασις γίνεται οὔτε ἡ κατάβασις. Ἐπενοήθη μὲν διὰ τὴν ἀνάβασιν τὸ Ὀλίγον καὶ διὰ τὴν κατάβασιν ἡ Ἀπόστροφος, εὐθὺς μετὰ

τὸ Ἴσον, ἀλλ' ὅμως τοῦτο πρωτεύει ὡς κυριωδέστατος τῶν μουσικῶν χαρακτήρων.

Ἐρ. Τίς ὁ πρῶτος καὶ ὀρθὸς συνδυασμὸς τοῦ Ἴσου;

Ἀπ. Τὸ Ἴσον, ἔχον τὴν δύναμιν τῆς ἰσότητος, τίθεται ἐν ἀρχῇ πάσης ἰσότητος ἀνάγκην ἐχούσης μελῳδίας, μετὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ τυχόντος ἤχου, κατὰ τὸ παράδειγμα τόδε·

Ἐρ. Πῶς λαμβάνει τὸ Ἴσον ζωηρὰν ἀπαγγελίαν;

Ἀπ. Γραφομένου ὑπ' αὐτὸ τοῦ Ὀλίγου, ἢ τοῦ Ψηφιστοῦ, ἢ καὶ τῆς Πεταστῆς, κατὰ τὴν περίστασιν.

Ἐρ. Πῶς καὶ πότε γράφεται τὸ Ὀλίγον;

Ἀπ. Ὅταν ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ γραμμῇ ὑπάρχωσι δύο ἢ τρία Ἴσα, ἡ δὲ ὀρχὴ ἢ τὸ μέσον χρήζει ζωηρᾶς ἐκφράσεως, τότε ὑπὸ τὸ Ἴσον τίθεται τὸ Ὀλίγον. Οὕτως ἐν μὲν τῇ ἀρχῇ ὧδέ πως·

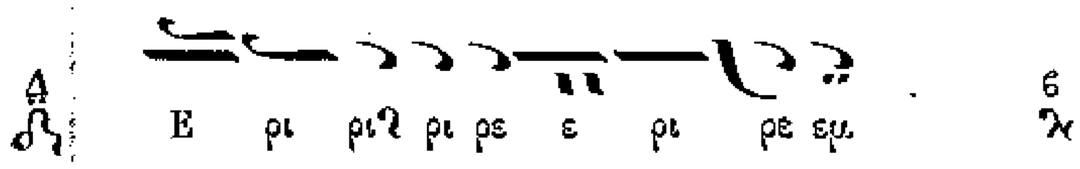

ἐν δὲ τῷ μέσῳ οὕτω·

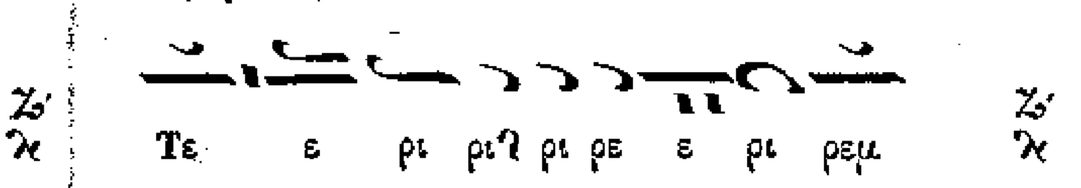

Ἐρ. Διατί δὲν τίθεται τὸ Ψηφιστὸν ἢ ἡ Πεταστή;

Ἀπ. Διότι ὅπου τεθῇ τὸ Ψηφιστὸν ἢ ἡ Πεταστή, ἐκεῖ ἀπαιτοῦνται κατιόντες χαρακτῆρες πρὸς ἔκφρασιν καὶ τῆς ζωηρότητος τοῦ Ψηφιστοῦ καὶ τῆς ὀξύτητος τῆς Πεταστῆς. Διὰ τοῦτο πρὸ αὐτῶν οὔτε ἰσότητα, οὔτε ἀνιόντας χαρακτῆρας δυνάμεθα νὰ γράψωμεν.

Ἐρ. Πότε τίθεται τὸ Ψηφιστὸν ὑπὸ τὸ Ἴσον;

Ἀπ. Ὅταν πάλιν εὑρίσκωνται ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ γραμμῇ δύο ἢ τρία Ἴσα, ὧν τὸ τελευταῖον χρήζει ζωηρᾶς ἐκφωνήσεως, τότε τίθεται τὸ Ψηφιστὸν ὑπὸ τὸ Ἴσον καὶ ἀπαγγέλλεται ζωη-

ρῶς· ἀλλ' ὅμως ἀπαιτεῖται καὶ οἱ κατιόντες χαρακτῆρες νὰ εἶνε ἰσόχρονοι, δηλαδὴ ἢ μεθ' ἑτεροχρόνων, ἢ ἄνευ αὐτῶν. Ἑτερόχρονα δὲ λέγοντες νοοῦμεν τὸ Κλάσμα, ὅπερ τίθεται εἰς τοὺς χαρακτῆρας καὶ διπλασιάζει τὸν χρόνον αὐτῶν. Τὸ Ἴσον μεθ' ἑτεροχρόνων μὲν γράφεται οὕτως·

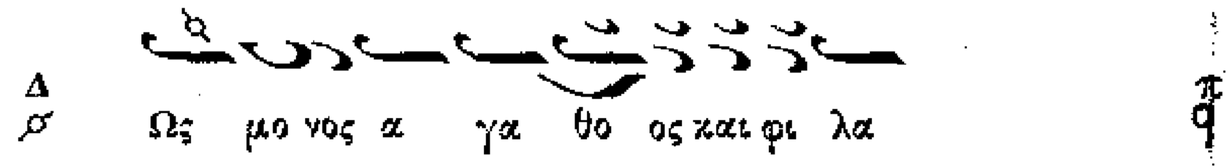

ἄνευ δ' αὐτῶν οὕτως·

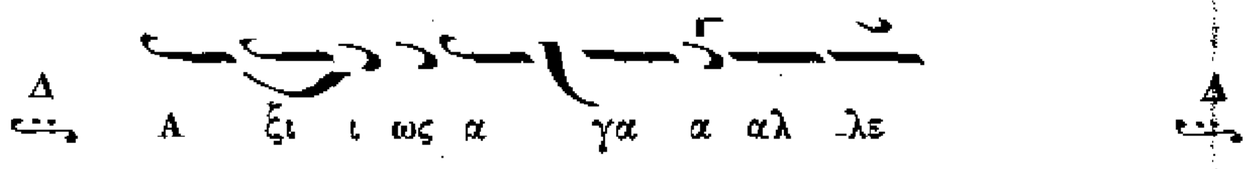

Αὗται αἱ δύο γραμμαὶ ὀνομάζονται ἰσόχρονοι.

Ἐρ. Αἱ γραμμαὶ αὗται δύνανται νὰ γράφωνται καὶ κατ' ἄλλον τρόπον;

Ἀπ. Μάλιστα· ἡ μὲν πρώτη γράφεται καὶ οὕτως·

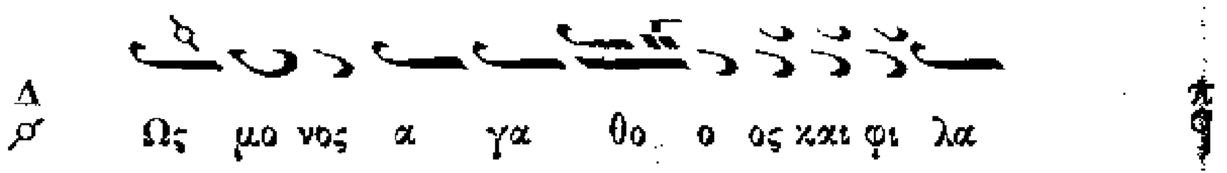

ὅθεν ἡ γραμμὴ αὕτη εἶνε ὁμοία τῇ πρώτῃ, μόνον δὲ τὸ τελευταῖον τῶν τριῶν Ἴσων ἀναλύεται καὶ τίθεται ἄνωθεν τοῦ Ὀλίγου μετὰ τῶν Κεντημάτων· διότι τὰ Κεντήματα ἀναπληροῦσι τὴν ὀξύτητα τῆς Πεταστῆς, ὡς ἡ πρώτη Ἀπόστροφος ἀναπληροῖ τὸν ἕτερον χρόνον τοῦ τελευταίου Ἴσου. Οὕτω πάλιν εἶνε ἰσόχρονος.

Ἐρ. Ἡ δὲ δευτέρα γραμμὴ πῶς γράφεται ἄλλως;

Ἀπ. Ἡ δευτέρα γράφεται καὶ οὕτως·

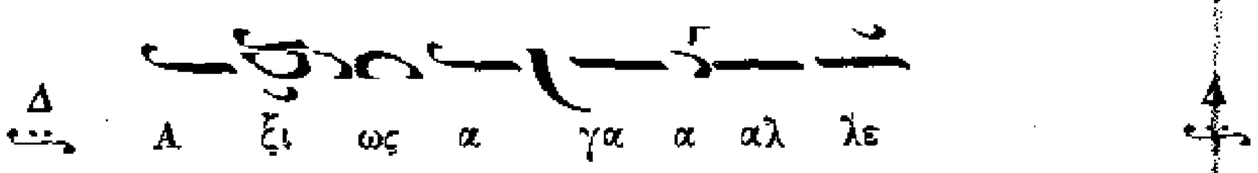

Ἐν αὐτῇ, εἰ καὶ τὸ Ἴσον καὶ αἱ δύο Ἀπόστροφοι εἶνε ἄνευ ἑτεροχρόνου, τὸ πρῶτον ὅμως, ἀντὶ Ψηφιστοῦ, λαμβάνει τὴν

Πεταστὴν μετὰ τοῦ Κλάσματος, δηλ. ἕτερον χρόνον, ὅς περ ἀναπληροῖ τὸν τῆς πρώτης Ἀποστρόφου. Ἡ Πεταστὴ τίθεται ὡςαύτως διὰ τὴν ζωηρότητα καὶ κατόπιν τὸ συνεχὲς Ἐλαφρόν, διότι ἡ δευτέρα Ἀπόστροφος λαμβάνει συλλαβὴν τοῦ κειμένου. Ἀλλὰ τότε τὸ Ἴσον μετὰ τῶν δύο Ἀποστρόφων πάλιν ἰσόχρονοι ὀνομάζονται.

Ἐρ. Καὶ ἄλλως πῶς γράφεται ἰσόχρονος γραμμή;

Ἀπ. Γράφεται καὶ δι' Ὑπορροῆς οὕτω·

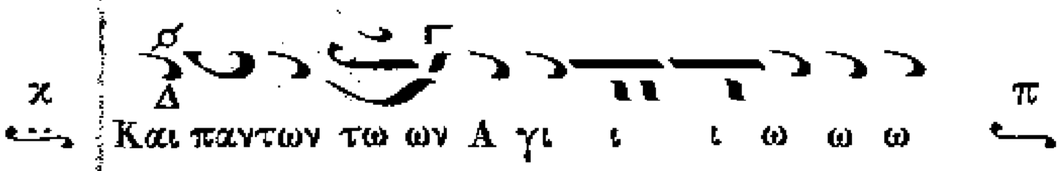

Καὶ ἡ γραμμὴ αὕτη μετὰ τὸ Ἴσον ἔχει τέσσαρας κατιούσας φωνάς, διὰ τοῦτο δὲ τὸ Ἴσον λαμβάνει ἕτερον χρόνον καὶ κάτωθεν Ψηφιστὸν ἀντὶ Πεταστῆς. Διότι, ὡς εἴπομεν, ἐν τῇ πρώτῃ φωνῇ τῆς Ὑπορροῆς, ἥτις ἀπαγγέλλεται ἐν ἄρσει, ἔχει ἕτερον χρόνον, λαμβάνει δὲ τὸ Ψηφιστὸν διὰ τὴν ζωηρότητα. Ἐὰν μετὰ τὸ Ἴσον ὑπάρχωσι δύο κατιοῦσαι φωναί, τότε λαμβάνει τὴν Πεταστήν, ἐὰν δ' ὑπάρχωσι πλείους, τότε ἀντὶ Πεταστῆς τίθεται τὸ Ψηφιστόν. Ἀλλ' ἐὰν αἱ μὲν δύο κατιοῦσαι φωναὶ εὑρίσκωνται ἐν μιᾷ συλλαβῇ, ἄνωθεν δ' αὐτῶν τὸ Γοργόν, τότε τίθεται ἡ Ὑπορροή· ἐὰν δ' ἡ δευτέρα κατιοῦσα λάβῃ συλλαβήν, τότε, ἀνθ' Ὑπορροῆς, τίθεται τὸ συνεχὲς Ἐλαφρόν. Ὁ κανὼν οὗτος ἰσχύει καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς.

Ἐρ. Τί γίνεται ὅταν μὴ ἀπαιτῇ τὸ τελευταῖον Ἴσον μήτε ὀξύτητα, μήτε ζωηρότητα;

Ἀπ. Τότε τὸ Ἴσον τίθεται ἁπλῶς ἄνευ Ψηφιστοῦ καὶ ἄνευ Πεταστῆς οὕτω·

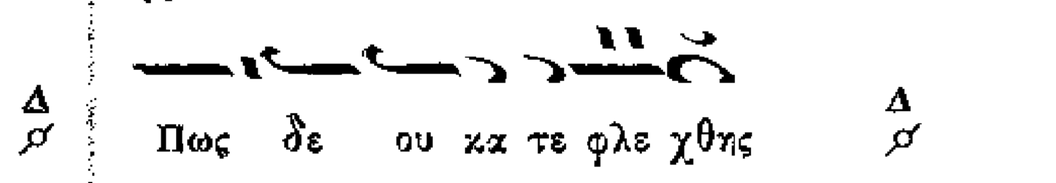

Ἐρ. Τί δὲ γίνεται ἐὰν εὑρεθῇ κατόπιν τοῦ Ἴσου μία μόνη Ἀπόστροφος;

Ἀπ. Τότε ὑπὸ τὸ Ἴσον δὲν δυνάμεθα νὰ γράψωμεν Ψηφιστὸν καὶ ἂν ἀκόμη ἀπαιτῆται ζωηρότης, ἀλλ' ἀντὶ Ψηφιστοῦ τίθεται ἡ Πεταστή, ἢ καὶ προτάσσεται ἡ Βαρεῖα.

Ἐρ. Πότε γράφεται ἡ Βαρεῖα καὶ πότε ἡ Πεταστή;

Ἀπ. Ὅταν ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ συλλαβῇ εὑρίσκωνται τὸ Ἴσον μετὰ τῆς Ἀποστρόφου, τότε τάσσεται ἡ Βαρεῖα οὕτως·

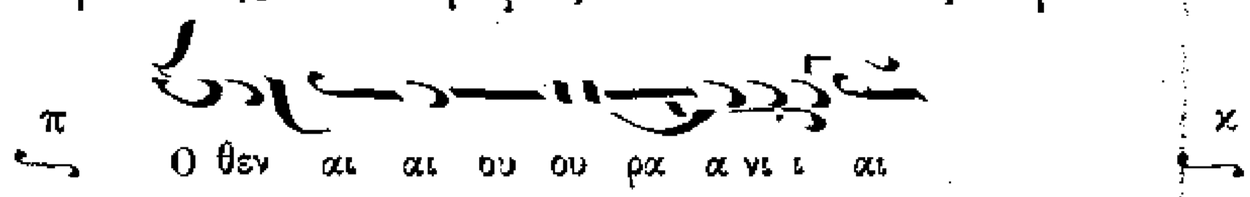

Ἀλλ' ἐὰν λαμβάνῃ συλλαβὴν ἡ Ἀπόστροφος, τότε ὑπὸ τὸ Ἴσον τίθεται ἡ Πεταστὴ οὕτως·

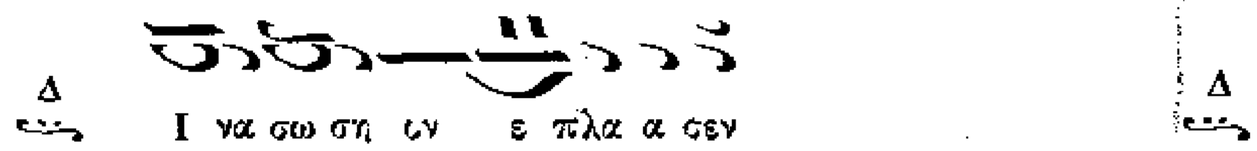

Ἀλλ' ὅμως τὸ Ἴσον ὑποτάσσει τὴν Πεταστήν, ὡς εἴπομεν, ἧς ἡ ποσότης ἀπόλλυται καὶ μένει μόνη ἡ ὀξύτης.

Ἐρ. Τί γίνεται ὅταν τὸ Ἴσον μὴ ἀπαιτῇ ζωηρότητα;

Ἀπ. Τότε τίθεται ἁπλῶς μόνον ὡς εἴπομεν, οὕτω·

Ἐρ. Τί δὲ γίνεται ὅταν τὸ Ἴσον ἀπαιτῇ ὀξύτητα μεθ' ἑτεροχρόνου;

Ἀπ. Τότε ὑπὸ τὸ Ἴσον τίθεται ἡ Πεταστὴ μετὰ τοῦ Κλάσματος, ὑπαρχουσῶν μόνον δύο Ἀποστρόφων καὶ οὐχὶ πλειόνων, ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ συλλαβῇ, ὅτε καὶ προτάσσεται ἡ Βαρεῖα τῶν δύο Ἀποστρόφων οὕτω·

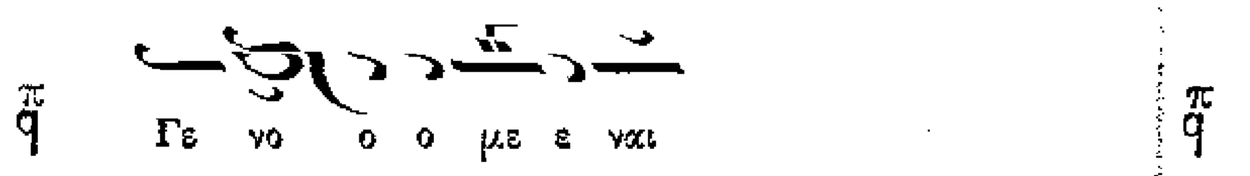

Ἀλλ' ἐὰν καὶ μετὰ τὸ Ἴσον αἱ Ἀπόστροφοι εἶνε πλείους τῶν δύο, τότε τίθενται ἄνευ Βαρείας οὕτω·

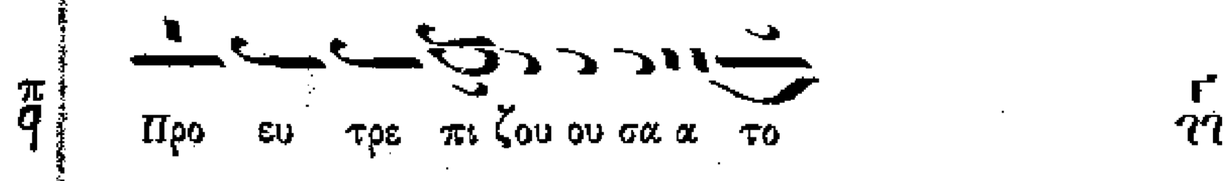

Ἐν τῇ γραμμῇ ταύτῃ ἡ Πεταστὴ ἀναλύεται οὕτω·

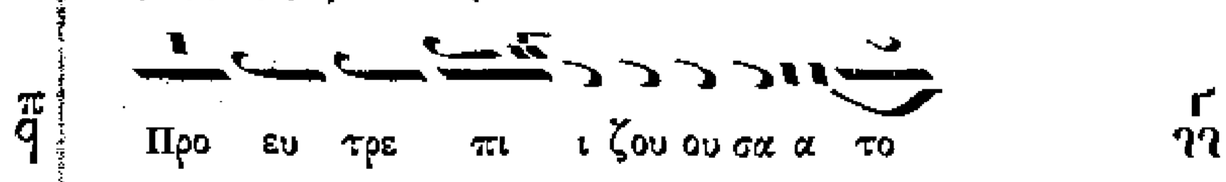

Ἐρ. Τί γίνεται ὅταν τὸ Ἴσον ἔχῃ κατόπιν αὐτοῦ Ἀπόστροφον μεθ' ἑτεροχρόνου, ἀπαιτῇ δὲ καὶ ζωηρότητα;

Ἀπ. Τότε ὑπὸ τὸ Ἴσον τίθεται τὸ Ὁμαλόν, διότι εἶνε ἰσόχρονον μὲ τὴν Ἀπόστροφον, καὶ γράφεται οὕτω·

Ἐρ. Τί γίνεται ὅταν ἔν τινι γραμμῇ εὑρεθῶσι τέσσαρες Ἀπόστροφοι, ὧν ἕκαστον ζεῦγος λαμβάνει ἀνὰ μίαν συλλαβὴν τοῦ κειμένου;

Ἀπ. Τότε ἑκάστου ζεύγους προτάσσεται ἡ Βαρεῖα οὕτω·

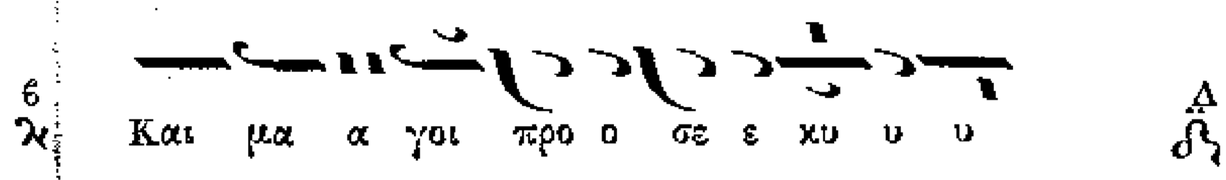

Ἐρ. Τί δὲ γίνεται ἐὰν πάλιν τὸ τελευταῖον Ἴσον ἀπαιτῇ ὀξύτητα μεθ' ἑτεροχρόνου καὶ τὴν πρώτην τῶν δύο Ἀποστρόφων, αἱ ὁποῖαι δὲν εὑρίσκονται ἐν μιᾷ συλλαβῇ;

Ἀπ. Τότε, ἐὰν ἑκατέρα τῶν Ἀποστρόφων, ἢ ἡ δευτέρα μόνη λάβῃ συλλαβήν, Βαρεῖα οὐδόλως γράφεται. Π. χ.

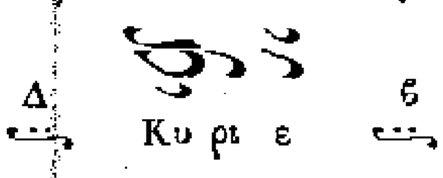

καὶ ἄνευ ἑτεροχρόνου οὕτω·

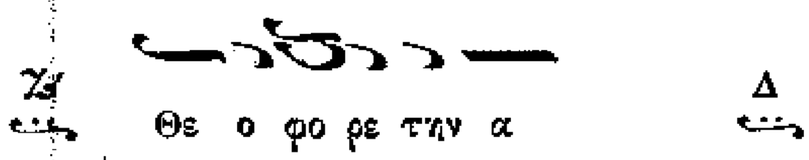

Ἐρ. Τί γίνεται ἐὰν πάλιν ἐν μιᾷ γραμμῇ ὑπάρχωσι δύο Ἴσα, ἔχοντα κατόπιν αὐτῶν ἀνὰ μίαν Ἀπόστροφον;

Ἀπ. Ἐὰν μὲν ἡ Ἀπόστροφος εὑρίσκηται ἐν μιᾷ συλλαβῇ τὸ Ἴσον τότε προτάσσεται μετὰ Βαρείας, οὕτω·

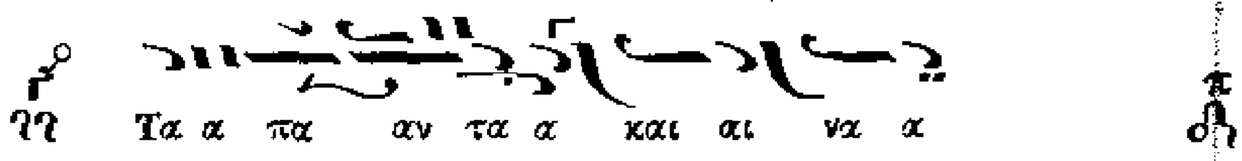

Ἐὰν ὅμως αἱ Ἀπόστροφοι λαμβάνωσι συλλαβήν, τότε γράφεται ἄνευ τῆς Βαρείας οὕτω·

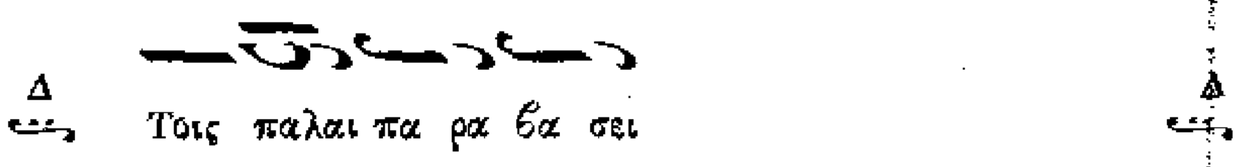

Ἐρ. Τί γίνεται ὅταν δύο ἢ τρία Ἴσα χρήζωσι κυματισμῶν;

Ἀπ. Τότε τὰ μὲν δύο Ἴσα συνδέονται δι' Ἑτέρου, οἱ δὲ φθόγγοι αὐτῶν προφέρονται διὰ λαρυγγισμοῦ ὡς οἱ τοῦ Ὁμαλοῦ, οὕτω·

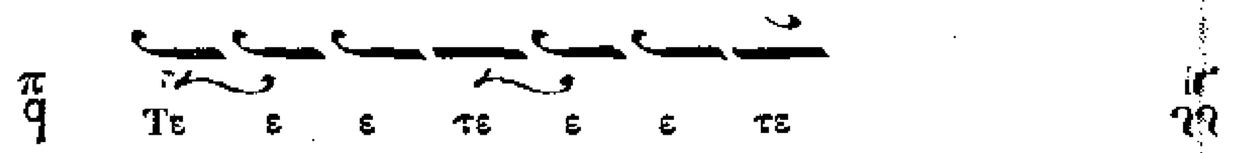

Ἐρ. Ἀλλ' ἐὰν ὑπὸ τοιαύτης γραμμῆς ἀπαιτῆται τραχύτερος λαρυγγισμός, τότε τί ποιοῦμεν;

Ἀπ. Τότε προτάσσομεν τὴν Βαρεῖαν καὶ μετ' αὐτὴν τὰ Ἴσα καὶ ἄνωθεν γράφομεν Γοργόν. Ἀλλ' ὅμως καὶ κάτωθεν, ἀντὶ Ἑτέρου, τίθεται τὸ Ὁμαλὸν καὶ οἱ φθόγγοι αὐτῶν προφέρονται διὰ τραχέος λαρυγγισμοῦ, οὕτω·

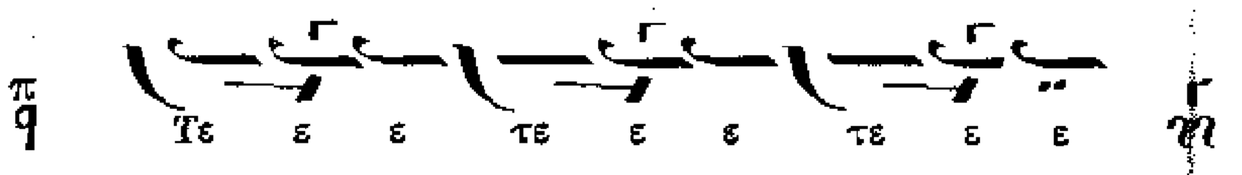

Ἐρ. Ὅταν πάλιν το Ἴσον ἀπαιτῇ ζωηρότητα, ἔχῃ ὅμως κατόπιν αὐτοῦ Ἀπόστροφον, ὑπάρχῃ δὲ καὶ ἑτερόχρονος, τότε τί γίνεται;

Ἀπ. Τότε τίθεται ὑπ' αὐτό, ἀντὶ Ψηφιστοῦ καὶ Πεταστῆς, τὸ Θμαλόν, οὕτω·

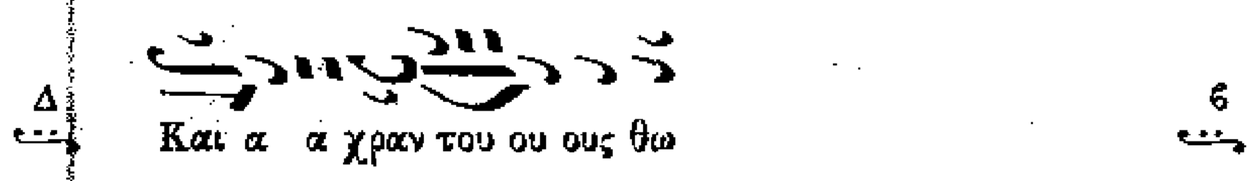

Τὸ Κλάσμα ἐν τῇ γραφῇ ταύτῃ ἀναλύεται διὰ δύο Ἴσων, προτασσομένης τῆς Βαρείας, οὕτω·

Ἐρ. Ὅταν δ' ἀπαιτῆται μεταξὺ τῶν δύο Ἴσων ἀνιὼν χαρακτήρ, μὴ ὑπαρχούσης χρείας Γοργοῦ, τότε τί γίνεται;

Ἀπ. Τότε τίθενται τὰ Κεντήματα μεταξὺ τῶν δύο Ἴσων καὶ προφέρονται ἠπίως, οὕτω·

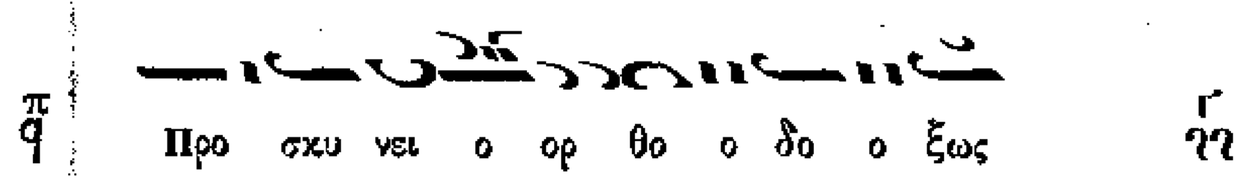

καὶ ἄλλως δὲ οὕτως·

Ἐρ. Ἐὰν δ' ἐν τοιαύτῃ γραφῇ ὑπάρχῃ Γοργοῦ ἀνάγκη, τότε τί ποιοῦμεν;

Ἀπ. Τότε τίθεμεν Ὀλίγον ἀντὶ Κεντημάτων, ὑπ' αὐτὸ δὲ τὸ Γοργόν, προφέροντες διὰ λαρυγγισμοῦ, οὕτω·

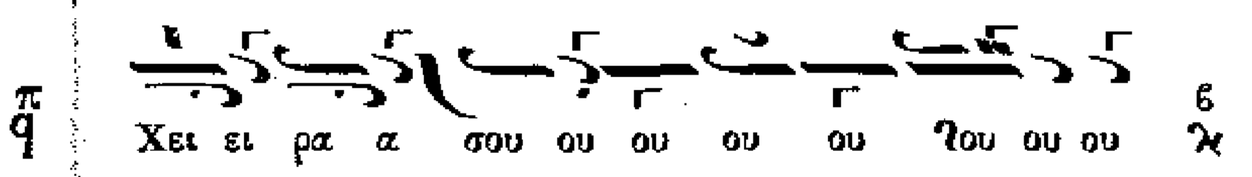

καὶ ἄλλως δὲ οὕτω·

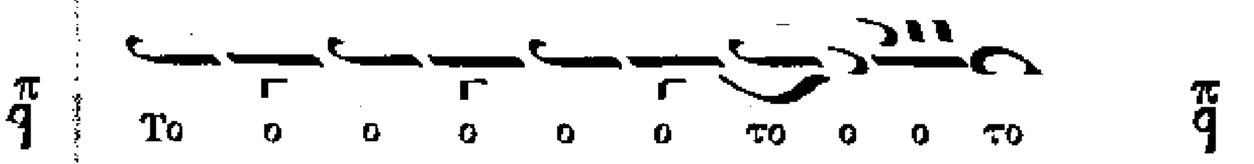

Ἐρ. Εἰς τὴν ἠπίως προφερομένην γραμμὴν ταύτην δυνάμεθα, ἐὰν θέλωμεν, νὰ προσθέσωμεν καὶ Γοργὸν ἄνωθεν τῶν Κεντημάτων ;

Ἀπ. Δυνάμεθα μέν, γράφομεν ὅμως τὰ Κεντήματα μετὰ Γοργοῦ ἄνωθεν τοῦ Ὀλίγου, ἅπερ λαμβάνουσι τὴν δύναμεν αὐτοῦ, οὕτω·

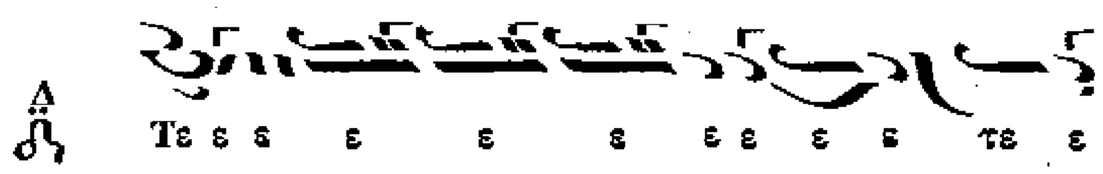

καὶ ἄλλως·

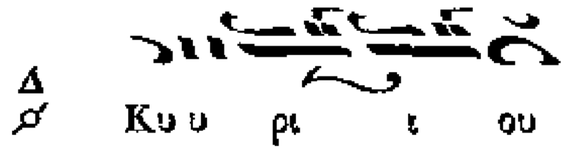

Ἐρ. Καὶ εἰς τί δ' ἄλλο συμβάλλεται τὸ Ἴσον;

Ἀπ. Πολλάκις εἰς ἀποπλήρωσιν χρόνου· διότι, ὡς εἴπομεν, τὰ Κεντήματα οὐδὲν δέχονται χρονικὸν σημεῖον καὶ διὰ τοῦτο τὸ Ἴσον ἀναπληροῖ αὐτά, οὕτως·

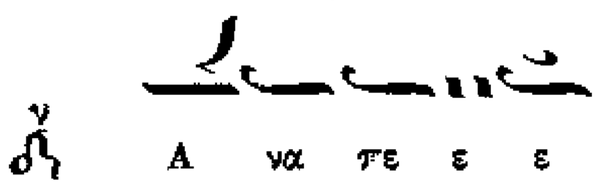

καὶ ἄλλως δὲ οὕτως·

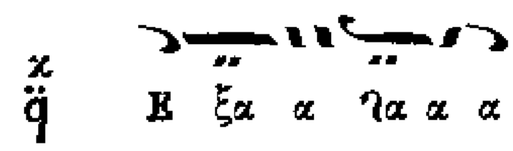

Ἐὰν δ' ἀπαιτῆται πλείων βραδύτης δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν εἰς τὸ Ἴσον καί τι περισσότερον.

Ἐρ. Τὸ Ἴσον ἀντὶ τοῦ Κλάσματος δέχεται καὶ μόνην μίαν Ἁπλῆν ;

Ἀπ. Μίαν μὲν μόνην Ἁπλῆν δὲν δέχεται, δέχεται ὅμως πλείονας. Ἐν τισὶ περιστάσεσι δέχεται καὶ μίαν Ἁπλῆν, ἀλλ' ὅμως μετ' Ἀντικενώματος, ἀπαιτοῦν κατόπιν μὲν αὐτοῦ κατιόντα χαρακτῆρα, ἤγουν τὴν Ἀπόστροφον, ἄνωθεν δὲ Γοργόν,

ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ συλλαβῇ. Ὅθεν ὁ φθόγγος τοῦ κατιόντος χαρακτῆρος προφέρεται οἱονεὶ ἐκκρεμῶς καὶ ἀχωρίστως, οὕτω·

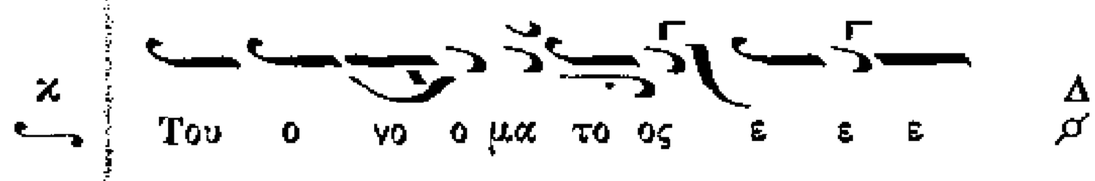

καὶ ἄλλως·

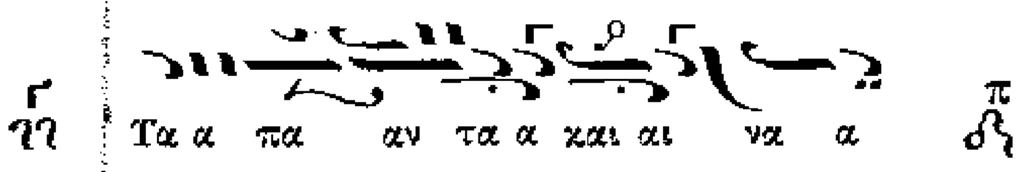

Ἐρ. Αὕτη ἡ ἐκκρεμὴς σύνθεσις γίνεται καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις χαρακτῆρσι;

Ἀπ. Γίνεται, ὅταν μάλιστα ὁ ἀκόλουθος χαρακτὴρ κῆται ἐν μιᾷ συλλαβῇ.

Ἐρ. Ἐὰν ἐν τοιαύτῃ μετὰ τοῦ Ἴσου συνθέσει ὁ κατιὼν χαρακτὴρ λαμβάνῃ συλλαβήν, τότε τί γίνεται;

Ἀπ. Τότε ἀντὶ Ἀντικενώματος καὶ Ἁπλῆς τίθεται ἄνωθεν τοῦ Ἴσου μόνον τὸ Κλάσμα, οὕτως·

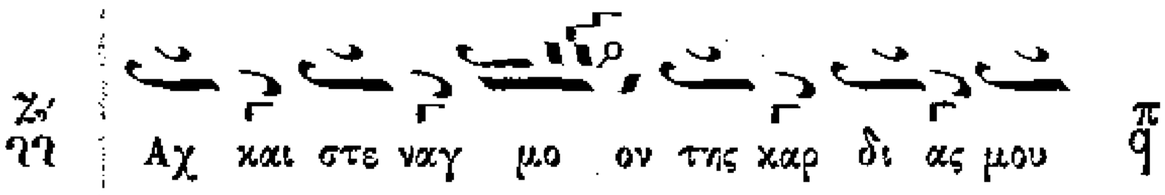

Ἐρ. Ἐὰν δ' ἐν τοιαύτῃ συνθέσει ἀπαιτήσῃ τὸ Ἴσον πλείονα βραδυτῆτα;

Ἀπ. Τότε τὸ Ἴσον δέχεται Διπλῆν, Τριπλῆν ἢ καὶ Πολλαπλῆν, ἀλλ' ἄνευ Ἀντικενώματος, προτασσομένης Βαρείας μετὰ Ἑτέρου, οὕτω·

καὶ μετὰ Τριπλῆς οὕτω·

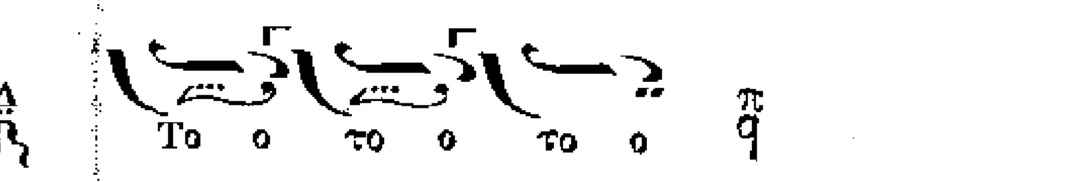

Ἐρ. Ἐὰν ἐν τοιαύτῃ γραμμῇ ἡ Ἀπόστροφος, ἢ καὶ τὸ Ἐλαφρόν, λαμβάνῃ συλλαβήν, τότε τί γίνεται;

Ἀπ. Ὅταν λαμβάνῃ συλλαβὴν ἡ κατιοῦσα φωνή, τότε οὔτε Βαρεῖα τάσσεται οὔτε Ἕτερον, οὕτω·

καὶ ἄλλως·

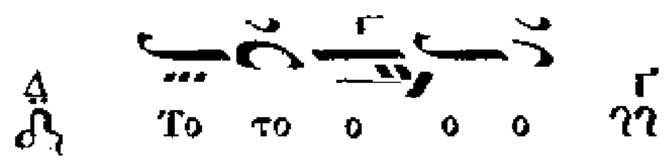

Ἐρ. Ἐκ τῶν ἀχρόνων καὶ ἐγχρόνων ὑποστάσεων ποῖαι τίθενται καὶ πῶς τίθενται;

Ἀπ. Ἐκ τῶν ἀχρόνων καὶ ἐγχρόνων ὑποστάσεων, τὸ μὲν Ἀργὸν καὶ τὸ Ἐνδόφωνον οὐδέποτε τίθενται εἰς τὸ Ἴσον· τὸ δὲ Γοργὸν καὶ αἱ φθοραὶ τῶν ἤχων τίθενται ἄνωθεν καὶ κάτωθεν αὐτοῦ, κατὰ τὴν περίστασιν. Τὸ Ψηφιστόν, τὸ Ὁμαλὸν καὶ τὸ Ἕτερον τίθενται κάτωθεν, ἡ δὲ Βαρεῖα τίθεται πρὸ αὐτοῦ καὶ μετ' αὐτό· καὶ ἐκ τῶν χρονικῶν σημείων, τὸ μὲν Κλάσμα τίθεται ἄνωθεν, ἡ δ' Ἁπλῆ μετ' Ἀντικενώματος, ἡ Διπλῆ καὶ Τριπλῆ μεθ' Ἑτέρου, καὶ ἄνευ αὐτοῦ, πάντοτε κάτωθεν.

§. 2.

Περὶ τοῦ Ὀλίγου.

Ἐρ. Τὸ Ὀλίγον διατί ὠνομάσθη οὕτω καὶ τίνα δύναμιν ἔχει;

Ἀπ. Ὠνομάσθη Ὀλίγον διότι κατ' ὀλίγον ἀναβιβάζει τὴν φωνήν. Ὅταν ἔχωμεν ἀνάγκην ἀναβάσεως ἑνὸς φθόγγου, λαμβάνοντος συλλαβὴν τοῦ κειμένου, τότε γράφομεν μόνον τὸ Ὀλίγον, ὅπερ συνεπινοηθέν, ὡς ἤδη εἴρηται, τῷ Ἴσῳ καὶ τῇ Ἀποστρόφῳ, ἀνέκαθεν τίθεται ἐν τῇ ἀναβάσει, ὥςπερ τὸ μὲν Ἴσον ὡς βάσις τῆς μελῳδίας, ἡ δ' Ἀπόστροφος ἐν τῇ καταβάσει.

Ἡ ἑξῆς σύνθεσις, περιλαμβάνουσα καὶ τοὺς τρεῖς τούτους κυριωτάτους μουσικοὺς χαρακτῆρας, καταδεικνύει πῶς οἱ ἀρχαῖοι ἀπήρτιζον τὴν μελῳδίαν.

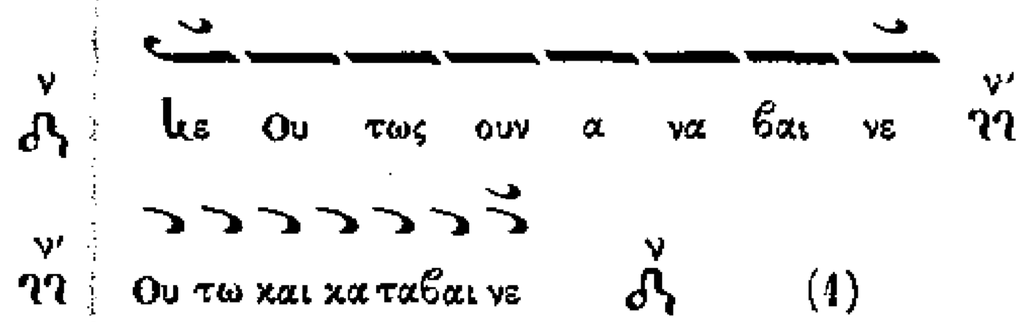

(1)

Ἐρ. Ἐὰν ἡ ἀνάβασις αὕτη εὑρεθῇ ἐν μιᾷ καὶ μόνῃ συλλαβῇ, τότε τί συμβαίνει;

Ἀπ. Τότε ὑπὸ τὸ Ὀλίγον τίθενται τὰ Κεντήματα, διότι αὐτὰ οὐδέποτε λαμβάνουσι συλλαβήν, κατὰ τό δε τὸ παράδειγμα·

(1) Ἐν ἑτέρῳ ἀνεκδότῳ πονήματί μου ἀποδεικνύω ταῦτα καὶ διὰ τῆς ἀρχαίας γραφῆς. Αὐτόθι ἐκτενέστερα πραγματεύομαι περί τε τῶν τριῶν τούτων χαρακτήρων καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ἐν γένει.

Ἐρ. Τὰ Κεντήματα τίθενται πάντοτε ὑπὸ τὸ Ὀλίγον;

Ἀπ. Τὰ Κεντήματα τίθενται οὐ μόνον ὑπὸ τὸ Ὀλίγον, ἀλλὰ καὶ ἄνω αὐτοῦ καὶ παρ' αὐτό, κατὰ τὴν περίστασιν. Π. χ.

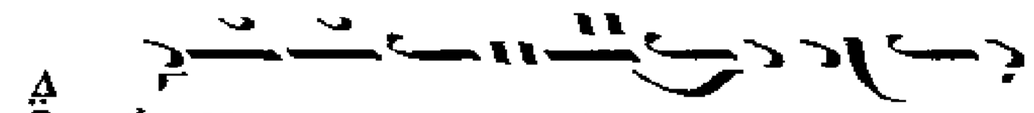

Ἐρ. Τί γίνεται ὅταν ἀπαιτῆται ζωηρὰ ἐκφώνησις ἐν τῷ τέλει τοιαύτης συνεχοῦς ἀναβάσεως;

Ἀπ. Τότε τὰ ἄνω τοῦ Ὀλίγου Κεντήματα χρήζουσιν ὑπ' αὐτὸ τοῦ Ψηφιστοῦ, ἐὰν ἡ συλλαβὴ εἶνε μία καὶ ἡ αὐτή. Π. χ.

Ἐρ. Τί δὲ γίνεται ἐὰν μετὰ τὴν ἀνάβασιν ἡ κατιοῦσα Ἀπόστροφος λάβῃ συλλαβήν;

Ἀπ. Τότε προτάσσεται μὲν ἡ Βαρεῖα τῶν δύο Ἀποστρόφων, προφέρονται δὲ βαρέως οἱ δύο φθόγγοι, οὕτω γραφόμενοι·

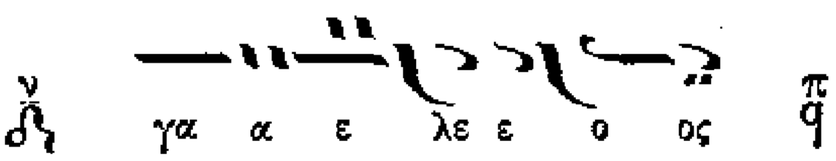

Ἐρ. Ἐὰν αὕτη ἡ συνεχὴς ἀνάβασις εὑρεθῇ ἐν μιᾷ καὶ μόνῃ συλλαβῇ, τὸ δὲ τέλος αὐτῆς ἀπαιτῇ Γοργόν, τότε τί ποιοῦμεν;

Ἀπ. Τότε τὰ τελευταῖα Κεντήματα τίθενται ἄνω τοῦ Ὀλίγου μετὰ τοῦ Γοργοῦ, οὕτω·

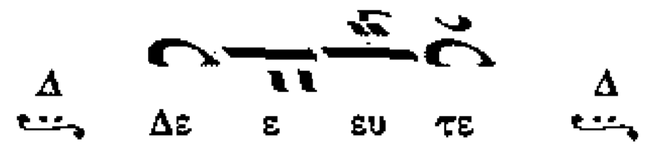

Αὕτη ἡ σύνθεσις γίνεται καὶ ἐν ταῖς καταλήξεσι, γραφομέναις οὕτως·

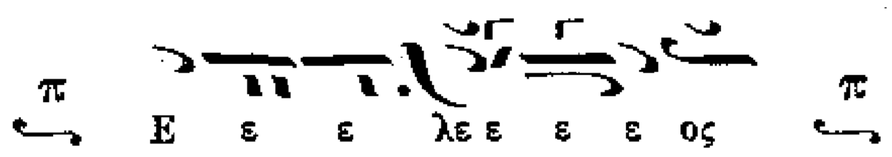

Ἄλλως·

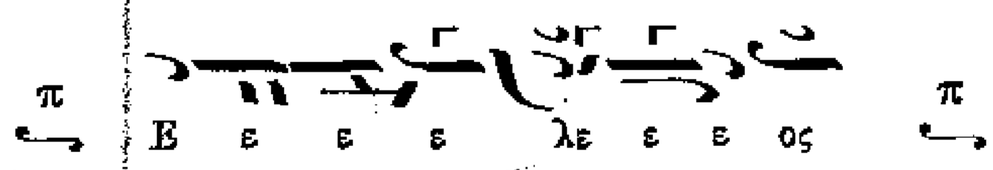

καὶ ἄλλως·

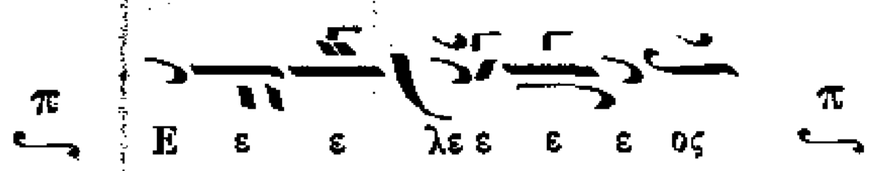

Πᾶσαι αὗται αἱ γραμμαὶ τῆς συνεχοῦς ἀναβάσεως καλοῦνται ἰσόχρονοι.

Ἐρ. Τί γίνεται ἐν τοιαύτῃ συνεχεῖ ἀναβάσει, ὅταν ἀπαιτῆται Γοργόν;

Ἀπ. Τότε τὰ ὑπὸ τὸ Ὀλίγον Κεντήματα λαμβάνουσιν ἄνωθεν τὸ Γοργόν· ἐὰν ὅμως ἡ τελευταία ἀνιοῦσα φωνὴ ἀπαιτῇ καὶ ζωηρὰν ἔκφρασιν, τότε τίθεται τὸ Ἀντικένωμα καὶ προφέρεται μετὰ τετιναγμένης φωνῆς, οὕτω·

Ἐρ. Ὅταν πάλιν ἐν συνεχεῖ ἀναβάσει ὁ τελευταῖος χαρακτὴρ καὶ αἱ κατιοῦσαι Ἀπόστροφοι ἀπαιτῶσιν ἑτερόχρονα, τότε τί ποιοῦμεν;

Ἀπ. Τότε τὸ Ὀλίγον καὶ αἱ Ἀπόστροφοι λαμβάνουσι τὸ Κλάσμα, οὕτω·

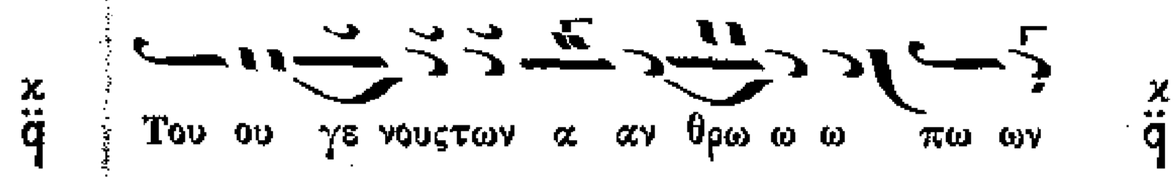

Εἰ καὶ ἐν τῇ γραμμῇ ταύτῃ ὑπάρχουσι δύο θέσεις, δηλ. μετὰ ἑτεροχρόνων καὶ ἄνευ αὐτῶν, ἀμφότεραι ὅμως εἶνε ἰσόχρονοι.

Ἐρ. Ἐὰν πάλιν συνεχοῦς τινος ἀναβάσεως ὁ τελευταῖος χαρακτὴρ ἀπαιτῇ ἑτερόχρονα, τότε τί γίνεται;

Ἀπ. Τότε ἀντὶ Ὀλίγου τίθεται ἡ Πεταστή, ἀπαιτοῦνται ὅμως καὶ κατιόντες χαρακτῆρες, οὕτως·

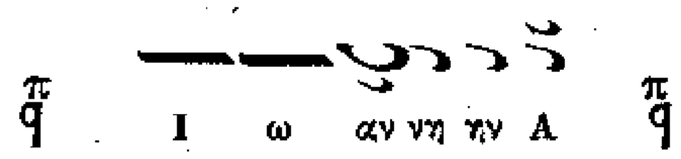

Ἐρ. Ὅταν μετὰ τὸ Ὀλίγον ἀπαιτῆται μία καὶ μόνη Ἀπόστροφος, τὸ δὲ Ὀλίγον χρήζει ζωηρᾶς ἀπαγγελίας, τότε τί ποιοῦμεν;

Ἀπ. Τότε εἰς μὲν τὸ Ὀλίγον δὲν τίθεται τὸ Ψηφιστόν, ἀντὶ δὲ Ὀλίγου καὶ Ψηφιστοῦ, τίθεται ἡ Πεταστή. Ἀλλ' ἐὰν τὸ Ὀλίγον ἀπαιτῇ καὶ ἑτερόχρονα, τότε οὔτε Ψηφιστὸν οὔτε Πεταστὴ τίθεται, ἀλλ' ὑπὸ τὸ Ὀλίγον μόνον Ὁμαλόν. Π. χ.

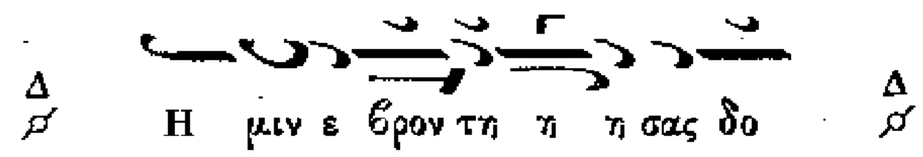

Ἐρ. Ἐὰν τεθῇ Γοργὸν ἄνω τοῦ Ὀλίγου, τοῦ ἔχοντος Κεντήματα ἄνωθεν ἢ κάτωθεν, τότε εἰς ποῖον τόνον ἀνήκει τὸ Γοργόν;

Ἀπ. Τὸ Γοργὸν εἰς τὰ Κεντήματα πάντοτε ἀνήκει· ἀλλ' ἐὰν μὲν αὐτὰ εὑρίσκωνται ὑπὸ τὸ Ὀλίγον, τότε προφέρονται μὲν εἰς τὴν ἄρσιν, ἡ δὲ κροῦσις τοῦ χρόνου ἀνήκει εἰς τὸ Ὀλίγον· ἐὰν δὲ κεῖνται ἄνω αὐτοῦ, τότε πρῶτον μὲν ἡ κροῦσις τοῦ χρόνου ἀνήκει εἰς τὸ Ὀλίγον, εἶτα δὲ τὰ Κεντήματα προφέρονται ἐν τῇ ἄρσει. Ἐν τοιαύτῃ τινὶ γραμμῇ καὶ τὸ Ψηφιστὸν ἀνήκει εἰς τὰ Κεντήματα, τιθέμενα ἄνω τοῦ σώματος, οὕτω·

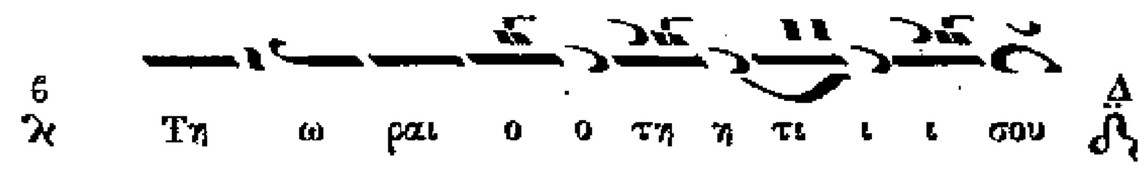

Ἐρ. Τὸ Ὀλίγον πῶς καὶ πότε δέχεται τὴν Ἁπλῆν;

Ἀπ. Τὸ Ὀλίγον δὲν δέχεται μίαν καὶ μόνην Ἁπλῆν, ἀλλ' ὡς εἴπομεν καὶ περὶ τοῦ Ἴσου, δέχεται καὶ πλείονας. Ἀλλ' ἐάν ποτε δέξηται καὶ μίαν μόνην, τότε τίθεται καὶ Ἀντιπένωμα,

καὶ ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ συλλαβῇ. Ὅταν ὅμως τοῦτο γείνῃ, τότε ὁ φθόγγος τοῦ κατιόντος χαρακτῆρος, ἤγουν τῆς Ἀποστρόφου, προφέρεται ὡς κρεμάμενος τρόπον τινὰ καὶ ἀχώριςος. Π. χ.

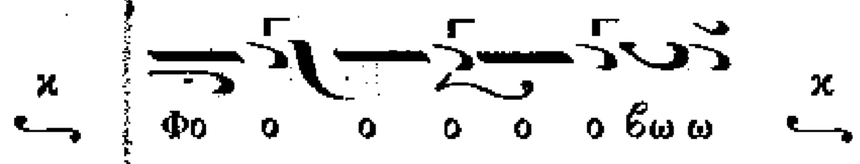

Ἐρ. Ὅταν ἡ κατόπιν τοῦ Ὀλίγου Ἀπόστροφος λάβῃ συλλαβήν, τότε τί γίνεται;

Ἀπ. Τότε τὸ Ὀλίγον, ἀντὶ τοῦ Ἀντικενώματος καὶ τῆς Ἁπλῆς, λαμβάνει ἄνωθεν τὸ Κλάσμα, οὕτω·

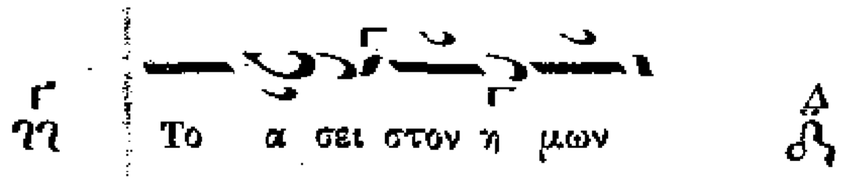

Ἐρ. Ὅταν τοιαύτη ἐκκρεμής, ὡς εἰπεῖν, σύνθεσις, ἀπαιτῇ πλείονα βραδυτῆτα, τότε τί ποιοῦμεν;

Ἀπ. Τότε τὸ Ὀλίγον δέχεται τὴν Διπλῆν καὶ Τριπλῆν, ἀλλὰ μεθ' Ἑτέρου, προτασσομένης τῆς Βαρείας, ἄνευ δὲ Ἀντικενώματος· διότι τὸ Ἀντικένωμα μόνον μετὰ μιᾶς Ἁπλῆς γράφεται. Τὸ Ὀλίγον γράφεται μετὰ Ἑτέρου καὶ Διπλῆς οὕτως·

καὶ μετὰ Τριπλῆς, οὕτω·

καὶ ἄνευ Ἑτέρου, μετὰ Διπλῆς οὕτως·

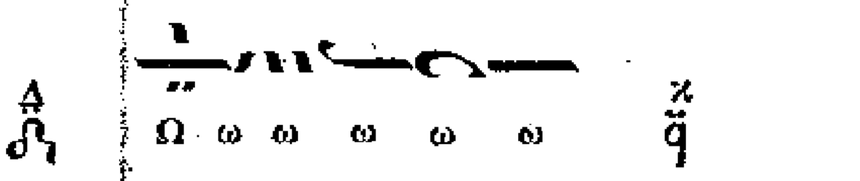

μετὰ Τριπλῆς δὲ οὕτως·

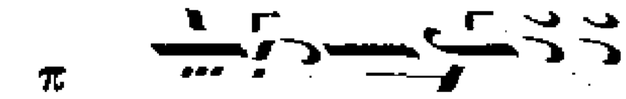

Ἐρ. Ἐὰν δὲ πάλιν συνεχοῦς τινος ἀναβάσεως ἀνὰ δύο φθόγγοι χρήζουσι συλλαβῆς, τότε τί ποιοῦμεν;

Ἀπ. Τότε τὰ Κεντήματα δὲν τίθενται ὑπὸ τὸ Ὀλίγον, ἀλλὰ παρ' αὐτὸ καὶ προφέρονται ἠπίως, οὕτω·

Ἐρ. Ἐὰν δὲ ἡ γραμμὴ αὕτη τῆς συνεχοῦς ἀναβάσεως, ἀπαιτῇ καὶ συνεχῆ κατάβασιν, τότε τί γίνεται;

Ἀπ. Τότε ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ συλλαβῇ δὲν τίθεται Ψηφιστὸν ὑπὸ τὸ Ὀλίγον, ἀλλ' ἄνω αὐτοῦ μόνον τὸ Γοργόν, οὕτως·

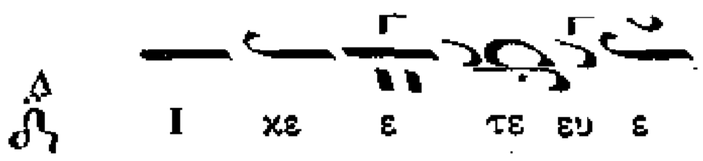

Ἐρ. Ὅταν μετὰ τὸ Ὀλίγον κῆται μία καὶ μόνη Ἀπόστροφος μεθ' ἑτεροχρόνων ἰσοχρονῇ δὲ τῷ Ὀλίγῳ, τότε τί γίνεται;

Ἀπ. Τότε τὸ Ὀλίγον λαμβάνει ἄνωθεν μὲν τὸ Κλάσμα, κάτωθεν δὲ ἀντὶ Ψηφιστοῦ τὸ Ὁμαλόν, οὕτω.

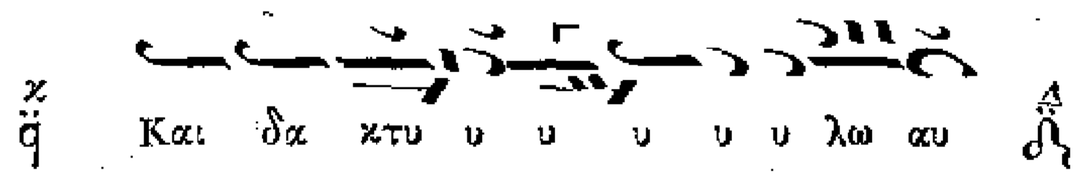

καὶ ἄλλως·

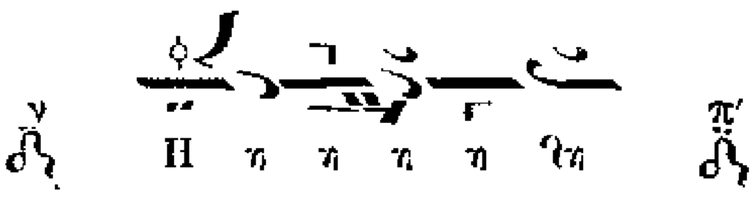

Ἐὰν θέλωμεν ν' ἀναλύσωμεν τὸ Κλάσμα, ἀναλύομεν αὐτὸ οὕτως·

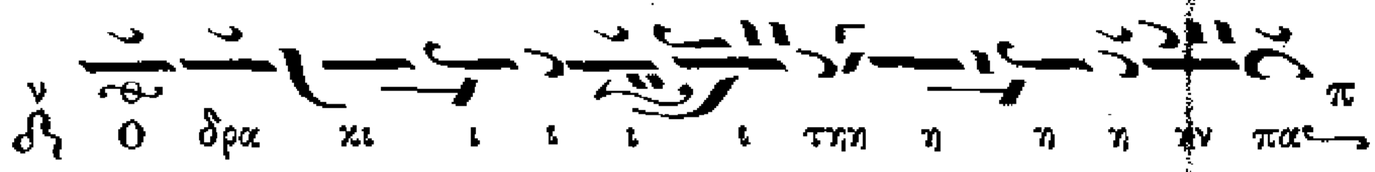

Ἐρ. Τὸ Ὀμαλὸν κατὰ τί ἄλλο χρησιμεύει εἰς τὸ Ὀλίγον;

Ἀπ. Ὅταν τὸ Ὀλίγον γράφηται ἐν μιᾷ καταλήξει, ἐνῷ ὑπάρχει μία καὶ μόνη Ἀπόστροφος, ἰσόχρονος τοῦ Ὀλίγου, τότε ἀντὶ Ψηφιστοῦ πάντοτε τίθεται τὸ Ὀμαλόν, οὕτως·

Ἐρ. Ἀλλ' ἐὰν πάλιν ἐν ἄλλῃ τινι καταλήξει εὑρίσκωνται μετὰ τὸ Ὀλίγον τέσσαρες Ἀπόστροφοι, ὧν ἡ δευτέρα ἀπαιτῇ ἑτερόχρονα, τότε τί γίνεται;

Ἀπ. Ὅταν μεταξὺ τῶν τεσσάρων Ἀποστρόφων, ἀνάγκη ὑπάρχῃ καὶ τῆς Βαρείας, τότε, ἀντὶ τοῦ Κλάσματος, τίθεται ἡ Ἁπλῆ ὑπὸ τὴν δευτέραν Ἀπόστροφον, οὕτω·

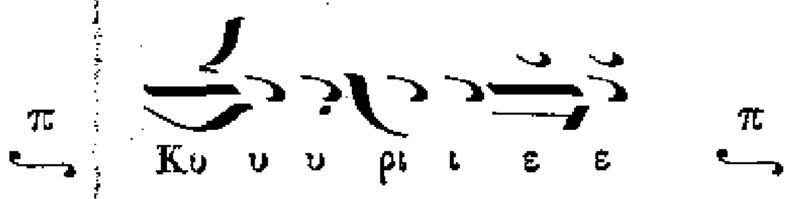

Εἰς τοιαύτην γραμμὴν τίθεται καὶ τὸ Κλάσμα· ἐὰν δηλαδὴ τὸ τέλος τῆς γραμμῆς εἶνε διάφορον καὶ μὴ ἔχῃ Βαρείαν, τότε ἡ δευτέρα Ἀπόστροφος, ἀντὶ τῆς Ἁπλῆς, δέχεται τὸ Κλάσμα, οὕτω·

Ἀλλ' ἡ γραμμὴ αὕτη δὲν εἶνε ἐντελὴς κατάληξις.

Ἐρ. Ἐκ τῶν ἐγχρόνων καὶ ἀχρόνων ὑποστάσεων, ποῖαι καὶ πῶς τίθενται εἰς τὸ Ὀλίγον;

Ἀπ. Αἱ μὲν ἄχρονοι τίθενται πᾶσαι, πλὴν τοῦ Ἐνδοφώνου, ὅπερ οὐδέποτε τίθεται εἰς τὸ Ὀλίγον. Ἐκ δὲ τῶν ἐγχρόνων μόνον ἡ Ἁπλῆ δὲν τίθεται εἰς τὸ Ὀλίγον· ἀλλ' ἐὰν καὶ τεθῇ, τίθεται μετ' Ἀντικενώματος καὶ οὐχὶ μόνη. Καὶ αἱ φθοραὶ δὲ τῶν ἤχων τίθενται καὶ ἄνω τοῦ Ὀλίγου καὶ ὑπ' αὐτό, κατὰ τὴν περίστασιν.

§ 3.

Περὶ τῆς Πεταστῆς.

Ἐρ. Διατί ἡ Πεταστὴ ὠνομάσθη οὕτω, καὶ τίνα δύναμιν ἔχει;

Ἀπ. Διότι οἱ ἀρχαῖοι, ἐμφαίνοντες διὰ χειρονομίας τὴν μελῳδίαν αὐτῆς, ἐσχημάτιζον οἱονεὶ πτέρυγά τινα κινουμένην. Ὁ χαρακτὴρ ὅμως οὗτος ἔχει καὶ ὀξύτητος δύναμιν, ἀλλ' ὅπου ἂν τεθῇ, ἀπαιτεῖ μεθ' ἑαυτοῦ καὶ κατιόντα χαρακτῆρα, διότι οὔτε ἰσότητα δέχεται οὔτε ἀνιόντά χαρακτῆρα.

Ἐρ. Καὶ διατί δὲν δέχεται οὔτε ἰσότητα οὔτε ἀνιόντας χαρακτῆρας;

Ἀπ. Διότι ἄλλως δὲν δύναται ν' ἀκουσθῇ ἡ ὀξύτης αὐτῆς, ὅθεν καὶ ἀπαιτεῖ πάντοτε κατιόντα χαρακτῆρα.

Ἐρ. Καὶ πόσους λοιπὸν δέχεται κατιόντας χαρακτῆρας;

Ἀπ. Ὅταν ἡ Πεταστὴ τεθῇ ἄνευ ἑτεροχρόνου, τότε μίαν καὶ μόνην δέχεται Ἀπόστροφον καὶ οὐχὶ πλείους, ὁπότε καὶ ἡ Ἀπόστροφος λαμβάνει συλλαβήν, οὕτως·

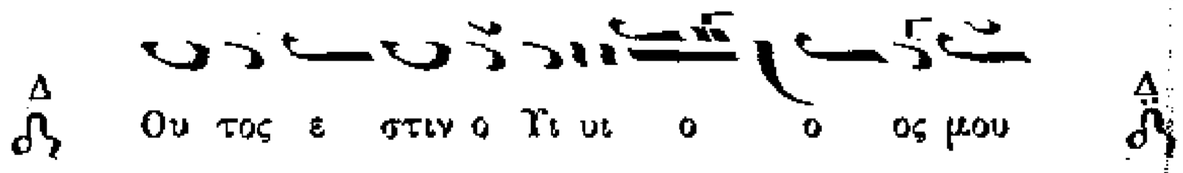

Ἐν τῇ γραμμῇ ταύτῃ, τῆς Ἀποστρόφου λαμβανούσης κατόπιν τῆς δευτέρας Πεταστῆς ἑτερόχρονα, δύναται νὰ τεθῇ καὶ δευτέρα Ἀπόστροφος.

Ἐρ. Ὅταν τεθῶσι μετὰ τὴν Πεταστὴν δύο Ἀπόστροφοι, τότε τί γίνεται;

Ἀπ. Τότε ἡ μὲν Πεταστὴ λαμβάνει ἕτερον χρόνον, ἐὰν δὲ αἱ δύο Ἀπόστροφοι εὑρεθῶσιν ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ συλλαβῇ, τότε προτάσσεται ἡ Βαρεῖα, οὕτω·

Ἐρ. Τί γίνεται ἐὰν τοιαύτης γραμμῆς ἡ δευτέρα Ἀπόστροφος λάβῃ συλλαβήν;

Ἀπ. Τότε ἡ Πεταστὴ λαμβάνει μὲν ἕτερον χρόνον, ἀλλ' ἄνευ Βαρείας, οὕτω·

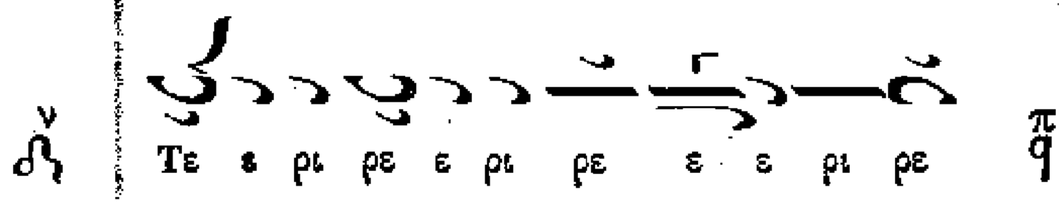

Ἡ τελευταία γραφὴ δύναται καὶ νἀναλυθῇ.

Ἐρ. Ὅταν προχωρῶμεν ἀναβαίνοντες ἐπὶ τὸ ὀξύ, ὁ δὲ τελευταῖος χαρακτὴρ ἀπαιτήσῃ ἕτερον χρόνον, τότε τί ποιοῦμεν;

Ἀπ. Τότε τίθεμεν τὴν Πεταστήν· ἀλλ' ἐὰν οἱ κατιόντες χαρακτῆρες λαμβάνωσιν ἕτερον χρόνον, τότε, ἀντὶ Πεταστῆς, τίθεμεν τὸ Ὀλίγον μετὰ Ψηφιστοῦ, διότι εἶνε ἰσόχρονοι, ὡς εἴπομεν καὶ περὶ τοῦ Ὀλίγου. Μετὰ τῆς Πεταστῆς γράφεται οὕτως·

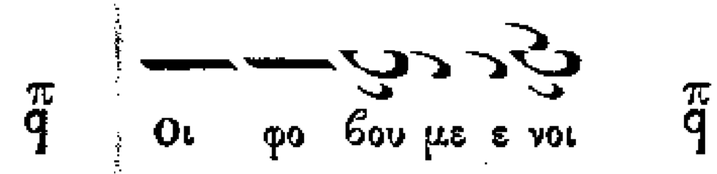

Ἐρ. Ὅταν κατόπιν μὲν τῆς Πεταστῆς ἀπαντῶται δύο κατιοῦσαι φωναί, ὁ δὲ πρῶτος φθόγγος ἀπαιτῇ Γοργόν, τότε τί γίνεται;

Ἀπ. Τότε τίθεται, μετὰ τὴν Πεταστήν, ἡ Ὑπορροὴ μετὰ τοῦ Γοργοῦ, οὕτως·

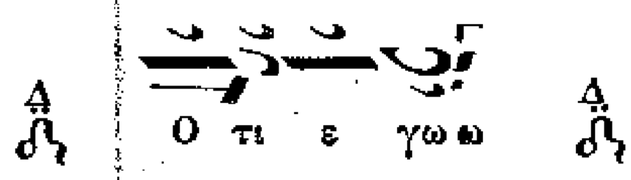

Ταύτης τῆς ἰσοχρόνου γραμμῆς ἡ τελευταία ἀνιοῦσα ἀπαιτεῖ τὴν Πεταστήν, ἀντὶ τοῦ Ὀλίγου, λαμβάνουσα κατόπιν αὐ-

τῆς τὴν Ὑπορροήν· διότι ὁ πρῶτος φθόγγος ἀναλίσκεται ἐν τῇ ἄρσει, ἧς ὁ χρόνος ἀνήκει εἰς τὴν Πεταστήν.

Μετὰ Διγόργου δὲ γράφεται οὕτω·

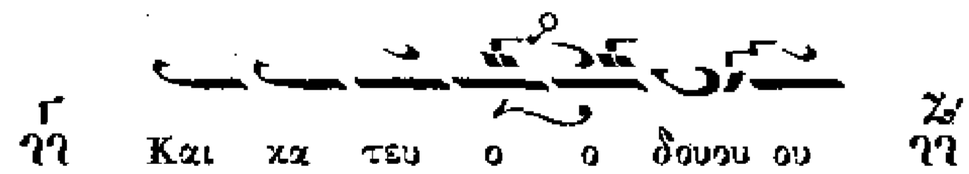

Αὗται αἱ δύο γραμμαὶ ὀνομάζονται ἰσόχρονοι. Ἀλλ' ἐὰν μὴ γράφηται ἡ Πεταστὴ εἰς ἰσόχρονα, ἀνεξαιρέτως ὅμως τίθεται εἰς τοιαύτας γραμμάς.

Καὶ εἰς τὰ Κρατήματα δὲ τῶν Τερερισμῶν πάλιν τίθεται οὕτω·

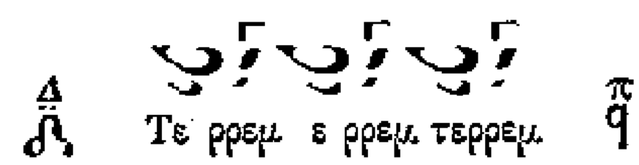

Ἡ Ὑπορροὴ ἐν τοῖς Τερερισμοῖς δέχεται καὶ συλλαβήν.

Ἐρ. Ἐὰν μετὰ τὴν Ὑπορροὴν ἀπαιτῶνται καὶ ἄλλοι κατιόντες χαρακτῆρες, τότε τί γίνεται;

Ἀπ. Τότε ἀντὶ Πεταστῆς τίθεται τὸ Ὀλίγον μετὰ Ψηφιστοῦ, οὕτως·

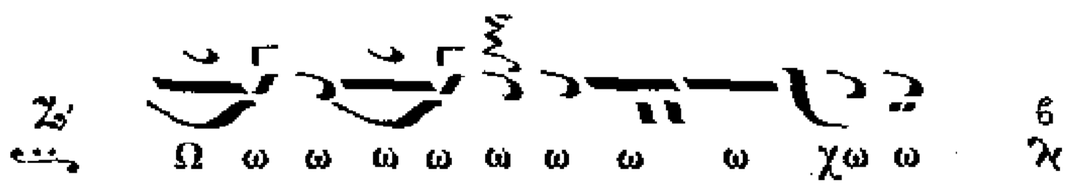

Δύναται δὲ νὰ τεθῇ καὶ εἰς τὴν Ἀπόστροφον Γοργόν, οὕτω·

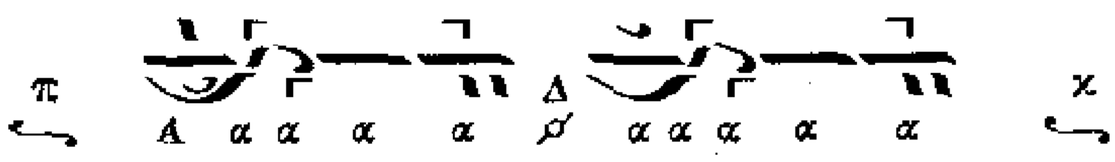

Ἐρ. Ὅταν πάλιν ἡ μετὰ τὴν Πεταστὴν τιθεμένη Ὑπορροὴ ἀπαιτῇ εἰς τὴν δευτέραν φωνὴν τὸ Γοργόν, τότε τί γίνεται;

Ἀπ. Τότε, ἀντὶ τῆς Ὑπορροῆς, τίθενται δύο Ἀπόστροφοι, ἵνα λάβῃ ἡ δευτέρα ἄνωθεν τὸ Γοργόν, οὕτω·

Ἐρ. Ἡ Πεταστὴ ὑπὸ τίνων χαρακτήρων ὑποτάσσεται;

Ἀπ. Ἐκ μὲν τῶν ἀνιόντων μόνον ὑπὸ τῆς Ὑψηλῆς καὶ τοῦ Ἴσου, διότι οἱ λοιποὶ τίθενται μὲν εἰς αὐτήν, ἀλλὰ δὲν τὴν ὑποτάσσουσιν. Οἱ δὲ κατιόντες πάντες ὑποτάσσουσι τὴν Πεταστήν· ἰστέον ὅμως ὅτι τὰ Κεντήματα οὐδέποτε τίθενται ἐπ' αὐτῆς, ἥτις, ὅσον καὶ ἂν ὑποτάσσηται, ἀποβάλλουσα τὴν ἑαυτῆς ποσότητα, φυλάττει ὅμως πάντοτε τὴν ὀξύτητα σύτῆς.

Ἰδοὺ καὶ παραδείγματα.

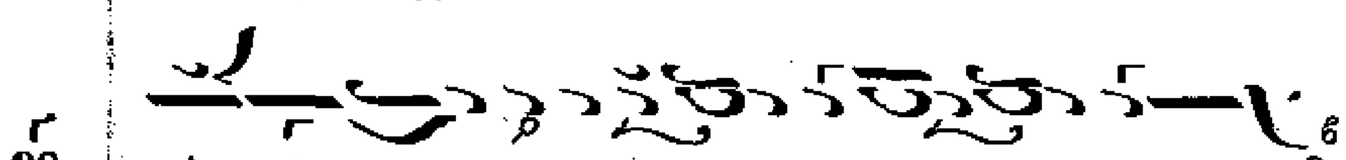

καὶ ἄλλως, μετὰ Ἴσου καὶ ἑτεροχρόνων.

Καὶ ἄνευ αὐτῶν μετὰ τοῦ Ἴσου.

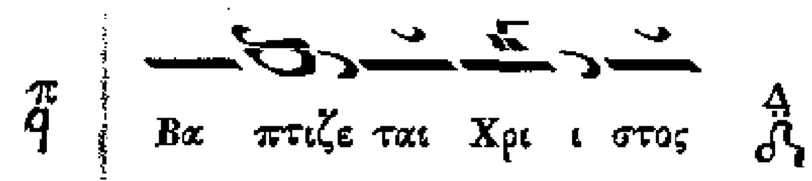

Μετ' Ἀποστρόφου ἰσόχρονος γραμμή.

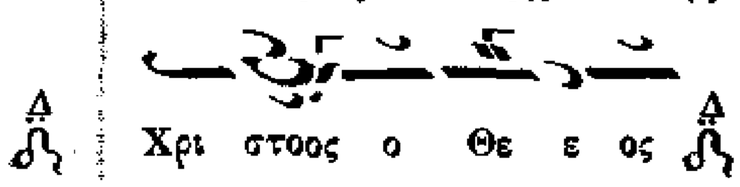

Καὶ ἄνευ ἑτεροχρόνου πάλιν ἰσόχρονος.

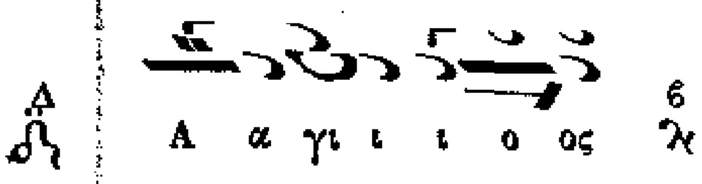

Μετὰ δὲ Ἐλαφροῦ οὕτω·

Καὶ μεθ' Ὑπορροῆς οὕτως·

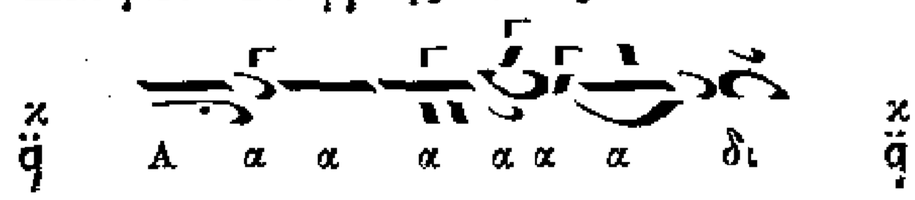

Πᾶσαι αὗται εἶνε ἰσόχρονοι γραμμαί, ἀλλ' ὅμως καὶ ἡ Χαμηλὴ τίθεται ὡς τὸ Ἐλαφρόν, τὰ δὲ Κεντήματα οὐδέποτε τίθενται ἄνω τῆς Πεταστῆς, ὡς προείπομεν. Τὸ Κέντημα καὶ τὸ Ὀλίγον δὲν ὑποτάσσουσι αὐτήν, ὁμοίως καὶ ὅταν ἀκόμη ὑπάρχῃ Ὑψηλὴ πρὸ αὐτῆς· ὡς εἴρηται.

Ἐρ. Ἐκ τῶν ἐγχρόνων καὶ ἀχρόνων ὑποστάσεων, ποίας δέχεται ἡ Πεταστή;

Ἀπ. Ἡ Πεταστὴ δέχεται ὑφ' ἑαυτὴν ἐκ μὲν τῶν ἐγχρόνων μόνον τὸ Κλάσμα καὶ τὴν Ἁπλῆν, ἀλλὰ ταύτην μετ' Ἀντικενώματος καὶ οὐδέποτε μόνην· ἐκ δὲ τῶν ἀχρόνων τὸ Ψηφιστὸν μόνον ἐν μιᾷ γραμμῇ.

Μετὰ μιᾶς Ἁπλῆς, οὕτως·

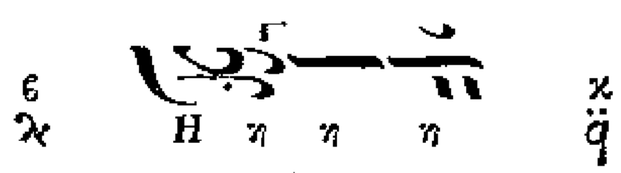

Ἐν τοῖς Κρατήμασιν ἡ μετὰ Γοργοῦ κατόπιν τῆς Πεταστῆς Ἀπόστροφος λαμβάνει καὶ συλλαβήν, οὕτως·

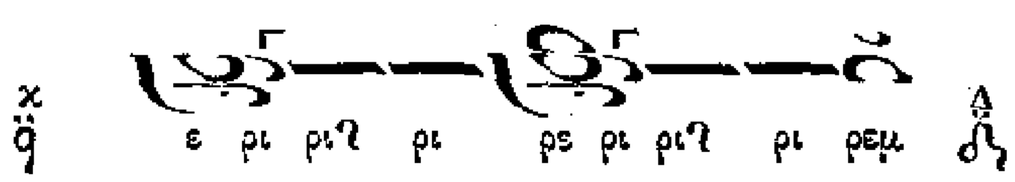

Ἐνταῦθα τὰ Κρατήματα προφέρονται ἐκκρεμῶς πως, ὡς εἰπεῖν, καὶ ἀχωρίστως· ἄλλως οὐδόλως δέχεται ἡ Ἀπόστροφος συλλαβήν. Αἱ δὲ φθοραὶ τῶν ἤχων πᾶσαι τίθενται ἄνω τῆς Πεταστῆς καὶ ὑπ' αὐτήν, κατὰ τὴν περίστασιν.

§ 4.

Περὶ τῶν Κεντημάτων.

Ἐρ. Τὰ Κεντήματα διατί ὀνομάζονται οὕτω καὶ τίνα δύναμιν ἔχουσιν;

Ἀπ. Τὸ ὄνομα τοῦτο, παρὰ τὸ ῥῆμα κεντῶ, δηλοῖ τὴν ἐν ἀναβάσει ἐλαφράν, βαθμιαίαν καὶ οὐχὶ ἐλευθέραν, ὡς ἐν τῷ Ὀλίγῳ, ὕψωσιν τῆς φωνῆς· διότι, ὡς εἴπομεν, πάντοτε ἠπίως ἀπαγγέλλεται τὸ φθογγόσημον τοῦτο, ὅπερ οὔτε ζωηρότητα ἔχει, οὔτε ὀξύτητα. Εἰς τὴν ἀρχὴν ἢ τὸ τέλος μελους τινός, ἢ θέσεως, ἢ στίχου, οὐδέποτε τίθενται, σημειοῦνται δὲ πάντοτε ἐν τῷ μέσῳ τῶν δύο σωμάτων, πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῶν.

Ἐρ. Καὶ διατί δὲν τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος;

Ἀπ. Διότι τὰ Κεντήματα οὔτε εἰς τὴν τάξιν τῶν σωμάτων, οὔτε εἰς τὴν τῶν πνευμάτων ἀνήκουσιν, εἶνε δὲ τρόπον τινὰ οὐδέτερα. Ὅθεν τίθενται μετὰ τῶν σωμάτων, δι' ὃν σκοπὸν εἴπομεν, συντιθέμενα κατὰ τὴν περίστασιν.

Ἐρ. Πῶς καὶ πότε συντίθενται ἐν μιᾷ γραμμῇ;

Ἀπ. Ὅταν ἔχωμεν ἀνάγκην συνεχοῦς ἀναβάσεως ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ συλλαβῇ, τότε τίθενται ἐν τῷ μέσῳ καὶ κάτωθεν τῶν ἀνιουσῶν φωνῶν καὶ ὁδεύουσιν ἠπίως ἐπὶ τὸ ὀξύ, μὴ ἔχοντα τὴν δύναμιν τῶν σωμάτων. Ἔξωθεν γράφονται οὕτω·

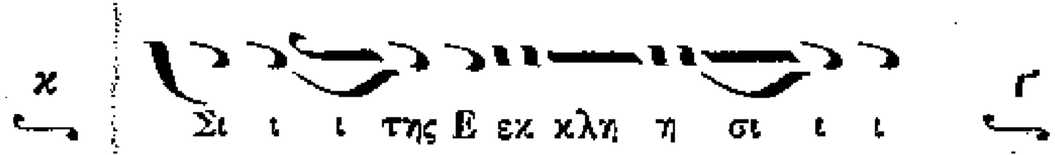

Καὶ κάτωθεν τοῦ Ὀλίγου οὕτω·

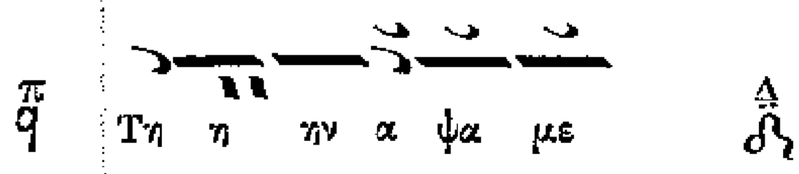

Αὗται αἱ δύο γραμμαὶ εἶνε σχεδὸν ὅμοιαι· ἐὰν ὅμως τὰ Κεντήματα σημειῶνται πλαγίως, τότε τὰ Ὀλίγα δέχονται καὶ συλλαβήν, ἣν πάλιν δὲν λαμβάνουσιν ἐὰν εἶνε κάτωθεν. Ἐὰν τὰ Κεντήματα κῆνται πλαγίως ἢ καὶ ἄνωθεν, εἰς δὲ τὰ τελευταῖα ἀπαιτῆται ζωηρότης, τότε κάτωθεν μὲν τοῦ Ὀλίγου, τοῦ φέροντος τὰ Κεντήματα, τίθεται τὸ Ψηφιστόν, ἕνεκα δ' αὐτοῦ τούτου τοῦ Ὀλίγου, τὰ Κεντήματα λαμβάνουσι ζωηρότητα, οὕτω·

καὶ ἄλλως·

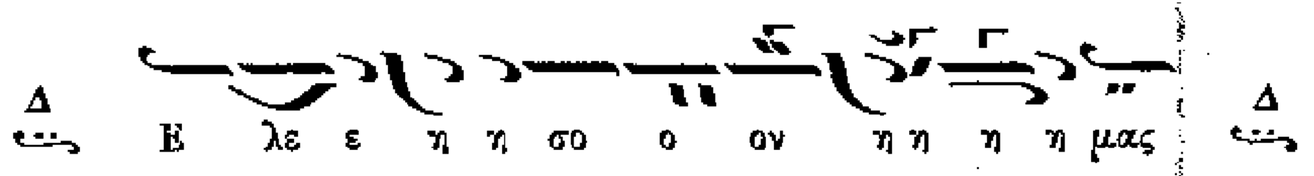

Ἐρ. Τῶν παραδειγμάτων τούτων τὰ κάτωθεν καὶ ἄνωθεν σημειούμενα Κεντήματα πῶς ἐκφωνοῦνται;

Ἀπ. Ὅταν μὲν σημειῶνται κάτωθεν, προφέρονται πρῶτον αὐτὰ καὶ ἔπειτα τὸ Ὀλίγον, οὐδεμιᾶς συλλαβῆς λαμβανομένης· ὅταν δὲ σημειῶνται ἄνωθεν ἢ καὶ πλαγίως, τότε ἀπαγγελλόμενα δύνανται νὰ λάβωσι καὶ συλλαβήν.

Ἐρ. Τί γίνεται ὅταν συμβαίνῃ σύγχυσις ἐν συνθέσει τινὶ τῶν Κεντημάτων;

Ἀπ. Τότε ἀντ' αὐτῶν τίθεται τὸ Ὀλίγον, ἀλλ' ἐν μόνῃ τῇ τοιᾷδε συνθέσει·

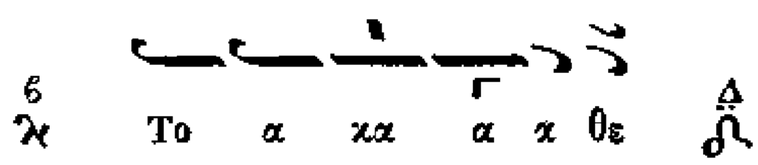

καὶ ἄλλως·

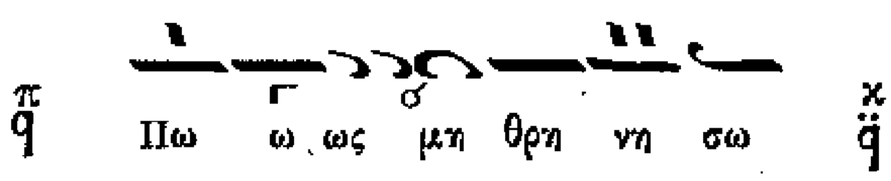

Ἐὰν ἡ τοιαύτη σύνθεσις ἀπαιτῇ μετὰ τὰ Κεντήματα ἰσότητα καὶ ζωηρότητα, τότε τίθενται καὶ τὰ Κεντήματα ἀντὶ τοῦ Ὀλίγου καὶ τὸ Ἴσον λαμβάνει τὸ Ψηφιστὸν διὰ τὰ Κεντήματα διότι τὸ Ἴσον εὕρηται ἐν τῇ αὐτῇ φωνῇ, οὕτω·

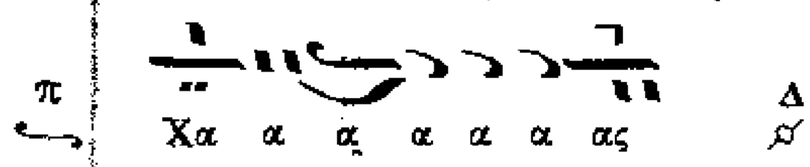

καὶ ἄλλως·

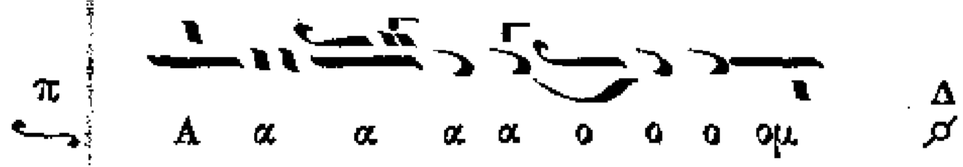

Ἐὰν δὲ θέλωμεν νὰ θέσωμεν εἰς τὰ Κεντήματα Γοργόν, τότε πρέπει νὰ θέσωμεν αὐτὰ ἢ ἄνωθεν ἢ κάτωθεν τοῦ Ὀλίγου· ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν τεθῶσι, τὸ Γοργὸν εἰς τὰ Κεντήματα πάντοτε ἀνήκει. Ἐὰν ὅμως τεθῶσι πλαγίως, τότε δὲν δέχονται τὸ Γοργὸν καὶ ἄνευ αὐτοῦ προφέρονται πάντοτε ἠπίως. ὡς εἴπομεν.

Ἐρ. Τὰ Κεντήματα οὐδεμίαν δέχονται συλλαβήν;

Ἀπ. Μόνον κατὰ τοὺς Τερερισμοὺς τῶν Κρατημάτων, οὕτω·

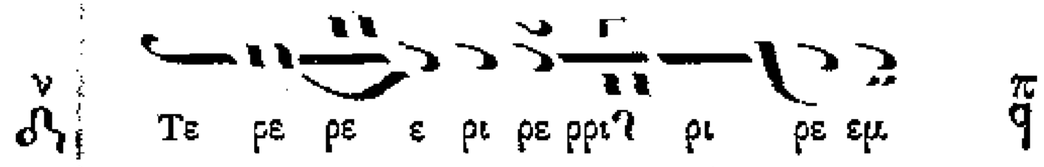

Εἰς τοὺς Νενανισμοὺς τὰ Κεντήματα οὐδόλως σημειοῦνται, ἀντ' αὐτῶν δὲ τίθεται τὸ Ὀλίγον.

Ἐρ. Τί μεταχειριζόμεθα ὅταν τὰ Κεντήματα ἀπαιτῶσι βραδυτῆτα; Διότι, ὡς γνωστόν, δὲν δέχονται χρονικὰ σημεῖα, οὐδὲ καταναλίσκουσι πλείονας τοῦ ἑνὸς χρόνου.

Ἀπ. Ὅταν τὰ Κεντήματα ἀπαιτῶσι βραδυτῆτα πλείονα ἢ ἡ τοῦ ἑνὸς χρόνου, τότε κατόπιν αὐτῶν τίθεται τὸ Ἴσον, ἀναπληροῦν τὴν βραδυτῆτα τόσων χρόνων, ὅσους ἂν ἀπαιτῶσι τὰ Κεντήματα. Π. χ.

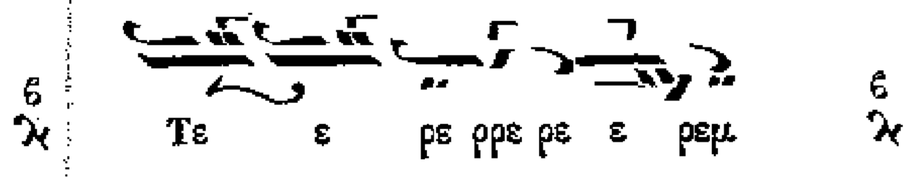

Ἐρ. Ποία ἄλλη χρῆσις τῶν Κεντημάτων γίνεται;

Ἀπ. Τὰ Κεντήματα χρησιμεύουσι καὶ εἰς τὴν ἀνάλυσιν τοῦ Κλάσματος καὶ τοῦ Ὁμαλοῦ καὶ εἰς τὴν ὀξύτητα τῆς Πεταστῆς.

Παραδείγματα.

Ἀνάλυσις Ὁμαλοῦ.

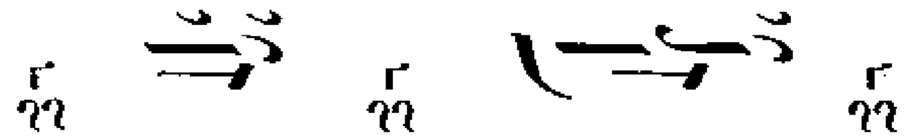

Ἀνάλυσις Κλάσματος.

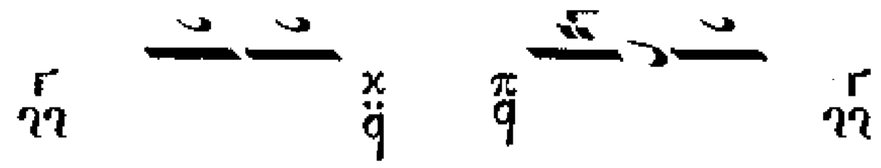

καὶ ἄλλως·

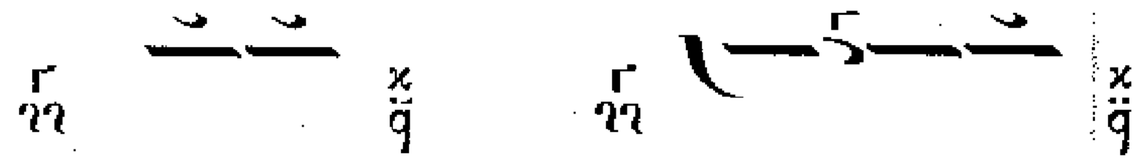

Πεταστῆς ἀνάλυσις.

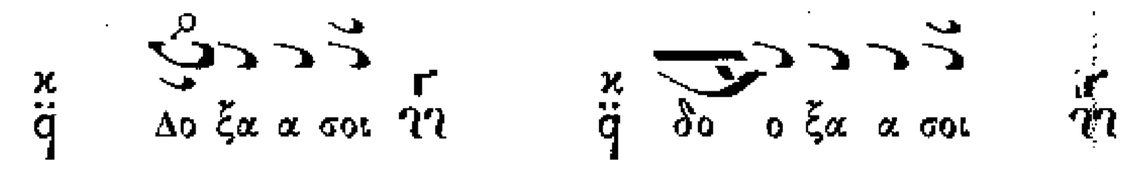

καὶ ἄλλως δὲ οὕτω·

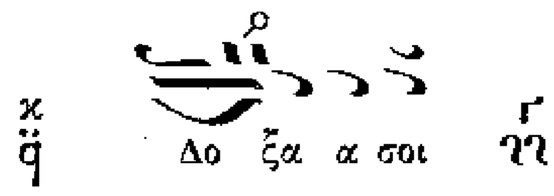

Ἐρ. Ἐκ τῶν ἐγχρόνων καὶ ἀχρόνων ὑποστάσεων, τίνες τίθενται εἰς τὰ Κεντήματα;

Ἀπ. Ἐκ μὲν τῶν ἐγχρόνων μόνον τὸ Γοργόν, ἐκ δὲ τῶν ἀχρόνων ὁ Σύνδεσμος καὶ τὸ Ψηφιστόν, κατὰ τὴν περίστασιν, ὡς εἴπομεν. Καὶ πᾶσαι δ' αἱ φθοραὶ τῶν ἤχων τίθενται ἄνωθεν καὶ κάτωθεν αὐτῶν.

§. 5.

Περὶ τοῦ Κεντήματος καὶ τῆς Ὑψηλῆς.

Ἐρ. Τὸ Κέντημα καὶ ἡ Ὑψηλὴ διατί λέγονται οὕτω καὶ τίνα ἐνέργειαν ἔχουσι;

Ἀπ. Τὸ μὲν Κέντημα, εἰ καὶ ὁμοίως παρὰ τὸ κεντῶ, διαφέρει ὅμως τῶν Κεντημάτων κατὰ τὴν ποσότητα· διότι ἀποδεικνύει τὴν διφωνίαν τῶν ἤχων, ἤτοι ὑψοῖ τὴν φωνὴν ὑπερβατῶς κατὰ δύο, ἀντὶ συνεχῶς. Ἡ δὲ Ὑψηλὴ ὑψοῖ τὴν φωνήν, ἤτοι δεικνύει τοὺς κυρίους ἤχους, διακρίνουσα αὐτοὺς τῶν πλαγίων. Ἀμφότεροι οἱ χαρακτῆρες οὗτοι ὀνομάζονται πνεύματα καὶ δὲν τίθενται μόνοι, ἀλλὰ πάντοτε συντίθενται μετὰ τῶν σωμάτων καὶ ὑποτάσσουσιν αὐτά, ὁπότε καὶ τηρεῖται μόνη ἡ ποσότης τῆς Πεταστῆς. Σημειωτέον ὅμως ὅτι, ὅταν τὸ μὲν Κέντημα τεθῇ ἄνωθεν τοῦ Ὀλίγου καὶ τῆς Πεταστῆς, ἡ δὲ Ὑψηλὴ πρὸ αὐτῶν, τότε τὰ σώματα ταῦτα δὲν ἀποβάλλουσι τὴν ἑαυτῶν ποσότητα, ὡς προείπομεν.

§ 6.

Περὶ τῆς Ἀποστρόφου.

Ἐρ. Ἡ Ἀπόστροφος διατί ὠνομάσθη οὕτω καὶ τίνα δύναμιν ἔχει;

Ἀπ. Τὸ ὄνομα Ἀπόστροφος ἔλαβεν ἐκ τοῦ ἀποστρέφω, μᾶλλον δὲ ἐπιστρέφω πρὸς τὰ κάτω. Ὁ μουσικὸς οὗτος χαρακτὴρ ἐπενοήθη πρὸ τῶν λοιπῶν, ὡς ἤδη εἴπομεν, μετὰ τοῦ Ἴσου καὶ Ὀλίγου, ἔχει δὲ ἰδιότητα τοῦ καταβαίνειν, ὅταν ἔχωμεν ἀνάγκην καταβάσεως ἐν τῇ μελῳδίᾳ.

Ἐρ. Ὅταν ἔχωμεν χρείαν συνεχοῦς, βαθμιαίας, κατὰ φθόγγον, καταβάσεως, καθ' ἣν πᾶς φθόγγος νὰ λάβῃ συλλαβήν, ἢ καὶ πάντες οἱ φθόγγοι νὰ τεθῶσιν ἐν μιᾷ καὶ μόνῃ συλλαβῇ, τότε τί ποιοῦμεν;

Ἀπ. Τότε μεταχειριζόμεθα τὴν Ἀπόστροφον, διότι καταβαίνει ἐλευθέρως ἕνα πρὸς ἕνα φθόγγον, οὕτως·

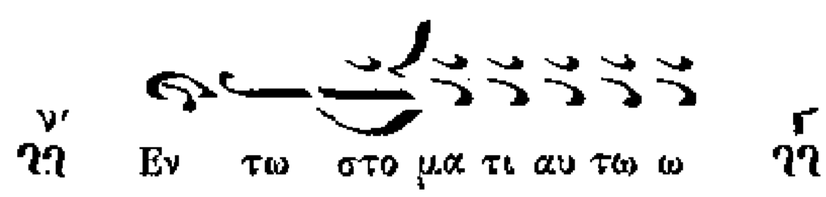

Ἐν τῇ συνθέσει ταύτῃ, ἐπειδὴ ὁ τελευταῖος ἀνιὼν χαρακτὴρ ἔχει τὸ Ψηφιστόν, χάριν ζωηρότητος μεθ' ἑτεροχρόνων, διὰ τοῦτο ἀπαιτεῖται τὸ ἰσόχρονον καὶ ὑπὸ τῶν κατιόντων, οἷς ἡ Ὑψηλὴ παρέχει ζωηρότητα. Καὶ ἄνευ ἑτεροχρόνου, εἰς τὰ Κρατήματα τῶν Τερερισμῶν, αἱ Ἀπόστροφοι γράφονται, οὕτω.

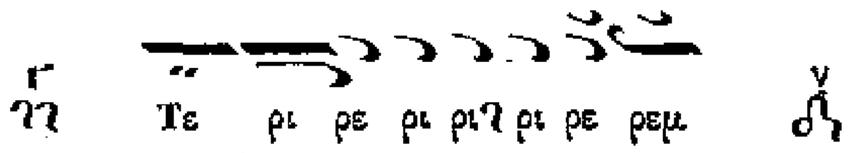

Αὗται αἱ δύο γραμμαὶ εἶνε ἰσόχρονοι, διότι μετὰ τῶν ἀνιόντων, καὶ οἱ κατιόντες εὑρίσκονται ἰσόχρονοι.

Ἐρ. Ἡ πρώτη γραμμὴ πῶς ἀναλύεται;

Ἀπ. Ἡ ἀνάλυσις ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Ὀλίγου, εἰς τὸ ὁποῖον εἶνε τεθειμένη ἡ Ὑψηλή· εἶτα ἀφαιρεῖται τὸ Ψηφιστόν, διότι εἰς κατιούσας Ἀποστρόφους τὰ μὲν Ἴσα τίθενται διὰ τοῦ Κλάσματος, προτασσομένης τῆς Βαρείας, αἱ δ' Ἀπόστροφοι λαμβάνουσιν ἄνωθεν μὲν Γοργόν, κάτωθεν δ' Ἁπλῆν. Ὅταν εἰς τοὺς κατιόντας χαρακτῆρας γράφηται Βαρεῖα, ὁ τελευταῖος ἀνιὼν χαρακτὴρ δὲν δύναται νὰ λάβῃ τὸ Ψηφιστόν, διότι μηδενίζεται ἡ τούτου ἐνέργεια, ἀλλὰ γράφεται οὕτως·

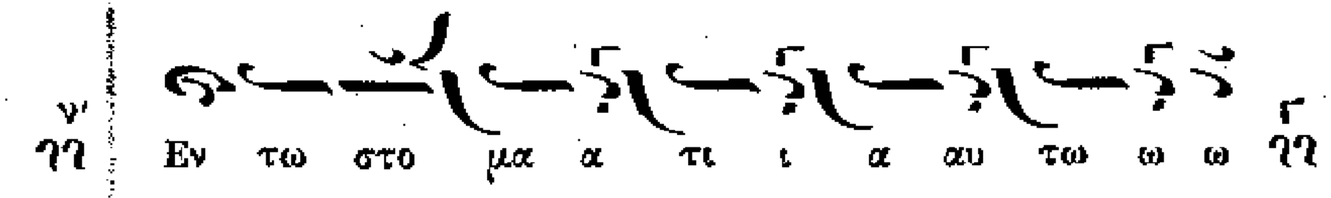

Ἐρ. Πῶς καὶ ποίας ἐκ τῶν ἀχρόνων ὑποστάσεων λαμβάνει ἡ Ἀπόστροφος;

Ἀπ. Ὅταν ἐν συνθέσει τινὶ εὑρεθῶσι τρεῖς Ἀπόστροφοι, ὧν ἡ πρώτη ἀπαιτεῖ ζωηρότητα, τότε τίθεται τὸ Ψηφιστόν· πρὸς συμμετρίαν δὲ τίθεται καὶ τὸ Ὀλίγον, ἄνευ σημασίας καὶ ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἄνωθεν αὐτοῦ τίθεται ἡ Ἀπόστροφος, ἥτις λαμβάνει τὴν ζωηρότητα τοῦ Ψηφιστοῦ. Οὕτω τὸ Ὀλίγον ὑποτάσσεται, ἀποβάλλον τὴν ἑαυτοῦ ποσότητα, ὡς εἴπομεν, καὶ γράφεται οὕτω·

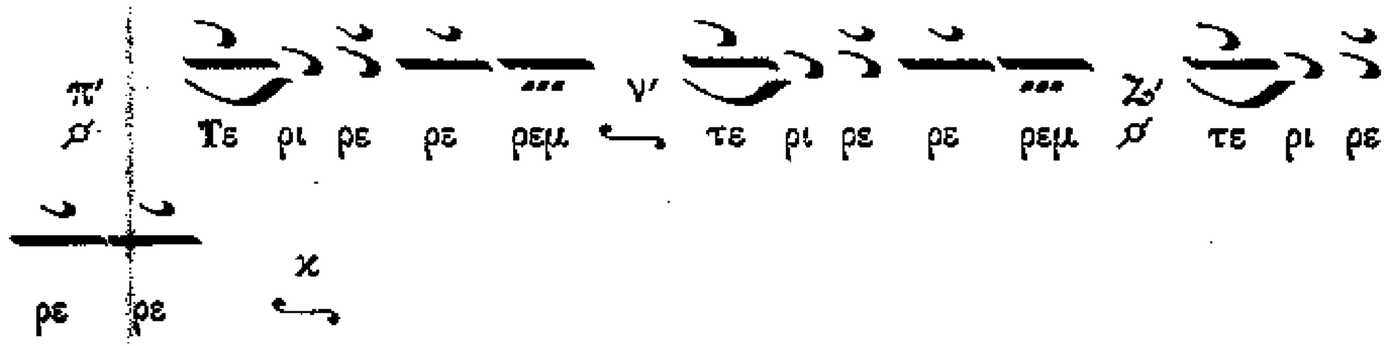

Ἐρ. Αὕτη ἡ γραμμὴ γράφεται καὶ ἄλλως;

Ἀπ. Μάλιστα· ἀλλ' ἂν καὶ ἡ γραφὴ τῆς συνθέσεως διαφέρῃ, ἡ μελῳδία ὅμως τῆς γραμμῆς εἶνε ἀπαράλλακτος ὡς ἀνωτέρω. Γράφεται δὲ οὕτω·

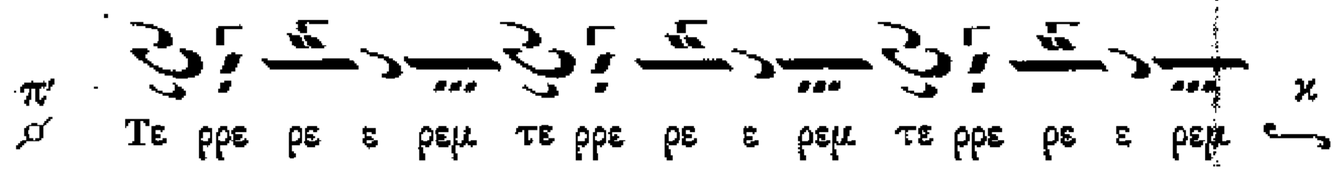

Ἐρ. Εἰς τὴν γραφὴν ταύτην, ἥτις λαμβάνει καὶ ἑτερόχρονον, διατί, ἀντὶ Ὀλίγου καὶ Ψηφιστοῦ, ἐτέθη ἡ Πεταστή;

Ἀπ. Διότι τὸ ἑτερόχρονον τοῦτο ἀνάγεται εἰς μόνην τὴν πρώτην φωνὴν τῆς Ὑπορροῆς, ἐπειδὴ πρὸ τῆς Πεταστῆς τίθενται πάντοτε οὐχὶ πλείους τῶν δύο κατιόντων φθόγγων. Ἐνταῦθα σημειωτέον ὅτι, ὅταν ὑπάρχωσι Κλάσματα, τὰ Ὀλίγα ἀναλύονται διὰ τῶν Κεντημάτων, αἱ δ' Ὑπορροαὶ λαμβάνουσι συλλαβὴν μόνον ἐν τοῖς Κρατήμασι τῶν Τερερισμῶν καὶ οὐχὶ ἐν τοῖς μαθήμασι. Π. χ.

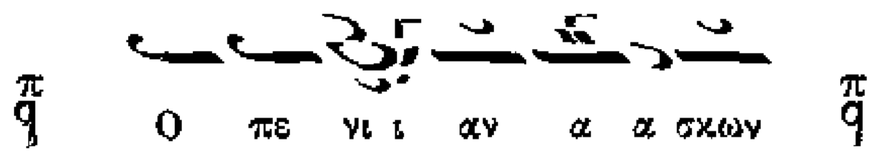

Ἐρ. Ὅταν δ' εὑρεθῶσιν ἐν τοιαύτῃ συνθέσει, μετὰ τῆς Ὑπορροῆς καὶ ἄλλαι κατιοῦσαι φωναί, τότε τί ποιοῦμεν;

Ἀπ. Τότε ἀντὶ τῆς Πεταστῆς τίθεται τὸ Ὀλίγον, ἔχον ἄνωθεν μὲν τὴν Ἀπόστροφον, κάτωθεν δὲ τὸ Ψηφιστόν, οὕτω·

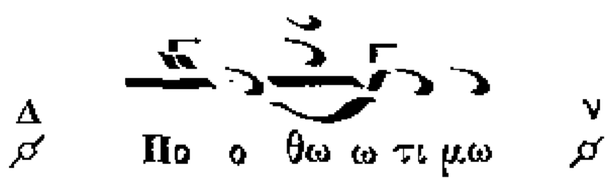

Αὗται αἱ γραμμαὶ ὀνομάζονται πᾶσαι ἰσόχρονοι· διότι καὶ ἐνταῦθα ὁ μὲν πρῶτος φθόγγος τῆς Ὑπορροῆς προφέρεται ἐν τῇ ἄρσει, ὁ δὲ χρόνος τῆς πρώτης φωνῆς τῆς Ὑπορροῆς προτάσσεται τῆς Ἀποστρόφου· τούτου δ' ἕνεκα ἰσοχρονοῦσιν αἱ κατιοῦσαι φωναὶ μετὰ τῆς ἀνιούσης.

Ἐρ. Καὶ ἄλλως πῶς δέχονται αἱ Ἀπόστροφοι τὴν Βαρεῖαν;

Ἀπ. Ὅταν τεθῶσιν εἰς γραμμήν τινα Ἀπόστροφοι πλείονες τῶν τριῶν, ὧν πᾶν ζεῦγος λαμβάνει μίαν συλλαβήν, τότε ἐν μέσῳ τῶν δύο Ἀποστρόφων τίθεται ἡ Βαρεῖα, οὕτω·

Ἐν τοιαύτῃ συνθέσει ἡ ἐν μέσῳ τῶν κατιουσῶν ἀνιοῦσα δέον νὰ εἶνε Πεταστὴ καὶ οὐχὶ Ὀλίγον μετὰ Ψηφιστοῦ, διότι ἡ τούτου ἐνέργεια μηδενίζεται, ὑπαρχούσης τῆς Βαρείας. Ὅταν δύο ὑποστατικὰ σημεῖα εὑρεθῶσι πλησίον ἀλλήλων, π. χ. τὸ Ψηφιστὸν καὶ παρ' αὐτὸ ἡ Βαρεῖα, τότε οὐδόλως ἐνεργοῦσι· διὰ τοῦτο, ἀντὶ Ψηφιστοῦ καὶ Ὀλίγου, τίθεται ἡ Πεταστή, λαμβάνουσα ἄνω αὐτῆς τὴν Ἀπόστροφον, οὕτω·

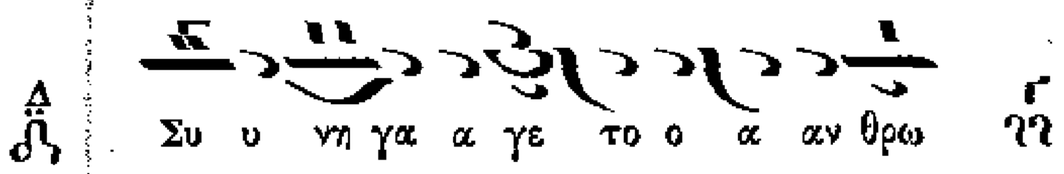

Ἐρ. Τί γίνεται ὅταν ἐν τοιαύτῃ συνθέσει μετὰ τῆς Πεταστῆς εὑρεθῶσι τρεῖς Ἀπόστροφοι;

Ἀπ. Τότε τίθενται αἱ Ἀπόστροφοι ἄνευ Βαρείας, ὡς εἴπομεν καὶ ἐν τῷ περὶ συνθέσεως τῆς Πεταστῆς, οὕτω·

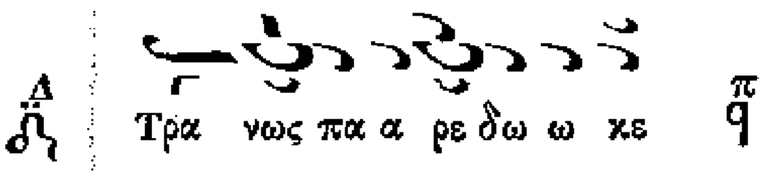

Εἰς ταύτην τὴν γραμμὴν τίθεται ἡ Πεταστὴ μόνον χάριν ὀξύτητος, λαμβάνουσα ἕτερον χρόνον.

Ἐρ. Ὅταν δὲ πάλιν μετὰ τὴν Πεταστὴν εὑρεθῶσι δύο Ἀπόστροφοι, ὧν ἡ ἑτέρα λαμβάνει συλλαβὴν τοῦ κειμένου, τότε τί ποιοῦμεν;

Ἀπ. Τότε πάλιν ἀφαιρεῖται ἡ Βαρεῖα, αἱ δὲ δύο Ἀπόστροφοι τίθενται ἁπλῶς καὶ μόναι, οὕτως·

Ἐρ. Τὸ δὲ Ἀντικένωμα πῶς καὶ πότε τίθεται εἰς τὴν Ἀπόστροφον;

Ἀπ. Ὅταν εὑρεθῶσιν ἕν τινι συνθέσει δύο Ἀπόστροφοι, ὧν ἡ δευτέρα ἀπαιτεῖ Γοργὸν ἐν μιᾷ συλλαβῇ, τότε τίθεται μὲν ὑπὸ τὴν πρώτην Ἀπόστροφον τὸ Ἀντιχένωμα, μετὰ μιᾶς Ἁπλῆς, προφέρεται δὲ ἡ δευτέρα οἱονεὶ κρεμαμένη καὶ ἀχώριστος, οὕτω·

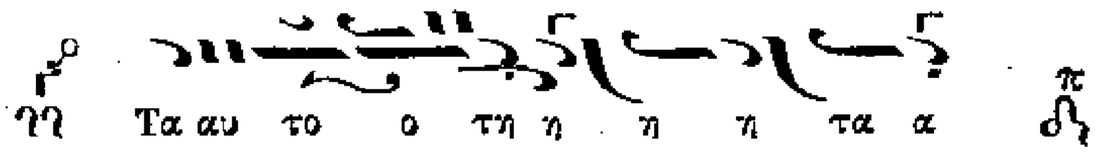

καὶ ἄλλως·

Ἐρ. Τὸ Ἕτερον, ἤτοι ὁ Σύνδεσμος, πῶς τίθεται εἰς τὴν Ἀπόστροφον;

Ἀπ. Ὁ Σύνδεσμος τίθεται ὑπὸ τὴν Ἀπόστροφον μετὰ Διπλῆς καὶ οὐχὶ μετὰ Ἁπλῆς· ὅταν δ' ὑπάρχῃ καὶ δευτέρα Ἀπόστροφος, τότε αὕτη λαμβάνει ἀνωθεν τὸ Γοργὸν καὶ προφέρεται οἱονεὶ κρεμαμένη καὶ ἀχώριστος, οὕτω·

καὶ ἄλλως δὲ οὕτω·

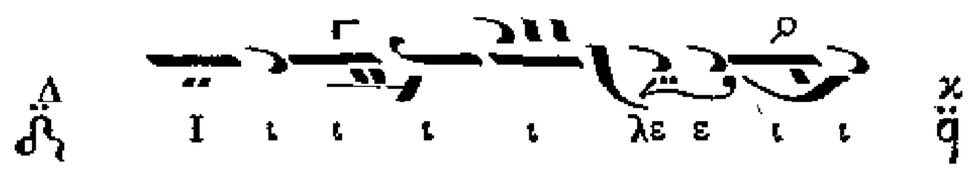

Καὶ ἄνευ Συνδέσμου καὶ Ἀντικενώματος, δέχεται κάτωθεν ἡ Ἀπόστροφος τὴν Ἁπλῆν, Διπλῆν καὶ ἔτι πλείους, οὕτως·

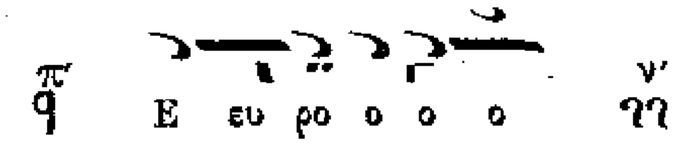

Ἡ Ἀπόστροφος οὐδέποτε λαμβάνει τὸ Ἀργόν. Ὁ δὲ Σταυρὸς καὶ τὸ Ἐνδόφωνον τίθενται εἰς αὐτὴν οὕτως·

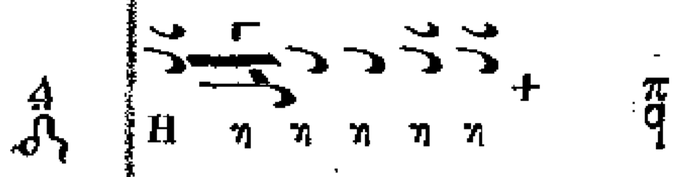

Καὶ εἰς τὰ Κρατήματα δὲ τίθεται ὁ Σταυρὸς πολλάκις.
Τὸ δὲ Ἐνδόφωνον οὕτω·

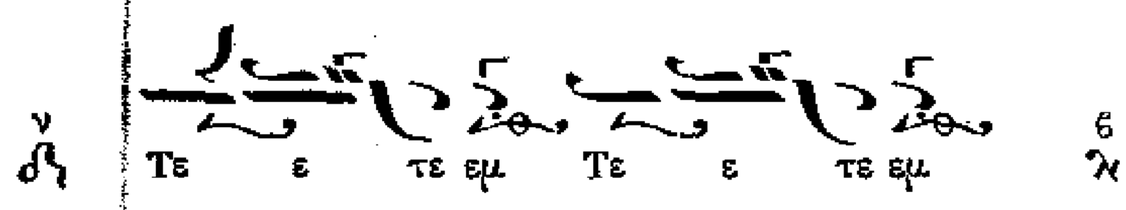

Πᾶσαι αἱ φθοραὶ τῶν ἤχων τίθενται ἄνωθεν καὶ κάτωθεν τῆς Ἀποστρόφου, κατὰ τὴν περίστασιν.

§ 7.

Περὶ τῆς Ὑπορροῆς.

Ἐρ. Διατί ὠνομάσθη Ὑπορροὴ καὶ τίνα ἐνέργειαν ἔχει;

Ἀπ. Ὀνομάζεται Ὑπορροή, διότι ἡ φωνὴ ὑπορρέει, ἤτοι ἀπορρέει ἀπὸ τοῦ λάρυγγος, καθ' ἃ ὥρισαν οἱ ἀρχαιότεροι. Ἡ ἐνέργεια αὐτῆς εἶνε ὅτι, ἐν καταβάσει, οἱ δύο αὐτῆς φθόγγοι συνεχῶς καταβαίνουσιν, ἀπαγγελλόμενοι ἄνευ τομῆς ἢ διακοπῆς τῆς φωνῆς καὶ ὡς ἀπορρέουσαι.

Ἐρ. Πῶς ἀπαγγέλλομεν ἄνευ τομῆς τῆς φωνῆς, ὅταν εἶνε ἀνάγκη ἔν τινι γραμμῇ νἀπαγγελθῇ ἐλαφρῶς ἡ μελῳδία, ἔν τε καταβάσει καὶ ἐν ἀναβάσει;

Ἀπ. Τότε, ἐν μὲν καταβάσει, ἀντὶ δύο Ἀποστρόφων, τίθεται ἡ Ὑπορροή, ἐν δὲ ἀναβάσει, ὑπὸ τὸ Ὀλίγον τίθενται τὰ Κεντήματα, καὶ οὕτως ἡ μελῳδία προφέρεται ἄνευ τομῆς τῆς φωνῆς. Παραδ. χάριν·

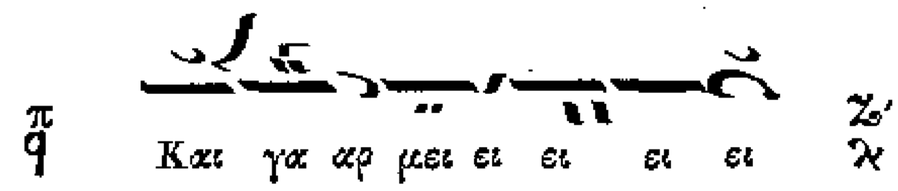

Ἐρ. Ὅταν ἡ Ὑπορροὴ ἀπαιτῇ ὀξύτητα, τί μεταχειριζόμεθα;

Ἀπ. Τότε ἡ Ὑπορροὴ τίθεται ἄνωθεν τῆς Πετάστης, ἧς ἡ μὲν ποσότης μηδενίζεται, ἡ δὲ δύναμις τῆς ὀξύτητος δίδοται εἰς τὴν Ὑπορροήν, οὕτως·

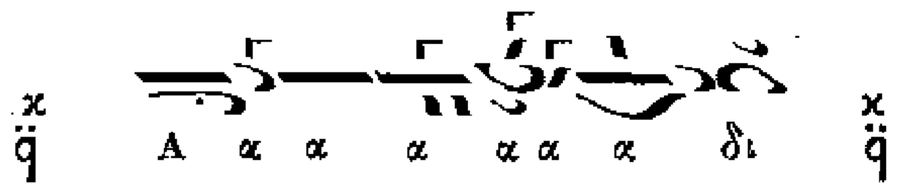

Ἐν τῇ γραμμῇ ταύτῃ, τὸ μὲν Γοργὸν ἀνήκει εἰς τὸν πρῶτον φθόγγον τῆς Ὑπορροῆς, ὁ δὲ τοῦ Κλάσματος χρόνος εἰς τὸν δεύτερον φθόγγον. Μόνον ἐν τοιαύτῃ συνθέσει τίθεται τὸ Κλάσμα ὑπὸ τὴν Ὑπορροήν, ὅταν ὑπάρχῃ καὶ ἡ Πεταστή· διότι, ὡς εἴπομεν, οὐδέποτε δέχεται ἡ Ὑπορροὴ τὸ Κλάσμα.

Ἰδοὺ καὶ ἕτερα παραδείγματα τῆς Ὑπορροῆς.

καὶ ἄλλως·

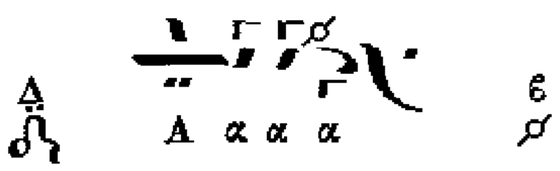

Ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ἡ ἄνωθεν τιθεμένη χρωματικὴ φθορὰ ἀνήκει εἰς τὸν πρῶτον φθόγγον τῆς Ὑπορροῆς.

Ἐρ. Περὶ τῶν ἐγχρόνων ὑποστάσεων εἴπομεν ποῖαι καὶ πῶς τίθενται· ἀλλὰ τὸ Ἀργὸν τίθεται εἰς τὴν Ὑπορροήν;

Ἀπ. Τὸ Ἀργὸν οὐδέποτε τίθεται εἰς τὴν Ὑπορροήν.

Ἐρ. Ἐκ δὲ τῶν ἀχρόνων ὑποστάσεων ποῖαι τίθενται εἰς τὴν Ὑπορροήν;

Ἀπ. Ὅταν γραμμή τις ἀπαιτῇ κυματισμόν τινα τοῦ Ὁμαλοῦ, τότε μετὰ τὴν Ὑπορροὴν τίθεται τὸ Ἴσον, κάτωθεν δὲ τὸ Ἕτερον ἢ τὸ Ὁμαλόν, καὶ προφέρονται αἱ δύο θέσεις μετὰ κυματισμοῦ, οὕτω·

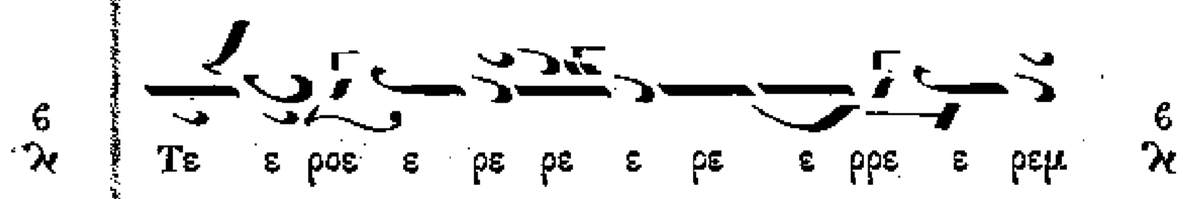

Ἐρ. Τὸ Ἀντικένωμα πῶς τίθεται εἰς τὴν Ὑπορροήν;

Ἀπ. Ὅταν γραμμή τις λαμβάνῃ Ὑπορροήν, ἢ ἐπιτάσσεται Ἀπόστροφος, ἔχουσα ἄνωθεν Γοργόν, εὑρεθῶσι δὲ ταῦτα ἐν μιᾷ συλλαβῇ, τότε ὑπὸ μὲν τὴν Ὑπορροὴν τίθεται τὸ Ἀντικένωμα μετὰ μιᾶς Ἁπλῆς, ὁ δὲ φθόγγος τοῦ κατιόντος χαρακτῆρος προφέρεται οἱονεὶ ἐκκρεμὴς καὶ ἀχώριστος. Π. χ.

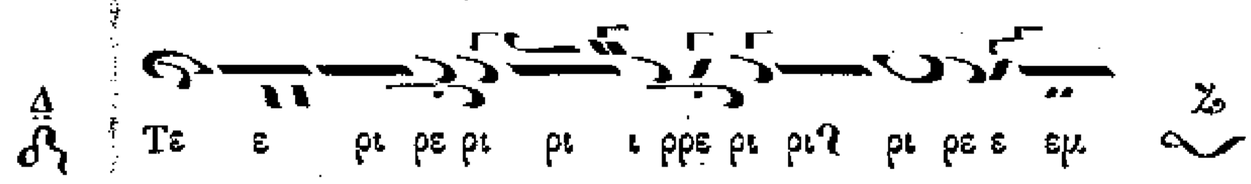

Ἐν τοῖς Κρατήμασιν ἡ Ὑπορροὴ λαμβάνει καὶ συλλαβήν, ὡς προείπομεν.

Καὶ ἄλλως·

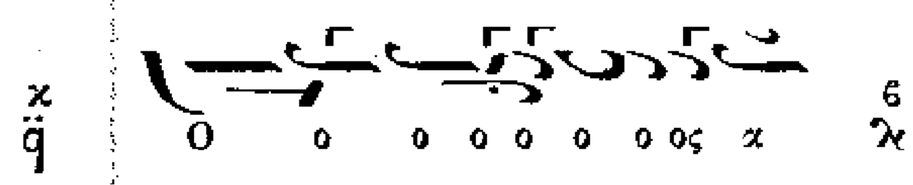

Καὶ μεθ' Ἑτέρου γράφεται ἡ γραμμὴ αὕτη, ἀλλὰ μόνον μετὰ Διπλῆς, οὕτω·

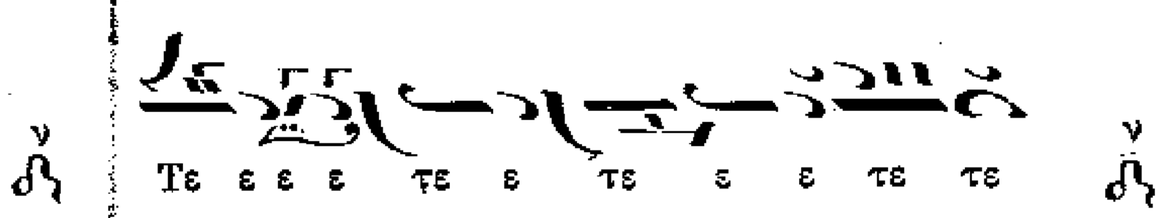

Αὗται αἱ δύο γραμμαὶ προφέρονται οἱονεὶ ἐκκρεμεῖς καὶ ἀχώριστοι.

Ἐρ. Ἡ δὲ Βαρεῖα πῶς τίθεται εἰς τὴν Ὑπορροήν;

Ἀπ. Ἡ Βαρεῖα τίθεται πρὸ τῆς Ὑπορροῆς καὶ μετ' αὐτήν. Ἀλλ' ἐν τῇ τοιαύτῃ γραμμῇ ἐπιτάσσεται ἡ Ἀπόστροφος τῇ Βαρείᾳ, οὕτως·

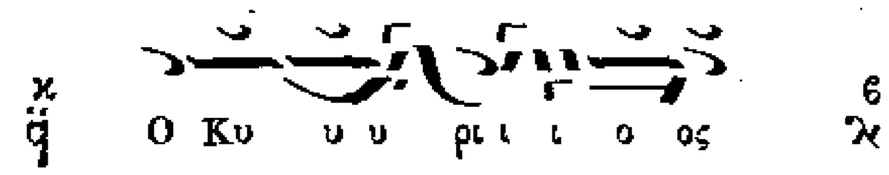

Μόνον εἰς τὴν ἑπομένην γραμμὴν τίθεται καταχραστικῶς Ὀλίγον μετὰ Ψηφιστοῦ οὕτω,

διότι, ὡς ἀνωτέρω ἐρρήθη, δύο ὑποστατικὰ σημεῖα, πλησίον ἀλλήλων εὑρισκόμενα, οὐδόλως ἐνεργοῦσι.

Ἐρ. Ποίαν δὲ ἄλλην δέχεται ἡ Ὑπορροὴ ἐκ τῶν ἀχρόνων ὑποστάσεων;

Ἀπ. Τὸν Σταυρὸν καὶ τὸ Ἐνδόφωνον. Ὁ μὲν Σταυρὸς τίθεται οὕτω·

τὸ δὲ Ἐνδόφωνον οὕτω·

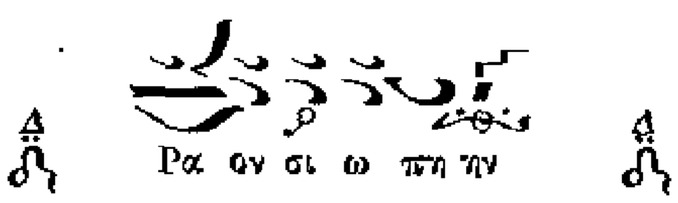

Ἀλλὰ καὶ αἱ φθοραὶ τῶν ἤχων τίθενται ἄνωθεν καὶ κάτωθεν τῆς Ὑπορροῆς, ὡς εἴπομεν καὶ περὶ τῶν λοιπῶν χαρακτήρων.

§ 8.

Περὶ τοῦ Ἐλαφροῦ.

Ἐρ. Τὸ Ἐλαφρὸν διατί ὠνομάσθη οὕτω καὶ τίνα δύναμιν ἔχει;

Ἀπ. Ὠνομάσθη Ἐλαφρὸν διότι καταβιβάζει δύο φωνάς, ὑπερβατῶς, μετ' ἐλαφρότητος. Ἀλλ' οὐχ ἧττον ἀποδεικνύει καὶ τοὺς μέσους τῶν ἤχων· διότι, ὅπως τὸ Κέντημα ἀποδεικνύει, ὡς εἴπομεν, ἐν ἀναβάσει τὴν διφωνίαν, οὕτω τὸ Ἐλαφρὸν ἐν καταβάσει ἀποδεικνύει τοὺς μέσους.

Ἐρ. Ὅταν ἐν συνθέσει τινὶ χρήζωμεν συνεχοῦς καταβάσεως, τότε πῶς μεταχειριζόμεθα τὸ Ἐλαφρόν;

Ἀπ. Τότε τίθεται τὸ Ἐλαφρὸν μετ' Ἀποστρόφου καὶ ὑποτάσσεται, οἱ δὲ δύο φθόγγοι αὐτοῦ προφέρονται ἐν συνεχείᾳ· διότι ἡ Ἀπόστροφος τίθεται ἀντὶ Γοργοῦ, διὰ τὴν πρώτην φωνήν, ἐν ᾧ ἡ δευτέρα λαμβάνει τὴν θέσιν, οὕτω·

Ἐρ. Τίνα διαφορὰν ἔχει τὸ συνεχὲς Ἐλαφρὸν ἀπὸ τῆς Ὑπορροῆς, ἐχούσης ἄνωθεν τὸ Γοργόν;

Ἀπ. Ἡ μὲν Ὑπορροὴ δὲν δέχεται συλλαβήν, ὡς εἴρηται, τὸ δὲ συνεχὲς Ἐλαφρὸν δέχεται τοιαύτην ἐπὶ τοῦ δευτέρου αὐτοῦ φθόγγου. Ἀλλὰ καὶ ἁπλῶς τιθέμενοι οὗτοι οἱ δύο χαρακτῆρες διαφέρουσιν ἀλλήλων. Διότι, ὡς εἴπομεν, τὸ μὲν Ἐλαφρὸν καταβαίνει ὑπερβατῶς τοὺς δύο φθόγγους, ἡ δ' Ὑπορροὴ ἐν συνεχείᾳ καὶ ἄνευ τοῦ Γοργοῦ.

Καὶ εἰς τὰ Κρατήματα τῶν μαθημάτων τὸ μὲν συνεχὲς Ἔλαφρὸν τίθεται εἰς τοὺς Νενανισμούς, ἡ δ' Ὑπορροὴ εἰς τοὺς Τερερισμούς, λαμβάνουσα καὶ συλλαβήν, ὡς εἴπομεν.

Ἐρ. Ἐκ τῶν ἐγχρόνων καὶ ἀχρόνων ὑποστάσεων ποῖαι τίθενται εἰς τὸ Ἐλαφρὸν καὶ πῶς;

Ἀπ. Ἐκ μὲν τῶν ἐγχρόνων, τὸ μὲν Κλάσμα ἄνωθεν, τὸ δὲ Γοργὸν ἄνωθεν καὶ κάτωθεν, κατὰ τὴν περίστασιν. Τὸ Ἀργὸν οὐδόλως τίθεται, οὐδὲ ἡ Ἁπλῆ, ἀντὶ δὲ ταύτης τίθεται τὸ Κλάσμα, ὡς εἴρηται.

Ἐρ. Ἡ Ἁπλῆ οὐδέποτε τίθεται εἰς τὸ Ἐλαφρόν;

Ἀπ. Μόνη μία Ἁπλῆ οὐδέποτε, ἀλλὰ Διπλῆ, Τριπλῆ ἢ καὶ πλείονες τίθενται, κατὰ τὴν περίστασιν. Τίθεται μὲν καὶ μία μόνη Ἁπλῆ, ἀλλὰ μετ' Ἀντικενώματος, ἀπαιτοῦντος κατόπιν αὐτοῦ κατιόντα χαρακτῆρα καὶ ἄνωθεν Γοργόν. Ἡ τοιαύτη Ἁπλῆ προφέρεται οἱονεὶ κρεμαμένη καὶ ἀχώριστος, οὕτω·

Ἐὰν τὸ Ἐλαφρὸν τοιαύτης κρεμαμένης γραμμῆς ἀπαιτήσῃ ζωηρότητα, τότε ὑπ' αὐτὸ τίθεται καὶ Πεταστή, οὕτω·

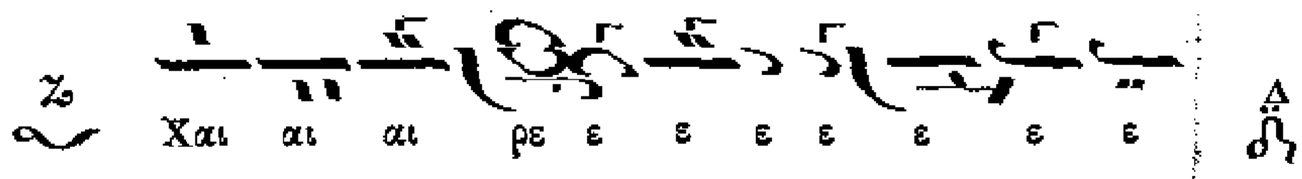

Ἐρ Ὅταν δὲ τοιαύτῃ κρεμαμένῃ γραμμὴ ἀπαιτῇ Διπλῆν, τί μεταχειριζόμεθα;

Ἀπ. Τότε ὑπὸ τὸ Ἐλαφρὸν τίθεται Διπλῆ μεθ' Ἑτέρου καὶ οὐχὶ μετ' Ἀντικενώματος, οὕτω·

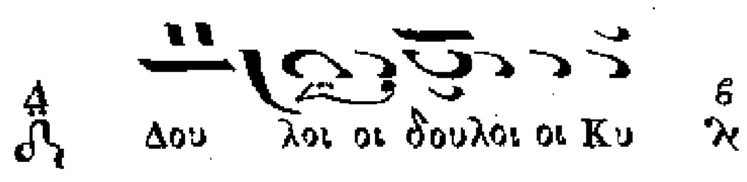

Καὶ ἄλλως αὗται αἱ γραμμαὶ γράφονται καὶ μετ' Ἀποστρόφου, ἑνουμένης ὑπὸ τὸ Ἐλαφρόν, οὕτω·

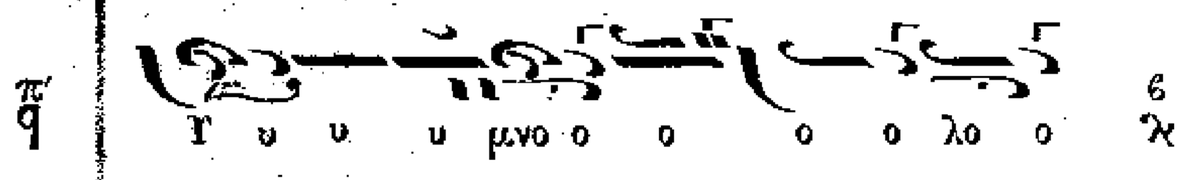

Τοιούτης γραφῆς εἴδη εἶνε, ὡς εἴπομεν, πολλά.

Ἐρ. Ἄνευ Ἑτέρου τίθεται ἡ Διπλῆ ὑπὸ τὸ Ἐλαφρόν;

Ἀπ. Ὅταν ἡ μετὰ τὸ Ἐλαφρὸν Ἀπόστροφος λάβῃ συλλαβήν, τότε δὲν τίθεται τὸ Ἕτερον. Π. χ.

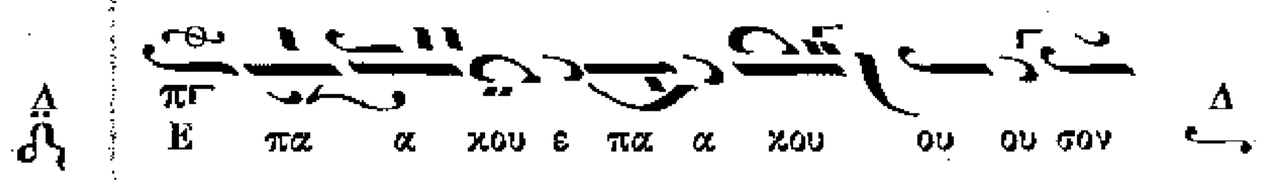

Ἐρ. Καὶ τί ἄλλο δέχεται τὸ Ἐλαφρόν;

Ἀπ. Σχεδὸν μόνον ὅσα ἐλέχθησαν ἐν τοῖς περὶ τῶν ὑποστάσεων. Ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ φθοραὶ τῶν ἤχων τίθενται ἄνωθεν καὶ κάτωθεν τοῦ Ἐλαφροῦ, κατὰ τὴν περίστασιν.

§. 9.

Περὶ τῆς Χαμηλῆς.

Ἐρ. Ἡ Χαμηλὴ διατί ὠνομάσθη οὕτω καὶ τίνα ἐνέργειαν ἔχει;

Ἀπ. Διότι μόνη πάντων τῶν κατιόντων χαρακτήρων καταβιβάζει τὴν φωνὴν πλειότερον, διακρίνουσα ἅμα τοὺς πλαγίους ἤχους ἀπὸ τῶν κυρίων. Ἡ μὲν Ὑψηλή, ἀνιοῦσα κατὰ τετρα-

φωνίαν, δεικνύει τοὺς κυρίους ἤχους, ἡ δὲ Χαμηλή, κατιοῦσα καὶ αὐτὴ κατὰ τετραφωνίαν, δεικνύει τοὺς πλαγίους. Ὡσαύτως ὅταν ἀπαιτεῖται ἐν καταβάσει νὰ καταβῶμεν τέσσαρας φωνάς, ὑπερβατῶς, τότε πάλιν τίθεται ἡ Χαμηλή. Ἡ ἐνέργεια αὐτῆς εἶνε ὡς ἡ τοῦ Ἐλαφροῦ καὶ τῆς Ἀποστρόφου· τίθεται δηλ. καὶ εἰς τὸ Ὀλίγον καὶ εἰς τὴν Πεταστὴν καὶ ὑποτάσσει αὐτάς, ὡς ἱκανῶς ἤδη ἐδηλώθη διὰ πολλῶν παραδειγμάτων. Ὅπως δὲ τίθενται αἱ Ἀπόστροφοι καὶ τὸ Ἐλαφρόν, καὶ ὅπως δέχονται τὰ ὑποστατικὰ σημεῖα, οὕτω τίθεται καὶ ἡ Χαμηλὴ καὶ οὕτω λαμβάνει καὶ αὐτά. Καὶ αἱ φθοραὶ δὲ τῶν ἤχων ἀπαραλλάκτως τίθενται καὶ εἰς τὴν Χαμηλήν.

Καί τοι, παρὰ τὰ προηγηθέντα, ὑπερέβη ἡ παροῦσα βίβλος τὰ τέσσαρα καὶ δέκα τυπογραφικὰ φύλλα, χάριν ὅμως τῶν ἀξιοτίμων συνδρομητῶν μου καὶ παντὸς φίλου τῆς καθ' ἡμᾶς Μουσικῆς, δὲν ἐδίστασα νὰ ἐπισυνάψω ἐνταῦθα καί τινα ἔντεχνα ὀθωμανικὰ ᾄσματα, ἀφειδήσας πάσης δαπάνης, ἵνα τὸ ἔργον μου πληρέστερον καταστῇ.

ΑΣΜΑΤΑ ΟΘΩΜΑΝΙΚΑ

ΠΑΛΑΙΑ ΤΕ ΚΑΙ ΝΕΑ.

ΣΑΡΚΙ ΜΑΚΑΜ ΣΟΥΖΙΔΙΑ.

Οὐσοὺλ Σοφιάν. Ἐκ τῆς κάτω διαπασῶν Κε.

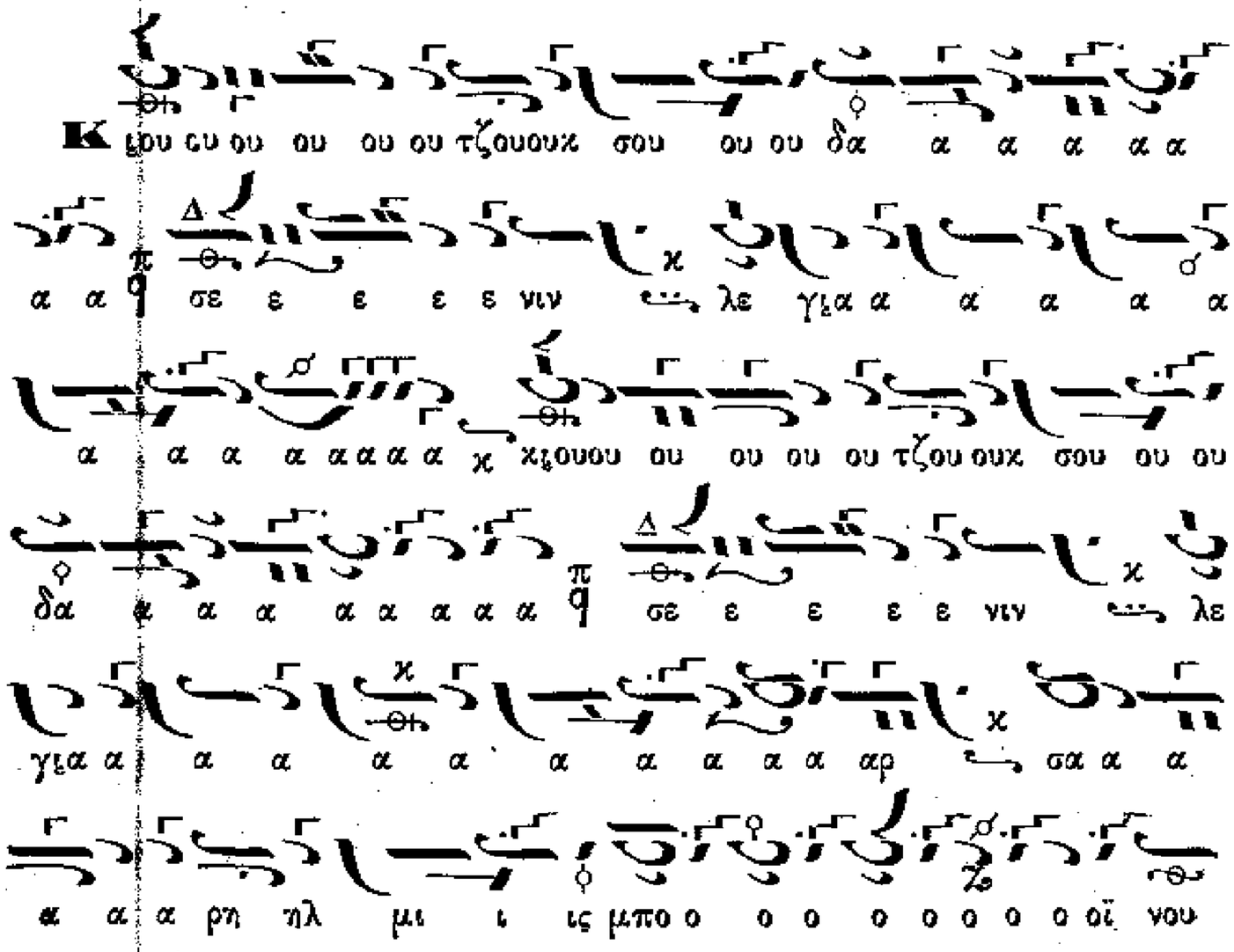

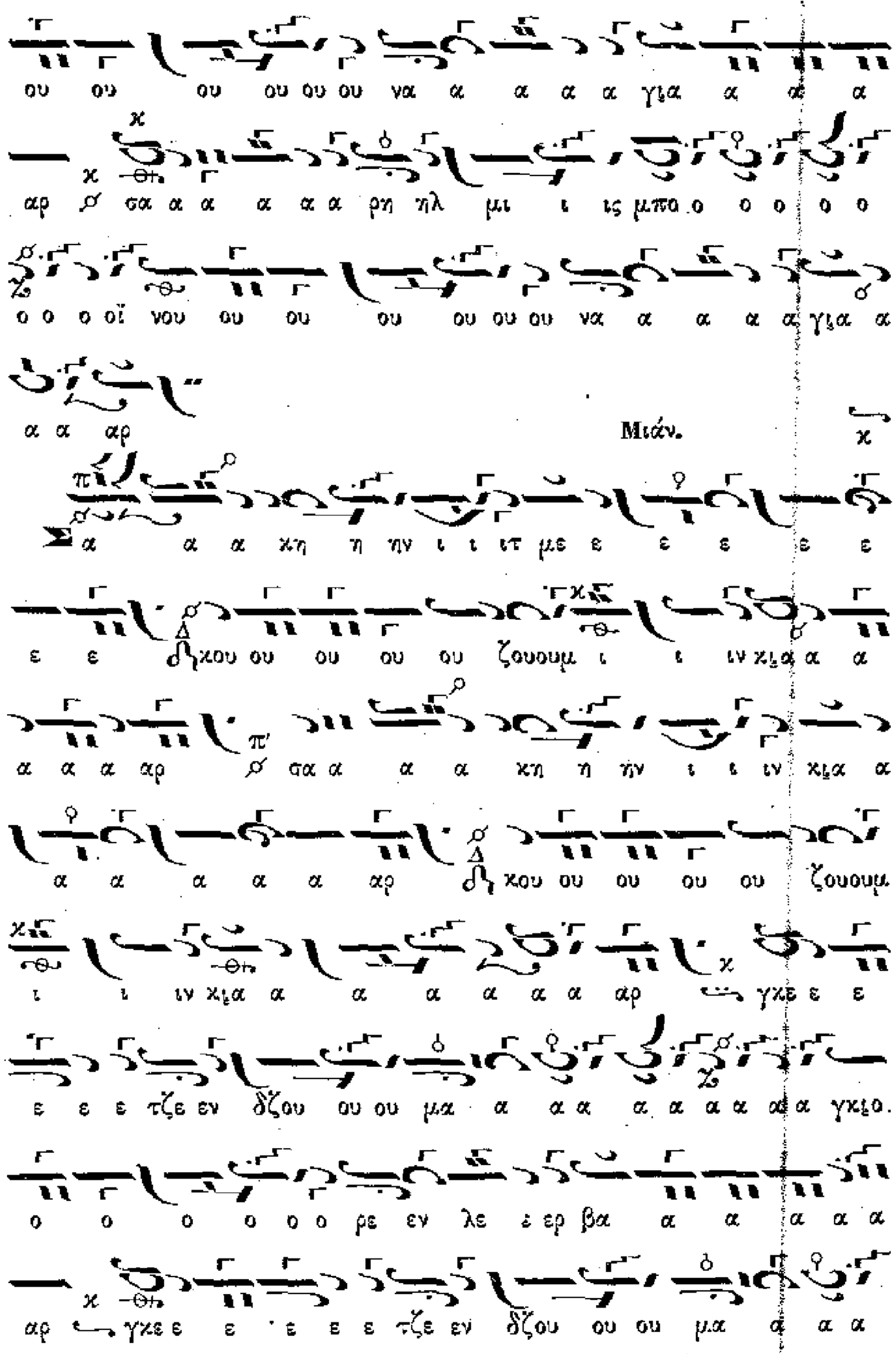
Μιάν.

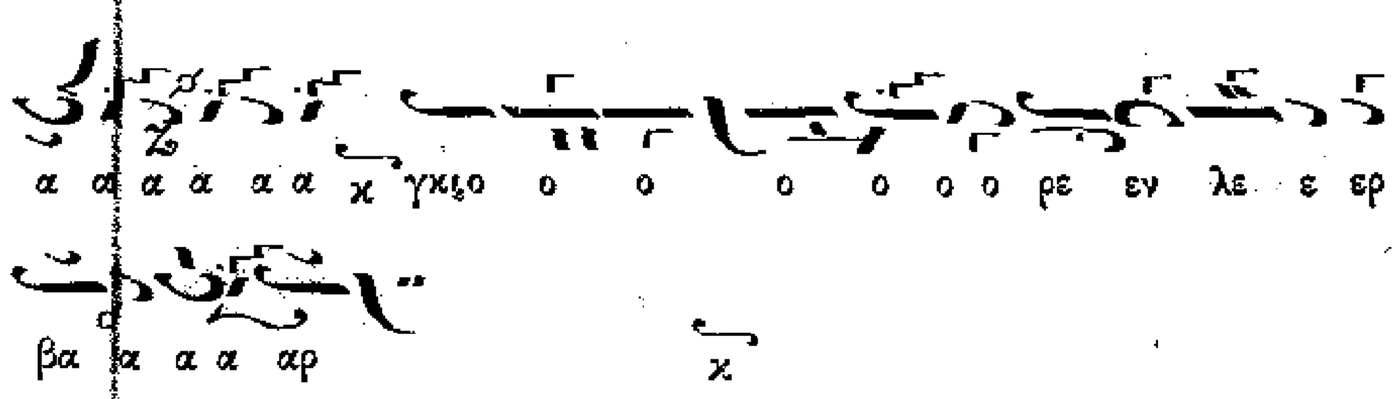

Στίχος β'.

Μπενὶ ντουϊμάζμη σαντὶν σέν,
Μπὲ ἔϊζαλιμ μπιλίρδιμ μπέν.
Νὲ χατζὰτ σακλαμὰχ μπεντέν, Μιάν.
Γκετσὲν δζουμμὰ γκιορενλὲρ βάρ. Νακαράτ.

Στίχος γ'.

Μπού νάσιλ ἵς σαστὶμ καλδίμ,
Ἰσιττὶμ μπὲν καχηρλαντίμ· Μιάν.
Γεμὶν ἴτμε χαπὲρ ἀλδίμ. Νακαράτ.

Στίχος δ'.

Μπού σαπιδὲ ἀγὴζ ἀτζτίμ,
Ῥακὶπ ἰλὲ ἀλδὶμ σαττίμ, Μιάν.
Μπενὶ ἀκλίνδζα ἀλδαττίν. Νακαράτ.

ΣΑΡΚΙ ΜΑΚΑΜ ΣΕΜΠΑ ΖΕΜΖΕΜΕ.

Οὐσούλι Ἀξάκ. Ἦχος ά. π

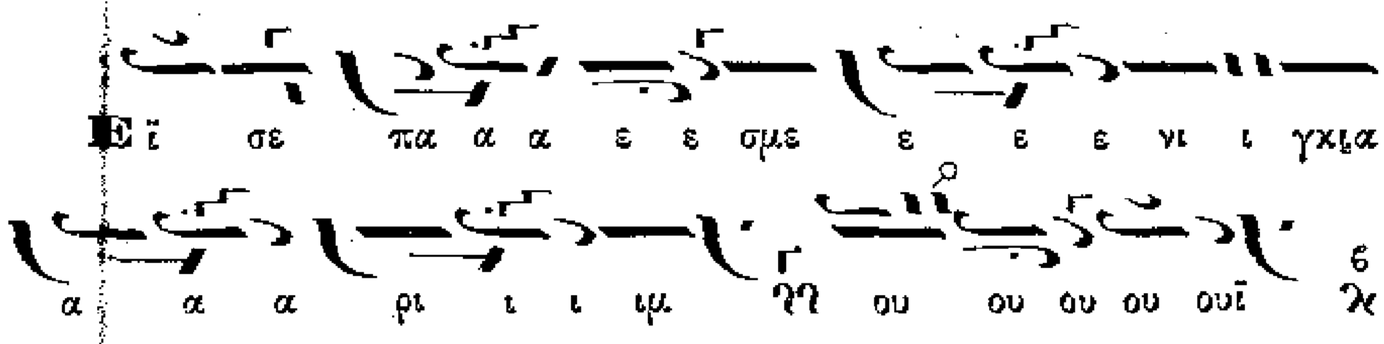

χου δα α α α δζα α α α νι ι ι ιμ ϧ σεϩ ϯι γι

ι ι ιμ τζε ε μι ι ου ου ου ου μα α α α

ρι ι ιμ ϥ ου ου ου ου ου ου ουϊ χου ου δα

α α α δζα α α α νι ι ι ιμ ϧ σεϩ ϭι γι ι ι ιμ

τζε ε σμι ι ου ου ου ου μα α α α ρι ι ιμ ϥ

ου ου ου ου ου ου ου ου ουϊ χου ου δα α α α

τζε να α α α νι ι ιμ Μιάν. ϥ

A δζα α α νι ι ι ι ιμ ϩϩ δεϊ με νουτ φι ι ιτ

γκιου ου ουλ λιου ου ζα α α α ριμ ου ου ου

ου ουϊ χου δα α α α α α α δζα α νι ι ι ι ι

ι ι ι ι ι ι ιμ γιαρ α μα α αν δζα α

α α νι ι ι ιμ ϧ τζουν σε χε ε ε ερ δι ιρ ϣα α

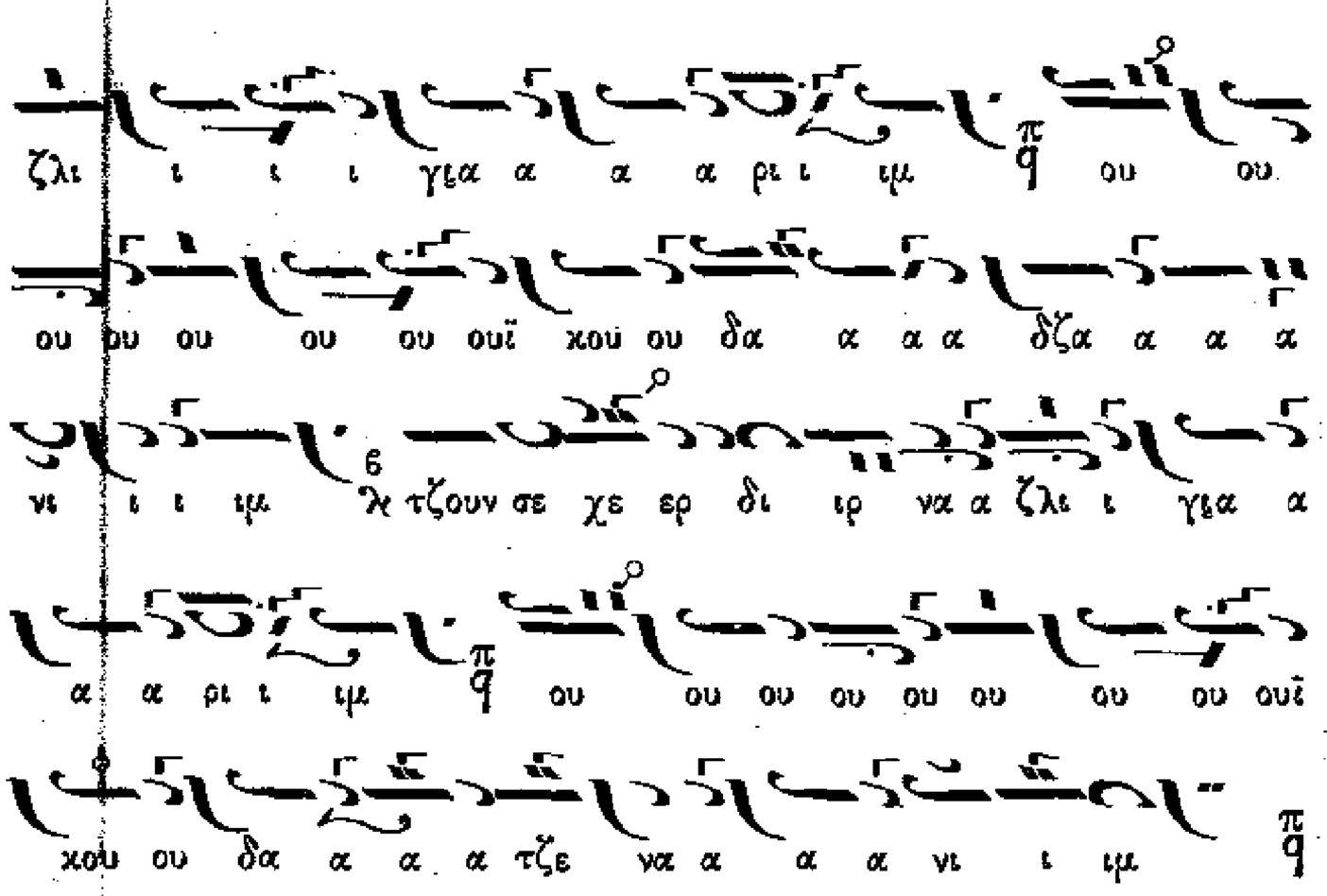

Στίχος β'.

Τάρουμαρ ὁλμοὺς ὁλ ζιουλφοὺν πιοὺρ διχέν,
Σερπιλὶπ γετμὶς ἀτζιλμὶς πιοὺρ ἐϊχέν.
Μπὶρ γχιουμοὺς δεργιὰ σανὶρ τζεσμὶν γχιορέν. Μιάν
Οὐϊκουδὰ δζενανίμ. Ναχαράτ.

Στίχος γ'.

Μέστιδι μεδζλιστὲ παδὲ σεφχινέ,
Σένδε μανὶ ὅλμα σίμδι ζεφχινά.
Ἔϊ γχιονοὺλ ἴτμε, Ἀλλὰχ ἀσκηνά. Μιάν.
Οὐϊκουδὰ δζενανίμ. Ναχαράτ.

ΣΑΡΚΙ ΜΑΚΑΜ ΑΤΖΕΜ ΚΙΟΥΡΔΙ.

Οὐσούλι Ἀξάκ. Ἦχος πλ. ά.

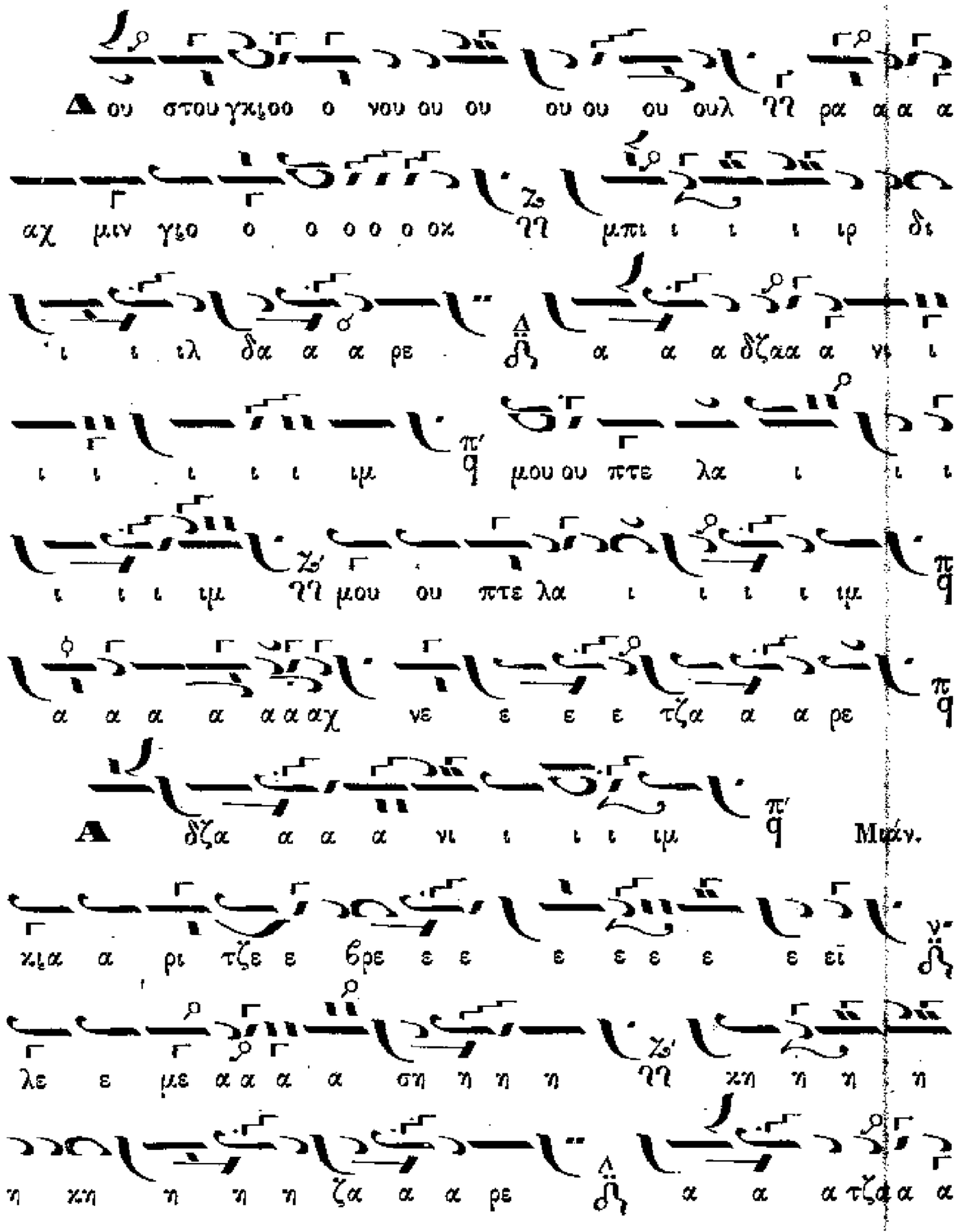

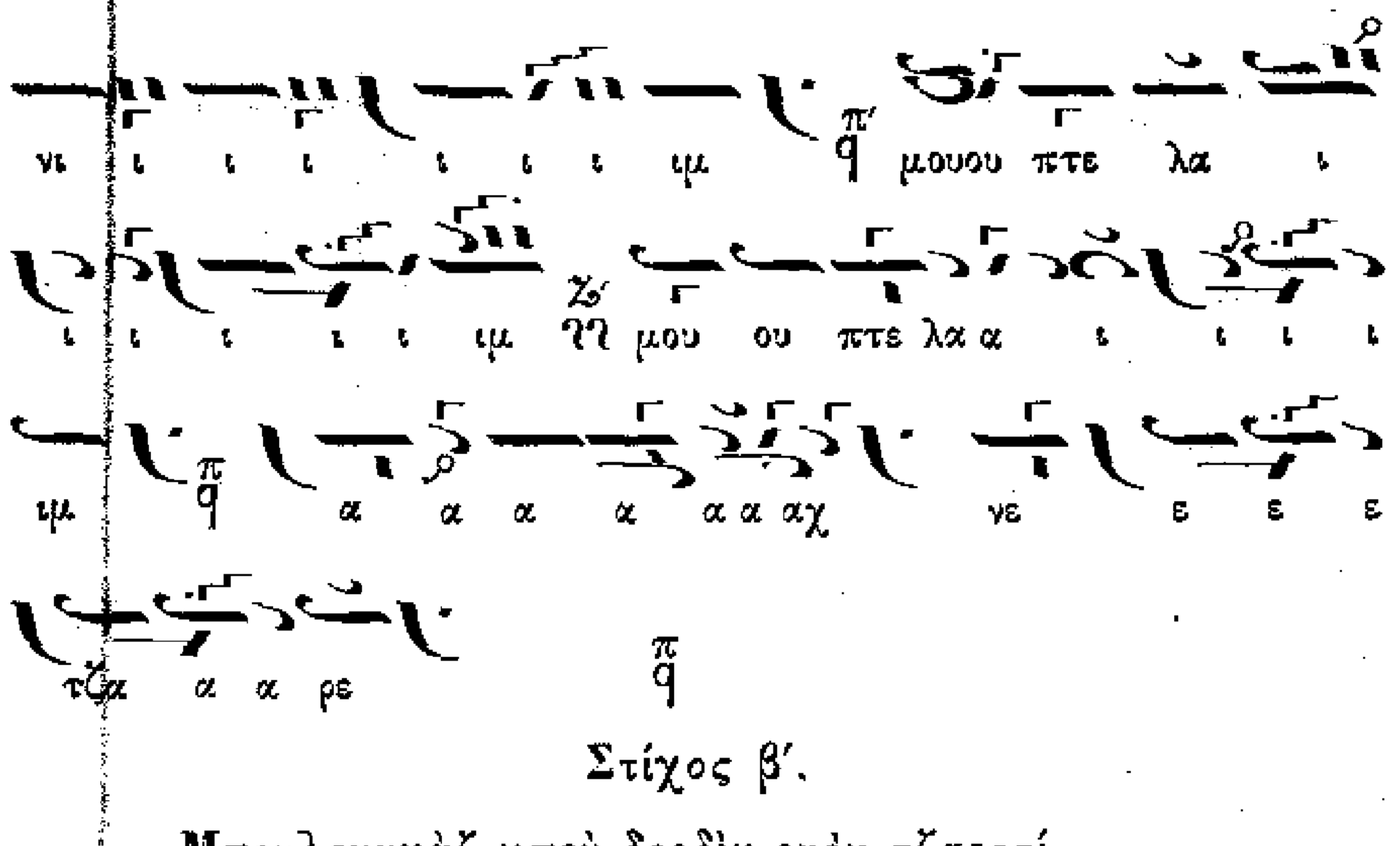

Στίχος β′.

Μπουλουνμὰζ μπού δερδὶμ γιὸκ τζαρεσί,
Μερχὲμ ἱστὲρ ἀσηκὴν δὶλ γιαρεσί,
Γκὲλ κερὲμ κὴλ δζανιμὶν δζὰν παρεσί.

Στίχος γ′.

Κὴλ τεραχοὺμ μπενὶμ νεβρὲς κιαλίμ,
Κόμαδιν τεντὲ γιὸκ ἄσλα μετζαλίμ.
Γετὲρ ὀλδοὺ γετὲρ γάϊρου ἄζαλιμ.

ΣΑΡΚΙ ΜΑΚΑΜ ΧΙΤΖΑΖΚΙΑΡ.

Οὐσοὺλι Ἀξάκ, ψάλλεται δὲ καὶ μὲ Οὐσούλι Διουγέκ. Ἦχος λ ϊ Νη.

Ποίημα Ὀθωμανοῦ τινός, Σεμπούχ καλουμένου.

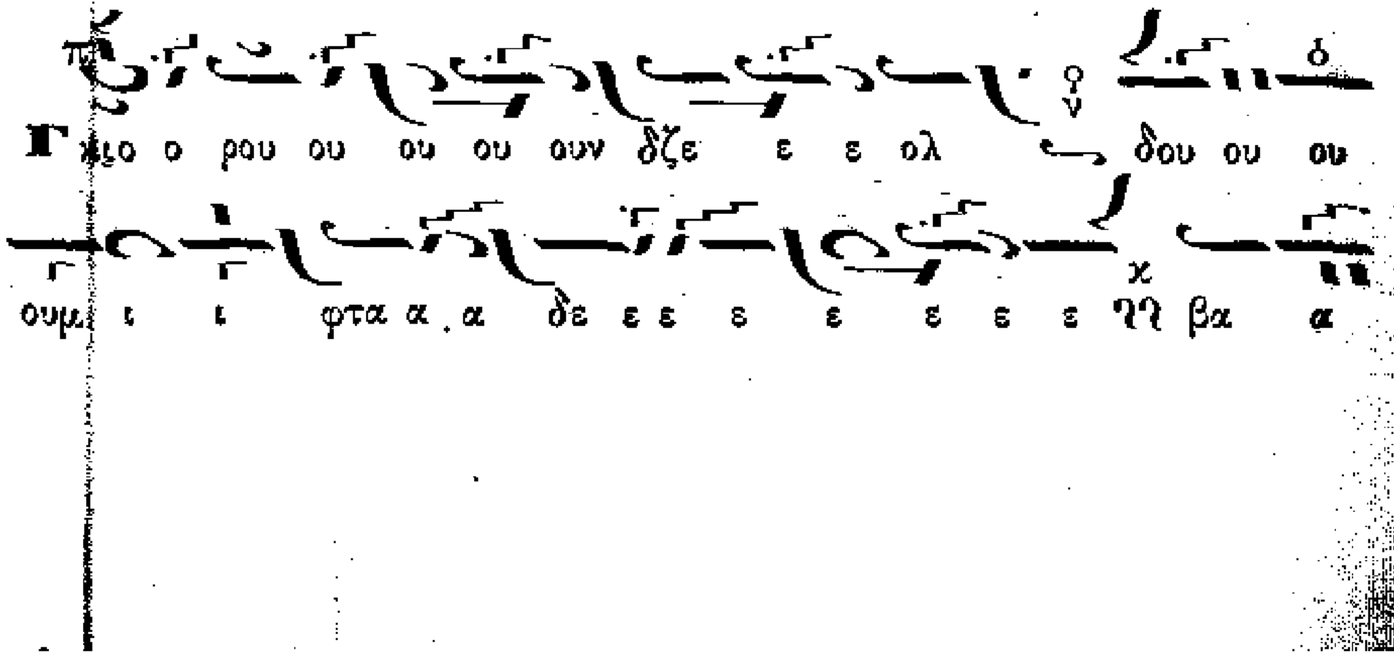

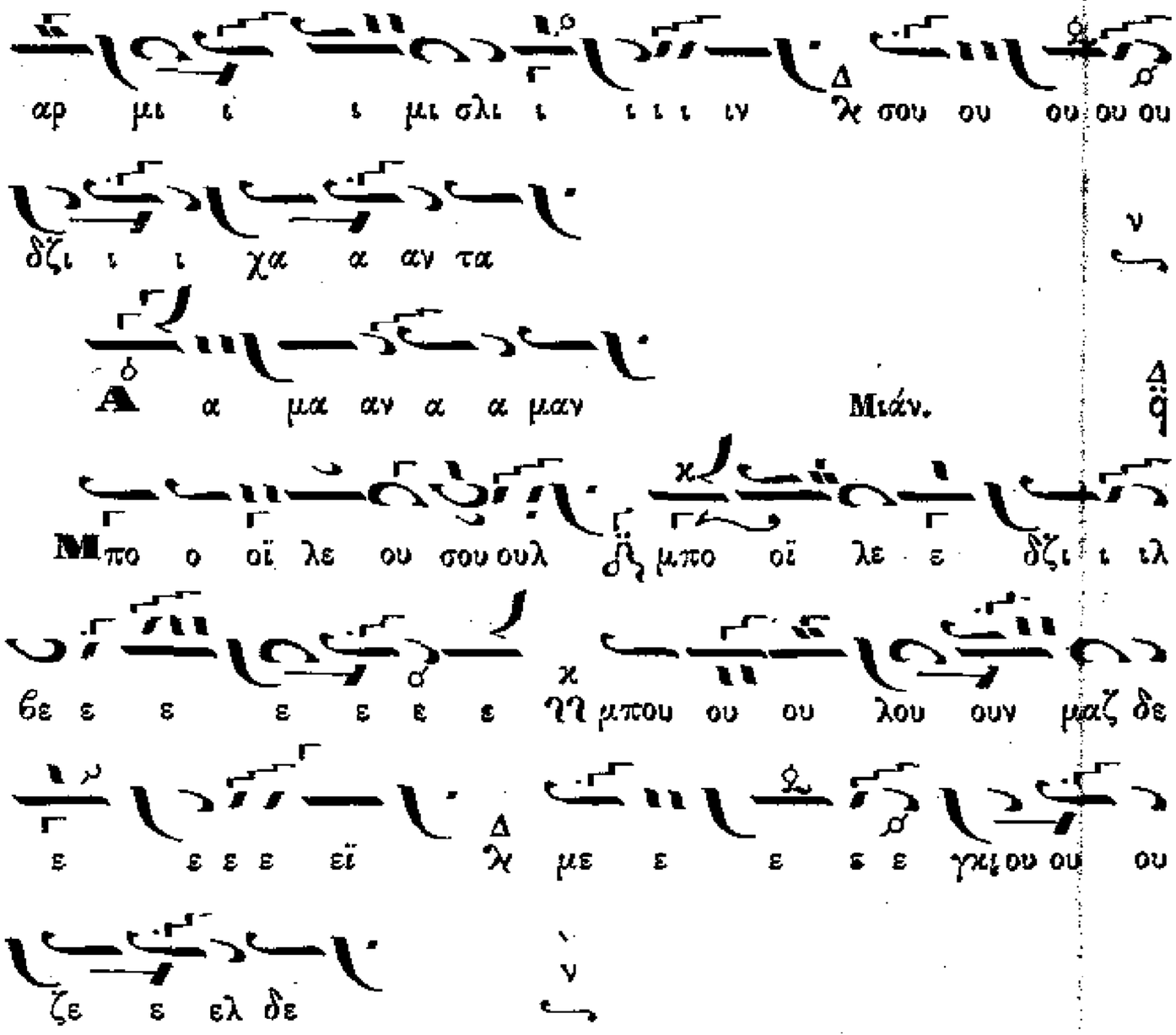

Στίχος β'.

Γιακτὴ τζεσμὶν ἀσκὴ ναρί,
Ἀχοὺ γκιμπὶ μπακησλαρί. Νακαράτ.
Διλμπὲρ σενὶν ὁ ἰτφαρί.
Μπουλουνμὰζ δέϊμε γκιουζελτέ.

Στίχος γ'.

Τανὲ τανὲ ἰδουλλερίν,
Δαγηλμίστιρ κιακιολλερίν. Νακαράτ.
Μπού σοϊλεγὶς ρεβισλερίν. Νακαράτ.

ΣΑΡΚΙ ΜΑΚΑΜ ΦΕΡΑΧ ΦΕΖΑ.

Οὐσούλι Τὲκ σοφιάν. Ἦχος δ'.

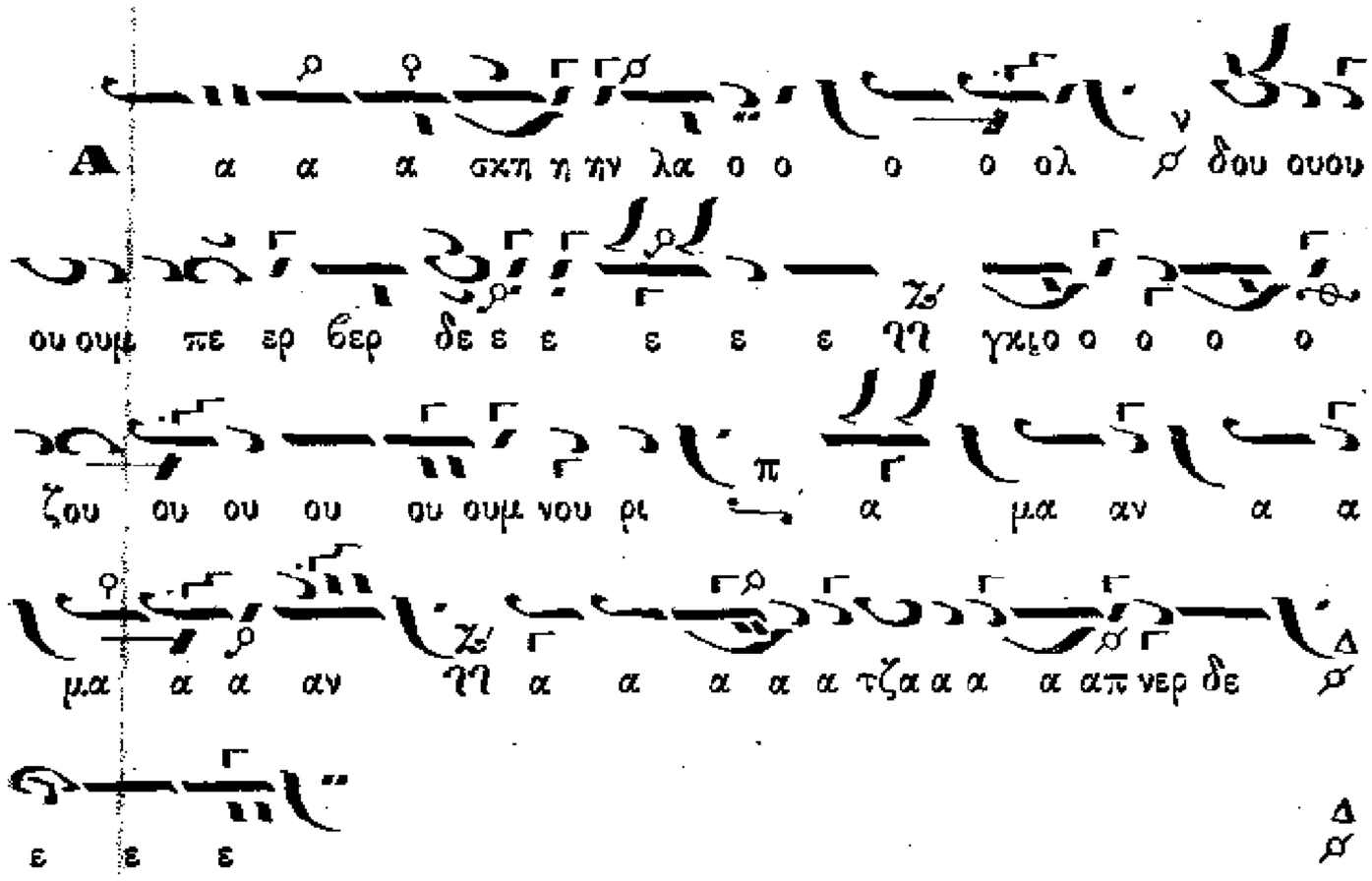

ΜΙΑΝ.

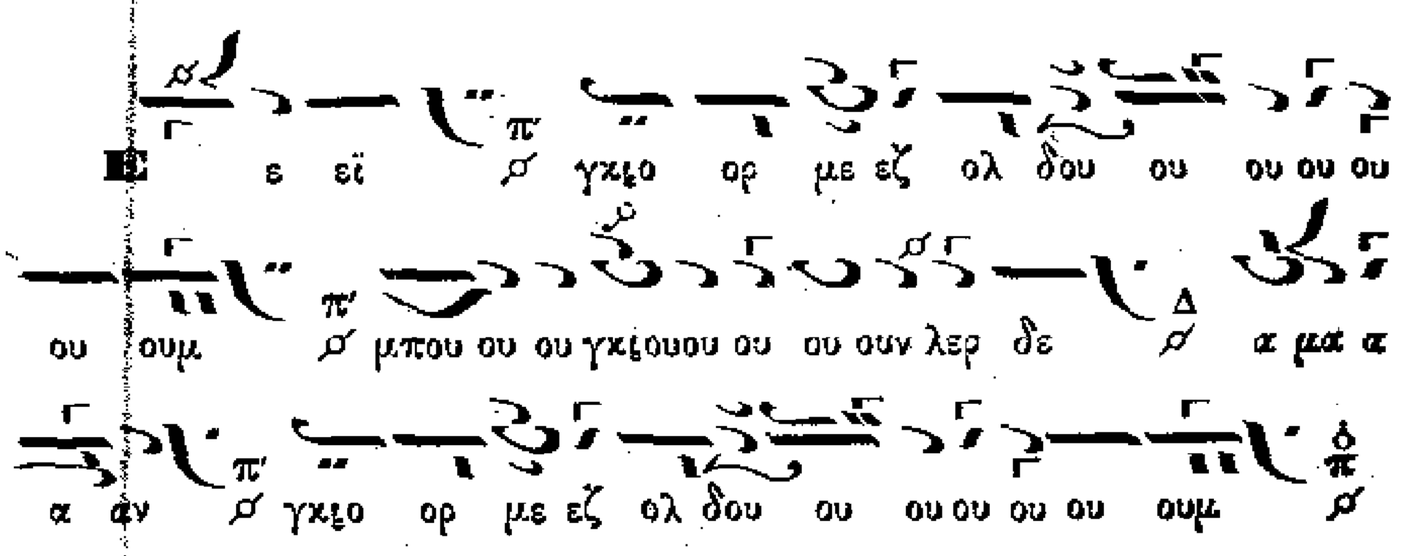

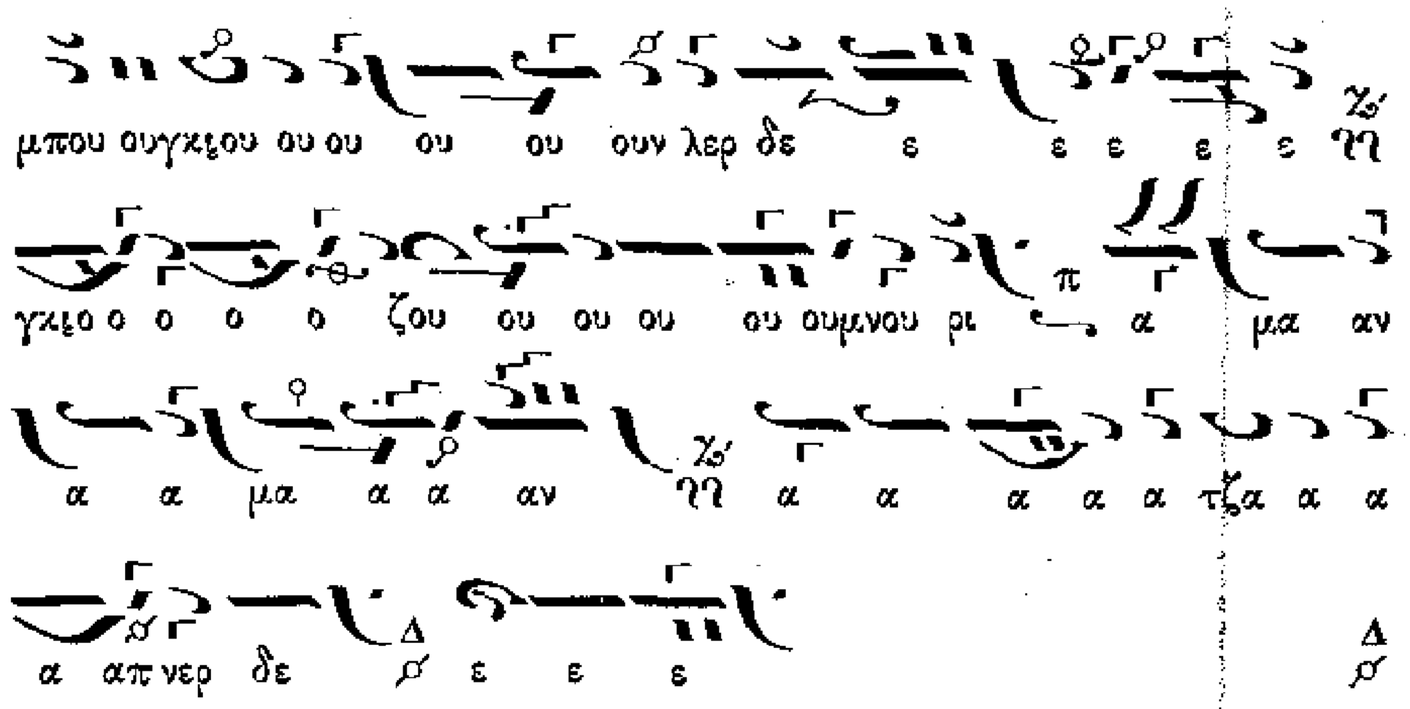
μπου ουγκιξου ου ου ου ου ουν λερ δε ε ε ε ε ε
γκιξ ο ο ο ο ζου ου ου ου ου ουμενου ρι α μα αν
α α μα α α αν α α α α α τζα α α
α απ νερ δε ε ε ε

ΤΕΛΟΣ.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Σελ.

Πρόλογος. ά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ τῶν ἤχων καὶ τῶν διαιρέσεων αὐτῶν. 1

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Παραβολὴ τῶν Μαχαμίων πρὸς τοὺς ἤχους τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς. 20

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ Ῥυθμῶν. 25

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ Μέτρων. 32

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ Ἐμφάσεως. 34

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ τῶν χαρακτήρων τῶν φθόγγων. 39

Περὶ διαιρέσεως τῶν χαρακτήρων. § 2. 41

Περὶ συνθέσεως τῶν χαρακτήρων. § 3. 42

Περὶ τῶν ὑποστατικῶν σημείων. § 4. 45

Σελ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ τῶν Μαχαμίων ἐν γένει μετὰ τῶν χλιμάκων καὶ τῶν τετονισμένων παραδειγμάτων αὐτῶν.
ΔΙΟΥΓΚΙΑΧ, ἦχος ά. 55
ΣΕΓΚΙΑΧ, ἦχος διατονικὸς β'. 73
ΤΖΑΡΓΚΙΑΧ, ἦχος γ'. 79
ΝΕΒΑ, ἦχος δ'. 90
ΧΟΥΣΕΙΝΙ, ἦχος πλ. ά. 107
ΧΙΤΖΑΖ, ἦχος πλ. β'. 125
ΑΡΑΚ, ἦχος βαρύς. 131
ΡΑΣΤ, ἦχος πλ. δ'. 145
Ἔντεχνον μάθημα Μαχαμλὰρ-Κιαρί. 166
» » » Σεμαϊσί. 200

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ μουσικῆς ὀρθογραφίας. 206
Περὶ τοῦ Ἴσου § 1. 206
Περὶ τοῦ Ὀλίγου § 2. 217
Περὶ τῆς Πεταστῆς § 3. 224
Περὶ τῶν Κεντημάτων § 4. 229
Περὶ τοῦ Κεντήματος καὶ τῆς Ὑψηλῆς § 5. 233
Περὶ τῆς Ἀποστρόφου § 6. 234
Περὶ τῆς Ὑπορροῆς § 7. 239
Περὶ τοῦ Ἐλαφροῦ § 8. 243
Περὶ τῆς Χαμηλῆς § 9. 245
Ἄσματα Ὀθωμανικά. 247